

**EĞİTİM FAKÜLTELERİNDEKİ OKUL DENEYİMİ VE
ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSLERİNE İLİŞKİN
BİR MODEL ÖNERİSİ**

İnci Zeynep ÖZONAY BÖCÜK
(Doktora Tezi)

Eskişehir 2014

**EĞİTİM FAKÜLTELERİNDEKİ OKUL DENEYİMİ VE ÖĞRETMENLİK
UYGULAMASI DERSLERİNE İLİŞKİN BİR MODEL ÖNERİSİ**

İnci Zeynep ÖZONAY BÖCÜK

DOKTORA TEZİ

Eğitim Bilimleri (Eğitim Programları ve Öğretim) Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Mustafa SAĞLAM

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Haziran 2014

“Bu Çalışma Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonunca kabul edilen 0705000037 numaralı proje kapsamında desteklenmiştir”

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

İnci Zeynep ÖZONAY BÖCÜK'e "Eğitim Fakültelerindeki Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulanması Derslerine İlişkin Bir Model Önerisi" başlıklı tezi 11.06.2014 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Programında, Doktora tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Adı-Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Prof.Dr. Mustafa SAĞLAM

Üye : Prof.Dr. Kıymet SELVİ

Üye : Prof.Dr. İlknur KEÇİK

Üye : Doç.Dr. Mehmet GÖLTEKİN

Üye : Doç.Dr. Aytunga OĞUZ

Prof.Dr.Esra CEYHAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

EĞİTİM FAKÜLTELERİNDEKİ OKUL DENEYİMİ VE ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSLERİNE İLİŞKİN BİR MODEL ÖNERİSİ

İnci Zeynep ÖZONAY BÖCÜK

Eğitim Bilimleri (Eğitim Programları ve Öğretim) Anabilim Dalı
Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Haziran 2014

Danışman: Prof. Dr. Mustafa SAĞLAM

Türkiye’de öğretmen yetiştiren kurumların niteliğinin artırılması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu işbirliği ile yürütülen “Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi” projesi kapsamında 1997 yılında, eğitim fakültelerindeki tüm öğretmen eğitimi programları yeniden yapılandırılmıştır. Bu kapsamda yapılan değişikliklerin en önemlilerinden birisi de, hizmet öncesi öğretmen eğitiminde öğretmen adaylarının yaptıkları öğretmenlik uygulamalarının süresini artırmak ve bir düzene kavuşturmak olmuştur. Yapılan bu düzenleme ile öğretmen eğitimi programlarının öğretmenlik uygulamaları kısmını Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri oluşturmuştur.

Bu araştırma ile Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle ilgili yapılmış araştırmalarla ortaya konulmuş sorunları ve çözüm önerilerini, bu sorunların halen devam edip etmediğini belirlemek üzere ilgililerin görüşlerine sunarak, elde edilen bulgular ışığında daha etkili bir öğretmenlik uygulaması için bir model önerisi oluşturmak amaçlanmıştır.

Araştırma tarama modelinde, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntemle gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem içerisinde nitel ve nicel veri toplama araçlarının birbirini izleyen iki aşamada uygulandığı ardışık desen kullanılmıştır. Araştırmanın birinci aşamasında doküman incelemesi yapılmıştır. Araştırmanın nitel verilerinin toplandığı bu aşamanın örneklemini, 2002-2009 yılları arasında verileri toplanmış 8’i tez, 34’ü bildiri ve makale olmak üzere toplam 42 araştırma oluşturmuştur. Doküman incelemesi yoluyla incelenen bu araştırmalardan elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır.

Araştırmanın ikinci aşamasında ise, anket tekniği kullanılarak nicel ve nitel veriler toplanmıştır. Bu aşamanın çalışma evrenini, 2010-2011 öğretim yılında Sınıf Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği programlarının tümünün bir arada bulunduğu 21 eğitim fakültesinin bu beş programında okuyan son sınıf öğrencileri, bu öğrencilerin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten fakültelerdeki uygulama öğretim elemanları ile ilköğretim okullarındaki uygulama öğretmenleri oluşturmuştur. Çalışma evreninden dokuz eğitim fakültesi örneklem olarak seçilmiş, bu fakültelerden toplam 1620 öğretmen adayı, 90 uygulama öğretim elemanı ve aynı ildeki ilköğretim okullarında görev yapan 270 uygulama öğretmeni bu araştırmanın örneklemi oluşturmuştur. Bu aşamanın verileri araştırmanın amacına uygun hazırlanan üç ayrı anket aracılığıyla toplanmış, verilerin çözümlenmesinde ise “sayı ve yüzde” dağılımından yararlanılmıştır.

Araştırmanın birinci aşamasının sonunda, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde en sık uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının nitelikleri, tutumları ile öğretmenlik uygulamalarıyla ilgili görevlerini yeterince yerine getirmemelerinden ve fakülte - okul işbirliğinin istenilen düzeyde olmayışından kaynaklanan sorunların yaşandığı ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra uygulama okullarının koşullarından, okul yöneticilerinin tutumlarından, öğretmen adaylarının tutumları ile öğretmenlikle ilgili donanımlarının yetersiz oluşundan, kuram ve uygulama arasındaki tutarsızlıktan kaynaklanan sorunların yaşandığı belirlenmiştir. Ayrıca incelenen araştırmalarda bu sorunların çözümüne dönük olarak en sık uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının seçimi ile onların iş yüklerinin azaltılması, uygulama okullarının seçimi, fakülte - okul işbirliğini ve öğretmenlik uygulamalarının niteliğini artırmaya yönelik tüm ilgililerin katıldığı toplantıların, seminerlerin düzenlenmesi konularında öneriler getirilmiştir. Araştırmanın ikinci aşamasının sonunda ise, araştırmanın ilk aşamasında belirlenen sorunların bugün Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde halen yaşanmaya devam ettiği ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak, önceden yapılmış araştırmalarla ortaya konulmuş yaşanan sorunların ve çözüm önerilerinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre farklı miktarlarda da olsa çoğunun geçerliliğinin halen devam ettiği ortaya çıkmıştır. Aynı

sorun ve çözüm önerisi maddelerine ilişkin uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının görüşlerine bakıldığında ise; uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanlarının kendi görev ve sorumlulukları ile bu konudaki tutumlarına dönük maddelere ilişkin görüşlerinde daha iyimser bir bakış açısı içinde oldukları, kalan maddelerle ilgili görüşlerinin ise öğretmen adaylarının görüşleri ile tutarlık gösterdiği anlaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Okul Deneyimi, Öğretmenlik Uygulaması, uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni, öğretmen adayı.

ABSTRACT

A MODEL OF PROPOSAL FOR THE COURSES OF SCHOOL EXPERIENCE AND TEACHING PRACTICE IN EDUCATION FACULTIES

İnci Zeynep ÖZONAY BÖCÜK

Department of Educational Sciences (Curriculum Development and Instruction)
Anadolu University Graduate School of Educational Sciences
June 2014

Advisor: Prof. Dr. Mustafa SAĞLAM

In Turkey, all teacher education programmes in education faculties were reconstituted in 1997 as a part of a project named “Pre-Service Teacher Education” handled with the Ministry of Education and Turkish Council of Higher Education with the aim of increasing the qualifications of teacher training institutions. In this context, one of the most important changes in pre-service teacher training was increase in the length of school experience of student teachers and its arrangements. With this arrangement, the school applications part of teacher education programme was formed by School Experience and Teaching Practice courses.

In this study, problems and their solution suggestions determined by the researches related with the School Experience and Teaching Practice courses were presented to relevant stakeholders to take their opinions regarding whether mentioned problems still continued or not and it was aimed to propose a model for more effective teaching practice in the light of gathered findings.

In research screening model, mixed method including qualitative and quantitative research methods was used. In this method, sequential exploratory design which implemented qualitative and quantitative data collection tools in two successive stages was used. In the first stage of the research, document review was conducted. Total 42 researches, 8 theses and 34 articles and presentations, which their data were gathered between the years 2002 and 2009 was the sampling of this stage of the research which qualitative data were obtained. Descriptive analysis

technique was used in analyzing the data from these researches which were examined by document review.

In the second stage of the research, qualitative and quantitative data were collected by using questionnaire method. Study population of this stage consisted of final year students in 2010-2011 academic year of Elementary Teacher Education, Mathematic Teacher Education, Science Teacher Education, Social Sciences Teacher Education and Turkish Teacher Education programmes of 21 education faculties including all these programmes together, supervisors who were conducting the School Experience and Teaching Practice courses of these students and cooperating teachers in elementary schools. Nine education faculties were selected from the research population, a total of 1.620 student teachers, 90 supervisors and 270 cooperating teacher working in elementary schools in the same provinces was the sampling of this research. Data of this stage collected by three different questionnaires prepared for the purpose of the research, “number and percentage” distribution were used in data analyses.

At the end of the first stage of the research, it was revealed that the most common problems in School Experience and Teaching Practice courses are qualifications and attitudes of coordinating teachers and supervisors and their deficiencies in fulfilling their duties related to school practices and the lack of faculty-school partnership in desired level. And, it was determined that some problems caused by conditions of practice schools, attitudes of school administrators, attitudes of student teachers and inadequency of their qualifications related to teaching, inconsistency between theory and practice. In examined researches, the most common offers as for the solution of these problems were selection of supervisors and cooperating teachers, decreasing their workload, selection of practice schools, arrangement of meetings and seminars with the participation of all relevant related to faculty-school partnership and increasing the qualifications of school practices. At the end of the second stage of the research, it was revealed that problems determined in the first stage of the study related to School Experience and Teaching Practice courses has still been continuing.

Consequently, it is possible to say that most problems and their solution suggestions revealed by formerly realized researches has still been continuing

according to opinions of student teachers. Considering cooperating teachers and supervisors' opinions related to the same problem and its solution suggestion are taken into account, it can be said that cooperating teachers and supervisors are more optimistic to the questions including their duties, responsibilities and attitudes related to school practices, whereas opinions of them about other questions showed consistency with the student teachers.

Keywords: School Experince, Teaching Practice, Supervisor, Cooperating Teacher, Student Teacher

ÖNSÖZ

Öğretmen adaylarına etkili öğretmenlik bilgi ve becerilerinin kazandırılmasında kuramsal öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin yanı sıra özellikle uygulamalı öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin önemli bir işlevi vardır. Çünkü bu dersler aracılığı ile öğretmen adayları hem okul ve sınıf ortamını tanırlar hem de sınıf ortamında, alanlarında bir öğretimi desenler ve deneyim kazanırlar. Bu derslerden öğretmen adaylarının en etkili biçimde yararlanabilmeleri için, bu derslerin düzenlenmesinde ve uygulanmasında gerek fakülte gerekse okul ilgilileri tarafından gerekli titizliğin gösterilmesi zorunludur. Bunun için de uygulamada yaşanan sorunların bilinmesi ve bu sorunların çözümüne dönük önerilerin getirilmesi gerekmektedir. Yürütülen bu çalışmayla da, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşanan sorunların ve bu sorunların çözümüne dönük önerilerin belirlenmesi ile nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesine katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Bu çalışma uzun bir sürecin ürünüdür. Bu süreç boyunca bana yol gösteren ve destek olan ve verdiği dönütler ile yetiştirme sürecime katkı sağlayan tez danışmanım Prof. Dr. Mustafa SAĞLAM'a teşekkür ederim.

Meslek yaşamım boyunca ve doktora tezim süresince her zaman desteğini ve yardımlarını aldığım Doç. Dr. Meral GÜVEN'e en içten duygularıyla teşekkür ederim.

Desteğini her zaman hissettiğim, tez izleme jürimde bulunarak değerli katkıları ve olumlu eleştirileriyle beni yüreklendiren hocalarım Prof. Dr. Kıymet SELVİ'ye ve Prof. Dr. İlknur KEÇİK'e, araştırmamın uygulama aşamasında büyük yardımlarını gördüğüm Prof. Dr. Esmahan AĞAOĞLU'na da teşekkürlerimi sunarım.

Meslek yaşamım sırasında benden yardımlarını esirgemeyen ve her zaman desteklerini gördüğüm Doç. Dr. Bahadır ERİŞTİ'ye, Doç. Dr. Oktay Cem ADIGÜZEL'e, Yard. Doç. Dr. Çiğdem Suzan ÇARDAK'a da teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca Eğitim Bilimleri Bölümü'ndeki çalışma arkadaşlarıma ve adımı veremediğim tüm arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmama uzman görüşleriyle katkıda bulunan tüm hocalarıma, araştırmamın diğer üniversitelerde uygulaması aşamasında çok büyük desteklerini gördüğüm hocalarıma ve bu araştırmaya katılan tüm öğretmen adayları, öğretim elemanları ve öğretmenlere de çok teşekkür ederim.

Son olarak da, beni her zaman destekleyen, bana güvenen ve varlıklarıyla bana güç veren annem İtir ÖZONAY, babam Fikret ÖZONAY, kardeşlerim Mehtap ERBAŞ ve Ömer ÖZONAY, teyzem Filiz ÇOBAN ve eşim Harun BÖCÜK olmak üzere tüm aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İnci Zeynep ÖZONAY BÖCÜK

Haziran, 2014

ÖZGEÇMİŞ

İnci Zeynep ÖZONAY BÖCÜK

Eğitim Bilimleri (Eğitim Programları ve Öğretim) Anabilim Dalı

Doktora

Eğitim

Yüksek Lisans	2002	Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Programı
Lisans	1999	Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim Programı

İş

2004-	Öğretim Görevlisi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir
1999-2004	Araştırma Görevlisi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri ve yılı: Mardin, 17.02.1979 Cinsiyet: Bayan Yabancı Dil: İngilizce

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ve ENSTİTÜ ONAYI.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ	ix
ÖZGEÇMİŞ	xi
İÇİNDEKİLER	xii
ÇİZELGE LİSTESİ	xx
ŞEKİL LİSTESİ.....	xxiv
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
Sorun.....	1
Türkiye'de Öğretmen Eğitiminde Önemli Yapısal Düzenlemeler ve Öğretmen Eğitiminde Öğretmenlik Uygulamalarının Yeri	6
Öğretmen Eğitiminde 1923 – 1973 Dönemi.....	6
Okulöncesi Eğitim Öğretmenlerinin Eğitimi.....	6
İlköğretim Öğretmenlerinin Eğitimi	7
Ortaöğretim Öğretmenlerinin Eğitimi	9
Öğretmen Eğitiminde 1973 – 1981 Dönemi.....	11
Okulöncesi Eğitim Öğretmenlerinin Eğitimi.....	12
İlköğretim Öğretmenlerinin Eğitimi	12
Ortaöğretim Öğretmenlerinin Eğitimi	12
Öğretmen Eğitiminde 1981 – 1989 Dönemi.....	13
Öğretmen Eğitiminde 1989 – 1991 Dönemi.....	14
Öğretmen Eğitiminde 1992 – 1997 Dönemi.....	14
Öğretmen Eğitiminde 1997 Düzenlemesi.....	15
Öğretmen Eğitiminde 1997 Düzenlemesinin Gerekçeleri.....	15

Öğretmen Eğitiminde 1997 Düzenlemesinin Getirdikleri	17
Öğretmen Eğitiminde 1997 Düzenlemesine Yapılan Eleştiriler	19
Öğretmen Eğitiminde 2006 Düzenlemesi	22
Öğretmen Eğitiminde 2006 Düzenlemesinin Gerekçeleri	23
Öğretmen Eğitiminde 2006 Düzenlemesinin Getirdikleri	24
Türkiye'de Öğretmen Eğitimindeki Öğretmenlik Uygulamalarının Bugünkü Durumu	25
Okul Deneyimi Dersi	30
Öğretmenlik Uygulaması Dersi	32
Eğitim Fakültesi Uygulama Okulu İşbirliği	34
Öğretmenlik Uygulamalarındaki Kurumların Görev ve Sorumlulukları	35
Öğretmenlik Uygulamalarındaki Bireylerin Görev ve Sorumlulukları	36
Dünyada Öğretmen Eğitimindeki Öğretmenlik Uygulama Modelleri	39
Çeşitli Ülkelerde Öğretmen Eğitimindeki Öğretmenlik Uygulama Çalışmaları	45
Almanya	45
Avusturya	47
Finlandiya	48
Fransa	50
İngiltere	52
İtalya	54
Kanada	55
İlgili Araştırmalar	57
Türkiye'de Yapılmış Araştırmalar	57
Okul Deneyimi Dersi ile İlgili Yapılmış Araştırmalar	58
Öğretmenlik Uygulaması Dersi ile İlgili Yapılmış Araştırmalar	67

Uygulama Sürecini Bir Bütün Olarak ya da Belirli Bir Boyutunu	
Değerlendiren Araştırmalar	76
Yabancı Ülkelerde Yapılmış Araştırmalar	86
Araştırmanın Amacı	91
Araştırmanın Önemi	92
Sınırlılıklar	93
Tanımlar	94
İKİNCİ BÖLÜM: YÖNTEM	95
Araştırma Modeli	95
Evren ve Örneklem	97
Araştırmanın Birinci Aşamasının Çalışma Grubu	97
Araştırmanın İkinci Aşamasının Evren ve Örneklemi	100
Verilerin Toplanması	111
Araştırmanın Birinci Aşamasının Verilerinin Toplanması	111
Araştırmanın İkinci Aşamasının Verilerinin Toplanması	113
Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması	113
Veri Toplama Araçlarının Uygulanması	116
Verilerin Çözümlemesi	117
Araştırmanın Birinci Aşamasından Elde Edilen Nitel Verilerin	
Çözümlemesi ve Yorumlanması	117
Araştırmanın İkinci Aşamasından Elde Edilen Nicel ve Nitel	
Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	119
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM	124
Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Dersleriyle İlgili Yapılmış	
Araştırmalarla Ortaya Konulmuş Sorunlara İlişkin Bulgular	124
Uygulama Öğretmeninden Kaynaklanan Sorunlar	126
Uygulama Öğretim Elemanından Kaynaklanan Sorunlar	128
Uygulama Okulu Yöneticilerinden Kaynaklanan Sorunlar	130
Öğretmen Adaylarından Kaynaklanan Sorunlar	131

Uygulama Derslerinin Öğretim Programlarından Kaynaklanan Sorunlar	132
Uygulama Okulundan Kaynaklanan Sorunlar	132
Uygulama Okulunda Öğrenim Gören Öğrencilerden Kaynaklanan Sorunlar	133
Fakülte-Okul İşbirliğinden Kaynaklanan Sorunlar.....	134
Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Dersleriyle İlgili Yapılmış Araştırmalarla Ortaya Konulmuş Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular.....	135
Uygulama Öğretmenlerine Yönelik Çözüm Önerileri.....	137
Uygulama Öğretim Elemanlarına Yönelik Çözüm Önerileri	138
Uygulama Okulu Yöneticilerine Yönelik Çözüm Önerileri.....	139
Öğretim Programına Yönelik Çözüm Önerileri	140
Uygulama Okuluna Yönelik Çözüm Önerileri.....	141
Fakülte-Okul İşbirliğine Yönelik Çözüm Önerileri.....	141
Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin İlgililerin Görüşlerine Dönük Bulgular.....	143
Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri.....	143
Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeninden Kaynaklanan Sorunlar ile İlgili Görüşleri.....	143
Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanından Kaynaklanan Sorunlar ile İlgili Görüşleri	161
Öğretmen Adaylarının Okul Yöneticilerinden Kaynaklanan Sorunlar ile İlgili Görüşleri.....	174
Öğretmen Adaylarının Uygulama Sürecindeki Kendi Davranışları ile İlgili Görüşleri.....	177
Öğretmen Adaylarının Öğretim Programına İlişkin Görüşleri.....	181
Öğretmen Adaylarının Uygulamaya Gittikleri Uygulama Okulu ile İlgili Görüşleri	185

Öğretmen Adaylarının Uygulamaya Gittikleri Uygulama Okulundaki Öğrenciler ile İlgili Görüşleri	187
Öğretmen Adaylarının Fakülte Okul İşbirliği ile İlgili Görüşleri.....	189
Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaştıkları Diğer Sorunlar ile İlgili Görüşleri	190
Uygulama Öğretim Elemanlarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri	194
Uygulama Öğretim Elemanlarının Kendilerinden Kaynaklanan Sorunlar ile İlgili Görüşleri.....	194
Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretmen Adaylarının Uygulama Sürecindeki Davranışları ile İlgili Görüşleri.....	208
Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretim Programına İlişkin Görüşleri	209
Uygulama Öğretim Elemanlarının Fakülte-Okul İşbirliği ile İlgili Görüşleri	213
Uygulama Öğretim Elemanlarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaştıkları Diğer Sorunlar ile İlgili Görüşleri.....	215
Uygulama Öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri	217
Uygulama Öğretmenlerinin Kendilerinden Kaynaklanan Sorunlar ile İlgili Görüşleri.....	217
Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmen Adaylarının Uygulama Sürecindeki Davranışları ile İlgili Görüşleri	236
Uygulama Öğretmenlerinin Öğretim Programının Niteliği ile İlgili Görüşleri	241
Uygulama Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Uygulama Okulu ile İlgili Görüşleri	244

Uygulama Öğretmenlerinin Fakülte Okul İşbirliği ile İlgili Görüşleri	246
Uygulama Öğretmenlerinin Uygulama Süreci ile İlgili Görüşleri ...	248
Uygulama Öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaştıkları Diğer Sorunlar ile İlgili Görüşleri	250
Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara Dönük Ortaya Konulmuş Çözüm Önerilerine İlişkin İlgililerin Görüşlerine Dönük Bulgular	252
Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara Dönük Ortaya Konulmuş Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşleri.....	253
Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmenlerinden Kaynaklanan Sorunlara Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri.....	253
Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanlarından Kaynaklanan Sorunlara Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	256
Öğretmen Adaylarının Öğretim Programına Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri.....	261
Öğretmen Adaylarının Uygulama Okuluna Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri.....	263
Öğretmen Adaylarının Fakülte Okul İşbirliğine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri.....	264
Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaştıkları Sorunlara Dönük Diğer Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	267
Uygulama Öğretim Elemanlarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara Dönük Ortaya Konulmuş Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşleri	271

Uygulama Öğretim Elemanlarının Uygulama Öğretmenlerinden Kaynaklanan Sorunlara Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	271
Uygulama Öğretim Elemanlarının Kendilerinden Kaynaklanan Sorunlara Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	275
Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretim Programına Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	280
Uygulama Öğretim Elemanlarının Uygulama Okuluna Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	282
Uygulama Öğretim Elemanlarının Fakülte Okul İşbirliğine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	283
Uygulama Öğretim Elemanlarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaştıkları Sorunlara Dönük Diğer Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	286
Uygulama Öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara Dönük Ortaya Konulmuş Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşleri	288
Uygulama Öğretmenlerinin Kendilerinden Kaynaklanan Sorunlara Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	288
Uygulama Öğretmenlerinin Uygulama Öğretim Elemanlarından Kaynaklanan Sorunlara Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	292
Uygulama Öğretmenlerinin Öğretim Programına Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	296
Uygulama Öğretmenlerinin Uygulama Okuluna Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	299
Uygulama Öğretmenlerinin Fakülte Okul İşbirliğine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	300

Uygulama Öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaştıkları Sorunlara Dönük Diğer Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	303
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	305
Sonuç	305
Tartışma	314
Öneriler	333
BEŞİNCİ BÖLÜM: ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARI İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ	335
Modelin Tanıtımı	335
Modelin Yapısını Oluşturan Boyutlar	337
Öğretmenlik Uygulamaları Birimi.....	338
Fakülte	340
Uygulama Okulu.....	340
Uygulama Öğretim Elemanı	342
Uygulama Öğretmeni	343
Öğretmen Adayı	345
Modelin Uygulama İlkeleri.....	345
EKLER.....	348
KAYNAKÇA.....	375

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
1. 2006 Düzenlemesi ile Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinin Öğretim Programlarındaki Yerleri.....	26
2. Doküman İncelemesi İçin Seçilen Araştırmalara İlişkin Sayısal Bilgiler ...	99
3. Araştırmanın Örneklemi ve Araştırmaya Katılım Durumu	103
4. Araştırmanın Örneklemine Oluşturan Öğretmen Adaylarının Kişisel Özellikleri	106
5. Araştırmanın Örneklemine Oluşturan Uygulama Öğretim Elemanlarının Kişisel Özellikleri.....	107
6. Araştırmanın Örneklemine Oluşturan Uygulama Öğretmenlerinin Kişisel Özellikleri	109
7. Öğretmen Adayı Anket Maddelerinin Analizlerinin Verildiği Çizelge Numaraları	120
8. Uygulama Öğretim Elemanı Anket Maddelerinin Analizlerinin Verildiği Çizelge Numaraları.....	121
9. Uygulama Öğretmeni Anket Maddelerinin Analizlerinin Verildiği Çizelge Numaraları	122
10. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeninin Niteliği ile İlgili Görüşleri	144
11. Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersinde Uygulama Öğretmeninin Görevlerini Yerine Getirmesi ile İlgili Görüşleri	147
12. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Uygulama Öğretmeninin Görevlerini Yerine Getirmesi ile İlgili Görüşleri	152
13. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeninin Kendilerine Sunduğu Ders Anlatma Olanağı ile İlgili Görüşleri	156
14. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeninin Öğretmen Adaylarına Karşı Davranışları ve Tutumları ile İlgili Görüşleri.....	158
15. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanının Niteliği ile İlgili Görüşleri.....	162

16. Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersinde Uygulama Öğretim Elemanının Görevlerini Yerine Getirmesi ile İlgili Görüşleri	165
17. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Uygulama Öğretim Elemanının Görevlerini Yerine Getirmesi ile İlgili Görüşleri.....	168
18. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanının Kendilerini Ders Anlatırken İzlemeye Gelmesi ile İlgili Görüşleri	170
19. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanının Öğretmen Adaylarına Karşı Davranışları ve Tutumları ile İlgili Görüşleri.....	171
20. Öğretmen Adaylarının Okul Yöneticilerinin Niteliği ile İlgili Görüşleri ..	174
21. Öğretmen Adaylarının Okul Yöneticilerinin Öğretmen Adaylarına Karşı Davranışları ve Tutumları ile İlgili Görüşleri	175
22. Öğretmen Adaylarının Uygulama Sürecindeki Kendi Davranışları ile İlgili Görüşleri.....	178
23. Öğretmen Adaylarının Öğretim Programına İlişkin Görüşleri	182
24. Öğretmen Adaylarının Uygulamaya Gittikleri Uygulama Okulu ile İlgili Görüşleri.....	185
25. Öğretmen Adaylarının Uygulamaya Gittikleri Uygulama Okulundaki Öğrenciler ile İlgili Görüşleri	188
26. Öğretmen Adaylarının Fakülte Okul İşbirliği ile İlgili Görüşleri.....	189
27. Uygulama Öğretim Elemanlarının Kendi Nitelikleri ile İlgili Görüşleri...	195
28. Uygulama Öğretim Elemanlarının Okul Deneyimi Dersindeki Görevlerini Yerine Getirmeleri ile İlgili Görüşleri.....	198
29. Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretmenlik Uygulaması Dersindeki Görevlerini Yerine Getirmeleri ile İlgili Görüşleri.....	201
30. Uygulama Öğretim Elemanlarının Sorumlu Oldukları Öğretmen Adaylarının Uygulama Sınıfındaki Ders Anlatımlarını İzlemesi ile İlgili Görüşleri.....	204
31. Uygulama Öğretim Elemanlarının Sorumlu Oldukları Öğretmen Adaylarına Karşı Davranışları ve Tutumları ile İlgili Görüşleri.....	206
32. Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretmen Adaylarının Uygulama Sürecindeki Davranışları ile İlgili Görüşleri.....	209
33. Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretim Programına İlişkin Görüşleri	210

34. Uygulama Öğretim Elemanlarının Fakülte Okul İşbirliği ile İlgili Görüşleri	213
35. Uygulama Öğretmenlerinin Kendi Nitelikleri ile İlgili Görüşleri	218
36. Uygulama Öğretmenlerinin Okul Deneyimi Dersindeki Görevlerini Yerine Getirmeleri ile İlgili Görüşleri	221
37. Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması Dersindeki Görevlerini Yerine Getirmeleri ile İlgili Görüşleri	226
38. Uygulama Öğretmenlerinin Sorumlu Oldukları Öğretmen Adaylarına Sundukları Ders Anlatma Olanğı ile İlgili Görüşleri	230
39. Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmen Adaylarının Uygulama Sınıfındaki Ders Anlatımlarını Uygulama Öğretim Elemanlarının İzlemeye Gelmeleri ile İlgili Görüşleri	232
40. Uygulama Öğretmenlerinin Sorumlu Oldukları Öğretmen Adaylarına Karşı Davranışları ve Tutumları ile İlgili Görüşleri	233
41. Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmen Adaylarının Uygulama Sürecindeki Davranışları ile İlgili Görüşleri	237
42. Uygulama Öğretmenlerinin Öğretim Programının Niteliği ile İlgili Görüşleri	241
43. Uygulama Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Uygulama Okulu ile İlgili Görüşleri	244
44. Uygulama Öğretmenlerinin Fakülte Okul İşbirliği ile İlgili Görüşleri	246
45. Uygulama Öğretmenlerinin Uygulama Süreci ile İlgili Görüşleri	249
46. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmenlerinin Niteliklerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	253
47. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmenlerinin Görevlerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	255
48. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanlarının Niteliklerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	257
49. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanlarının Görevlerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	259
50. Öğretmen Adaylarının Öğretim Programına Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	261

51. Öğretmen Adaylarının Uygulama Okuluna Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri.....	263
52. Öğretmen Adaylarının Fakülte Okul İşbirliğine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	265
53. Uygulama Öğretim Elemanlarının Uygulama Öğretmenlerinin Niteliklerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	272
54. Uygulama Öğretim Elemanlarının Uygulama Öğretmenlerinin Görevlerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri.....	273
55. Uygulama Öğretim Elemanlarının Kendi Niteliklerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	275
56. Uygulama Öğretim Elemanlarının Kendi Görevlerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	277
57. Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretim Programına Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	280
58. Uygulama Öğretim Elemanlarının Uygulama Okuluna Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	282
59. Uygulama Öğretim Elemanlarının Fakülte Okul İşbirliğine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri.....	284
60. Uygulama Öğretmenlerinin Kendi Niteliklerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	289
61. Uygulama Öğretmenlerinin Kendi Görevlerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	290
62. Uygulama Öğretmenlerinin Uygulama Öğretim Elemanlarının Niteliklerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	292
63. Uygulama Öğretmenlerinin Uygulama Öğretim Elemanlarının Görevlerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri.....	294
64. Uygulama Öğretmenlerinin Öğretim Programına Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	297
65. Uygulama Öğretmenlerinin Uygulama Okuluna Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	299
66. Uygulama Öğretmenlerinin Fakülte Okul İşbirliğine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri	301

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil	Sayfa
1. Eğitim fakültesi ve uygulama okulu işbirliği.....	34
2. Karma yöntemde kullanılabilecek araştırma desenleri.....	96
3. Araştırmanın deseni	97
4. İncelenen araştırmalardan ortaya çıkan sorunlar	125
5. Uygulama öğretmeninden kaynaklanan sorunlar	127
6. Uygulama öğretim elemanından kaynaklanan sorunlar.....	129
7. Uygulama okulu yöneticilerinden kaynaklanan sorunlar	130
8. Öğretmen adaylarından kaynaklanan sorunlar	131
9. Öğretim programından kaynaklanan sorunlar	132
10. Uygulama okulundan kaynaklanan sorunlar.....	133
11. Uygulama okulunda öğrenim gören öğrencilerden kaynaklanan sorunlar	133
12. Fakülte-okul işbirliğinden kaynaklanan sorunlar	134
13. İncelenen araştırmalardan ortaya çıkan çözüm önerileri	136
14. Uygulama öğretmenlerine yönelik çözüm önerileri	137
15. Uygulama öğretim elemanlarına yönelik çözüm önerileri	139
16. Uygulama okulu yöneticilerine yönelik çözüm önerileri	140
17. Öğretim programına yönelik çözüm önerileri	140
18. Uygulama okuluna yönelik çözüm önerileri.....	141
19. Fakülte-okul işbirliğine yönelik çözüm önerileri.....	142
20. Modelin uygulama aşamaları	336
21. Öğretmenlik uygulamaları model önerisi	337

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Doktora tez çalışmasının bu bölümünde öncelikle, araştırmanın yapılmasında temel oluşturan sorun açıklanmış, ardından bu soruna yönelik ilgili alanyazın ve ilgili araştırmalar sunulmuştur. Son olarak ise araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve araştırmada sıklıkla geçen sözcüklerin tanımları verilmiştir.

Sorun

Hızla gelişen ve değişen dünyada, bilgiler önceki yüzyıllarda görülmeyen bir biçimde hızla artmakta ve değişmektedir. Toplamların bu hızlı gelişim ve değişimlere ayak uydurabilmeleri, dünyadaki varlıklarını sürdürebilmeleri ve bu gelişmelere katkıda bulunabilmeleri için, kendilerini sürekli geliştirmeleri gerekmektedir. Bu da ancak nitelikli insan gücünün yetiştirilmesini sağlayan eğitim sistemiyle olanaklıdır. Başka bir değişle, Sağlam'ın (2011a) da belirttiğı gibi, her ülkede toplumun sürekliliğini ve gelişimini sağlayacak bireylerin yetiştirilmesi eğitim sisteminin görevidir.

Eğitimin toplumların gelişmesinde ve kalkınmasında böylesine önemli roller üstlenmesi (Tuli ve File, 2009), her ülkede eğitim sisteminde niteliğın artırılması çabalarını gündeme getirmiştir (Azar, 2011). Eğitimde niteliğın artırılması, eğitime ayrılan bütçeden öğretmenlere, eğitim programlarından yönetim yapısına, öğrenci niteliklerinden okulların yapı ve donanımlarına kadar çok yönlü bileşenleri olan bir sorundur. Ülkemizde en çok tartışılan konuların başında gelen eğitimde niteliğın belirleyicilerinden biri de öğretmendir. Örneğın fiziksel koşulları uygun, öğrencileri öğrenmeye istekli, iyi bir eğitim programının uygulandığı bir okulda, niteliksiz bir öğretmenin elinde gerçekleşen öğretimden istenilen nitelikte sonuçlar alınamayabilir. Bu nedenle öğretmen, eğitim sisteminin en önemli öğelerinden biri olarak kabul edilmektedir.

Öğretmenler, içinde bulunduğumuz çağı daha sonraki çağa taşıyacak olan bireylerin yetiştirilmesinde, sistem içinde köşe taşı olarak yer alan kişilerdir (Azar, 2003). Öğretmenlik mesleğı, toplumu biçimlendirme ve yönlendirme gücüne sahip olduğundan, insanlık tarihi boyunca önemini hiçbir zaman kaybetmemiştir. Eğitim

sisteminin araştıran, sorgulayan, eleştirel dűőünebilen, yaratıcı, üretken, meslek sahibi, ülkesine karşı sorumluluklarının bilincinde, toplum kurallarına uyan, bu kuralları koruyan bireylerin yetişmesini sağlama görevini gerçekleştirebilmesi, eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin niteliğine bağlıdır.

Nitelikli bir öğretmen, kişisel ve mesleki yönden bir dizi temel özelliklere sahip olmalıdır. Öğretmenin mesleki özellikleri; genel kűltűr, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi alanlarındaki bilgi, beceri ve yeterliliklerinin düzeyi ile tanımlanır. Öğretmenin kişisel özellikleri ise; mesleğe yatkınlığı, mesleği sevmesi, açık fikirli, anlayışlı, cesaretlendirici, destekleyici ve iyi bir model olması şeklinde sıralanabilir. Kiřinin nitelikli bir öğretmen olabilmesi için mesleki ve kişisel özelliklerinin birbirini tamamlaması gerekmektedir (Erden, 2004; Kavcar, 1999).

Öğretmenlerin niteliklerinin artırılmasında belirleyici olan ana etken öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimidir (Boaduo, Milondzo ve Gumbi, 2011). Öğretmenlerin başta nitelikli bir hizmet öncesi eğitimden geçmeleri, sonrasında ise bunu düzenli ve nitelikli hizmetiçi eğitimlerin izlemesi onların nitelikli öğretmenler olmalarını sağlayacaktır.

Hizmet öncesi öğretmen eğitimi, eğitim sistemi içerisinde kritik öneme sahip bir süreçtir. Bu eğitim, öğretmenlik mesleğine giriş noktasını temsil etmekte ve eğitimin organize edilif biçimi, öğretmenlerin hem niceliğinin hem de niteliğinin belirlemesi konusunda anahtar rol oynamaktadır (Musset, 2010). Hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarında genel kűltűr, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi olmak üzere üç içerik boyutu söz konusudur. Genel kűltűr, topluma uyum sağlamayı, toplumun sorunlarını görebilmeyi ve çözümler üretebilmeyi; alan bilgisi, öğretimin yapılacağı alanın gerektirdiği tüm bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmayı; öğretmenlik meslek bilgisi ise, öğretmenlik mesleğine özel davranışları kazandırmayı amaçlamaktadır (Kűçükahmet, 1993).

Zamanı, süresi ve uygulanma şekli ne olursa olsun, çoğu hizmet öncesi öğretmen eğitimi programları, yükseköğretim düzeyinde verilen kuramsal eğitim ve okullarda gerçekleştirilen uygulama etkinliği olmak üzere iki temel bileşenden oluşmaktadır (Carslon, 1999). Bu bileşenler, farklı eğitim sistemlerinde kapsam ve içerik bakımından farklı özellikler taşımakla birlikte, öğretmen eğitimi sürecinde biri diğerine tercih edilemeyecek derecede önemli bir yer tutmaktadır.

Son zamanlarda, birçok araştırmacının öğretmen eğitimi programlarının en önemli kısmının programın uygulama bileşeni olduğu konusunda hemfikir oldukları ve birçok ülkedeki öğretmen eğitimi programlarında temel vurgunun uygulamaya doğru kaydığı görülmektedir. Avrupa’da öğretmenler gerçek öğrenmenin, hizmet öncesi öğretmen eğitim programlarının kuramsal bölümlerinde edindikleri deneyimleri sırasında değil, gerçek okul ve sınıf ortamında yaptıkları uygulamalar sırasında ya da başka bir ifadeyle “işbaşında” gerçekleştiğini belirtmektedirler (Clarke, Lodge ve Shevlin, 2012). Tuli ve File (2009) ise, öğretmen adaylarının öğretme sanatını ilk kez icra edebilecekleri, öğretme ve öğrenme algılarının şekillenmesini sağlayacak bir deneyim fırsatı sunan öğretmenlik uygulamaları kısmını, öğretmen eğitimi programlarının en önemli kısmı olarak tanımlamaktadırlar.

Yapılan araştırmalar, öğretmenlik uygulamalarının, yeni bilgi ve becerilerin kazanılmasında son derece etkili olduğunu ve öğretmen adayının fakültede edindiği bilgileri meslek yaşamında etkili olarak kullanabilmesinin ancak hizmet öncesi öğretmen eğitiminde yeterli uygulama olanağı bulması ile sağlanabileceğini ortaya koymaktadır (Harmandar, Bayrakçeken, Kıncal, Büyükkasap ve Kızılkaya, 2000).

Öğretmen eğitimi programlarında öğretmenlik uygulamaları kısmı bu kadar önemli bir bileşen olmasına rağmen çok sayıda araştırmada, öğretmen eğitimindeki öğretmenlik uygulamalarının gerçek uygulama deneyimi üzerinde beklendiği kadar etkili olmadığı ortaya konulmuştur (Clarke ve diğerleri, 2012; Stokking, Leenders, Dejong ve Tarwijk, 2003). Avrupa Birliği tarafından 2010 yılında yayınlanan öğretmen eğitimi ile ilgili bir raporda öğretmenlerin çalışma koşullarının ve toplumun kendilerinden beklentilerinin her geçen gün daha karmaşık bir hal aldığı vurgulanmaktadır. Bu nedenle öğretmen adaylarının daha nitelikli yetiştirilebilmeleri için, uygulama süreci içerisinde karşılaştıkları sorunların öncelikle tam olarak belirlenmesi, daha sonra bu sorunları giderme yönünde politikaların geliştirilmesi ve sonuç olarak da nitelikli bir öğretmenlik uygulamaları programının oluşturulması gerektiği belirtilmektedir (European Union, 2010).

Öğretmenlik uygulamalarının niteliği, hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarıyla yetişen öğretmenlerin niteliğini doğrudan etkilemektedir (OECD, 2005). Bu nedenle öğretmenlerin niteliğini artırmanın bir yolu da hizmet öncesi eğitimde öğretmenlerin nitelikli bir öğretmenlik uygulamasından geçmelerinin sağlanmasıdır.

Coady (2010), nitelikli bir öğretmenlik uygulamasının sahip olması istenen özellikleri şu şekilde sıralamaktadır: Nitelikli bir öğretmenlik uygulaması;

- kuramsal bilgi ile uygulama arasındaki bağlantıyı sağlar,
- öğretmen yetiştiren kurumlar, uygulama okulları ve diğer ilgili kurumlarla etkili bir işbirliği içerisinde tasarlanır ve uygulanır,
- öğretmen adaylarının bilişsel, devimsel ve duyuşsal özelliklerinin aşamalı olarak gelişimlerini sağlar,
- farklı okul yapıları ve öğrenci çeşitliliği içerisinde iyi bir deneyim olanağı sunar,
- öğretmen eğitimi kurumlarındaki öğretmen adaylarının etkinlik ve performanslarının; uygulamanın amaç, rol ve beklentileri doğrultusunda net bir şekilde değerlendirilebilmesini sağlar,
- esnektir ve yeniliği destekler,
- sürekli bir değerlendirme ve dönüt içerir.

Türkiye’de nitelikli öğretmen yetiştirebilmek amacıyla Yükseköğretim Kurulu / Dünya Bankası işbirliği ile geliştirilen Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında tüm öğretmen eğitimi programları 1997 yılında yeniden yapılandırılmıştır. Bu kapsamda yapılan değişikliklerin en önemlilerinden biri hizmet öncesi öğretmen eğitiminde öğretmen adaylarının yaptıkları öğretmenlik uygulamalarının süresini artırmak ve bir düzene kavuşturmak olmuştur. Yapılan bu düzenleme ile öğretmen eğitimi programlarının öğretmenlik uygulamaları kısmını Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri kapsamında gerçekleştirilen etkinlikler oluşturmuştur.

Öğretmen eğitiminin uygulama boyutunu oluşturan Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri, öğretmen adayının kuram ve uygulama arasındaki ilişkiyi anlamasında temel işleve sahiptir. Başka bir deyişle bu dersler, öğretmen adayını öğretmen yapan yeterlilikleri kazandıran, öğretmen eğitiminin önemli bir boyutudur. Öğretmen adaylarının mesleki yönden kendilerini geliştirmeleri, mesleğin gerektirdiği kuramsal bilgileri eğitim ortamlarına uygulayabilme becerisini kazanmaları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu tutum kazanmaları bu süreçte gerçekleşmektedir. Bu süreç, hem öğretmen adaylarının kendilerini tanıyıp geliştirmelerini hem de eğitim öğretim görevlerine hazırlanmalarını sağlayan yaşantılar kazandırmayı amaçlamaktadır (Gürşimşek ve diğerleri, 2000; Sevim, 2002).

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle ilgili, 1998-1999 öğretim yılında öğretmenlik programlarında uygulanmaya başlamasından itibaren izleyen 13 yıl süresince çok sayıda araştırma yapılmıştır. Birbirinden bağımsız olarak, farklı örneklem grupları üzerinde, farklı amaçlarla, farklı zamanlarda, farklı öğretmenlik alanlarında yapılan bu araştırmalarla, öğretmenlik uygulamalarında yaşanan pek çok sorun ortaya konmuş ve bu sorunların çözümüne dönük öneriler geliştirilmiştir (Aksu ve Demirtaş, 2006; Alakuş ve Mercin, 2005; Alisinanoğlu ve Kesicioğlu, 2009; Altınok ve Eskimen, 2011; Arı ve Kiraz, 1999; Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt, 2007; Cansaran, İdil ve Kalkan, 2006; Çepni, Ayas ve Baki, 1999; Demircan, 2007; Dursun ve Kuzu, 2008; Eraslan, 2009; Ermiş, Uygun ve İnel, 2010; Gömleksiz, Mercin, Bulut ve Atan, 2006; Güzel, Berber ve Oral, 2010; Özkılıç, Bilgin ve Kartal, 2008; Paker, 2008; Sağlam ve Sağlam, 2004; Sevim, 2002; Sılay ve Gök, 2005; Şahin, Şenel ve İpek, 2007; Tutkun, 2000; Yeşil ve Çalışkan, 2006a). Ancak bu araştırmalar ya tek bir ders, ya tek bir fakülte, ya uygulamanın tek bir boyutu ya da küçük örneklem grupları düzeyinde gerçekleştirildiğinden, ülke düzeyinde öğretmenlik uygulamalarının genel görünümünü, yaşanan sorunları betimleyen ve öneriler getiren kapsamlı bir çalışmaya rastlanılamamıştır.

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle ilgili yapılan tüm bu araştırmaların bir bütün içinde toplanması ve bulgularının bir sentezinin yapılması, öğretmenlik uygulamalarına ilişkin kapsamlı bir sonuç ortaya koyacaktır. Ayrıca bu sentez sonucunda, araştırmalarla ortaya konulmuş sorunların ve önerilerin içinde bulunulan zaman diliminde halen geçerli olup olmadığının belirlemesi için, ülke düzeyinde yapılacak bir araştırma ile ortaya konulacak bulgulara dayanılarak, daha etkili bir öğretmenlik uygulaması için bir model önerisinin geliştirilmesi ve buna bağlı olarak da öğretmen eğitimi programlarının öğretmenlik uygulamaları boyutunun geliştirilmesi gerekmektedir. Araştırma bu gereklilikten doğmuştur.

Bu çalışmada ilgili alanyazın kapsamında, öncelikle Türkiye'de öğretmen eğitiminde uygulanmış öğretmen yetiştirme modellerinden ve bu modellerdeki öğretmenlik uygulamalarından kısaca söz edilmiştir. Ardından dünyada öğretmen eğitiminde yaygın olarak uygulanan öğretmenlik uygulamaları modelleri açıklanmış ve çeşitli ülkelerdeki öğretmenlik uygulama çalışmalarından örnekler sunulmuştur. Son

olarak ise günümüzde Türkiye'de öğretmen eğitimindeki öğretmenlik uygulama çalışmaları irdelenmiştir.

Türkiye'de Öğretmen Eğitiminde Önemli Yapısal Düzenlemeler ve Öğretmen Eğitiminde Öğretmenlik Uygulamalarının Yeri

Türkiye'de öğretmen eğitiminde Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar birçok öğretmen yetiştirme modeli uygulanmıştır. Aşağıda Cumhuriyetin ilanından sonra öğretmen eğitiminde gerçekleştirilmiş önemli yapısal düzenlemeler temel alınarak oluşturulmuş bir sınıflama çerçevesinde öğretmen eğitiminde uygulanmış modellerden ve kurumlardan kısaca söz edilmiştir.

Öğretmen Eğitiminde 1923 – 1973 Dönemi

Türkiye Cumhuriyeti'nde eğitim sistemi okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olmak üzere dört basamaktan oluşmaktadır. 1973 yılına kadar ilköğretim kurumlarını önceleri süresi üç ile beş yıl arasında değişen ve sonrasında beş yıllık zorunlu bir eğitim veren ilkokullar, ortaöğretim kurumlarını ise zorunlu olmayan üç yıllık ortaokullar ve üç yıllık liseler oluşturmuştur. Bu başlık altında 1923-1973 yılları arasında okulöncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim okullarına öğretmen yetiştirmek amacıyla uygulanmış öğretmen eğitimi modellerinden kısaca söz edilmiştir.

Okulöncesi Eğitim Öğretmenlerinin Eğitimi

Cumhuriyet döneminde okulöncesi eğitime öğretmen yetiştirmek üzere, ilk kez 1927-1928 öğretim yılında Ankara'da ortaokul üzerine iki yıl eğitim veren *Ana Muallim Mektebi* açılmıştır. Daha sonra bu okul 1930-1931 öğretim yılında *İstanbul Kız Muallim Mektebi*'ne bağlanmış ve 1933 yılında da kapatılmıştır. Bu okulun kapatılışından iki yıl sonra, 1935 yılında *Ankara Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu* açılmış ve okulun bünyesinde yer alan "Çocuk Bakımı ve Bıçkı Dikiş" programı ile anaokulları için uzun yıllar öğretmen yetiştirilmiştir. 1960'lı yıllara gelindiğinde okulöncesi kurumlarına olan talep artmış ve 1963-1964 öğretim yılında kız meslek liselerinin bünyesinde Çocuk Gelişimi ve Bakımı bölümleri açılmıştır. Ortaokul üzerine üç yıl eğitim veren bu okullar da 1981 yılına kadar okulöncesi eğitim öğretmenlerinin kaynağını oluşturmuştur (Öztürk, 1999; Oktay, 1991). 1970-1971 öğretim yılında ilköğretmen okullarının

öğretim süreleri dört yıla çıkarılmış ve öğretim programlarına Okulöncesi Eğitimi dersi konulmuştur. Böylece bu okul mezunlarına da okulöncesi öğretmeni olma olanağı sağlanmıştır (Gürkan, 2011).

İlköğretim Öğretmenlerinin Eğitimi

1923-1954 yılları arasında şehir ve kasabadaki ilkokullar ile köydeki ilkokullar için iki farklı öğretmen eğitimi modeli uygulanmıştır. Köy okulları için öğretmen yetiştiren ilk modelde yer alan öğretmen eğitimi kurumları köy muallim mektepleri / köy öğretmen okulları, köy eğitim kursları ve köy enstitüleri iken, şehir ve kasaba okulları için öğretmen yetiştiren ikinci modelde yer alan öğretmen eğitimi kurumları ise ilk muallim mektepleri / ilköğretmen okulları olmuştur. 1954 yılından itibaren köy ve şehir okulları için ayrı öğretmen yetiştirme uygulamasına son verilmiş, böylece 1974 yılına kadar ilköğretim kapsamındaki ilkokullara öğretmen yetiştiren tek kurum ilköğretmen okulları olmuştur (Sağlam, 2011b).

Köylerdeki okullaşma oranının düşük olması ve köye öğretmen götürmede karşılaşılan güçlükler, Cumhuriyetin ilk yıllarında köyler için ayrı öğretmen yetiştiren kurumların açılmasının nedenleri olmuştur. Bu kurumlar ilkokullara öğretmen yetiştiren diğer kurumlardan farklı olarak, köye uygun, aynı zamanda köylerin kalkınmasına destek olacak ilkokul öğretmenlerinin yetişmesini amaçlayan kendilerine özgü öğretim programları uygulamışlardır. Köye öğretmen yetiştirmek üzere 1927-28 öğretim yılında biri Kayseri’de, diğeri Denizli’de iki *köy muallim mektebi* açılmıştır. İlkokul üzerine üç yıl öğrenim sunan bu okullar 1932-1933 öğretim yılından itibaren öğrenci alınmayarak kapatılmıştır (Öztürk, 1999). Köy muallim mektebinin öğretim programı incelendiğinde, programda kuramsal ve uygulamalı derslerin bulunduğu ve öğretmen adaylarına öğretmenlik deneyimi kazandıran uygulamaların da yer aldığı görülmüştür. Bu uygulamalardan biri olan öğretmen adaylarının üçüncü sınıfta haftada altı saat aldıkları “Ders Uygulamaları” dersinde, öğretmen adaylarına okulun öğretmenleri tarafından örnek dersler ve deneme dersleri verilmiştir. Ayrıca öğretmen adayları okulun bünyesi içinde açılmış, örnek köy ilkokulu modelinde kurulmuş bir uygulama okulunda da öğretmenlik uygulaması yapmışlardır (Sağlam, 2011b).

Köyde görev yapacak öğretmenlerin yetiştirilmesi için uygulanan modellerden bir tanesi de *köy eğitim kursları* olmuştur. Askerliğini yapmış, okuma yazma bilen,

tarım işleri ile uğraşan köylü gençler bir öğretim yılı süren kurslardan geçirilerek sınavda başarılı olanlara "eğitmenlik" yetkisi verilmiştir. Başarı elde edilen bu uygulama 1936 yılından 1946–1947 öğretim yılının başına kadar devam etmiş ve köy öğretmen okullarının yeniden açılmasına dayanak oluşturmuştur (Öztürk, 1999).

Köy öğretmen okullarının ilki 1937-1938 öğretim yılında açılmıştır. Bu okulların Köy muallim mektebinden farkı ortaokul eğitimi üzerine üç yıllık bir öğretmen eğitimi vermeleridir. Bu okulların öğretim programlarında da genel kültür, tarım, el sanatları gibi kuramsal dersler ve bu derslerin uygulama çalışmaları yer almıştır. Daha sonra bu okullar 1940 yılında köy enstitülerine dönüştürülmüşlerdir (Öztürk, 1999; Öztürk, 1996).

Köy enstitüleri, 17 Nisan 1940 tarih ve 3803 Sayılı Yasaya dayanarak kurulmuş, Türkiye'nin öğretmen yetiştirme tarihine, başarılı özgün bir model olarak geçmiştir. Köy enstitüleri açılınca kadar köy muallim mektepleri, köy eğitmen kursları ve köy öğretmen okulları bu okulun temelini oluşturan önemli öğretmen eğitimi modelleri olmuştur. İlkokul üzerine beş yıl uygulama ağırlıklı bir eğitim veren köy enstitülerinin amacı, yalnızca köylere öğretmen yetiştirmek değil aynı zamanda sağlık memuru ve ebe de yetiştirmekti (Sağlam, 2011b; Öztürk, 1999). Köy enstitülerinin öğretim programları kuramsal ve uygulama boyutlarının olduğu genel kültür, ziraat ve köy ile ilgili teknik derslerden oluşmaktadır. Ayrıca programda "Öğrenim Metodu ve Tatbikatı" adı altında öğretim uygulamalarını içeren bir ders de yer almaktadır (Okçabol, 2005). 1954 yılına gelindiğinde siyasi nedenlerle köy enstitüleri kapatılmış ve altı yıl süreli ilköğretmen okulu adı altında yeniden düzenlenmiştir (Akyüz, 2004). Böylece köy ve şehir okullarına farklı kaynaktan öğretmen yetiştirme uygulaması da sona ermiştir. Bu tarihten sonra ilköğretmen okulları mezunları hem köylerde hem de şehirlerde öğretmenlik yapabilecek biçimde yetiştirilmişlerdir.

İlköğretmen okulları Cumhuriyetin başlangıcından 1974 yılına kadar ilkokullara öğretmen yetiştirme işlevini sürdürmüştür. Öğretim süreleri beş yıl olan bu okullar 1932-1933 öğretim yılından itibaren altı yıllık okullar haline getirilmiş, ilk üç yıl ilk devre sayılarak ortaokul programı uygulanmış, son üç yıl için ise yeni bir program hazırlanmıştır. Bu tarihten itibaren bu okulların ortaokul düzeyi aşamalı olarak kaldırılmış ve ortaokul mezunlarının devam ettikleri lise dengi üç yıllık meslek okullarına dönüştürülmüştür. 1970-1971 öğretim yılından itibaren ise, ilköğretmen

okullarının öğretim süresi ilkokul üzerine yedi yıla, ortaokul üzerine dört yıla çıkarılmıştır. Daha önceden genel lise mezunu sayılabilmek için fark derslerini tamamlamak zorunda olan ilköğretmen okulu mezunu öğrenciler artık bu uygulamayla genel lise mezunlarına denk sayılmışlardır. Bu da onlara üniversite giriş sınavlarına başvurma hakkını vermiştir. 1974-1975 öğretim yılına gelindiğinde ise; 1973 tarihli, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile hangi kademedede olursa olsun görev yapacak tüm öğretmenlere yükseköğrenim görme koşulu getirilmiştir. Bu yasal düzenleme çerçevesinde, ilköğretimin birinci devresini oluşturan beş yıllık ilkokullara sınıf öğretmeni yetiştirmek üzere Milli Eğitim Bakanlığına bağlı iki yıllık eğitim enstitüleri açılmıştır. Böylece ilköğretmen okullarının bir bölümü öğretmen yetiştirme işlevini yitirerek üç yıllık öğretmen liselerine dönüştürülmüş, bir bölümü ise binalarında iki yıllık eğitim enstitüleri açıldığından kapatılmıştır (Akyüz, 2004; Öztürk, 1999).

İlköğretmen okullarının öğretim programlarına bakıldığında, "tatbikat" adı altında öğretim uygulamalarına yer verildiği görülmüştür. İlköğretmen okullarındaki bu öğretim uygulamaları ilgili derslerin kapsamında olup, bu uygulamalara öğrencilerin katılımı zorunlu kılınmıştır. Köy Enstitülerinin kapatılmasıyla birlikte ilköğretmen okullarının köy okullarına da öğretmen yetiştirmesi nedeniyle, öğrencilere iki ay süreli köy okulu stajı yapma zorunluluğu getirilmiştir. Ayrıca bir yıl boyunca haftada bir olmak üzere 15 gün süreli şehir stajı yapmaları da öngörülmüştür (Gültekin, 1993).

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Eğitimi

1923-1982 yılları arasında ortaöğretim kurumlarında görev yapan ortaokul ve lise öğretmenleri genel eğitim ve mesleki - teknik eğitim olmak üzere iki alanda yetişmiştir. Genel eğitim alanına öğretmen yetiştiren kurumlar ortaokullar için Eğitim Enstitüleri, liseler için Yüksek Öğretmen Okulları olmuştur. Mesleki - teknik eğitim alanına öğretmen yetiştiren kurumlar ise Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu, Kız ve Erkek Sanat Yüksek Öğretmen Okulları, Yüksek İslam Enstitüsü, Endüstriyel Sanatlar Yüksek Öğretmen Okulu ve Yüksek Köy Enstitüsü olmuştur (Sağlam, 2011c).

“Üç yıllık eğitim enstitüleri” olarak da tanımlanan *eğitim enstitüleri* 6., 7. ve 8. sınıfları kapsayan ortaokullar için alan öğretmeni yetiştiren kurumlardır. 1926-1927 öğretim yılından itibaren ortaokullara öğretmen yetiştiren bu kurumların süreleri, açılan

okulların öğretim alanlarına göre iki ile üç buçuk yıl arasında değişmektedir. Sayıları zamanla artan bu okulların tüm bölümlerinin öğretim süreleri, 1967-1968 öğretim yılından itibaren üç yıl olarak belirlenmiştir (Kavcar, 2002; Öztürk, 1999). Eğitim enstitülerinin öğretim programlarına bakıldığında, öğretim uygulamalarının "gözlem ve katılma" biçiminde, haftanın belirli günlerinde ve bir yıl süreyle yapıldığı görülmektedir. Uygulama etkinlikleriyle görevlendirilen öğretmenler, ilgili ders öğretmenleriyle de işbirliği yaparak öğretmen adaylarına ortaokul programını ve ilgili yönetmelikleri inceletmişler, öğretmen adaylarını, kendi alanlarındaki bilgilerin ortaokul programına göre nasıl verilmesi gerektiği konusunda bilgilendirmişlerdir. Ayrıca öğretmen adaylarına 15 gün süreli öğretmenlik uygulaması da yaptırılmıştır (Gültekin, 1993).

Türk eğitim tarihinde önemli bir yeri olan *yüksek öğretmen okulları*, liselere öğretmen yetiştirmek üzere kurulmuş, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, öğrenim süresi dört yıl olan, parasız ve yatılı okullar olarak açılmıştır. 28 Ağustos 1940 tarihinde yayımlanan *Yüksek Öğretmen Okulu Talimatnamesi* ile okulun öğrenci seçimi, öğretim süreci ve diploma alma koşulları düzenlenmiştir. Buna göre, okula alınacak öğrencilerde 25 yaşından küçük ve lise olgunluk sınavını başarmış olmak, bedensel ve zihinsel engeli olmamak ve giriş sınavını başarmak koşulları aranıyordu. Giriş sınavı okul müdürünün başkanlığında, okulun kendi öğretim elemanları ile Fen ve Edebiyat Fakültelerinin öğretim üyelerinden oluşturulan bir komisyon tarafından yazılı ve sözlü iki aşamada ve her bölüm için ayrı ayrı yapılıyordu. Bu okulda öğrenciler alan derslerini üniversiteye bağlı Fen ve Edebiyat Fakültelerinde, öğretmenlik meslek bilgisi derslerini de Yüksek Öğretmen Okulunda görüyorlardı. 1940 tarihindeki bu yönetmelik 1955 yılına kadar uygulanmış, 1955 yılında ise yeni *Yüksek Öğretmen Okulu Yönetmeliği* yayımlanmıştır. Bu yönetmelikle de önceki yönetmelikteki gibi öğrenci seçimi ve öğretim süreciyle ilgili ağır koşullar getirilmiştir. Buna göre, okula alınacak öğrencilerde Türk vatandaşı ve 30 yaşından küçük olmak, lise olgunluk sınavını o yıl ya da bir önceki yıl vermiş olmak, öğretmenliğe engel bedensel ve zihinsel engeli olmamak, okula aday seçilmiş olmak ve giriş sınavını başarmak koşulları aranıyordu. Ayrıca ilgili fakülte ya da yüksekokulun varsa seçme sınavını başarmak da öğrenci seçim ölçütlerinden biriydi. 1959 yılına kadar liselere alan öğretmeni yetiştiren tek kurum İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu olmuştur. Ancak bu okulun giriş koşulları ağır

ve mezuniyet koşulları da zor olduğu için yeterli sayıda mezun verememiş ve liselerin öğretmen gereksinimini karşılamada yetersiz kalmıştır (Akyüz, 2004; Sağlam, 2011c; Öztürk, 1999).

1959 yılına gelindiğinde ise, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) liselerin öğretmen gereksinimi karşılaması için Ankara Yüksek Öğretmen Okulu'nu açmıştır. Bu okula İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'ndan farklı olarak öğrencilerin lise mezunları yerine ilköğretmen okullarının başarılı öğrencileri arasından seçmesi kararı alınmıştır. Ancak bu okula lise mezunlarının alınması koşulu bulunduğu ve ilköğretmen okulu mezunlarının lise mezunu sayılmaması nedeniyle, MEB tarafından yeni bir model geliştirilmiştir. 1959-1960 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan bu yeni bir modele göre, öğretmenler kurulu tarafından ilköğretmen okulunda son sınıfa geçen başarılı öğrencilerden yüksek öğretmen okuluna aday gösterilen öğrenciler arasından ilk üç sırada yer alanlar Ankara Yüksek Öğretmen Okulu'na alındılar. Bu okulda, öğrencilere özel bir hazırlık eğitimi verilerek lise bitirme sınavlarına hazırlandılar. Lise diploması alan ve üniversite hazırlık sınavını kazanan öğrenciler ise Ankara Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisi oldular. Bu uygulamanın başarılı olması üzerine İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu da bu modeli benimsemiş, 1964 yılında da İzmir'de aynı modeli benimseyen bir Yüksek Öğretmen Okulu daha açılmıştır (Eşme, 2003).

Yüksek Öğretmen Okullarının öğretim programlarına bakıldığında, öğretim uygulamalarının "gözlem ve katılma" biçiminde yapıldığı ve öğretmenlik uygulamasının süresinin bir ay olduğu görülmektedir (Gültekin, 1993; Yılman ve Dinç, 2000).

Öğretmen Eğitiminde 1973 – 1981 Dönemi

1973 yılına gelindiğinde ise, eğitim sisteminin yapısını yeniden düzenleyen 14 Haziran 1973 tarih ve 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Yasası çıkarılmış ve bu yasa “Hangi öğretim kademesinde olursa olsun, bütün öğretmen adaylarının yükseköğrenim görmeleri esastır” hükmünü getirmiştir. Bu yapısal düzenleme öğretmen eğitimindeki önemli gelişmelerden biri olmuştur. Ayrıca bu yasayla birlikte ilköğretim sekiz yıl süreli ve zorunlu bir eğitim basamağı olarak tanımlanmış, buna göre ilköğretim kurumlarını beş yıllık ilkokullar ve üç yıllık ortaokullar, ortaöğretim kurumlarını ise sadece süreleri üç ile dört yıl arasında değişen liseler oluşturmuştur. İlköğretimin ikinci

basamağını oluşturan ortaokullar bu dönemde, ya bağımsız ya da liselerin içinde yer alan öğretim kurumları olmuştur.

Okulöncesi Eğitim Öğretmenlerinin Eğitimi

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Yasası okulöncesi öğretmenleri dâhil bütün öğretmenlere yükseköğrenim görme şartı getirmesiyle, okulöncesi eğitime öğretmen yetiştirme görevini Ankara'daki Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulunun Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümü üstlenmiştir (Gürkan, 2011).

İlköğretim Öğretmenlerinin Eğitimi

İlkokullara öğretmen yetiştiren ilköğretmen okullarının kapatılmasının ardından 1974-1975 öğretim yılında yerine iki yıllık eğitim enstitüleri açılmıştır. Bu okullar 1974-1982 yılları arasında ilkokula öğretmen yetiştirmiş, 1982 tarihinde ise eğitim yüksekokulu adıyla üniversite çatısı altında toplanmıştır (Öztürk, 1999). İki yıllık eğitim enstitülerinin öğretim programlarına bakıldığında, genel kültür, özel alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerinden oluştuğu görülmüştür. Ayrıca öğretmen adayları son sınıfa geldiklerinde 15 gün süreli ilkokullarda öğretmenlik uygulaması da yapmışlardır (Sağlam, 2011b).

Ortaokullar için alan öğretmeni yetiştiren eğitim enstitüleri ise, 1978-1979 öğretim yılında süreleri üç yıldan dört yıla çıkarılmış ve "Yüksek Öğretmen Okulu"na dönüştürülmüştür. Bu okullar 1981-1982 öğretim yılı sonuna kadar işlevlerini sürdürmüşler, 1982 yılında üniversitelere bağlanıp eğitim fakülteleri adını almışlardır (Kavcar, 2002; Öztürk, 1999).

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Eğitimi

Cumhuriyetin ilanından sonra liselere öğretmen yetiştirmek üzere İstanbul, Ankara ve İzmir'de kurulmuş, öğrenim süresi dört yıl olan ve bu işlevini 1978 yılına kadar sürdüren bu üç yüksek öğretmen okulu 1978-1979 öğretim yılında kapatılmıştır. Böylece öğretmen eğitiminde önemli bir yeri olan Yüksek Öğretmen Okulu modeli de sona ermiştir (Öztürk, 2005).

1923-1981 yılları arasında ilköğretim ve ortaöğretim basamaklarına yukarıda açıklanan öğretmen eğitimi modelleri dışında, A ve B Kursları, Pedagoji Sınıfları,

Yedek Subay Öğretmenlik, Muvakkat Öğretmenlik, Mektupla Öğretim, Hızlandırılmış Programlar, Barış Gönüllüleri, Pedagojik Formasyon Kursları, askerliğini öğretmen olarak yapanlar ve diğer fakülte mezunlarının öğretmen olarak atanması gibi öğretmen eğitimi modelleri aracılığıyla da ya öğretmen yetiştirilmiş ya da öğretmen atamaları yapılmıştır (Akyüz, 2004; Öztürk, 1999).

Öğretmen Eğitiminde 1981 – 1989 Dönemi

Türkiye'de yükseköğretim sistemini bir bütün olarak yeniden düzenleyen 6 Kasım 1981 tarih ve 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası ile ortaöğretim üzerine eğitim veren tüm yükseköğretim kurumları üniversite çatısı altında toplanmıştır. Yasanın bu hükmü gereğince, 20 Temmuz 1982 tarih ve 41 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı tüm öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumları da üniversitelere bağlanmıştır.

1982 yılında yapılan bu düzenleme kapsamında okulöncesi eğitim öğretmeni yetiştiren Ankara Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Ev Ekonomisi Bölümüne dönüştürülmüştür. Aynı yıl Hacettepe Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksekokulu Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümünde ve Selçuk Üniversitesi Kız Sanat Eğitimi Yüksekokulu Ev Ekonomisi Bölümünde de okulöncesi eğitim öğretmeni yetiştirilmeye başlanmıştır (Gürkan, 2011). Yine bu düzenleme kapsamında sınıf öğretmeni yetiştiren iki yıllık eğitim enstitüleri de eğitim yüksekokulu adını alarak üniversitelere bağlanmış ve bu okullarda 1983-1984 öğretim yılından itibaren Yükseköğretim Kurulu tarafından hazırlanan Sınıf Öğretmenliği Programı uygulanmıştır. Aynı yıl alan öğretmeni yetiştiren dört yıllık yüksek öğretmen okulları eğitim fakültelerine, mesleki ve teknik yüksek öğretmen okulları ise mesleki ve teknik eğitim fakültelerine dönüştürülmüştür. Bu okullarda da 1983-1984 öğretim yılından itibaren Yükseköğretim Kurulu tarafından hazırlanan yeni programlar uygulanmıştır (Öztürk, 1999). Bu kurumların yanı sıra alan öğretmenleri edebiyat, fen ve fen-edebiyat fakültelerinde de pedagojik formasyon verilerek yetiştirilmiştir.

1982 yılında gerçekleşen ve öğretmen eğitimi kurumları için bir dönüm noktası olan bu değişim sonunda, artık tüm alanlarda öğretmen eğitimi veren tek kurum üniversiteler olmuştur. Bu değişimle birlikte genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik

meslek bilgisi derslerinden oluşan yeni öğretim programları da uygulanmaya başlamıştır. Öğretmen adaylarının yetiştirmelerinde önemli bir yeri olan öğretim uygulamaları ise, genellikle “Özel Öğretim Yöntemleri” adı altında gözlem, katılma ve öğretim olmak üzere birbirini izleyen üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Öte yandan Yükseköğretim Kurulu'nun "Her öğretmen adayı sekizinci yarıyıda bir ay alanının gerektirdiği öğretim uygulamalarında bulunacaktır." kararı da uygulamaya konulmuştur. Buna göre tüm öğretmenlik programlarında öğretmen adayları sekizinci yarıyıda bir ay süreyle uygulama okullarında staj yapmışlardır. Ancak bu bir aylık sürenin nasıl kullanılacağı konusunda bir eşgüdüm sağlanamamış, uygulama etkinliklerinin gerçekleştirme biçimi de fakülteden fakülteye farklılık göstermiştir (Gültekin, 1993; Küçükahmet, 1988).

Öğretmen Eğitiminde 1989 – 1991 Dönemi

Yükseköğretim Kurulu'nun 23 Mayıs 1989 tarih ve 89.22.876 sayılı kararı ile 1989-1990 öğretim yılından itibaren okulöncesi ve sınıf öğretmeni yetiştiren tüm iki yıllık eğitim yüksekokullarının süreleri dört yıla çıkarılmıştır (Kavak, Aydın ve Altun, 2007). Eğitim yüksekokullarının öğrenim sürelerinin dört yıla çıkarılmasının ardından öğretmenlik uygulamaları da programın son iki yılına yayılmıştır. Bu kapsamda öğretmenlik uygulamaları üçüncü sınıfın beşinci yarıyıda haftada üç saat okullarda gözlem, altıncı yarıyıda haftada dört saat uygulama çalışmaları, dördüncü sınıf yedinci yarıyıda haftada dört saat staj çalışmaları, sekizinci yarıyıda ise haftada üç saat uygulama semineri biçiminde uygulanmıştır (Kuran, 1992).

Öğretmen Eğitiminde 1992 – 1997 Dönemi

1992 yılına gelindiğinde ise, 3 Temmuz 1992 tarih ve 3837 Sayılı Yasa ile ise tüm öğretmen eğitimi programları eğitim fakülteleri bünyesi içerisinde yeniden yapılandırılmıştır. Bu kapsamda okulöncesi ve sınıf öğretmeni yetiştiren tüm eğitim yüksekokulları 1992-93 öğretim yılından itibaren eğitim fakülteleri içinde “okulöncesi eğitimi öğretmenliği” ve “sınıf öğretmenliği” programları adıyla varlıklarını sürdürmüşlerdir (Sağlam, 2011a).

Öğretmen Eğitiminde 1997 Düzenlemesi

1982 yılından itibaren 2547 sayılı yasa çerçevesinde öğretmen eğitiminin üniversitelere devredilmesiyle birlikte, öğretmenlerin üniversitelerde bilimsel bir yapı içerisinde yetiştirilmeleri öğretmenlik mesleğinin statüsünü yükseltmiştir. Ancak 1982 yılında yapılan düzenlemeden 1997 yılına kadar geçen 15 yıllık süre içinde öğretmen eğitiminde pek çok sorunun yaşandığı görülmüştür. Bu sorunlara çözüm olarak Yükseköğretim Kurulu 1997 yılında öğretmen eğitiminde kapsamlı bir düzenleme gerçekleştirmiştir.

Öğretmen Eğitiminde 1997 Düzenlemesinin Gerekçeleri

Dünya Bankası tarafından desteklenen Millî Eğitimi Geliştirme Projesinin (MEGP) alt bölümlerinden birisi de “Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi” projesidir. Bu proje 1 Aralık 1994 tarihinde üç yıllık bir proje olarak başlamış, daha sonra 30 Haziran 1999’a kadar uzatılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu işbirliği ile yürütülen bu projenin temel amacı, ilk ve ortaöğretim kurumlarına öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinin kalitesinin artırılmasıdır (Kavak ve diğerleri, 2007). Bu temel amaç çerçevesinde;

- eğitim fakültelerinde yürütülen öğretmen eğitimi programlarının geliştirilmesi,
- eğitim fakültelerine öğretim elemanı yetiştirmek üzere yüksek lisans, doktora ve doktora sonrası için burs sağlanması ve
- eğitim fakültelerinin fiziksel altyapısını güçlendirecek donanım ve öğretim malzemesi alımının yapılması

amaçlanmıştır (Yıldırım, 1998).

Bu proje kapsamında tüm eğitim fakültelerinin öğretmen eğitimi programları yeniden düzenlenmiştir. Yapılan bu düzenlenmenin gerekçeleri şöyle özetlenebilir (YÖK, 1998a):

- Eğitim fakülteleri asıl görevleri olan öğretmen eğitimi işini aksatmışlar, birçok eğitim fakültesi ülkenin öğretmen gereksinimini ön plana almak yerine araştırma yapmayı ve gereksinim olmayan öğretmenlik alanlarında büyümeyi seçmişler ve bunun sonucunda da okulöncesi, sınıf ve ilköğretimin ikinci

yarısına dönük öğretmenliklerde kısa sürede kapatılamayacak büyüklükte öğretmen açıkları oluşmuştur.

- Eğitim fakülteleri ile fen-edebiyat fakülteleri arasında görev dağılımının yeterince yapılamaması nedeniyle, bu eğitim kurumları isimleri farklı, işlevleri aynı kurumlar biçimine dönüşmüşlerdir. Bu durum öğretmen eğitiminde önemli bir sorun haline gelmiştir.
- Alan uzmanlarının öğretmenlik meslek bilgisi açısından yetersiz olmaları, eğitim bilimcilerin genel eğitimi ön planda tutup alan eğitime yeterince önem vermemeleri ve bu iki farklı grubun işbirliği içinde çalışmamaları da alan öğretimde sıkıntılar yaşanmasına neden olmuştur.
- Yükseköğretim Kurulu ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında öğretmen eğitimi konusunda sağlıklı ve verimli bir işbirliği kurulamamıştır. Bu da eğitim fakülteleri ve okullar arasında iletişim ve işbirliğinin olmamasına, dolayısıyla da öğretmen eğitiminde kuram ve uygulama arasındaki dengenin kuram boyutunun lehine bozulmasına neden olmuştur. Böylece uygulama eğitimi hem süre hem de nitelik açısından yetersiz kalmıştır.
- Özellikle sınıf öğretmenliği alanında yeterli sayıda öğretmenin yetiştirilememiş olması binlerce üniversite mezununun gerekli öğretmenlik meslek bilgisi derslerini almadan sınıf öğretmeni olarak atanmalarına neden olmuştur.
- Alan fakültelerinden mezun olan adaylara yönelik olarak düzenlenen öğretmenlik sertifikası programlarının içerik ve süre açısından yetersiz kalmaları ve eğitim fakültelerinin bu uygulamaları sadece bir para kazanma yolu olarak görmeleri, kısa sürelerde niteliksiz bir eğitimden geçerek öğretmen olmaya hak kazanmış kişilerin yetiştirmelerine neden olmuştur.
- Eğitim fakültelerinin ilköğretim ikinci kademeye öğretmen yetiştirmemesi, alan öğretmenliği mezunlarının ilköğretim Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Türkçe, Matematik gibi dersleri vermekte zorlanmaları ve bu alanda öğretmen olarak atanmak istemeyişleri, ilköğretim ikinci kademede Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Türkçe ve Matematik alanlarında öğretmen eksiği yaşanmasına neden olmuştur.
- Eğitim fakültelerinde program geliştirme, eğitim yönetimi, halk eğitimi, ölçme ve değerlendirme alanlarındaki lisans programlarının istihdam olanaklarının

bulunmayışı nedeniyle, bu alan mezunları kendi alanları dışındaki işlerde çalışmak zorunda kalmışlardır.

Yukarıda belirtilen gerekçelerin yanı sıra, gelişmiş ülkelerde 1980 sonrasında öğretmen eğitiminde yenileşme hareketlerinin görüldüğü, öğretmen eğitiminde yeni bazı yaklaşımların uygulamaya konulduğu ve özellikle de öğretmen eğitiminde kuram ve uygulama dengesine büyük önem verildiği gözlenmiştir. Tüm bu nedenlerle, öğretmen eğitimi programlarının geliştirilmesi, uzman öğretim elemanlarının yetiştirilmesi ve eğitim fakültelerinin işleyişinde değişimlere gidilmesi Yükseköğretim Kurulu tarafından bir zorunluluk olarak kabul edilmiştir (Kavak ve diğerleri, 2007).

Öğretmen Eğitiminde 1997 Düzenlemesinin Getirdikleri

1998 - 1999 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan eğitim fakülteleri öğretmen eğitimi programlarının yeniden düzenlenmesi kapsamında yapılan yenilikler şöyle özetlenebilir (Kavak ve diğerleri, 2007; YÖK, 1998a; YÖK, 1998b):

- Alan öğretimi konusunda bir dizi kitap hazırlanmış, öğretim elemanlarına alan öğretimi konusunda yetiştirmeleri için yüksek lisans, doktora ve doktora sonrası burslarla destek sağlanmış ve eğitim fakülteleri araç-gereç bakımından desteklenmiştir.
- Öğretmen eğitiminde niteliği artırmak için “öğretmen eğitiminde standartlar ve akreditasyon” çalışması gerçekleştirilmiş, ABD ve İngiltere akreditasyon ve standartlar sistemlerini tanıtıcı bir doküman hazırlanmıştır.
- Öğretmen eğitimi ve istihdamının ilgili taraflarını (Millî Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu ve Eğitim Fakülteleri) bir araya getirecek, ulusal öğretmen yetiştirme politikaları konusunda danışmanlık yapacak, eğitim fakültelerinde uygulanan programları denetlemek ve değerlendirmek üzere sürekli bir organın kurulmasına karar verilmiştir. Bunun için 19.9.1997 tarih ve 97.8.144 sayılı Yükseköğretim Genel Kurul Kararı ile Öğretmen Yetiştirme Millî Komitesi kurulmuştur.
- Öğretmen eğitiminde kuram ve uygulama arasındaki dengeyi sağlamak, öğretmenlik uygulamalarını daha nitelikli hale getirmek amacıyla “Fakülte - Okul İşbirliği” dokümanı hazırlanmıştır. Bu çerçevede Milli Eğitim Bakanlığı

ile Yükseköğretim Kurulu arasında bir protokol imzalanmış ve 1998 yılında öğretmenlik uygulaması için bir yönerge (2493 Sayılı Öğretmen Adaylarının Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge) yürürlüğe konulmuştur. Bu kapsamda öğretmen eğitimi programlarına Okul Deneyimi I, Okul Deneyimi II ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri konularak öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları süresi artırılmış ve yeniden yapılandırılmıştır.

- Öğretmen eğitimi programları yeniden düzenlenmiştir. Bu kapsamda eğitim fakülteleri bünyesinde 10 bölüm ve 32 anabilim dalı ve 29 program öngörülmüştür. Yeni yapılanmada çerçevesinde özellikle sınıf öğretmeni, ilköğretim matematik öğretmeni, fen bilgisi öğretmeni, sosyal bilgiler öğretmeni vb. ilköğretime dönük alanlarda öğretmen yetiştirmeye önem verilmiştir. İlköğretimle ilgili programlar Türkçe öğretmenliği hariç İlköğretim Bölümünde, Türkçe öğretmenliği Türkçe Eğitimi Bölümünde, yabancı dil öğretmenlikleri Yabancı Diller Eğitimi Bölümünde, müzik ve resim iş öğretmenliği Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünde toplanmıştır. Ortaöğretime yönelik öğretmenlik alanları ise Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi ve Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümleri olmak üzere iki bölümde toplanmıştır.
- Eğitim fakültelerine yan alan uygulaması getirilmiştir.
- Eğitim Bilimleri Bölümünde yer alan Rehberlik ve Psikolojik Danışma lisans programı dışında kalan (Eğitim Programları ve Öğretim, Ölçme ve Değerlendirme, Eğitim Yönetimi, Halk Eğitimi vb.) lisans programları kaldırılmıştır.
- Öğretmen eğitimi programlarının öğretim süreleri ve dereceleri de yeniden düzenlenmiştir. Buna göre ilköğretime (okul öncesi dâhil) ve hem ilköğretim hem de ortaöğretime öğretmen yetiştiren yabancı diller, bilgisayar ve öğretim teknolojileri, beden eğitimi, müzik eğitimi, resim iş eğitimi vb. programların öğrenim süresi lisans düzeyinde dört yıl olarak belirlenmiştir. Sadece ortaöğretime öğretmen yetiştiren matematik, tarih, biyoloji, fizik, kimya, edebiyat gibi programların öğrenim süresi ise yüksek lisans düzeyinde beş yıl ya da beş buçuk yıl olarak belirlenmiştir. Bu düzenleme gereğince, Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programı uygulamaya konmuştur. Bu

kapsamda öğretmen adayları ya yedi yarıyıl alan eğitimi veren fakültelerde alan eğitimi aldıktan sonra mezun olmadan üç yarı yıl daha eğitim bilimleri enstitülerinde öğretmenlik meslek bilgisi derslerini (3.5 yıl + 1.5 yıl) alacaklar ya da alan eğitimi veren fakültelerde sekiz yarıyıl okuyup mezun olduktan sonra üç yarı yıl daha eğitim bilimleri enstitülerinde öğretmenlik meslek bilgisi derslerini (4 yıl + 1.5 yıl) alacaklardır.

- Öğretmen eğitimi programlarındaki “Eğitime Giriş”, “Eğitim Sosyolojisi”, “Eğitim Felsefesi” ve “Türk Eğitim Sistemi” dersleri kaldırılmış, bu derslerin içeriği Öğretmenlik Mesleğine Giriş dersi kapsamına alınmıştır. “Eğitim programları ve Öğretim Yöntemleri” ile “Ölçme ve Değerlendirme” dersleri “Öğretimde Planlama ve Değerlendirme” dersi kapsamında birleştirilmiştir. “Eğitim Psikolojisi” dersi “Gelişim ve Öğrenme” dersi adını almıştır. “Eğitim Yönetimi ve Denetimi” ve “Araştırma Teknikleri” dersleri kaldırılmış, “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme”, “Sınıf Yönetimi”, “Rehberlik” ve “Bilgisayar” dersleri konulmuştur. “Okullarda Gözlem” dersi “Okul Deneyimi I-II” olarak, “Okullarda Uygulama” dersi ise “Öğretmenlik Uygulaması” dersi olarak yapılandırılmıştır. Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin uygulama saatleri artırılmıştır.

Öğretmen Eğitiminde 1997 Düzenlemesine Yapılan Eleştiriler

1998 - 1999 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan ve eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması olarak adlandırılan bu düzenleme, hem program geliştirme süreci hem de düzenlemenin ortaya koyduğu değişiklikler ve bunların uygulama biçimleri açısından olumlu ve olumsuz olarak pek çok eleştiri almıştır. 1997 düzenlemesine olumlu yönde yapılan eleştiriler şöyle özetlenebilir:

- Öğretmen eğitiminde çok önemli bir yeri olan öğretmenlik uygulamalarının bir düzene kavuşturulmasını, hem Milli Eğitim Bakanlığı okullarında hem de üniversitelerde öğretmenlik uygulamalarına daha fazla önem verilmesini ve süresinin artırılmasını sağlamıştır (Kavcar, 2005; Aslan, 2003; Dönmez, 2000).
- Özel öğretim yöntemleri konusuna önem verilmiş ve bu konuda yetişmek üzere çok sayıda öğretim elemanı yurt dışına gönderilmiştir (Kavcar, 2005).

- Üniversitelerde sınıf öğretmenliği programlarının sayısı artırılmış ve eğitim fakültelerinde daha önceden gözardı edilen, fen bilgisi öğretmenliği, ilköğretim matematik öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği gibi ilköğretim 6-8 sınıflara öğretmen yetiştiren programlar açılmıştır (Kavcar, 2005; Kıran, 2002).
 - Yan alan uygulaması, ülkemiz gerçekleri ve öğretmen ihtiyacını karşılama bakımından temelde olumlu bir yaklaşımdır. Öte yandan birbiri ile yakın ilişkili disiplinler için de yerinde bir karardır (Kavcar, 2005; Aslan, 2003).
 - Öğretmen eğitime standart bir program anlayışının gelmesi olumlu bir yaklaşımdır. Ancak bütün derslerin YÖK tarafından belirlenmesi yerine eğitim fakültelerine %20-30 bir esneklik tanınması gerekirdi (Kavcar, 2002).
 - Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesi'nin kurulması olumlu bir gelişmedir. Ancak hukuksal açıdan örgütsel yapıdaki yeri ve işleyişi bilinmeyen böyle bir komitenin üstlendiği önemli görevleri gerçekleştirmesi güç görünmektedir (Dönmez, 2000; Aydın, 1998). Nitekim uygulamada da istenilen başarı elde edilememiştir.
 - Eğitim fakültelerinde nitelikli öğretmenler yetiştirebilmek için akreditasyon uygulamaları başlatılması önemli bir gelişmedir. Bu çalışmalar kapsamında birçok eğitim fakültesine ziyaretler yapılmış ve belirlenen standartlara göre incelemeler yapılmıştır. Ancak bu konuda da 2002 yılından beri hiçbir ilerleme sağlanamamıştır (Ayas, 2009).
 - Yeni programlarda seçmeli derslere yer verilmesi olumlu olmuştur (YÖK, 1998b). Ancak seçmeli derslerin belirlenmesinde öğrenci gereksinimleri yerine öğretim elemanlarının eğilimleri ve tercihleri belirleyici olmuştur (Kızılcıaoğlu, 2005).
- 1997 düzenlemesine olumsuz yönde yapılan eleştiriler ise şöyle özetlenebilir:
- Program çalışma gruplarında nasıl seçildikleri belli olmayan Türk öğretim elemanları ve daha çok ülke koşullarını bilmeyen yabancı uzmanlar yüksek ücretlerle görevlendirilmiştir. Türkiye'de bu konuda deneyimli olan akademisyenler çalışma grubuna seçilmemiştir. Bu yapılanma ülke koşulları, 150 yıllık deneyim ve birikim gözardı edilerek, tepeden inme biçiminde ortaya çıkan dışarıdan alınmış bir model görüntüsü vermektedir. Ayrıca uygulayıcılar yani eğitim fakültesi öğretim elemanlarının desteği alınmadan ve pilot uygulama

yapılmadan gerçekleşmiş bir düzenlemedir (Kavcar, 2002; Dönmez, 1998; Ataman, 1998).

- YÖK'ün üniversitelere gönderdiği Eğitim Fakültesi modelinde sık sık değişiklikler yapması, bu modelin hazırlayanların kafasında da henüz tam olarak netleşmediğini ya da bir kısım çevrelerin YÖK'ü etkileyerek, bu modele yeni eklemeler yaptırdıklarını düşündürmektedir (Dönmez, 1998).
- Programdaki derslere bakıldığında, genel kültür boyutunun gözardı edildiği, Psikoloji, Sosyoloji, Felsefe, Türk Eğitim Tarihi gibi derslerin programda olmadığı görülmektedir (Kavcar, 2002; Kafadar, 2000).
- Tezsiz yüksek lisans uygulaması niteliği artırıcı bir düzenleme gibi görünmekle birlikte, öğretmen olma süresini yükseltmesi ülke koşullarına uygun değildir. Ayrıca müzik, yabancı diller, beden eğitimi gibi dallar için ilköğretim ortaöğretim ayrımı yapılmadan dört yıllık bir eğitim öngörülürken, diğer ortaöğretim öğretmenleri için beş – beş buçuk yıllık bir eğitim öngörülmesi bir tutarsızlıktır. Öte yandan tezsiz yüksek lisans programındaki dersler lisans dersleri iken programı bitiren öğrencilere yüksek lisans diploması verilmesi öngörülmüş ve sonrasında doktora yapabilme olanağı da tanınmıştır. Bu durum öğretmenler arasında sürtüşmelere ve gruplaşmalara da yol açabilir. Oysa tezsiz yüksek lisans uygulaması, gerçekte bir yüksek lisans değil bir çeşit öğretmenlik sertifikasıdır. Son olarak da öğretmenlik mesleğinde önemli bir yeri olan meslek sevgisi, hizmet duygusu gibi duyuşsal özelliklerin bu uygulama ile kısa sürede kazandırılması zordur (Kızılçaoğlu, 2005; Aslan, 2003; Kavcar, 2002; Dönmez, 2000; Dönmez, 1998).
- Yan alan uygulaması temelde olumlu bir yaklaşım gibi görünürken örneğin ilahiyat fakültesi öğrencilerine sosyal bilgiler ve Türkçe öğretmenliği yan alan uygulanması getirilmesi ve bunun için yalnızca toplamda 12 kredilik ders alınmasının yeterli olması da bu uygulamayı olumsuz kılmaktadır (Kavcar, 2002). Yan alan uygulaması yeterli kredide ders alınamadığı için alanında yeterli olmayan öğretmenlerin yetişmesine neden olmaktadır (Kızılçaoğlu, 2005; Dönmez, 2000).
- Öğretmenlik uygulamalarının bir düzene kavuşturulması olumlu bir gelişmedir. Ancak eğitim fakültelerinde öğrenim gören çok sayıda öğretmen adayı

bulunmaktadır. Tüm bu öğretmen adaylarına okullarda uygulama yaptırmaya çalışmak çok büyük bir sorundur (Kavcar, 2002). Hem öğretmen adayının fazla olması hem de okulların ve öğretmenlerin sayıca yetersizliği, okulların donanım eksikliği gibi pek çok neden öğretmenlik uygulamalarının sağlıklı bir biçimde yürütülmesini engellemektedir (Kızılçaoğlu, 2005; Güngördü, 1999).

- Eğitim fakültesi öğrencilerinin alan derslerini fen edebiyat fakültelerinden alacakları yönündeki karar, amaca uygun bir öğretimin yapılmasını sağlamayacaktır. Çünkü sözkonusu dersler fen edebiyat fakültelerinde akademik bir nitelik taşıırken, öğretmen adaylarına verilmesi gereken bilgiler daha çok uygulamaya dönük olması gerekmektedir (Aslan, 2003).
- Bu yeni modelle eğitim fakülteleri, ortaöğretim alan öğretmenlerine servis dersleri veren, niteliği çok fazla dikkate alınmadan çok sayıda sınıf öğretmeni yetiştirmeyi amaçlayan, programları ve ders kitapları YÖK tarafından belirlenen kurumlar haline gelmiştir (Dönmez, 2000). Bu düzenleme, eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme konusundaki yetkilerinin fen edebiyat fakülteleriyle paylaşıldığı ve sanki bu fakülte mezunlarına iş olanağı açmak üzere desenlendiği izlenimi vermektedir (Ataman, 1998).
- Eğitim bilimleri alanında uzman yetiştirmeye yönelik lisans programlarının kaldırılması, eğitim fakültelerinin nitelikli öğretim elemanı kaynağının kurumasına yol açabilecek riskler taşımaktadır (Üstüner, 2004; Baskan, 2001; Dönmez, 1998).
- Eğitim fakültelerine bağlı bölümlerin ve bu bölümlere ait programların hangi ölçütlere göre belirlendiği açık değildir ve tutarsızlıklar vardır (Dönmez, 1998).
- Teknik Eğitim Fakülteleri ve Mesleki Eğitim Fakültelerinin de bu yeni düzenlemenin içine neden alınmadıkları anlaşılamamaktadır (Dönmez, 1998).

Öğretmen Eğitiminde 2006 Düzenlemesi

1998 - 1999 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan eğitim fakülteleri öğretmen eğitimi programlarının yeniden düzenlenmesinin üzerinden geçen sekiz yıllık bir süreden sonra, Yükseköğretim Kurulu programların güncellemeye yönelik bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu düzenleme 2006-2007 öğretim yılından itibaren birinci sınıflardan başlayarak uygulamaya konulmuştur.

Öğretmen Eğitiminde 2006 Düzenlemesinin Gerekçeleri

Öğretmen eğitiminde yapılan 1997'deki kapsamlı düzenlemenin ardından 2006 yılında yapılan bu düzenlemenin temel gerekçesi önceki düzenlemeyi değiştirmek değil, programları güncellemek ve aksayan yönlerini düzeltmektir. 2006 yılı düzenlemesinin gerekçeleri şöyle özetlenebilir (YÖK, 2006a):

- Geçen sekiz yıllık süre içinde üniversiteler, Milli Eğitim Bakanlığı ve sivil toplum örgütlerince düzenlenen sempozyum, panel, çalıştay, açikoturum, konferans gibi akademik etkinliklerde 1997 düzenlemesi irdelenmiştir. Bu düzenlemenin getirdiği yeni programların çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip öğretmenlerin yetiştirilmesindeki yeterlilikleri tartışılmış, bilimsel araştırma verilerine ve alan uzmanlarının görüşlerine dayalı olarak programlarla ilgili sorunların çözümüne yönelik öneriler ortaya konulmuştur.
- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2003-2004 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere ilköğretim programlarında değişiklikler yapılmıştır.
- 2003 yılından beri ülkemizin de içinde yer aldığı “Avrupa Yükseköğretim Alanı”; lisans programlarından beklenen öğrenme çıktılarının tanımlanmasını, bu çıktılara ulaşmak için öğretilmesi gereken konular ile bu konuların işlenmesi için gereken süre ve yöntemlerin belirlenmesini, öğrenme çıktılarının değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Eğitim fakültelerinin de bu bağlamda temel düzeyde bazı ortak standartlara sahip olması gerekmektedir.

Tüm bu gerekçeler ışığında, sekiz yıldır uygulanmakta olan öğretmen eğitimi lisans programlarını geliştirmeye yönelik bir çalışmanın gerçekleştirilmesi Yükseköğretim Kurulu'na uygun bulunmuştur. Bunun için, eğitim fakültesi dekanlarının görüşleri alınarak eğitim fakülteleri öğretim üyelerinden 25 kişilik bir çalışma grubu oluşturulmuş, öğretmen eğitimi program taslakları hazırlanmış, bu taslaklar eğitim fakülteleri dekanlıklarına gönderilmiş ve dekanlıklardan gelen görüşler değerlendirilerek öğretim programlarına son biçim verilmiştir (YÖK, 2006a).

Öğretmen Eğitiminde 2006 Düzenlemesinin Getirdikleri

2006 düzenlemesi kapsamında yapılan değişiklikler şöyle özetlenebilir (Kavak ve diğerleri, 2007; YÖK, 2006a; YÖK, 2006b):

- Öğretmen eğitimi programları; %50-60 oranında alan ve alan eğitimi derslerini, %25-30 oranında öğretmenlik meslek bilgisi derslerini ve %15-20 oranında ise genel kültür dersleri içerecek şekilde, her programın da özellikleri dikkate alınarak esnek bir yapıda düzenlenmiştir.
- Yeni düzenleme ile yan dal uygulamasına gereksinmelerin ortadan kalkması nedeniyle son verilmiştir.
- Öğretmen eğitimi programları esnetilerek, fakültelere toplam kredilerinin yaklaşık % 25'e varan oranda derslerini belirleme yetkisi verilmiş ve seçmeli ders olanağı artırılmıştır.
- Yeni düzenleme ile programlardaki genel kültür derslerinin oranları artırılmıştır. Programlara Bilim Tarihi, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Etkili İletişim Becerileri, Türk Eğitim Tarihi, Felsefeye Giriş, Sosyoloji gibi dersler konulmuştur. Programın esnekliği çerçevesinde eğitim fakültelerine farklı genel kültür derslerini okutabilme ve bu dersleri zaman içinde değiştirebilme olanağı verilmiştir.
- Öğretmen eğitimi programlarına genel kültür dersleri kapsamında, "Topluma Hizmet Uygulamaları" adlı yeni bir ders konulmuştur. Tüm programlar için zorunlu olan bu dersle, öğretmen adaylarının toplumun güncel sorunlarını incelemesi, bu sorunların çözümüne dönük projeler hazırlaması, panel, kongre, konferans gibi bilimsel etkinliklerde izleyici, konuşmacı ya da düzenleyici olarak katılmasının özendirilmesi amaçlanmıştır.
- Öğretmenlik meslek derslerinde bazı değişiklikler yapılmış, bazı derslerin de kredileri değiştirilmiştir. Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Gelişim ve Öğrenme, Öğretimi Planlama ve Değerlendirme dersleri kaldırılmıştır. Yerine Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ölçme ve Değerlendirme dersleri konulmuştur. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinin adı Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı olmuştur. Programlara Türk Eğitim Tarihi, Eğitim Felsefesi ve Eğitim Sosyolojisi, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi gibi dersler konulmuştur.

- Rehberlik ve Psikolojik Danışma programı yeniden gözden geçirilmiş, sivil toplum örgütlerinin önerileri ve öğretim elemanlarının görüşleri dikkate alınarak ortak bir program oluşturulmuştur. Bu kapsamda Eğitim Bilimleri Bölümüne bağlı “Eğitimde Psikolojik Hizmetler” anabilim dalının adı “Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık” olarak değiştirilmiştir.
- İlahiyat fakültelerinde yer alan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Programı eğitim fakültelerine alınmış ve öğretim programı güncellenmiştir.
- Ortaöğretim alan öğretmenliği konusunda yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Buna göre 3.5+1.5 olarak bilinen uygulamanın yerine, öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin yıllara dağıtılarak, beş yıllık birleştirilmiş eğitime geçilmesi ve eğitim fakültesi dışındaki öğrenciler için uygulanan 4+1.5 uygulamasının ise sürmesi Yükseköğretim Kurulunun 11 Temmuz 2007 tarihli toplantısında karara bağlanmıştır. 2010-2011 öğretim yılından itibaren ise tezsiz yüksek lisans uygulamasına son verilmiştir. Bu tarihten itibaren diğer fakülte mezunlarına bir yıl süreli pedagojik formasyon sertifikası vermeye başlanmıştır.
- Öğretmen adaylarına birleştirilmiş sınıflarda ve köylerde öğretmenlik uygulaması yapabilme olanağı verilmiştir.
- Eğitim Fakültesi Dekanlıklarının talepleri doğrultusunda, uygulama derslerinin saatleri azaltılmış ve bu derslerin sayısı ve verildikleri dönemler öğretmenlik programlarına göre farklılık göstermektedir.

Türkiye’de Öğretmen Eğitimindeki Öğretmenlik Uygulamalarının Bugünkü Durumu

Öğretmen eğitimi programlarında, öğretmenlik uygulama çalışmalarının stratejik bir önemi vardır. Çünkü öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi ile ilgili öğrendiği kuramsal bilgiler ancak öğretmenlik uygulamaları yoluyla hayata geçirilebilmektedir. Uygulamalar öğretmen adaylarına, öğrendiklerini uygulama, öğretmenlik mesleğini tanıma ve gerçek okul ortamının nasıl olduğunu görme olanağı sağlamaktadır. Bu bakımdan öğretmenlik uygulamalarının ciddi bir şekilde planlanması ve yürütülmesi gerekmektedir (Gültekin, 2008).

Türkiye’de öğretmenlik uygulamaları ile ilgili ilk kapsamlı ve sistematik düzenleme 1997 tarihinde YÖK - Dünya Bankası ve Millî Eğitim Bakanlığı işbirliği ile

gerçekleştirilen eğitim fakültelerindeki yeniden yapılanma doğrultusunda yapılmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarından bu düzenlemeye kadar geçen sürede öğretmen eğitiminde farklı biçimlerde ve kapsamda öğretmenlik uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Ancak bu uygulamalarla ilgili, 1997 tarihindeki eğitim fakültelerinin yeniden yapılanmasında olduğu gibi ayrıntılı ve kapsamlı bir düzenleme yapılmamıştır. Bu düzenleme kapsamında uygulama çalışmalarına daha fazla yer verilmiş ve eğitim fakültelerinin programlarına II. yarıyıl da Okul Deneyimi I dersi, VII. yarıyıl da Okul Deneyimi II dersi ve VIII. yarıyıl da ise Öğretmenlik Uygulaması dersi konulmuştur. Bu derslerle öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitiminin niteliğinin artırılması amaçlanmıştır.

Eğitim fakültelerinde uygulanan öğretmen eğitimi programları 2006 yılında yeniden gözden geçirilmiş ve güncellenmiştir. 2006-2007 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan bu düzenleme ile Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II dersleri birleştirilerek tek bir Okul Deneyimi dersi öğretmen eğitimi programlarına konulmuştur. Bu düzenleme kapsamında ayrıca fakültele verilen belirli oranda kendi derslerini belirleme yetkisi nedeniyle de, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin veriliş süresi ve dönemi programdan programa farklılık göstermiştir. Bölümlere göre değişen bu farklılık Çizelge 1'de gösterilmiştir.

Çizelge 1

2006 Düzenlemesi ile Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinin Öğretim Programlarındaki Yerleri

Öğretmenlik Programları	Okul Deneyimi	Öğretmenlik Uygulaması I	Öğretmenlik Uygulaması II
Almanca Öğretmenliği	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl	--
Fransızca Öğretmenliği	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl	--
İngilizce Öğretmenliği	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl	--
Japonca Öğretmenliği	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl	--
Arapça Öğretmenliği	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl	--
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl	--

Çizelge 1, Devamı

Öğretmenlik Programları	Okul Deneyimi	Öğretmenlik Uygulaması I	Öğretmenlik Uygulaması II
Fen Bilgisi Öğretmenliği	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl	--
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl	--
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl	--
Türkçe Öğretmenliği	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl	--
Müzik Öğretmenliği	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl	--
Resim-iş Öğretmenliği	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl	--
İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl	--
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	VI. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl	--
Sınıf Öğretmenliği	VI. Yarıyıl	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl
Üstün Zekâlılar Öğretmenliği	VI. Yarıyıl	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl
İşitme Engelliler Öğretmenliği	VI. Yarıyıl	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl
Zihin Engelliler Öğretmenliği	VI. Yarıyıl	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl
Görme Engelliler Öğretmenliği	III. Yarıyıl	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl
Okulöncesi Öğretmenliği	V. Yarıyıl	VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl

Kaynak: YÖK, 2014 kaynağından uyarlanmıştır.

Çizelge 1’de görüldüğü gibi, daha önce Okul Deneyimi I ve II olarak verilen dersler sadece tek dönemlik bir ders olarak Okul Deneyimi adı altında verilmeye başlamıştır. Bazı bölümlerde birer dönemlik tek bir Okul Deneyimi ve tek bir Öğretmenlik Uygulaması dersi bulunurken, bazı bölümlerde Okul Deneyimi, Öğretmenlik Uygulaması I ve Öğretmenlik Uygulaması II dersleri bulunmaktadır. Bu durum farklı bölümlerdeki öğretmen adaylarının farklı sürelerle, farklı uygulama

etkinlikleriyle ve farklı dönemlerde öğretmenlik uygulamaları deneyimi kazandıklarını göstermektedir.

Türkiye’de eğitim fakültelerinde uygulanan öğretmenlik uygulama çalışmaları Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri kapsamında yürütülmektedir. Bu bölümde öncelikle Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin planlanması ve yürütülmesinde gözönünde bulundurulması gereken ilkeler açıklanmıştır. Daha sonra Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin amaçları, yürütülmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili bilgiler verilmiştir. Ardından da öğretmenlik uygulamaları sürecinin planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi aşamalarındaki fakülte - okul işbirliğinden söz edilmiştir.

1997 yılındaki eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması kapsamında hazırlanan ve 1998 yılında tebliğler dergisinde yayınlanan “Öğretmen Adaylarının Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge” öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarının planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi sürecini düzenlemekte ve ilgililerin görev ve sorumluluklarını tanımlamaktadır. Bu yönergede Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin planlanması ve yürütülmesinde göz önünde bulundurulması gereken ilkeler verilmiştir. Öğretmenlik uygulamaları sürecini düzenleyen bu ilkeler kısaca şöyle açıklanabilir (MEB, 1998):

- *Kurumlar arası işbirliği ve koordinasyon ilkesi:* Öğretmenlik uygulamalarına ilişkin esaslar Millî Eğitim Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından birlikte belirlenir. Belirlenen bu esaslara dayalı olarak öğretmenlik uygulamaları ise, il millî eğitim müdürlükleri ile öğretmen yetiştiren kurumların işbirliğinde yürütülür.
- *Okul ortamında uygulama ilkesi:* Öğretmenlik uygulamaları öğretmen adaylarının kendi öğretmenlik alanlarında, il-ilçe millî eğitim müdürlükleri ile fakülte dekanlıkları tarafından belirlenen Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi, özel, yatılı-pansiyonlu ve gündüzlü, okul öncesi, ilköğretim, genel ve mesleki orta öğretim, özel eğitim ile çıraklık ve yaygın eğitim kurumlarında yapılır.
- *Aktif katılma ilkesi:* Öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamaları sürecindeki öğretim etkinliklerine etkin bir biçimde katılmaları gerekir. Öğretmen adayları uygulama okullarında gözlemler yaparak başlar ve daha

sonra aşamalı olarak artan bir sorumluluk üstlenerek uygulama etkinliklerini gerçekleştirir.

- *Uygulama sürecinin geniş zaman dilimine yayılması ilkesi:* Öğretmenlik uygulamaları; planlama, inceleme, araştırma, katılma, analiz etme, denetleme, değerlendirme ve geliştirme gibi kapsamlı etkinliklerden oluşur. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik becerilerini bu etkinlikler yoluyla istenilen düzeyde kazanabilmesi için, öğretmenlik uygulamaları en az bir yarıyıl olmalıdır.
- *Ortak değerlendirme ilkesi:* Öğretmen adayının öğretmenlik uygulamalarındaki başarısı, uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni tarafından ayrı ayrı değerlendirilir ve uygulama öğretim elemanı tarafından birleştirilerek fakülte yönetimine teslim edilir.
- *Kapsam ve çeşitlilik ilkesi:* Öğretmenlik mesleği; ders hazırlığı, dersi sunma, sınıf yönetimi, atölye ve laboratuvar yönetimi, okul ve aile ile ilgili konularda öğrenciye rehberlik yapma, öğrenci başarısını değerlendirme, yönetim işlerine ve eğitsel çalışmalara katılma gibi pek çok farklı etkinliği içermektedir. Ayrıca öğretmen adayları mesleğe atandıklarında, farklı bölgelerde, farklı olanak ve koşullara sahip genel-mesleki, gündüzlü-yatılı, pansiyonlu, şehir ve köy okullarında, normal ya da birleştirilmiş sınıflarda görev yapmaktadırlar. Bu nedenle öğretmenlik uygulamaları öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği tüm görev ve sorumluluk alanlarını kapsayacak biçim ve çeşitlilikte planlanır ve yürütülür.
- *Uygulama sürecinin ve personelinin sürekli geliştirilmesi ilkesi:* Öğretmenlik uygulamaları süreci ve uygulamada görev alan personelin yeterlilikleri sürekli geliştirilir.
- *Uygulamanın yerinde ve denetimli yapılması ilkesi:* Öğretmenlik uygulamaları kapsamında öğretmen adaylarının yapacakları tüm etkinlikler, uygulama öğretim elemanları tarafından yakından izlenmeli, rehberlik yapılmalı, yanlışlar düzeltilmeli, eksiklikler tamamlanmalı ve değerlendirmelidir. Bu nedenle öğretmenlik uygulamaları, öğretmen adayının öğrenim gördüğü fakültenin bulunduğu il ya da ilçelerdeki uygulama okullarında yapılır.

Okul Deneyimi Dersi

Okul Deneyimi dersi mesleğe hazırlanan öğretmen adaylarına, okulun yapısı ve yönetimi ile okullardaki günlük yaşamı tanıma, eğitim ortamlarını inceleme, ders dışı etkinliklere katılma, deneyimli öğretmenleri görev başında gözleme, öğrencilerle bireysel ve küçük gruplar halinde çalışma ve kısa süreli öğretmenlik deneyimleri kazanma olanağını veren, onların öğretmenlik mesleğini doğru algılayıp benimsemelerini sağlayan, bir saati kuramsal, dört saati okul uygulamasına dayanan üç kredilik bir derstir (MEB, 1998; YÖK, 1998c).

Okul Deneyimi dersi 1998-1999 öğretim yılından önce öğretmen eğitimi programlarında yer alan "Okullarda Gözlem" isimli daha kısa süreli bir dersin yerine iki dönemlik bir ders olarak konulmuştur. 2006-2007 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan yeni öğretmen eğitimi programlarının düzenlenmesi kapsamında ise, Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II dersleri birleştirilerek tek bir dönemde Okul Deneyimi adı altında verilmeye başlanmıştır. Bu düzenleme kapsamında Okul Deneyimi dersinin içeriği şu şekilde ifade edilmiştir (YÖK, 2008):

Öğretmenin ve bir öğrencinin okuldaki bir gününü gözlemleme, öğretmenin bir dersi işlerken dersi nasıl düzenlediğini, dersi hangi aşamalara böldüğünü, öğretim yöntem ve tekniklerini nasıl uyguladığını, derste ne tür etkinliklerden yararlandığını, dersin yönetimi için ve sınıfın kontrolü için öğretmenin neler yaptığını, öğretmenin dersi nasıl bitirdiğini ve öğrenci çalışmalarını nasıl değerlendirdiğini gözlemleme, okulun örgüt yapısını, okul müdürünün görevini nasıl yaptığını ve okulun içinde yer aldığı toplumla ilişkilerini inceleme, okul deneyimi çalışmalarını yansıtan portfolyo hazırlama.

Okul Deneyimi dersinde yapılması önerilen bu etkinlikler ile öğretmen adaylarının başarılı birer öğretmen olmalarını sağlayacak çeşitli becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bir dönem sürecek Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının önce öğretmen, öğrenci, okul, okuldaki işleyiş gibi mesleğin genel özelliklerine ilişkin gözlemler yapmaları, daha sonra küçük öğrenci grupları ile çalışma ve kısa süreli de olsa sınıfın tamamıyla bir dersin bir bölümünü yürütme olanağı yakalamaları planlanmaktadır (Sezer, 2008).

Bir öğretmen adayının Okul deneyimi dersinde bir dönem boyunca gerçekleştirmesi gereken etkinlikler sırasıyla şunlardır (Sezer, 2008):

- Etkinlik 1_ Öğretmen ve öğrencinin okuldaki bir günü
- Etkinlik 2_ Derslerin gözlenmesi
- Etkinlik 3_ Öğretim stratejileri ve yöntemleri
- Etkinlik 4_ Okul ve toplum
- Etkinlik 5_ Okulda sizin alanınızla ilgili bölüm
- Etkinlik 6_ Ders kitaplarından yararlanma
- Etkinlik 7_ Çalışma yaprakları hazırlama ve kullanma
- Etkinlik 8_ Soru sorma alıştırmaları
- Etkinlik 9_ Test hazırlama, puanlama ve analiz
- Etkinlik 10_ Öğrenci çalışmalarını değerlendirme ve kayıt tutma
- Etkinlik 11_ Grup çalışmaları
- Etkinlik 12_ Öğretimde benzeşimden yararlanma
- Etkinlik 13_ Dersi planlama ve etkinlikleri sıraya koyma
- Etkinlik 14_ Dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü

Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi dersini aldıktan sonra aşağıdaki özellikleri kazanmış olmaları beklenmektedir (Sands, Özçelik, Busbridge ve Dawson, 1997; Sands ve Özçelik, 1997):

- Okulun yapısı ve öğretmenlik mesleğini sistemli bir yaklaşımla tanıma.
- Öğretim programındaki öğrenme - öğretme etkinliklerini gerçekleştirmek için gerekli mesleki yeterlilikleri kazanmaya başlamış olma.
- Okuldaki öğrencilerin öğrenme ve gelişime bağlı bireysel farklılıkları konusunda deneyim sahibi olma.
- Uygulama öğretmenleriyle işbirliği yaparak, okulda etkili bir biçimde çalışmak için gerekli kişisel becerileri geliştirmiş olma.
- Okulun yapısı, yönetimi ve okuldaki günlük işler ile okulda bulunan kaynaklar ile ilgili bilgi sahibi olma.

Okul Deneyimi dersi uygulama öğretim elemanı ile uygulama öğretmenin işbirliği içinde çalışması ile yürütülmektedir. Bu ders kapsamında önce öğretmen adayı

uygulama öğretim elemanının ve uygulama öğretmeninin gözetiminde dönem planı (etkinlik planı) hazırlar. Daha sonra bu dönem planı doğrultusunda okulda uygulama çalışmalarını yapar ve hazırlaması gereken raporları hazırlar. Uygulama öğretim elemanı ise, ilk hafta bir saatlik kuramsal derste öğretmen adaylarını uygulama süreci ve yapacakları konusunda bilgilendirir. İzleyen haftalardaki birer saatlik kuramsal derslerde ise öğretmen adayının yaptıklarını tartışır ve değerlendirir. Dönem sonunda öğretmen adayının başarı notunun verilmesinde ise, öğretmen adayının hazırladığı portfolyo, öğretmen adayının devam çizelgesi ve uygulama okulundaki etkinlikleri gözönünde bulundurulur. Uygulama öğretim elemanı ile uygulama öğretmeni öğretmen adayının başarısını ayrı ayrı değerlendirir ve uygulama öğretim elemanı bu notları birleştirerek fakülte yönetimine teslim eder (MEB, 1998; Efe, Maskan, Gönen ve Hevedanlı, 2008).

Öğretmenlik Uygulaması Dersi

Öğretmenlik Uygulaması dersi, öğretmen adaylarının mesleki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi, önceki yıllarda edinmiş olduğu bilgi ve becerilerini okul ortamında uygulamaya koyması amacıyla planlanmış, iki saati kuramsal, altı saati okul uygulamasına dayanan beş kredilik bir derstir (MEB, 1998; YÖK, 1998c).

Öğretmenlik Uygulaması dersi Okul Deneyimi dersinin devamı niteliğindedir. 2006-2007 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan düzenleme kapsamında bazı bölümlerde Öğretmenlik Uygulaması dersi bir dönem süresince okutulurken, bazı bölümlerde Öğretmenlik Uygulaması I ve Öğretmenlik Uygulaması II biçiminde iki dönem süresince okutulmaktadır. Bu düzenleme kapsamında Öğretmenlik Uygulaması dersinin içeriği “Her hafta bir günlük plan hazırlama, hazırlanan planı uygulama, uygulamanın okuldaki öğretmen, öğretim elemanı ve uygulama öğrencisi tarafından değerlendirilmesi, değerlendirmeler doğrultusunda düzeltmelerin yapılması ve tekrar uygulama yapılması, portfolyo hazırlama.” (YÖK, 2008) biçiminde ifade edilmiştir.

Öğretmenlik Uygulaması dersinde yapılması önerilen bu etkinlikler ile öğretmen adaylarının öğrenim hayatları süresince edinmiş oldukları kuramsal bilgileri, gerçek ortamda gözlemlene ve uygulama olanağı bulmaları amaçlanmaktadır. Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersini aldıktan sonra aşağıdaki özellikleri kazanmış olmaları beklenmektedir (Sands ve diğerleri, 1997; Sands ve Özçelik, 1997):

- Kendi alanındaki öğretim programı, ders kitapları, öğrenci dosyaları, not defterleri ile ölçme ve değerlendirme gibi öğretim süreçleri ile ilgili konuları anlama.
- Sınıf yönetimi, öğrencilerle iletişim kurma ve öğrencileri aktif bir biçimde derse katma konusunda deneyim kazanmış olma.
- Ders anlatma, öğrencileri derse karşı güdüleme, onların dikkatlerini derse çekme amacıyla yararlanabileceği teknikler geliştirerek, bu teknikleri etkili bir biçimde kullanabilme yeterliliği kazanmış olma.
- Okulda öğretmenlerle birlikte, onların bir üyesi olarak çalışmış olma.
- Öğretmenlikteki yeterliliğini değerlendirmiş, güçlü yönlerini geliştirmiş ve zayıf yönlerini güçlendirmiş olma.
- Öğrendiği kuramsal bilgilerden uygulamada yararlanabilecek düzeye gelmiş olma.

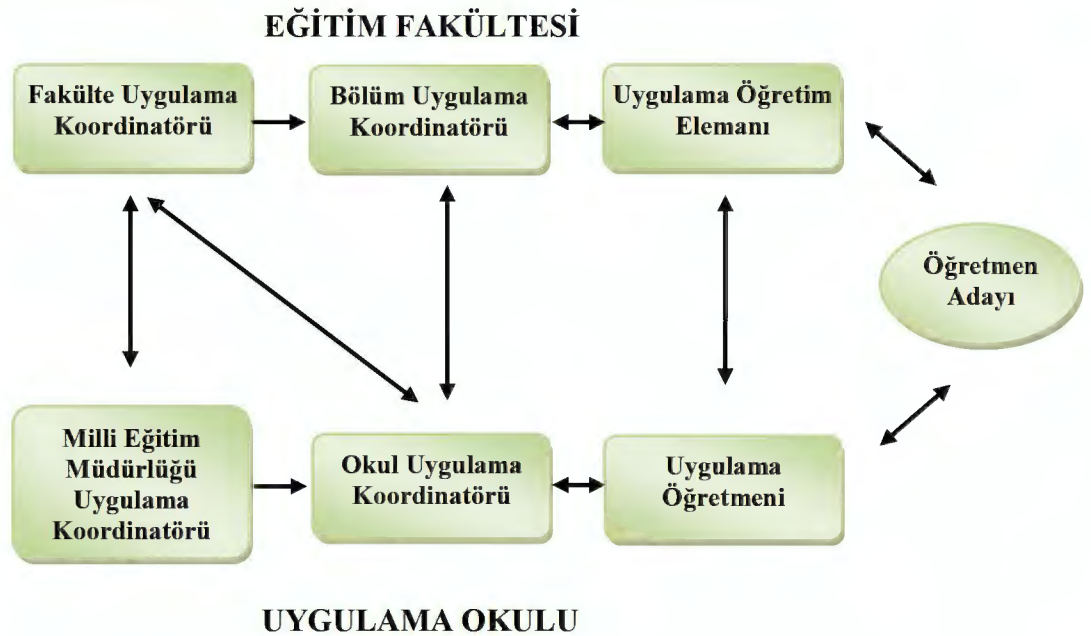
Öğretmenlik Uygulaması dersi uygulama öğretim elemanı ile uygulama öğretmenin işbirliği içinde çalışması ile yürütülmektedir. Bu ders kapsamında öğretmen adaylarının haftada bir tam gün ya da iki yarım gün uygulama okuluna gitmeleri gerekmektedir. Öğretmen adayı önce uygulama öğretim elemanının ve uygulama öğretmenin gözetiminde dönem planı (etkinlik planı) hazırlar. Daha sonra bu dönem planı doğrultusunda okulda uygulama çalışmalarını yapar ve hazırlaması gereken raporları hazırlar. Uygulama öğretim elemanı ise, ilk hafta iki saatlik kuramsal derste öğretmen adaylarını uygulama süreci ve yapacakları konusunda bilgilendirir. İzleyen haftalardaki kuramsal derslerde ise, öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarını, gözlem planlarını inceler, onlara dönüt verir ve öğretmen adaylarının uygulama okulunda yaptıklarını tartışıp değerlendirir. Dönem sonunda öğretmen adayının başarı notunun verilmesinde ise, öğretmen adayının hazırladığı portfolyo, öğretmen adayının devam çizelgesi ve uygulama okulundaki etkinlikleri gözönünde bulundurulur. Uygulama öğretim elemanı ile uygulama öğretmeni öğretmen adayının başarısını ayrı ayrı değerlendirir ve uygulama öğretim elemanı bu notları birleştirerek fakülte yönetimine teslim eder (MEB, 1998; Efe ve diğerleri, 2008).

Eğitim Fakültesi Uygulama Okulu İşbirliği

Eğitim fakültesi ve uygulama okulu işbirliğinin temel amacı; öğretmen adaylarının öğrenmiş oldukları alan bilgisi ile öğretmenlik meslek bilgisi ve becerilerini etkili, verimli, güvenli olarak uygulamaları ve geliştirmeleri için görev ve sorumlulukların eğitim fakültesi ve uygulama okulu arasında paylaşılmasını sağlamaktır. Bu temel amaç yanında bu işbirliğinin özel amaçları ise şöyle sıralanabilir (YÖK, 1998c):

- Planlama, uygulama ve değerlendirme süreçleri için belirlenen ilkeler çerçevesinde ulusal bir standart oluşturmak,
- Eğitim fakültesi ile uygulama okulu arasındaki işbirliğini geliştirecek bilgi alışverişini sağlamak,
- Eğitim fakültesi ile uygulama okulu arasındaki öğretim süreciyle ilgili etkileşimi en üst düzeye çıkarmaktır.

Eğitim fakültesi ve uygulama okulu işbirliği sürecinde, eğitim fakültesi, uygulama okulu ve Milli Eğitim Müdürlüğü görev almaktadır. Bu işbirliği sürecinin yapısı Şekil 1’de gösterilmiştir:

Şekil 1. Eğitim fakültesi ve uygulama okulu işbirliği

Kaynak: YÖK, 1998a, s. 30’ dan uyarlanmıştır.

Şekil 1’de görüldüğü gibi, işbirliği sürecinin *eğitim fakültesi* tarafı fakülte uygulama koordinatörü, bölüm uygulama koordinatörü ve uygulama öğretim elemanlarından oluşmaktadır. Fakülte uygulama koordinatörü dekanlık tarafından belirlenir ve genellikle bu görevi bir dekan yardımcısı yürütür. Fakültedeki her bölüm başkanlığı bir bölüm uygulama koordinatörü belirler. Bölüm uygulama koordinatörü uygulama öğretim elemanları ile işbirliği içinde öğretmen adaylarının gidecekleri uygulama okulunu belirler ve bunu bölüm başkanlığına bildirir. İşbirliği sürecinin *uygulama okulu* tarafı ise, milli eğitim müdürlüğü uygulama koordinatörü, okul uygulama koordinatörü ve uygulama öğretmenlerinden oluşmaktadır. Milli eğitim müdürlüğü uygulama koordinatörü, eğitim fakültesi ve uygulama okulu arasındaki işbirliğini kolaylaştırıcı yönetim işlerini yürütür. Uygulama okulunun yönetimi okul uygulama koordinatörünü belirler ve okul uygulama koordinatörü ile uygulama öğretmenleri işbirliği içinde uygulama sürecini yürütürler. Öğretmen adayı, bu üç kurumun eşgüdüm ve işbirliği içinde kendisine sağlanan olanaklarla öğretmenlik uygulamalarını gerçekleştirir (YÖK, 1998a).

Eğitim fakültesi ve uygulama okulu işbirliği sürecindeki tüm ilgililerin görev ve sorumlulukları aşağıda kısaca özetlenmiştir.

Öğretmenlik Uygulamalarındaki Kurumların Görev ve Sorumlulukları

Öğretmenlik uygulamaları kapsamında milli eğitim müdürlüğü, eğitim fakültesi ile uygulama okulunun görev ve sorumlulukları şöyle sıralanabilir (MEB, 1998; YÖK, 1998c):

Milli Eğitim Müdürlüğü’nün Görev ve Sorumlulukları:

- Öğretmenlik uygulamaları yapılacak illerde il milli eğitim müdür yardımcılarında birini, merkez ilçeler dışındaki ilçelerde ise ilçe milli eğitim şube müdürlerinden birini milli eğitim müdürlüğü uygulama koordinatörü olarak görevlendirir.
- Fakülte uygulama koordinatörü ile işbirliği içinde uygulama okullarını belirler.
- Fakültenin düzenleyeceği uygulama çalışmalarına ilişkin toplantı, seminer ve kurslara; milli eğitim müdürlüğü uygulama koordinatörü, uygulama okulu koordinatörleri ile uygulama öğretmenlerinin katılımını sağlar.

- Eğitim fakülteleri ve uygulama okulları arasında eşgüdüm ve işbirliğini kolaylaştırıcı önlemler alır.
- Uygulama çalışmalarını izler ve denetler.

Eğitim Fakültesinin Görev ve Sorumlulukları:

- Fakülte uygulama koordinatörünü ve uygulama öğretim elemanlarını belirler.
- İl/ilçe millî eğitim müdürlüğü uygulama koordinatörünün işbirliği ile uygulama okullarını belirler.
- Uygulama okullarındaki etkinliklerin etkili ve verimli bir biçimde yürütülmesini ve denetlenmesini sağlar.
- Uygulama sürecinde, eğitim fakültesi - uygulama okulu işbirliğinin gerçekleştirilmesi için her yıl belirli zamanlarda uygulama çalışmalarına ilişkin toplantılar, kurs ve seminerler düzenler.

Uygulama Okulunun Görev ve Sorumlulukları:

- Uygulama okulu koordinatörünü ve uygulama öğretmenlerini belirler,
- Uygulama öğretmenleri ve öğretmen adaylarıyla toplantı yapar, kendilerine görev ve sorumluluklarını bildirir.
- Uygulama çalışmalarının etkili ve verimli bir biçimde yapılabilmesi için, öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerini öğrenip geliştirebilecekleri ortamı sağlar.
- Uygulama öğretmenlerinin uygulama çalışmalarını denetler.

Öğretmenlik Uygulamalarındaki Bireylerin Görev ve Sorumlulukları

Öğretmenlik uygulamaları kapsamında öğretmen adayı, uygulama öğretim elemanı, bölüm uygulama koordinatörü, fakülte uygulama koordinatörü, uygulama öğretmeni, okul uygulama koordinatörü ile milli eğitim müdürlüğü uygulama koordinatörünün görev ve sorumlulukları şöyle sıralanabilir (MEB, 1998; YÖK, 1998c):

Fakülte Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları:

- Bölüm uygulama koordinatörü ve millî eğitim müdürlüğü uygulama koordinatörü ile işbirliği yaparak uygulama okullarını belirler, öğretmen adaylarının bu okullara dağılımını sağlar.
- Uygulama çalışmalarını fakülte adına izler ve denetler.
- Öğretmenlik uygulamaları çalışmalarını değerlendirir ve geliştirilmesi için gerekli önlemleri alır.

Bölüm Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları:

- Bölümle ilgili uygulama çalışmaları konusunda, bölüm uygulama öğretim elemanları arasındaki eşgüdüm ve işbirliğini sağlar.
- Uygulama öğretim elemanlarının ve her uygulama öğretim elemanının sorumluluğuna verilen öğretmen adaylarının listesini hazırlar; fakülte uygulama koordinatörüne iletir.
- Uygulama okullarının seçiminde fakülte uygulama koordinatörüne yardım eder.

Uygulama Öğretim Elemanının Görev ve Sorumlulukları:

- Öğretmen adaylarını, öğretmenlik uygulamaları etkinliklerine hazırlar.
- Öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları kapsamındaki etkinliklerini, uygulama okulu koordinatörü ve uygulama öğretmeni ile birlikte planlar.
- Öğretmen adayının çalışmalarını, uygulama öğretmeni ile birlikte düzenli olarak izler ve denetler.
- Uygulamanın her aşamasında öğretmen adayına gerekli rehberliği ve danışmanlığı yapar.
- Uygulama sonunda öğretmen adayının çalışmalarını, uygulama öğretmeni ile birlikte değerlendirir ve sonucu not olarak fakülte yönetimine bildirir.

Millî Eğitim Müdürlüğü Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları:

- Fakülte ve okul uygulama koordinatörleri ile işbirliği yaparak uygulama okullarını belirler.
- Uygulama okullarının öğretim alanlarına göre uygulama kontenjanlarını belirler, fakültelere dağılımını sağlar.

- Öğretmenlik uygulamalarını denetler, değerlendirir, etkili bir biçimde yürütülmesi için gerekli önlemleri alır.

Okul Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları:

- Millî eğitim müdürlüğü, okul yönetimi ve fakülte arasındaki eşgüdüm ve işbirliğini sağlar,
- Uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni ile işbirliği yaparak öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları kapsamındaki etkinlikleri planlar.
- Uygulama çalışmalarını izler, değerlendirir ve sağlıklı yürütülmesi için gerekli önlemleri alır.

Uygulama Öğretmeninin Görev ve Sorumlulukları:

- Uygulama öğretim elemanı ve uygulama okulu koordinatörü ile işbirliği yaparak öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları kapsamındaki etkinlikleri hazırlar.
- Uygulama programının gerektirdiği etkinliklerin yürütülmesini sağlar, uygulama etkinliklerinin başarılı bir biçimde yerine getirilmesi için öğretmen adayına rehberlik eder, bu etkinlikleri izler ve denetler.
- Uygulama sonunda öğretmen adayının uygulama çalışmalarını değerlendirir, uygulama okulu koordinatörüne teslim eder.

Öğretmen Adayının Görev ve Sorumlulukları:

- Uygulama programının gereklerini yerine getirmek için planlı ve düzenli çalışır. Uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve diğer öğretmen adayları ile işbirliği içinde planlı bir şekilde çalışır.
- Uygulama programının gereklerini yerine getirirken okul yönetimi, uygulamadan sorumlu öğretim elemanı, öğretmenler ve diğer görevlilerle işbirliği yapar.
- Öğretmenlik uygulamaları etkinlikleri kapsamında, yaptıkları çalışmaları ve raporları içeren bir dosyayı uygulama öğretim elemanına teslim eder.
- Kişisel ve mesleki yeterliliğini geliştirmek için sürekli çaba gösterir.

Eğitim fakültesi ve uygulama okulu işbirliği süreci, yalnızca öğretmen adaylarını uygulama amacıyla okullara göndermekle sınırlı değildir. Bu işbirliği daha geniş bir çerçevede, okul ve fakültenin gelişimlerine katkıda bulunabilecek bir süreci de içermektedir. Bu kapsamda eğitim fakülteleri, okulları daha yakından tanıma, deneyimli öğretmenlerden öğretmen adaylarının eğitiminde yararlanma olanağı bulabilirken; uygulama okulları, konu alanı ya da eğitim bilimleri alanındaki yeni gelişmeleri izleme ve bu konuda bilgi sahibi olma olanağı bulabilirler. Öte yandan eğitim fakültesi tarafından uygulama okuluna verilebilecek hizmetler (hizmetiçi eğitim vb.), öğretmenlerin üniversitenin bazı olanaklarından (kütüphane vb.) yararlanması gibi çeşitli boyutlar da bu işbirliği sürecinde ön plana çıkmaktadır (YÖK, 1998a).

Dünyada Öğretmen Eğitimindeki Öğretmenlik Uygulama Modelleri

Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim süreçlerinde çeşitli ülkelerdeki okul içi öğretmenlik uygulamalarına ilişkin düzenlemelere bakıldığında temelde, “eş zamanlı” ve “ardışık” olmak üzere iki farklı yaklaşımın uygulandığı görülmektedir (Musset, 2010).

Eş zamanlı yaklaşım, öğretmenlik uygulamalarının akademik program içerisinde değerlendirildiği, başka bir deyişle öğretmenlik uygulamalarının hizmet öncesi öğretmen eğitimi programının içerisinde yer aldığı bir yaklaşımdır. OECD ülkeleri içinde, Almanya ve Fransa dışında özellikle ilköğretim öğretmeni eğitimi programlarında, ortaokul ve lise öğretmeni eğitimi programlarında; Türkiye, Belçika, Kanada, Yunanistan, Macaristan, İrlanda, İtalya, Japonya, Kore ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerde eş zamanlı yaklaşım uygulanmaktadır. Eş zamanlı yaklaşım, öğretmenlik meslek bilgisi ve alan bilgisinin aynı anda öğretmen adaylarına verilmesi nedeniyle daha bütünlüklü bir öğrenme deneyimi sunması açısından yararlı bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir. Eğitim fakültesi öğrencisi olmayan kişilerin öğretmenlik mesleğine girişlerinde daha az esnek olması ise bu yaklaşımın sınırlılığı olarak değerlendirilmektedir (Musset, 2010).

Ardışık yaklaşım ise, uygulama eğitimi öncesinde öğretmen adaylarının öğretmen eğitimi kurumlarından bir diploma almaları gerekmektedir. İlkokuldan daha çok ortaokul ve lise öğretmenlerinin eğitiminde daha sık rastlanan bu yaklaşım, Danimarka, Fransa, Almanya, Norveç, İspanya, Avusturya, Avustralya, Çek Cumhuriyeti, İngiltere, Finlandiya, İrlanda, İsrail, Hollanda, İskoçya, İsviçre gibi pek

çok ülkede uygulanmaktadır. Bu yaklaşım öğretmenlik mesleğine girişte daha esnek olması ve öğretmenlerin alan uzmanlıklarının daha fazla olmasını sağlaması açısından yararlı olarak kabul edilmektedir. Öğretmenlik meslek bilgisi konusunda zayıf bilgi sağlaması, alan bilgisi ile öğretmenlik meslek bilgisinin edinimi sırasında gerçekleşen parçalı öğrenme süreci ise bu yaklaşımın sınırlılıkları olarak değerlendirilmektedir (Musset, 2010).

Farklı ülkelerde uygulanan hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarındaki öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesi incelendiğinde, dünyada ulusal, bölgesel ya da yerel düzeyde, farklı öğretmenlik uygulama modellerinin kullanıldığı görülmektedir. Dünyadaki mevcut öğretmenlik uygulama modelleri değerlendirildiğinde, başlıca dokuz farklı öğretmenlik uygulama modelinin etkin olarak kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Bu *öğretmenlik uygulama modelleri* kısaca şöyle açıklanabilir (Mattsson, Eilertsen ve Rorrison, 2011):

- *Usta-çırak modeli:* Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile tanıştırılma yöntemlerinden biridir. Öğretmen adayı, öğrenmesi gereken bilgileri, deneyimli bir öğretmenden başka bir deyişle ustasından öğrenir. Usta öğretmenin, kuramsal olarak uygulama süreci ile ilgili öğretmen adayına aktarılması gereken tüm bilgilere sahip olduğu kabul edilir.
- *Laboratuvar modeli:* Bu modelde, üniversite ya da öğretmen yetiştirme enstitüsü, öğretmen adaylarının uygulama deneyimlerini yerine getirmek üzere, bir Üniversite Öğretmen Yetiştirme Okulu kurar. Bu düşünce; mükemmel derecede uzman olan öğretmenler tarafından oluşturulan iyi bir uygulama eğitimi ortamının, öğretmen adaylarının mesleki gelişimleri açısından son derece yararlı olacağı düşüncesi temeline dayanmaktadır.
- *İşbirliği modeli:* Bu model ise, üniversite ile özel olarak seçilmiş yerel bir uygulama okulu arasındaki anlaşmaya dayanan bir uygulama modelidir. Yerel okul, öğretmen adaylarına uygulama deneyimi fırsatı vermektedir. Hem üniversiteden hem de uygulama okulundan atanan birer danışman gözetiminde, gerçek sınıf ortamında öğretmen adaylarına iyi bir eğitim ortamı sunulması amaçlanmaktadır.
- *Tophumsal gelişim modeli:* Kırsal alanlarda uygulanan bir modeldir. Öğretmen adaylarının uygulama sırasında, uygulama okuluna yeni fikir ve yöntemler

getirmeleri ve okulun eğitim standartlarını geliştirme çabası içerisinde olmaları gerekmektedir. Öğretmen adayları bir yandan okul gelişiminde katkı sağlarlarken, öte yandan da gerçek problemlerle karşılaşarak mesleki deneyimlerini artırmaktadırlar.

- *Bütünleyici model:* Öğretmen eğitiminde öğretmenlik uygulamaları kısmının bütünleyici bir bileşen olarak düşünüldüğü, sorumlulukların üniversite ve toplum tarafından paylaşıldığı bir modeldir. Bu süreçte yerel yönetimler, öğretmen adaylarına uygulama deneyimi kazandırma gibi eğitim etkinliklerinden sorumlu olabilir. Üniversiteler ise, uygulama sürecinin değerlendirilmesi ile ilgili bazı konulardan sorumlu olabilir. Bu model, öğretmen adaylarının, uygulama deneyimlerini birbirinden kalite bakımından çok farklı özellikler gösteren okul ve öğretmenlerden edinmeleri fikrine dayanmaktadır.
- *Durum (örnek olay) tabanlı model:* Tıp alanında gerçekleştirilen uygulama örneklerinden ilham alınarak oluşturulmuş bir modeldir. Bu modelde, öğretmen adaylarının benzer ya da farklı özellikler taşıyan çok sayıda örnek olay ile karşılaşmaları; araştırma, kuramsal bilgi ve deneyimlerin ışığında karşılaştıkları durumları analiz edip yorumlayabilmeyi öğrenmeleri amaçlanmaktadır.
- *Platform modeli:* Öğretmen adaylarının ilgilerine ve gereksinimlerine açık olan esnek bir modeldir. Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde öğretmen adaylarının, geleneksel uygulama süreçlerinin ötesinde projelere katılımları ile üniversiteler ve okullar arasında çok yönlü ilişkilerin gelişimi için yeni fırsatlar sunan bir modeldir. Bu modelde, uygulama süreçleriyle ilgili rapor ve değerlendirmeler için farklı yollar önerilmektedir.
- *Uygulama toplumu modeli:* Bu model, öğrenmenin süreçte yer alan katılımcıların birbirleriyle gerçekleştirdikleri sosyalleşme ortamlarında meydana geldiği düşüncesine dayanmaktadır. Bunun için öğretmen adaylarının sosyalleşmeleri sağlanmaktadır. Onlara farklı uygulamalara katılma fırsatları verilerek, gelecekteki meslek hayatları boyunca gereksinim duyacakları deneyimi, yeterliliği ve güveni kazanmaları amaçlanmaktadır.
- *Araştırma ve geliştirme modeli:* Bu model, üniversitelerle toplum arasında okulların gelişimini ve ilgili araştırmaları artırmak için nasıl işbirliği yapılabileceği konusunda yapılan anlaşmalara dayanmaktadır. Bu model için,

Tromsø'da "universitetsskole", Stockholm'de "färltska" ve Hollanda'da "academische opleidingsschool" gibi farklı isimler kullanılmaktadır.

Yukarıda özetlenen uygulama modelleri, uygulamaların gerçekte nasıl yapılması gerektiği ile ilgili değil, uygulama süreçlerinin nasıl örgütlenebileceği ile ilgili bilgileri içermektedir. Uygulamanın karakteristik özellikleri, o ülke, üniversite ya da uygulama okullarının koşullarına göre, uygulanabilecek en iyi yaklaşımın ortaya konması ile gerçekleştirilmelidir (Mattsson ve diğerleri, 2011). Ancak, hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarının en önemli kısmını oluşturan öğretmenlik uygulamaları, Rorrison'a (2008) göre genellikle rastlantılara bırakılmakta ve çoğu öğrenme fırsatı da kaçırılmaktadır. Bu nedenle, öğretmenlik uygulamaları sürecinin her aşamasının doğru planlanıp uygulanması son derece önemlidir.

Türkiye'de hizmet öncesi öğretmen eğitiminde izlenen öğretmenlik uygulamaları modeli, işbirliği modeli sınırları içerisine girmektedir. Çünkü bu modelde olduğu gibi Türkiye'de eğitim fakültelerinden görevlendirilen uygulama öğretim elemanı ile uygulama okulundan görevlendirilen uygulama öğretmeni gözetiminde, gerçek sınıf ortamında öğretmen adayına uygulama yapma olanağı sunulmaktadır. Uygulama okulu ve eğitim fakültesi arasındaki işbirliği çerçevesinde öğretmenlik uygulamaları yürütülmektedir.

Öğretmenlik uygulamalarında işbirliği modeli, öğrenme - öğretme ile ilgili yeni yöntemlerin gelişimini desteklemesi, öğretmen niteliğinin artmasını sağlaması ve yeni araştırmalarla öğrenme - öğretme konusundaki bilgilerin geliştirilmesini sağlaması açısından önemlidir. İşbirliği modelinin içerisinde uygulama okulu, üniversite/öğretmen eğitimi enstitüsü ve aday öğretmen olmak üzere üç temel bileşen rol almaktadır. Bu üç temel bileşen de öğretmenlik uygulamaları sürecindeki işbirliğinden yarar sağlamaktadır. Uygulama okulu açısından bakıldığında; hizmet öncesi öğretmen eğitiminin içerisinde yer alarak, var olan eğitim personelinin hizmet içinde gelişimlerini sağlaması, danışman öğretmenler ile öğretmen adaylarının araştırma etkinlikleri aracılığıyla uygulama okullarının yenilik ve bilgi kapasitelerinin artırılmasını sağlaması ve okulun gelişmesine katkıda bulunması yararları arasında sayılabilir. Üniversite / öğretmen yetiştirme enstitüsü açısından değerlendirildiğinde; öğretmen eğitimi programlarını gerçek okul programı ile uyumlu hale getirilebilme fırsatı vermesi ve

aday öğretmenlere gerçek bir eğitim ortamının sunulması yararları arasında gösterilebilir. Öğretmen adayları açısından bakıldığında ise; sürecin öğretmen adaylarına gerçek bir öğretmenlik deneyimi kazandırması ve onları gelecekteki meslek yaşamlarına hazır hale getirmesi açısından katkı sağlamaktadır (European Commission, 2007). İşbirliği modelinin öğretmen adaylarına kazandırdığı en büyük katkılardan biri de, gerçek bir sınıf deneyimi yaşamadan mesleğe başlayan yeni öğretmenlerde görülen ve literatürde “uygulama şoku” olarak adlandırılan sürecin yaşanmamasını sağlamasıdır (Stokking ve diğerleri, 2003).

Öğretmenlik uygulamaları sürecinde üniversite / öğretmen eğitimi enstitüleri ile uygulama okulları arasında etkili bir iletişimi zorunlu kılan işbirliği modelinde, ilgililerin görev ve sorumlulukları paylaşımı çok önemlidir. Boutink ve Wouda (2001), dünyada öğretmenlik uygulamaları çerçevesinde gerçekleştirilen işbirliğinde beş farklı işbirliği modelinin varlığından söz etmektedir. Bu modeller kısaca şöyle açıklanabilir (Maandag, Deinum, Hofman ve Buitink, 2007):

- *İşyeri olarak okul (işe yerleştirme) modeli:* Bu işbirliği modelinde, okul öğretmen adayının uygulama deneyimini kazandığı bir işyeri rolündedir. Öğretmen adayı, aynı zamanda meslektaşları olan deneyimli bir rehber öğretmen tarafından denetlenir. Diğer tüm etkinlikler, üniversite / öğretmen eğitimi enstitüsünde gerçekleştirilmektedir. Rehber öğretmen, üniversite / eğitim enstitüleri tarafından eğitilir.
- *Merkezi denetleyicili okul (koordinatör) modeli:* Bu model, işyeri olarak okul modelinin bir çeşididir. Bu modeldeki temel farklılık, öğretmen adaylarına normalde üniversite / öğretmen eğitimi enstitüsü tarafından verilen danışmanlık hizmetinin, okulda öğretmen adayının eğitim sürecini koordine eden, kolaylaştıran, merkezi bir denetleyici gibi hareket eden deneyimli bir öğretmen tarafından gerçekleştirilmesidir. Bu merkezi denetleyicinin görevi, öğretmen adaylarına danışmanlık hizmetlerinin bazılarını sağlamak ve okuldaki danışman öğretmenlere danışmanlık görevlerinde liderlik etmeyi içermektedir.
- *Okulda profesyonel öğretmenlerin yardımcıları olarak öğretmen adayları (ortaklık) modeli:* Okul, öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitim programlarından kısmen sorumludur. Öğretmen adaylarına okul eğitimin bir kısmının sorumluluğu verilir. Bu amaçla, okul bir ya da daha fazla öğretmen

adayını okulda görevlendirir. Öğretim programında hangi bölümleri kimin anlatacağı, öğretmen adaylarına kimin danışmanlık yapacağı, öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerini kimin izleyeceği, okulda çalışan rehber öğretmenleri kimin eğitip denetleyeceği gibi konular okul tarafından belirlenir. Üniversite / öğretmen eğitimi enstitüleri, yalnızca uygulamada hangi konuların olacağı ile ilgili kavramsal temaların yer aldığı bir yönerge sağlar ve öğretmen adaylarının gelişimlerini izler.

- *Okuldaki bir eğitim takımının lideri olarak öğretmen adayı (network) modeli:* Okul, öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitim programlarından kısmen sorumludur. Bu modelde takım uygulama personeli, bir veya daha fazla sayıda öğretmen adayı ve öğretme teknikleri konusunda eğitilmiş öğretmenlerden oluşur. Bu takım, bir öğretmenin okul ortamında gerçekte ne yaptığı ve bir öğretmen adayının mesleki gelişimi ile ilgili konulara odaklanır. Üniversite / öğretmen eğitimi enstitüsü, eğitimin daha kavramsal yanı ve okul duvarlarının ötesindeki görünümü ile ilgilenir. Eğitim takımları ile üniversite / öğretmen eğitimi enstitüleri arasındaki işbirliği son derece fazladır. Üniversite / öğretmen eğitimi enstitüsü, okula yönerge sağlamasının ötesinde, öğretmen adaylarının gelişiminden de sorumludur.
- *Okulda yetiştirme (öğretmen yetiştirme okulu) modeli:* Bu modelde, hizmet öncesi öğretmen eğitimi programının tüm öğretmenlik uygulamaları kısmı okul tarafından gerçekleştirilmektedir. Üniversite / öğretmen eğitimi enstitüsü, öğretmen adaylarının okul eğitimini ve öğretim yöntemlerini geliştiren bir yedek kurumu gibi görev yapar.

Türkiye'deki öğretmenlik uygulamalarındaki işbirliği sürecinin, dünyada uygulanan işbirliği modelleri dikkate alındığında, işyeri olarak okul (işe yerleştirme) modeli ile örtüşen bir yapısal özelliğe sahip olduğu söylenebilir. Çünkü öğretmen adayı öğretmenlik uygulamaları etkinliklerini uygulama öğretmenin rehberliğinde uygulama okulunda gerçekleştirir ve meslektaşları olan bu deneyimli uygulama öğretmeni tarafından denetlenir. Ayrıca bu modelde olduğu gibi Türkiye'de de öğretmenlik uygulamalarında görevlendirilen uygulama öğretmenlerinin eğitim fakülteleri tarafından eğitilmesi önerilmektedir.

Çeşitli Ülkelerde Öğretmen Eğitimindeki Öğretmenlik Uygulama Çalışmaları

Dünyada uygulanan öğretmenlik uygulama modellerinin yanı sıra çeşitli ülkelerdeki öğretmenlik uygulama çalışmalarını da incelemenin, öğretmenlik uygulamaları süreci konusunda daha sağlıklı değerlendirmelerin yapılmasına olanak vereceği düşünülmektedir. Bu nedenle bu başlık altında, bazı ülkelerdeki öğretmenlik uygulama çalışmaları kısaca tanıtılmaya çalışılmıştır.

Almanya

Almanya'da öğretmen eğitimi eyaletlerin sorumluluğunda gerçekleşmektedir. 1973 yılında Eyalet Eğitim Bakanlarının aldıkları bir kararla öğretmenlik alanları, öğretmenlik eğitiminin süresi, öğretmenlik eğitiminin aşamaları ve diplomaların karşılıklı tanınması konusunda ülke düzeyinde bir birliktelik sağlanmıştır (Sağlam, 1999).

Almanya'da okulöncesi eğitim öğretmenleri dışında kalan ilköğretim öğretmenleri, ortaöğretim I. ve II. devre öğretmenleri ile özel eğitim öğretmenleri, fakülte'deki eğitimlerini tamamladıktan sonra I. devlet sınavına katılırlar. Bu sınavı kazanan öğretmen adayları eyaletlere göre süresi 18-24 ay arasında değişen stajyerlik eğitimine başlarlar. Stajyerlik sürecini de başarı ile tamamlayan öğretmen adayları, tekrar II. devlet sınavına girerler ve kazandıkları takdirde öğretmen olarak atanmaya hak kazanırlar (Sağlam, 1999; Uygun, Ergen ve Öztürk, 2011). Bu sınavı kazanmak öğretmen olabilmek için önkoşuldur, ancak daimi kadroya atanmayı garanti etmez (Kilimci, 2009).

Almanya'da okulöncesi eğitim öğretmenleri ise ortaöğretim II. devredeki sosyal hizmetler meslek okullarında ya da anaokulu öğretmenliği eğitimi veren meslek okullarında 2-3 yıllık kuramsal ve uygulamalı bir meslek eğitimi görerek yetişmektedirler (Sağlam, 1999).

Almanya'da ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin eğitiminde ardışık eğitim modeli uygulanmaktadır (Munset, 2010). Buna göre öğretmen eğitiminin birinci kısmında, ilköğretim ve ortaöğretim I. devre öğretmenleri için üç yıllık, ortaöğretim II. devre öğretmenleri için ise dört yıllık bir yükseköğretimden geçmek zorundadırlar. Öğretmen eğitiminin ikinci kısmını ise, öğretmenlik uygulamaları oluşturmaktadır.

Öğretmen adaylarının uygulama deneyimi kazanmaları, Alman öğretmen eğitim sisteminin en önemli bileşenlerinden biridir (Maandag ve diğerleri, 2007; INCA 2011).

Eyaletlere göre farklılık göstermekle birlikte, Almanya’da öğretmen eğitiminde temel olarak üç farklı uygulama yer almaktadır. Bunlar *Oryantasyon Uygulaması* (Orientierungspraktikum), *Meslek Bilgisini Derinleştirme Uygulaması* (Vertiefendes Praktikum) ve *Alan/Yan Alan Uygulamasıdır* (Fachpraktikum). Oryantasyon uygulaması; öğretmen adayının lisans eğitiminin ikinci ya da üçüncü yarıyıl da “uygulama günü” adı altında, haftada bir gün bir yarıyıl boyunca okullara giderek deneyimli öğretmenleri izleyip, izlenimlerini rapor haline getirdikleri ve isteğe bağlı ders anlattıkları bir süreçtir. Meslek bilgisini derinleştirme uygulaması; öğretmen adayının lisans eğitiminin dördüncü ve beşinci yarıyılında okullara giderek okulu, ders programlarını, alana özgü öğretim yöntem ve tekniklerini ve sınıf yönetimini inceledikleri bir süreçtir. Bu süreçte öğretmen adayı gözlem yapmanın yanı sıra, ders planı hazırlayıp, ders anlatmak zorundadır. Alan/yan alan uygulaması ise, uygulama biçiminin ve ilkelerinin diğer uygulamalarla aynı olduğu, ancak öğretmen adaylarının alan / yan alan bilgisi ile alanındaki öğretim yöntem ve teknikleri konusundaki hâkimiyetleri açısından izlenip değerlendirildiği bir süreçtir (Uygun ve diğerleri, 2011; Eurydice, 2014).

Öğretmenlik uygulamaları, toplam eğitim süresinin üçte ikilik bir bölümünü oluşturmaktadır. Öğretmen adayları öğretmen eğitiminin öğretmenlik uygulamaları kısmını, uygulama sınıflarında gözlem yaparak, daha sonra rehber öğretmen gözetiminde ders anlatarak ve sonrasında da bağımsız ders anlatarak, başka bir değişle aşamalı olarak daha fazla sorumluluk alarak geçirirler. Her öğretmen adayı bir rehber öğretmen tarafından denetlenmektedir. (Maandag ve diğerleri, 2007; Ostinelli, 2009). Bunun yanı sıra, her hafta öğretmen adaylarına eğitim bilimleri ve öğretim yöntemleri ile ilgili seminerler verilmektedir. Öğretmen adayları bu seminerlere katılmakla yükümlüdür. Seminerler, uzman öğretmenlik uygulaması danışmanlarının görev yaptığı ve üniversite bünyesinde bulunan Okul Uygulamaları Eğitim Merkezi tarafından düzenlenir. Bu seminerler daha çok uygulama dosyası hazırlama, öğrencilerin başarı durumlarını değerlendirme, genel ve özel öğretim yöntemleri gibi konularda verilmektedir (Uygun ve diğerleri, 2011).

Avusturya

Avusturya öğretmen eğitim sisteminde, farklı eğitim basamaklarında ve okul türlerinde görev yapacak öğretmenler farklı okullarda yetişmektedir. Zorunlu eğitim öğretmenleri (ilkokul, ortaokul, özel okul, temel eğitim okulu, politeknik okul) öğretmen okullarında ve eğitim akademilerinde, ortaöğretim öğretmenleri ise (alt ve üst devre) üniversitelerde eğitim almaktadır (European Agency, 2011). Öğretmen eğitiminde, eş zamanlı ya da ardışık eğitim modelleri kullanılmaktadır (Munset, 2010).

Okulöncesi eğitim alanında görev yapacak öğretmenler, ortaöğretim II. devrede yer alan okulöncesi öğretmen okulu ve sosyal pedagoji okullarında öğrenim görürler. Bu okullarda öğrenim süresi beş yıldır ve bitiren öğretmen adayları okulöncesi eğitim öğretmenliği diploması alırlar (Sağlam, 1999).

Zorunlu eğitim öğretmenlerinin, öğretmen yetiştirme okullarındaki eğitimi en az üç yıl (altı dönem) sürmektedir ve bu süreç 168 haftalık ve 2500 derslik (45 dakikalık) bir eğitim sürecine denk gelmektedir. Öğretmen okullarındaki öğretmen eğitiminin uygulama bölümü yüksek önceliklidir. Her öğretmen okulunun, öğretmen adaylarının uygulamalarını gerçekleştirdikleri bir uygulama okulu bulunmaktadır. Bu uygulama okullarındaki çoğu öğretmen, uygulamaların araştırılması ve geliştirilmesi sürecinde yer almaktadır. Öğretmenlik uygulaması, bir öğretim elemanı, üç koordinatör öğretmen ve sekiz öğrencinin bir kalite çemberi oluşturduğu küçük gruplar halinde organize edilmektedir (Buchberger ve Seel, 1999). Öğretmen adayları öğretmenlik uygulamalarını gerçekleştirdikleri ilk dönemde düzenli olarak dersleri izler. Bir sonraki dönemde bir program çerçevesinde gittikçe daha fazla derse girmeye başlarlar. Öğretmen adayları öğretmenlik uygulamalarını, hazırlık ve ders anlatma aşamaları ile ilgili dönütler veren tecrübeli bir rehber öğretmen gözetiminde yaparlar (European Agency, 2011). Öğretmen okulundaki öğrenciler, bir dönem sonu sınavı (öğretmenlik sınavı) ile okullarını tamamlarlar. Bu sınavda başarılı olanlar, başka herhangi bir eğitim programına katılmadan öğretmenlik hakkı kazanırlar (Buchberger ve Seel, 1999).

Ortaöğretim öğretmenlerinin eğitimi ise, iki aşamalı bir model ile gerçekleştirilir. İlk aşamada, üniversitede gerçekleşen yaklaşık 4,5 yıl (9 dönem) süren bir eğitim süreci yer almaktadır. İkinci aşamada ise, yaklaşık bir yıl süren bir okul uygulama bölümü yer almaktadır. Eğitim bitirme sınavı ve bitirme tezi ile tamamlanır. Okul uygulaması kısmı yerel eğitim otoritelerinin sorumluluğu altında, okullarda ya da

üniversite seviyesinde olmayan pedagoji enstitülerinde gerçekleştirilmektedir. Uygulama, dört hafta hazırlık ve sekiz hafta öğretmenlik deneyimi şeklinde gerçekleştirilmektedir. Uygulama, bu konuda özel olarak eğitilmiş rehber öğretmenlerin denetim ve gözetiminde yapılmaktadır. Okul uygulamasına paralel olarak öğretmen adayları, pedagoji enstitülerinde pedagoji ve okul yönetimi ile ilgili bazı derslere katılmak zorundadırlar. Kursu başarıyla tamamlayan öğretmen adayları, öğretmen statüsünü elde eder ve deneyimli öğretmen havuzuna eklenir. Öğretmen atamaları için bu havuzdan yararlanılır (Buchberger ve Seel, 1999).

Finlandiya

Finlandiya’da öğretmenlik mesleği ülkede saygın mesleklerin başında gelmektedir. Ülkenin en başarılı öğrencileri öğretmen eğitim programlarına girebilmek için çok ciddi bir yarışma içerisindeyler (Munset, 2010). Öğretmenlik mesleğine karşı bu olumlu bakış, nitelikli öğrencilerin öğretmen eğitim programlarına girmesini ve nitelikli bir eğitim süreci ile nitelikli öğretmenlerin yetişmesini sağlamaktadır (Ekinci ve Öter, 2010).

Finlandiya öğretmen eğitim sisteminde, ilköğretim öğretmenlerinin eğitiminde eş zamanlı eğitim modeli uygulanırken, ortaöğretim öğretmenlerinin eğitiminde hem eş zamanlı hem de ardışık eğitim modeli kullanılmaktadır (Munset, 2010).

Ortaöğretim ikinci seviyeyi bitiren ve üniversite sınavına girip kazanan öğrenciler öğretmen olmak istediklerinde; yazılı giriş sınavı, yetenek testi, bireysel görüşme ve grup tartışması aşamalarını içeren bir seçme sürecine girerler. Eğitim fakültesine girmeyi başaran öğrenciler ise, ilk aşamada öğretmenlik alanlarıyla ilgili alması gereken alan derslerini aynı üniversitenin fen ve sosyal bilimler fakültelerinden alırlar. Bu aşamadan sonra, eğitim fakültesinden öğretmenlik meslek bilgisi derslerini almaya başlarlar (Ekinci ve Öter, 2010).

Finlandiya’da, tüm eğitim fakülteleri ilk ve ortaöğretim düzeyinde bir uygulama okuluna sahiptir. Öğretmen adayları bu okullarda, uygulama okullarında görev yapan danışman öğretmenlerin gözetim ve rehberliğinde, usta çırak ilişkisine benzer bir sistemle öğretmenlik uygulamalarını gerçekleştirmektedir. Bu süreçte, her bir öğretmen adayının okul uygulaması sürecinin izlenmesinden bir danışman öğretim elemanı ve bir danışman öğretmen sorumludur. Her ne kadar, öğretim elemanları belirli aralıklarla

öğretmen adaylarını uygulama okullarında ziyaret etseler de, esas yük uygulama okullarında görev yapan danışman öğretmenlerin omuzlarındadır (Ekinci ve Öter, 2010).

Finlandiya öğretmen yetiştirme programlarının en dikkat çekici özelliği, kuram ve uygulama arasındaki sentezdir. Alanı ile ilgili tüm kuramsal bilgileri edinen öğretmen adayı, sonrasında ise iki yıl süren ve toplam dört aşamadan oluşan bir okul uygulaması eğitimi almaktadır. Bu okul uygulaması eğitimlerinden üçü, eğitim fakülteleri ile işbirliği içerisinde bulunan uygulama okullarında, dördüncüsü ise devlet okullarında yapılmaktadır (Ekinci ve Öter, 2010). Uygulama eğitiminin başarısında, öğretmen adayının kendisi, diğer öğretmen adayları, üniversitedeki danışman öğretim elemanı ve uygulama okuldaki danışman öğretmen olmak üzere dört önemli bileşen etkilidir (Ostinelli, 2009).

Okul uygulaması döneminin ilk aşaması uyum stajı olarak adlandırılan ve öğretmen adaylarının ağırlıklı olarak gözlem yaptıkları bir süreci içermektedir. Bu süreçte adaylar, alanları ile ilgili farklı sınıf ve düzeylerde, farklı öğretmenlerin ders içi ve dışı etkinliklerini izlerler. Bir sonraki aşama temel staj olarak adlandırılmaktadır. Bu aşamada öğretmen adaylarının kısa süreli ders anlatmalarına olanak sağlanır. Öğretmen adayı başka bir öğretmen adayının da gözlemci olarak bulunduğu gerçek sınıf ortamında, kontrolün tamamen danışman öğretmende olduğu bir ortamda ders anlatır. Bir sonraki aşama olan üçüncü aşamada öğretmen adayları bir devlet okulundaki etkinlikleri izleme ve uygulama yapma fırsatı bulurlar. Son aşamada ise, öğretmen adayı tekrar uygulama okuluna dönerek, danışman öğretmenin gözetiminde ders hazırlıkları yapar ve daha uzun süreli ders anlatır (Ekinci ve Öter, 2010).

Öğretmen adayları okul uygulaması süreci içerisinde, deneyimlerini içeren bir de seminer sunumu yapmaktadırlar (European Agency, 2011). Bu süreç sırasında, hem danışman öğretim elemanı hem de danışman öğretmeni tarafından öğretmen adayının performansı değerlendirilip, öğretmen adayına geri dönüt sağlanır. Böylece öğretmen adayları kendilerinin eksik yönlerini görme ve kendilerini biraz daha geliştirme olanağına sahip olmaktadır. Uygulama eğitimi tamamlayan öğretmen adayının, danışman öğretim elemanı ve danışman öğretmeni tarafından staj dönemindeki performansı ve kaydettiği gelişim aşamaları değerlendirilerek başarı durumu belirlenir. Başarısız görülen öğretmen adayına başarısız görüldüğü yönleri bildirilir. Öğretmen

adayı bu durumda uygulama eğitimini yeniden almak zorundadır (Ekinci ve Öter, 2010).

Fransa

Fransa’da öğretmen eğitimi önemli bir değişim geçirmiştir. 1989 yılı öncesi dönemde ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenleri farklı kurumlarda ve ayrı birimler tarafından yetiştirilmekteydi. 1989 yılında Fransa’da bütün alanlardaki öğretmenlerin eğitimleri için “Öğretmen Eğitimi Enstitüleri (IUFM)” kurulmuştur. IUFM’lere yükseköğrenim enstitüleri yasal statüsü verilmiş ve üniversiteler ile işbirliği içinde olmalarına rağmen özerk bir yapıda organize edilmişlerdir. Ancak 2005 yılında yapılan bir değişiklikle öğretmen eğitimi veren IUFM’ler üniversitelerin bünyesine alınmışlardır (Maandag ve diğerleri, 2007).

Fransa’da, öğretmenlik eğitimi, ortalama 3+2 yıllık bir eğitimi gerektirmektedir. Üniversitede en az üç yıllık lisans eğitimini tamamlayan öğrenciler, bir seçme sınavı ile öğretmen eğitim enstitülerine (IUFM) alınırlar. Burada öğretmen adayları öğretmenlik alanlarına göre 2 - 3 yıl arasında değişen, kuram ve uygulamalı eğitim bilimleri derslerini içeren bir eğitim alırlar. Öğretmen adayları bu eğitimlerinin son yılında öğretmenlik mesleğine giriş sınavına girerler. Bu sınavı kazanan öğretmen adayları bir yıl süren uygulama eğitimi alırlar. Bu dönemde bir okula stajyer öğretmen olarak atanırlar ve maaş almaya başlarlar. Bu eğitimin sonunda başarılı olan öğretmen adayları öğretmen olmaya hak kazanırlar (Sağlam, 1999; Maandag ve diğerleri, 2007; Kilimci, 2009).

Öğretmenlik eğitimi veren tüm IUFM’lerde ortak bir öğretim programdan söz etmek güçtür. Ancak her IUFM kendi programını hazırladıktan sonra bakanlığın onayına sunar, onaydan geçen öğretim programları uygulanır. Dolayısıyla tüm öğretim programları bazı yönlerden farklılaşsa da temelde ortak özelliklere sahiptir (Maandag ve diğerleri, 2007).

Fransa’da genel olarak öğretmen eğitiminde ardışık eğitim modeli uygulandığı söylenebilir (Musset, 2010). Öğretmen adayları, IUFM’lerdeki iki yıllık eğitimlerinin ilk yılında kuramsal bilgileri içeren bir eğitim almaktadırlar. Buradaki eğitimlerinin ikinci yılı ise, öğretmenlik uygulamalarını içermektedir (Kıran, 1995; Maandag ve diğerleri, 2007).

Fransa’da uygulama eğitimi öğretmen eğitimi enstitülerinin (IUFM) bağlı olduğu üniversiteler ile ilk ve ortaöğretim okullarının bağlı olduğu bölgenin yönetimi arasında yapılan bir protokol ile düzenlenmektedir. Uygulama eğitiminin düzenlenmesinde IUFM’ler ile uygulama okulları arasında yoğun bir işbirliği söz konusudur. Öğretmen adayının iki farklı uygulama danışmanı vardır. Bunlardan birincisi öğretmen eğitimi enstitülerinde görev yapan (IUFM) öğretim elemanı, diğeri ise uygulama okulunda görev yapan danışman öğretmendir. Öğretmen adayının yapacağı okul uygulamasının düzenlenmesi ve denetiminde her iki danışman da rol sahibidir ve işbirliği içinde çalışmaları gerekmektedir (Uygun ve diğerleri, 2011).

Fransa’da öğretmen adayları uygulama eğitimi boyuca farklı nitelikte birçok staj yapmaktadır. Tüm öğretmen adaylarının yapmaları zorunlu olan “gözlem stajı (stage d’observation)” ve “şirket stajı (stage en entreprise)” adı verilen kısa süreli iki staj bulunmaktadır. İlk ve ortaöğretim alanlarındaki öğretmen adaylarının uygulama eğitimi ise, “rehberli uygulama stajı (Stage de pratique accompagnée)” ve “sorumlu uygulama stajı (Stage en responsabilité)” olmak üzere iki ayrı staj daha içermektedir (Uygun ve diğerleri, 2011).

Gözlem stajı, öğretmen adaylarının mesleki eğitime geçmeden önce mesleğin ve okulun genel olarak tanıtılması amacıyla, genellikle iki haftalık bir süre ile yapılan stajdır. Şirket stajı, Fransa’da tüm öğretmen adaylarının farklı meslekleri ve iş ortamlarını daha yakından tanımaları amacıyla, öğretmelik eğitiminden önce ya da lisans eğitimi sırasında üç hafta boyunca yaptıkları stajdır. İlk ve ortaöğretim alanlarında uygulanan rehberli uygulama stajı ise, rehber öğretmen gözetiminde, sınıfta uygulama ve gözlem yapmayı içerir. Genellikle mesleki eğitim döneminde gerçekleştirilen bu uygulama, yaklaşık bir ay süreyle haftada 3-4 kez gerçekleştirilecek biçimde düzenlenir. Öğretmen uygulama eğitiminin esas bölümünü ise sorumlu uygulama stajı oluşturmaktadır. Burada öğretmen adayları sınıfta tek başlarına ve tam sorumlu olarak öğretmenlik etkinliklerinde bulunurlar. Ancak doğrudan sınıf içerisinde bulunmasalar bile, burada da süreç rehber öğretmenlerin kontrolü ve denetimi altındadır (Uygun ve diğerleri, 2011).

Fransa’da öğretmenlik uygulamaları sırasındaki temel sorun, öğretmen adaylarının bu konuda herhangi özel bir eğitimi olmayan danışman öğretmenlerin gözetim ve kontrolünde olmalarıdır. Ancak son zamanlarda, danışman öğretmenlerin

özel bir eğitim alarak gerçekleştirdikleri görevler nedeniyle fazladan ücret almaları daha yaygın hale gelmeye başlamıştır (Maandag ve diğerleri, 2007).

İngiltere

İngiltere’de öğretmen eğitimi sürecinde, eş zamanlı ya da ardışık eğitim modelleri kullanılmaktadır. Öğretmenlik eğitimi, kuramsal dersler ile öğretmenlik deneyiminin (okul uygulamasının) birleştirildiği 3-4 + 1 yıllık bir eğitim sürecini gerektirmektedir. İngiltere’de öğretmen yetiştirme sisteminin temel amacı, “Nitelikli Öğretmen Statüsü (QTS)”ne sahip öğretmen yetiştirmektir. Öğretmenlerin, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanabilmesi de üzerinde durulan bir diğer konudur (Maandag ve diğerleri, 2007; Kilimci, 2009; Munset, 2010; INCA, 2011).

İngiltere’de öğretmen yetiştirme enstitüleri Eğitim ve Geliştirme Ajansı (TDA) tarafından akredite edildikten sonra, kendi eğitim programlarını geliştirme ve hedeflerini belirleme konusunda bağımsız enstitüler konumuna gelmişlerdir. Ancak, bu bağımsızlık uygulama konusunda bir miktar kısıtlanmış durumdadır (Maandag ve diğerleri, 2007).

Çoğu ülkede, öğretmen eğitim sürecindeki esas vurgu “akademik eğitim” kısmı olmasına rağmen, İngiltere’de bu vurgu “uygulama” kısmına yöneliktir. İngiltere’de öğretmen yetiştirme enstitüleri yasal olarak okullarla işbirliği yapmak zorundadır. Bu işbirliği, hizmet öncesi öğretmen eğitim programlarının tasarımı ve uygulanmasına etkin katılım sağlayan okulları, öğretmenlik eğitimine katılacak uygun adayların seçimini ve öğretmen adaylarının “Nitelikli Öğretmen Statüsü” açısından değerlendirmesi sürecini kapsamaktadır. Ortaklık anlaşmalarında, okul ve enstitülerin rol ve sorumluluk sınırları net olarak düzenlenmekte, öğretmen eğitiminde görev alacak personelin nasıl dağıtılacağı ve bu görevleri yerine getirmek için nasıl eğitileceği de açıkça belirtilmektedir. Aynı zamanda, bütçenin ortaklar arasında nasıl bölüneceği konusu da anlaşma altına alınmaktadır (Maandag ve diğerleri, 2007).

İngiltere’de öğretmenlerin okul uygulama deneyimleri ile ilgili olarak, öğretmen eğitim programlarında önemli bir değişiklik yapılmış ve okulların rolü değişmiştir. Öğretmen eğitimi şekline bağlı olarak, okullarda geçirilen uygulama eğitiminin süresi yasal düzenlemelerle 18 ile 32 hafta arasında belirlenmiştir. Bu, tüm öğretmen eğitimi süreci göz önünde bulundurulduğunda, öğretmen adaylarının eğitimlerinin üçte ikilik

bir kısmını uygulama okullarında geçirdikleri anlamına gelmektedir (Maandag ve diğerleri, 2007). Öğretmen adaylarının uygulama okullarında geçirdikleri bu sürenin üçte birlik kısmı sınıf içi gözlem, üçte ikilik kısmı ise öğretmenlik uygulaması ile geçmektedir. Öğretmen adayları, okul uygulamasına öncelikle gerçek sınıflarda gerçekleştirilen öğretmenlik uygulamalarını gözlemleyerek başlarlar. Çok genel bir ifadeyle, üç yıllık bir eğitim süresine sahip olan programlarda 24 haftada uygulama sonlanırken, dört yıllık eğitim süresine sahip programlarda ise uygulama süresi 32 haftadır (Kilimci, 2009).

Öğretmen yetiştirme enstitüsü ve uygulama okulları arasında işbirliği sırasında, her iki birimden birer koordinatör, fakülteden bir öğretim elemanı ve uygulama okulundan bir rehber öğretmen görevlendirilmektedir. Öğrenciler, uygulama çalışmalarını bu görevlilerin gözetim ve denetiminde gerçekleştirmektedirler (Kilimci, 2009).

İngiltere’de stajyer öğretmenler, uygulama deneyimlerini en az iki farklı okulda gerçekleştirmek durumundadır. Öğretmen adaylarının uygulama deneyimlerini farklı okullardan kazanmalarının istenmesinin temel nedeni, öğretmen adaylarının Nitelikli Öğretmen Statüsüne ulaşmalarının sağlanmasına yardımcı olmaktır (Maandag ve diğerleri, 2007).

İngiltere’de öğretmen adayları yüksek eğitim enstitüsünden (HEI) gelen bir uzman ve okuldaki rehber öğretmeni tarafından, nitelikli öğretmen statüsü verilmesi için tüm standartlar açısından değerlendirilir. Birçok ülkeden farklı olarak, öğretmenlerin atanması için nitelikli öğretmen statüsüne sahip olması gerekmektedir (Maandag ve diğerleri, 2007).

İngiltere’de, öğretmen adaylarının eğitim programlarının sadece belli bir bölümü eğitim okullarında gerçekleştirilir. Ancak bazen, tüm eğitim programının da okullarda gerçekleştirilmesi mümkündür ki, İngiltere’de böyle okullara “Okul Merkezli Başlangıç Öğretmen Eğitim Okulları (SCITTs)” adı verilmektedir (Maandag ve diğerleri, 2007; Ostinelli, 2009). Bu durumda, enstitüler, sürece destek veren kurum rolünde yer almaktadır. Okul Merkezli Başlangıç Öğretmen Eğitim Okulları dışında, İngiltere’de “Eğitim Okulları” olarak adlandırılan ve Eğitim ve Geliştirme Ajansı tarafından seçilen ve kendi eğitim modelini geliştirmek amacıyla ilave olarak finanse edilen okullar da bulunmaktadır. Bu okullar, öğretmen yetiştirme enstitüleri ile yakın işbirliği yapar ve

eğitim programının bir kısmını öğretirler. Bu okullardan İngiltere’de 244 adet bulunmaktadır. Okul Merkezli Başlangıç Öğretmen Eğitim Okulları ve Eğitim Okulları dışında, İngiltere’de diğer birçok okulda da öğretmen eğitimi gerçekleştirilmektedir. Adı geçen örneklerin tamamında, öğretmen yetiştirme enstitüleri ile yakın işbirliği bulunmaktadır. Öğretmen eğitim programları, tüm dünyada ağırlıklı olarak üniversiteler tarafından verilmekle birlikte, İngiltere’de son zamanlarda mezun öğrencilere öğretmen eğitim kursu veren ve üniversite tabanlı olmayan enstitüler de yer almaya başlamıştır (Maandag ve diğerleri, 2007).

İtalya

İtalya’da hizmet öncesi öğretmen eğitimi, farklı eğitim kademeleri için farklı şekillerde gerçekleştirilmektedir. İtalyan eğitim sisteminde, okul öncesi öğretmenleri, öğretmen okullarında (Scuole Magistrali), ilkokul öğretmenleri öğretmen enstitülerinde (Istituti Magistrali), ortaöğretim öğretmenleri ise üniversiteler aracılığıyla yetiştirilmektedir (Balcı, 2009). Ortaöğretimin her iki bölümü için öğretmen eğitimleri sonrasında öğretmen uzmanlık eğitimi yer almaktadır (INCA, 2011).

İtalya’da okulöncesi ve ilköğretim öğretmenliği eğitim modelleri benzerdir. Toplam dört yıl süren eğitimin, ilk iki yılında ortak dersler verilirken, sonraki iki yılda ise alan eğitimi verilmektedir. Ortaöğretim ilk ya da üst seviye okullarında öğretmenlik yapabilmek için gereken nitelikler, o alanda alınan üniversite derecesi ile sağlanır. Sonrasında ise, aynı alanla ilgili olarak iki yıllık bir lisansüstü uzmanlık eğitimi yapılması gereklidir. Lisansüstü uzmanlık eğitimi, İtalya’da 2000 yılından sonra zorunlu hale getirilmiştir. Bu eğitim, üniversitelerle işbirliği içinde bulunan uzmanlık okulları tarafından verilmektedir (INCA, 2011).

İtalya’da okulöncesi ve ilköğretim öğretmenlerinin hizmet öncesi öğretmen eğitim programı, Temel Eğitim Bilimleri detaylı çalışma programı kapsamında, 26 Mayıs 1998 tarihli bakanlık kararı ile belirlenen ölçütlerle uyumlu olarak bir üniversite tarafından belirlenmektedir. Her iki bölümün ilk iki yıllık programları birleştirilmiştir. Bu iki yıllık eğitim programı, ağırlıklı olarak genel psikoloji, eğitim bilimleri ve sosyolojinin yanı sıra, İtalyan dili, matematik, sanat tarihi, müzik, sağlık bilgisi ve bilim eğitimi kapsamaktadır. Özel değerlendirme ölçütleri ve öğretim yöntemleri üniversite tarafından belirlenmektedir. İlk yıldan itibaren, her iki öğretmen eğitimi sürecinin en az

yüzde yirmilik bir bölümünde uygulama eğitimi yer almaktadır. Üniversite eğitimi sonunda, öğretmen adayları ilgili öğretim yönetmeliği çerçevesinde bir sınava alınırlar. Diploma sınavı, öğretmenlik uygulaması sırasında gerçekleştirilen etkinlikler üzerine yazılmış bir tartışmayı da içerir. Sınav komitesi, üniversitedeki ilgili öğretim elemanları ve uygulama okullarında işbirliği yapılan öğretmenleri kapsamaktadır (INCA, 2011).

Ortaöğretim hizmet öncesi öğretmen eğitiminde ise, lisans derecesinden sonra zorunlu iki yıllık uzmanlık alan eğitimi gerçekleştirilmektedir. Eğitimin başarı ile tamamlanabilmesi için öğrenciler bir bitirme sınavına katılmalıdır. Bu sınav, okulda gerçekleştirilen öğretim etkinlikleri ile ilgili olarak yazılmış bir tartışma raporunu ya da aynı konu üzerine bir tezi de içermektedir (INCA, 2011).

Öğretmen eğitim enstitülerindeki eğitim programlarında, felsefe, eğitim bilimleri, psikoloji ve haftada 3 - 4 saati içeren bir okul uygulaması yer almaktadır. İtalya'da öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları, sadece sınıf içi gözlemlere dayalıdır (MEB, 1995). Ancak halen, öğretmen eğitimi ile uygulama arasında geniş bir boşluk bulunmaktadır (Ostinelli, 2009).

İtalya'da öğretmenler daimi ve sözleşmeli olarak atanmaktadır. Daimi kadroya atanan öğretmenlerin, normal öğretim süresinin dışında kalan 40 saatlik bir eğitime katılmak zorunda oldukları bir staj yapmaları zorunludur. Bu staj dönemi, bir öğretim yılı sürmektedir ve özellikle teknoloji ve yabancı dil konusundaki becerilerinin artırılması konusunda öğretmenlere önemli fırsatlar sunmaktadır (Munset, 2010; INCA, 2011).

Kanada

Kanada'da öğretmen eğitimi, süreleri ve yapısı bakımından eyaletler bazında farklılıklar göstermekle birlikte hem eş zamanlı hem de ardışık eğitim modeline rastlanmaktadır (Wilson, 2001; Gambhir, Broad, Evans ve Gaskell, 2008).

Kanada'da öğretmen eğitiminin kuramsal kısmını tamamlayan tüm öğretmen adayları, okul uygulaması yapmakla yükümlüdür. Kanada'da öğretmen adaylarının okul uygulamasında bulunma süreleri, uygulamanın tasarımı ve yapısına bağlı olarak 8 - 22 hafta arasında değişmektedir. Örneğin "Quebec" en fazla uygulama gün sayısına sahipken, "Ontario" en kısa programa sahiptir ve uygulama sadece 40 gün sürmektedir (Gambhir ve diğerleri, 2008). Okul uygulamasının organize edilme biçimi öğretim

programı ve enstitülere göre farklılık göstermektedir. Bu nedenle Kanada Brock Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen okul uygulaması süreci örnek olarak açıklanmıştır.

Brock Üniversitesi'nde öğretmen adayları için dördü eş zamanlı ve dördü ardışık eğitim modeli uygulanan sekiz öğretim programı yer almaktadır ve bu öğretim programlarında öğretmenlik uygulamaları benzer şekilde düzenlenmektedir. Eş zamanlı öğretimde, 4 ya da 5 yıllık eğitimlerin son yılında ya da ardışık eğitimin ilk yılında okul uygulaması gerçekleştirilir. Eylül ayından Nisan ayına kadar olan zaman dilimi içerisinde, toplam 11 hafta süren okul uygulaması süreci 3+4+4 haftalık 3 bölüme ayrılmıştır. İlk bölümde, kasım ayında, normal okul uygulaması öğretmen adaylarına tanıtılmakta, öğretmen adayları uygulamaları gerçek sınıf ortamında izlemekte ve önce tek ders, sonrasında daha fazla ders vermeleri sağlanmaktadır. Ocak-şubat aylarında gerçekleştirilen ikinci bölümde ve nisan ayında gerçekleştirilen üçüncü bölümde ise, öğretmen adaylarının ders yükü daha da artırılmaktadır. Son bölümde ise artık, öğretmen adaylarının, bir sınıfın tüm sorumluluğunu üzerine alabilecek yetkinliğe ulaştığı varsayılmaktadır. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamalarını 25-30 kişilik sınıflarda yapmaları ve uygulamanın her bölümünü farklı okul ve öğrenme ortamlarında gerçekleştirmeleri sağlanmaktadır (Wilson, 2001).

Kanada'da okul uygulaması, fakülteler tarafından düzenlenmektedir. Okul uygulaması, akademik programda verilen kuramsal ya da araştırma tabanlı bilgiler ile gerçek öğretim deneyiminin sentezinin yapılabilmesi için önemli bir alan olarak görülmektedir (Gambhir ve diğerleri, 2008).

Kanada'da, öğretmen adaylarının uygulamaları sırasında görev alan rehber öğretmenler oldukça deneyimlidir ve bu göreve bağlı bulundukları okulların müdürleri tarafından tavsiye edilirler. Uygulama süresince öğretmen adayları, seçilmiş rehber öğretmenlerle yoğun bir şekilde çalışır ve onların sınıflarında öğretmenlik deneyimlerini edinirler. Rehber öğretmenler, hizmet öncesi öğretmen eğitimi programları için vazgeçilmezdir ve öğreten adayının öğretim uygulamasını gözlemlemek, gözlemlerini paylaşmak, önerilerde bulunmak, kaynakları tanıtmak ve uygulamada karşılaşılan sorunlar konusunda öğretmen adaylarını desteklemekle görevlidir. Kanada'da bazı programlarda, bir değerlendirme yapılabilmesi için bir üniversite öğretim elemanına gereksinim duyulmasına rağmen, bazı programlarda da rehber öğretmenler

değerlendirici rolünde bulunabilirler. Fakülte danışmanı ya da öğretim elemanı, geri dönüt sağlanmasında ve akademik program ile uygulama arasındaki bağlantıların oluşturulmasında önemli bir rol oynar (Gambhir ve diğerleri, 2008).

Kanada’da öğretmen yetiştirme programlarının bazıları ise, Birleşik Devletlerde son derece popüler olan “Mesleki Gelişim Okulları (PDS)” modeline dönmektedir. Mesleki gelişim okulları, fakültelerle bir ya da daha fazla okul arasındaki bağlantının son derece güçlü olduğu okullardır. Bu bağlantılar, öğretmen adayları için işbirlikçi araştırma ve öğrenme ortamları oluşturarak, gelişimlerine son derece önemli katkılar sağlamaktadır (Gambhir ve diğerleri, 2008).

İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde, Türkiye’de ve yabancı ülkelerde öğretmen eğitimi programlarındaki öğretmenlik uygulamalarında yaşanan sorunları, bu sorunların çözümüne dönük önerileri ve uygulanan programın etkililiğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiş araştırmalara yer verilmiştir. Araştırmada, 2002 - 2009 yılları arasında uygulaması yapılmış ve doküman incelemesi kapsamında seçilmiş 42 araştırma ayrıntılı olarak incelendiğinden, bu araştırmaların özetlerine bu bölümde yer verilmemiştir.

Türkiye’de Yapılmış Araştırmalar

Türkiye’de yapılmış araştırmalar incelendiğinde bu araştırmaların bir kısmının sadece Okul Deneyimi dersini, bir kısmının sadece Öğretmenlik Uygulaması dersini, bir kısmının ise öğretmenlik uygulamalarının bir bütün olarak değerlendirdiği ya da fakülte-okul işbirliği, uygulama öğretmenleri gibi uygulamanın bir boyutunu değerlendirmeye dönük yapıldığı görülmüştür. Bu nedenle incelenen araştırmalar üç alt başlık altında gruplandırılarak sunulmuştur.

Bu başlık altında 16’sı Okul Deneyimi dersini, 15’i Öğretmenlik Uygulaması dersini, 15’i ise öğretmenlik uygulamaları sürecini bir bütün olarak ya da belirli bir boyutunu değerlendiren 7’si tez 39’u makale olmak üzere toplam 46 araştırma özetlenmiştir.

Okul Deneyimi Dersi ile İlgili Yapılmış Araştırmalar

Çapraz ve Samancı (2014) tarafından okul deneyimine ilk kez giden sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerini ve okulun ilk günlerinde hissettikleri duyguları belirlemek amacıyla 2012-2013 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Erzurum il merkezindeki beş farklı ilkokula uygulamaya giden, 36 sınıf öğretmenliği programında okuyan öğretmen adayından görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları öğretmenlik mesleğinin sabır gerektiren, çocuk ve meslek sevgisini, emek harcamayı gerekli kılan bir meslek olduğunu düşünmektedirler.
- Öğretmen adayları okul deneyiminin ilk günlerinde heyecan, özgüven, hayal kırıklığı ve tedirginlik gibi hislere kapılmışlardır.
- Öğretmenlik uygulamalarının öğretmen adaylarına daha yararlı olabilmesi için uygulama öğretmenlerinin deneyimli, mesleğini seven, başarılı öğretmenlerden seçilmelidir.
- Öğretmen adaylarına uygulamanın ilk günü okul yönetimi, öğretmenler ve uygulama okulu tanıtılmalıdır.

Yenilmez ve Ata (2012) tarafından ortaöğretim matematik öğretmeni adaylarının Okul Deneyimi dersi kapsamında yapılan çalışmalar konusundaki düşüncelerini belirlemek amacıyla 2010-2011 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Fen-Matematik Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda pedagojik formasyon programında öğrenim gören 74 öğretmen adayına açık uçlu sorular sorularak toplanmıştır. Nitel bir araştırma olarak desenlenen bu araştırmanın verilerinin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları Okul Deneyimi dersinin okulu, okuldaki öğrencileri ve öğretmenleri tanımalarını sağladığı için önemli bir ders olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağladığı için, kuramsal bilgileri uygulamaya dökme olanağı sunduğu için Okul Deneyimi dersini gerekli görmektedirler.
- Okul Deneyimi dersi ile birlikte öğretmen adayları öğretmenlik mesleğinin uzmanlık gerektiren, zor ve değerli bir meslek olduğunun farkına varmışlardır.

- Öğretmen adayları ders anlatırken sınıf yönetiminde ve sınıftaki öğrencilerle iletişim kurmada zorlandıklarını belirtmişlerdir.

Altınok ve Eskimen (2011) tarafından öğretmen adaylarının Okul Deneyimi I dersine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla 2010-2011 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliğinde öğrenim gören 48 öğretmen adayına altı açık uçlu soru sorularak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Okul Deneyimi I dersi, öğretmenliği yerinde gözlemleme fırsatı sunması, gerçek ortamda uygulama olanağı vermesi ve deneyim kazandırması açısından olumlu değerlendirilmiş; ancak uygulama öğretmenlerinin beklenen yeterliliğe sahip olmaması, sürecin uzun ve yorucu olması, yalnızca gözlemci durumunda kalmak zorunda olunması ve bu dersin ciddiye alınmaması bakımından da olumsuzluk değerlendirilmiştir.
- Öğretmen adayları uygulama sınıfını, soru-yanıt ve düz anlatım gibi klasik yöntemlerin kullanıldığı, ders kitabı dışında öğretim materyalinin kullanılmadığı, öğrencilerin öğretmene karşı umursamaz ve saygısız bir tutum içinde oldukları, uygulama öğretmenlerinin sınıf yönetiminde başarısız oldukları bir ortam olarak tanımlamışlardır.
- Uygulama öğretmeninden gereken desteği aldıklarını ancak okul yönetiminin kendileri ile ilgilenmediğini belirtmişlerdir.
- Uygulama okulunu araç – gereç ve donanım açısından yetersiz bulmuşlardır.

Argon ve Kösterelioğlu (2010) tarafından öğretmen adaylarının Okul Deneyimi dersine ve bu derste görev alan uygulama öğretmenlerinin özelliklerine ilişkin görüşlerinin belirlemek amacıyla 2007-2008 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Abant İzzet Baysal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğrenim gören 45 öğretmen adayına anket uygulanarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları Okul Deneyimi dersinin öğretmenlik mesleğini tanımada yararlı bir ders olduğunu ve bu derste kazandıkları deneyimlerin öğretmenlik meslek bilgisi ve alan bilgisi derslerini olumlu yönde etkilediğini söylemişlerdir.

- Okul Deneyimi dersleri için ayrılan süreleri tam olarak yeterli bulunmamış, uygulama okulları araç - gereç ve donanım açısından yetersiz bulunmuş ve öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinden yeterince faydalanamadıklarını belirtmişlerdir.
- Öte yandan öğretmen adayları, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına yeterli zaman ayırma, açık ve anlaşılır dönütler verme, yeterli alan bilgisine sahip olma, sınıf yönetiminde başarılı olma, ders araç - gereçlerini etkili kullanma, ölçme ve değerlendirme bilgi ve yeteneğine sahip olma, cana yakın olma, mesleğine karşı istekli olma vb. özelliklere sahip olmasının önemli olduğunu düşünmektedirler.

Özmen (2008) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, öğretmen adaylarının Okul Deneyimi derslerinden beklentilerinin, karşılaştıkları sorunların ve uygulamalardan yararlanma düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma 2006-2007 öğretim yılında, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi ilköğretim ve ortaöğretim bölümlerinde okuyan 615 öğretmen adayına anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları Okul Deneyimi derslerini öğretmenlerin mesleki yaşamlarını tanımları açısından yararlı ve gerekli dersler olarak tanımlamışlardır.
- Uygulamada yaşanan sorunlara ilişkin, uygulama öğretmenine gönderilen öğretmen adayı sayısının fazla olduğunu, fakülte ile uygulama okulu arasında yeterince işbirliği sağlanamadığını, uygulama sürelerinin yeterli olmadığını ve uygulama kılavuzunun yeterince anlaşılır olmadığını belirtmişlerdir.
- Öte yandan uygulama öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarından beklentileri konusunda bir görüş birliği içerisinde olmadıklarını, kendi yoğunluklarını neden göstererek yeterince danışmanlık yapmadıklarını, öğretmen adaylarının ödevlerini tanıtmadıklarını ve raporlara yeterince dönüt vermediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları kendilerine dönüt verilmediği için değerlendirmenin neye göre yapıldığını da bilmediklerini söylemişlerdir.
- Uygulama öğretmenlerinin ise, ödevler konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları için kendilerine yardım edemediklerini, ödevlerin bir kısmını

gereksiz bulduklarını ve öğretmenlik uygulamalarını kendi derslerini aksatan unsurlar olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Şallı (2007) tarafından Okul Deneyimi I dersinin Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı öğretmen adayları açısından uygulanabilirlik düzeyini ve uygulamada karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla 2005-2006 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 100 öğretmen adayına anket uygulanarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Okul Deneyimi I dersinin, Resim-İş Eğitim Programı öğretmen adayları açısından uygulanabilirlik düzeyi düşük bulunmuştur.
- Öğretmen adayları Okul Deneyimi I dersindeki etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi için sürenin yetersiz olduğunu, fakülte ile uygulama okulu ders saatlerinin çakıştığını, resim-iş dersinin haftalık ders saatlerinin az olması ve öğretmen adaylarına resim-iş eğitimi dışındaki dersleri yeteri kadar gözlemleme imkânının sunulmaması nedeniyle yeterince gözlem yapamadıklarını belirtmişlerdir.
- Son olarak, Fakülte-Okul işbirliği kılavuzunun uygulama etkinlikleri açık ve anlaşılır bir biçimde ifade edemediği, öğretmen adaylarına yönetim işleri ve kendi özlük hakları gibi konularda az bilgi verildiği ve Okul Deneyimi I dersinin programda yer aldığı yarıyıl açısından uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır

Gürbüz (2006) tarafından Okul Deneyimi I ve II derslerini öğretmen adaylarının nasıl algıladıklarının belirlenmesi amacıyla 2003-2006 öğretim yılları arasında, birbirini izleyen üç yıl içerisinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Bölümü'nde öğrenim gören 60 öğretmen adayına dönem sonunda “ders değerlendirme ve öneriler” adlı bir rapor yazdırılarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları Okul Deneyimi I dersinin kendilerine yararlı olduğunu, bu ders boyunca okulda geçirdikleri sürede “bir tür kimlik bunalımı” yaşadıklarını ve bu dersin daha sonraki dönemlerde yürütülmesinin kendileri açısından daha verimli olacağı düşünmektedirler.

- Öte yandan öğretmen adayları, Okul Deneyimi II dersinin öğretmen adaylarının öğretim sürecine daha aktif katılımların sağlayabildiği için öğretmen olma isteklerini arttırdığını, uygulama sırasında olumsuzluklar yaşadıklarını ancak bu dersin kendileri için yararlı bir ders olduğunu belirtmişlerdir.

Yılmaz (2006) tarafından Okul Deneyimi I dersinde öğretmen adaylarının uygulamada karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın verileri Gazi Eğitim Fakültesi Resim - İş Eğitimi Programı'nda öğrenim gören öğretmen adaylarının günlükleri, gözlem ve görüşme raporları aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adaylarının hiçbiri uygulama sürecinin başında uygulama öğretmeni ile birlikte dönem planı yapmamışlardır.
- Okul Deneyimi I dersi için hazırlanan yönergelerin yeterince açık ve net olmamasından ya da bazı etkinliklerin yeterince yerine getirilememesinden dolayı uygulamadan sorunlar yaşanmaktadır. Bu da Okul Deneyimi dersinin tam olarak amacına ulaşmadığı şeklinde yorumlanmıştır.
- Okul Deneyimi dersinin etkinlik ve uygulama süreçlerinin, tüm eğitim fakültelerindeki bölümlerde kullanılması öngörülen genel bir kılavuz biçiminde olması yerine, her bölüm ve her anabilim dalı tarafından, okulların haftalık programındaki ders saatleri de göz önüne alınarak anabilim dallarına uygun uygulama süreçleri ve etkinlikleri yeniden düzenlenmelidir.

Alakuş ve Mercin (2005) tarafından Okul Deneyimi II dersine katılan öğretmen adaylarının uygulamada karşılaştıkları sorunları ve derse ilişkin uygulamaların daha etkili yürütülebilmesi için yaptıkları önerileri belirlemek amacıyla 2003-2004 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Dicle, Ondokuz Mayıs, Gazi, Süleyman Demirel, Mustafa Kemal ve Atatürk Üniversitelerinin Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerine devam eden toplam 227 öğretmen adayından, iki açık uçlu sorunun yer aldığı bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonunda ortaya konulmuş öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında en sık karşılaştıkları sorunlar şöyle sıralanabilir:

- Öğretmen adayları okul yönetiminin, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının uygulama derslerine karşı ilgisiz oldukları düşünülmektedirler. Ayrıca uygulama sınıfındaki öğrencilerin derse olan ilgisizliklerinin de öğretmen adaylarını olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır.
- Öte yandan öğretmen adayları, uygulama konusunda bilgi eksikliklerinin olduğunu, sınıf yönetiminde sorunlar yaşadıklarını, okulda bulunma statülerinde belirsizlik olduğunu ve okul kurallarına uyum sağlayamadıklarını belirtmişlerdir.
- Uygulama okullarına kapasitesinden fazla öğretmen adayı gönderildiğini, uygulama okullarının araç-gereç ve fiziksel donanım açısından yetersiz olduklarını ve uygulama sınıflarının ise kabalık olduğunu ifade etmişlerdir.
- Son olarak ise, Okul Deneyimi II dersinin süresinin yetersiz olduğunu, öğretmen adayının yeterince bağımsız ders vermediğini, öğretmen adayının fakültedeki programı ile uygulama okulundaki programının uyuşmadığını, ilgililer arasında işbirliği ve iletişim eksikliği olduğunu ve dersin etkinliklerinin değerlendirmesini yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir.

Alakuş, Oral ve Mercin (2005) tarafından öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II dersi uygulamasında yer alan etkinliklerin gerçekleşme düzeyine ilişkin algılarının belirlenmesi amacıyla 2003-2004 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri; Dicle Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve Ondokuz Mayıs Üniversitesindeki Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 276 öğretmen adayına beşli Likert tipi bir veri toplama aracı uygulanarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Araştırmanın bulgularına göre, Okul Deneyimi II uygulamasının tam olarak amacına ulaşmadığı söylenebilir.
- Okul Deneyimi II uygulamasında yer alan etkinliklerin tümünün yeterli düzeyde gerçekleşmemiş olmasının, uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmenin öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenmediklerinden ve uygulama okulu ile fakülte arasındaki iletişim ve işbirliği eksikliğinden kaynaklandığı söylenebilir.

- Son olarak da araştırmada tüm ilgililerin uygulamanın başlangıcından bitimine kadar belirli zamanlarda bir araya geldiği ve durum değerlendirmeleri yaptıkları toplantılar düzenlenmesi önerilmiştir.

Ergüneş (2005) tarafından Okul Deneyimi dersi kapsamındaki etkinliklerin öğrenciler tarafından amacına uygun olarak yapılıp, yapılmadığının değerlendirilmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri alanında öğrenim gören 40 öğretmen adayının hazırladıkları 40 aday dosyası incelenerek toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- İncelenen öğretmen adayı dosyalarının bu derste kazanılması amaçlanan davranışlar açısından tümüyle yeterli olmadığı belirlenmiştir. Bu da dersin amaçlarına ulaşmadığını göstermektedir.
- Öğretmen adayları gözlem sonuçlarını uygulama öğretmeni ile tartışmada olanağı bulamamışlardır.
- Öğretmen adaylarının yerine getirmeleri gereken etkinlikler kapsamındaki okulun kuralları ve öğrencilere verilebilecek cezalara yönelik bilgileri edinemedikleri ortaya çıkmıştır.
- Öğretmen adayları hazırladıkları ders planlarını uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleriyle birlikte tartışıp, değerlendirme olanağı bulamadıkları ortaya çıkmıştır.

Yapıcı ve Yapıcı (2004) tarafından Okul Deneyimi I dersinin uygulamadaki durumunun ve yaşanan sorunların öğretmen adaylarının görüşlerine dayalı olarak belirlenmesi amacıyla 2001-2002 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Uşak Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında öğrenim gören 49 öğretmen adayının hazırladıkları etkinlik raporlarının incelenmesiyle elde edilmiştir. Dokümanlar nitel araştırma tekniklerinden biri olan betimsel analiz tekniğiyle incelenmiş, araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Okul Deneyimi I dersi yararlı ve işlevsel bir derstir. Ancak Okul Deneyimi I dersinin içeriğini oluşturan etkinlikler yeniden gözden geçirilmelidir.

- Okul Deneyimi I dersinde uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı çok fazladır. Okul fakülte koordinasyonu yetersizdir.
- Uygulama okulundaki gözlemler ve söylenenler ile fakültede anlatılanlar (kurallar, bilimsel bilgiler, öğretmenlik mesleğinin işlevleri vb.) birbiri ile çelişmektedir.
- Öğretmen adayının uygulama okulunda bulunma statüsü (öğretmen mi, öğrenci mi, öğretmen aday mı?) açık ve net değildir.
- Uygulama okullarında bazı uygulama öğretmenleri sınıfı öğretmen adayına bırakıp gitmektedirler. Bu da dersin işlevselliğini azaltmaktadır.
- Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına öğretim planlarını göstermekten ve adaylarla sınıf ortamındaki gözlemlerini tartışmaktan kaçınmaktadırlar.

Toprakçı (2003) tarafından Okul Deneyimi II dersi uygulamasında öğretmen adaylarının tutumlarında etkinlik öncesi ve sonrası farklılık olup olmadığının ve farklılık varsa bunu etkileyen değişkenlerin belirlemesi amacıyla 2000-2001 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Programındaki 46 dördüncü sınıf öğrencisinden anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları Okul Deneyimi II dersi uygulamasına gitmeden önce daha olumlu bir tutum içindeyken uygulamadan sonra bu tutumlarında anlamlı bir olumsuzlaşma meydana gelmiştir. Bu olumsuzlaşmayı etkileyen değişkenlere bakıldığında cinsiyet ve dersten alınan notun önemli bir etkisinin olmadığı, ancak uygulama okulunun tutumu etkileyen önemli bir değişken olduğu saptanmıştır.
- Öğretmen adayları tutumlarındaki değişimin nedenleri olarak ise en sık uygulama okulunun kapasitesinin yetersizliğini, okuldaki dersler ile uygulama okulundaki derslerin içeriğinin birbiri ile tutarlı olmadığını, okuldaki öğretmen ve yöneticilerin uygulama derslerine olan ilgisizliklerini ve yeterli bilgi sahibi olmayışlarını, uygulama okulları ile fakülte arasındaki iletişim yetersizliğini ve uygulama öğretmenlerinin uygulama okullarını ziyaret etmediklerini öne sürmüşlerdir.

Hergüner, Arslan ve Dündar (2002) tarafından öğretmen adaylarının Okul Deneyimi I dersine ilişkin algılarının belirlenmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Kırıkkale Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim gören 51 öğretmen adayından anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları Okul Deneyimi I dersini gerekli ve özellikle öğretmenlik mesleğini tanımaları açısından yararlı bir ders olarak görmektedirler.
- Öğretmen adayları bu ders ile kendi kişisel özelliklerinin bu mesleğe uygun olduğunu anladıklarını ve öğretmen olmayı istediklerini belirtmişlerdir.

Sevim (2002) tarafından fakülte uygulama okulu işbirliği kapsamında yürütülen Okul Deneyimi I dersinde karşılaşılan sorunların belirlenmesi amacıyla, 2000-2001 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi ve Matematik Eğitimi Programlarında öğrenim gören 225 öğretmen adayı ve bu dersin yürütülmesinde görev alan 15 uygulama öğretim elemanı ve 33 uygulama öğretmeninden anket ve görüşme yoluyla toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Uygulama öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin bu dersin yürütülmesi ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve hizmetiçi eğitime gereksinim duydukları söylenebilir.
- Sınıftaki öğretmen adayının sayısının fazla olması uygulama sürecinin olumsuz etkilemektedir.
- Uygulama öğretmenleri iyi seçilmemektedir.
- Öğretmen adaylarıyla ilgili olarak, devamsızlık ve okula uyum sağlayamama ve fakültedeki ders programı ile uygulama okulundaki programın çakışması gibi sorunlar yaşanmaktadır.
- Hazırlanan Fakülte Okul İşbirliği Kılavuzu ilgililer tarafından açık ve anlaşılır bulunmamaktadır.
- Uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve öğretmen adayları arasında yeterli iletişim ve işbirliği bulunmamaktadır.

Yıldız (2002) tarafından Okul Deneyim I ve II derslerinde karşılaşılan sorunların belirlenmesi amacıyla, 2000-2001 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri, fakülte ve okul yöneticilerinden anket yoluyla toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Okul Deneyimi I ve II derslerinin sürelerinin yeterli olmadığı, uygulama okullarının araç- gereç, fiziksel koşullar, ulaşım ve uygulama sınıfı açısından yeterli olmadığı söylenebilir.
- Fakülte okul arasında iletişim ve işbirliğinin yetersiz olduğu, uygulama öğretmeni ve yöneticilerin yeterli deneyine sahip olmadıkları ve öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenmedikleri söylenebilir.
- Son olarak ise, öğretmen adaylarına boş derse girme, çay yapma, idari işler yapma gibi görevler verildiği, öğretmen adaylarının ciddiyetsiz olduğu ve uygulama sınıfındaki öğrenciler tarafından öğrenmen gibi algılanmadıkları söylenebilir.

Öğretmenlik Uygulaması Dersi ile İlgili Yapılmış Araştırmalar

Taşdere (2014) tarafından sınıf öğretmenliği son sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersine yönelik olarak yaşadıkları sorunları tespit etmek ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini ortaya koymak amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde okuyan 6 son sınıf öğretmen adayıyla gerçekleştirilen odak grup görüşmesi aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması dersinde az uygulama yaptıklarını belirtmişlerdir.
- Kendilerini ve uygulama öğretmenlerini öğretim yöntem ve teknikleri, değerlendirme ve sınıf yönetimi becerileri bakımından yetersiz gördüklerini ve bu konuda sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir.
- Öğretmenlik Uygulaması dersinde görev alan okul yöneticisi, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı arasındaki iletişim azlığını en sık yaşanan sorun olarak vurgulamışlardır.

- Son olarak da uygulamalarda video, akıllı tahta gibi araçların kullanılması ve mikro öğretim etkinliklerine yer verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Arslantaş ve Yıldız (2013) tarafından Türkçe Öğretmenliği lisans programında yer alan Öğretmenlik Uygulaması dersinin uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amacıyla 2010-2011 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Kilis 7 Aralık Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği programında görev yapan 7 uygulama öğretim elemanı ve 10 uygulama öğretmeninden yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmenlik Uygulaması etkinlikleri fakülte koordinatörlüğünce gereği gibi ciddi bir şekilde yapılmamaktadır.
- Uygulama okullarındaki uygulama öğretmenlerinin çoğu öğretmen adaylarına rehberlik yapma konusunda yetersiz kalmaktadırlar.
- Uygulama okullarına giden öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin ve uygulama sınıfının üzerinde olumlu bir etki oluşturmaktadır.
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları konusundaki tutumlarının uygulama öğretmenlerinin tutumlarına göre değiştiği ortaya çıkmıştır.

Güven, Kürüm ve Sağlam (2012) tarafından uzaktan eğitim yoluyla öğrenim gören öğretmen adaylarının aldıkları Öğretmenlik Uygulaması dersine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri İzmir il merkezindeki okullarda Öğretmenlik Uygulaması dersini alan AÖF Okulöncesi Öğretmenliği Programı ile İngilizce Öğretmenliği Programı'na devam eden 29 öğretmen adayı ile gerçekleştirilen görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Araştırmada, uzaktan öğrenim gören öğretmen adaylarının bir bölümünün kendilerini Öğretmenlik Uygulaması dersine hazır ve istekli hissederken, bir bölümünün ise yeterince hazır hissetmediği belirlenmiştir.
- Öğretmen adayları, ders planlarını ve staj dosyalarını hazırlama konusunda bilgi sahibi olmama, sınıf yönetimini sağlayamama, zamanı etkili kullanamama, uygulama öğretmenlerinden yeterli ilgi görmeme, uygulama okullarında yeterli

donanım olmaması, yeterli denetim sağlanamaması, yeterli deneyim kazanamama yönünde sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

- Öğretmen adayları yaşadıkları sorunlara yönelik olarak ise, uygulama öğretmenlerinin eğitim almaları, uygulama okullarının fiziksel açıdan kontrol edilerek belirlenmesi, öğretmen adaylarının denetlenmesi, planların ve dosyaların hazırlanmasında doğru örneklerin verilmesi, sürekli bilgilendirme toplantılarının düzenlenmesi gibi önerilerde bulunmuşlardır.

Karaca ve Aral (2011) tarafından okulöncesi öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinde karşılaştıkları sorunların belirlenmesi amacıyla 2010-2011 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okulöncesi Öğretmenliği programındaki 13 öğretmen adayının karşılaştıkları sorunlara yönelik yazmaları istenen bir kompozisyon aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adaylarının çoğunun uygulama öğretmeni ve öğrencilerle tanışma, uygulama sürecinde hangi kurallar uyup uymayacakları, uygulama sürecinin işleyişi konusunda yeterli bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür.
- Uygulama okulu yöneticilerinin, uygulama sürecinin başında öğretmen adayları ile toplantı yaparak uygulama yapılacak olan sınıflar, fiziksel ortam, uygulama sürecinde yararlanılabilecek araç ve gereç gibi konularda yeterli bilgilendirme yapmadıkları görülmüştür.
- Uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının hazırladıkları plan ve etkinlikler ile ilgili yeterince danışmanlık yapmadıkları ortaya çıkmıştır.
- Son olarak ise, fakülte - okul işbirliğinin yetersiz olması, uygulama öğretmenin ve öğretim elemanının değerlendirme ölçütlerinin ve beklentilerinin farklı olması vb. sorunlar yaşandığı ortaya çıkmıştır.

Baştürk (2010a) tarafından matematik öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama okullarında anlattıkları derslerin niteliğinin ortaya konulması amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri İstanbul'daki bir devlet üniversitesinin Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği Anabilim

Dalı'ndan okuyan ve Öğretmenlik Uygulaması dersini almış olan 30 öğretmen adayından anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Araştırmada öğretmen adaylarının olması gerekenden çok daha az ders anlattıkları ve uygulama öğretmenlerinin ders anlattırma konusunda pek istekli olmadıkları ortaya çıkmıştır.
- Öğretmen adayları ders anlatımlarından önce sınıf yönetimi ve öğrenci seviyesini ayarlayamama gibi sorunlarla karşılaşabileceklerinden çekinmekte ve anlatım sırasında ise en çok sınıf yönetiminde zorlanmaktadırlar.
- Öğretmen adaylarının ders anlatmadan önce uygulama öğretmeniyle görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Bu görüş alışverişinin içeriğinin, genellikle sınıf seviyesi, çözülecek örneklerin öğrenci seviyesine uygunluğu, sessizliğinin nasıl sağlanabileceği gibi konular etrafında şekillendiği görülmüştür. Konunun anlatımında kullanılabilecek yöntemler, öğrenciler tarafından yapılan hatalar ve bu hatalara karşı geliştirilebilecek stratejiler ve matematikteki herhangi bir kavram hakkında düşünceler konulu fikir alışverişlerine pek rastlanmamıştır.

Alisinanoğlu ve Kesicioğlu (2009) tarafından okulöncesi öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinde karşılaştıkları sorunlara ve beklentilerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla 2007-2008 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 62 okulöncesi öğretmen adayına yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Uygulama sınıflarının küçük, araç- gereç bakımından yetersiz ve uygulama sınıflarındaki aday sayısının fazladır.
- Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarını öğrencilere abla olarak tanıtmakta ve bu yüzden öğretmen adayları öğrenciler üzerinde otorite kuramamaktadırlar.
- Öğretmen adayları uygulama öğretmenleriyle etkili bir iletişim kuramadıklarını ve birlikte uygulama sınıfına gittikleri öğretmen adayı arkadaşlarıyla da uyum içinde çalışamadıklarını belirtmişlerdir.
- Son olarak da her hafta öğretim materyali hazırlamaya yetişemediklerini ve bunun maliyetli olduğunu belirtmişlerdir.

Özen, Ergenekon ve Batu (2009) tarafından Anadolu Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engelliler Öğretmenliği Programı dördüncü sınıf öğrencilerinin Öğretmenlik Uygulaması dersinde, uygulama öğretmenleri ve uygulama okulları hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engelliler Öğretmenliği Programı'nda okuyan 26 öğretmen adayı ile görüşme yapılarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adaylarının bir kısmı uygulama öğretmenlerinden yeterli dönüt aldığını belirtirken bir kısmı ise yeterli dönüt alamadıklarını ya da aldıkları dönütlerin uygun olmadığını belirtmişlerdir.
- Öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin kendilerine uygun model olmalarını ve iyi iletişim kurmalarını istemektedirler.
- Öğretmen adaylarının bir kısmı uygulama öğretmenlerinin kendilerine olumlu yaklaştığını belirtirken bir kısmı ise olumsuz yaklaştığını belirtmişlerdir.
- Öğretmen adaylarının bir kısmı uygulama okullarında bulunan öğretmenlerle, yönetimle, okul personeliyle iyi ilişkiler içinde olduklarını dile getirirlerken, bir kısmı ise okullarda kendilerine verilen sorumluluklar ve okul personeliyle iyi ilişkiler kuramama nedenleriyle sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Dursun ve Kuzu (2008) tarafından Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunların ve bu sorunlara dönük getirilen çözüm önerilerinin öğretmen adayları ve uygulama öğretim elemanlarının görüşlerine dayalı olarak belirlemesi amacıyla 2005-2006 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nde yürütülen Öğretmenlik Uygulaması dersini alan 10 öğretmen adayından ve bu dersleri yürüten üç uygulama öğretim elemanından yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonunda uygulama öğretim elemanları ve öğretmen adaylarının yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri şöyle sıralanabilir:

- Uygulama öğretim elemanlarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama okullarının iyi seçilmediği; uygulama öğretim elemanlarının, uygulama öğretmenlerinin ve okul yönetiminin öğretmen adaylarına gereken danışmanlığı yeterince yapmadıkları, uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmenleri ve

öğretmen adayları arasında sağlıklı bir iletişimin kurulamadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca uygulama öğretmenine fazla sayıda öğretmen adayı gönderildiği, uygulama öğretmenlerinin öğrencilerin devamsızlıklarına göz yumdukları, öğretmen adaylarının dersin gereklerini tam olarak yerine getirmedikleri ve değerlendirmelerin sağlıklı yapılamadığı gibi sorunlar yaşandığı söylenebilir.

- Tüm ilgililer arasında düzenli, sürekli bir iletişimin ve işbirliğinin sağlanması, öğretmen adaylarına danışmanlık için daha fazla zaman ayrılması, mikro öğretim gibi farklı tekniklerin kullanıldığı ve daha sık denetlemelerin yapıldığı bir değerlendirme sisteminin oluşturulması, uygulama gün ve saatinin artırılması, uygulama öğretmenlerine ve uygulama öğretim elemanlarına düşen öğretmen adayı sayısının düşürülmesi, uygulama öğretmenlerinin ve okulların seçiminde ilgililerin görüş birliği içinde olmaları gibi öneriler getirilmiştir.

Paker (2008) tarafından Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalında okuyan 80 öğretmen adayından, anket ve görüşme aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu uygulama öğretim elemanından dönüt alabildiklerini, ancak bu dönütlerin adayın mesleki gelişimini artırıcı nitelikte olmadığını belirtmişlerdir.
- Öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinden yeterli ve ayrıntılı dönüt alamadıklarını, aldıkları dönütlerin ise “iyi”, “fena değil” gibi dönütler olduğunu belirtmişlerdir.
- Öğretmen adayları dersin planlama aşamasında uygulama öğretmeninden ya da uygulama öğretim elemanından yeterli yardım alamamıştır.
- Uygulama öğretim elemanları öğretmen adaylarının anlatımlarını yeterince izlemeye gelmemişlerdir.
- Öğretmen adayları uygulamanın değerlendirilmesini yetersiz bulmaktadırlar.

Gündüz ve Sunay (2007) tarafından gerçekleştirilen bu araştırmada, Türkiye'de Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinin etkinliğine ilişkin görüşlerini tespit etmek ve ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda çözüm önerileri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu araştırma 2002-2003 öğretim yılında, sekiz farklı üniversitenin beden eğitimi ve spor yüksekokulu veya bölümündeki 274 son sınıf öğrencisine anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına düzenli dönüt vermediklerini, ders planlarını değerlendirmedikleri ve öğretmen adaylarının başarılarını artırıcı biçimde onlara rehberlik yapmadıkları söylenebilir.
- Uygulama öğretmenlerinin ise öğretmen adaylarını uygulama sırasında uzun süre yalnız bıraktıkları ve ders dışı etkinliklerde yeterli rehberlik yapmadıkları, söylenebilir. Öte yandan uygulama öğretmenin kendilerine ders planı, öğretim materyali hazırlaması ve kullanılmasında rehberlik yaptıkları ve kendilerine kaynak, araç-gereç sağlamada yardımcı oldukları söylenebilir.
- Son olarak ise, öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresini yeterli gördükleri ancak uygulama öğretmeni ile uygulama öğretim elemanı arasında yeterli iletişim ve işbirliğinin olmadığı ortaya çıkmıştır.

Tuğluk (2007) tarafından Okulöncesi Öğretmenliği Programı öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinde karşılaştıkları sorunların farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi amacıyla, 2006-2007 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okulöncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 110 öğretmen adayı, bu derslere giren 39 uygulama öğretmeni ve 10 uygulama öğretim elemanına anket uygulanarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Uygulama sınıflarında aynı anda bulunan öğretmen adayı sayısının genellikle olarak 2-3 kişi olduğu, öğretmen adayı sayısının fazla olmasının uygulamayı olumsuz yönde etkilediği, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarıyla birlikte dönem planı yapmadıkları ve öğretmen

adaylarına meslek gelişimlerine yardımcı olacak çeşitli yöntem ve tekniklerin uygulanması konusunda rehberlik yapılmadığını söylenebilir.

- Öğretmenlik Uygulaması sırasında öğretim elemanlarının derse gözlemci olarak katılmadıkları ve fakültede Öğretmenlik Uygulaması ile ilgili kuramsal ders yapmadıkları söylenebilir.
- Uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına yeterince rehberlik yaptıkları ve öğretmen adaylarının uygulama sınıfındaki öğrenciler tarafından bir öğretmen olarak algılandıkları söylenebilir.
- Son olarak ise, uygulama sınıflarının araç gereç bakımından uygulama yapmaya elverişli olduğu, Fakülte-Okul İşbirliği Kılavuzunun ilgililerce incelendiği ve anlaşılır bulunduğu söylenebilir.

Çiçek ve İnce (2005) tarafından gerçekleştirilen araştırmada beden eğitimi öğretmenliği programı son döneminde yer alan Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğrenci algısına göre değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla 2002-2003 öğretim yılında, Orta doğu Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi Programı'nda okuyan 24 öğrenciye açık uçlu sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğretmenlik programda kendilerine en çok katkı sağlayan dersler arasında olduğunu belirtmişlerdir.
- Bu dersten en büyük beklentilerinin öğretmenlik deneyimi kazanmak olduğunu ve bu beklentilerinin karşılandığını söylemişlerdir.
- Bu ders ile ilgili en çok hoşlandıkları konular arasında öğrencilerle iletişim kurma, kendi alanlarını ve mesleği tanıma olduğunu, en sıkıntı yaşadıkları konunun ise sınıf yönetimi olduğunu belirtmişlerdir.

Merç (2004) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde yaşadıkları olumlu olumsuz noktaların belirlenmesidir. Araştırmanın verileri 2001-2002 öğretim yılında, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngilizce öğretmenliği son sınıfta okuyan 99 öğretmen adayının yazdıkları yansımalar aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları uygulama süresince kaygı, dersi planlama, materyal seçimi, sınıftaki öğrencileri tanıma, zaman yönetimi, sınıf yönetimi, yetersiz rehberlik gibi konularda sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.
- Öğretmen adayları özellikle uygulama öğretmenlerinin yeterince rehberlik yapmadıklarını, çoğu uygulama öğretmenin öğretmen adaylarıyla birlikte çalışmadıklarını, öğretmen adaylarının yaptıkları uygulamaları gözlemediklerini, doldurmaları gereken formları doldurmadıklarını, öğretmen adaylarının çalışmalarını değerlendirmediklerini ve yeterince dönüt vermediklerini düşünmektedirler.

Sılay ve Gök (2004) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın amacı, Dokuz Eylül Üniversitesi'nin ilk ve orta öğretime öğretmen yetiştiren bölümlerin programlarında yer alan Öğretmenlik Uygulaması dersinin genel bir değerlendirmesinin yapılmasıdır. Bu amaçla 2003-2004 öğretim yılında, Öğretmenlik Uygulaması dersine katılan 480 öğretmen adayına anket uygulanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları öğretmenlik uygulamaları kapsamında fakülte-okul işbirliğinin sağlıklı bir şekilde yürümediğini, uygulama okulunda gerçekleştirilen çalışmaların ciddiye alınmadığını, uygulama okulunda öğrenim gören öğrencilerin öğretmen adayları tarafından gerçekleştirilen çalışmalardan memnun olmadıklarını ve uygulama öğretmenin üzerinde birden fazla öğretmen adayının bulunması adayların çalışmasını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.
- Bunu yanı sıra, uygulama okullarındaki sınıfların çok kalabalık olmasının uygulama çalışmaları olumsuz yönde etkilediğini, uygulama öğretmenin görev ve sorumluluklarına karşı duyarsız davranmasının adayları olumsuz yönde etkilediğini ve uygulama çalışmalarının önemini bilmeyen bir öğretmenle yürütülen çalışmaların sağlıklı olmadığını söylemişlerdir.
- Son olarak ise, okul idaresi tarafından yürütülen çalışmalar hakkında bilgilendirilmediklerini ve uygulama koordinatörlerinin yetki ve görevlerini tam olarak bilmediklerini düşünmektedirler.

Özbek ve Aytekin (2003) tarafından öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açılarının ve Öğretmenlik Uygulaması dersinden memnuniyet durumlarının değerlendirilmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi ile Mesleki Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 252 öğretmen adayına anket uygulanarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Uygulama öğretim elemanları öğretmen adaylarının uygulama okulundaki ders sunumlarını genellikle bir kez izlemeye gidebildikleri, bazı öğretim elemanlarının ise hiç gitmedikleri ortaya çıkmıştır.
- Öğretmen adaylarının uygulama dersindeki etkinliklerini değerlendirmek için öğretim elemanı ile seminer ya da tartışma saatlerinin pek yapılmadığı ya da düzenli yapılmadığı belirlenmiştir.
- Son olarak ise, uygulama öğretim elemanlarının ile uygulama öğretmenlerinin öğretmen adayının uygulama okulundaki çalışmalarını gözlemlemesi ve değerlendirmesini, gözlem ve değerlendirme formlarını içeren bir dosya tutmasını, öğretmen adayının dersi planlamasına yardımcı olmasını, öğretmen adayına gerekli araç-gereç, kaynak ve ortamı sağlamasını bazı öğretmen adayları yeterli bulurken bazıları yetersiz bulmuşlardır.

Uygulama Sürecini Bir Bütün Olarak ya da Belirli Bir Boyutunu

Değerlendiren Araştırmalar

Şimşek (2013) tarafından Fen ve Teknoloji Öğretmenliği Programında öğrenim gören öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri sürecinde karşılaştıkları güçlükleri ortaya koymak amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Eğitimi Ana Bilim Dalında okuyan 66 öğretmen adayından anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Okul Deneyimi ve Öğretmenlik uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretim elemanlarının alan dışından olmasının, uygulama okullarındaki deneyiminin yetersiz ya da hiç olmamasının bu derslerin yürütülmesini olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır.

- Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama öğretim elemanları tarafından basit, kolay dersler olarak görülmesinin, öğretmen adaylarının derslere olan ilgisini ve güdülenmesini olumsuz yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.
- Öğretmen adaylarının bir kısmı uygulama okulu öğrencilerinin davranışlarını sıcak, cana yakın bulurken, bir kısmı şımarık, yaramaz ve gürültücü bulmuşlardır.
- Son olarak da, öğretmen adaylarının ders anlatım uygulamalarında sınıf yönetimi, öğrencilerin seviyesine inememe, sınıfta otorite olarak görülme ve sunum yaptığı derste kendini yeterince özgür hissedememe gibi sorunlar yaşadığı ortaya çıkmıştır.

Yılmaz ve Kab (2013) tarafından sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine ilişkin görüş ve değerlendirmelerini ortaya koymak amacıyla 2009-2010 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören 12 öğretmen adayı ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini kuramsal bilgileri uygulamaya aktarması, birinci elden deneyim kazandırması, öğretmenlik becerilerini artırması ve öğretmenlik mesleğine ilişkin daha gerçekçi bir bakış açısı oluşturması açısından oldukça yararlı bulmuşlardır.
- Öğretmen adaylarına göre uygulama derslerinin lisans programının son yılında verilmesi, KPSS'ye hazırlanan öğretmen adaylarının uygulama derslerini ihmal etmelerine neden olmaktadır.
- Öğretmen adayları uygulama okullarını fiziksel şartları ve teknik donanımı açısından yetersiz bulmuşlardır.
- Son olarak ise, öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin tutumları hakkında bazı olumsuz değerlendirmeler yapmışlardır.

Baştürk (2010b) tarafından uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri ile öğretmen adayları hakkındaki görüşlerinin

belirlenmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri İstanbul ilindeki uygulama okullarında görev yapan altı uygulama öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının yaptıkları uygulama etkinliklerine ilişkin algılarının, 1997 yılından önceki staj algısına çok benzediği görülmüştür.
- Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının sınıftaki varlıklarının sınıf düzeninin bozulmasına ve öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasına neden olduğunu düşünmektedirler.
- Uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının gerçekleştirdikleri etkinlikler konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları anlaşılmıştır.
- Uygulama öğretmenleri uygulama öğretmenliği yapmanın öğretmenin mesleki gelişiminde oldukça yararlı olduğunu düşündüklerini ve uygulama öğretmenleri seçiminde ölçütler konulması gerektiğini düşünmektedirler.
- Uygulama öğretmenleri sorumluluklarına verilen altı öğretmen adayının fazla olduğunu, bunun için iki sayısının uygun bir sayı olduğunu düşünmektedirler.

Çakır, Bekiroğlu, İrez, Kahveci ve Şeker (2010) tarafından “Fakülte-Okul İşbirliği” modelinin değerlendirilmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri ortaöğretim fen ve matematik alanlarında görev yapan 13 uygulama öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Uygulama öğretmenleri fakülte okul işbirliğinin felsefesi, işleyişi ve içeriği konusunda yeterli bilgiye sahip değildir. Ayrıca öğretmen adaylarının her dönem farklı bir amaç için okula geldiklerini bilmediklerinden, onların hep eski sistemdeki stajyer öğrenciler gibi ders anlatmaları gerektiğini düşünmektedirler.
- Uygulama öğretmenleri, uygulama öğretmeni olmak için bir seminere, rehberlik yapmak için bir rehberliğe gereksinim duymaktadırlar.
- Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarında bir gelecek endişesi ve öğretmenlik yapamayacak olmanın kırılganlığı olduğunu ve bu durumun onların

güdülenmelerini düşürerek, uygulama sürecini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

- Son olarak ise, eğitim fakültelerinin fakülte okul işbirliği konusunda uygulama öğretmenlerini ve okul yöneticilerini bilgilendirmesi ve olanaklı ise öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması sırasında fakülteden hiç ders almamaları ve yalnızca uygulamaya yoğunlaşmaları sağlanmalıdır.

Seçer, Çeliköz ve Kayılı (2010) tarafından Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunların ve bu sorunların çözümüne dönük getirilen önerilerinin ilgililerin görüşlerine dayanarak belirlenmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim ve Eğitim Fakültesi Okulöncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalında öğrenim gören 25 öğretmen adayı, 15 uygulama öğretim elemanı, 20 uygulama öğretmeni ve 10 uygulama koordinatörü ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları kendilerine okulda yardımcı personel gibi davranıldığını, uygulamaya devam ettikleri okul ile fakülte arasında yeterli işbirliği sağlanmadığını ve uygulama okullarına ulaşımında sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir.
- Uygulama öğretim elemanları uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi ders içeriklerini bilmediklerini ve öğretmen adaylarına karşı olumsuz tutum içinde olduklarını belirtmişlerdir.
- Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının uygulama derslerine karşı isteksiz olduklarını ve sorumluluklarını yerine getirmediğini belirtmişlerdir.
- Uygulama koordinatörleri ise fakülte ve uygulama okulları arasında işbirliği ve koordinasyon sağlanmadığını, uygulama okullarında denetimin yeterli düzeyde yapılmadığını ve uygulama okullarının sayısının yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Sarıçoban (2008) tarafından Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine ilişkin İngilizce uygulama öğretmenlerinin ve İngilizce öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören Okul Deneyimi I - II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini almış 64 öğretmen adayı ve uygulama okullarında görev yapan 16 uygulama öğretmenine tutum ölçeği uygulanarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Uygulama öğretmenleri uygulama öğretmeni olmaya istekli olduklarını belirtirken öğretmen adayları bunun tersini söylemişlerdir.
- Uygulama öğretmenlerinin tersine öğretmen adayları, uygulama öğretmenlerinin kendileri için iyi bir model olmadığını düşünmektedirler.
- Uygulama öğretmenlerinin tersine öğretmen adayları, uygulama öğretmenlerinin kendilerine yeterince rehberlik yapmadıklarını ve kendilerini düzenli izleyerek dönüt vermediklerini düşünmektedirler.
- Sonuç olarak uygulama öğretmenleri kendilerini uygulama öğretmenliği konusunda yeterli bulurken öğretmen adayları bunun tersini düşünmektedirler.

Ünlüören ve Boylu (2007) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın amacı Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini uygulama öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak değerlendirmektir. Araştırmanın verileri 2005-2006 öğretim yılında, 31'i uygulama öğretim elemanı ve 85'i uygulama öğretmeni olmak üzere toplam 116 kişiye anket uygulanarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu görüşlere ulaşılmıştır:

- Uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni başına düşen öğretmen adayı sayısı fazladır.
- Fakülte ve okul arasındaki işbirliği sürecinde sorunlar yaşanmaktadır.
- Öğretim elemanları Okul Deneyimi derslerini isteyerek yürütmediklerini belirtmişlerdir.
- Uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri uygulama derslerinin sürelerini yeterli bulmuşlardır.
- Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin mümkün olduğunca aynı okullarda yürütülmesi gerektiği düşünülmektedir.
- Uygulama öğretmenleri uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını izlemeye ya hiç gelmediklerini ya da çok az geldiklerini belirtirken, uygulama

öğretim elemanları ise öğretmen adaylarının uygulama okullarında yeterli ilgiyi görmediklerini belirtmişlerdir.

- Uygulama okullarının seçilmesinde fakülteye yakın okulların tercih edilmesinin daha iyi olacağı ve okullara öğretmen adaylarının dengeli bir şekilde dağıtılmadığı belirtilmiştir.

Akgül (2006) tarafından Müzik öğretmeni adaylarının fakülte okul işbirliği süreciyle ilgili görüşlerinin belirlenmesi amacıyla, 2004-2005 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 63 öğretmen adayına anket uygulanarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları uygulama derslerinin öğretmenlik mesleği için gerekli olduğu düşünmektedirler.
- Okul Deneyimi I - II derslerinde yeterince gözlem yapamadıklarını, kendilerine öğretmenlik becerilerini ve fakültede öğrendiklerini denemeleri için uygun ortamın sağlanmadığını ve uygulama öğretmenlerinin ders dışı etkinliklerde kendilerine yeterince destek olmadığını düşünmektedirler.
- Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretim elemanlarının ders planı, öğretim yöntem ve teknikleri ile ders anlatımı için gerekli araç gereçlerinin hazırlanmasında kendilerine yeterince rehberlik etmediklerini belirtmişlerdir.
- Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmenlerinin ise, görev ve sorumlulukları içerisinde yer alan ders gözlem formunun tutmadıklarını ve dönüt vermediklerini belirtmişlerdir.
- Son olarak da fakültede öğrendikleri bilgilerden uygulama sürecinde yararlanamadıklarını ve uygulama derslerini veriliş zamanları ve süreleri açısından yeterli bulduklarını söylemişlerdir.

Sılay ve Gök (2005) tarafından gerçekleştirilen araştırmada Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin yürütülmesinde öğretmen adaylarının ve uygulama öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların çözümüne ilişkin önerilerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Fizik, Kimya ve Matematik Anabilim dallarında okuyan 92 öğretmen adayına

ve Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde görev alan 12 uygulama öğretmenine yazılı olarak açık uçlu sorular sorularak bu dersleri değerlendirmeleri istenmiştir. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarını maddi anlamda bir kazanç olarak gördükleri, kendi asli görevlerini adaylara paylaştırdıkları, ders anlatımlarını adaylara yaptırdıkları ve bu zaman içerisinde adayı yalnız bıraktıkları anlaşılmaktadır.
- Uygulama öğretim elemanları öğretmen adayların uygulama kapsamında yaşadıkları sorunlarla ilgilenmemişler ve uygulama okullarına düzenli ziyaretlerde bulunmamışlardır.
- Öğretmen adayları uygulama okullarında yürütülen çalışmaların kendilerine faydalı olmadığını, okuldaki öğrencilerin kendilerine karşı olumsuz davranışlar gösterdiklerini ve uygulama öğretmenleri ile etkili bir iletişim kuramadıklarını belirtmişlerdir.
- Son olarak ise, uygulama okullarının uzaklığı, fakülte-okul arasındaki iletişim ve işbirliğinin yetersizliği ve uygulama sınıflarındaki öğretmen adayı sayısının fazla olması gibi sorunlar yaşandığı ortaya çıkmıştır.

Ayrancıoğlu (2004) tarafından gerçekleştirilen bu araştırmanın amacı, fakülte-okul işbirliği çerçevesinde gerçekleştirilen Okul Deneyimi I-II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin amacına uygun olarak uygulanıp uygulanmadığını irdelemek, uygulama sırasında karşılaşılan güçlükleri, nedenlerini ve çözüm yollarını tartışmaktır. Bu araştırma 2002-2003 öğretim yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Resim İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 80 öğrenciye gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri öğretmen adaylarına uygulanan anketler, öğretmen adaylarıyla dönem içinde yapılan görüşmeler, gözlem ve değerlendirme raporları incelenerek toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları uygulama derslerini yararlı olduğunu ve mesleği tanımlarını sağlayıcı bir ders olduğunu belirtmişlerdir.
- Öğretmen adaylarının önemli bir çoğunluğu uygulama öğretim elemanının ilgi ve rehberliği yeterli ve yarısı uygulama öğretmenin ilgi ve rehberliğini yeterli

bulurken, önemli bir çoğunluğu okul yöneticilerinin ilgi ve rehberliğini yetersiz bulmuşlardır.

- Öğretmen adayları uygulama sınıflarının kalabalık olduğunu, öğretmen adaylarının ilgisiz ve disiplinsiz olduğunu, uygulama öğretmenlerinin ilgisizliğini, okul yöneticilerinin öğretmen adaylarını angarya olarak gördüklerini, öğretmen adaylarının aralarındaki iletişimsizliği, öğretmen adaylarının düzenli derse devam etmediklerini belirtmişlerdir.
- Öğretmen adayları uygulama derslerinde, uygulama öğretmenine en fazla iki öğrencinin verilmesini, uygulamanın belirli bir dönem kesintisiz yapılmasını, fakülte okul işbirliğinin artırılması gerektiğini, uygulama öğretim elemanlarının uygulama okullarını daha fazla ziyaret etmelerini, öğretmen adaylarının ciddiye alınmasını ve onlara saygı gösterilmesini, uygulama okullarının ve uygulama öğretmenlerinin daha iyi seçilmesi gerektiğini önermişlerdir.

Akkoç (2003) tarafından Türkiye’de Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının Okul Deneyimi I - II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaştıkları sorunların ve çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla, 2002-2003 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri 16 üniversiteden 1500 öğretmen adayına anket uygulanarak, 100 öğretmen adayıyla ise görüşme yapılarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları uygulama okullarında spor salonu bulunmadığını, okul yöneticileri ve uygulama öğretmenleriyle sorun yaşadıklarını söylemişlerdir.
- Uygulama öğretmenlerinin bir kısmının beden eğitimi alanında olmadığını, öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenmediklerini söylemişleridir.
- Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresinin yeterli olmadığını, fakülte okul arasındaki işbirliğinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.
- Son olarak ise, fakültede öğrendiklerini uygulama olanağı bulamadıklarını, uygulama sınıfındaki öğrencilerin derse karşı ilgisiz olduklarını, sınıf yönetiminde zorlandıklarını, uygulama okuluna ve uygulama öğretmenine uyum sağlamakta zorlandıklarını söylemişleridir.

Demircioğlu (2003) tarafından öğretmen adaylarının uygulama okulları ve uygulama öğretmenleri hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tarih Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 105 öğretmen adayıyla görüşme yapılarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Uygulama öğretmenlerinin ve okul yöneticileri öğretmen adaylarına karşı ilgisiz davranmaktadırlar.
- Öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin tarih öğretimi açısından eksik yönlerinin bulunduğunu söylemişlerdir.
- Öğretmen adayları kendi aralarında mesleki yetişimlerine dönük işbirliği içinde değiller.
- Uygulama okulları tarih öğretiminde kullanılabilecek araç-gereçler açısından yeterli bulunmuştur, ancak bu araçların tarih derslerinde istenilen seviyede kullanılmadıkları belirtilmiştir.
- Son olarak ise, fakülte-okul işbirliğinin yetersizliği ve uygulama öğretmeni başına düşen öğretmen adayı sayısının fazla olması gibi sorunların yaşandığı dile getirilmiştir.

E. Şahin (2003) tarafından okulöncesi öğretmen adayları ile uygulama öğretmenlerinin mesleki uygulamalara ilişkin bakış açılarının belirlenmesi amacıyla 2002-2003 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okulöncesi Eğitimi Programı'nda öğrenim gören 164 öğretmen adayına ve bu dersleri yürüten 27 uygulama öğretmene anket uygulanarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları uygulama öğretmenlerini yaptıkları işler açısından, uygulama öğretmenleri ise öğretmen adaylarını yaptıkları işler açısından yeterince istekli bulmamışlardır.
- Uygulama öğretim elemanı ile uygulama okulu arasındaki iletişimsizlik, öğretmen adayı ile uygulama öğretmeni arasındaki iletişimsizlik, farklı uygulama grupları ile aynı gün uygulama yapma, uygulama öğretmenlerinin sıklıkla sınıftan ayrılması, uygulama öğretmenlerinin öğrencilerin

gereksinmelerini yeterince belirleyememeleri, öğretmen adaylarının etkinliklerde öğrencilerin gereksinmelerini yeterince belirleyememeleri gibi sorunlar yaşandığını belirlenmiştir.

Ünver ve Eroğlu (2003) tarafından uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına yönelik davranışlarının değerlendirilmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi'nin Çocuk Gelişimi ve Okulöncesi Eğitimi ile El Sanatları Eğitimi Bölümü'nde öğrenim gören 210 öğretmen adayına ve bu dersleri yürüten 50 uygulama öğretmenine anket uygulanarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayını uygulama okulunda iletişim kurabileceği görevlilerle ve sınıftaki öğrencilerle tanıştırma, gözlem sonuçları üzerinde tartışma olanağı sunma, herhangi bir sorunla karşılaşıldığında sorunun çözülmesi için öğretim elemanı ve öğretmen adayı ile işbirliği yapma, öğretmen adayının hazırladığı ders planını inceleme, öğretmen adayının ders anlatmadan önce sınıftaki öğrencilerle ilgili bilgilendirilmesi, öğretmen adayına gereksinim duyduğu kaynakları sunma gibi uygulama öğretmenin görevleri konusunda, uygulama öğretmenlerinin tersine öğretmen adayları bu görevlerin yeterince yerine getirilmediğini düşünmektedir.
- Sonuç olarak, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adayına karşı yaptığı davranışlara ilişkin algıları ile öğretmen adaylarının onlardan beklediği davranışlar arasında oldukça çok fark vardır. Bu durumun öğretmen adaylarının uygulama derslerinde uygulama öğretmenlerinin sorumlulukları konusunda yeterince bilgilendirilmemesi ya da uygulama öğretmenlerinin kendi sorumlulukları konusunda bilgilendirilmemelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Çetin ve Bulut (2002) tarafından gerçekleştirilen araştırmada fakülte okul işbirliği kapsamında ilgililerin beklentilerinin neler olduğu ve bu beklentilerin derslerin amaçlarıyla ne kadar örtüştüğü ve ne ölçüde karşılanabildiğini belirlemek amacıyla 2002-2003 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Erzincan Eğitim fakültesinde okuyan 449 öğretmen adayından ve Erzincan'da

uygulama okullarında görev yapan 52 uygulama öğretmeninden anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Uygulama öğretmenleri, uygulama öğretim elemanları, öğretmen adayları, uygulama okulu ve fakülte koordinatörleri görev ve sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahip değiller.
- Uygulama sınıflarının kalabalık oluşu, sınıf düzeninin bozulması, yıllık planda aksamaların olması ve velilerin bundan şikâyet etmeleri, uygulama öğretmenlerinin yaptıkları değerlendirmelerin yeterince dikkate alınmadığını düşünmeleri, uygulama öğretmeni ile yeterince işbirliği içinde çalışmadıkları, uygulama derslerinin etkili bir şekilde değerlendirilmediği uygulamada yaşanan sorunlar arasında sayılabilir.
- Uygulama öğretmenleri uygulama çalışmalarının belli aralıklarla tüm tarafların bir araya geldikleri ortamlarda tartışılması ve üzerinde anlaşılan önerilerin değerlendirilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

Yabancı Ülkelerde Yapılmış Araştırmalar

Bu başlık altında tümü akademik dergilerde makale olarak yayınlanmış 11 araştırma özetlenmiştir.

Ng, Nicholas ve Williams (2010) tarafından öğretmen adaylarının kendileri ve deneyimleri ile ilgili inanç ve algılarının, okul deneyimi sürecinin başlangıcından profesyonel görev aşamasına kadar çeşitli aşamalarda izlenmesinin amaçlandığı bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri 37 öğretmen adaylarına dersin başında, okul uygulaması (gözlem) sonunda, I. öğretim deneyimi sonunda ve II. öğretim deneyimi sonunda olmak üzere 4 farklı zamanda anket uygulanarak toplanmıştır.

Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adaylarının iyi öğretme becerisi ile ilgili inançlarının alan uzmanı olmadan, karizmatik olma ve öğrencilerle iyi iletişim kurma ile sağlanmasına doğru değiştiği belirlenmiştir.
- Birinci öğretim deneyimi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması ile ilgili inançlarını değiştirmiştir.
- Son olarak da, araştırmada cinsiyet farklılığı tartışılmıştır. Erkek öğretmen adayları iyi öğretme becerisinde sınıf yönetimi, adalet ve iyi iletişim kurmaya

vurgu yaparken, kadın öğretmen adayları öğrenci merkezli öğretim, dersi iyi organize etme gibi özelliklere vurgu yapmışlardır.

Edith ve Samuel (2009) tarafından öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları deneyimlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin algıları üzerindeki etkisinin ortaya koyulması amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Güney Afrika'da 24 öğretmen adayına yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmenlik uygulamaları sürecinde öğretmen adayları öğretmenlik mesleğini daha yakından tanıma olanağı bulmuşlar ve öğretmenlik mesleğinde karşılaşılabilecekleri sorunları nasıl çözebileceklerini öğrenmişlerdir.
- Uygulama süreci öğretmen adayları için öğretmenliğe olana bakış açılarını olumlu yönde etkileyen, olumlu deneyimler kazandıkları bir süreç olmuştur.

Lambe ve Bones (2007) tarafından Kuzey İrlanda'daki öğretmenlik uygulamalarının öğretmen adaylarının tutumlarına olan etkisini ortaya çıkarmak amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Ulster Üniversitesi'nde öğrenim gören 125 öğretmen adayına anket uygulanarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmenlik uygulamaları öğretmen adaylarının öğretime ve mesleğe karşı davranışlarını olumlu yönde etkilemektedir.
- Öğretmenlik uygulamalarının öğretmen adaylarının sınıf ortamındaki öğretim etkinlikleriyle ilgili kaygılarını azalttığı ve özgüvenlerini artırdığı ortaya çıkmıştır.

Hayland ve Lo (2006) tarafından okul uygulamaları sürecinde gözlem sonrası gerçekleştirilen seminer çalışmalarında uygulama öğretim elemanları ile öğretmen adayları arasındaki etkileşimi ortaya koymak amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmanın verileri Çin'in Hong Kong kentinde yaşayan 6 İngilizce öğretmen adayı ile 4 uygulama öğretim elemanından görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanlarından kendilerine arkadaşça davranmalarını ve verdikleri dönütlerde yapıcı bir dil kullanmalarını beklemektedirler.
- Öğretmen adayı kendisini iyi tanıyan, sık görüştüğü uygulama öğretim elemanı ile daha iyi bir iletişim ve bilgi alışverişi içinde iken, hiç tanımadığı ya da çok seyrek görüştüğü uygulama öğretim elemanı ile arasında iletişim sorunları yaşanmıştır.
- Son olarak ise, araştırmada etkili bir okul uygulamaları süreci için öğretmen adayı ile uygulama öğretim elemanı arasındaki iletişimin iyi olmasının önemli olduğu, bunun gerçekleşebilmesi için ise uygulama öğretim elemanları ile öğretmen adaylarının birbirlerini iyi tanımalarının etkili bir rol oynadığı ortaya çıkmıştır.

Ogonor ve Badmus (2006) tarafından Nijerya üniversitesinde öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları sırasındaki yansıtıcı öğretme uygulamalarının incelenmesi amacıyla 2002-2003 öğretim yılında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Nijerya üniversitesinde öğrenim gören 304 öğretmen adayına altı sorudan oluşan yapılandırılmış bir görüşme formu uygulanarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları öğretmenlik deneyimi sırasında mutlu olduklarını ve yansıtıcı öğretim etkinliklerinin mesleki gelişimleri için bir fırsat oluşturduğunu düşünmektedirler.
- Danışman öğretmenler öğretmen adaylarının konu alanı bilgisini yeterli bulmuşlar ancak öğretmenlik meslek bilgisi açısından öğretmen adaylarının sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.
- Son olarak öğretmen adayları, yoğun zaman baskısının, okul yönetiminin gerekli temel materyalleri sağlama konusundaki yetersizliğinin ve uygulama okullarındaki öğretmenlerinin yeterli rehberlik yapmayışlarının uygulama sırasında karşılaştıkları önemli sorunlar olduğunu belirtmişlerdir.

Caires ve Almeida (2005) tarafından öğretmen adaylarının uygulama sürecinin başında ve sonunda öğretmenlik uygulamalarına ilişkin algılarının belirlenmesi

amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Portekiz'in Minho Üniversitesi'nde öğrenim gören 225 öğretmen adayına anket uygulanarak toplanmıştır.

Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adaylarının uygulama sürecinin başında ve sonundaki öğretmenlik uygulamalarına ilişkin algıları olumlu yönde değişim göstermiştir.
- Öğretmenlik uygulamalarında uygulamanın değerlendirilmesi boyutunun etkili bir şekilde gerçekleştirilmediği ve bunun öğretmen adaylarını olumsuz yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.
- Son olarak öğretmen adaylarının ve danışman öğretmenlerin değerlendirme sürecine birlikte katılmaları gerektiği ve değerlendirmelerin daha nesnel yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Capel (2003) tarafından beden eğitimi öğretmen adaylarının ve uygulama derslerine giren öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamalarına ilişkin algılarının belirlenmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri lisans eğitimi sonrasında öğretmenlik eğitimi veren enstitülere devam eden ortaöğretim beden eğitimi öğretmen adayları ile bu enstitülerde görevli öğretmenlere anket uygulanarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Enstitülerde görevli uygulama öğretim elemanları ile okullarda görevli uygulama öğretmenlerinin önemli bir bölümünün öğretmenlik uygulamalarıyla ilgili sorumluluklarının yeterince farkında olmadıkları ortaya çıkmıştır.
- Ayrıca enstitülerde görevli uygulama öğretim elemanları ile okullarda görevli uygulama öğretmenleri arasında yeterli bir iletişim ve işbirliğinin olmadığı da söylenebilir.

Sivan ve Chan (2003) tarafından uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Hong Kong Baptist Üniversitesi'nde uygulama öğretmenlerine dönük düzenlenmiş bir hizmetiçi eğitim programı katılan 121 uygulama öğretmeninden anket ve görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Uygulama öğretmenleri öğretmenlik uygulamalarıyla öğretmen adaylarının gelecekte öğretmenlik mesleğinde karşılaşılabilecekleri durumlara ilişkin deneyimler kazanmalarını olumlu bir sonuç olarak değerlendirmişlerdir.
- Uygulama öğretmenlerinin en önemli görevlerinin öğretmen adaylarına uygulama süresince danışmanlık yapmaları olduğu ortaya çıkmıştır.
- Son olarak öğretmenlik uygulamalarında fakülte ve uygulama okulu arasındaki işbirliğinin önemli olduğu ve bunun daha da güçlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Tang (2003) tarafından öğretmen adaylarının rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmanın verileri görüşme tekniği ile 7 öğretmen adayından toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Araştırmada, okul uygulama çalışmaları sürecinde öğretmen adaylarının birçok zorlukla karşılaştığı ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının özellikle gerçek sınıf ortamındaki öğretim uygulamalarında karşılaştıkları zorluklarla baş edebilmelerinde uygulama öğretim elemanlarından yeterli destek alamadıkları ortaya çıkmıştır.
- Araştırmada, öğretmen adaylarının okul uygulamaları sürecinde uygulama öğretim elemanlarından yeterli danışmanlık hizmeti alamadıkları da saptanmıştır.

Çimer ve Çimer (2002) tarafından öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin özellikleri ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri İngiltere Nottingham Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören ve öğretmenlik uygulamaları dersini alan 68 öğretmen adayına anket uygulanarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin kendilerine açık, anlaşılır ve yapıcı dönütler vermesi gerektiğini, uygulamaları etkili bir şekilde değerlendirmesi gerektiğini, öğretmen adaylarını uygulamaya karşı güdülemeleri ve başarılarını takdir etmeleri gerektiğini düşünmektedirler.

- Öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin cana yakın, başkalarıyla etkili iletişim kurabilen, mesleğine karşı istekli, öğretmen adaylarına mesleki gelişimlerinde yardımcı olan kişilerden seçilmesi gerektiğini düşünmektedirler.
- Son olarak ise, uygulama öğretmenlerinin alan bilgisinde yeterli, öğretim yöntem ve tekniklerini bilen ve kullanan, öğretim araç-gereçlerinin nasıl kullanacağını bilen ve kullanan, sınıf yönetiminde başarılı ve uygulama öğretmenliği konusunda bilgi sahibi olan kişiler olması gerektiğini düşünmektedirler.

Cope ve Stephen (2001) tarafından lisans eğitimi sonrasında verilen öğretmenlik eğitimi programlarındaki öğretmenlik uygulamalarında, öğretmen adaylarının kuramsal bilgilerini ve becerilerini uygulamaya dönüştürebilmelerinde uygulama öğretmenlerinin rolünün değerlendirilmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri İskoçya’da Stirling Üniversitesi’nde lisans sonrası öğretmenlik eğitimi alan 8 öğretmen adayıyla görüşme yapılarak toplanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Uygulama okulları yapısı bakımından öğretmen eğitimine elverişli bulunmamıştır.
- Öğretmen adaylarının öğrendikleri kuramsal bilgi ve becerileri uygulama okullarında, uygulama süresinin yetersizliği nedeniyle uygulamaya dönüştüremedikleri ortaya çıkmıştır.
- Son olarak ise, öğretmen adaylarının öğrendikleri kuramsal bilgileri yeterince uygulamaya yansıtamamaları, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına rehberlik yapmalarını da olumsuz yöne etkilediği ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, öğretmen eğitimi programlarında yer alan Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle ilgili yapılmış araştırmaların bulgularının analizini yapmak ve elde edilen bulgulara dayalı olarak belirlenen sorunların ve çözüm önerilerinin geçerliliğini öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının görüşleriyle sorgulamak ve ulaşılan sonuçlara göre daha etkili bir

öğretmenlik uygulaması model önerisi geliştirmektir. Araştırmanın temel amacı doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle ilgili yapılmış araştırmalarda ortaya konulan sorunlar nelerdir?
2. Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle ilgili yapılmış araştırmalarda ortaya konulan öneriler nelerdir?
3. Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle ilgili incelenen araştırmalarda ortaya konulmuş bu derslerde karşılaşılan sorunlara ilişkin;
 - öğretmen adayları
 - uygulama öğretim elemanları ve
 - uygulama öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
4. Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle ilgili incelenen araştırmalarda ortaya konulmuş bu derslerde karşılaşılan sorunlara dönük getirilen önerilere ilişkin;
 - öğretmen adayları
 - uygulama öğretim elemanları ve
 - uygulama öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
5. Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin daha etkili yürütülebilmesi için önerilen modelin özellikleri nedir?

Araştırmanın Önemi

Öğretmen adaylarına etkili öğretmenlik bilgi ve becerilerinin kazandırılmasında kuramsal meslek bilgisi derslerinin yanında özellikle uygulamalı öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin önemli bir işlevi vardır. Çünkü bu dersler aracılığı ile öğretmen adayları, hem okul ve sınıf ortamını tanırlar hem de sınıf ortamında, alanlarında

öğretimini desenler ve deneyim kazanırlar. Bu derslerden öğretmen adaylarının en etkili biçimde yararlanabilmeleri için, bu derslerin düzenlenmesinde ve uygulanmasında gerek fakülte gerekse okul ilgilileri tarafından gerekli titizliğin gösterilmesi zorunludur.

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin etkililiğine dönük bir dizi birbirinden bağımsız araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmalarda yaşanan pek çok sorun ortaya konmuş ve öneriler getirilmiştir. Bu araştırmanın birinci aşamasını oluşturan Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine ilişkin yapılmış araştırmaların sonuçlarının ve önerilerinin sentezi ile araştırmanın ikinci aşamasını oluşturan ortaya konulmuş bu sorunların ve önerilerin içinde bulunulan zaman diliminde halen geçerli olup olmadığının belirlemesi için yapılan ülke düzeyindeki araştırmanın bulgularının; uygulama derslerinde karşılaşılan sorunlara ve ortaya konulmuş önerilere dönük genel bir çerçeve oluşturarak, programların geliştirilmesinde önemli bir kaynak olacağı umulmaktadır. Öte yandan bu çalışmadan elde edilecek bulgulara dayalı olarak daha etkili bir öğretmenlik uygulaması için geliştirilen model önerisinin alana büyük katkılar getireceği düşünülmektedir. Son olarak ise, yapılan bu çalışmanın ileride yapılacak çalışmalara ışık tutacağı ve yaşanan sorunlara dönük ortaya konulan önerilerin öğretmenlik uygulamalarından elde edilecek verimi artıracacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

- Öğretmenlik eğitimi programlarında yer alan Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşanan sorunları ve çözüm önerilerini ortaya koyan 2002–2009 yılları arasında yapılmış araştırmalardan seçilen yayımlanmış bildiri, makale ve yayımlanmamış doktora ve yüksek lisans tezleriyle sınırlıdır.
- Örnekleme seçilen öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara ve çözüm önerilerine ilişkin görüşleriyle sınırlıdır.

Tanımlar

Okul Deneyimi: Öğretmen adaylarına, okul örgütü ve yönetimi ile okullardaki günlük yaşamı tanıma, eğitim ortamlarını inceleme, ders dışı etkinliklere katılma, deneyimli öğretmenleri görev başında gözleme, öğrencilerle bireysel ve küçük gruplar halinde çalışma ve kısa süreli öğretmenlik deneyimleri kazanma olanağını veren, onların öğretmenlik mesleğini doğru algılayıp benimsemelerini sağlayan bir ders (MEB, 1998).

Öğretmenlik Uygulaması: Öğretmen adaylarına, öğretmeni olacağı alanda ve öğretim düzeyinde, uygulama sınıfının içinde öğretmenlik becerisi kazandıran ve belirli bir dersi ya da dersleri planlı bir şekilde öğretmesini sağlayan; uygulama etkinliklerinin tartışılıp değerlendirildiği bir ders (MEB, 1998).

Öğretmen Adayı: Öğretmenlik uygulamaları için gerekli koşulları tamamlamış, öğretmenlik uygulamaları yapacak fakülte öğrencisi (YÖK, 1998c).

Uygulama Öğretim Elemanı: Öğretmen adayının alanında öğretimi gerçekleştiren, öğretmen adayını okuldaki uygulama çalışmaları sırasında gözlemleyerek ona rehberlik ve danışmanlık yapan, alan öğretiminde uzmanlaşmış üniversite öğretim elemanı (YÖK, 1998c).

Uygulama Öğretmeni: Öğretmen adayının alanında öğretmenlik yapan, öğretmen adayına okulda yapacağı uygulama çalışmalarında rehberlik ve danışmanlık yapan, onun çalışmalarını değerlendiren ve uygulama öğretim elemanı ile işbirliği içinde çalışan öğretmen (YÖK, 1998c).

Uygulama Okulu: Öğretmenlik uygulamalarının yürütüldüğü, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ve özel ilköğretim, ortaöğretim ile yaygın eğitim kurumları (MEB, 1998).

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; önce araştırmanın modeli açıklanmış, ardından araştırma birbirini izleyen iki aşamada gerçekleştirildiğinden her aşamanın evren ve örnekleme, verilerin toplanması ile verilerin çözümlemesine ilişkin açıklamalara ayrı başlıklar altında yer verilmiştir.

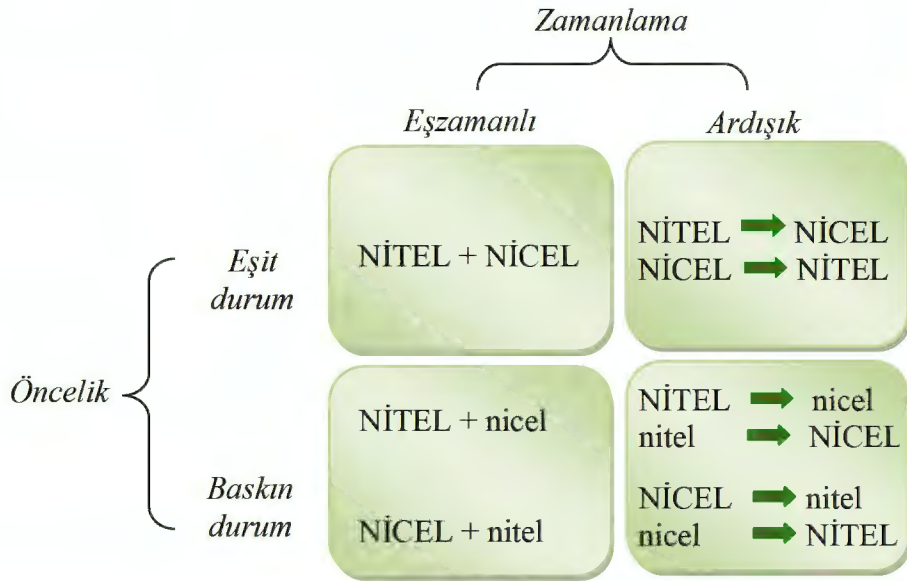
Araştırma Modeli

Bu araştırmanın genel amacı, eğitim fakültelerindeki Öğretmenlik Uygulaması dersi için bir model önerisi oluşturmaktır. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmada, 1998-1999 öğretim yılından itibaren eğitim fakültelerinin öğretmen eğitimi programlarında yer alan Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine ilişkin yapılmış araştırmalarda ortaya konulan sorunların ve çözüm önerilerinin belirlenmesi, bu sorunlara ve çözüm önerilerine ilişkin öğretmen adayları ile uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinin alınması ve bu görüşler doğrultusunda daha etkili bir öğretmenlik uygulaması için temel ilkelerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, amacına uygun olarak tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Tarama modelinde, araştırmaya konu olan sorunlarla ilgili var olan durumun tanımlanması amaçlandığından (Karasar, 2002), bu araştırmada Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama sürecinde yaşanan sorunlar ve bu sorunların çözümüne dönük getirilen öneriler betimlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntemde (desende) gerçekleştirilmiştir. Nitel yöntem kapsamında, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine ilişkin yapılmış araştırmalarda ortaya konulan sorunların ve çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla doküman incelemesi yapılmıştır. Nicel yöntem kapsamında ise, belirlenen sorunlara ve çözüm önerilerine ilişkin öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinin alınması amacıyla anket uygulanmıştır.

Karma yöntem kapsamında pek çok araştırma deseni kullanılmaktadır. Bu desenler nitel ve nicel yöntemlerin kullanılma sıralarına, birinin diğerinden daha baskın

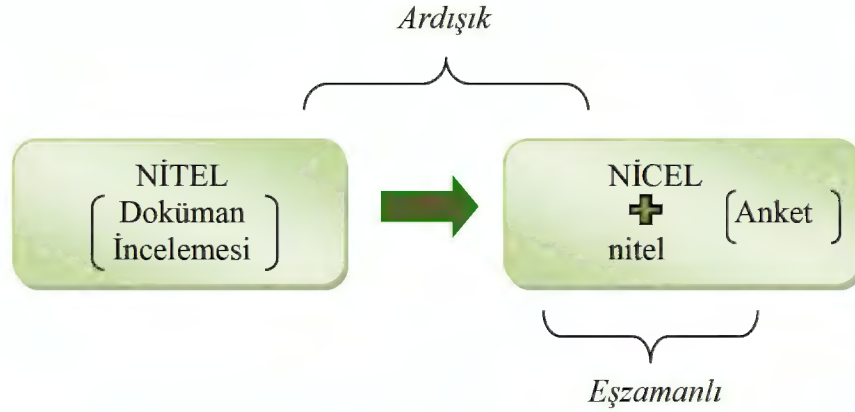
olması durumuna, verileri toplama zamanlarına göre değişmektedir (Bergman, 2008; Creswell, 2003). Karma yöntem kapsamında bir desenin seçilmesinde yol gösterici olabilecek matris Şekil 2’de sunulmuştur. Burada karma yöntem kapsamında araştırmanın amaçlarına uygun seçilebilecek eşzamanlı, ardışık ve baskın desenler bulunmaktadır.

Şekil 2. Karma yöntemde kullanılabilecek araştırma desenleri

Kaynak: Johnson ve Onwuegbuzie, 2004, s. 22’den uyarlanmıştır.

Bu araştırma, karma yöntem kapsamında ardışık desende gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ardışık desenin kullanılmasının nedeni, doküman incelemesi ile elde edilen sonuçların zaman etkeni göz önünde bulundurulduğunda geçerliliğini test etmek ve daha geniş örneklemelere bu sonuçları genelleyeabilmektir. Johnson ve Onwuegbuzie’den (2004) uyarlanan ve Şekil 2’de verilen modelden yararlanılarak hazırlanan bu araştırmanın deseni Şekil 3’te gösterilmiştir.

Şekil 3. Araştırmanın deseni

Kaynak: Johnson ve Onwuegbuzie, 2004, s. 22’den uyarlanmıştır.

Şekil 3’te görüldüğü gibi, araştırma iki aşamada gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın birinci aşamasında doküman inceleme tekniği ile araştırmanın nitel verileri toplanmıştır. Ardından araştırmanın ikinci aşamasında anket tekniği kullanılarak hem nicel veriler hem de ankette yer alan açık uçlu sorularla nitel veriler eşzamanlı olarak toplanmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmada karma yöntem kapsamında ardışık desen kullanıldığından araştırmanın nitel ve nicel boyutları için farklı evren ve örneklemeler seçilmiştir. Bunlar ayrı iki başlık altında açıklanmıştır.

Araştırmanın Birinci Aşamasının Çalışma Grubu

Araştırılması amaçlanan olgu ya da olgular hakkında bilgileri içeren yazılı materyallerin analizinin yapıldığı doküman inceleme (Yıldırım ve Şimşek, 2005) kapsamında araştırmanın bu aşamasında, Türkiye’de öğretmen eğitiminin yeniden yapılandırılması çerçevesinde 1998–1999 öğretim yılından itibaren öğretmen eğitimi programlarına konulan Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin değerlendirilmesine dönük yapılmış tüm araştırmalar taranmıştır. Ulaşılan araştırmalar incelenmiş, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama sürecinin değerlendirilmesinin amaçlanmadığı, bu derslerle öğretmenlik tutumu, özyeterlilik düzeyi, öğrenci başarısı vb. etkenlerin ilişkisinin araştırıldığı ya da bu derslerde farklı

yöntemlerin kullanılmasının etkililiğinin belirlenmeye çalışıldığı türden araştırmalar bu araştırmanın amaçları ile örtüşmediğinden doküman incelemesi dışında bırakılmıştır.

Yapılan bu tarama sonucunda araştırmanın amaçlarına uygun, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin değerlendirilmesine yönelik 16'sı tez, 91'i makale ve bildirilerden oluşan toplam 107 araştırmaya ulaşılmıştır. Ulaşılan bu 107 araştırma çalışma evrenini oluşturmaktadır. Ulaşılan araştırmalar doküman incelemesi için fazla olduğundan, incelenecek araştırmaların seçilmesinde nitel araştırmalarda kullanılan amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi (Yıldırım ve Şimşek, 2005) kullanılmıştır. Bu kapsamda belirlenen ölçütler ve gerekçeleri şöyle sıralanabilir:

- Doküman analizi 2002-2003 ile 2008-2009 öğretim yılları arasında uygulaması yapılmış araştırmalar ile sınırlandırılmıştır. 2002-2003 öğretim yılının başlangıç tarihi olarak belirlenmesinin gerekçesi; bu derslerin uygulamaya konulmasından itibaren ilk dört yıllık süre içerisinde yaşanan bazı sorunların uygulamanın ilk yıllarından kaynaklanabileceği, bu sorunların zaman içinde çözülmüş olabileceğidir. Ulaşılan 107 araştırma incelendiğinde, bu araştırmaların 89 tanesinin uygulamasının 2002-2003 öğretim yılı ile 2008-2009 öğretim yılları arasında yapıldığı görülmüştür.
- İlköğretime öğretmen yetiştiren Sınıf Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği programlarını örnekleme alan araştırmalar ile sınırlandırılmıştır. Kalan 89 araştırma incelendiğinde, bu araştırmaların 42 tanesinin ilköğretime öğretmen yetiştiren programları örnekleme olarak seçtiği görülmüştür. Geri kalan araştırmalar ise okulöncesi ve ortaöğretim alanına öğretmen yetiştiren programları örnekleme alan araştırmalardır. Araştırmaların önemli bir çoğunluğunun ilköğretime öğretmen yetiştiren programlara dönük yapılmış olması bu ölçütün belirlenmesinin gerekçesidir.

Doküman incelemesi kapsamında 8'i tez, 34'ü bildiri ve makale olmak üzere toplam 42 araştırma çalışma grubu olarak seçilmiştir. Doküman incelemesi kapsamında seçilen 42 araştırmanın kaynak bilgileri Ek 1'de verilmiştir.

Doküman incelemesi kapsamında seçilen 42 araştırma tek tek incelenmiş, inceleme sonucunda elde edilen araştırmaları tanıtıcı sayısal bilgiler Çizelge 2’de verilmiştir.

Çizelge 2

Doküman İncelemesi İçin Seçilen Araştırmalara İlişkin Sayısal Bilgiler (N= 42)

Özellikler	Sayı (S)	Yüzde (%)
Araştırmaların gerçekleştirildiği dersler		
Okul Deneyimi	21	50.00
Öğretmenlik Uygulaması	16	38.10
Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması	5	11.90
Araştırmaların amaçları		
Uygulama sürecine ilişkin algılar	19	45.24
Yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri	11	26.19
Uygulama derslerinin ilgililere sağladığı katkı	9	21.43
Uygulama sürecine dönük beklentiler	3	7.14
Araştırmaların yöntemi		
Nicel yöntem	29	69.04
Nitel yöntem	11	26.20
Karma yöntem	2	4.76
Araştırmaların gerçekleştirildiği öğretim yılları		
2002-2003	7	16.67
2003-2004	9	21.44
2004-2005	6	14.28
2005-2006	7	16.67
2006-2007	6	14.28
2007-2008	3	7.14
2008-2009	4	9.52
Araştırmaların gerçekleştirildiği örneklem grubu		
Öğretmen adayı	40	61.54
Uygulama öğretmeni	13	20.00
Uygulama öğretim elemanı	7	10.78
Fakülte uygulama koordinatörü	2	3.07
Okul uygulama koordinatörü	2	3.07
Milli Eğitim Müdürlüğü uygulama koordinatörü	1	1.54
Araştırmalarda kullanılan veri toplama teknikleri ve araçları		
Anket	27	56.25
Görüşme	12	25.00
Ölçek	7	14.59
Gözlem	1	2.08
Doküman analizi	1	2.08

Çizelge 2’de görüldüğü gibi, doküman incelemesi için seçilen araştırmaların tümü öğretmenlik uygulamaları sürecinin etkililiğini belirlemeyi amaçlamaktadır. İncelenen araştırmaların %50’si Okul Deneyimi dersini, %38.10’u Öğretmenlik Uygulaması dersini, %11.90’ı ise uygulama sürecini bir bütün olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu araştırmaların alt amaçlarına bakıldığında ise, %45.24’ü uygulama sürecine ilişkin öğretmen adayları başta olmak üzere uygulama öğretmenlerinin, uygulama öğretim elemanlarının ve diğer ilgililerin görüşlerini, %26.19’u uygulama sürecinde yaşanan sorunları ve çözüm önerilerini, %21.43’ü Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin ilgililere sağladığı katkıyı, %7.14’ü ise ilgililerin uygulama sürecinden beklentilerini ve bunların karşılanma düzeyini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Çizelge 2’de görüldüğü gibi, incelenen araştırmaların %69.04’ü nicel yöntem, %26.20’si nitel yöntem, %4.76’sı ise her iki yöntemin birlikte kullanıldığı karma yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmaların veri toplama zamanları incelendiğinde, araştırmaların %16.67’sinde 2002-2003, %21.44’ünde 2003-2004, %14.28’inde 2004-2005, %16.67’sinde 2005-2006, %14.28’inde 2006-2007, %7.14’ünde 2007-2008 ve %9.52’sinde ise 2008-2009 öğretim yılında araştırma verileri toplanmıştır. İncelenen araştırmaların örneklem grubuna bakıldığında ise, araştırmaların %61.54’ü öğretmen adaylarından, %20’si uygulama öğretmenlerinden, %10.78’i uygulama öğretim elemanlarından %3.07’si fakülte uygulama koordinatörlerinden, %3.07’si okul uygulama koordinatörlerinden ve %1.54’ü ise Milli Eğitim Müdürlüğü uygulama koordinatörlerinden veri toplanarak gerçekleştirilmiştir. Son olarak araştırmaların %56.25’inde anket, %25’inde görüşme, %14.59’unda ölçek, %2.08’inde gözlem ve %2.08’inde ise doküman analizi tekniği ile araştırmanın verileri toplanmıştır.

Araştırmanın İkinci Aşamasının Evren ve Örneklemi

Geniş kitlelere ulaşmayı sağlayan, çok miktarda bilgi edinmeye olanak tanıyan ve araştırmacılara zaman tasarrufu sağlayan (Baş, 2001) anket tekniğinin kullanıldığı araştırmanın bu aşamasının çalışma evreni; Türkiye’de 2010–2011 öğretim yılında Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini alan son sınıf öğrencileri ve bu dersleri yürüten uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri olarak tanımlanmıştır.

Araştırmanın birinci aşamasında belirlenen ilköğretime öğretmen yetiştiren programların seçilmesi ölçütü burada da belirleyici olmuştur. Çünkü doküman incelemesinden elde edilen bulgular ışığında araştırma anketleri hazırlanmıştır. Bu kapsamda öncelikle üniversitelerin eğitim fakültelerindeki ilköğretime öğretmen yetiştiren Sınıf Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği programlarının hepsinin bir arada olduğu ve bu programların 2010–2011 öğretim yılında son sınıf öğrencilerinin bulunduğu fakülteler belirlenmiştir.

Yükseköğretim Kurulu'nun 2010 verilerine göre, Türkiye'de devlet ve vakıf üniversitelerinde toplam 72 eğitim fakültesi bulunmaktadır. Bu eğitim fakültelerinden üç tanesinin öğrencisi, dört tanesinin ise bünyesinde ilköğretim bölümü bulunmamaktadır. Kalan 65 eğitim fakültesinin öğretmen eğitimi programları incelendiğinde sadece 25 eğitim fakültesinde söz konusu beş programın bir arada bulunduğu görülmüştür. Ancak bu 25 eğitim fakültesinden dört tanesinin öğretmen eğitimi programlarının tümünde (Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi ve Türkçe Öğretmenliği Programlarının, Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programının, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programlarının, Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programlarının) son sınıf öğrencilerinin bulunmadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak bu ölçütlere uyan toplam 21 eğitim fakültesinin söz konusu programlarında okuyan son sınıf öğrencileri ile bu öğrencilerin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten fakültelerdeki uygulama öğretim elemanları ve ilköğretim okullarındaki uygulama öğretmenleri çalışma evreni olarak seçilmiştir. Çalışma evrenine giren eğitim fakülteleri Ek 2'de verilmiştir.

Araştırma evreninin oldukça büyük olması nedeniyle, evrenden örneklem alma yoluna gidilmiştir. Tüm eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi programları ve dolayısıyla da öğretmenlik uygulama çalışmaları ile ilgili derslerin öğretim programları aynıdır. Ayrıca, öğretmenlik uygulama çalışmaları, bütün fakültelerde ve uygulama okullarında aynı ilkeler doğrultusunda aynı görevleri üstlenen kişilerce yürütülmektedir. Bu nedenle, örneklem almada evrendeki tüm elemanların eşit seçilme şansına sahip oldukları yansız örnekleme tekniği (Karasar, 2002) kullanılmıştır. Araştırmadan

güvenilir sonuçların elde edilmesi amacıyla örneklem alma oranının %40 olması kararlaştırılmıştır. Buna göre evreni oluşturan 21 eğitim fakültesinden dokuz tanesi yansız olarak seçilmiştir. Bunlar Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi ve Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın çalışma evren ve örneklem sayılarını belirlemek üzere, 2010-2011 öğretim yılı bahar döneminin başında Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü aracılığıyla, yansız olarak seçilen dokuz eğitim fakültesinin söz konusu öğretmenlik programındaki Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini alan son sınıf öğrencilerinin, bu dersleri yürüten uygulama öğretim elemanları ile ilköğretim okullarındaki uygulama öğretmenlerinin sayılarına ilişkin bilgiler istenmiştir. Ancak resmi dilekçe ile istenen bu bilgiler üniversitelerin ilgili birimlerinden gelmemiştir. Bunun üzerine fakültelerin ilgili birimleri ile doğrudan iletişime geçilmiş ve söz konusu bilgilere ulaşılmasının önemi belirtilerek, ilgili sayılar yeniden istenmiştir. Ancak bu yolla da sağlıklı sonuçlara ulaşılamamıştır. Bunların ardından üniversitelerin web sayfaları taranmıştır. Ancak tüm bu çabaların sonucunda sadece beş üniversitenin (İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi ve Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi) söz konusu sayısal bilgilerine ulaşılabilmiştir. Ulaşılan bu bilgilerde ise eksiklikler bulunmaktadır.

Tüm bu çalışmalardan sağlıklı sonuçlar alınamaması üzerine, araştırmanın örneklemine belirlemede olasılıklı örnekleme yöntemlerinden biri olan tabakalı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Tabakalı örnekleme, evrendeki alt grupların örneklemede temsil edilmelerinin garanti altına alındığı ve her bir alt evrenden örneklem seçiminin yansız olarak yapıldığı bir örnekleme tekniğidir (Balcı, 2001).

Yansız olarak belirlenen dokuz eğitim fakültesinin tümünün söz konusu beş bölümde okuyan son sınıf öğrencilerinin ve Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine giren uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenlerinin tümünün net sayılarının elde edilememesi üzerine, belirlenen her

tabaka ve alt tabakalardan yansız örnekleme yapılmıştır. Her fakülteden Sınıf Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği programlarında açılan Öğretmenlik Uygulaması dersi için ikişer grup yansız olarak seçilmiştir. Bir gruptaki öğrenci sayısı fakültelerden edinilen bilgilere göre ortalama olarak 10 ile 20 arasında değişmektedir. Öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönergeden edinilen bilgiye göre ise, bir uygulama öğretmenin sorumluluğuna en fazla altı öğretmen adayı verilebilir. Buna göre; ortalama olarak bir gruptaki öğretmen adayı sayısı 18 olarak kabul edilirse, o grupta dersi yürüten uygulama öğretim elemanı sayısı bir ve uygulama öğretmeni sayısı ise üç olacaktır.

Araştırmanın örnekleme dokuz eğitim fakültesi, her bir eğitim fakültesindeki beş öğretmenlik programı ve her bir programda açılan iki Öğretmenlik Uygulaması dersi seçilmiştir. Buna göre her bir öğretmenlik programından 36 öğretmen adayı, iki uygulama öğretim elemanı ve ilköğretim okullarında aynı alanda görev yapan altı uygulama öğretmeni örneklem olarak seçilmiştir. Toplamda bir eğitim fakültesinden 180 öğretmen adayı, 10 uygulama öğretim elemanı ve ilköğretim okullarında görev yapan 30 uygulama öğretmeni araştırmanın örnekleme girmektedir. Sonuç olarak toplam dokuz eğitim fakültesinden 1620 öğretmen adayı, 90 uygulama öğretim elemanı ve aynı ildeki ilköğretim okullarında görev yapan 270 uygulama öğretmeni örneklem olarak seçilmiştir. Örneklem grubuna giren elemanlar ve bunların araştırmaya katılımları ile ilgili sayısal bilgiler Çizelge 3’te verilmiştir.

Çizelge 3

Araştırmanın Örnekleme ve Araştırmaya Katılım Durumu

Fakülteler	Küme Elemanları	Gönderilen Anket	Geri Dönen Anket	Değerlendirme Dışı Bırakılan Anket	Değerlendirmeye Alınan Anket
Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi	Öğretmen Adayı	180	136	8	128
	Uygulama Öğretim Elemanı	10	10	-	10
	Uygulama Öğretmeni	30	13	-	13

Çizelge 3, Devamı

Fakülteler	Küme Elemanları	Gönderilen Anket	Geri Dönen Anket	Değerlendirme Dışı Bırakılan Anket	Değerlendirmeye Alınan Anket
Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi	Öğretmen Adayı	180	157	23	134
	Uygulama Öğretim Elemanı	10	10	1	9
	Uygulama Öğretmeni	30	21	4	17
Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi	Öğretmen Adayı	180	153	8	145
	Uygulama Öğretim Elemanı	10	9	-	9
	Uygulama Öğretmeni	30	22	1	21
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Öğretmen Adayı	180	139	21	118
	Uygulama Öğretim Elemanı	10	8	-	8
	Uygulama Öğretmeni	30	25	1	24
Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Öğretmen Adayı	180	145	19	126
	Uygulama Öğretim Elemanı	10	7	-	7
	Uygulama Öğretmeni	30	16	1	15
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Öğretmen Adayı	180	180	9	171
	Uygulama Öğretim Elemanı	10	10	-	10
	Uygulama Öğretmeni	30	26	1	25
Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	Öğretmen Adayı	180	165	36	129
	Uygulama Öğretim Elemanı	10	8	-	8
	Uygulama Öğretmeni	30	21	3	18

Çizelge 3, Devamı

Fakülteler	Küme Elemanları	Gönderilen Anket	Geri Dönen Anket	Değerlendirme Dışı Bırakılan Anket	Değerlendirmeye Alınan Anket
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi	Öğretmen Adayı	180	162	38	124
	Uygulama Öğretim Elemanı	10	9	-	9
	Uygulama Öğretmeni	30	27	1	26
Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi	Öğretmen Adayı	180	155	35	120
	Uygulama Öğretim Elemanı	10	7	-	7
	Uygulama Öğretmeni	30	18	1	17
TOPLAM	Öğretmen Adayı	1620	1393	198	1195
	Uygulama Öğretim Elemanı	90	78	1	77
	Uygulama Öğretmeni	270	189	13	176

Çizelge 3’te görüldüğü gibi, araştırmanın örnekleminin birinci kümesini oluşturan 1620 öğretmen adayına gönderilen veri toplama aracından 1393’ü geri dönmüştür. Geri dönen 1393 veri toplama aracının 198’i eksik doldurulduğu için değerlendirme dışı bırakılmıştır. Buna göre, araştırmanın örnekleminin birinci kümesini oluşturan 1620 öğretmen adayından %74 (1195) oranında geri dönüş sağlanmıştır. Araştırmanın örnekleminin ikinci kümesini oluşturan 90 uygulama öğretim elemanına gönderilen veri toplama aracından 78’i geri dönmüştür. Geri dönen 78 veri toplama aracının biri eksik doldurulduğu için değerlendirme dışı bırakılmıştır. Buna göre, araştırmanın örnekleminin ikinci kümesini oluşturan 90 uygulama öğretim elemanından %86 (77) oranında geri dönüş sağlanmıştır. Araştırmanın örnekleminin üçüncü kümesini oluşturan 270 uygulama öğretmene gönderilen veri toplama aracından 189’u geri dönmüştür. Geri dönen 189 veri toplama aracının 13’ü eksik doldurulduğu için değerlendirme dışı bırakılmıştır. Buna göre, araştırmanın örnekleminin üçüncü kümesini oluşturan 270 uygulama öğretmeninden %68 (176) oranında geri dönüş sağlanmıştır.

Araştırmanın ulaşılan örnekleminin birinci kümesini oluşturan 1195 öğretmen adayına ilişkin kişisel bilgiler Çizelge 4’te verilmiştir.

Çizelge 4

Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Öğretmen Adaylarının Kişisel Özellikleri
(N= 1195)

Özellikler	Sayı (S)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	688	57.6
Erkek	507	42.4
Üniversite		
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	126	10.5
Selçuk Üniversitesi	129	10.8
Balıkesir Üniversitesi	128	10.7
Dicle Üniversitesi	134	11.2
Dokuz Eylül Üniversitesi	145	12.1
Gazi Üniversitesi	124	10.4
İnönü Üniversitesi	171	14.3
Marmara Üniversitesi	120	10.0
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	118	9.9
Program		
Sınıf Öğretmenliği	278	23.3
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	228	19.1
Fen Bilgisi Öğretmenliği	215	18.0
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	226	18.9
Türkçe Öğretmenliği	248	20.8

Çizelge 4’te görüldüğü gibi, araştırmanın örnekleminin birinci kümesini oluşturan öğretmen adaylarının %57.6’sı kadın, %42.4’ü erkektir. Öğretmen adaylarının %10.5’i Abant İzzet Baysal Üniversitesi, %10.8’i Selçuk Üniversitesi, %10.7’si Balıkesir Üniversitesi, %11.2’si Dicle Üniversitesi, %12.1’i Dokuz Eylül Üniversitesi, %10.4’ü Gazi Üniversitesi, %14.3’ü İnönü Üniversitesi, %10’u Marmara Üniversitesi ve %9.9’u Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde öğrenimlerine devam etmektedirler. Öğretmen adaylarının %23.3’ü Sınıf Öğretmenliği, %19.1’i İlköğretim Matematik Öğretmenliği, %18’i Fen Bilgisi Öğretmenliği, %18.9’u Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve %20.8’i Türkçe Öğretmenliği Programlarında öğrenim görmektedirler.

Araştırmanın ulaşılan örnekleminin ikinci kümesini oluşturan 77 uygulama öğretim elemanına ilişkin kişisel bilgiler Çizelge 5’te verilmiştir.

Çizelge 5

Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Uygulama Öğretim Elemanlarının Kişisel Özellikleri (N= 77)

Özellikler	Sayı (S)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	27	35.1
Erkek	50	64.9
Ünvan		
Prof. Dr.	4	5.2
Doç. Dr.	11	14.3
Yard. Doç. Dr.	37	48.1
Öğr. Gör. Dr.	7	9.1
Öğr. Gör.	14	18.2
Araş. Gör. Dr.	1	1.3
Araş. Gör.	3	3.9
Üniversite		
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	7	9.1
Selçuk Üniversitesi	8	10.4
Balıkesir Üniversitesi	10	13.0
Dicle Üniversitesi	9	11.7
Dokuz Eylül Üniversitesi	9	11.7
Gazi Üniversitesi	9	11.7
İnönü Üniversitesi	10	13.0
Marmara Üniversitesi	7	9.1
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	8	10.4
Anabilim Dalı		
Sınıf Öğretmenliği	14	18.2
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	16	20.8
Fen Bilgisi Öğretmenliği	17	22.1
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	15	19.5
Türkçe Öğretmenliği	14	18.2
Fizik Bölümü	1	1.3
Fakültedeki görevinden önce öğretmenlik yapma durumu		
Hayır	39	50.6
Evet	38	49.4
1 yıl	7	9.1
2 yıl	5	6.5
3 yıl ve daha fazla	26	33.8

Çizelge 5, Devamı

Özellikler	Sayı (S)	Yüzde (%)
Yürütülen ders		
Sadece Okul Deneyimi	-	-
Sadece Öğretmenlik Uygulaması	-	-
Her iki ders	77	100.0
Uygulama öğretim elemanlığı deneyimi		
Okul Deneyimi Dersi		
1-5 yıl	40	52.0
6-10 yıl	24	31.1
10 yıl ve üzeri	13	16.9
Öğretmenlik Uygulaması Dersi		
1-5 yıl	37	48.0
6-10 yıl	28	36.4
10 yıl ve üzeri	12	15.6
Uygulama öğretim elemanlığı konusunda bir seminere katılma durumu		
Hayır	54	70.1
Evet	23	29.9
1 kez	9	11.7
2 kez	9	11.7
3 kez ve daha fazla	5	6.5

Çizelge 5’te görüldüğü gibi, araştırmanın örnekleminin ikinci kümesini oluşturan uygulama öğretim elemanlarının %35.1’i kadın, %64.9’u erkektir. Uygulama öğretim elemanlarının %5.2’si “profesör”, %14.3’ü “doçent”, %48.1’i “yardımcı doçent”, %9.1’i “öğretim görevlisi doktor”, %18.2’si “öğretim görevlisi”, %1.3’ü “araştırma görevlisi doktor” ve %3.9’u “araştırma görevlisi” unvanına sahiptir. Uygulama öğretim elemanlarının %9.1’i Abant İzzet Baysal Üniversitesi, %10.4’ü Selçuk Üniversitesi, %13’ü Balıkesir Üniversitesi, %11.7’si Dicle Üniversitesi, %11.7’si Dokuz Eylül Üniversitesi, %11.7’si Gazi Üniversitesi, %13’ü İnönü Üniversitesi, %9.1’i Marmara Üniversitesi ve %10.4’ü Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde görev yapmaktadırlar. Uygulama öğretim elemanlarının %18.2’si Sınıf Öğretmenliği, %20.8’i İlköğretim Matematik Öğretmenliği, %22.1’i Fen Bilgisi Öğretmenliği, %19.5’i Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve %18.2’si Türkçe Öğretmenliği anabilim dalında görev yapmaktadırlar. Kalan %1.3’ünü ise sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Öğretmenlik Uygulaması dersine giren bir Fizik Bölümü öğretim elemanı oluşturmaktadır.

Uygulama öğretmen elemanlarını tanımaya dönük sorulan bir başka soru, fakültedeki görevlerinden önce bir okulda öğretmenlik deneyimlerinin olup olmadığıdır. Bu soruya uygulama öğretmen elemanlarının %50.6'sı “hayır”, %49.4'ü “evet” yanıtını vermişlerdir. “Evet” yanıtını veren uygulama öğretmen elemanlarının %9.1'i “1 yıl”, %6.5'i “2 yıl”, %33.8'i “3 yıl ve üzeri” öğretmenlik deneyimine sahiptir. Uygulama öğretmen elemanlarının tümü (%100) her iki dersi de yürütmüşlerdir. Bu derslerdeki deneyimlerine bakıldığında ise; Okul Deneyimi dersinde %52'si “1-5yıl”, %31.1'i “6-10 yıl” ve %16.9'u “10 yıl ve üzeri”nde deneyime sahiptir. Öğretmenlik Uygulaması dersinde ise; %48'i “1-5yıl”, %36.4'ü “6-10 yıl” ve %15.6'sı “10 yıl ve üzeri”nde deneyime sahiptir.

Uygulama öğretmen elemanlarını tanımaya dönük sorulan başka bir soru da, uygulama öğretmen elemanlığı konusunda fakültede daha önce bir seminere katılıp katılmadıklarıdır. Bu soruya uygulama öğretmen elemanlarının %70.1'i “hayır”, %29.9'u “evet” yanıtını vermişlerdir. “Evet” yanıtını veren uygulama öğretmen elemanlarının %11.7'si “1 kez”, %11.7'si “2 kez”, %6.5'i ise “3 kez ve daha fazla” seminere katıldıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmanın ulaşılan örnekleminin üçüncü kümesini oluşturan 176 uygulama öğretmenine ilişkin kişisel bilgiler ise Çizelge 6'da verilmiştir.

Çizelge 6

Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Uygulama Öğretmenlerinin Kişisel Özellikleri
(N= 176)

Özellikler	Sayı (S)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	82	46.6
Erkek	94	53.4
Görev yapılan il		
Ankara	26	14.8
Balıkesir	13	7.4
Bolu	15	8.5
Burdur	24	13.6
Diyarbakır	17	9.7
Konya	18	10.2
Malatya	25	14.2
İstanbul	17	9.7
İzmir	21	11.9

Çizelge 6, Devamı

Özellikler	Sayı (S)	Yüzde (%)
Branş		
Sınıf Öğretmeni	39	22.2
Matematik Öğretmeni	37	21.0
Fen ve Teknoloji Öğretmeni	36	20.5
Sosyal Bilgiler Öğretmeni	28	15.9
Türkçe Öğretmeni	36	20.5
En son bitirilen programın niteliği		
2 yıllık önlisans	13	7.4
3 yıllık önlisans	1	0.6
4 yıllık lisans	155	88.1
Yüksek lisans	7	4.0
Doktora	-	-
Öğretmenlik deneyimi		
1-5 yıl	20	11.4
6-10 yıl	42	24.0
11-15 yıl	38	21.5
16-20 yıl	27	15.4
21 yıl ve üzeri	49	28.0
Yürütülen ders		
Sadece Okul Deneyimi	-	-
Sadece Öğretmenlik Uygulaması	-	-
Her iki ders	176	100
Uygulama öğretmenliği deneyimi		
Okul Deneyimi Dersi		
1-5 yıl	102	57.9
6-10 yıl	45	25.6
10 yıl ve üzeri	29	16.6
Öğretmenlik Uygulaması Dersi		
1-5 yıl	102	57.9
6-10 yıl	41	23.3
10 yıl ve üzeri	33	18.8
Uygulama öğretmenliği konusunda bir hizmetiçi eğitime katılma durumu		
Hayır	141	80.1
Evet	35	19.9
1 kez	21	11.9
2 kez	7	4.0
3 kez ve daha fazla	7	4.0

Çizelge 6’da görüldüğü gibi, araştırmanın örnekleminin üçüncü kümesini oluşturan uygulama öğretmenlerinin %46.6’sı kadın, %53.4’ü erkektir. Uygulama

öğretmenlerinin %14.8'i Ankara'da, %7.4'ü Balıkesir'de, %8.5'i Bolu'da, %13.6'sı Burdur'da, %9.7'si Diyarbakır'da %10.2'si Konya'da %14.2'si Malatya'da, %9.7'si İstanbul'da ve %11.9'u İzmir'de görev yapmaktadır. Uygulama öğretmenlerinin %22.2'si Sınıf Öğretmeni, %21'i İlköğretim Matematik Öğretmeni, %20.5'i Fen ve Teknoloji Öğretmeni, %15.9'u Sosyal Bilgiler Öğretmeni ve %20.5'i Türkçe Öğretmenidir.

Uygulama öğretmenlerinin %7.4'ü "2 yıllık önlisans", %0.6'sı "3 yıllık önlisans", %88.1'i "4 yıllık lisans" ve %4'ü "yüksek lisans" mezunudur. Uygulama öğretmenlerinin %11.4'ü "1-5yıl", %24'ü "6-10 yıl", %21.5'i "11-15 yıl", %15.4'ü "16-20 yıl" ve %28'i ise "21 yıl ve üzeri"nde öğretmenlik deneyimine sahiptir. Uygulama öğretmenlerinin tümü (%100) hem Okul Deneyimi hem de Öğretmenlik Uygulaması dersini yürütmüşlerdir. Bu derslerdeki deneyimlerine bakıldığında ise; Okul Deneyimi dersinde %57.9'u "1-5yıl", %25.6'sı "6-10 yıl" ve %16.6'sı "10 yıl ve üzeri"nde deneyime sahiptir. Öğretmenlik Uygulaması dersinde ise; %57.9'u "1-5yıl", %23.3'ü "6-10 yıl" ve %18.8'i ise "10 yıl ve üzeri"nde deneyime sahiptir.

Uygulama öğretmenlerini tanımaya dönük sorulan bir başka soru, uygulama öğretmenliği konusunda daha önce bir hizmetiçi eğitime katılıp katılmadıklarıdır. Bu soruya uygulama öğretmenlerinin %80.1'i "hayır", %19.9'u "evet" yanıtını vermişlerdir. "Evet" yanıtını veren uygulama öğretmenlerinin %11.9'u "1 kez", %4'ü "2 kez" ve kalan %4'ü ise "3 kez ve daha fazla" hizmetiçi eğitim etkinliğine katıldıklarını belirtmişlerdir.

Verilerin Toplanması

Ardışık desen kapsamında birbirini izleyen iki aşamada gerçekleştirilen bu araştırmanın verilerinin toplanması iki başlık altında açıklanmıştır.

Araştırmanın Birinci Aşamasının Verilerinin Toplanması

Araştırmanın birinci aşamasını oluşturan doküman incelemesi Yıldırım ve Şimşek'in (2005) açıkladığı doküman incelemesinin dört aşaması izlenerek gerçekleştirilmiştir. Bunlar dokümanlara ulaşma, uygunluğunu kontrol etme, dokümanları okuma ve dokümanları analiz etme olarak sıralanabilir.

Birinci aşama olan dokümanlara ulaşma aşamasında, araştırmanın amacına uygun dokümanlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Bunun için ulaşılabilen kütüphanelerde basılı olarak bulunan eğitim alanı ile ilgili dergiler ve bildiri kitapları el ile taranmış, daha sonra internetteki arama motorları kullanılarak, internet ortamında bulunan makaleler taranmıştır. Bu tarama 2010 tarihinin ekim ayının sonuna kadar sürdürülmüştür. Tarama sonucunda araştırmanın amacı doğrultusunda toplam 137 bildiri, makale ve teze ulaşılmıştır.

İkinci aşama olan araştırmaların uygunluğunu kontrol etme aşamasında, ulaşılan tüm araştırmalar ayrıntılı olarak okunmuş, amaçları, yöntemi ve bulguları tek tek incelenmiştir. Bu inceleme sırasında araştırmaların amaçları, yöntemi ve bulguları arasındaki tutarlılığa bakılmıştır. Amaçları ile bulguları tutarlı olmayan ya da bulgularında öğretmenlik uygulamalarında karşılaşılan sorunlara ve çözüm önerilerine ilişkin verilerin bulunmadığı, Okul Deneyimi ya da Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama sürecini değerlendirmeyi amaçlamayan araştırmalar elenmiştir.

Üçüncü aşama olan dokümanları okuma aşamasında, seçilen 107 araştırma tek tek okunmuş, Okul Deneyimi dersini, Öğretmenlik Uygulaması dersini ve uygulama sürecinin bütününe değerlendirmeyi amaçlayanlar olmak üzere üç gruba ayrılarak irdelenmiştir.

Dördüncü aşama olan dokümanları analiz etme aşamasında ise, her gruba giren araştırmalar, araştırmanın amacı, araştırmanın yöntemi, uygulamanın gerçekleştirildiği tarih, uygulama yapılan evren ve örneklem grubu, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, araştırmanın verilerinin analizinde kullanılan teknikler, araştırmanın bulguları / sonuçları ve araştırmanın önerileri başlıkları altında temalaştırılmış ve çizelge biçiminde sunulmuştur.

Ardından çizelge biçiminde özetlenen bu araştırmalardan belirlenen ölçütler çerçevesinde seçilen 8'i tez, 34'ü bildiri ve makale olmak üzere toplam 42 araştırma, nitel veri analizinde kullanılan Nvivo 8.1 programında analiz edilmek üzere bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bunun için basılı olarak bulunan dokümanlar tarayıcıda taranarak, bilgisayar ortamında bir kelime işlem programı olan "Word" programına aktarılmıştır. Aynı şekilde bilgisayar ortamında PDF (Adobe Portable Document Format) ya da internet sayfası biçiminde bulunan dokümanlar da "Word" programına

aktarılmıştır. Bu aktarımın yapılmasının gerekçesi, Nvivo 8.1 programının kullanılan bu versiyonunda sadece “Word” programında yazılmış dosyaların analiz edilebilmesidir.

Son olarak ise, araştırmaların bulguları ile sonuç ve önerileri incelenerek uygulamada karşılaşılan sorunlar ve bu sorunların çözümüne dönük getirilen öneriler; öğretmen adayı, uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni, uygulama okulu yöneticileri, uygulama okulu, uygulama okulundaki öğrenciler, öğretim programı ve fakülte okul işbirliği temaları altında kodlanmıştır.

Araştırmanın İkinci Aşamasının Verilerinin Toplanması

Araştırmanın ikinci aşamasını oluşturan nicel veriler; yapılan doküman incelemesinin sonuçlarına dayalı olarak, araştırmanın amacına uygun hazırlanan üç ayrı anket aracılığıyla 2010–2011 öğretim yılı bahar döneminde toplanmıştır.

Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması

Araştırmanın nicel verilerini toplamak üzere, öncelikle alanyazın taraması yapılmış, konuyla ilgili geliştirilmiş veri toplama araçları incelenmiştir. Daha sonra araştırmanın birinci aşamasında gerçekleştirilen doküman incelemesinden elde edilen Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara ve bu sorunların çözümüne dönük getirilen önerilere ilişkin temalara dayalı olarak, araştırmanın amaçları dikkate alınarak veri toplama aracının maddeleri oluşturulmuştur. Oluşturulan bu maddeler düzenlenerek, “Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunları ve Bu Sorunların Çözümüne Dönük Önerileri Belirleme Anketi” adı altında birincisi öğretmen adaylarına, ikincisi uygulama öğretim elemanlarına ve üçüncüsü uygulama öğretmenlerine yönelik, deneme formu niteliğinde üç ayrı veri toplama aracı hazırlanmıştır.

Hazırlanan üç ayrı veri toplama aracı, kapsam geçerliliğini belirlemek üzere uzman görüşüne sunulmuştur. Kapsam geçerliliği, bir ölçme aracı bulunduran soruların (maddelerin) ölçmenin amacına uygun olup olmadığının, ölçülmek istenen alanı temsil edip etmediğinin, uzman görüşüne göre belirlenmesidir (Karasar, 2002). Anket formları ikisi profesör, ikisi doçent, üçü yardımcı doçent, ikisi öğretim görevlisi olmak üzere toplam dokuz alan uzmanının görüşlerine sunulmuştur. Uzman görüşüne sunulan veri toplama araçlarının; araştırmanın amacına uygunluğu, içeriğin amaca uygunluğu,

yönergelerin, içeriğin ve yanıtlama biçiminin anlaşılabilirliğinin belirlenmesi açılarından incelenmesi amaçlanmıştır. Alan uzmanlarından alınan dönütler sonucunda anketler üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra, öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri için hazırlanan araştırma anketlerinin ön deneme uygulaması gerçekleştirilmiştir. Ön deneme uygulaması, anketin uygulanacağı örnekleme benzeyen 8-10 kişilik bir gruba, araştırmacının veri toplama aracını bire bir uygulayıp, anlaşılmayan yerleri ya da verilen tepkileri not alarak gerçekleştirdiği bir uygulamadır. Bu ön deneme uygulamasında gelen dönütler doğrultusunda veri toplama aracı yeniden düzeltilir ve düzenlenir (Erkuş, 2005). Ön deneme uygulaması için anketler; örneklem grubuna girmeyen Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesindeki Sınıf Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programlarında okuyan ve her bir programdan en az 10 olmak üzere toplam 58 öğretmen adayına uygulanmıştır. Ayrıca bu programlarda Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten ve her bir programdan en az 3 olmak üzere 18 uygulama öğretim elemanı ile Eskişehir ili ilköğretim okullarında bu alanlarda görev yapan her bir programdan en az 5 olmak üzere 28 uygulama öğretmenine anketler uygulanmıştır. Bu uygulamalar araştırmacı tarafından gerçekleştirilerek anlaşılmayan yerler ve dile getirilen sıkıntılar not alınmıştır. Alınan bu dönütler çerçevesinde anketlere son biçimi verilmiştir.

Ön deneme uygulaması sonrasında son hali verilen veri toplama araçları, Ek 3 ve Ek 4 ve Ek 5'te verilmiştir. Uygulamaya hazır hale gelen anketlerden öğretmen adayları için 1620, uygulama öğretim elemanları için 90, uygulama öğretmenleri için ise 270 adet çoğaltılmıştır.

Öğretmen adayları için hazırlanan anket dört bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümü öğretmen adaylarının kişisel bilgilerini içeren dört sorudan oluşmaktadır. İkinci bölümde Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama süreci ile ilgili bilgi almayı amaçlayan 14 soruya yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise bu derslerde karşılaşılan sorunlara dönük maddeler bulunmaktadır. Bu maddelerin 19'u Okul Deneyimi dersine, 29'u Öğretmenlik Uygulaması dersine, 24'ü ise her iki dersin de uygulama sürecine dönük yaşanan sorunları betimlemektedir. Üçüncü bölümün

sonunda bir de araştırmaya katılanların ek olarak belirtmek istedikleri sorunları yazabilecekleri açık uçlu bir soru bulunmaktadır. Dördüncü ve son bölümde ise bu derslerde karşılaşılan sorunlara dönük araştırmalarla ortaya konmuş önerilere ilişkin 24 maddeye ve araştırmaya katılanların ek olarak belirtmek istedikleri önerileri yazabilecekleri açık uçlu bir soruya yer verilmiştir.

Uygulama öğretim elemanları için hazırlanan anket de dört bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümü uygulama öğretim elemanlarının kişisel bilgilerini içeren yedi sorudan oluşmaktadır. İkinci bölümde Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama süreci ile ilgili bilgi almayı amaçlayan altı soruya yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise bu derslerde karşılaşılan sorunlara dönük maddeler bulunmaktadır. Bu maddelerin sekizi Okul Deneyimi dersine, 10'u Öğretmenlik Uygulaması dersine, yedisi ise her iki dersin de uygulama sürecine dönük yaşanan sorunları betimlemektedir. Üçüncü bölümün sonunda bir de araştırmaya katılanların ek olarak belirtmek istedikleri sorunları yazabilecekleri açık uçlu bir soru bulunmaktadır. Dördüncü ve son bölümde ise bu derslerde karşılaşılan sorunlara dönük araştırmalarla ortaya konmuş önerilere ilişkin 24 maddeye ve araştırmaya katılanların ek olarak belirtmek istedikleri önerileri yazabilecekleri açık uçlu bir soruya yer verilmiştir.

Uygulama öğretmenleri için hazırlanan anket ise dört bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümü uygulama öğretmenlerinin kişisel bilgilerini içeren yedi sorudan oluşmaktadır. İkinci bölümde Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama süreci ile ilgili bilgi almayı amaçlayan yedi soruya yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise bu derslerde karşılaşılan sorunlara dönük maddeler bulunmaktadır. Bu maddelerin 12'si Okul Deneyimi dersine, 20'si Öğretmenlik Uygulaması dersine, 16'sı ise her iki dersin de uygulama sürecine dönük yaşanan sorunları betimlemektedir. Üçüncü bölümün sonunda bir de araştırmaya katılanların ek olarak belirtmek istedikleri sorunları yazabilecekleri açık uçlu bir soru bulunmaktadır. Dördüncü ve son bölümde ise bu derslerde karşılaşılan sorunlara dönük araştırmalarla ortaya konmuş önerilere ilişkin 23 maddeye ve araştırmaya katılanların ek olarak belirtmek istedikleri önerileri yazabilecekleri açık uçlu bir soruya yer verilmiştir.

Veri Toplama Araçlarının Uygulanması

Öğretmen adayları, öğretim elemanları ve öğretmenler için hazırlanan üç ayrı veri toplama aracı, gizlilik ilkesine dayanarak üzerine isim yazılmaksızın hazırlanan zarfların içinde kargo aracılığıyla gönderilerek ve her fakültede uygulamada yardımcı olan bir öğretim üyesinin desteği ile uygulanmıştır. Zarflar her uygulama öğretim elemanının kendi grubunda uygulama yapabileceği biçimde hazırlanmıştır. Buna göre, her uygulama öğretim elemanı zarfının içinde 18 öğretmen adayı anketi, uygulama öğretmenleri için ayrı ayrı zarflara yerleştirilmiş altı uygulama öğretmeni anketi ve bir uygulama öğretim elemanı anketi ile uygulama öğretim elemanı için hazırlanmış bir de uygulama yönergesi bulunmaktadır. Uygulama öğretmenleri için ayrı ayrı hazırlanan her bir zarfın üzerinde de uygulamaya ilişkin açıklamalar bulunmaktadır. Her fakülte için bu zarflardan, Sınıf Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği anabilim dalları için ikişer adet olmak üzere toplam 10 adet hazırlanmıştır. 10 adet uygulama öğretim elemanı zarfının, uygulama sürecinde yardımcı olacak öğretim üyesi için hazırlanan bir adet uygulama yönergesinin ve veri toplama araçlarının geri dönüşü için üzerinde araştırmacının adres bilgilerinin yazıldığı bir adet geri dönüş poşetinin içinde olduğu dokuz kargo paketi hazırlanmıştır. Bu kargo paketleri araştırma için gerekli izinler alındıktan sonra, 2010-2011 öğretim yılı bahar döneminde Nisan ayının üçüncü haftasında örneklemdeki dokuz eğitim fakültesine gönderilmiştir.

Araştırma anketlerinin uygulamasına 2010-2011 öğretim yılı bahar döneminin mayıs ve haziran aylarında da devam edilmiş, haziran ayının son haftasından itibaren dönüşler başlamıştır. Ancak Bolu, Balıkesir ve İzmir'deki ilköğretim okullarında görev yapan uygulama öğretmenlerinden yeterli sayıda geri dönüş sağlanamamıştır. Bunun üzerine İl Milli Eğitim Müdürlükleri'yle iletişime geçilmiş ve bir anketör aracılığıyla bu illerde örnekleme seçilen uygulama öğretmenlerine anket uygulanmıştır. Ayrıca Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden de yeterli sayıda uygulama öğretim elemanına ulaşılamamıştır. Bunun için de uygulama öğretim elemanlarına telefon ile ulaşılmaya çalışılmış, elektronik posta ile eksik kalan anketlerin doldurulması sağlanmıştır. 2011 Temmuz ayının son haftasında araştırma anketlerinin tüm dönüşleri tamamlanmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırma verilerinin çözümlemesine ilişkin bilgiler, araştırmanın birinci aşamasından doküman incelemesi ile elde edilen verilerin çözümlemesi ve yorumlanması ile araştırmanın ikinci aşamasından anket ile elde edilen verilerin çözümlemesi ve yorumlanması başlıkları altında aşağıda açıklanmıştır.

Araştırmanın Birinci Aşamasından Elde Edilen Nitel Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Nitel verilerin çözümlemesinde sıklıkla betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri kullanılmaktadır. Betimsel analiz araştırmanın kavramsal yapısının belirgin olduğu durumlarda kullanılır. Bu analizde amaç elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde betimlemektir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). İçerik analizi ise verilerdeki anlamlı tanımlamaları, önemli örnekleri, temaları ve örüntüleri kapsamaktadır (Patton, 1987). Bu analizde amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bunun için birbirine benzeyen veriler, belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir ve bunlar okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize edilerek yorumlanır. İçerik analizinde veriler derinlemesine incelenerek bir kodlama yapılabileceği gibi, önceden hazırlanmış ayrıntılı ya da genel bir çerçeve oluşturan bir kodlama listesi de kullanılabilir. Ayrıca kodlama sırasında veriler incelenirken yeni kodlar da ortaya çıkabilir ve bunlar var olan kodlama listesine eklenir. Kodlamanın ne kadar ayrıntılı olması gerektiği önemlidir ve bunu araştırmanın amaçları belirlemektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Bu çalışmada doküman incelemesi yoluyla elde edilen verilerin çözümünde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizin tercih edilmesinin nedeni, çalışmada kuramsal çerçevenin temel boyutlarının oluşturulmuş olmasıdır. Her bir doküman, araştırmanın genel amaçları doğrultusunda genel çerçevesi belli olan ancak veri setleri incelenirken yapılan yeni kodlamalarla geliştirilen kodlama anahtarı kullanılarak analiz edilmiştir.

“Word” dosyası biçimine dönüştürülen ve Nvivo 8.1 nitel veri analizi programına aktarılan 42 araştırmanın, öncelikle %30’u güvenilirlik çalışması için yansız olarak seçilmiştir. Seçilen 13 araştırmanın bulguları ve önerileri birbirinden bağımsız biri alan uzmanı diğeri araştırmacı iki kişi tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Daha sonra

yapılan iki kodlama karşılaştırılarak, her bir veri setine yüklenen anlamın aynı olup olmadığına bakılmış, yapılan kodlamalar üzerinde görüş birliğine varılmaya çalışılmıştır. Görüş birliğine varılan ve varılmayan temalar belirlenerek araştırmanın güvenilirliği hesaplanmıştır. Güvenirliğin hesaplanmasında, araştırmacı ve alan uzmanının tema işaretlemelerinden “Görüş Birliği” ve “Görüş Ayrılığı” sayıları belirlenir. Araştırmacı ve alan uzmanı aynı madde için aynı temayı işaretlemiş ya da hiçbir temayı işaretlememişse, bu “uzmanlar arası görüş birliği olarak” kabul edilir. Eğer, alan uzmanı ve araştırmacı aynı madde için farklı temalar işaretlemişse, araştırmacının yapmış olduğu işaretleme temel alınır, ancak bu durum “görüş ayrılığı” olarak kabul edilir. Araştırmanın güvenilirliği aşağıdaki formül kullanılarak hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994):

$$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği} \times 100}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$$

Alanyazında, güvenilirlik formülüyle hesaplanan sonucun %80’e yaklaşması ya da geçmesi durumunda (Gay, 1987) ya da %90’a yaklaşması ya da geçmesi durumunda (Miles ve Huberman, 1994) değerlendiriciler arası güvenilirliğin sağlanmış olacağı belirtilmektedir. Bu çalışmada araştırmacı ve uzman arasındaki güvenilirlik oranları %81 ile %100 arasında değişmiş ve güvenilirliği ortalaması %90,1 olarak bulunmuştur.

Güvenirlik çalışmasının ardından seçilen 42 araştırmanın bulgular / sonuçlar ve önerileri Nvivo 8.1 programında belirlenen temalar çerçevesinde tek tek kodlanmıştır. Bu kodlamalarda araştırmaların bulgular / sonuçlar ve önerilerinde öğretmenlik uygulamaları sürecinde yaşanan sorunlar ve bu sorunların çözümüne dönük ortaya konulmuş öneriler belirlenmeye çalışılmıştır. Bunun için öncelikle tek tek okunan araştırmalar Okul Deneyimi dersinin, Öğretmenlik Uygulaması dersinin ya da her iki dersin değerlendirilmesine dönük çalışmalar olarak sınıflandırılmıştır. Daha sonra araştırmaların bulguları / sonuçları Okul Deneyimi dersinde öğretmen adayından, uygulama öğretim elamanından, uygulama öğretmeninden, uygulama okulu yöneticilerinden, uygulama okulundan, uygulama okulundaki öğrencilerden, öğretim programından ve fakülte okul işbirliğinden kaynaklanan sorunlar temaları altında kodlanmıştır. Yine Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adayından, uygulama

öğretim elamanından, uygulama öğretmeninden, uygulama okulu yöneticilerinden, uygulama okulundan, uygulama okulundaki öğrencilerden, öğretim programından ve fakülte okul işbirliğinden kaynaklanan sorunlar temaları altında kodlanmıştır. Yapılan bu kodlama aynı temalar altında çözüm önerilerinin ortaya konulması için de gerçekleştirilmiştir.

Son olarak da yapılan inceleme sonucunda betimlenen öğretmenlik uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ve bu sorunların çözümüne dönük getirilmiş öneriler araştırma anketinin hazırlanmasında kullanılmıştır.

Araştırmanın birinci aşamasından doküman analizi ile elde edilen veriler araştırmanın bulgular ve yorum bölümünde; sorunlar ve çözüm önerileri biçiminde iki ana başlık altında ve uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, okul yöneticileri, öğretmen adayı, öğretim programı, uygulama okulu ile uygulama okulundaki öğrenciler ve fakülte-okul işbirliği alt başlıkları altında sunulmuştur.

Araştırmanın İkinci Aşamasından Elde Edilen Nicel ve Nitel Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmada, veri toplama aracıyla toplanan verilerin analizine geçmeden önce, verilerin düzenlenmesi ve işlenmesiyle ilgili işlemler gerçekleştirilmiştir. Bunun için öncelikle, uygulamadan geri dönen anketler tek tek incelenmiş, incelemede eksik doldurulan ve araştırmanın örneklemine girmeyen kişilerin doldurduğu anketler değerlendirme dışında bırakılmıştır. Daha sonra değerlendirmeye alınan anketler tek tek numaralandırılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Uygulama öğretim elemanlarının, uygulama öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının üç ayrı ankete vermiş oldukları yanıtlar SPSS 16.0 (Statistical Package for the Social Science) programında üç ayrı dosya açılarak girilmiştir. Verilerin bilgisayara girilmesinde öğretmen adayı anketi, uygulama öğretim elemanı anketi ve uygulama öğretmeni anketi için ayrı birer kodlama anahtarı oluşturulmuş ve tüm veriler bu kodlama anahtarlarına göre bilgisayara girilmiştir. Verilerin çözümlemesinde anketi yanıtlayanların öğretmenlik uygulamalarında karşılaştıkları sorunlara ve çözüm önerilerine ne düzeyde katıldıklarını belirtmek için “sayı ve yüzdeden” yararlanılmıştır. Verilerin yorumlanmasında yüzde aralıklarına şu anlamlar verilmiştir:

%0	Hiçbiri
%1-9	Çok azı
%10-40	Küçük bir bölümü
%41-49	Yarısına yakını
%50	Yarısı
%51-59	Yarisından biraz fazlası
%60-90	Büyük bir bölümü
%91-99	Tamamına yakını
%100	Tümü

Araştırmanın ikinci aşamasından, araştırma anketleri aracılığıyla elde edilen veriler araştırmanın bulgular ve yorum bölümünde; araştırmanın birinci aşamasında sunulduğu biçimde sorunlar ve çözüm önerileri ana başlıkları altında sunulmuştur. Her bir ana başlık altında uygulama öğretmeninin niteliği, görevleri ile tutum ve davranışları; uygulama öğretim elemanının niteliği, görevleri ile tutum ve davranışları; okul yöneticilerinin niteliği ile tutum ve davranışları; öğretmen adayı, öğretim programı, uygulama okulu ile uygulama okulundaki öğrenciler ve fakülte-okul işbirliği alt başlıklarına yer verilmiştir. Üç araştırma anketinin sorun ve çözüm önerisi maddelerinin hangi çizelgelerde sunulduğu Çizelge 7, Çizelge 8 ve Çizelge 9’da verilmiştir.

Çizelge 7

Öğretmen Adayı Anket Maddelerinin Analizlerinin Verildiği Çizelge Numaraları

Çizelgeler	Anketteki Sorun Maddeleri	Çizelgeler	Anketteki Çözüm Önerisi Maddeleri
10	Bölüm II 1-2-3-4-5-6	46	Bölüm IV 1-2
11	Bölüm III 1-2-3-4-5-6-7-8-9	47	Bölüm IV 3-4-5-6
12	Bölüm III 10-11-12-13-14-15-16-17-18-19	48	Bölüm IV 7-8
13	Bölüm II 13	49	Bölüm IV 9-10-11-12-13-14
14	Bölüm III 20-21-22-23-24-25-26-27-28	50	Bölüm IV 15-16-17-18

Çizelge 7, Devamı

Çizelgeler	Anketteki Sorun Maddeleri	Çizelgeler	Anketteki Çözüm Önerisi Maddeleri
15	Bölüm II 7-8-9-10-11	51	Bölüm IV 19-20
16	Bölüm III 29-30-31-32-33	52	Bölüm IV 21-22-23-24
17	Bölüm III 34-35-36-37-38		
18	Bölüm II 14		
19	Bölüm III 39-40-41-42-43		
20	Bölüm II 12		
21	Bölüm III 44-45-46-47		
22	Bölüm III 48-49-50-51-52-53-54-55-56-57		
23	Bölüm III 58-59-60-61-62-63-64		
24	Bölüm III 65-66-67-68-69		
25	Bölüm III 70-71		
26	Bölüm III 72		

Çizelge 8

Uygulama Öğretim Elemanı Anket Maddelerinin Analizlerinin Verildiği Çizelge Numaraları

Çizelgeler	Anketteki Sorun Maddeleri	Çizelgeler	Anketteki Çözüm Önerisi Maddeleri
27	Bölüm II 1-2-3-4-5	53	Bölüm IV 1-2
28	Bölüm III 1-2-3-4-5	54	Bölüm IV 3-4-5-6
29	Bölüm III 6-7-8-9-10	55	Bölüm IV 7-8

Çizelge 8, Devamı

Çizelgeler	Anketteki Sorun Maddeleri	Çizelgeler	Anketteki Çözüm Önerisi Maddeleri
30	Bölüm II 6	56	Bölüm IV 9-10-11-12-13-14
31	Bölüm III 11-12-13-14-15	57	Bölüm IV 15-16-17-18
32	Bölüm III 16	58	Bölüm IV 19-20
33	Bölüm III 17-18-19-20-21-22	59	Bölüm IV 21-22-23-24
34	Bölüm III 23-24-25		

Çizelge 9

Uygulama Öğretmeni Anket Maddelerinin Analizlerinin Verildiği Çizelge Numaraları

Çizelgeler	Anketteki Sorun Maddeleri	Çizelgeler	Anketteki Çözüm Önerisi Maddeleri
35	Bölüm II 1-2-3-4-5	60	Bölüm IV 1-2
36	Bölüm III 1-2-3-4-5-6-7-8	61	Bölüm IV 3-4-5-6
37	Bölüm III 9-10-11-12-13-14-15-16-17	62	Bölüm IV 7
38	Bölüm II 6	63	Bölüm IV 8-9-10-11-12-13
39	Bölüm II 7	64	Bölüm IV 14-15-16-17
40	Bölüm III 18-19-20-21-22-23-24	65	Bölüm IV 18-19
41	Bölüm III 25-26-27-28-29-30-31-32	66	Bölüm IV 20-21-22-23
42	Bölüm III 33-34-35-36-37-38		
43	Bölüm III 39-40-41		
44	Bölüm III 42-43-44		
45	Bölüm III 45-46-47-48		

Öğretmen adayları anketi, uygulama öğretimi elemanı anketi ve uygulama öğretmeni anketlerinde, kapalı uçlu soruların yanı sıra uygulamada yaşanan sorunların ve bu sorunların çözümüne dönük önerilerin yazılabileceği ikişer adet açık uçlu soru da bulunmaktadır. Bu sorulara verilen yanıtlar her üç anket için ayrı ayrı, anket numaraları belirtilerek bilgisayarda “word” programında yazılmıştır. Daha sonra yazılan tüm yanıtlar Nvivo 8.1 nitel veri analizi programına aktarılmış ve analiz edilmiştir. Ayrıca uygulama öğretimi elemanı anketinde ve uygulama öğretmeni anketinde açık uçlu ikişer adet daha soru bulunmaktadır. Bunların analizinde de önce tüm yanıtlar bilgisayara aktarılmış, daha sonra diğer açık uçlu sorular gibi Nvivo 8.1 nitel veri analizi programında analiz edilmiştir. Anketin nitel verilerinin incelenmesinde bir uzman ile birlikte çalışılmış ve her bir görüş incelenerek, temalaştırma yoluna gidilmiştir. Bu yapılırken araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman’ın (1994) güvenilirlik formülü kullanılarak hesaplanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

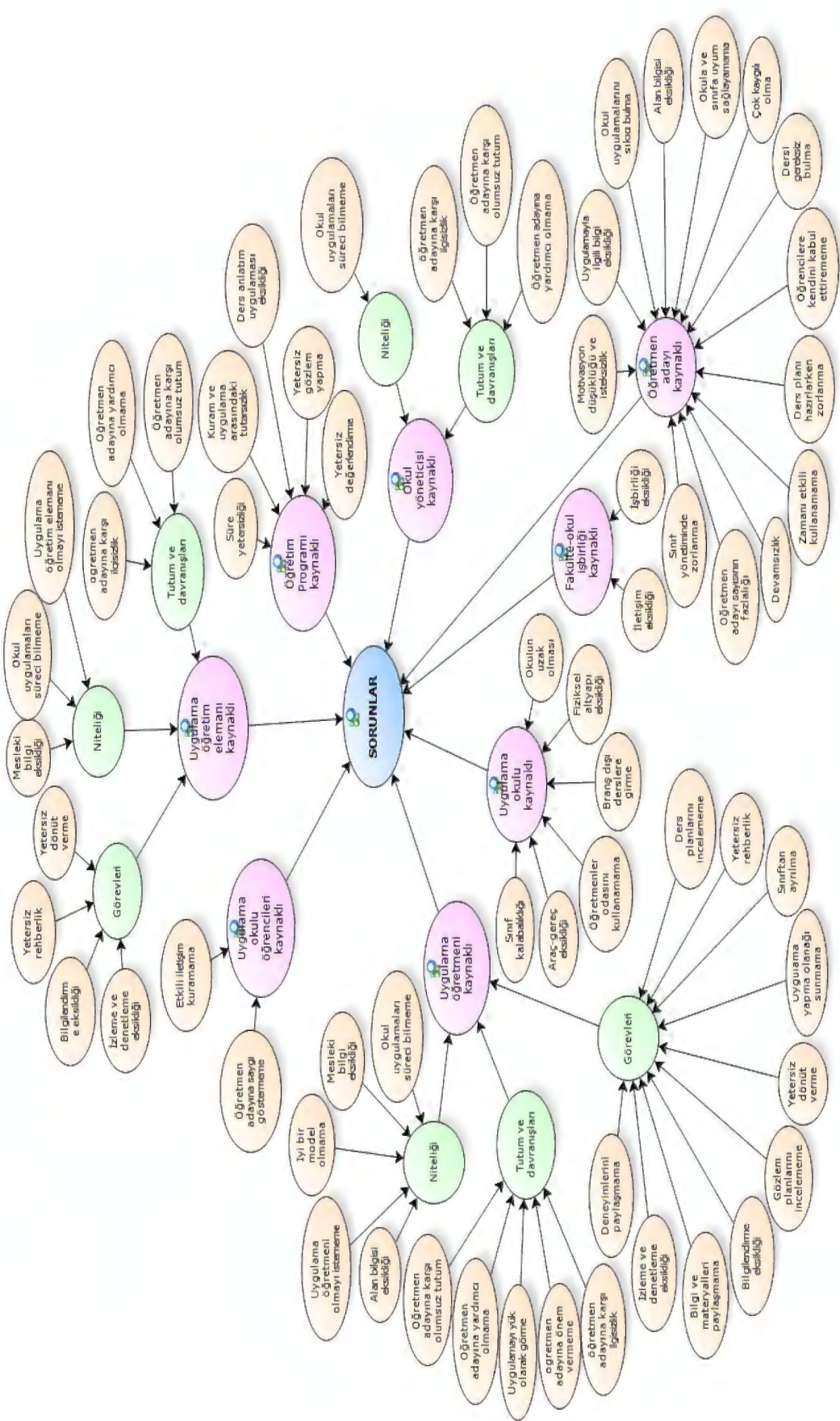
BULGULAR VE YORUM

Türkiye’de 1998–1999 öğretim yılından itibaren öğretmen eğitimi programlarında yer alan Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşanan araştırmalarla ortaya konulmuş sorunları ve çözüm önerilerini ilgililerin görüşlerine sunarak, elde edilen bulgular ışığında daha etkili bir öğretmenlik uygulaması için bir model önerisi oluşturulmasının amaçlandığı araştırmanın bu bölümünde, toplanan verilerin çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgulara ve bulguların yorumlarına yer verilmiştir. Bulgular ve yorumlarının verilmesinde, araştırmanın amacı doğrultusunda yanıtı aranan soruların sırası izlenmiştir.

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Dersleriyle İlgili Yapılmış Araştırmalarla Ortaya Konulmuş Sorunlara İlişkin Bulgular

Araştırmada yanıtı aranan ilk soru, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle ilgili yapılmış araştırmalarda, okullardaki öğretmenlik deneyimi etkinliklerinde saptanan sorunların neler olduğudur. Bu soruya yanıt bulmak için doküman analizi kapsamında seçilen araştırmaların bulguları incelenmiş, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunların daha çok uygulama öğretmeninden, uygulama öğretim elemanından, okul yöneticilerinden, öğretmen adaylarından, uygulama okulundan, uygulama okulundaki öğrencilerden, öğretim programından ve fakülte-okul işbirliğinden kaynaklandığı görülmüştür. Bu nedenle incelenen araştırmaların bulgularındaki öğretmenlik uygulamalarında yaşanan sorunlar bu sekiz ana tema ve alt temaları altında kodlanmıştır.

Araştırma bulgularından elde edilen bu sekiz boyuttan kaynaklanan tüm sorunlar, öncelikle oluşturulan ana ve alt temalar altında sıralanmıştır. Ardından bu sorunlar arasındaki ilişkileri bir bütün olarak gösteren Nvivo8 programında bir model oluşturulmuştur. Bu model Şekil 4’te verilmiştir.

Şekil 4. İncelenen araştırmalardan ortaya çıkan sorunlar

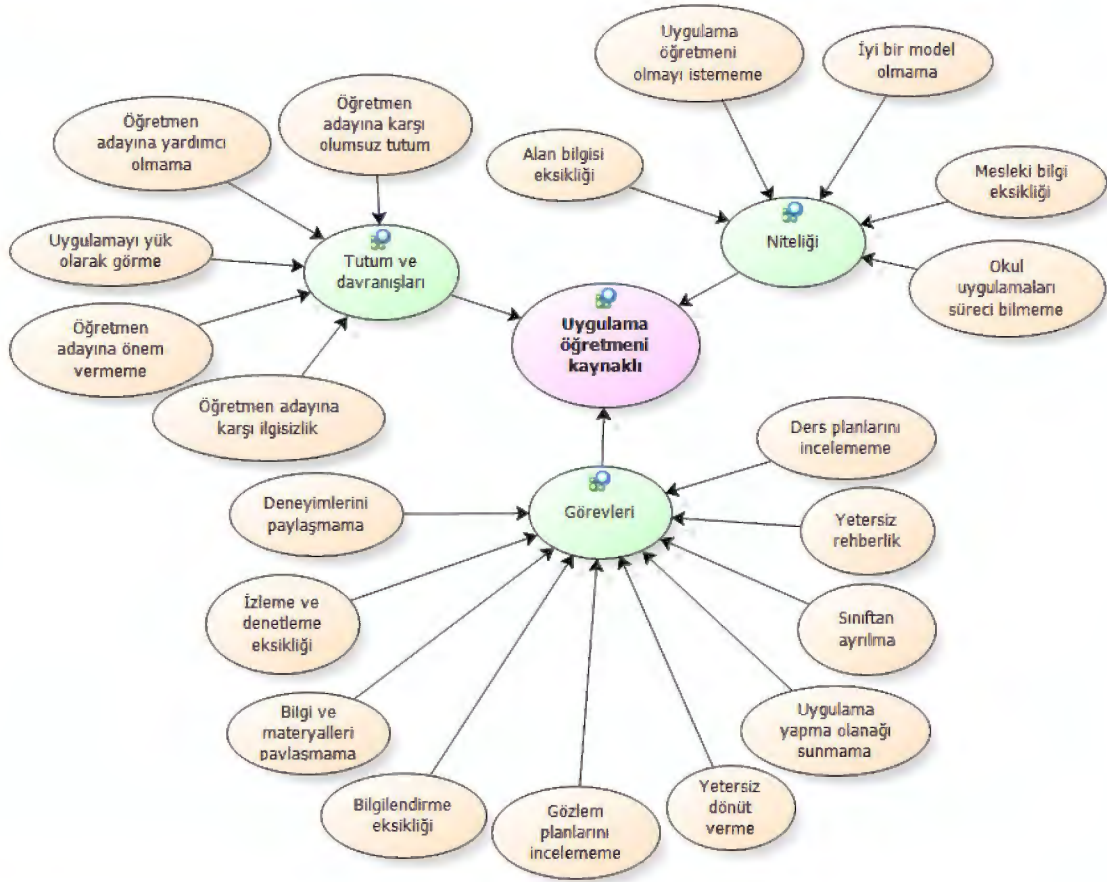
Şekil 4'teki modelde görüldüğü gibi, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara ilişkin ilk ana tema olan *uygulama öğretmeni kaynaklı sorunlar*; uygulama öğretmenin niteliğinden, uygulama öğretmenin görevlerini yerine getirip getirmemesinden, uygulama öğretmenin öğretmen adaylarına ve uygulama derslerine karşı tutum ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar olmak üzere üç alt tema atında toplanmıştır. İkinci ana tema olan *uygulama öğretim elemanı kaynaklı sorunlar*; uygulama öğretim elemanının niteliğinden, uygulama öğretim elemanının görevlerini yerine getirip getirmemesinden, uygulama öğretim elemanının öğretmen adaylarına ve uygulama derslerine karşı tutum ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar olmak üzere üç alt tema atında toplanmıştır. Üçüncü ana tema olan *uygulama okulu yöneticilerinden kaynaklı sorunlar* ise; uygulama okulu yöneticilerinin niteliğinden, uygulama okulu yöneticilerinin öğretmen adaylarına ve uygulama derslerine karşı tutum ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar olmak üzere iki alt tema atında toplanmıştır. Geri kalan öğretmenlik uygulamalarında yaşanan sorunlar, *öğretmen adaylarından kaynaklı, öğretim programından kaynaklı, uygulama okulundan kaynaklı, uygulama okulundaki öğrencilerden kaynaklı ve fakülte-okul işbirliğinden kaynaklı* sorunlar ana temaları altında toplanmıştır. Model üzerinde gösterilen bu sekiz boyuttan kaynaklanan sorunlar bu bölümde ilgili başlıklar altında sunulmuştur.

Uygulama Öğretmeninden Kaynaklanan Sorunlar

İncelenen araştırmalarla ortaya konulmuş Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan *uygulama öğretmeni kaynaklı sorunlar* Nvivo8 programında oluşturulmuş bir model üzerinde gösterilmiştir. Bu model Şekil 5'te verilmiştir.

Şekil 5'teki modelde görüldüğü gibi, uygulama öğretmenlerinin niteliğinden kaynaklanan sorunlar, uygulama öğretmenlerinin alan bilgisi konusunda yetersiz olması, uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik meslek bilgisi konusunda yetersiz olması, uygulama öğretmenlerinin alanı ile ilgili güncel bilgileri izlememesi, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerini iyi bir model olarak görmemeleri, uygulama öğretmenlerinin bu görevi istekleri dışında kabul etmek zorunda kalmaları, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerini isteksiz ve ilgisiz olarak görmeleri, uygulama

öğretmenlerinin yürüttükleri Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama sürecine ilişkin yeterli bilgiye sahip olmamaları şeklinde sıralanabilir.

Şekil 5. Uygulama öğretmeninden kaynaklanan sorunlar

Şekil 5'teki modelde görüldüğü gibi, uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirmelerine ilişkin olarak, uygulama öğretmenlerinin okulun kuralları, okulun öğretmen adaylarından beklentileri, okulun araç gereç olanakları, fiziki donanımı, öğretmen ve okul yöneticilerinin görevleri konusunda öğretmen adaylarını yeterince bilgilendirmemesi, öğretmen adaylarının hazırladığı raporlarda onlara rehberlik yapmaması, gözlem yaparken ve gözlem ödevlerini hazırlarken öğretmen adaylarına yeterince rehberlik yapmaması, düzenli dönütler verip yönlendirmeler yapmaması ve öğretmen adayını uzun süre sınıfta yalnız bırakması gibi sorunların yaşandığı ortaya çıkmıştır.

Uygulama öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmelerine dönük ise, uygulama öğretmenlerinin öğretim planlarını, öğretim

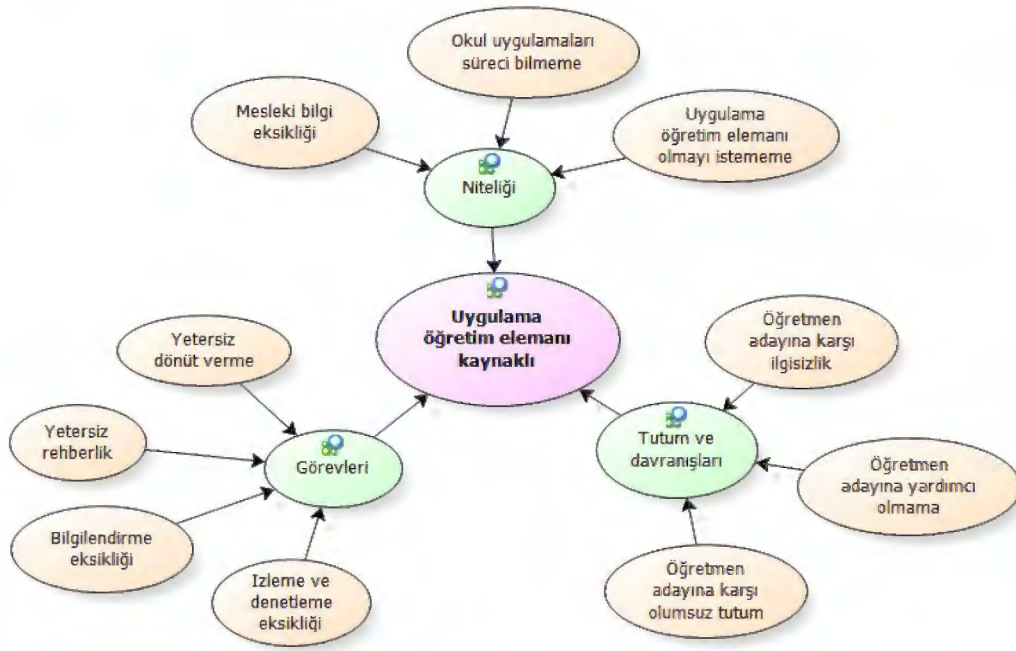
materyallerini, ders kitaplarını, ünite dergilerini ve öğretmenlik deneyimlerini öğretmen adaylarıyla paylaşmaması, öğretmen adaylarına fakültede öğrendiklerini uygulama sınıfında deneme olanağı sunmaması, gerektiğinde okulun olanaklarından yararlanmaları konusunda öğretmen adaylarına yardımcı olmaması, öğretmen adaylarının ders anlatımları öncesinde hazırladıkları ders planlarını inceleyip dönüt vermemesi, ders anlatım uygulaması sırasında dikkat etmesi gerekenler konusunda onları bilgilendirmemesi ve ders anlatımları sonrasında notlar alarak yeterli dönüt vermemesi, dönem boyunca düzenli dönütler verip yönlendirmeler yapmaması ve öğretmen adayını uzun süre sınıfta yalnız bırakması gibi sorunların yaşandığı ortaya çıkmıştır.

Son olarak incelenen araştırmalarda uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına ve uygulama derslerine karşı tutum ve davranışlarına dönük olarak ise, öğretmen adayını fazladan bir yük olarak görme, onunla ilgilenmeme, öğretmen adayına öğrencilerin önünde sınıftaki otoritesini sarsacak şekilde davranma, öğretmen adaylarına karşılaştıkları sorunları çözmelerinde ve sınıftaki öğrencilerle etkili iletişim kurmalarında yardımcı olmama, öğretmen adayının derste anlattığı konuları izleyen derslerde yeniden anlatma ve ders anlatım uygulamaları sırasında öğretmen adaylarının ders anlatımlarına konuşmalarını bölerek müdahale etme gibi sorunların yaşandığı belirlenmiştir.

Uygulama Öğretim Elemanından Kaynaklanan Sorunlar

İncelenen araştırmalarla ortaya konulmuş Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan *uygulama öğretim elemanı kaynaklı sorunlar* Nvivo8 programında oluşturulmuş bir model üzerinde gösterilmiştir. Bu model Şekil 6'da verilmiştir.

Şekil 6'daki modelde görüldüğü gibi, incelenen araştırmalara göre öğretmenlik uygulamalarında karşılaşılan sorunlardan uygulama öğretim elemanlarının niteliği ile ilgili olarak, uygulama öğretim elemanlarının ilköğretimde öğretmenlik deneyiminin olmaması ya da öğretmenlik meslek bilgisine yeterince sahip olmaması, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama sürecine ilişkin yeterli bilgiye sahip olmaması ve uygulama öğretim elemanı olarak görev almayı istememesi gibi sorunlar yaşanmaktadır.

Şekil 6. Uygulama öğretim elemanından kaynaklanan sorunlar

Şekil 6'daki modelde görüldüğü gibi, uygulama öğretim elemanlarının Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirmelerine ilişkin olarak, uygulama öğretim elemanlarının uygulama dersinin amaçları, ders süresince kendilerinden beklenenler, hazırlayacakları raporların kapsamı, nasıl gözlem yapacakları ve gözlem raporlarını nasıl dolduracakları konusunda öğretmen adaylarını yeterince bilgilendirmemesi, rehberlik yapmaması, öğretmen adaylarının gözlem planlarını ve hazırladıkları ödevleri inceleyerek onlara yeterli dönüt verip yönlendirmeler yapmaması, öğretmen adaylarıyla düzenli olarak bir araya gelerek uygulama sürecini izlememesi gibi sorunların yaşandığı ortaya çıkmıştır.

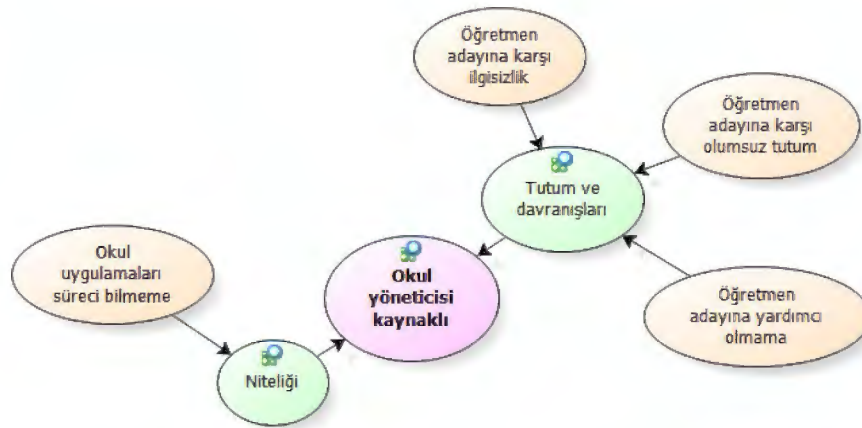
Uygulama öğretim elemanlarının Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmelerine dönük ise, uygulama öğretim elemanlarının uygulama dersinin amaçları, ders süresince kendilerinden beklenenler ve ders anlatımları öncesinde nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda öğretmen adaylarını yeterince bilgilendirmemesi, öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarını inceleyerek yeterli dönüt vermemesi, öğretmen adayının uygulama okulundaki ders anlatım uygulamalarını izlemeye yeterince gelmemesi ya da hiç gelmemesi, ders anlatım uygulaması sonunda öğretmen adaylarına yeterli dönüt vermemesi ve dönem boyunca

öğretmen adaylarının uygulama sürecini izleyerek onlara yeterli dönüt verip, yönlendirmeler yapmaması gibi sorunların yaşandığı belirlenmiştir.

Son olarak incelenen araştırmalarda uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına ve uygulama derslerine karşı tutum ve davranışlarına dönük olarak ise, uygulama öğretim elemanlarının ders yüklerinin fazla olması ve sorumluluklarındaki öğretmen adaylarının fazla olması vb. nedenlerle öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenmemesi, uygulama sürecini yeterince önemsememesi, öğretmen adayının uygulama sürecindeki gelişimine gereken önemi vermemesi, öğretmen adaylarına uygulama okuluyla ilgili karşılaştıkları sorunları çözmelerinde yardımcı olmaması ve onları dinlememesi gibi sorunların yaşandığı ortaya çıkmıştır.

Uygulama Okulu Yöneticilerinden Kaynaklanan Sorunlar

İncelenen araştırmalarla ortaya konulmuş Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan *uygulama okulu yöneticileri kaynaklı sorunlar* Nvivo8 programında oluşturulmuş bir model üzerinde gösterilmiştir. Bu model Şekil 7’de verilmiştir.

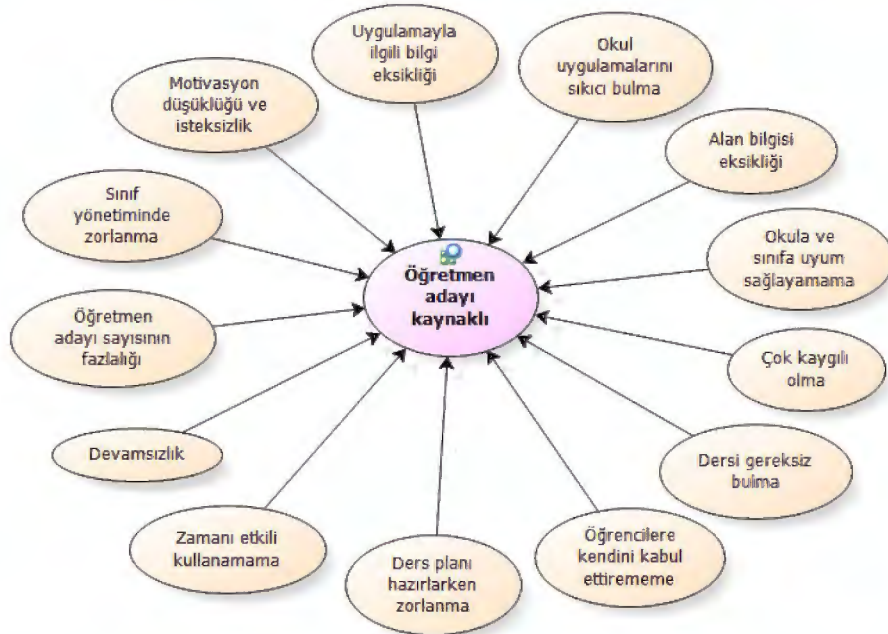
Şekil 7. Uygulama okulu yöneticilerinden kaynaklanan sorunlar

Şekil 7’deki modelde görüldüğü gibi, öğretmenlik uygulamalarında okul yöneticilerinin niteliğiyle ilgili olarak karşılaşılan en önemli sorunun okul yöneticilerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin yürütülmesi ile uygulama sürecindeki kendi görev ve sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları olduğu söylenebilir. Öte yandan okul yöneticilerinin öğretmen adaylarına

karşı tutum ve davranışlarıyla ilgili olarak ise, öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenmeme, onların okulda gerçekleştirilen etkinliklere katılmalarına olanak sağlamama, uygulama okulunda karşılaştıkları sorunları çözmelerinde öğretmen adaylarına yardımcı olmama, onları dinlememe ve öğretmen adaylarına okul düzenini bozan, sorun çıkaran öğrenciler gibi davranma vb. sorunların yaşandığı ortaya çıkmıştır.

Öğretmen Adaylarından Kaynaklanan Sorunlar

İncelenen araştırmalarla ortaya konulmuş Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan *öğretmen adayı kaynaklı sorunlar* Nvivo8 programında oluşturulmuş bir model üzerinde gösterilmiştir. Bu model Şekil 8’de verilmiştir.

Şekil 8. Öğretmen adaylarından kaynaklanan sorunlar

Şekil 8’deki modelde görüldüğü gibi, incelenen araştırmalara göre öğretmenlik uygulamalarında öğretmen adaylarıyla ilgili olarak, öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki görev ve sorumlulukları ile ilgili yeterince bilgi sahibi olmaması, kendi öğretmenlik alanlarıyla ilgili bilgi eksikliği, ders planı hazırlama, gözlem planı yapma, zaman yönetimi ve sınıf yönetimi vb. konularda zorlanması, ders anlatımı sırasında çok kaygılı olması, sınıftaki öğrencilerle etkili bir iletişim kuramaması, sınıftaki öğrenciler tarafından bir öğretmen gibi saygı görmemesi, uygulama okuluna ve sınıfa uyum sağlayamaması, uygulama dersini gereksiz bulması, uygulama sürecini sıkıcı bulması,

uygulama derslerine düzenli devam etmemesi ve uygulama sınıfındaki öğretmen adayı sayısının fazla olması gibi sorunlar yaşanmaktadır.

Uygulama Derslerinin Öğretim Programlarından Kaynaklanan Sorunlar

İncelenen araştırmalarla ortaya konulmuş Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan *öğretim programı kaynaklı sorunlar* Nvivo8 programında oluşturulmuş bir model üzerinde gösterilmiştir. Bu model Şekil 9’da verilmiştir.

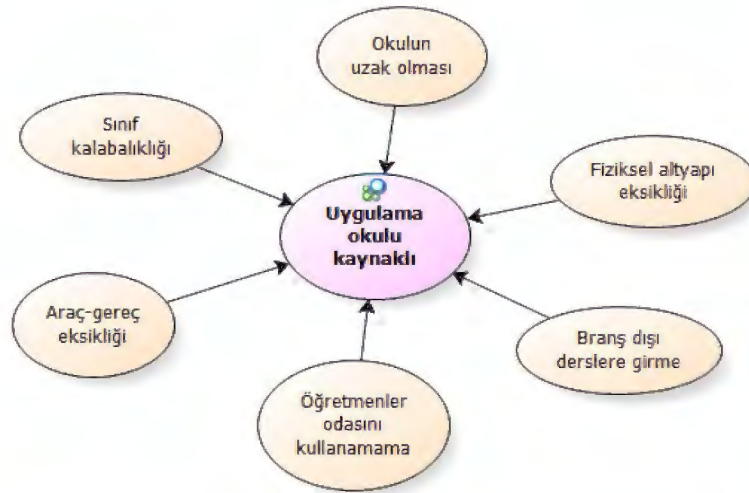

Şekil 9. Öğretim programından kaynaklanan sorunlar

Şekil 9’deki modelde görüldüğü gibi, incelenen araştırmalara göre öğretmenlik uygulamalarında öğretim programı ile ilgili olarak, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin sürelerinin yetersiz olması, bu derslerin etkili bir şekilde değerlendirilmemesi, derslerdeki gözlem ve ders anlatım uygulamalarının sayısının yetersiz kalması ve öğretmen adaylarının fakültelerinde öğrendikleri bilgi ve uygulamalar ile uygulamada karşılaştıklarının birbiri ile tutarlı olmaması gibi sorunlar yaşanmaktadır.

Uygulama Okulundan Kaynaklanan Sorunlar

İncelenen araştırmalarla ortaya konulmuş Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan *uygulama okulu kaynaklı sorunlar* Nvivo8 programında oluşturulmuş bir model üzerinde gösterilmiştir. Bu model Şekil 10’da verilmiştir.

Şekil 10. Uygulama okulundan kaynaklanan sorunlar

Şekil 10'daki modelde görüldüğü gibi, incelenen araştırmalarda öğretmenlik uygulamalarında karşılaşılan sorunlardan uygulama okuluna dönük olarak, uygulama okulunun uzak olması, uygulama okulunun araç-gereç ve fiziksel donanım açısından yetersiz olması, uygulama sınıflarının kalabalık olması, öğretmen adayının kendi alanı dışındaki bir dersi gözlemek zorunda kalması ve öğretmen adayının öğretmenler odasını ders hazırlığı yapmak ya da dinlenmek için kullanamaması gibi sorunların yaşandığı ortaya çıkmıştır.

Uygulama Okulunda Öğrenim Gören Öğrencilerden Kaynaklanan Sorunlar

İncelenen araştırmalarla ortaya konulmuş Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan *uygulama okulu öğrencileri kaynaklı sorunlar* Nvivo8 programında oluşturulmuş bir model üzerinde gösterilmiştir. Bu model Şekil 11'de verilmiştir.

Şekil 11. Uygulama okulunda öğrenim gören öğrencilerden kaynaklanan sorunlar

Şekil 11’deki modelde görüldüğü gibi, uygulama okulundaki öğrencilerle ilgili olarak, uygulama okulundaki öğrencilerin bir öğretmen gibi öğretmen adaylarına saygı göstermemesi ve öğretmen adaylarıyla aralarında etkili bir iletişimin kurulamaması gibi sorunların yaşandığı belirlenmiştir.

Fakülte-Okul İşbirliğinden Kaynaklanan Sorunlar

İncelenen araştırmalarla ortaya konulmuş Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan *fakülte-okul işbirliği kaynaklı sorunlar* Nvivo8 programında oluşturulmuş bir model üzerinde gösterilmiştir. Bu model Şekil 12’de verilmiştir.

Şekil 12. Fakülte-okul işbirliğinden kaynaklanan sorunlar

Şekil 12’deki modelde görüldüğü gibi, incelenen araştırmalara göre fakülte okul işbirliği ile ilgili olarak, uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının uygulama süreçlerine ilişkin düzenli görüşmeler yapmadıkları, uygulama süresince işbirliği içinde çalışmadıkları, uygulama öğretim elemanı ile öğretmen adaylarının düzenli görüşmeler yapmadıkları, uygulama süreci boyunca fakülte uygulama koordinatörü, okul uygulama koordinatörü, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri arasında uygulama sürecinin sağlıklı yürütülebilmesi için etkili bir iletişim ve işbirliğinin olmadığı ortaya çıkmıştır.

Doküman incelemesi kapsamında incelenen araştırmalarda ortaya konulan sorunların genel bir değerlendirmesi yapıldığında, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunların genel olarak, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uygulama sürecine dönük hazırlanan yönetmelik ve dokümanlara yeterince uygun davranılmamasından kaynaklandığı söylenebilir. Özellikle yaşanan sorunların daha çok uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının iyi seçilmemeleri, uygulama sürecini ve uygulama sürecindeki sorumluluklarını yeterince

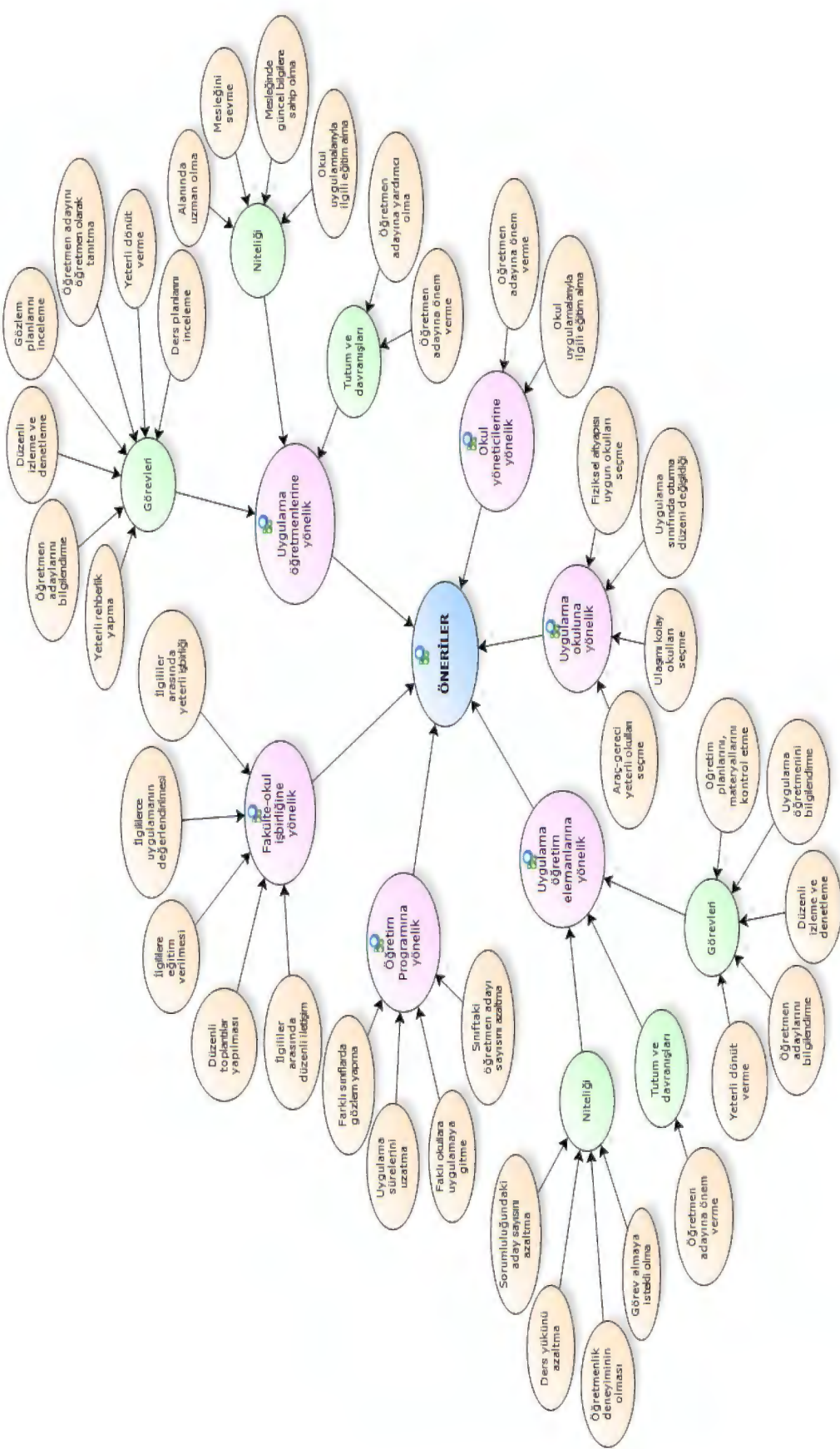
bilmemeleri ya da bildikleri halde uygulama sürecindeki sorumluluklarını yeterince yerine getirmemelerinden kaynaklandığı söylenebilir. Öte yandan uygulama sürecinde önemli bir boyut olan fakülte-okul işbirliği konusunda, süreçteki ilgililer arasında olması gereken iletişim ve işbirliğinin de uygulamada tam olarak gerçekleştirilemediği anlaşılmaktadır.

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Dersleriyle İlgili Yapılmış Araştırmalarla Ortaya Konulmuş Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular

Araştırmada yanıtı aranan ikinci soru, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle ilgili yapılmış araştırmalarda, okullardaki öğretmenlik deneyimi etkinliklerinde saptanan sorunların çözümüne dönük ne gibi önerilerin ortaya konulduğudur. Bu soruya yanıt bulmak için doküman analizi kapsamında seçilen araştırmaların bulguları / sonuçları ve önerileri incelenmiş, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara dönük incelenen araştırmalarla ortaya konulmuş önerilerin, araştırmaların amaçları ile tam bir tutarlılık içinde olmadığı görülmüştür. Bu nedenle sorunlara dönük getirilmiş öneriler bu araştırmanın doküman incelemesinde oluşturulan ana temaları doğrultusunda, uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, okul yöneticileri, uygulama okulu, öğretim programı ve fakülte okul işbirliği başlıkları altında temalaştırılmıştır.

Araştırma bulgularından elde edilen bu altı boyuttan kaynaklanan tüm öneriler, oluşturulan ana ve alt temalar altında sıralanmıştır. Ardından bu öneriler arasındaki ilişkileri bir bütün olarak gösteren Nvivo8 programında bir model oluşturulmuştur. Bu model Şekil 13'te verilmiştir.

Şekil 13'teki modelde görüldüğü gibi, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara dönük getirilen önerilere ilişkin ilk ana tema olan *uygulama öğretmenlerine yönelik öneriler*; uygulama öğretmenin niteliği, uygulama öğretmenin görevleri, uygulama öğretmenin öğretmen adaylarına ve uygulama derslerine karşı tutum ve davranışları ile ilgili öneriler olmak üzere üç alt tema atında toplanmıştır. İkinci ana tema olan *uygulama öğretim elemanlarına yönelik öneriler*; uygulama öğretim elemanının niteliği, uygulama öğretim elemanının görevleri, uygulama öğretim elemanının öğretmen adaylarına ve uygulama derslerine karşı tutum ve davranışları ile ilgili öneriler olmak üzere üç alt tema atında toplanmıştır.

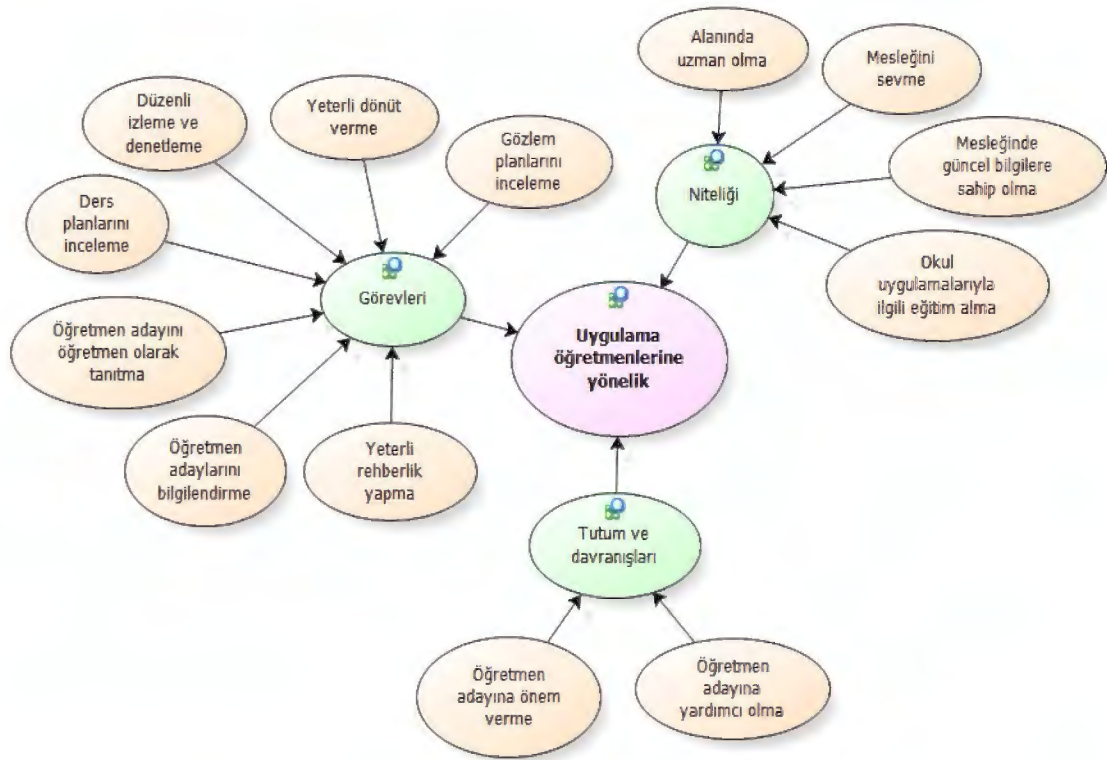

Şekil 13. İncelenen araştırmalardan ortaya çıkan çözüm önerileri

Geri kalan öğretmenlik uygulamaları ile ilgili öneriler, *uygulama okulu yöneticilerine yönelik*, *öğretim programına yönelik*, *uygulama okuluna yönelik* ve *fakülte-okul işbirliğine yönelik* ana temaları altında toplanmıştır. Model üzerinde gösterilen bu altı boyutta ilişkin öneriler bu bölümde ilgili başlıklar altında sunulmuştur.

Uygulama Öğretmenlerine Yönelik Çözüm Önerileri

İncelenen araştırmalarla ortaya konulmuş Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara dönük *uygulama öğretmenine yönelik öneriler* Nvivo8 programında oluşturulmuş bir model üzerinde gösterilmiştir. Bu model Şekil 14’te verilmiştir.

Şekil 14. Uygulama öğretmenlerine yönelik çözüm önerileri

Şekil 14’teki modelde görüldüğü gibi, incelenen araştırmalarda öğretmenlik uygulamalarında karşılaşılan sorunlara dönük uygulama öğretmenlerinin niteliği ile ilgili olarak, uygulama öğretmenlerinin mesleğini seven, mesleği ile ilgili güncel bilgileri takip eden, alanında uzman, öğretmenlik uygulamalarında görev almaya istekli

kişilerden seçilmesi ve uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamaları konusunda eğitim almaları önerilmiştir.

Şekil 14'teki modelde görüldüğü gibi, uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerindeki görevlerini yerine getirmelerine ilişkin olarak, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarını gereksinim duydukları (uygulama okulunun yapısı, öğretmenlerin görevleri, uygulama okulundaki etkinlikler vb.) konularda bilgilendirmesi, öğretmen adaylarına gereksinim duydukları (gözlem yapma, ders planı hazırlama, materyal hazırlama, ders anlatma vb.) konularda rehberlik yapması, öğretmen adaylarının gözlem planlarını ve ders planlarını inceleyerek yeterli dönüt vermesi, uygulama süresince uygulama öğretim elemanı ile birlikte öğretmen adayının uygulama sürecini izlemesi ve öğretmen adaylarını uygulama sınıfına bir öğretmen olarak tanıtması gibi öneriler getirilmiştir.

Son olarak uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarıyla ilgili olarak ise, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına okulun araç - gereç, fiziksel donanım vb. olanaklarından yararlanmaları, uygulamada karşılaştıkları sorunları çözmeleri konusunda yardımcı olmaları ve öğretmen adaylarına gereken önemi vererek onlara daha fazla zaman ayırmaları önerilmiştir.

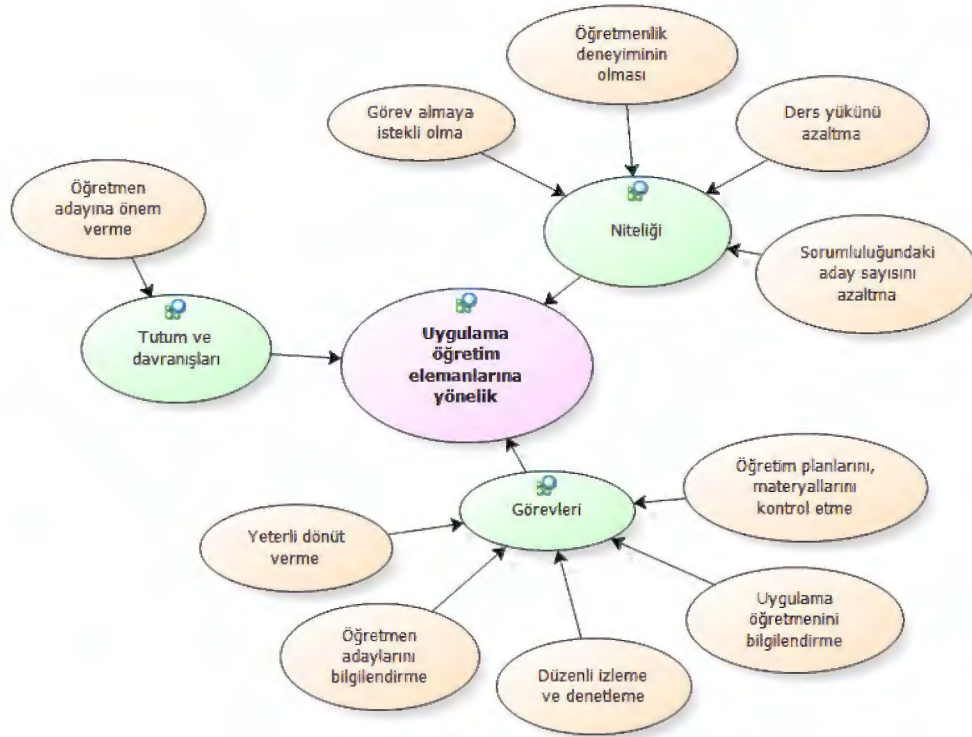
Uygulama Öğretim Elemanlarına Yönelik Çözüm Önerileri

İncelenen araştırmalarla ortaya konulmuş Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara dönük *uygulama öğretim elemanına yönelik öneriler* Nvivo8 programında oluşturulmuş bir model üzerinde gösterilmiştir. Bu model Şekil 15'te verilmiştir.

Şekil 15'teki modelde görüldüğü gibi, incelenen araştırmalarda uygulama öğretim elemanlarının niteliği ile ilgili olarak, uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik deneyimi olan, alanında uzman, uygulama öğretim elemanı olmaya istekli kişilerden seçilmesi, uygulama öğretim elemanlarının ders yüklerinin ve sorumluluğundaki öğretmen aday sayısının azaltılması önerilmiştir.

Şekil 15'teki modelde görüldüğü gibi, uygulama öğretim elemanlarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerindeki görevlerine dönük olarak ise, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını uygulama süresince neler yapacakları, sorumlulukları ve hazırlamaları gereken raporlar konusunda

bilgilendirmesi, öğretmen adaylarının hazırladıkları gözlem planlarını, ders planlarını ve öğretim materyallerini inceleyerek yeterli dönüt vermesi, uygulama öğretmenini öğretmen adaylarına ilişkin bilgilendirmesi, öğretmen adaylarının uygulama okulundaki ders anlatımlarını izlemeye gitmesi ve anlatımlarıyla ilgili yeterli dönüt vermesi gibi öneriler getirilmiştir.

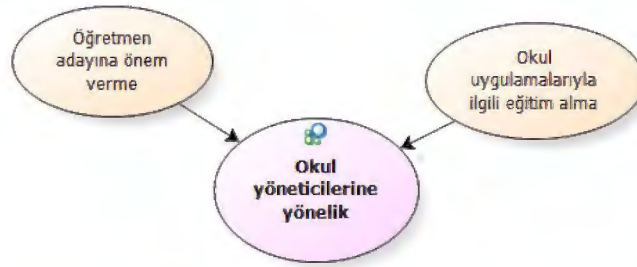

Şekil 15. Uygulama öğretim elemanlarına yönelik çözüm önerileri

Son olarak uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarıyla ilgili olarak ise, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adayına yeterince zaman ayırması ve öğretmen adayına gereken önemi verdiğini hissettirmesi önerilmiştir.

Uygulama Okulu Yöneticilerine Yönelik Çözüm Önerileri

İncelenen araştırmalarla ortaya konulmuş Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara dönük *uygulama okulu yöneticilerine yönelik öneriler* Nvivo8 programında oluşturulmuş bir model üzerinde gösterilmiştir. Bu model Şekil 16'da verilmiştir.

Şekil 16. Uygulama okulu yöneticilerine yönelik çözüm önerileri

Şekil 16'daki modelde görüldüğü gibi, incelenen araştırmalarda okul yöneticileriyle ilgili olarak, okul yöneticilerinin öğretmenlik uygulamaları süreci ve bu süreçteki kendi görev ve sorumlulukları konusunda eğitim alması ve öğretmen adaylarına gereken önemi vererek onlarla ilgilenmesi önerilmiştir.

Öğretim Programına Yönelik Çözüm Önerileri

İncelenen araştırmalarla ortaya konulmuş Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara dönük *öğretim programına yönelik öneriler* Nvivo8 programında oluşturulmuş bir model üzerinde gösterilmiştir. Bu model Şekil 17'de verilmiştir.

Şekil 17. Öğretim programına yönelik çözüm önerileri

Şekil 17'deki modelde görüldüğü gibi, incelenen araştırmalarda öğretim programı ile ilgili olarak, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin sürelerinin uzatılması ve uygulama zamanlarının yeniden gözden geçirilmesi, öğretmen

adaylarının farklı uygulama sınıflarında ve olanaklı ise farklı uygulama okullarında gözlem yapmalarının sağlanması, uygulama sınıflarında aynı anda bulunan öğretmen adayı sayısının azaltılması gibi öneriler getirilmiştir.

Uygulama Okuluna Yönelik Çözüm Önerileri

İncelenen araştırmalarla ortaya konulmuş Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara dönük *uygulama okuluna yönelik öneriler* Nvivo8 programında oluşturulmuş bir model üzerinde gösterilmiştir. Bu model Şekil 18’te verilmiştir.

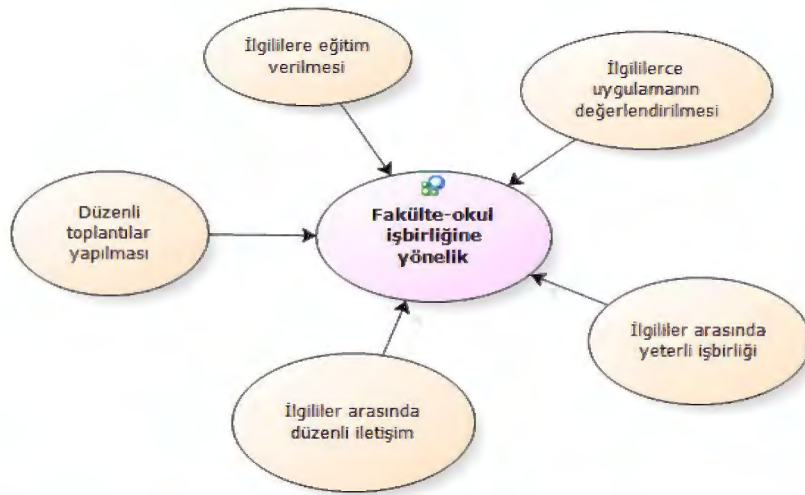

Şekil 18. Uygulama okuluna yönelik çözüm önerileri

Şekil 18’teki modelde görüldüğü gibi, incelenen araştırmalarda uygulama okuluna dönük olarak, uygulama okullarının fakültelere yakın ya da ulaşımı kolay, araç-gereç olanakları ve fiziksel donanımı yeterli okullardan seçilmesi ve uygulama sınıflarının öğretmen adaylarının rahatlıkla gözlem yapabilecekleri şekilde düzenlenmesi önerilmiştir.

Fakülte-Okul İşbirliğine Yönelik Çözüm Önerileri

İncelenen araştırmalarla ortaya konulmuş Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara dönük *fakülte-okul işbirliğine yönelik öneriler* Nvivo8 programında oluşturulmuş bir model üzerinde gösterilmiştir. Bu model Şekil 19’da verilmiştir.

Şekil 19. Fakülte-okul işbirliğine yönelik çözüm önerileri

Şekil 19'daki modelde görüldüğü gibi, incelenen araştırmalarda fakülte okul işbirliğine dönük olarak, uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenlerinin işbirliği içinde uygulamayı yürütmesi, uygulama süreci ile ilgili tüm ilgililerin etkili bir iletişim ve işbirliği içinde çalışmaları, uygulamayla ilgili tüm ilgililere uygulama sürecinin yürütülmesi, ilgililerin görev ve sorumlulukları konusunda bir eğitim verilmesi, uygulama sürecinin başında, uygulama süresince ve uygulama sonunda tüm ilgililerin katıldığı, uygulama sürecini geliştirmeyi ve yaşanan sorunlara dönük çözümler üretmeyi amaçlayan değerlendirme toplantıları düzenlenmesi önerilmiştir.

Doküman incelemesi kapsamında incelenen araştırmalarda ortaya konulan önerilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine ilişkin yapılan önerilerin daha çok, uygulama öğretmenlerinin, uygulama öğretim elemanlarının ve okul yöneticilerinin görevlerini tam olarak yerine getirmelerine, niteliklerine, öğretmen adaylarına karşı davranışlarına ve fakülte-okul işbirliği sürecinde ilgililer arasındaki iletişim ve işbirliğinin sağlanmasına dönük olduğu söylenebilir. Ayrıca Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama zamanlarının ve öğretim sürelerinin yeniden gözden geçirilmesi ile uygulama okulunun ulaşımı kolay, donanım açısından yeterli okullardan seçilmesi de sıklıkla belirtilen öneriler arasındadır.

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin İlgililerin Görüşlerine Dönük Bulgular

Araştırmanın amacı kapsamında yanıtı aranan üçüncü soru, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle ilgili yapılmış araştırmalarda ortaya konulan sorunlara ilişkin öğretmen adaylarının, uygulama öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin ne olduğudur. Bu soruya yanıt bulmak için öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri için hazırlanan üç ayrı veri toplama aracından elde edilen veriler, bu bölümde ayrı başlıklar altında sunulmuştur.

Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri

Araştırmanın üçüncü amacı kapsamında ilk olarak öğretmen adayları için hazırlanan veri toplama aracının ikinci ve üçüncü bölümünde yer alan 86 maddeye verilen yanıtların sayı ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Ardından araştırmanın üçüncü amacına ilişkin öğretmen adaylarının yanıtlarının çözümlemesiyle elde edilen bu veriler; uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, okul yöneticileri, öğretmen adayları, öğretim programı, uygulama okulu, uygulama okulundaki öğrenciler ve fakülte-okul işbirliği başlıkları altında sunulmuştur.

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeninden Kaynaklanan Sorunlar ile İlgili Görüşleri

Araştırmanın üçüncü amacı kapsamında öğretmen adaylarının uygulama öğretmenin niteliği, uygulama öğretmenin görevlerini yerine getirme durumu, uygulama öğretmenin tutum ve davranışları ile ders anlatım uygulamalarına ilişkin görüşleri Çizelge 10, 11, 12, 13 ve 14'te verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretmenlerinin niteliğine dönük olarak altı önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu altı önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 10'da verilmiştir.

Çizelge 10

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeninin Niteliği ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Evet		Hayır		Kısmen	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretmenim mesleki bilgi, davranış ve deneyim açısından benim için iyi bir modeldi.	638	53.4	189	15.8	368	30.8
2. Uygulama öğretmenim Okul Deneyimi dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahipti.	651	54.5	166	13.9	378	31.6
3. Uygulama öğretmenim Okul Deneyimi dersinde uygulama öncesinde hazırladığım dönem planımı inceledi.	386	32.3	576	48.2	233	19.5
4. Uygulama öğretmenim Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahipti.	643	53.8	158	13.2	394	33.0
5. Uygulama öğretmenim Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öncesinde hazırladığım dönem planımı inceledi.	373	31.2	588	49.2	234	19.6
6. Uygulama öğretmenim Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde görev almaya istekliydi.	668	55.9	173	14.5	354	29.6

Çizelge 10’da görüldüğü gibi, “Uygulama öğretmenim mesleki bilgi, davranış ve deneyim açısından benim için iyi bir modeldi.” önermesine öğretmen adaylarının %53.4’ü “evet”, %15.8’i “hayır”, %30.8’i ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%53.4) uygulama öğretmenlerini mesleki bilgi, davranış ve deneyim açısından iyi bir model olarak gördüklerini, öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%30.8) kısmen iyi bir model olarak gördüklerini, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%15.8) ise uygulama öğretmenlerini iyi bir model olarak görmediklerini göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin niteliğine ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama öğretmenim Okul Deneyimi dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahipti.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %54.5’i “evet”, %13.9’u “hayır”, %31.6’sı ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%54.5) uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu, öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%31.6) kısmen yeterli bilgiye sahip olduğunu, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün

(%13.9) ise uygulama öğretmenlerinin yeterli bilgiye sahip olmadığını düşündükleri anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin niteliğine ilişkin verilen üçüncü önerme “Uygulama öğretmenim Okul Deneyimi dersinde uygulama öncesinde hazırladığım dönem planımı inceledi.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %32.3’ü “evet”, %48.2’si “hayır”, %19.5’i ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%48.2) Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının uygulama öncesinde hazırladıkları dönem planlarını uygulama öğretmenlerinin incelemedikleri, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%32.3) inceledikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%19.5) ise kısmen inceledikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu verilere dayanarak, öğretmenlik uygulamasının yürütülmesine ilişkin yönergede de belirtildiği gibi, Okul Deneyimi dersindeki etkinliklerden biri olan dönem planının (etkinlik planının) uygulama öğretmeni tarafından incelenmesi ya da öğretmen adaylarıyla işbirliği içinde hazırlanmasının yeterince yerine getirilmediği söylenebilir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin niteliğine ilişkin verilen dördüncü önerme de “Uygulama öğretmenim Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahipti.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %53.8’i “evet”, %13.2’si “hayır”, %33’ü ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%53.8) uygulama öğretmenin Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu, öğretmen adaylarının üçte birinin (%33) kısmen yeterli bilgiye sahip olduğunu, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%13.2) ise uygulama öğretmenlerinin yeterli bilgiye sahip olmadığını düşündükleri anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin niteliğine ilişkin verilen beşinci önerme “Uygulama öğretmenim Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öncesinde hazırladığım dönem planımı inceledi.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %31.2’si “evet”, %49.2’si “hayır”, %19.6’sı ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%49.2) Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının uygulama öncesinde hazırladıkları dönem planlarını

uygulama öğretmenlerinin incelemedikleri, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%31.2) inceledikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%19.6) ise kısmen inceledikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu verilere dayanarak, öğretmenlik uygulamasının yürütülmesine ilişkin yönergede de belirtildiği gibi, Öğretmenlik Uygulaması dersindeki etkinliklerden biri olan dönem planının (etkinlik planının) uygulama öğretmeni tarafından incelenmesi ya da öğretmen adaylarıyla işbirliği içinde hazırlanmasının yeterince yerine getirilmediği söylenebilir.

Uygulama öğretmeninin niteliğine ilişkin verilen son önerme ise “Uygulama öğretmenim Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde görev almaya istekliydi.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %55.9’u “evet”, %14.5’i “hayır”, %29.6’sı ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%55.9) uygulama öğretmeninin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde görev almaya istekli olduğunu, öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%29.6) görev almaya kısmen istekli olduğunu, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%14.5) ise uygulama öğretmenlerinin görev almaya istekli olmadığını düşündükleri söylenebilir.

Uygulama öğretmenlerinin niteliğine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini yansıtan Çizelge 10’daki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretmenlerinin niteliği konusunda olumlu görüşlere sahip olduğu söylenebilir. Ancak uygulama öğretmenlerinin niteliğine ilişkin önermelere “kısmen” ve “hayır” yanıtını veren öğretmen adaylarının oranının da yarıya yakın olması, bu konudaki sorunların sürdüğünün bir işareti olarak görülebilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirmesine dönük olarak dokuz önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu dokuz önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 11’de verilmiştir.

Çizelge 11

Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersinde Uygulama Öğretmeninin Görevlerini Yerine Getirmesi ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretmenim uygulama okulunun kuralları (çalışma saatleri vb.) ve okulun öğretmen adaylarından beklentileri konusunda beni bilgilendirdi.	396	33.1	273	22.8	268	22.4	156	13.1	102	8.5
2. Uygulama öğretmenim uygulama okulunun araç gereç olanakları ve fiziki donanımı (laboratuvar, teknoloji sınıfı vb.) konusunda beni bilgilendirdi.	260	21.8	307	25.7	258	21.6	199	16.7	171	14.3
3. Uygulama öğretmenim uygulama okuldaki öğretmenler ve yöneticilerin görevleri konusunda beni bilgilendirdi.	250	20.9	194	16.2	181	15.1	275	23.0	295	24.7
4. Uygulama öğretmenim okul ve sınıf ortamındaki gözlemlerim için hazırladığım gözlem planımı inceleyerek yönlendirmeler yaptı.	219	18.3	232	19.4	223	18.7	241	20.2	279	23.3
5. Uygulama öğretmenim benimle okul ve sınıf ortamında yaptığım gözlemlerimle ilgili görüş alışverişinde bulundu.	143	12.0	196	16.4	251	21.0	287	24.0	317	26.5
6. Uygulama öğretmenim bana sınıf ortamı dışında da (okul bahçesi, öğretmenler odası, laboratuvar vb.) kendisini gözleme olanağı sundu.	275	23.0	240	20.1	223	18.7	201	16.8	256	21.4
7. Uygulama öğretmenim gözlem ödevlerimi hazırlarken bana rehberlik yaptı.	181	15.1	239	20.0	213	17.8	269	22.5	292	24.4
8. Uygulama öğretmenim sınıf dışındaki etkinliklerle ilgili hazırladığım raporlarda (okulun işleyişi, okul yönetimi, sosyal etkinlikler vb.) bana rehberlik yaptı.	187	15.6	230	19.2	221	18.5	281	23.5	275	23.0
9. Uygulama öğretmenim uygulama sınıfını bana / bize bırakıp sınıftan ayrılıyordu.	351	29.4	217	18.2	169	14.1	191	16.0	265	22.2

Çizelge 11’de görüldüğü gibi, “Uygulama öğretmenim uygulama okulunun kuralları (çalışma saatleri vb.) ve okulun öğretmen adaylarından beklentileri konusunda beni bilgilendirdi.” önermesine öğretmen adaylarının %33.1’i “tamamen katılıyorum”, %22.8’i “oldukça çok katılıyorum”, %22.4’ü “orta derecede katılıyorum”, %13.1’i “çok

az katılıyorum”, %8.5’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%55.9) Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretmenleri tarafından uygulama okulunun kuralları ve okulun kendilerinden beklentileri konusunda bilgilendirildikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%22.4) kısmen bilgilendirildikleri, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%21.6) ise bilgilendirilmedikleri görüşünde oldukları söylenebilir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama öğretmenim uygulama okulunun araç gereç olanakları ve fiziki donanımı (laboratuvar, teknoloji sınıfı vb.) konusunda beni bilgilendirdi.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %21.8’i “tamamen katılıyorum”, %25.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %21.6’sı “orta derecede katılıyorum”, %16.7’si “çok az katılıyorum”, %14.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%47.5) Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretmenleri tarafından uygulama okulunun araç gereç olanakları ve fiziki donanımı konusunda bilgilendirildikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%21.6) kısmen bilgilendirildikleri, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%31) ise bilgilendirilmedikleri, görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen üçüncü önerme “Uygulama öğretmenim uygulama okuldaki öğretmenler ve yöneticilerin görevleri konusunda beni bilgilendirdi.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %20.9’u “tamamen katılıyorum”, %16.2’si “oldukça çok katılıyorum”, %15.1’i “orta derecede katılıyorum”, %23’ü “çok az katılıyorum”, %24.7’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu yanıtlardan, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%47.7) Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretmenleri tarafından uygulama okuldaki öğretmenler ve yöneticilerin görevleri konusunda bilgilendirilmedikleri, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%37.1) bilgilendirildikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%15.1) ise kısmen bilgilendirildikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Uygulama öğretmeninin Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirmesine dönük verilen bir diğer önerme de “Uygulama öğretmenim okul ve sınıf ortamındaki gözlemlerim için hazırladığım gözlem planımı inceleyerek yönlendirmeler yaptı.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %18.3’ü “tamamen katılıyorum”, %19.4’ü “oldukça çok katılıyorum”, %18.7’si “orta derecede katılıyorum”, %20.2’si “çok az katılıyorum”, %23.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%43.5) Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretmenleri tarafından, öğretmen adaylarının okul ve sınıf ortamındaki gözlemleri için hazırladıkları gözlem planlarının incelenerek yönlendirmelerin yapılmadığı, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%37.7) yönlendirmelerin yapıldığı, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%18.7) ise kısmen yönlendirmelerin yapıldığı görüşünde olduklarını göstermektedir.

Çizelge 11’de görüldüğü gibi, uygulama öğretmeninin Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirmesine dönük verilen “Uygulama öğretmenim benimle okul ve sınıf ortamında yaptığım gözlemlerimle ilgili görüş alışverişinde bulundu.” önermesine, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %12’si tamamen katıldıklarını, %16.4’ü oldukça çok katıldıklarını, %21’i orta derecede katıldıklarını, %24’ü çok az katıldıklarını, %26.5’i ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısının (%50.5) Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarıyla okul ve sınıf ortamında yaptıkları gözlemleri ile ilgili görüş alışverişinde bulunmadıklarını, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%28.4) görüş alışverişinde bulunduklarını, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%21) ise uygulama öğretmenlerinin kısmen görüş alışverişinde bulunduklarını düşündükleri anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmen adayları uygulama öğretmeninin Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirmesine dönük olarak verilen “Uygulama öğretmenim bana sınıf ortamı dışında da (okul bahçesi, öğretmenler odası, laboratuvar vb.) kendisini gözleme olanağı sundu.” önermesine ise, %23’ü “tamamen katılıyorum”, %20.1’i “oldukça çok katılıyorum”, %18.7’si “orta derecede katılıyorum”, %16.8’i “çok az katılıyorum”, %21.4’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Bu veriler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%43.1) Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına sınıf ortamı dışında da kendilerini gözleme

olanağı sundukları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%18.7) kısmen gözleme olanağı sundukları, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%38.2) ise uygulama öğretmenlerinin kendilerini gözleme olanağı sunmadıkları görüşünde olduklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirmesine dönük verilen bir başka önerme de “Uygulama öğretmenim gözlem ödevlerimi hazırlarken bana rehberlik yaptı.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %15.1’i “tamamen katılıyorum”, %20’si “oldukça çok katılıyorum”, %17.8’i “orta derecede katılıyorum”, %22.5’i “çok az katılıyorum”, %24.4’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%46.9) Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına gözlem ödevlerini hazırlarken rehberlik yapmadıklarını, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%35.1) rehberlik yaptıklarını, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%17.8) ise kısmen rehberlik yaptıklarını düşündükleri anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına verilen “Uygulama öğretmenim sınıf dışındaki etkinliklerle ilgili hazırladığım raporlarda (okulun işleyişi, okul yönetimi, sosyal etkinlikler vb.) bana rehberlik yaptı.” önermesine ise, Çizelge 11’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %15.6’sı “tamamen katılıyorum”, %19.2’si “oldukça çok katılıyorum”, %18.5’i “orta derecede katılıyorum”, %23.5’i “çok az katılıyorum”, %23’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%46.5) Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretmenlerinin sınıf dışındaki etkinliklerle ilgili öğretmen adaylarının hazırladıkları raporlarda onlara rehberlik yapmadıkları, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birinin (%34.8) rehberlik yaptıkları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%18.5) ise kısmen rehberlik yaptıkları görüşünde olduklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirmesine dönük verilen son önerme de “Uygulama öğretmenim uygulama sınıfını bana / bize bırakıp sınıftan ayrılıyordu.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %29.4’ü “tamamen katılıyorum”, %18.2’si “oldukça çok katılıyorum”, %14.1’i “orta derecede katılıyorum”, %16’sı “çok az katılıyorum”, %22.2’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen

adaylarının yarısına yakınının (%47.6) Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretmenlerinin uygulama sınıfını öğretmen adaylarına bırakıp sınıftan ayrıldıkları, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%38.2) ise uygulama öğretmenlerinin sınıftan ayrılmadıkları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini yansıtan Çizelge 11'deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının genel olarak uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi dersindeki görevlerinin çoğunu yeterli düzeyde yerine getirmediklerini düşündükleri söylenebilir. Bu da Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretmenlerinin görevlerini yerine getirmesine dönük yaşanan sorunların halen devam ettiği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmesine dönük olarak 10 önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu 10 önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 12'de verilmiştir.

Çizelge 12'de görüldüğü gibi, "Uygulama öğretmenim sınıfta kullandığı öğretim planlarını benimle paylaştı." önermesine öğretmen adaylarının %28.1'i "tamamen katılıyorum", %23.7'si "oldukça çok katılıyorum", %17.8'i "orta derecede katılıyorum", %12.8'i "çok az katılıyorum", %17.5'i ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%51.8) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmenlerinin sınıflarında kullandıkları öğretim planlarını öğretmen adaylarıyla paylaştıkları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%17.8) kısmen paylaştıkları, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%30.3) ise paylaşmadıkları görüşünde olduklarını göstermektedir.

Çizelge 12

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Uygulama Öğretmeninin Görevlerini Yerine Getirmesi ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretmenim sınıfında kullandığı öğretim planlarını benimle paylaştı.	336	28.1	283	23.7	213	17.8	153	12.8	209	17.5
2. Uygulama öğretmenim sınıfında kullandığı öğretim materyallerini ve bilgi kaynaklarını (ders kitapları, ünite dergileri vb.) benimle paylaştı.	363	30.4	310	25.9	237	19.8	154	12.9	131	11.0
3. Uygulama öğretmenim ders anlatımım öncesinde hazırladığım ders planımla ilgili bana dönüt verdi.	258	21.6	252	21.1	209	17.5	251	21.0	225	18.8
4. Uygulama öğretmenim ders anlatımım öncesinde önemli konularda (sınıf yönetimi, öğrencilerin özellikleri, zaman yönetimi vb.) bana rehberlik yaptı.	292	24.4	303	25.4	265	22.2	166	13.9	169	14.1
5. Uygulama öğretmenim gereksinim duyduğumda okulun fiziksel olanaklarından (laboratuvar, araç-gereç vb.) yararlanma konusunda bana yardımcı oldu.	326	27.3	274	22.9	240	20.1	171	14.3	184	15.4
6. Uygulama öğretmenim uygulama sınıfında ben ders anlatırken anlatımım ile ilgili notlar alarak, gözlem formu doldurdu.	219	18.3	211	17.7	223	18.7	248	20.8	294	24.6
7. Uygulama öğretmenim ders anlattıktan sonra bana sunumum ile ilgili yeterli dönüt verdi.	258	21.6	261	21.8	171	14.3	253	21.2	252	21.1
8. Uygulama öğretmenim bana fakültede öğrendiğim bilgileri (yeni öğretim yöntem ve teknikleri, araç-gereç vb.) uygulama sınıfında deneme olanağı sundu.	317	26.5	272	22.8	255	21.3	185	15.5	166	13.9
9. Uygulama öğretmenim uygulama sınıfını bana / bize bırakıp sınıftan ayrılıyordu.	354	29.6	193	16.2	190	15.9	195	16.3	263	22.0
10. Uygulama öğretmenim uygulama süresince bana düzenli dönütler vererek, hatalarımı düzeltmem konusunda rehberlik yaptı.	253	21.2	242	20.3	186	15.6	274	22.9	240	20.1

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama

öğretmenim sınıfında kullandığı öğretim materyallerini ve bilgi kaynaklarını (ders kitapları, ünite dergileri vb.) benimle paylaştı.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %30.4’ü “tamamen katılıyorum”, %25.9’u “oldukça çok katılıyorum”, %19.8’i “orta derecede katılıyorum”, %12.9’u “çok az katılıyorum”, %11’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%56.3) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmenlerinin sınıflarında kullandıkları öğretim materyallerini ve bilgi kaynaklarını öğretmen adaylarıyla paylaştıkları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%19.8) kısmen paylaştıkları, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık dörtte birinin (%23.9) ise paylaşmadıkları görüşünde olduklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen üçüncü önerme “Uygulama öğretmenim ders anlatımım öncesinde hazırladığım ders planımla ilgili bana dönüt verdi.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %21.6’sı “tamamen katılıyorum”, %21.1’i “oldukça çok katılıyorum”, %17.5’i “orta derecede katılıyorum”, %21’i “çok az katılıyorum”, %18.8’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%42.7) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının ders anlatımları öncesinde hazırladıkları ders planlarıyla ilgili dönüt verdikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%17.5) kısmen dönüt verdikleri, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (39.8) ise dönüt vermedikleri görüşünde oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adayları uygulama öğretmenin Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen “Uygulama öğretmenim ders anlatımım öncesinde önemli konularda (sınıf yönetimi, öğrencilerin özellikleri, zaman yönetimi vb.) bana rehberlik yaptı.” önermesine ise, öğretmen adaylarının %24.4’ü “tamamen katılıyorum”, %25.4’ü “oldukça çok katılıyorum”, %22.2’si “orta derecede katılıyorum”, %13.9’u “çok az katılıyorum”, %14.1’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Bu veriler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%49.8) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmenlerinin ders anlatımları öncesinde öğretmen adaylarına önemli konularda rehberlik yaptıkları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%22.2) kısmen rehberlik yaptıkları, buna

karşın öğretmen adaylarının dörtte birden fazlasının (%28) ise rehberlik yapmadıkları görüşünde olduklarını göstermektedir.

Çizelge 12’de görüldüğü gibi, uygulama öğretmenin Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen “Uygulama öğretmenim gereksinim duyduğumda okulun fiziksel olanaklarından (laboratuvar, araç-gereç vb.) yararlanma konusunda bana yardımcı oldu.” önermesine öğretmen adaylarının %27.3’ü tamamen katıldıklarını, %22.9’u oldukça çok katıldıklarını, %20.1’i orta derecede katıldıklarını, %14.3’ü çok az katıldıklarını, %15.4’ü ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısının (%50.2) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmenlerinin gereksinim duyduklarında öğretmen adaylarına okulun fiziksel olanaklarından yararlanma konusunda yardımcı oldukları, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%29.7) yardımcı olmadıkları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%20.1) ise uygulama öğretmenlerinin kendilerine kısmen yardımcı oldukları görüşünde olduklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen altıncı önerme “Uygulama öğretmenim uygulama sınıfında ben ders anlatırken anlatımım ile ilgili notlar alarak, gözlem formu doldurdu.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %18.3’ü “tamamen katılıyorum”, %17.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %18.7’si “orta derecede katılıyorum”, %20.8’i “çok az katılıyorum”, %24.6’sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%45.4) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmenlerinin öğretmen adayları uygulama sınıfında ders anlatırken, anlatımlarıyla ilgili notlar alarak, gözlem formu doldurmadıkları, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%36) uygulama öğretmenlerinin gözlem formu doldurdıkları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%18.7) ise bu görevin kısmen yerine getirildiği görüşünde oldukları söylenebilir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen yedinci önerme “Uygulama öğretmenim ders anlattıktan sonra bana sunumum ile ilgili yeterli dönüt verdi.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %21.6’sı “tamamen katılıyorum”, %21.8’i “oldukça çok katılıyorum”, %14.3’ü “orta derecede katılıyorum”, %21.2’si

“çok az katılıyorum”, %21.1’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%43.4) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmenlerinin ders anlattıktan sonra öğretmen adaylarına sunumlarıyla ilgili yeterli dönüt verdikleri, öte yandan öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%42.3) uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına yeterli dönüt vermedikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%14.3) ise bu görevin kısmen yerine getirildiği görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına verilen “Uygulama öğretmenim bana fakültede öğrendiğim bilgileri (yeni öğretim yöntem ve teknikleri, araç-gereç vb.) uygulama sınıfında deneme olanağı sundu.” önermesine, Çizelge 12’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %26.5’i “tamamen katılıyorum”, %22.8’i “oldukça çok katılıyorum”, %21.3’ü “orta derecede katılıyorum”, %15.5’i “çok az katılıyorum”, %13.9’u ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%49.3) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına fakültede öğrendikleri bilgileri uygulama sınıfında deneme olanağı sundukları, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%29.4) bu olanağı sunmadıkları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%21.3) ise bu olanağı kısmen sundukları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen “Uygulama öğretmenim uygulama sınıfını bana / bize bırakıp sınıftan ayrılıyordu.” önermesine ise, öğretmen adaylarının %29.6’sı tamamen katıldıklarını, %16.2’si oldukça çok katıldıklarını, %15.9’u orta derecede katıldıklarını, %16.3’ü çok az katıldıklarını, %22’si ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu verilere dayanarak, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%45.8) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmenlerinin uygulama sınıfını öğretmen adaylarına bırakıp sınıftan ayrıldıkları, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%38.3) ise uygulama öğretmenlerinin uygulama sınıfını öğretmen adaylarına bırakıp sınıftan ayrılmadıkları görüşünde oldukları söylenebilir.

Uygulama öğretmenin Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen son önerme ise “Uygulama öğretmenim uygulama süresince bana düzenli dönütler vererek, hatalarımı düzeltmem konusunda rehberlik yaptı.”

önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %21.2'si “tamamen katılıyorum”, %20.3'ü “oldukça çok katılıyorum”, %15.6'sı “orta derecede katılıyorum”, %22.9'u “çok az katılıyorum”, %20.1'i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%43) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmenlerinin uygulama süresince öğretmen adaylarına düzenli dönütler vererek, hatalarını düzeltmeleri konusunda rehberlik yapmadıkları, buna karşın öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%41.5) uygulama öğretmenlerinin kendilerine rehberlik yaptıkları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%15.6) ise uygulama öğretmenlerinin bu görevi kısmen yerine getirdikleri görüşünde olduklarını göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini yansıtan Çizelge 12'deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının genel olarak uygulama öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yeterli düzeyde yerine getirmediklerini düşündükleri söylenebilir. Özellikle öğretmen adaylarının yarısından fazlasının uygulama öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini kısmen yerine getirdiklerini ya da hiç yerine getirmediklerini düşünmesi, bu konuda yaşanan sorunların sürdüğünün bir işareti olarak görülebilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına sundukları ders anlatma olanaklarına ilişkin bir soru yöneltilmiştir. Öğretmen adaylarının bu soruya verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 13'te verilmiştir.

Çizelge 13

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeninin Kendilerine Sunduğu Ders Anlatma Olanakları ile İlgili Görüşleri

Görüş	Hiç sunmadı		1 -2 kez		3-4 kez		5 kez ve daha fazla	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretmeniniz öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama sınıfında size kaç kez ders anlatma olanağı sundu?	13	1.1	244	20.4	219	18.3	719	60.2

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına, öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama sınıflarında uygulama öğretmeni tarafından kendilerine kaç kez ders anlatma olanağı sunulduğu sorusu yöneltilmiştir. Çizelge 13'te görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının %1.1'i "hiç sunmadı", %20.4'ü "1-2 kez", %18.3'ü "3-4 kez", %60.2'si ise "5 kez ve daha fazla" yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%60.2) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama sınıflarında beş kez ve daha fazla ders anlatma olanağı buldukları, öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%38.7) dört kez ve daha az ders anlatma olanağı buldukları ve öğretmen adaylarının çok azının (%1.1) ise hiç ders anlatma olanağı bulmadıkları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenin kendilerine sunduğu uygulama sınıflarındaki ders anlatma olanağına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini yansıtan Çizelge 13'teki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama sınıflarında yeterli düzeyde ders anlatma olanağı buldukları, ancak öğretmen adaylarının üçte bir oranının fazlasının ise yeterli düzeyde ders anlatma olanağı bulmadıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına dönük olarak dokuz önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu dokuz önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 14'te verilmiştir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin kendilerine karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin verilen ilk önerme Çizelge 14'te görüldüğü gibi, "Uygulama öğretmenim yaptıklarımı takdir etti ve beni derse karşı güdüledi." önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %34.9'u "tamamen katılıyorum", %24.9'u "oldukça çok katılıyorum", %17.9'u "orta derecede katılıyorum", %10.8'i "çok az katılıyorum", %11.5'i ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%59.8) uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının yaptıklarını takdir edip onları derse karşı güdüledikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%17.9) kısmen takdir edip güdüledikleri buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%22.3) ise uygulama öğretmenlerinin yaptıklarını takdir edip güdülemedikleri görüşünde olduklarını göstermektedir.

Çizelge 14

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeninin Öğretmen Adaylarına Karşı Davranışları ve Tutumları ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretmenim yaptıklarını takdir etti ve beni derse karşı güdüledi.	417	34.9	298	24.9	214	17.9	129	10.8	137	11.5
2. Uygulama öğretmenim uygulama okulunda karşılaştığım sorunları çözmemde bana yardımcı oldu.	320	26.8	354	29.6	222	18.6	148	12.4	151	12.6
3. Uygulama öğretmenim bizimle sıcak bir ilişki kurdu.	455	38.1	319	26.7	213	17.8	114	9.5	94	7.9
4. Uygulama öğretmenim bizlere, sınıfta bir fazlalık, bir sorun, düzeni bozan kişi gibi hissetmemize neden olacak şekilde davrandı.	141	11.8	180	15.1	148	12.4	160	13.4	565	47.3
5. Uygulama öğretmenim bizimle yeterince ilgilenmedi.	138	11.5	234	19.6	168	14.1	157	13.1	497	41.6
6. Uygulama öğretmenim uygulama sınıfında birlikte olduğum öğretmen adayı arkadaşlarıma farklı, bana farklı davranıyordu.	72	6.0	113	9.5	158	13.2	168	14.1	684	57.2
7. Uygulama öğretmenim uygulama sınıfında anlattığımız konuları izleyen derslerde yeniden anlatıyordu.	380	31.8	189	15.8	237	19.8	226	18.9	151	12.6
8. Uygulama öğretmenim sınıftaki öğrencilerle etkili iletişim kurmamda bana yardımcı oldu.	331	27.7	323	27.0	262	21.9	156	13.1	123	10.3
9. Uygulama öğretmenim anlattığım dersi izlerken konuşmamı bölerek anlatımım ile ilgili gerekli düzeltmelerde bulundu.	169	14.1	181	15.1	209	17.5	216	18.1	419	35.1

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama öğretmenim uygulama okulunda karşılaştığım sorunları çözmemde bana yardımcı oldu.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %26.8’i “tamamen katılıyorum”, %29.6’sı “oldukça çok katılıyorum”, %18.6’sı “orta derecede katılıyorum”, %12.4’ü “çok az katılıyorum”, %12.6’sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%56.4) uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının uygulama okulunda karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara

yardımcı oldukları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%18.6) kısmen yardımcı oldukları, buna karşın öğretmen adaylarının dörtte birinin (%25) ise uygulama öğretmenlerinin kendilerine yardımcı olmadıkları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin verilen üçüncü önerme “Uygulama öğretmenim bizimle sıcak bir ilişki kurdu.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %38.1’i “tamamen katılıyorum”, %26.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %17.8’i “orta derecede katılıyorum”, %9.5’i “çok az katılıyorum”, %7.9’u ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%64.8) uygulama öğretmenleri ile öğretmen adayları arasında sıcak bir ilişki kurulduğunu, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%17.8) kısmen sıcak bir ilişki kurulduğunu, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%17.4) ise uygulama öğretmenleriyle aralarında sıcak bir ilişkinin kurulmadığını düşündüklerini göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin verilen dördüncü önerme “Uygulama öğretmenim bizlere, sınıfta bir fazlalık, bir sorun, düzeni bozan kişi gibi hissetmemize neden olacak şekilde davrandı.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %11.8’i “tamamen katılıyorum”, %15.1’i “oldukça çok katılıyorum”, %12.4’ü “orta derecede katılıyorum”, %13.4’ü “çok az katılıyorum”, %47.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%60.7) uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına, sınıfta bir fazlalık, bir sorun, düzeni bozan kişi gibi hissetmelerine neden olacak şekilde davranmadıkları, buna karşın öğretmen adaylarının dörtte birden fazlasının (%26.9) böyle davrandıkları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Uygulama öğretmenin öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin verilen bir diğer önerme de “Uygulama öğretmenim bizimle yeterince ilgilenmedi.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %11.5’i “tamamen katılıyorum”, %19.6’sı “oldukça çok katılıyorum”, %14.1’i “orta derecede katılıyorum”, %13.1’i “çok az katılıyorum”, %41.6’sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%54.7) uygulama öğretmenlerinin kendileriyle yeterince ilgilendikleri, buna karşın öğretmen

adaylarının yaklaşık üçte birinin (31.1) yeterince ilgilenmedikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%14.1) ise uygulama öğretmenlerinin kendileriyle kısmen ilgilendikleri görüşünde olduklarını göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin verilen “Uygulama öğretmenim uygulama sınıfında birlikte olduğum öğretmen adayı arkadaşlarıma farklı, bana farklı davranıyordu.” önermesine, öğretmen adaylarının %6’sı tamamen katıldıklarını, %9.5’i oldukça çok katıldıklarını, %13.2’si orta derecede katıldıklarını, %14.1’i çok az katıldıklarını, %57.2’si ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%71.3) uygulama öğretmenlerinin uygulama sınıfındaki tüm öğretmen adaylarına aynı davrandıklarını, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%15.5) ise aynı davranmadıklarını düşündükleri anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına verilen “Uygulama öğretmenim uygulama sınıfında anlattığımız konuları izleyen derslerde yeniden anlatıyordu.” önermesine ise, Çizelge 14’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %31.8’i “tamamen katılıyorum”, %15.8’i “oldukça çok katılıyorum”, %19.8’i “orta derecede katılıyorum”, %18.9’u “çok az katılıyorum”, %12.6’sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%47.6) uygulama öğretmenlerinin uygulama sınıfında öğretmen adaylarının anlattıkları konuları izleyen derslerde yeniden anlattıkları, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%31.5) ise yeniden anlatmadıkları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu önermeye öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%19.8) kısmen yanıtını vermesi ise uygulama öğretmenlerinin bazen öğretmen adaylarının anlattıkları konuları izleyen derslerde yeniden anlattıklarını düşündüklerini göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenin öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin verilen sekizinci önerme “Uygulama öğretmenim sınıftaki öğrencilerle etkili iletişim kurmamda bana yardımcı oldu.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %27.7’si “tamamen katılıyorum”, %27’si “oldukça çok katılıyorum”, %21.9’u “orta derecede katılıyorum”, %13.1’i “çok az katılıyorum”, %10.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%54.7) uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına

sınıftaki öğrencilerle etkili iletişim kurmalarında yardımcı olduklarını, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%21.9) kısmen yardımcı olduklarını, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%23.4) ise uygulama öğretmenlerinin kendilerine yardımcı olmadıklarını düşündüklerini göstermektedir.

Uygulama öğretmenin öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin verilen son önerme de “Uygulama öğretmenim anlattığım dersi izlerken konuşmamı bölerek anlatımım ile ilgili gerekli düzeltmelerde bulundu.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %14.1’i “tamamen katılıyorum”, %15.1’i “oldukça çok katılıyorum”, %17.5’i “orta derecede katılıyorum”, %18.1’i “çok az katılıyorum”, %35.1’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%53.2) uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının anlattıkları dersi izlerken konuşmalarını bölerek anlatımları ile ilgili düzeltmelerde bulunmadıkları, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%29.2) böyle düzeltmelerde bulundukları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%17.5) ise kısmen böyle düzeltmelerde bulundukları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini yansıtan Çizelge 14’teki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında anlattıkları konuları izleyen derslerde yeniden anlama gereği duymaları dışında, genelde olumlu tutum ve davranışlar içinde oldukları söylenebilir. Ancak öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına ilişkin verilen önermelere kısmen olumsuz ya da olumsuz yanıt vermeleri, bu konuda bazı gruplarda sorunların yaşandığının bir işareti olarak görülebilir.

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanından Kaynaklanan Sorunlar ile İlgili Görüşleri

Araştırmanın üçüncü amacı kapsamında öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanının niteliği, uygulama öğretim elemanının görevlerini yerine getirme durumu, uygulama öğretim elemanının tutum ve davranışları ile ders anlatım uygulamalarına ilişkin görüşleri Çizelge 15, 16, 17, 18 ve 19’da verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretim elemanlarının niteliğine dönük olarak beş önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu beş önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 15’te verilmiştir.

Çizelge 15

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanının Niteliği ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Evet		Hayır		Kısmen	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanım Okul Deneyimi dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahipti.	709	59.3	178	14.9	308	25.8
2. Uygulama öğretim elemanım Okul Deneyimi dersinde uygulama öncesinde dönem planımı hazırlarken bana yardımcı oldu.	452	37.8	492	41.2	251	21.0
3. Uygulama öğretim elemanım Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahipti.	696	58.2	175	14.6	324	27.1
4. Uygulama öğretim elemanım Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öncesinde dönem planımı hazırlarken bana yardımcı oldu.	368	30.8	506	42.3	321	26.9
5. Uygulama öğretim elemanım Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde görev almaya istekliydi.	624	52.2	222	18.6	349	29.2

Çizelge 15’te görüldüğü gibi, “Uygulama öğretim elemanım Okul Deneyimi dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahipti.” önermesine öğretmen adaylarının %59.3’ü “evet”, %14.9’u “hayır”, %25.8’i ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%59.3) uygulama öğretim elemanlarının Okul Deneyimi dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu, öğretmen adaylarının dörtte birinin (%25.8) kısmen yeterli bilgiye sahip olduğunu, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%14.9) ise uygulama öğretim elemanlarının bu konularda yeterli bilgiye sahip olmadığını düşündüklerini göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanlarının niteliğine ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama öğretim elemanım Okul Deneyimi dersinde uygulama öncesinde dönem planımı hazırlarken bana yardımcı oldu.” önermesidir. Bu önermeye

öğretmen adaylarının %37.8'i "evet", %41.2'si "hayır", %21'i ise "kısmen" yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%41.2) Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretim elemanlarının uygulama öncesinde dönem planlarını hazırlarlarken öğretmen adaylarına yardımcı olmadıklarını, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%37.8) yardımcı olduklarını, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%21) ise kısmen yardımcı olduklarını düşündükleri anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanlarının niteliğine ilişkin verilen üçüncü önerme "Uygulama öğretim elemanım Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahipti." önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %58.2'si "evet", %14.6'sı "hayır", %27.1'i ise "kısmen" yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%58.2) uygulama öğretim elemanlarının Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu, öğretmen adaylarının dörtte birden fazlasının (%27.1) kısmen yeterli bilgiye sahip olduğunu, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%14.6) ise uygulama öğretim elemanlarının bu konularda yeterli bilgiye sahip olmadığını düşündüklerini göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanlarının niteliğine ilişkin verilen dördüncü önerme de "Uygulama öğretim elemanım Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öncesinde dönem planımı hazırlarken bana yardımcı oldu." önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %30.8'i "evet", %42.3'ü "hayır", %26.9'u ise "kısmen" yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%42.3) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretim elemanlarının uygulama öncesinde dönem planlarını hazırlarlarken öğretmen adaylarına yardımcı olmadıklarını, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%30.8) uygulama öğretim elemanlarının bu konuda yardımcı olduklarını, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%26.9) ise kısmen yardımcı olduklarını düşündükleri anlaşılmaktadır.

Uygulama öğretim elemanlarının niteliğine ilişkin verilen son önerme ise "Uygulama öğretim elemanım Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde görev almaya istekliydi." önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %52.2'si "evet", %18.6'sı "hayır", %29.2'si ise "kısmen" yanıtını vermiştir. Bu değerlerden,

öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%52.2) uygulama öğretim elemanının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde görev almaya istekli olduğunu, öğretmen adaylarının dörtte bir oranından biraz fazlasının (%29.2) görev almaya kısmen istekli olduğunu, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%18.6) ise uygulama öğretim elemanlarının görev almaya istekli olmadığını düşündükleri anlaşılmaktadır.

Uygulama öğretim elemanlarının niteliğine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini yansıtan Çizelge 15'teki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretim elemanlarının niteliği konusunda olumlu görüşlere sahip olduğu söylenebilir. Ancak uygulama öğretim elemanlarının niteliğine ilişkin önermelere “kısmen” ve “hayır” yanıtını veren öğretmen adaylarının oranının da yarıya yakın olması, bu konudaki sorunların sürdüğünün bir işareti olarak görülebilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretim elemanlarının Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirmesine dönük olarak beş önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu beş önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 16'da verilmiştir.

Çizelge 16'da görüldüğü gibi, “Uygulama öğretim elemanım dersin amaçları ve ders süresince bizden beklenenler konusunda bizi yeterince bilgilendirdi.” önermesine öğretmen adaylarının %26.4'ü “tamamen katılıyorum”, %27'si “oldukça çok katılıyorum”, %18.9'u “orta derecede katılıyorum”, %14.1'i “çok az katılıyorum”, %13.6'sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%53.4) Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretim elemanları tarafından dersin amaçları ve ders süresince onlardan beklenenler konusunda yeterince bilgilendirildikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%18.9) kısmen bilgilendirildikleri, buna karşın öğretmen adaylarının dörtte birden fazlasının (%27.7) ise bu konularda bilgilendirilmedikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Çizelge 16

Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersinde Uygulama Öğretim Elemanının Görevlerini Yerine Getirmesi ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanım dersin amaçları ve ders süresince bizden beklenenler konusunda bizi yeterince bilgilendirdi.	316	26.4	323	27.0	226	18.9	168	14.1	162	13.6
2. Uygulama öğretim elemanım okul ve sınıf ortamlarındaki gözlemlerimde kullanacağım gözlem formlarının nasıl doldurulması gerektiği konusunda beni bilgilendirdi.	236	19.7	319	26.7	254	21.3	170	14.2	216	18.1
3. Uygulama öğretim elemanım okul ve sınıf ortamındaki gözlemlerim için hazırladığım gözlem planımı inceleyerek yönlendirmeler yaptı.	206	17.2	207	17.3	238	19.9	264	22.1	280	23.4
4. Uygulama öğretim elemanım ödevlerimle ilgili bana düzenli dönütler verdi.	216	18.1	200	16.7	260	21.8	266	22.3	253	21.2
5. Uygulama öğretim elemanım düzenli olarak bizlerle bir araya gelip uygulama sürecini izledi.	244	20.4	215	18.0	216	18.1	248	20.8	272	22.8

Öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanının Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirmesine dönük verilen ikinci önerme “Uygulama öğretim elemanım okul ve sınıf ortamlarındaki gözlemlerimde kullanacağım gözlem formlarının nasıl doldurulması gerektiği konusunda beni bilgilendirdi.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %19.7’si “tamamen katılıyorum”, %26.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %21.3’ü “orta derecede katılıyorum”, %14.2’si “çok az katılıyorum”, %18.1’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%46.4) Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretim elemanları tarafından, öğretmen adaylarının okul ve sınıf ortamlarındaki gözlemlerinde kullanacakları gözlem formlarının nasıl doldurulması gerektiği konusunda bilgilendirildiklerini, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%21.3) kısmen bilgilendirildiklerini, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%32.3) ise bu konuda bilgilendirilmediklerini düşündüklerini göstermektedir.

Uygulama öğretim elemanının Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirmesine dönük verilen bir diğer önerme de “Uygulama öğretim elemanım okul ve sınıf ortamındaki gözlemlerim için hazırladığım gözlem planımı inceleyerek yönlendirmeler yaptı.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %17.2’si “tamamen katılıyorum”, %17.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %19.9’u “orta derecede katılıyorum”, %22.1’i “çok az katılıyorum”, %23.4’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlere dayanarak, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%45.5) Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretim elemanları tarafından öğretmen adaylarının okul ve sınıf ortamındaki gözlemleri için hazırladıkları gözlem planlarının incelenerek yönlendirmelerin yapılmadığı, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%34.5) yönlendirmelerin yapıldığı, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%19.9) ise kısmen yönlendirmelerin yapıldığı görüşünde oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına verilen “Uygulama öğretim elemanım ödevlerimle ilgili bana düzenli dönütler verdi.” önermesine ise, Çizelge 16’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %18.1’i “tamamen katılıyorum”, %16.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %21.8’i “orta derecede katılıyorum”, %22.3’ü “çok az katılıyorum”, %21.2’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%43.5) Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına ödevleriyle ilgili düzenli dönütler vermedikleri, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%34.8) düzenli dönütler verdikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%21.8) ise kısmen düzenli dönütler verdikleri görüşünde olduklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanının Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirmesine dönük verilen son önerme ise “Uygulama öğretim elemanım düzenli olarak bizlerle bir araya gelip uygulama sürecini izledi.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %20.4’ü “tamamen katılıyorum”, %18’i “oldukça çok katılıyorum”, %18.1’i “orta derecede katılıyorum”, %20.8’i “çok az katılıyorum”, %22.8’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%43.6) Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretim elemanlarının düzenli olarak öğretmen adaylarıyla bir araya gelip uygulama sürecini izlemedikleri, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%38.4) uygulama öğretim elemanlarının uygulama sürecini izledikleri, öğretmen adaylarının

küçük bir bölümünün (%18.1) ise uygulama öğretim elemanlarının uygulama sürecini kısmen izledikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Uygulama öğretim elemanlarının Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini yansıtan Çizelge 16'daki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının genel olarak uygulama öğretim elemanlarının Okul Deneyimi dersindeki görevlerinin çoğunu yeterli düzeyde yerine getirmediklerini düşündükleri söylenebilir. Nitekim bu veriler, Okul Deneyimi dersinde uygulama öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirmesine dönük yaşanan sorunların devam ettiğinin bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretim elemanlarının Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmesine dönük olarak beş önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu beş önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 17'de verilmiştir.

Çizelge 17'de görüldüğü gibi, "Uygulama öğretim elemanım dersin amaçları ve ders süresince bizden beklenenler konusunda bizi yeterince bilgilendirdi." önermesine öğretmen adaylarının %28.2'si "tamamen katılıyorum", %24.8'i "oldukça çok katılıyorum", %20'si "orta derecede katılıyorum", %12.6'sı "çok az katılıyorum", %14.4'ü ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%53) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretim elemanları tarafından öğretmen adaylarının dersin amaçları ve ders süresince kendilerinden beklenenler konusunda yeterince bilgilendirildikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%20) kısmen bilgilendirildikleri, buna karşın öğretmen adaylarının dörtte birden fazlasının (%27) ise bu konularda bilgilendirilmedikleri görüşünde olduklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanının Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmesine dönük verilen ikinci önerme "Uygulama öğretim elemanım uygulama sınıfındaki ders anlatımım öncesinde nelere dikkat etmem gerektiği konusunda beni bilgilendirdi." önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %21.7'si "tamamen katılıyorum", %24.2'si "oldukça çok katılıyorum", %23.3'ü "orta derecede katılıyorum", %15.4'ü "çok az katılıyorum", %15.5'i ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısına

yakınının (%45.9) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretim elemanları tarafından öğretmen adaylarının uygulama sınıfındaki ders anlatımları öncesinde nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda bilgilendirildikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%23.3) kısmen bilgilendirildikleri, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%30.9) ise bilgilendirilmedikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Çizelge 17

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Uygulama Öğretim Elemanının Görevlerini Yerine Getirmesi ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanım dersin amaçları ve ders süresince bizden beklenenler konusunda bizi yeterince bilgilendirdi.	337	28.2	296	24.8	239	20.0	151	12.6	172	14.4
2. Uygulama öğretim elemanım uygulama sınıfındaki ders anlatımım öncesinde nelere dikkat etmem gerektiği konusunda beni bilgilendirdi.	259	21.7	289	24.2	278	23.3	184	15.4	185	15.5
3. Uygulama öğretim elemanım uygulama sınıfındaki ders anlatımım öncesinde hazırladığım ders planımı inceleyerek dönüt verdi.	207	17.3	164	13.7	250	20.9	268	22.4	306	25.6
4. Uygulama öğretim elemanım uygulama sınıfındaki ders anlatımımdan sonra sunumumla ilgili yeterli dönüt verdi.	227	19.0	173	14.5	255	21.3	261	21.8	279	23.3
5. Uygulama öğretim elemanım uygulama süresince bana düzenli dönütler vererek, hatalarımı düzeltmem konusunda rehberlik yaptı.	216	18.1	213	17.8	209	17.5	259	21.7	297	24.9

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına verilen “Uygulama öğretim elemanım uygulama sınıfındaki ders anlatımım öncesinde hazırladığım ders planımı inceleyerek dönüt verdi.” önermesine, Çizelge 17’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %17.3’ü tamamen katıldıklarını, %13.7’si oldukça çok katıldıklarını, %20.9’u orta derecede katıldıklarını, %22.4’ü çok az katıldıklarını, %25.6’sı ise hiç katılmadıklarını

belirtmişlerdir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%48) Öğretmenlik Uygulaması dersinde, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının uygulama sınıfındaki ders anlatımları öncesinde hazırladıkları ders planlarını inceleyerek dönüt vermedikleri, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%31) dönüt verdikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%20.9) ise bu görevin kısmen yerine getirildiği görüşünde olduklarını göstermektedir.

Uygulama öğretim elemanının Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmesine dönük verilen bir diğer önerme de “Uygulama öğretim elemanım uygulama sınıfındaki ders anlatımından sonra sunumumla ilgili yeterli dönüt verdi.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %19’u “tamamen katılıyorum”, %14.5’i “oldukça çok katılıyorum”, %21.3’ü “orta derecede katılıyorum”, %21.8’i “çok az katılıyorum”, %23.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%45.1) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına uygulama sınıfındaki ders anlatımlarından sonra sunumlarıyla ilgili yeterli dönüt vermedikleri, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birinin (%33.5) yeterli dönüt verdikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%21.3) ise bu görevin kısmen yerine getirildiği görüşünde olduklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanının Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmesine dönük verilen son önerme ise “Uygulama öğretim elemanım uygulama süresince bana düzenli dönütler vererek, hatalarımı düzeltmem konusunda rehberlik yaptı.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %18.1’i “tamamen katılıyorum”, %17.8’i “oldukça çok katılıyorum”, %17.5’i “orta derecede katılıyorum”, %21.7’si “çok az katılıyorum”, %24.9’u ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlere dayanarak, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%46.6) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretim elemanlarının uygulama süresince öğretmen adaylarına düzenli dönütler vererek, hatalarını düzeltmeleri konusunda rehberlik yapmadıkları, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%35.9) rehberlik yaptıkları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%17.5) ise uygulama öğretim elemanlarının kısmen rehberlik yaptıkları görüşünde oldukları söylenebilir.

Uygulama öğretim elemanlarının Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini yansıtan Çizelge 17’deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının genel olarak uygulama öğretim elemanlarının Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerinin çoğunu yeterli düzeyde yerine getirmediklerini düşündükleri söylenebilir. Tüm bu veriler, Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmenlerinin görevlerini yerine getirmesine dönük yaşanan sorunların halen devam ettiği biçiminde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretim elemanlarının kendilerini ders anlatırken izlemeye gelmelerine ilişkin bir soru yöneltilmiştir. Öğretmen adaylarının bu soruya verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 18’de verilmiştir.

Çizelge 18

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanının Kendilerini Ders Anlatırken İzlemeye Gelmesi ile İlgili Görüşleri

Görüş	Hiç gelmedi		1 kez		2 kez		3 kez ve daha fazla	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanınız Öğretmenlik Uygulaması dersinde, uygulama sınıfında siz ders anlatırken izlemeye kaç kez geldi?	284	23.8	807	67.5	70	5.9	34	2.8

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına, Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama sınıflarında anlattıkları dersleri uygulama öğretim elemanının kaç kez izlemeye geldiği sorusu yöneltilmiştir. Çizelge 18’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %23.8’i “hiç gelmedi”, %67.5’i “1 kez”, %5.9’u “2 kez”, %2.8’i ise “3 kez ve daha fazla” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%67.5) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının uygulama sınıfındaki ders anlatımlarını izlemeye sadece bir kez geldikleri, öğretmen adaylarının çok azının (%8.7) uygulama öğretim elemanlarının ders anlatımlarını izlemeye birden çok kez geldikleri, öğretmen adaylarının yaklaşık

dörtte birinin (23.8) ise uygulama öğretim elemanlarının ders anlatımlarını izlemeye hiç gelmedikleri görüşünde olduklarını göstermektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının ders anlatımlarını izlemeye gelmesine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini yansıtan Çizelge 18’deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönergeye ve öğretmenlik uygulaması için hazırlanan dokümanlara dayanarak, uygulama öğretim elemanlarının bu görevi beklenen düzeyde yerine getirmedikleri söylenebilir. Özellikle ders anlatım uygulamalarının izlenmesine ilişkin önermeye “hiç gelmedi” yanıtını veren öğretmen adaylarının oranının yaklaşık dörtte bir olması, Öğretmenlik Uygulaması dersinin yürütülmesi ve değerlendirilmesi konusunda önemli sorunların yaşandığının bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına dönük olarak beş önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu beş önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 19’da verilmiştir.

Çizelge 19

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanının Öğretmen Adaylarına Karşı Davranışları ve Tutumları ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanım yaptıklarını takdir etti ve beni derse karşı güdüledi.	251	21.0	278	23.3	177	14.8	241	20.2	248	20.8
2. Uygulama öğretim elemanım uygulama okulunda karşılaştığım sorunları çözmemde bana yardımcı oldu.	283	23.7	270	22.6	157	13.1	237	19.8	248	20.8
3. Uygulama öğretim elemanım bizimle sıcak bir ilişki kurdu.	348	29.1	241	20.2	270	22.6	159	13.3	177	14.8
4. Uygulama öğretim elemanım bizimle yeterince ilgilenmedi.	393	32.9	228	19.1	184	15.4	223	18.7	167	14.0
5. Uygulama öğretim elemanım uygulama sınıfında anlattığım dersi izlerken konuşmamı bölerek anlatımım ile ilgili gerekli düzeltmelerde bulundu.	139	11.6	195	16.3	244	20.4	186	15.6	430	36.0

Öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanının öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin verilen ilk önerme Çizelge 19’da görüldüğü gibi, “Uygulama öğretim elemanım yaptıklarımı takdir etti ve beni derse karşı güdüledi.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %21’i “tamamen katılıyorum”, %23.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %14.8’i “orta derecede katılıyorum”, %20.2’si “çok az katılıyorum”, %20.8’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%44.3) uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının yaptıklarını takdir ettiği ve onları derse karşı güdüledikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%14.8) kısmen takdir edip güdüledikleri, buna karşın öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%41) ise uygulama öğretim elemanlarının kendilerini takdir edip güdülemedikleri görüşünde olduklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanının öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama öğretim elemanım uygulama okulunda karşılaştığım sorunları çözmemde bana yardımcı oldu.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %23.7’si “tamamen katılıyorum”, %22.6’sı “oldukça çok katılıyorum”, %13.1’i “orta derecede katılıyorum”, %19.8’i “çok az katılıyorum”, %20.8’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%46.3) uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının uygulama okulunda karşılaştıkları sorunları çözmelerinde kendilerine yardımcı olduklarını, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%13.1) kısmen yardımcı olduklarını, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%40.6) ise uygulama öğretim elemanlarının kendilerine yardımcı olmadıklarını düşündükleri anlaşılmaktadır.

Uygulama öğretim elemanının öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin verilen bir diğer önerme de “Uygulama öğretim elemanım bizimle sıcak bir ilişki kurdu.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %29.1’i “tamamen katılıyorum”, %20.2’si “oldukça çok katılıyorum”, %22.6’sı “orta derecede katılıyorum”, %13.3’ü “çok az katılıyorum”, %14.8’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%49.3) uygulama öğretim elemanlarıyla aralarında sıcak bir ilişkinin kurulduğunu, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%22.6) kısmen sıcak bir ilişkinin kurulduğunu, buna karşın

öğretmen adaylarının dörtte birden fazlasının (%28.1) ise sıcak bir ilişkinin kurulmadığını düşündüklerini göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına verilen “Uygulama öğretim elemanım bizimle yeterince ilgilenmedi.” önermesine ise Çizelge 19’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %32.9’u tamamen katıldıklarını, %19.1’i oldukça çok katıldıklarını, %15.4’ü orta derecede katıldıklarını, %18.7’si çok az katıldıklarını, %14’ü ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu verilere dayanarak, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%52) uygulama öğretim elemanlarının kendileriyle yeterince ilgilenmediklerini, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%32.7) uygulama öğretim elemanlarının kendileriyle yeterince ilgilendiklerini, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%15.4) ise uygulama öğretim elemanlarının kendileriyle kısmen ilgilendiklerini düşündükleri söylenebilir.

Uygulama öğretim elemanının öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin verilen son önerme de “Uygulama öğretim elemanım uygulama sınıfında anlattığım dersi izlerken konuşmamı bölerek anlatımım ile ilgili gerekli düzeltmelerde bulundu.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %11.6’sı “tamamen katılıyorum”, %16.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %20.4’ü “orta derecede katılıyorum”, %15.6’sı “çok az katılıyorum”, %36’sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%51.6) uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adayları uygulama sınıfında ders anlatırlarken, konuşmalarını bölerek anlatımlarıyla ilgili düzeltmelerde bulunmadıkları, buna karşın öğretmen adaylarının dörtte birden fazlasının (%27.9) böyle düzeltmelerde bulundukları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%20.4) ise kısmen böyle düzeltmelerde bulundukları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini yansıtan Çizelge 19’daki beş önermeye verilen yanıtlara dayanarak, öğretmen adaylarının yarısına yakınının uygulama öğretim elemanlarının kendilerine karşı olumlu tutum ve davranışlar içinde olduklarını, öğretmen adaylarının yarısına yakınının ise olumlu tutum ve davranışlar içinde olmadıklarını ya da kısmen olmadıklarını düşündükleri söylenebilir. Bu sonuç, bu konuda yaşanan sorunların bazı gruplar için sürdüğünün bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Öğretmen Adaylarının Okul Yöneticilerinden Kaynaklanan Sorunlar ile İlgili Görüşleri

Araştırmanın üçüncü amacı kapsamında öğretmen adaylarının uygulama okulu yöneticilerinin niteliği ve uygulama okulu yöneticilerinin öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına ilişkin görüşleri Çizelge 20 ve 21’de verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulama okullarında görev yapan okul yöneticilerinin niteliğine dönük olarak bir önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 20’de verilmiştir.

Çizelge 20

Öğretmen Adaylarının Okul Yöneticilerinin Niteliği ile İlgili Görüşleri

Görüş	Evet		Hayır		Kısmen	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama okulu yöneticileri Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama süreci ve kendi sorumlulukları konusunda yeterince bilgi sahibiydiler.	552	46.2	260	21.8	383	32.1

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulama okulu yöneticilerinin niteliğine ilişkin verilen “Uygulama okulu yöneticileri Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama süreci ve kendi sorumlulukları konusunda yeterince bilgi sahibiydiler.” önermesine, Çizelge 20’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %46.2’si “evet”, %21.8’i “hayır”, %32.1’i ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%46.2) uygulama okulu yöneticilerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama süreci ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını, öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%32.1) uygulama okulu yöneticilerinin kısmen yeterli bilgiye sahip olduklarını, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%21.8) ise uygulama okulu yöneticilerinin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşündükleri anlaşılmaktadır.

Bu bulgu, genel olarak uygulama sürecinin başarısında önemli bir etken olan uygulama okullarındaki okul yöneticilerinin, uygulama okulu koordinatörü olarak

öğretmenlik uygulamalarıyla ilgili süreci bilmeleri ve sorumluluklarının farkında olmaları bakımından öğretmen adayları tarafından beklenen düzeyde yeterli bulunmadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulama okullarında görev yapan okul yöneticilerinin öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına dönük olarak dört önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu dört önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 21’de verilmiştir.

Çizelge 21

Öğretmen Adaylarının Okul Yöneticilerinin Öğretmen Adaylarına Karşı Davranışları ve Tutumları ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama okulu yöneticileri bize uygulama okulunda gerçekleştirilen ders dışı etkinlikleri tanıma ve onlara katılma olanağı sağladılar.	259	21.7	206	17.2	196	16.4	240	20.1	294	24.6
2. Uygulama okulu yöneticileri bizlerle sıcak bir ilişki kurdular.	209	17.5	190	15.9	244	20.4	273	22.8	279	23.3
3. Uygulama okulu yöneticileri uygulama okulunda karşılaştığımız sorunları çözmemizde bize yardımcı oldular.	239	20.0	216	18.1	241	20.2	278	23.3	221	18.5
4. Uygulama okulu yöneticileri bizlere, okulda bir fazlalık, bir sorun, düzeni bozan kişi gibi hissetmemize neden olacak şekilde davrandılar.	213	17.8	481	40.3	186	15.6	140	11.7	175	14.6

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulama okulu yöneticilerinin öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin verilen “Uygulama okulu yöneticileri bize uygulama okulunda gerçekleştirilen ders dışı etkinlikleri tanıma ve onlara katılma olanağı sağladılar.” önermesine, Çizelge 21’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %21.7’si “tamamen katılıyorum”, %17.2’si “oldukça çok katılıyorum”, %16.4’ü “orta derecede katılıyorum”, %20.1’i “çok az katılıyorum”, %24.6’sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%44.7) uygulama okulu yöneticilerinin öğretmen adaylarına uygulama okulunda gerçekleştirilen ders dışı etkinlikleri tanıma ve onlara katılma olanağı sağlamadıkları,

buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%38.9) uygulama okulu yöneticilerinin ders dışı etkinlikleri tanıma ve katılma olanağı sağladıkları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%16.4) ise bu olanağı kısmen sağladıkları görüşünde olduklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama okulu yöneticilerinin öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama okulu yöneticileri bizlerle sıcak bir ilişki kurdular.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %17.5’i “tamamen katılıyorum”, %15.9’u “oldukça çok katılıyorum”, %20.4’ü “orta derecede katılıyorum”, %22.8’i “çok az katılıyorum”, %23.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%46.1) uygulama okulu yöneticileri ile öğretmen adayları arasında sıcak bir ilişkinin kurulmadığı, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birinin (%33.4) sıcak bir ilişkinin kurulduğu, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%20.4) ise kısmen sıcak bir ilişkinin kurulduğu görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına uygulama okulu yöneticilerinin öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin verilen bir diğer önerme de “Uygulama okulu yöneticileri uygulama okulunda karşılaştığımız sorunları çözmemizde bize yardımcı oldular.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %20’si “tamamen katılıyorum”, %18.1’i “oldukça çok katılıyorum”, %20.2’si “orta derecede katılıyorum”, %23.3’ü “çok az katılıyorum”, %18.5’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%41.8) uygulama okulu yöneticilerinin uygulama okulunda karşılaştıkları sorunları çözmelerinde kendilerine yardımcı olmadıklarını, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%38.1) uygulama okulu yöneticilerinin kendilerine yardımcı olduklarını, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%20.2) ise kendilerine kısmen yardımcı olduklarını düşündüklerini göstermektedir.

Uygulama okulu yöneticilerinin öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin verilen son önerme ise “Uygulama okulu yöneticileri bizlere, okulda bir fazlalık, bir sorun, düzeni bozan kişi gibi hissetmemize neden olacak şekilde davrandılar.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %17.8’i “tamamen katılıyorum”, %40.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %15.6’sı “orta derecede katılıyorum”, %11.7’si “çok az katılıyorum”, %14.6’sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını

vermiştir. Bu verilerden, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%58.1) uygulama okulu yöneticilerinin kendilerine uygulama okulunda bir fazlalık, bir sorun, düzeni bozan kişi gibi hissetmelerine neden olacak şekilde davrandıkları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%15.6) kısmen böyle davrandıkları, buna karşın öğretmen adaylarının dörtte birden fazlasının (%26.4) ise böyle davranmadıkları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Uygulama okulu yöneticilerinin öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini yansıtan Çizelge 21'deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının genel olarak uygulama okulu yöneticilerinin kendilerine karşı olumlu tutum ve davranışlar içinde olmadıklarını düşündükleri söylenebilir. Bu sonuç, uygulama okulu yöneticileri ile ilgili yaşanan sorunların halen devam ettiği şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmen Adaylarının Uygulama Sürecindeki Kendi Davranışları ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına araştırmanın üçüncü amacı kapsamında öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki kendi davranışlarına dönük olarak 10 önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu 10 önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 22'de verilmiştir.

Öğretmen adaylarına uygulama sürecindeki kendi davranışlarına ilişkin verilen ilk önerme Çizelge 22'de görüldüğü gibi, "Uygulama süresince neleri yapmam gerektiği konusunda yeterince bilgi sahibiydim." önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %23.1'i "tamamen katılıyorum", %31'i "oldukça çok katılıyorum", %28'i "orta derecede katılıyorum", %12.6'sı "çok az katılıyorum", %5.2'si ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu değerlere göre, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlası (%54.1) uygulama süresince neleri yapmaları gerektiği konusunda yeterince bilgi sahibi olduklarını, öğretmen adaylarının dörtte birden fazlası (%28) kısmen bilgi sahibi olduklarını, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümü (%17.8) ise bu konuda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını düşünmektedirler.

Çizelge 22

Öğretmen Adaylarının Uygulama Sürecindeki Kendi Davranışları ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama süresince neleri yapmam gerektiği konusunda yeterince bilgi sahibiydim.	276	23.1	371	31.0	335	28.0	151	12.6	62	5.2
2. Okul Deneyimi dersi bana sıkıcı geliyordu.	279	23.3	195	16.3	142	11.9	286	23.9	292	24.4
3. Öğretmenlik Uygulaması dersi bana sıkıcı geliyordu.	253	21.2	171	14.3	129	10.8	295	24.7	345	28.9
4. Uygulama sınıfındaki ders anlatımlarım için ders planı hazırlarken zorlanıyordum.	136	11.4	300	25.1	353	29.5	201	16.8	205	17.2
5. Uygulama sınıfında ders anlatırken zamanı etkili kullanamadım.	94	7.9	154	12.9	313	26.2	304	25.4	326	27.3
6. Uygulama sınıfında ders anlatırken heyecan, sesimin titremesi, sınıf seviyesine inememek, zamanı yetiştirememek vb. nedenlerden dolayı çok kaygılıydim.	113	9.5	214	17.9	276	23.1	269	22.5	319	26.7
7. Uygulama sınıfında ders anlatırken sınıf yönetiminde zorlanıyordum.	340	28.5	305	25.5	282	23.6	99	8.3	166	13.9
8. Uygulama sınıfında kendimi sınıfta yabancı gibi hissediyorum.	83	6.9	132	11.0	218	18.2	257	21.5	503	42.1
9. Okul Deneyimi dersinin bana yararlı olduğuna inanmıyorum.	137	11.5	178	14.9	251	21.0	236	19.7	391	32.7
10. Öğretmenlik Uygulaması dersinin bana yararlı olduğuna inanmıyorum.	127	10.6	159	13.3	239	20.0	231	19.3	439	36.7

Öğretmen adaylarına uygulama sürecindeki kendi davranışlarına ilişkin verilen ikinci önerme “Okul Deneyimi dersi bana sıkıcı geliyordu.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %23.3’ü “tamamen katılıyorum”, %16.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %11.9’u “orta derecede katılıyorum”, %23.9’u “çok az katılıyorum”, %24.4’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%48.3) Okul Deneyimi dersini sıkıcı bulmadıkları, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%39.6) bu dersi sıkıcı buldukları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%11.9) ise bu dersi kısmen sıkıcı buldukları söylenebilir.

Öğretmen adaylarına uygulama sürecindeki kendi davranışlarına ilişkin verilen üçüncü önerme “Öğretmenlik Uygulaması dersi bana sıkıcı geliyordu.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %21.2’si “tamamen katılıyorum”, %14.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %10.8’i “orta derecede katılıyorum”, %24.7’si “çok az katılıyorum”, %28.9’u ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%53.6) Öğretmenlik Uygulaması dersini sıkıcı bulmadıkları, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%35.5) bu dersi sıkıcı buldukları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%10.8) ise bu dersi kısmen sıkıcı buldukları söylenebilir.

Uygulama sürecindeki öğretmen adaylarının davranışlarına ilişkin verilen bir başka önerme de “Uygulama sınıfındaki ders anlatımlarım için ders planı hazırlarken zorlanıyordum.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %11.4’ü “tamamen katılıyorum”, %25.1’i “oldukça çok katılıyorum”, %29.5’i “orta derecede katılıyorum”, %16.8’i “çok az katılıyorum”, %17.2’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%36.5) uygulama sınıfındaki ders anlatımları için ders planı hazırlarken zorlandıklarını, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%29.5) ders planı hazırlarken kısmen zorlandıklarını, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%34) ise ders planı hazırlarken zorlanmadıklarını düşündüklerini göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına verilen “Uygulama sınıfında ders anlatırken zamanı etkili kullanamadım.” önermesine, Çizelge 22’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %7.9’u tamamen katıldıklarını, %12.9’u oldukça çok katıldıklarını, %26.2’si orta derecede katıldıklarını, %25.4’ü çok az katıldıklarını, %27.3’ü ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%52.7) uygulama sınıfında ders anlatırken zamanı etkili kullanabildiklerini, öğretmen adaylarının dörtte birden fazlasının (%26.2) zamanı kısmen etkili kullanabildiklerini, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%20.8) ise zamanı etkili kullanamadıklarını düşündükleri anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına uygulama sürecindeki kendi davranışlarına ilişkin verilen altıncı önerme ise “Uygulama sınıfında ders anlatırken heyecan, sesimin titremesi, sınıf seviyesine inememek, zamanı yetiştirememek vb. nedenlerden dolayı çok kaygılıydım.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %9.5’i “tamamen katılıyorum”,

%17.9'u "oldukça çok katılıyorum", %23.1'i "orta derecede katılıyorum", %22.5'i "çok az katılıyorum", %26.7'si ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%49.2) uygulama sınıfında ders anlatırken çok kaygılı olmadıklarını, buna karşın öğretmen adaylarının dörtte birden fazlasının (%27.4) çok kaygılı olduklarını, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%23.1) ise kısmen kaygılı olduklarını düşündükleri anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına uygulama sürecindeki kendi davranışlarına ilişkin verilen "Uygulama sınıfında ders anlatırken sınıf yönetiminde zorlanıyordum." önermesine Çizelge 22'de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının %28.5'i "tamamen katılıyorum", %25.5'i "oldukça çok katılıyorum", %23.6'sı "orta derecede katılıyorum", %8.3'ü "çok az katılıyorum", %13.9'u ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%54) uygulama sınıfında ders anlatırken sınıf yönetiminde zorlandıkları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%23.6) kısmen zorlandıkları, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%22.2) ise sınıf yönetiminde zorlanmadıkları görüşünde oldukları söylenebilir.

Öğretmen adaylarına uygulama sürecindeki kendi davranışlarına ilişkin verilen sekizinci önerme "Uygulama sınıfında kendimi sınıfta yabancı gibi hissediyorum." önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %6.9'u "tamamen katılıyorum", %11'i "oldukça çok katılıyorum", %18.2'si "orta derecede katılıyorum", %21.5'i "çok az katılıyorum", %42.1'i ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu verilerden, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%63.6) uygulama sınıflarında kendilerini sınıfa yabancı gibi hissetmedikleri, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%17.9) kendilerini sınıfa yabancı gibi hissettikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%18.2) ise kendilerini sınıfa kısmen yabancı gibi hissettikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına uygulama sürecindeki kendi davranışlarına ilişkin verilen bir başka önerme de "Okul Deneyimi dersinin bana yararlı olduğuna inanmıyorum." önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %11.5'i "tamamen katılıyorum", %14.9'u "oldukça çok katılıyorum", %21'i "orta derecede katılıyorum", %19.7'si "çok az katılıyorum", %32.7'si ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%52.4) Okul Deneyimi dersinin

yararlı olduğuna inandıklarını, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%21) kısmen yararlı olduğuna inandıklarını, buna karşın öğretmen adaylarının dörtte birden fazlasının (%26.4) ise bu dersin yararlı olduğuna inanmadıklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama sürecindeki kendi davranışlarına ilişkin verilen son önerme ise “Öğretmenlik Uygulaması dersinin bana yararlı olduğuna inanmıyorum.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %10.6’sı “tamamen katılıyorum”, %13.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %20’si “orta derecede katılıyorum”, %19.3’ü “çok az katılıyorum”, %36.7’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%56) Öğretmenlik Uygulaması dersinin yararlı olduğuna inandıklarını, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%20) kısmen yararlı olduğuna inandıklarını, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık dörtte birinin (%23.9) ise bu dersin yararlı olduğuna inanmadıklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki kendi davranışları ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 22’deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının genel olarak ders planı hazırlama ve sınıf yönetimi dışında ders anlatım uygulamaları sırasında zorlanmadıklarını düşündükleri söylenebilir. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının önermelere verdikleri yanıtlardan, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini sıkıcı bulmadıkları, bu derslerin kendilerine yararlı olduğuna inandıkları ve bu derslerde yapacakları etkinlikler konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını düşündükleri anlaşılmaktadır. Ancak öğretmen adaylarının yarısına yakınının uygulama sürecindeki kendi davranışları ile ilgili verilen önermelere olumsuz ya da kısmen olumsuz yanıtlar vermesi ise bu konuda yaşanan sorunların sürdüğünün bir işareti olarak görülebilir.

Öğretmen Adaylarının Öğretim Programına İlişkin Görüşleri

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına araştırmanın üçüncü amacı kapsamında öğretim programına dönük olarak yedi önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu yedi önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 23’te verilmiştir.

Çizelge 23

Öğretmen Adaylarının Öğretim Programına İlişkin Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Okul Deneyimi dersinin süresi amaçlara ulaşmada yeterlidir.	227	19.0	350	29.3	185	15.5	189	15.8	242	20.3
2. Okul Deneyimi dersinde gözlem yapma süremiz yeterlidir.	260	21.8	323	27.0	279	23.3	204	17.1	129	10.8
3. Okul Deneyimi dersindeki başarımın etkili bir şekilde değerlendirildiğine inanmıyorum.	231	19.3	277	23.2	231	19.3	212	17.7	244	20.4
4. Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresi amaçlara ulaşmada yeterlidir.	355	29.7	217	18.2	177	14.8	232	19.4	212	17.7
5. Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama sınıfındaki ders anlatım uygulamaların sayıca yeterli değildi.	160	13.4	211	17.7	326	27.3	241	20.2	256	21.4
6. Öğretmenlik Uygulaması dersindeki başarımın etkili bir şekilde değerlendirildiğine inanmıyorum.	296	24.8	238	19.9	209	17.5	217	18.2	235	19.7
7. Fakültemde edindiğim bilgilerle uygulamada karşılaştıklarım birbiri ile tutarlı değildi.	283	23.7	333	27.9	202	16.9	179	15.0	195	16.3

Öğretmen adaylarına öğretim programına ilişkin verilen “Okul Deneyimi dersinin süresi amaçlara ulaşmada yeterlidir.” önermesine Çizelge 23’te görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının %19’u “tamamen katılıyorum”, %29.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %15.5’i “orta derecede katılıyorum”, %15.8’i “çok az katılıyorum”, %20.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%48.3) Okul Deneyimi dersinin süresinin amaçlara ulaşmada yeterli olduğunu, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%15.5) kısmen yeterli olduğunu, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%36.1) ise dersin süresinin yeterli olmadığını düşündüklerini göstermektedir.

Öğretmen adaylarına öğretim programına ilişkin verilen ikinci önerme “Okul Deneyimi dersinde gözlem yapma süremiz yeterlidir.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %21.8’i “tamamen katılıyorum”, %27’si “oldukça çok katılıyorum”, %23.3’ü “orta derecede katılıyorum”, %17.1’i “çok az katılıyorum”,

%10.8'i ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%48.8) Okul Deneyimi dersindeki gözlem yapma sürelerinin yeterli olduğunu, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%23.3) kısmen yeterli olduğunu, buna karşın öğretmen adaylarının dörtte birden fazlasının (%27.9) ise gözlem yapma sürelerinin yeterli olmadığını düşündükleri söylenebilir.

Öğretmen adaylarına öğretim programına ilişkin verilen üçüncü önerme "Okul Deneyimi dersindeki başarımın etkili bir şekilde değerlendirildiğine inanmıyorum." önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %19.3'ü "tamamen katılıyorum", %23.2'si "oldukça çok katılıyorum", %19.3'ü "orta derecede katılıyorum", %17.7'si "çok az katılıyorum", %20.4'ü ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%42.5) Okul Deneyimi dersindeki başarılarının etkili bir şekilde değerlendirilmediğine, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%38.1) başarılarının etkili bir şekilde değerlendirildiğine, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%19.3) ise başarılarının kısmen etkili bir şekilde değerlendirildiğine inandıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına öğretim programına ilişkin verilen bir başka önerme de "Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresi amaçlara ulaşmada yeterlidir." önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %29.7'si "tamamen katılıyorum", %18.2'si "oldukça çok katılıyorum", %14.8'i "orta derecede katılıyorum", %19.4'ü "çok az katılıyorum", %17.7'si ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%47.9) Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresinin amaçlara ulaşmada yeterli olduğunu, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%14.8) kısmen yeterli olduğunu, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%37.1) ise dersin süresinin yeterli olmadığını düşündüklerini göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına öğretim programına ilişkin verilen "Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama sınıfındaki ders anlatım uygulamalarını sayıca yeterli değildi." önermesine ise, öğretmen adaylarının %13.4'ü tamamen katıldıklarını, %17.7'si oldukça çok katıldıklarını, %27.3'ü orta derecede katıldıklarını, %20.2'si çok az katıldıklarını, %21.4'ü ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu veriler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%41.6) Öğretmenlik Uygulaması dersindeki ders anlatım uygulamalarının sayıca yeterli olduğunu, öğretmen adaylarının

dörtte birden fazlasının (%27.3) kısmen yeterli olduğunu, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%31.1) ise dersteki anlatım uygulamalarının sayıca yeterli olmadığını düşündüklerini göstermektedir.

Öğretmen adaylarına öğretim programına ilişkin verilen altıncı önerme ise, “Öğretmenlik Uygulaması dersindeki başarımın etkili bir şekilde değerlendirildiğine inanmıyorum.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %24.8’i “tamamen katılıyorum”, %19.9’u “oldukça çok katılıyorum”, %17.5’i “orta derecede katılıyorum”, %18.2’si “çok az katılıyorum”, %19.7’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%44.7) Öğretmenlik Uygulaması dersindeki başarılarının etkili bir şekilde değerlendirilmediğine, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%37.9) etkili bir şekilde değerlendirildiğine, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%17.5) ise başarılarının kısmen etkili bir şekilde değerlendirildiğine inandıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına öğretim programına ilişkin verilen son önerme de “Fakültemde edindiğim bilgilerle uygulamada karşılaştıklarım birbiri ile tutarlı değildi.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %23.7’si “tamamen katılıyorum”, %27.9’u “oldukça çok katılıyorum”, %16.9’u “orta derecede katılıyorum”, %15’i “çok az katılıyorum”, %16.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%51.6) fakültelerinde öğrendikleri ile uygulamada karşılaştıklarının birbiri ile tutarlı olmadığını, buna karşın öğretmen adaylarının yaklaşık üçte birinin (%31.3) fakültelerinde öğrendikleriyle uygulamada karşılaştıklarının birbiri ile tutarlı olduğunu, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%16.9) ise kısmen birbiri ile tutarlı olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarının öğretim programına ilişkin görüşlerini yansıtan Çizelge 23’teki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının yarısına yakınının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin süreleri ile bu derslerdeki gözlem yapma ve ders anlatım uygulamalarının sürelerinin yeterli olduğu, buna karşın bu derslerin etkili bir şekilde değerlendirilmediği görüşünde oldukları söylenebilir. Öte yandan, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının fakültede öğrendikleriyle uygulamada karşılaştıklarının tutarlı olmadığını düşündükleri bulgusunun, uygulama öğretmenlerinin iyi seçilmemesinden ya da fakülte ile uygulama okulları arasında etkili bir iletişim ve işbirliğinin bulunmamasından kaynaklandığı

söylenebilir. Öğretmen adaylarının yarısından fazlasının öğretim programına ilişkin verilen önermelere olumsuz ya da kısmen olumsuz yanıtlar vermesi ise bu konuda yaşanan sorunların sürdüğünün bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Öğretmen Adaylarının Uygulamaya Gittikleri Uygulama Okulu ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına araştırmanın üçüncü amacı kapsamında uygulamaya gittikleri uygulama okuluna dönük olarak beş önerme verilmiştir.

Öğretmen adaylarının bu beş önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 24’te verilmiştir.

Çizelge 24

Öğretmen Adaylarının Uygulamaya Gittikleri Uygulama Okulu ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama okulum araç- gereç, fiziksel altyapı vb. yönlerden yetersizdir.	227	23.2	195	16.3	322	26.9	126	10.5	275	23.0
2. Uygulama okulunda öğretmenler odasını ders hazırlığı yapmak ya da dinlenmek için kullanabiliyordum.	274	22.9	225	18.8	186	15.6	286	23.9	224	18.7
3. Uygulama okulunda branşım dışındaki dersleri gözlemek durumunda kaldım.	104	8.7	140	11.7	229	19.2	207	17.3	513	42.9
4. Uygulama sınıflarının çok kalabalık olması gözlem yapmamızı güçleştiriyordu.	386	32.3	234	19.6	263	22.0	146	12.2	166	13.9
5. Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine devam etmekte (uygulama okulunun uzaklığı, okul programının çakışması vb.) zorluklar yaşadım.	283	23.7	258	21.6	309	25.9	184	15.4	160	13.4

Öğretmen adaylarına uygulamaya gittikleri uygulama okuluna ilişkin verilen “Uygulama okulum araç- gereç, fiziksel altyapı vb. yönlerden yetersizdir.” önermesine Çizelge 24’te görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının %23.2’si “tamamen katılıyorum”, %16.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %26.9’u “orta derecede katılıyorum”, %10.5’i “çok az katılıyorum”, %23’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden,

öğretmen adaylarının üçte birden fazlasının (%39.5) uygulama okulunu araç- gereç, fiziksel altyapı vb. yönlerden yetersiz buldukları, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birinin (%33.5) uygulama okulunu yeterli buldukları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%26.9) ise kısmen yeterli buldukları anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulamaya gittikleri uygulama okuluna ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama okulunda öğretmenler odasını ders hazırlığı yapmak ya da dinlenmek için kullanabiliyordum.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %22.9’u “tamamen katılıyorum”, %18.8’i “oldukça çok katılıyorum”, %15.6’sı “orta derecede katılıyorum”, %23.9’u “çok az katılıyorum”, %18.7’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%42.6) uygulama okulundaki öğretmenler odasını ders hazırlığı yapmak ya da dinlenmek için kullanamadıkları, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%41.7) ise öğretmenler odasını kullanabildikleri görüşünde oldukları söylenebilir. Öte yandan öğretmen adaylarının küçük bir bölümü (%15.6) de öğretmenler odasını gereksinimleri için kısmen kullanabildiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarına uygulamaya gittikleri uygulama okuluna ilişkin verilen üçüncü önerme “Uygulama okulunda branşım dışındaki dersleri gözlemek durumunda kaldım.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %8.7’si “tamamen katılıyorum”, %11.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %19.2’si “orta derecede katılıyorum”, %17.3’ü “çok az katılıyorum”, %42.9’u ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%60.2) uygulama okulunda kendi branşındaki dersleri gözledikleri, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%20.4) kendi branşı dışındaki dersleri gözlemek durumunda kaldıkları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%19.2) ise kendi branşı dışındaki dersleri bazen gözlemek durumunda kaldıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına uygulamaya gittikleri uygulama okuluna ilişkin verilen bir başka önerme de “Uygulama sınıflarının çok kalabalık olması gözlem yapmamızı güçleştiriyordu.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %32.3’ü tamamen katıldıklarını, %19.6’sı oldukça çok katıldıklarını, %22’si orta derecede katıldıklarını, %12.2’si çok az katıldıklarını, %13.9’u ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%51.9) uygulama sınıflarının çok kalabalık olmasının gözlem yapmalarını güçleştirdiğini, öğretmen

adaylarının küçük bir bölümünün (%22) kısmen güçleştirdiğini, buna karşın öğretmen adaylarının dörtte birden fazlasının (%26.1) ise sınıflarının çok kalabalık olmasının gözlem yapmalarını güçleştirmediğini düşündükleri anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulamaya gittikleri uygulama okuluna ilişkin verilen son önerme ise, “Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine devam etmekte (uygulama okulunun uzaklığı, okul programının çakışması vb.) zorluklar yaşadım.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %23.7’si “tamamen katılıyorum”, %21.6’sı “oldukça çok katılıyorum”, %25.9’u “orta derecede katılıyorum”, %15.4’ü “çok az katılıyorum”, %13.4’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%45.3) Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine devam etmekte zorluklar yaşadıkları, öğretmen adaylarının dörtte birinin (%25.9) uygulama derslerine devam etmekte kısmen zorluklar yaşadıkları, buna karşın öğretmen adaylarının dörtte birden fazlasının (%28.8) ise uygulama derslerine devam etmekte zorluklar yaşamadıkları görüşünde oldukları söylenebilir.

Öğretmen adaylarının uygulamaya gittikleri uygulama okulu ile ilgili Çizelge 24’teki beş önermeye verdikleri yanıtlara dayanarak, öğretmen adaylarının genel olarak uygulama okulunun sağladığı olanaklar, ulaşım koşulları ve uygulama sınıflarındaki öğrenci sayısının fazlalığı açısından yeterli bulmadıkları söylenebilir. Tüm bu bulgular bu konuda yaşanan sorunların sürdüğünün bir işareti olarak görülebilir.

Öğretmen Adaylarının Uygulamaya Gittikleri Uygulama Okulundaki Öğrenciler ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına araştırmanın üçüncü amacı kapsamında uygulama okulundaki öğrencilere dönük olarak iki önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu iki önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 25’te verilmiştir.

Çizelge 25

Öğretmen Adaylarının Uygulamaya Gittikleri Uygulama Okulundaki Öğrenciler ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama sınıfındaki öğrencilerle etkili bir iletişim kuramadım.	76	6.4	111	9.3	243	20.3	301	25.2	462	38.7
2. Uygulama sınıfında öğrenciler bana bir öğretmen olarak saygı göstermediler.	512	42.8	261	21.8	187	15.6	160	13.4	73	6.1

Öğretmen adaylarına uygulamaya gittikleri uygulama okulundaki öğrencilere ilişkin verilen ilk önerme Çizelge 25’te görüldüğü gibi, “Uygulama sınıfındaki öğrencilerle etkili bir iletişim kuramadım.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %6.4’ü “tamamen katılıyorum”, %9.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %20.3’ü “orta derecede katılıyorum”, %25.2’si “çok az katılıyorum”, %38.7’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%63.9) uygulama sınıfındaki öğrencilerle etkili bir iletişim kurabildikleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%20.3) kısmen etkili bir iletişim kurabildikleri, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%15.7) ise uygulama sınıfındaki öğrencilerle etkili bir iletişim kuramadıkları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulamaya gittikleri uygulama okulundaki öğrencilere ilişkin verilen ikinci ve son önerme ise “Uygulama sınıfında öğrenciler bana bir öğretmen olarak saygı göstermediler.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %42.8’i “tamamen katılıyorum”, %21.8’i “oldukça çok katılıyorum”, %15.6’sı “orta derecede katılıyorum”, %13.4’ü “çok az katılıyorum”, %6.1’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%64.6) uygulama sınıfındaki öğrencilerin kendilerine bir öğretmen olarak saygı göstermediklerini, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%19.5) uygulama sınıfındaki öğrencilerin kendilerine saygı gösterdiklerini, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%15.6) ise öğrencilerin kendilerine kısmen saygı gösterdiklerini düşündükleri söylenebilir.

Öğretmen adaylarının uygulamaya gittikleri uygulama okulundaki öğrencilere ilişkin görüşlerini yansıtan Çizelge 25’teki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün uygulama okulundaki öğrencilerle etkili bir iletişim kurabildikleri, ancak uygulama okulundaki öğrencilerin öğretmen adaylarına bir öğretmen gibi saygı göstermedikleri söylenebilir. Bu bulgu, öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında abla ya da ağabey olarak görüldükleri biçiminde ve öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında yaşadıkları sorunlardan biri olan sınıf yönetimini sağlayamadıkları bulgusunun nedenlerinden biri olarak yorumlanabilir.

Öğretmen Adaylarının Fakülte Okul İşbirliği ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına araştırmanın üçüncü amacı kapsamında fakülte-okul işbirliğine dönük olarak bir önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 26’da verilmiştir.

Çizelge 26

Öğretmen Adaylarının Fakülte Okul İşbirliği ile İlgili Görüşleri

Görüş	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanım uygulama öğretmenimle uygulama süreçleriyle ilgili düzenli görüşmeler yaptı.	197	16.5	203	17.0	223	18.7	244	20.4	327	27.4

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen “Uygulama öğretim elemanım uygulama öğretmenimle uygulama süreçleriyle ilgili düzenli görüşmeler yaptı.” önermesine Çizelge 26’da görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının %16.5’i “tamamen katılıyorum”, %17’si “oldukça çok katılıyorum”, %18.7’si “orta derecede katılıyorum”, %20.4’ü “çok az katılıyorum”, %27.4’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%47.8) uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenlerinin uygulama süreçleriyle ilgili düzenli görüşmeler yapmadıklarını, buna karşın öğretmen adaylarının üçte birinin (%33.5) uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenlerinin düzenli

görüşmeler yaptıklarını, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%18.7) ise kısmen düzenli görüşmeler yaptıklarını düşündüklerini göstermektedir. Bu araştırma bulgusuna dayanarak, öğretmen adaylarının genel olarak uygulamanın başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri arasında zorunlu olan etkili bir iletişim ve işbirliğinin olmadığını düşündükleri söylenebilir. Bu da öğretmen adaylarının uygulama derslerinde etkili bir şekilde değerlendirilmediklerine olan inançlarının nedenlerinden biri olarak yorumlanabilir.

Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması

Derslerinde Karşılaştıkları Diğer Sorunlar ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulamada karşılaşılan sorunlarla ilgili son olarak, ankette yazılan sorunlar dışında varsa karşılaştıkları başka sorunları belirtmeleri isteyen bir açık uçlu soru yöneltilmiştir. Bu soruya araştırmaya katılan 1195 öğretmen adayından 97'si yanıt vermiştir. Öğretmen adaylarının bu açık uçlu soruya verdikleri yanıtlar incelendiğinde, yazılan sorunların önemli bir bölümünün ankette yer alan sorun maddeleri ile benzerlik gösterdikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının açık uçlu soruya verdikleri yanıtların önce bilgisayarda dökümü yapılmış, ardından uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, okul yöneticileri, öğretmen adayları, öğretim programı ve uygulama okulu ve uygulama okulundaki öğrenciler biçiminde gruplandırılarak sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmen adayları uygulama öğretmeninden kaynaklanan sorunlara dönük olarak, uygulama öğretmenin alan bilgisinin yetersiz olduğunu, kendileri için iyi bir model olmadığını, sadece geleneksel öğretim yöntemlerini kullandığını, uygulama sınıfında öğretmen adaylarını yalnız bıraktığını, öğretmen adaylarına yeterince ders anlatma olanağı sunmadığını, öğretmen adaylarına karşı ilgisiz davrandığını ve öğretmen adaylarına karşı olumsuz tutum içinde olduğunu belirtmişlerdir. Bu sorunlarla ilgili bazı öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir:

ÖA246: “...Öğretmenlik uygulamasında uygulama öğretmenlerimiz derslerini anlatmamıza pek izin vermediği için uygulama olanağı bulamadım.”

ÖA398: “...Uygulama öğretmenim alan bilgisine hiç sahip değildi. Yirmi beş yıllık öğretmen olmasına rağmen dersin içeriğine hâkim değildi ve internetten indirdiği bilgileri derste okuyarak kendini ders anlatmış sayıyordu.”

ÖA414: “...Okul deneyimi dersinde okullarda bize fazlalık gibi davranılıyor. Gözlem yapmak dışında iki dönem boyunca pasif olduğumuz için sınıfta bulunmamız istenmiyor. Uygulama öğretmenleri bizlere derse gelmek istemediğimiz zaman gelmeyebileceğimizi defalarca söyledi.”

ÖA455: “...Bence uygulama öğretmeni biz, onlar stajyer olmalı. Çünkü hiçbir yöntem tekniği bilmiyorlar. Sadece anlatım ve soru yanıt kullanıyorlar...”

ÖA510: “Okul deneyimi dersinde, öğretmenimiz bizimle ilgilenmedi. Bizi istemiyor gibiydi, biz onun için gereksiz bir yük oluşturunca...”

ÖA675: “Staj okulumuzda staj hocamız bize öğretmen adayları gibi değil de onun emrinde olmamız gereken öğrencileri gibi davranıyordu...”

ÖA1261: “Uygulama sınıfında bütün derslerde anlatım yaptım, ancak bu bana sunulan olanak değil, zorunluluktan. Derste öğretmen yoktu.”

Araştırmaya katılan öğretmen adayları uygulama öğretim elemanından kaynaklanan sorunlara dönük olarak, öğretim elemanının ilgisizliğini, uygulama öncesinde öğretmen adaylarını yeterince bilgilendirmediğini ve öğretmen adaylarını izlemeye gelmediğini belirtmişlerdir. Bu sorunlarla ilgili bazı öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir:

ÖA602: “danışman öğretim elemanım uygulama öncesinde yeterli bilgilendirme yapmadı. Belge ve formları hiç tartışmadı...”

ÖA1161: “Okuldaki öğretim elemanımız bizimle ilgilenmiyor. Sürekli meşgul maalesef.”

ÖA1212: “... Öğretim elemanını derslerde bir sene boyunca hiç görmedim. Bu konuda okul idaresi hocanız gelmiyor, ilgilenmiyor diye bize bir sene boyunca yakındılar. Hazırlayacağımız raporları bulmakta bile zorluk yaşadık.”

ÖA1247: “Danışman öğretim elemanım beni okulda hiç dinlemeye gelmedi...”

Araştırmaya katılan öğretmen adayları uygulama okulu yöneticilerinden kaynaklanan sorunlara dönük olarak, okul yöneticilerinin kendilerine karşı ilgisizliklerinden, olumsuz tutum içinde olduklarından ve öğretmen adayına uygulama okulunda yedek öğretmen olarak bakıldığından söz etmişlerdir. Bu sorunlarla ilgili bazı öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir:

ÖA302: “Yöneticiler bize imalı bakışlarda bulunuyorlar. Biz soru sorduğumuzda bize öğretmen adayı değil de öğrenci gibi davranıyorlar. Okulun olanaklarından (fotokopi vb.) yararlanmamıza ders için olduğu halde izin vermiyorlar...”

ÖA461: “...gittiğim okuldaki uygulama öğretmenim, okul müdürü, müdür yardımcısı ve öğretmenler bizimle yeterince ilgilenmediler.”

ÖA1043: “Her boş derse bizi gönderdiler. İlk dönem kendi dersim ile ilgili neredeyse hiç gözlem yapmadım. Müdür yardımcısı yetiştiremediği işleri bize yıktı. Stajyerleri çalışan olarak görüyorlar ama biz gözlem yapmalıyız.”

ÖA1215: “okul idaresi bizlere hiçbir şekilde yardımcı olmadı. Tam tersine sorunlar çıkartıldı.”

Araştırmaya katılan öğretmen adayları kendilerinden kaynaklanan sorunlara dönük olarak, KPSS yüzünden uygulamaya zaman ayıramadıklarını, okuldaki uygulama zamanlarının boş geçtiğini, sınıf yönetiminde ve ders planı hazırlamada zorlandıklarını, fakültede öğrendikleri bilgilerin yetersiz kaldığını, birleştirilmiş sınıflar ve kaynaştırma öğrencileri ile ilgili yeterli bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu sorunlarla ilgili bazı öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir:

ÖA285: “4 sene boyunca edindiğim bilgiler yetersiz kaldı. Ders planı hazırlamada zorlandım.”

ÖA517: “okulda ders anlatmaktan çok, sınıf yönetimi beni çok zorladı...”

ÖA763: “Birleştirilmiş sınıflar ve kaynaştırma öğrencileri ile bilgi ve uygulama eksikliğimiz var.”

ÖA779: “KPSS sürecinde okullara gidip gelme konusunda sıkıntılar yaşıyorum.”

ÖA1100: “bu dersler çok gereksiz geliyor bana zira bir yıl boyunca sadece sınıfa gidip oturduk. Kazandığımız çok az tecrübe oldu.”

Araştırmaya katılan öğretmen adayları öğretim programından kaynaklanan sorunlara dönük olarak, fakültede öğrendikleri ile uygulama okulunda karşılaştıklarının tutarsız olduğunu, uygulama zamanlarını boş geçtiğini, bu derslerin içeriğindeki bazı etkinliklerin gereksiz olduğunu, bu derslerin etkili değerlendirilmediğini ve öğretmenlik

uygulamalarının haftada bir gün olmasının verimli olmadığını belirtmişlerdir. Bu sorunlarla ilgili bazı öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir:

ÖA248: *“Okul Deneyimi dersleri öylesine amaçsızca ve etkisiz geçiyordu ki sıkıntıdan derslerde resim yapıyordum. Bu utanç verici bir sonuç...”*

ÖA343: *“İyi denetlenmediği sürece gereksiz, boşa geçen zaman demek”*

ÖA423: *“Öğretmenlik Uygulaması derslerinin haftada bir gün olması çok da yararlı olmuyor. Hem öğrenciler hem öğretmenler hem de biz aday öğretmenler için...”*

ÖA455: *“...Eğitim fakültesinde bambaşka uygulamalar öğreniyordum. Yapılandırmacılık falan... ama uygulama öğretmenin yapılandırmacılığın “Y”sinden haberi yoktu. Bize “okulda öğrendiğiniz şeyleri burada uygulamaya çalışmayın” diyordu...”*

ÖA836: *“okul deneyimindeki bazı etkinlikler gereksizdi. Her iki derste de her hafta okula gitmek zor oluyordu ...”*

ÖA1392: *“danışman öğretim elemanım uygulama dersini dinlemeden not verdi. Neye dayanarak puan verdi anlamıyorum. Formalite dosya hazırladık, ona puan verdi. Nasıl bir mantıksa ...”*

Araştırmaya katılan öğretmen adayları uygulama okulundan ve uygulama okulundaki öğrencilerden kaynaklanan sorunlara dönük olarak, uygulama okulunun donanım açısından yetersiz olduğundan, uzak olduğundan, uygulama sınıflarının çok kalabalık olduğundan, uygulama sınıflarındaki öğretmen adayı sayısının fazla olduğundan ve uygulama okulundaki öğrencilerin öğretmen adaylarına saygı göstermediklerinden söz etmişlerdir. Bu sorunlarla ilgili bazı öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir:

ÖA455: *“Sınıflar çok kalabalıktı...”*

ÖA459: *“Öğrencilere stajyer olarak tanıtıldığımız için bizi fazla dikkate almıyorlar...”*

ÖA597: *“stajyer sayısının çok olması etkililiği düşürüyordu. Bir sınıfta epey öğretmenin olması bir dezavantajdı çünkü, sınıfta öğrenciler de bundan rahatsız oluyordu...”*

ÖA790: *“okullar bize uzak olduğu için uygulama okuluna gitmem daha da zorlaştı...”*

ÖA817: “...öğretmenlik uygulaması kapsamında gittiğim staj okulu, Balıkesir’in en kötü okullarından birisiydi. 2700 öğrencisi olan okulda disiplin diye bir şey yoktu. Öğretmen bıçaklamaları, öğrencilerin öğretmenlere küfür etmesi vb. böyle bir okula staj için gitmenin öğretmen adaylarına hiçbir yararı olduğunu düşünmüyorum...”

ÖA891: “Diyarbakır’da sınıflar çok kalabalık. Yeni eğitim modeli kesinlikle uygulanmıyor. Çocuklar okulda niteliksiz bir şekilde eğitiliyor ...”

Uygulama Öğretim Elemanlarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri

Araştırmanın üçüncü amacı kapsamında ikinci olarak uygulama öğretim elemanları için hazırlanan veri toplama aracının ikinci ve üçüncü bölümünde yer alan 31 maddeye verilen yanıtların sayı ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Ardından araştırmanın üçüncü amacına ilişkin uygulama öğretim elemanlarının yanıtlarının çözümlemesiyle elde edilen bu veriler; uygulama öğretim elemanı, öğretmen adayları, öğretim programı ve fakülte-okul işbirliği başlıkları altında sunulmuştur.

Uygulama Öğretim Elemanlarının Kendilerinden Kaynaklanan Sorunlar ile İlgili Görüşleri

Araştırmanın üçüncü amacı kapsamında uygulama öğretim elemanlarının kendi nitelikleri, görevlerini yerine getirme durumları, öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışları ile ders anlatım uygulamalarına ilişkin görüşleri Çizelge 27, 28, 29, 30 ve 31’de verilmiştir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına kendi niteliklerine dönük olarak beş önerme verilmiştir. Uygulama öğretim elemanlarının bu beş önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 27’de verilmiştir.

Çizelge 27’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına kendi niteliklerine ilişkin “Okul Deneyimi dersi ile ilgili (sorumluluklarımız, dersin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya uygulama öğretim elemanlarının %64.9’u “evet”, %6.5’i “hayır”, %28.6’sı ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%64.9) Okul Deneyimi dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi

ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını, uygulama öğretim elemanlarının dörtte birden fazlasının (%28.6) kısmen yeterli bilgiye sahip olduklarını, uygulama öğretim elemanlarının çok azının (%6.5) ise bu konularda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 15'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu destekler niteliktedir.

Çizelge 27

Uygulama Öğretim Elemanlarının Kendi Nitelikleri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Evet		Hayır		Kısmen	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Okul Deneyimi dersi ile ilgili (sorumluluklarınız, dersin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	50	64.9	5	6.5	22	28.6
2. Okul Deneyimi dersinde uygulama öncesinde öğretmen adaylarına dönem planını hazırlarken yardımcı oldunuz mu?	40	51.9	7	9.1	30	39.0
3. Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili (sorumluluklarınız, dersin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	51	66.2	--	--	26	33.8
4. Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öncesinde öğretmen adaylarına dönem planını hazırlarken yardımcı oldunuz mu?	41	53.2	5	6.5	31	40.3
5. Okul Deneyimi ya da Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretim elemanı olarak görev almak istediniz mi?	67	87.0	10	13.0	--	--

Uygulama öğretim elemanlarına kendi niteliklerine ilişkin ikinci olarak “Okul Deneyimi dersinde uygulama öncesinde öğretmen adaylarına dönem planını hazırlarken yardımcı oldunuz mu?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya uygulama öğretim elemanlarının %51.9’u “evet”, %9.1’i “hayır”, %39’u ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretim elemanlarının yarısından biraz fazlasının (%51.9) uygulama öncesinde öğretmen adaylarına dönem planını hazırlarken yardım ettikleri, uygulama öğretim elemanlarının üçte birden fazlasının (%39) bu konuda kısmen yardım ettikleri, uygulama öğretim elemanlarının çok azının (%9.1) ise bu konuda öğretmen adaylarına yardım etmedikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 15’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen uygulama öğretim elemanlarının dönem planını hazırlarken kendilerine yardımcı olmadığı bulgusuyla örtüşmemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına kendi niteliklerine ilişkin üçüncü olarak “Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili (sorumluluklarınız, dersin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya uygulama öğretim elemanlarının %66.2’si “evet”, %33.8’i ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu veriler, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%66.2) Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını, uygulama öğretim elemanlarının üçte birinin (%33.8) ise bu konularda kısmen yeterli bilgiye sahip olduklarını düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 15’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına kendi niteliklerine ilişkin dördüncü olarak “Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öncesinde öğretmen adaylarına dönem planını hazırlarken yardımcı oldunuz mu?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya uygulama öğretim elemanlarının %53.2’si “evet”, %6.5’i “hayır”, %40.3’ü ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretim elemanlarının yarısından biraz fazlasının (%53.2) öğretmen adaylarına uygulama öncesinde dönem planını hazırlarken yardım ettikleri, uygulama öğretim elemanlarının üçte birden fazlasının (%40.3) bu konuda kısmen yardım ettikleri, uygulama öğretim elemanlarının çok azının (%6.5) ise bu konuda öğretmen adaylarına yardım etmedikleri görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 15’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen uygulama öğretim elemanlarının dönem planını hazırlarken kendilerine yardımcı olmadığı bulgusuyla örtüşmemektedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına kendi niteliklerine ilişkin son olarak “Okul Deneyimi ya da Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretim elemanı olarak görev almak istediniz mi?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya uygulama öğretim elemanlarının %87’si “evet”, %13’ü ise “hayır” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%87) Okul Deneyimi ya da Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretim elemanı olarak görev almayı isteklerini, buna karşın uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%13) ise görev almayı istemediklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 15’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Bu soruya ek olarak, uygulama ğretim elemanlarından uygulama ğretim elemanlığı görevini üstlenmek istemiyorlarsa bunun nedenlerini yazmaları istenmiştir. Uygulama ğretim elemanları bu görevi üstlenmek istemeyişlerinin nedenleri olarak, ders yüklerinin fazla oluşunu, bu derslerin sorumluluğunun ağır olduğunu ve çok zaman aldığını göstermişlerdir. Bu nedenlerle ilgili birkaç uygulama ğretim elemanının görüşleri şöyledir:

UÖE1118: “*Kurumdaki ders yüküm nedeniyle almak istemiyorum.*”

UÖE611: “*Sorumluluğumu yeterince yerine getirememem.*”

UÖE948: “*Çok zamanımı alıyor.*”

Uygulama ğretim elemanlarının kendi nitelikleri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 27’deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama ğretim elemanlarının kendi nitelikleri konusunda genelde olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Elde edilen bulgular ğretmen adaylarından elde edilen görüşlerle karşılaştırıldığında, ğretmen adaylarının da genelde olumlu görüş bildirdikleri görülmekte, ancak olumsuz ya da kısmen olumsuz görüş bildirenlerin sayısının yaklaşık yarıya yakın olması, bu konuda bazı gruplarda sorunların yaşandığının bir işareti olarak görülebilir.

Araştırmaya katılan uygulama ğretim elemanlarına Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirmelerine dönük olarak beş önerme verilmiştir. Uygulama ğretim elemanlarının bu beş önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 28’de verilmiştir.

Çizelge 28’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama ğretim elemanlarına Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen “Dersin amaçları ve ders süresince kendilerinden beklenenler konusunda ğretmen adaylarını yeterince bilgilendirdim.” önermesine, uygulama ğretim elemanlarının %48.1’i “tamamen katılıyorum”, %23.4’ü “oldukça çok katılıyorum”, %27.3’ü “orta derecede katılıyorum”, %1.3’ü ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama ğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%71.5) Okul Deneyimi dersinde dersin amaçları ve ders süresince kendilerinden beklenenler konusunda ğretmen adaylarını yeterince bilgilendirdikleri, uygulama ğretim elemanlarının dörtte birden fazlasının (%27.3) ğretmen adaylarını kısmen

bilgilendirdikleri, uygulama öğretim elemanlarının çok azının (%1.3) ise bilgilendirmedikleri görüşünde oldukları söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 16’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Çizelge 28

Uygulama Öğretim Elemanlarının Okul Deneyimi Dersindeki Görevlerini Yerine Getirmeleri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Dersin amaçları ve ders süresince kendilerinden beklenenler konusunda öğretmen adaylarını yeterince bilgilendirdim.	37	48.1	18	23.4	21	27.3	1	1.3	--	--
2. Öğretmen adaylarını okul ve sınıf ortamlarındaki gözlemlerinde kullanacakları gözlem formlarının nasıl doldurulması gerektiği konusunda bilgilendirdim.	30	39.0	25	32.5	16	20.8	4	5.2	2	2.6
3. Öğretmen adaylarının okul ve sınıf ortamlarındaki gözlemleri için hazırladıkları gözlem planlarını inceleyerek yönlendirmeler yaptım.	25	32.5	19	24.7	17	22.1	13	16.9	3	3.9
4. Öğretmen adaylarına hazırladıkları ödevleriyle ilgili düzenli dönütler verdim.	20	26.0	29	37.7	14	18.2	11	14.3	3	3.9
5. Öğretmen adaylarıyla düzenli olarak bir araya gelip uygulama süreci hakkında bilgi aldım.	23	29.9	16	20.8	25	32.5	11	14.3	2	2.6

Uygulama öğretim elemanlarına Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen ikinci önerme “Öğretmen adaylarını okul ve sınıf ortamlarındaki gözlemlerinde kullanacakları gözlem formlarının nasıl doldurulması gerektiği konusunda bilgilendirdim.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %39’u “tamamen katılıyorum”, %32.5’i “oldukça çok katılıyorum”, %20.8’i “orta derecede katılıyorum”, %5.2’si “çok az katılıyorum”, %2.6’sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu veriler, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%71.5) Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarını, okul ve sınıf ortamlarındaki gözlemlerinde kullanacakları gözlem formlarının nasıl doldurulması

gerektiği konusunda bilgilendirdikleri, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%20.8) öğretmen adaylarını kısmen bilgilendirdikleri, uygulama öğretim elemanlarının çok azının (%7.8) ise bilgilendirmedikleri görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 16’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla kısmen benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen üçüncü önerme “Öğretmen adaylarının okul ve sınıf ortamındaki gözlemleri için hazırladıkları gözlem planlarını inceleyerek yönlendirmeler yaptım.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %32.5’i “tamamen katılıyorum”, %24.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %22.1’i “orta derecede katılıyorum”, %16.9’u “çok az katılıyorum”, %3.9’u ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretim elemanlarının yarısından biraz fazlasının (%57.2) Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının okul ve sınıf ortamındaki gözlemleri için hazırladıkları gözlem planlarını inceleyerek yönlendirmeler yaptıkları, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%22.1) bu görevi kısmen yerine getirdikleri, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%20.8) ise öğretmen adaylarının gözlem planlarını inceleyerek yönlendirmeler yapmadıkları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 16’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen “Öğretmen adaylarına hazırladıkları ödevleriyle ilgili düzenli dönütler verdim.” önermesine ise, Çizelge 28’de görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının %26’sı “tamamen katılıyorum”, %37.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %18.2’si “orta derecede katılıyorum”, %14.3’ü “çok az katılıyorum”, %3.9’u ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%63.7) Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarına hazırladıkları ödevleriyle ilgili düzenli dönütler verdikleri, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%18.2) bu görevi kısmen yerine getirdikleri, buna karşın uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%18.2) ise öğretmen adaylarına düzenli dönütler vermedikleri görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 16’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla örtüşmemektedir.

Uygulama ğretim elemanlarına Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen son önerme ise “ğretmen adaylarıyla düzenli olarak bir araya gelip uygulama süreci hakkında bilgi aldım.” önermesidir. Bu önermeye uygulama ğretim elemanlarının %29.9’u tamamen katıldıklarını, %20.8’i oldukça çok katıldıklarını, %32.5’i orta derecede katıldıklarını, %14.3’ çok az katıldıklarını, %2.6’sı ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerler, uygulama ğretim elemanlarının yarısının (%50.7) Okul Deneyimi dersinde ğretmen adaylarıyla düzenli olarak bir araya gelip uygulama süreci hakkında onlardan bilgi aldıkları, uygulama ğretim elemanlarının yaklaşık üçte birinin (%32.5) bu görevi kısmen yerine getirdikleri, uygulama ğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%16.9) ise bu görevi yerine getirmedikleri görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, izelge 16’da görüldüğü gibi ğretmen adaylarının grşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Uygulama ğretim elemanlarının Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin uygulama ğretim elemanlarının grşlerini yansıtan izelge 28’deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama ğretim elemanlarının genel olarak Okul Deneyimi dersindeki görevlerinin çoğunu yeterli düzeyde yerine getirdiklerini düşündükleri söylenebilir. Elde edilen bulgular ğretmen adaylarının grşleriyle karşılaştırıldığında, ğretmen adaylarının Okul Deneyimi dersi ile ilgili konularda uygulama ğretim elemanı tarafından yeterince bilgilendirildikleri bulgusu dışında geri kalan önermelere ilişkin grşlerin örtüşmemesi, bu konuda bazı gruplarda sorunların yaşandığının bir işareti olarak görülebilir.

Araştırmaya katılan uygulama ğretim elemanlarına ğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmelerine dönük olarak beş önerme verilmiştir. Uygulama ğretim elemanlarının bu beş önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri izelge 29’da verilmiştir.

Çizelge 29’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama ğretim elemanlarına ğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen “Dersin amaçları ve ders süresince kendilerinden beklenenler konusunda ğretmen adaylarını yeterince bilgilendirdim.” önermesine uygulama ğretim elemanlarının %51.9’u “tamamen katılıyorum”, %29.9’u “oldukça çok katılıyorum”, %15.6’sı “orta derecede katılıyorum”, %2.6’sı ise “ok az

katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlere dayanarak, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%81.8) Öğretmenlik Uygulaması dersinde dersin amaçları ve ders süresince kendilerinden beklenenler konusunda öğretmen adaylarını yeterince bilgilendirdikleri, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%15.6) öğretmen adaylarını kısmen bilgilendirdikleri, uygulama öğretim elemanlarının çok azının (%2.6) ise bu konularda öğretmen adaylarını bilgilendirmedikleri görüşünde oldukları söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 17’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla kısmen benzerlik göstermektedir.

Çizelge 29

Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretmenlik Uygulaması Dersindeki Görevlerini Yerine Getirmeleri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Dersin amaçları ve ders süresince kendilerinden beklenenler konusunda öğretmen adaylarını yeterince bilgilendirdim.	40	51.9	23	29.9	12	15.6	2	2.6	--	--
2. Uygulama sınıfındaki ders anlatımları öncesinde öğretmen adaylarını nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda bilgilendirdim.	36	46.8	23	29.9	14	18.2	4	5.2	--	--
3. Öğretmen adaylarına uygulama sınıflarındaki ders anlatımları öncesinde hazırladıkları ders planlarını inceleyerek dönüt verdim.	21	27.3	18	23.4	20	26.0	11	14.3	7	9.1
4. Öğretmen adaylarına uygulama sınıflarındaki ders anlatımlarından sonra, sunumlarıyla ilgili yeterli dönüt verdim.	33	42.9	19	24.7	14	18.2	6	7.8	5	6.5
5. Öğretmen adaylarına uygulama süresince düzenli dönütler vererek, hatalarını düzeltmelerinde rehberlik yaptım.	19	24.7	31	40.3	16	20.8	7	9.1	4	5.2

Uygulama öğretim elemanlarına Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama sınıfındaki ders anlatımları öncesinde öğretmen adaylarını nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda bilgilendirdim.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %46.8’i

“tamamen katılıyorum”, %29.9’u “oldukça çok katılıyorum”, %18.2’si “orta derecede katılıyorum”, %5.2’si ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%76.7) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama sınıfındaki ders anlatımları öncesinde öğretmen adaylarını nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda bilgilendirdikleri, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%18.2) öğretmen adaylarını kısmen bilgilendirdikleri, uygulama öğretim elemanlarının çok azının (%5.2) ise bu konularda öğretmen adaylarını bilgilendirmedikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 17’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen üçüncü önerme “Öğretmen adaylarına uygulama sınıflarındaki ders anlatımları öncesinde hazırladıkları ders planlarını inceleyerek dönüt verdim.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %27.3’ü “tamamen katılıyorum”, %23.4’ü “oldukça çok katılıyorum”, %26’sı “orta derecede katılıyorum”, %14.3’ü “çok az katılıyorum”, %9.1’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretim elemanlarının yarısının (%50.7) Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarına, uygulama sınıflarındaki ders anlatımları öncesinde hazırladıkları ders planlarını inceleyerek dönüt verdikleri, uygulama öğretim elemanlarının dörtte birden fazlasının (%26) bu görevi kısmen yerine getirdikleri, buna karşın uygulama öğretim elemanlarının yaklaşık dörtte birinin (%23.4) ise bu görevi yerine getirmedikleri görüşünde oldukları söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 17’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu destekler nitelikte değildir.

Uygulama öğretim elemanlarına Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen bir başka önerme de “Öğretmen adaylarına uygulama sınıflarındaki ders anlatımlarından sonra, sunumlarıyla ilgili yeterli dönüt verdim.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %42.9’u tamamen katıldıklarını, %24.7’si oldukça çok katıldıklarını, %18.2’si orta derecede katıldıklarını, %7.8’i çok az katıldıklarını, %6.5’i ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%67.6) Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarına uygulama sınıflarındaki ders anlatımlarından

sonra, sunumlarıyla ilgili yeterli dönüt verdiklerini, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%18.2) bu görevi kısmen yerine getirdiklerini, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%14.3) ise bu görevi yerine getirmediğini düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 17’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen son önerme ise, “Öğretmen adaylarına uygulama süresince düzenli dönütler vererek, hatalarını düzeltmelerinde rehberlik yaptım.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %24.7’si “tamamen katılıyorum”, %40.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %20.8’i “orta derecede katılıyorum”, %9.1’i “çok az katılıyorum”, %5.2’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%65) Öğretmenlik Uygulaması dersi süresince öğretmen adaylarına düzenli dönütler vererek, hatalarını düzeltmeleri konusunda rehberlik yaptıkları, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%20.8) bu görevi kısmen yerine getirdikleri, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%14.3) ise bu görevi yerine getirmediği görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 17’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla örtüşmemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin uygulama öğretim elemanlarının görüşlerini yansıtan Çizelge 29’daki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretim elemanlarının genel olarak Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerinin çoğunu yeterli düzeyde yerine getirdiklerini düşündükleri söylenebilir. Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının görüşleriyle karşılaştırıldığında, öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili konularda uygulama öğretim elemanı tarafından yeterince bilgilendirildikleri bulgusu dışında geri kalan önermelere ilişkin görüşlerin örtüşmemesi, bu konuda bazı gruplarda sorunların yaşandığının bir işareti olarak yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına sorumlu oldukları öğretmen adaylarının uygulama sınıfındaki ders anlatımlarını izlemelerine dönük olarak bir

önerme verilmiştir. Uygulama öğretim elemanlarının bu önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 30’da verilmiştir.

Çizelge 30

Uygulama Öğretim Elemanlarının Sorumlu Oldukları Öğretmen Adaylarının Uygulama Sınıfındaki Ders Anlatımlarını İzlemesi ile İlgili Görüşleri

Görüş	Hiç gitmedim		1 kez		2 kez		3 kez ve daha fazla	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Sorumluluğunuzdaki her bir öğretmen adayının uygulama sınıfındaki ders anlatımlarını izlemeye ortalama kaç kez gidebildiniz?	2	2.6	64	83.1	11	14.3	--	--

Çizelge 30’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına sorumlu oldukları öğretmen adaylarının uygulama sınıfındaki ders anlatımlarını izlemelerine ilişkin “Sorumluluğunuzdaki her bir öğretmen adayının uygulama sınıfındaki ders anlatımlarını izlemeye ortalama kaç kez gidebildiniz?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya uygulama öğretim elemanlarının %2.6’sı “hiç gitmedim”, %83.1’i “1 kez”, %14.3’ü ise “2 kez” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%83.1) Öğretmenlik Uygulaması dersinde sorumluluklarındaki her bir öğretmen adayının uygulama sınıfındaki ders anlatımlarını izlemeye bir kez gidebildikleri, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%14.3) öğretmen adayının ders anlatımlarını izlemeye birden çok kez gidebildikleri, uygulama öğretim elemanlarının çok azının (%2.6) ise öğretmen adayının ders anlatımlarını izlemeye hiç gidemedikleri görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 18’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen uygulama öğretim elemanlarının genellikle öğretmen adayı izlemeye bir kez gidebildikleri bulgusuyla benzerlik göstermekte, ancak öğretmen adaylarının yaklaşık dörtte birinin uygulama öğretim elemanlarının kendilerini izlemeye hiç gelmedikleri bulgusuyla örtüşmemektedir.

Bu soruya ek olarak, uygulama öğretim elemanlarından öğretmen adayının uygulama sınıfındaki ders anlatımlarını izlemeye hiç gidemedilerse ya da sadece bir kez gidebildilerse bunun nedeni yazmaları istenmiştir. Uygulama öğretim elemanları bu nedenler arasında, ders yüklerinin fazla oluşunu, sorumluluklarındaki öğretmen adayı

sayısının fazla oluşunu, iş yüklerinin fazla oluşunu, yeterli zamanlarının olmayışını, idari görevlerinin oluşunu, bir kez gitmenin yeterli olduğunu düşündüklerini, uygulama öğretmeninin bundan pek hoşlanmadığını, öğretmen adaylarının tedirgin olduklarını, süreçle ilgili yeterli bilgi sahibi olmadıklarını, bölümde herkesin bir kez dinlemeye gittiğini, öğretmen adaylarının kendilerini hazır hissetmediklerini, uygulama okullarının birbirlerinden uzak oluşunu ve ders anlatım zamanlarının çakışmasını göstermişlerdir. Bu nedenlerle ilgili birkaç uygulama öğretim elemanının görüşleri şöyledir:

UÖE491: “*Gidemedim; çünkü 1. Öğretmen adayını ve sınıftaki öğrencileri tedirgin etmemek için. 2. Gidince ya tüm öğretmen adaylarını dinlemek gerekir ya da öğrenciler arasında bir ayrım olmasın diye hiçbirini dinlememeli...*”

UÖE1118: “*Kurumumdaki ders yükü nedeniyle bu yıl hiç gidemedim. İlk dönem 31 saat ders ve ikinci dönem 18 saat ders + sağlık problemlerim nedeniyle*”

UÖE359: “*çok sayıda öğrencim var. Hepsini birer kez dinleyebilmek bile mucize.*”

UÖE730: “*Öğrencilerden en az iki defa ders anlatmalarını istiyorum. Bunlardan birini ben izlemeye gidiyorum ve bunun yeterli olduğunu düşünüyorum.*”

UÖE126: “*Sürece çok hakim değilim. Seneye daha çok gideceğim.*”

UÖE1360: “*Ders yoğunluğum ve idari görevim nedeniyle.*”

Uygulama öğretim elemanlarının sorumlu oldukları öğretmen adaylarının uygulama sınıfındaki ders anlatımlarını izlemesine ilişkin uygulama öğretim elemanlarının görüşlerini yansıtan bir açık uçlu soru ve Çizelge 30’daki önermeye verilen yanıtların genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönergeye ve öğretmenlik uygulaması için hazırlanan dokümanlara dayanarak, uygulama öğretim elemanlarının bu görevi yeterli düzeyde yerine getirmedikleri söylenebilir. Öte yandan uygulama öğretim elemanlarının izlemeye gidememelerinin ya da bir kez gitmelerinin nedenleri olarak özellikle fakültedeki iş yüklerinin ve sorumluluklarına verilen öğretmen adayının fazla olmasını göstermeleri, öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönergede belirtilen “fakültede her uygulama öğretim elemanına düşen öğrenci sayısı 15’i geçmeyecek şekilde uygulama derslerinin grupları belirlenir” ilkesine de uyulmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına sorumlu oldukları öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına ilişkin beş önerme verilmiştir. Uygulama öğretim elemanlarının bu beş önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 31’de verilmiştir.

Çizelge 31

Uygulama Öğretim Elemanlarının Sorumlu Oldukları Öğretmen Adaylarına Karşı Davranışları ve Tutumları ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Öğretmen adaylarının yaptıklarını takdir ettim ve onları derse karşı güdüledim.	31	40.3	31	40.3	13	16.9	2	2.6	--	--
2. Öğretmen adaylarına uygulama okulunda karşılaştıkları sorunları çözmelerinde yardımcı oldum.	33	42.9	20	26.0	17	22.1	7	9.1	--	--
3. Öğretmen adaylarıyla aramızda sıcak bir ilişki kuruldu.	35	45.5	32	41.6	10	13.0	--	--	--	--
4. Öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenemedim.	6	7.8	11	14.3	12	15.6	16	20.8	32	41.6
5. Öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında anlattıkları dersleri izlerken anında gerekli düzeltmelerde bulundum.	11	14.3	14	18.2	11	14.3	10	13.0	31	40.3

Çizelge 31’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına sorumlu oldukları öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına dönük verilen “Öğretmen adaylarının yaptıklarını takdir ettim ve onları derse karşı güdüledim.” önermesine uygulama öğretim elemanlarının %40.3’ü “tamamen katılıyorum”, %40.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %16.9’u “orta derecede katılıyorum”, %2.6’sı ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu veriler, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%80.6) öğretmen adaylarının yaptıklarını takdir ettikleri ve onları derse karşı güdüledikleri, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%16.9) bu davranışı kısmen gösterdikleri, uygulama öğretim elemanlarının çok azının (%2.6) ise bu davranışı göstermedikleri görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 19’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla örtüşmemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına sorumlu oldukları öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına dönük verilen ikinci önerme “Öğretmen adaylarına uygulama okulunda karşılaştıkları sorunları çözmelerinde yardımcı oldum.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %42.9’u “tamamen katılıyorum”, %26’sı “oldukça çok katılıyorum”, %22.1’i “orta derecede katılıyorum”, %9.1’i ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%68.9) öğretmen adaylarının uygulama okulunda karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardım ettikleri, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%22.1) bu davranışı kısmen gösterdikleri, uygulama öğretim elemanlarının çok azının (%9.1) ise bu davranışı göstermedikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 19’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına sorumlu oldukları öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına dönük verilen “Öğretmen adaylarıyla aramızda sıcak bir ilişki kuruldu.” önermesine ise uygulama öğretim elemanlarının %45.5’i tamamen katıldıklarını, %41.6’sı oldukça çok katıldıklarını, %13’ü ise orta derecede katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu değerler, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%87.1) öğretmen adaylarıyla aralarında sıcak bir ilişkinin kurulduğunu, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%13) ise kısmen sıcak bir ilişkinin kurulduğunu düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 19’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla tam olarak örtüşmemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına sorumlu oldukları öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına dönük verilen bir başka önerme de “Öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenemedim.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %7.8’i “tamamen katılıyorum”, %14.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %15.6’sı “orta derecede katılıyorum”, %20.8’i “çok az katılıyorum”, %41.6’sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu veriler, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%62.4) öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilendiklerini, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%15.6) öğretmen adaylarıyla kısmen ilgilendiklerini, buna karşın uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%22.1) ise öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenemediklerini düşündüklerini

göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 19’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına sorumlu oldukları öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına dönük verilen son önerme ise “Öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında anlattıkları dersleri izlerken anında gerekli düzeltmelerde bulundum.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %14.3’ü “tamamen katılıyorum”, %18.2’si “oldukça çok katılıyorum”, %14.3’ü “orta derecede katılıyorum”, %13’ü “çok az katılıyorum”, %40.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretim elemanlarının yarısından biraz fazlasının (%53.3) öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında anlattıkları dersleri izlerken konuşmalarını bölerek anında gerekli düzeltmelerde bulunmadıkları, buna karşın uygulama öğretim elemanlarının yaklaşık üçte birinin (%32.5) öğretmen adaylarının konuşmalarını bölerek anında gerekli düzeltmelerde bulundukları, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%14.3) ise kısmen böyle bir davranışta bulundukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 19’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına ilişkin uygulama öğretim elemanlarının görüşlerini yansıtan Çizelge 31’deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretim elemanlarının genel olarak öğretmen adaylarına karşı olumlu tutum ve davranışlar içinde olduklarını düşündükleri söylenebilir. Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının görüşleriyle karşılaştırıldığında, uygulama öğretim elemanları ile öğretmen adaylarının görüşlerinin örtüşmediği görülmekte, bu durum öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanlarına ilişkin beklentilerinin yeterince karşılanmadığı ya da bazı gruplar için yaşanan sorunların sürdüğünün bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretmen Adaylarının Uygulama Sürecindeki Davranışları ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına araştırmanın üçüncü amacı kapsamında, öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki davranışlarına dönük olarak bir önerme verilmiştir. Uygulama öğretim elemanlarının bu önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 32’de verilmiştir.

Çizelge 32

Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretmen Adaylarının Uygulama Sürecindeki Davranışları ile İlgili Görüşleri

Görüş	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Öğretmen adayları uygulama derslerine karşı isteksizlerdi.	5	6.5	12	15.6	17	22.1	23	29.9	20	26.0

Çizelge 32’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki davranışlarına dönük verilen “Öğretmen adayları uygulama derslerine karşı isteksizlerdi.” önermesine uygulama öğretim elemanlarının %6.5’i “tamamen katılıyorum”, %15.6’sı “oldukça çok katılıyorum”, %22.1’i “orta derecede katılıyorum”, %29.9’u “çok az katılıyorum”, %26’sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretim elemanlarının yarısından biraz fazlasının (%55.9) öğretmen adaylarının uygulama derslerine karşı istekli olduklarını, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%22.1) uygulama derslerine karşı kısmen istekli olduklarını, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%22.1) ise öğretmen adaylarının uygulama derslerine karşı istekli olmadıklarını düşündükleri anlaşılmaktadır.

Uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki davranışları ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 32’deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretim elemanlarının genel olarak öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki davranışlarını olumlu olarak nitelendirdikleri söylenebilir.

Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretim Programına İlişkin Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına araştırmanın üçüncü amacı kapsamında, öğretim programına dönük olarak altı önerme verilmiştir. Uygulama öğretim elemanlarının bu altı önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 33’te verilmiştir.

Çizelge 33

Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretim Programına İlişkin Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Okul Deneyimi dersinin süresi amaçlara ulaşmak için yeterlidir.	18	23.4	20	26.0	21	27.3	12	15.6	6	7.8
2. Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının gözlem yapma süreleri yeterlidir.	19	24.7	23	29.9	18	23.4	12	15.6	5	6.5
3. Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının başarısı etkili bir şekilde ölçülmüyordu.	7	9.1	29	37.7	18	23.4	17	22.1	6	7.8
4. Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresi amaçlara ulaşmak için yeterlidir.	19	24.7	23	29.9	18	23.4	8	10.4	9	11.7
5. Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının sınıftaki ders anlatma uygulamaları sayıca yeterli değildi.	7	9.1	12	15.6	29	37.7	15	19.5	14	18.2
6. Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının başarısı etkili bir şekilde ölçülmüyordu.	10	13.0	29	37.7	23	29.9	8	10.4	7	9.1

Çizelge 33’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına öğretim programına ilişkin verilen “Okul Deneyimi dersinin süresi amaçlara ulaşmada yeterlidir.” önermesine uygulama öğretim elemanlarının %23.4’ü “tamamen katılıyorum”, %26’sı “oldukça çok katılıyorum”, %27.3’ü “orta derecede katılıyorum”, %15.6’sı “çok az katılıyorum”, %7.8’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretim elemanlarının yarısına yakınının (%49.4) Okul Deneyimi dersinin süresini amaçlara ulaşmada yeterli, uygulama öğretim elemanlarının dörtte birden fazlasının (%27.3) kısmen yeterli, buna karşın uygulama öğretim elemanlarının yaklaşık dörtte birinin (%23.4) ise bu dersin süresini yetersiz gördüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 23’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına öğretim programına ilişkin verilen ikinci önerme “Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının gözlem yapma süreleri yeterlidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %24.7’si “tamamen katılıyorum”, %29.9’u “oldukça çok katılıyorum”, %23.4’ü “orta derecede

katılıyorum”, %15.6’sı “çok az katılıyorum”, %6.5’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu veriler, uygulama öğretim elemanlarının yarısından biraz fazlasının (%54.6) Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının gözlem yapma sürelerini yeterli, uygulama öğretim elemanlarının yaklaşık dörtte birinin (%23.4) kısmen yeterli, buna karşın uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%22.1) ise öğretmen adaylarının gözlem yapma sürelerini yetersiz gördüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 23’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına öğretim programına ilişkin verilen üçüncü önerme “Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının başarısı etkili bir şekilde ölçülmüyordu.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %9.1’i “tamamen katılıyorum”, %37.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %23.4’ü “orta derecede katılıyorum”, %22.1’i “çok az katılıyorum”, %7.8’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretim elemanlarının yarısına yakınının (%46.8) Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının başarısının etkili bir şekilde ölçülmediğine, buna karşın uygulama öğretim elemanlarının yaklaşık üçte birinin (%29.9) etkili bir şekilde ölçüldüğüne, uygulama öğretim elemanlarının yaklaşık dörtte birinin (%23.4) ise kısmen etkili bir şekilde ölçüldüğüne inandıkları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 23’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına öğretim programına ilişkin verilen bir başka önerme de “Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresi amaçlara ulaşmada yeterlidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %24.7’si “tamamen katılıyorum”, %29.9’u “oldukça çok katılıyorum”, %23.4’ü “orta derecede katılıyorum”, %10.4’ü “çok az katılıyorum”, %11.7’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretim elemanlarının yarısından biraz fazlasının (%54.6) Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresini amaçlara ulaşmada yeterli, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%23.4) kısmen yeterli, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%22.1) ise bu dersin süresini yetersiz gördüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 23’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla örtüşmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına öğretim programına ilişkin verilen “Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının sınıftaki ders anlatma uygulamaları sayıca yeterli değildi.” önermesine ise Çizelge 33’te görüldüğü gibi, uygulama öğretim elemanlarının %9.1’i tamamen katıldıklarını, %15.6’sı oldukça çok katıldıklarını, %37.7’si orta derecede katıldıklarını, %19.5’i çok az katıldıklarını, %18.2’si ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretim elemanlarının üçte birden fazlasının (%37.7) Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının uygulama sınıflarındaki ders anlatım uygulamalarını sayıca yeterli, uygulama öğretim elemanlarının üçte birden fazlasının (%37.7) kısmen yeterli, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%24.7) ise öğretmen adaylarının ders anlatım uygulamalarını sayıca yetersiz gördükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 23’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına öğretim programına ilişkin verilen son önerme ise “Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının başarısı etkili bir şekilde ölçülüyordu.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %13’ü “tamamen katılıyorum”, %37.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %29.9’u “orta derecede katılıyorum”, %10.4’ü “çok az katılıyorum”, %9.1’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretim elemanlarının yarısının (%50.7) Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının başarısının etkili bir şekilde ölçülmediğine, buna karşın uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%19.5) etkili bir şekilde ölçüldüğüne, uygulama öğretim elemanlarının yaklaşık üçte birinin (%29.9) ise kısmen etkili bir şekilde ölçüldüğüne inandıkları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 23’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu destekler niteliktedir.

Uygulama öğretim elemanlarının öğretim programına ilişkin görüşlerini yansıtan Çizelge 33’teki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretim elemanlarının yarısının ya da yarısına yakınının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin sürelerini, gözlem yapma ve ders anlatım uygulamalarının sayılarını yeterli bulurken, bu derslerin değerlendirme sürecini yeterli bulmadıkları söylenebilir. Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının görüşleriyle karşılaştırıldığında, genel olarak benzerlik gösterdiği görülmekte, ancak her iki grubun da görüşlerinde

olumsuz ya da kısmen olumsuz görüş bildirenlerin sayısının yaklaşık yarıya yakın olması, bu konuda bazı gruplarda sorunların yaşandığının bir işareti olarak yorumlanabilir.

Uygulama Öğretim Elemanlarının Fakülte-Okul İşbirliği ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına araştırmanın üçüncü amacı kapsamında, fakülte-okul işbirliğine dönük olarak üç önerme verilmiştir. Uygulama öğretim elemanlarının bu üç önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 34’te verilmiştir.

Çizelge 34

Uygulama Öğretim Elemanlarının Fakülte Okul İşbirliği ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretmenleriyle öğretmen adaylarının uygulama süreçlerine ilişkin düzenli görüşmeler yaptım.	19	24.7	14	18.2	8	10.4	15	19.5	21	27.3
2. Uygulama okulundaki uygulama öğretmenleriyle etkili bir iletişim kurduk.	21	27.3	19	24.7	9	11.7	25	32.5	3	3.9
3. Uygulama süreci boyunca uygulama öğretim elemanları ile fakültenin uygulama koordinatörleri, uygulama okulu yöneticileri ve uygulama öğretmenleri arasında etkili bir iletişim ve işbirliği vardı.	5	6.5	16	20.8	15	19.5	23	29.9	18	23.4

Çizelge 34’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen “Uygulama öğretmenleriyle öğretmen adaylarının uygulama süreçlerine ilişkin düzenli görüşmeler yaptım.” önermesine uygulama öğretim elemanlarının %24.7’si “tamamen katılıyorum”, %18.2’si “oldukça çok katılıyorum”, %10.4’ü “orta derecede katılıyorum”, %19.5’i “çok az katılıyorum”, %27.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretim elemanlarının yarısına yakınının (%46.8) uygulama öğretmenleriyle öğretmen adaylarının uygulama süreçlerine ilişkin düzenli görüşmeler

yapmadıkları, buna karşın uygulama öğretim elemanlarının yarısına yakınının (%42.9) uygulama öğretmenleriyle düzenli görüşmeler yaptıkları, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%10.4) ise kısmen düzenli görüşmeler yaptıkları görüşünde oldukları söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 26’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenlerinin uygulama süreçlerine ilişkin düzenli görüşmeler yapmadıkları bulgusunu destekler niteliktedir.

Uygulama öğretim elemanlarına fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama okulundaki uygulama öğretmenleriyle etkili bir iletişim kurduk.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %27.3’ü “tamamen katılıyorum”, %24.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %11.7’si “orta derecede katılıyorum”, %32.5’i “çok az katılıyorum”, %3.9’u ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretim elemanlarının yarısından biraz fazlasının (%52) uygulama okulundaki uygulama öğretmenleriyle etkili iletişim kurabildikleri, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%11.7) uygulama öğretmenleriyle kısmen etkili iletişim kurabildikleri, buna karşın uygulama öğretim elemanlarının üçte birden fazlasının (%36.4) ise uygulama öğretmenleriyle etkili iletişim kuramadıkları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Uygulama öğretim elemanlarına fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen son önerme ise “Uygulama süreci boyunca uygulama öğretim elemanları ile fakültenin uygulama koordinatörleri, uygulama okulu yöneticileri ve uygulama öğretmenleri arasında etkili bir iletişim ve işbirliği vardı.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %6.5’i “tamamen katılıyorum”, %20.8’i “oldukça çok katılıyorum”, %19.5’i “orta derecede katılıyorum”, %29.9’u “çok az katılıyorum”, %23.4’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretim elemanlarının yarısından biraz fazlasının (%53.3) uygulama süreci boyunca ilgililer arasında etkili bir iletişim ve işbirliğinin olmadığını, buna karşın uygulama öğretim elemanlarının dörtte birden fazlasının (%27.3) ilgililer arasında etkili bir iletişim ve işbirliğinin olduğunu, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%19.5) ise ilgililer arasında kısmen etkili bir iletişim ve işbirliğinin olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının fakülte okul işbirliği ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 34'teki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretim elemanlarının genel olarak fakülte okul işbirliği sürecinin yeterli olmadığını düşündükleri söylenebilir. Öte yandan bu bulgular, öğretmenlik uygulaması yönergesi ve hazırlanan ilgili dokümanlara dayanarak, öğretmenlik uygulamalarının temel yapısının oluşturan “fakülte-okul işbirliği sürecindeki tüm ilgililerin işbirliği içinde çalışması” ilkesine yeterli düzeyde uyulmadığı ve bu konuda yaşanan sorunların sürdüğünün bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Uygulama Öğretim Elemanlarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaştıkları Diğer Sorunlar ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına karşılaşılan sorunlarla ilgili son olarak, ankette yazılan sorunlar dışında varsa başka karşılaştıkları sorunları yazmalarını isteyen bir açık uçlu soru yöneltilmiştir. Bu soruya araştırmaya katılan 77 uygulama öğretim elemanından 15'i yanıt vermiştir. Uygulama öğretim elemanlarının bu açık uçlu soruya verdikleri yanıtlar incelendiğinde, yazılan sorunların önemli bir bölümünün ankette yer alan sorun maddeleri ile benzerlik gösterdikleri görülmüştür. Uygulama öğretim elemanlarının açık uçlu soruya verdikleri yanıtların önce bilgisayarda dökümü yapılmış, ardından uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, öğretmen adayları ve fakülte - okul işbirliği biçiminde gruplandırılarak sunulmuştur.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanları uygulama öğretmeninden kaynaklanan sorunlara dönük olarak, uygulama öğretmenlerinin iyi seçilmediğini, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına yeterince rehberlik yapmadıklarını ve uygulama öğretmenine düşen öğrenmen adayı sayısının fazla olduğunu belirtmişlerdir. Bu sorunlarla ilgili bazı uygulama öğretim elemanlarının görüşleri şöyledir:

UÖE465: “*Uygulama öğretmenleri adaylara öğretmenlik uygulamasında yeterli düzeyde rehberlik yapmıyorlar.*”

UÖE610: “*...zaman zaman genç, tecrübesiz veya mesleğin sonuna gelmiş klasik ders anlatan öğretmenlerin olması.*”

UÖE819: “*...Öyle öğretmenler görüyoruz ki öğrencilerim “ben o sınıfta ne öğrenebilirim ki” sorusunu sorduklarında yanıtlamakta zorlanıyorum.*”

UÖE880: “...bir uygulama öğretmenine en az 6 öğretmen adayı verilmekte. Bu durumda aday her dersin her aşamasını tam olarak takip edememekte.”

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanları kendilerinden kaynaklanan sorunlara dönük olarak, uygulama öğretim elemanının ders yükünün fazla olduğunu, uygulama öğretim elemanının sorumluluğuna verilen öğretmen adayı sayısının fazla olduğunu ve öğrencilerin ders anlatım uygulamalarını izlemeye gidemediklerini belirtmişlerdir. Bu sorunlarla ilgili bazı uygulama öğretim elemanlarının görüşleri şöyledir:

UÖE225: “...en büyük sorun danışman öğretim elemanlarının hem diğer dersleri hem de bunları aynı anda yürütmesidir. İş yükünden dolayı istenilen verim alınamamaktadır...”

UÖE359: “Danışman öğretim elemanı olarak zorunlu nedenlerle çok derse giriyoruz ve uygulama çalışmalarını gereğince izleyip yeterli katkıyı sağlayamıyoruz.”

UÖE465: “...sorumluluğuma verilen öğretmen adayı sayısı çok fazla.”

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanları öğretmen adaylarından kaynaklanan sorunlara dönük olarak, öğretmen adaylarının uygulama derslerine karşı ilgisiz olduklarını ve öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki sorumluluklarını yeterince yerine getirmediklerini belirtmişlerdir. Bu sorunlarla ilgili bazı uygulama öğretim elemanlarının görüşleri şöyledir:

UÖE289: “Bazı öğrenciler sadece ilköğretim okullarına gidiyor, üniversitedeki öğretim elemanlarına uğramıyor, iletişim kurmuyorlar. Dört beş kez duyuru asıp, mail attığım halde yanıma gelmeyen öğrencilerim oluyor.”

UÖE290: “...öğretmen adayları kpss kurslarına devam ettikleri için bu uygulamalara çok fazla önem vermiyorlar.”

UÖE808: “Öğretmen adayları bu uygulamanın formalite olduğunu düşünmekte ve uygulamalara isteksiz katılmakta...”

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanları fakülte - okul işbirliğinden kaynaklanan sorunlara dönük olarak, fakülte - okul işbirliği sürecinde ilgililer arasında yaşanan sorunların çözülmesini sağlayacak yeterli bir işbirliğinin olmadığını

belirtmişlerdir. Bu sorunlarla ilgili bazı uygulama öğretmenlerinin görüşleri şöyledir:

UÖE530: “Öğrencilerin üniversitedeki ders programları ile uygulama okullarındaki sorumlu öğretmenlerin ders programlarının örtüşmemesi durumunda idarecilerin bu sorunu aşmada yeterince istekli davranmamaları karşılaştığımız en ciddi sorunlardan biridir.”

UÖE1118: “uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretmenleri arasında işbirliği yok.”

Uygulama Öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri

Araştırmanın üçüncü amacı kapsamında son olarak uygulama öğretmenleri için hazırlanan veri toplama aracının ikinci ve üçüncü bölümünde yer alan 55 maddeye verilen yanıtların sayı ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Ardından araştırmanın üçüncü amacına ilişkin uygulama öğretmenlerinin yanıtlarının çözümlenmesiyle elde edilen bu veriler; uygulama öğretmeni, öğretmen adayları, öğretim programı, uygulama okulu, fakülte-okul işbirliği ve uygulama süreci başlıkları altında sunulmuştur.

Uygulama Öğretmenlerinin Kendilerinden Kaynaklanan Sorunlar ile İlgili Görüşleri

Araştırmanın üçüncü amacı kapsamında uygulama öğretmenlerinin kendi nitelikleri, görevlerini yerine getirme durumları, öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışları ile ders anlatım uygulamalarına ilişkin görüşleri Çizelge 35, 36, 37, 38 ve 39’da verilmiştir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine kendi niteliklerine dönük olarak beş önerme verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu beş önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 35’te verilmiştir.

Çizelge 35

Uygulama Öğretmenlerinin Kendi Nitelikleri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Evet		Hayır		Kısmen	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Okul Deneyimi dersi ile ilgili (sorumluluklarınız, dersin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	125	71.0	10	5.7	41	23.3
2. Okul Deneyimi dersi kapsamında uygulama öncesinde öğretmen adaylarının hazırladığı dönem planını incelediniz mi?	92	52.3	52	29.5	32	18.2
3. Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili (sorumluluklarınız, dersin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	128	72.7	2	1.1	46	26.1
4. Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama öncesinde öğretmen adaylarının hazırladığı dönem planını incelediniz mi?	94	53.4	50	28.4	32	18.2
5. Okul Deneyimi ya da Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmeni olarak görev almak istediniz mi?	140	79.5	36	20.5	—	—

Çizelge 35’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine kendi niteliklerine ilişkin “Okul Deneyimi dersi ile ilgili (sorumluluklarınız, dersin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya uygulama öğretmenlerinin %71’i “evet”, %5.7’si “hayır”, %23.3’ü ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%71) Okul Deneyimi dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%23.3) bu konularda kısmen yeterli bilgiye sahip olduklarını, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%5.7) ise bu konularda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 10’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerine kendi niteliklerine ilişkin ikinci olarak “Okul Deneyimi dersi kapsamında uygulama öncesinde öğretmen adaylarının hazırladığı dönem planını incelediniz mi?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya uygulama öğretmenlerinin %52.3’ü “evet”, %29.5’i “hayır”, %18.2’si ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin yarısından biraz fazlasının (%52.3) Okul Deneyimi dersinde uygulama öncesinde öğretmen adaylarının hazırladıkları

dönem planını inceledikleri, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%18.2) bu görevi kısmen yerine getirdikleri, buna karşın uygulama öğretmenlerinin dörtte birden fazlasının (%29.5) ise bu görevi yerine getirmediği görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 10’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Uygulama öğretmenlerine kendi niteliklerine ilişkin üçüncü olarak “Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili (sorumluluklarınız, dersin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya uygulama öğretmenlerinin %72.7’si “evet”, %1.1’i hayır”, %26.1’i ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%72.7) Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%26.1) bu konularda kısmen yeterli bilgiye sahip olduklarını, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%1.1) ise bu konularda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 10’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerine kendi niteliklerine ilişkin dördüncü olarak da “Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama öncesinde öğretmen adaylarının hazırladığı dönem planını incelediniz mi?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya uygulama öğretmenlerinin %53.4’ü “evet”, %28.4’ü “hayır”, %18.2’si ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin yarısından biraz fazlasının (%53.4) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öncesinde öğretmen adaylarının hazırladıkları dönem planını inceledikleri, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%18.2) dönem planını kısmen inceledikleri, buna karşın uygulama öğretmenlerinin dörtte birden fazlasının (%28.4) ise öğretmen adaylarının dönem planını incelemedikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 10’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Uygulama öğretmenlerine kendi niteliklerine ilişkin son olarak ise “Okul Deneyimi ya da Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmeni olarak görev almak istediniz mi?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya uygulama öğretmenlerinin %79.5’i “evet”, %20.5’i ise “hayır” yanıtını vermiştir. Bu veriler, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%79.5) Okul Deneyimi ya da Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmeni olarak görev almayı isteklerini, buna karşın uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%20.5) ise bu derslerde görev almayı istemediklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 10’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Bu soruya ek olarak, uygulama öğretmenlerinden bu görevi üstlenmek istemiyorlarsa bunun nedenlerini yazmaları istenmiştir. Uygulama öğretmenleri görev almak istemeyişlerinin nedenleri arasında, uygulama sınıflarındaki öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasını, uygulama ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmayışlarını, uğraşmak istemediklerini ve öğretmen adaylarının uygulama konusunda istekli olmayışlarını göstermişlerdir. Ayrıca okul yönetiminin kendilerine bu görevi isteyip istemediklerini sormadıklarını da belirtmişlerdir. Bu nedenlerle ilgili birkaç uygulama öğretmenin görüşleri şöyledir:

UÖ100: “Çok bilgim yok. Yeniyim, ilçedeydim daha önce.”

UÖ159: “çünkü öğrencilerle ders anlatmak çok güç.”

UÖ257: “zamanım yok.”

UÖ613: “Bizlere görev alıp almama konusu sorulmadığı için.”

UÖ1056: “Sınıf düzeni bozulduğu için.”

UÖ1058: “...öğretmen adaylarının uygulamaya istekli olmayışları etken oldu.”

Uygulama öğretmenlerinin kendi nitelikleri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 35’teki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretmenlerinin genel olarak kendi nitelikleri konusunda dönem planını inceleme dışında olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının görüşleriyle karşılaştırıldığında, öğretmen adaylarının da genelde olumlu görüş bildirdikleri görülmekte ancak olumsuz ya da kısmen olumsuz görüş bildirenlerin sayısının yaklaşık yarıya yakın olması, bu konuda bazı gruplarda sorunların yaşandığının bir işareti olarak görülebilir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirmelerine dönük olarak sekiz önerme verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu sekiz önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 36’da verilmiştir.

Çizelge 36

Uygulama Öğretmenlerinin Okul Deneyimi Dersindeki Görevlerini Yerine Getirmeleri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama okulunun kuralları (çalışma saatleri vb.) ve okulun öğretmen adaylarından beklentileri konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirdim.	108	61.4	47	26.7	19	10.8	--	--	2	1.1
2. Uygulama okulunun araç-gereç olanakları ve fiziki donanımı (laboratuvar, teknoloji sınıfı vb.) konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirdim.	107	60.8	40	22.7	19	10.8	7	4.0	3	1.7
3. Uygulama okuldaki öğretmenler ve yöneticilerin görevleri konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirdim.	58	33.0	91	51.7	19	10.8	5	2.8	3	1.7
4. Öğretmen adaylarının okul ve sınıf ortamındaki gözlemleri için hazırladıkları gözlem planlarını inceleyerek yönlendirmeler yaptım.	55	31.3	81	46.0	27	15.3	8	4.5	5	2.8
5. Öğretmen adaylarıyla okul ve sınıf ortamında yaptıkları gözlemleriyle ilgili görüş alışverişinde bulundum.	101	57.4	44	25.0	17	9.7	2	1.1	12	6.8
6. Öğretmen adaylarına sınıf ortamı dışında da (okul bahçesi, öğretmenler odası, laboratuvar vb.) beni gözleme olanağı sundum.	88	50.0	53	30.1	23	13.1	3	1.7	9	5.1
7. Öğretmen adaylarına gözlem ödevlerini hazırlarken rehberlik yaptım.	32	18.2	52	29.5	5	2.8	77	43.8	10	5.7
8. Öğretmen adaylarına sınıf dışındaki etkinliklerle ilgili hazırladıkları raporlarda (okulun işleyişi, okul yönetimi, sosyal etkinlikler vb.) rehberlik yaptım.	28	15.9	62	35.2	3	1.7	68	38.6	15	8.5

Çizelge 36’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen “Uygulama okulunun kuralları (çalışma saatleri vb.) ve okulun öğretmen adaylarından beklentileri konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirdim.” önermesine uygulama öğretmenlerinin %61.4’ü “tamamen katılıyorum”, %26.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %10.8’i “orta derecede katılıyorum”, %1.1’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%88.1) Okul Deneyimi dersinde uygulama okulunun kuralları ve okulun öğretmen adaylarından beklentileri konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirdikleri, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%10.8) bu görevi kısmen yerine getirdikleri, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%1.1) ise bu görevi yerine getirmediği görüşünde oldukları söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 11’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla tam olarak örtüşmemektedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama okulunun araç-gereç olanakları ve fiziki donanımı (laboratuvar, teknoloji sınıfı vb.) konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirdim.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %60.8’i “tamamen katılıyorum”, %22.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %10.8’i “orta derecede katılıyorum”, %4’ü “çok az katılıyorum”, %1.7’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%83.5) Okul Deneyimi dersinde uygulama okulunun araç-gereç olanakları ve fiziki donanımı konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirdikleri, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%10.8) bu görevi kısmen yerine getirdikleri, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%5.7) ise bu görevi yerine getirmediği görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 11’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla tam olarak örtüşmemektedir.

Uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen bir başka önerme de “Uygulama okuldaki öğretmenler ve yöneticilerin görevleri konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirdim.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %33’ü “tamamen katılıyorum”, %51.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %10.8’i “orta derecede katılıyorum”, %2.8’i “çok az katılıyorum”, %1.7’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama

öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%84.7) Okul Deneyimi dersinde uygulama okuldaki öğretmenler ve yöneticilerin görevleri konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirdikleri, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%10.8) bu görevi kısmen yerine getirdikleri, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%4.5) ise bu görevi yerine getirmediği görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 11’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen “Öğretmen adaylarının okul ve sınıf ortamındaki gözlemleri için hazırladıkları gözlem planlarını inceleyerek yönlendirmeler yaptım.” önermesine ise Çizelge 36’da görüldüğü gibi, uygulama öğretmenlerinin %31.3’ü “tamamen katılıyorum”, %46’sı “oldukça çok katılıyorum”, %15.3’ü “orta derecede katılıyorum”, %4.5’i “çok az katılıyorum”, %2.8’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu veriler, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%77.3) Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının okul ve sınıf ortamındaki gözlemleri için hazırladıkları gözlem planlarını inceleyerek yönlendirmeler yaptıkları, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%15.3) bu görevi kısmen yerine getirdikleri, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%7.3) ise bu görevi yerine getirmediği görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 11’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen beşinci önerme “Öğretmen adaylarıyla okul ve sınıf ortamında yaptıkları gözlemleriyle ilgili görüş alışverişinde bulundum.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %57.4’ü “tamamen katılıyorum”, %25’i “oldukça çok katılıyorum”, %9.7’si “orta derecede katılıyorum”, %1.1’i “çok az katılıyorum”, %6.8’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%82.4) Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarıyla okul ve sınıf ortamında yaptıkları gözlemleriyle ilgili görüş alışverişinde bulundukları, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%9.7) bu görevi kısmen yerine getirdikleri, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%7.9) ise bu görevi yerine getirmediği görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 11’de

görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla örtüşmemektedir.

Uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen altıncı önerme ise “Öğretmen adaylarına sınıf ortamı dışında da (okul bahçesi, öğretmenler odası, laboratuvar vb.) beni gözleme olanağı sundum.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %50’si tamamen katıldıklarını, %30.1’i oldukça çok katıldıklarını, %13.1’i orta derecede katıldıklarını, %1.7’si çok az katıldıklarını, %5.1’i ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%80.1) Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarına sınıf ortamı dışında da kendilerini gözleme olanağı sundukları, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%13.1) bu görevi kısmen yerine getirdikleri, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%6.8) ise bu görevi yerine getirmediği görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 11’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla tam olarak örtüşmemektedir.

Çizelge 36’da görüldüğü gibi, uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen yedinci önerme “Öğretmen adaylarına gözlem ödevlerini hazırlarken rehberlik yaptım.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %18.2’si “tamamen katılıyorum”, %29.5’i “oldukça çok katılıyorum”, %2.8’i “orta derecede katılıyorum”, %43.8’i “çok az katılıyorum”, %5.7’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin yarısına yakınının (%49.5) Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarına gözlem ödevlerini hazırlarken rehberlik yapmadıkları, buna karşın uygulama öğretmenlerinin yarısına yakınının (%47.7) ise rehberlik yaptıkları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 11’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen son önerme ise “Öğretmen adaylarına sınıf dışındaki etkinliklerle ilgili hazırladıkları raporlarda (okulun işleyişi, okul yönetimi, sosyal etkinlikler vb.) rehberlik yaptım.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %15.9’u tamamen katıldıklarını, %35.2’si oldukça çok katıldıklarını, %1.7’si orta derecede katıldıklarını, %38.6’sı çok az katıldıklarını, %8.5’i ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu verilerden, uygulama öğretmenlerinin yarısından biraz fazlasının

(%51.1) Okul Deneyimi dersinde sınıf dışındaki etkinliklerle ilgili hazırladıkları raporlarda öğretmen adaylarına rehberlik yaptıkları, buna karşın uygulama öğretmenlerinin yarısına yakınının (%47.1) ise rehberlik yapmadıkları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 11’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerini yansıtan Çizelge 36’daki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretmenlerinin genel olarak Okul Deneyimi dersindeki görevlerinin çoğunu yeterli düzeyde yerine getirdiklerini düşündükleri söylenebilir. Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının görüşleriyle karşılaştırıldığında, verilen önermelere büyük bir bölümü olumlu görüş bildiren uygulama öğretmenlerinin aksine olumsuz ya da kısmen olumsuz görüş bildiren öğretmen adaylarının sayısının yarıdan biraz fazla olması, bu konuda bazı gruplarda sorunların yaşandığının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirmelerine dönük olarak dokuz önerme verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu dokuz önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 37’de verilmiştir.

Çizelge 37’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen “Sınıfımda kullandığım öğretim planlarını öğretmen adaylarıyla paylaştım.” önermesine uygulama öğretmenlerinin %66.5’i “tamamen katılıyorum”, %23.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %4.5’i “orta derecede katılıyorum”, %5.7’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%89.8) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama sınıflarında kullandıkları öğretim planlarını öğretmen adaylarıyla paylaştıkları, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%4.5) öğretim planlarını öğretmen adaylarıyla kısmen paylaştıkları, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%5.7) ise öğretim planlarını öğretmen adaylarıyla paylaşmadıkları görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 12’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla kısmen benzerlik göstermektedir.

Çizelge 37

Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması Dersindeki Görevlerini Yerine Getirmeleri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Sınıfımda kullandığım öğretim planlarını öğretmen adaylarıyla paylaştım.	117	66.5	41	23.3	8	4.5	--	--	10	5.7
2. Sınıfımda kullandığım öğretim materyallerini ve bilgi kaynaklarını (ders kitapları, ünite dergileri vb.) öğretmen adaylarıyla paylaştım.	129	73.3	44	25.0	2	1.1	1	0.6	--	--
3. Öğretmen adaylarına ders anlatımları öncesinde hazırladıkları ders planları ile ilgili dönüt verdim.	95	54.0	64	36.4	12	6.8	5	2.8	--	--
4. Öğretmen adaylarına ders anlatımları öncesinde önemli konularda (sınıf yönetimi, öğrencilerin özellikleri, zaman yönetimi vb.) rehberlik yaptım.	127	72.2	46	26.1	2	1.1	1	0.6	--	--
5. Gereksinim duyduklarında öğretmen adaylarına okulun fiziksel olanaklarından (laboratuvar, araç-gereç vb.) yararlanma konusunda yardımcı oldum.	95	54.0	55	31.3	18	10.2	8	4.5	--	--
6. Öğretmen adayları uygulama sınıflarında ders anlatırken anlatımlarıyla ilgili notlar alarak gözlem formu doldurdum.	65	36.9	85	48.3	18	10.2	3	1.7	5	2.8
7. Öğretmen adaylarına uygulama sınıflarında ders anlatıktan sonra sunumlarıyla ilgili yeterli dönüt verdim.	98	55.7	60	34.1	12	6.8	1	0.6	5	2.8
8. Öğretmen adaylarına fakültede öğrendikleri bilgileri (öğretim yöntem ve teknikleri, araç-gereç vb.) uygulama sınıflarında deneme olanağı sundum.	96	54.5	61	34.7	15	8.5	4	2.3	--	--
9. Öğretmen adaylarına uygulama süresince düzenli dönütler vererek, hatalarını düzeltmelerinde rehberlik yaptım.	57	32.4	95	54.0	18	10.2	3	1.7	3	1.7

Uygulama öğretmenlerine Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen ikinci önerme “Sınıfımda kullandığım öğretim materyallerini ve bilgi kaynaklarını (ders kitapları, ünite dergileri vb.) öğretmen

adaylarıyla paylaştım.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %73.3’ü tamamen katıldıklarını, %25’i oldukça çok katıldıklarını, %1.1’i orta derecede katıldıklarını, %0.6’sı ise çok az katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu veriler, uygulama öğretmenlerinin tamamına yakınının (%98.3) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama sınıflarında kullandıkları öğretim materyallerini ve bilgi kaynaklarını öğretmen adaylarıyla paylaştıkları görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 12’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla kısmen benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerine Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen üçüncü önerme “Öğretmen adaylarına ders anlatımları öncesinde hazırladıkları ders planları ile ilgili dönüt verdim.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %54’ü “tamamen katılıyorum”, %36.4’ü “oldukça çok katılıyorum”, %6.8’i “orta derecede katılıyorum”, %2.8’i ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%90.4) Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarına ders anlatımları öncesinde hazırladıkları ders planlarıyla ilgili dönüt verdikleri, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%6.8) bu görevi kısmen yerine getirdikleri, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%2.8) ise bu görevi yerine getirmedikleri görüşünde oldukları söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 12’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla tam olarak örtüşmemektedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen dördüncü önerme ise “Öğretmen adaylarına ders anlatımları öncesinde önemli konularda (sınıf yönetimi, öğrencilerin özellikleri, zaman yönetimi vb.) rehberlik yaptım.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %72.2’si “tamamen katılıyorum”, %26.1’i “oldukça çok katılıyorum”, %1.1’i “orta derecede katılıyorum”, %0.6’sı ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere göre, uygulama öğretmenlerinin tamamına yakınının (%98.3) Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarına ders anlatımları öncesinde, öğretim becerilerini geliştirici bilgiler vererek onlara rehberlik yaptıkları görüşünde oldukları söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 12’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla tam olarak örtüşmemektedir.

Uygulama öğretmenlerine Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen bir başka önerme de “Gereksinim duyduklarında öğretmen adaylarına okulun fiziksel olanaklarından (laboratuvar, araç-gereç vb.) yararlanma konusunda yardımcı oldum.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %54’ü tamamen katıldıklarını, %31.3’ü oldukça çok katıldıklarını, %10.2’si orta derecede katıldıklarını, %4.5’i ise çok az katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%85.3) Öğretmenlik Uygulaması dersinde gereksinim duyduklarında öğretmen adaylarına okulun fiziksel olanaklarından yararlanmaları konusunda yardımcı oldukları, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%10.2) bu konuda kısmen yardımcı oldukları, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%4.5) ise bu konuda yardımcı olmadıkları görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 12’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla kısmen benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerine Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen “Öğretmen adayları uygulama sınıflarında ders anlatırken anlatımlarıyla ilgili notlar alarak gözlem formu doldurdum.” önermesine ise uygulama öğretmenlerinin %36.9’u “tamamen katılıyorum”, %48.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %10.2’si “orta derecede katılıyorum”, %1.7’si “çok az katılıyorum”, %2.8’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu veriler, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%85.2) Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adayları uygulama sınıflarında ders anlatırken anlatımlarıyla ilgili notlar alarak gözlem formu doldurdıklarını, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%10.2) bu görevi kısmen yerine getirdiklerini, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%4.5) ise bu görevi yerine getirmediğini düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 12’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Uygulama öğretmenlerine Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen yedinci önerme “Öğretmen adaylarına uygulama sınıflarında ders anlattıktan sonra sunumlarıyla ilgili yeterli dönüt verdim.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %55.7’si “tamamen katılıyorum”, %34.1’i “oldukça çok katılıyorum”, %6.8’i “orta derecede katılıyorum”, %0.6’sı “çok

az katılıyorum”, %2.8’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%89.8) Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarına uygulama sınıflarında ders anlattıktan sonra sunumlarıyla ilgili yeterli dönüt verdikleri, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%6.8) bu görevi kısmen yerine getirdikleri, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%3.4) ise bu görevi yerine getirmedikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 12’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu destekler nitelikte değildir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen sekizinci önerme de “Öğretmen adaylarına fakültede öğrendikleri bilgileri (öğretim yöntem ve teknikleri, araç-gereç vb.) uygulama sınıflarında deneme olanağı sundum.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %54.5’i “tamamen katılıyorum”, %34.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %8.5’i “orta derecede katılıyorum”, %2.3’ü ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu veriler, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%89.2) Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarına fakültede öğrendikleri bilgileri uygulama sınıflarında deneme olanağı sundukları, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%8.5) öğretmen adaylarına öğrendiklerini deneme olanağı kısmen sundukları, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%2.3) ise öğretmen adaylarına öğrendiklerini deneme olanağı sunmadıkları görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 12’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Uygulama öğretmenlerine Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin verilen son önerme ise “Öğretmen adaylarına uygulama süresince düzenli dönütler vererek, hatalarını düzeltmelerinde rehberlik yaptım.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %32.4’ü tamamen katıldıklarını, %54’ü oldukça çok katıldıklarını, %10.2’si orta derecede katıldıklarını, %1.7’si çok az katıldıklarını, %1.7’si ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerlere dayanarak, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%86.4) Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarına uygulama süresince düzenli dönütler vererek, hatalarını düzeltmelerinde rehberlik yaptıkları, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%10.2) bu görevi kısmen yerine getirdikleri,

uygulama öğretmenlerinin çok azının (%3.4) ise bu görevi yerine getirmediikleri görüşünde oldukları söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 12’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Uygulama öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerini yerine getirme durumlarına ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerini yansıtan Çizelge 37’deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretmenlerinin genel olarak Öğretmenlik Uygulaması dersindeki görevlerinin çoğunu yeterli düzeyde yerine getirdiklerini düşündükleri söylenebilir. Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının görüşleriyle karşılaştırıldığında, verilen önermelere büyük bir bölümü olumlu görüş bildiren uygulama öğretmenlerinin aksine olumsuz ya da kısmen olumsuz görüş bildiren öğretmen adaylarının sayısının yarısından biraz fazla olması, bu konuda bazı gruplarda sorunların yaşandığının bir işareti olarak yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine sorumlu oldukları öğretmen adaylarına sundukları ders anlatma olanağına ilişkin bir soru yöneltilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu soruya verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 38’de verilmiştir.

Çizelge 38

Uygulama Öğretmenlerinin Sorumlu Oldukları Öğretmen Adaylarına Sundukları Ders Anlatma Olanağı ile İlgili Görüşleri

Görüş	Hiç sunmadım		1-2 kez		3-4 kez		5 kez ve daha fazla	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Sorumluluğunuzdaki bir öğretmen adayına sınıfınızda, öğretmenlik uygulaması kapsamında ortalama kaç kez ders anlatma olanağı sundunuz?	--	--	13	7.4	42	23.9	121	68.8

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine sorumlu oldukları öğretmen adaylarına kendi sınıflarında kaç kez ders anlatma olanağı sundukları sorusu yöneltilmiştir. Çizelge 38’de görüldüğü gibi, uygulama öğretmenlerinin %7.4’ü “1-2 kez”, %23.9’u “3-4 kez”, %68.8’i ise “5 kez ve daha fazla” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%68.8) Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama sınıfında bir öğretmen adayına ortalama beş kez ve

daha fazla ders anlatma olanağı sundukları, uygulama öğretmenlerinin yaklaşık üçte birinin (%31.3) ise dört kez ve daha az ders anlatma olanağı sundukları görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 13'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Bu soruya ek olarak, uygulama öğretmenlerinden öğretmen adayına uygulama sınıfında hiç ders anlatma olanağı sunamadılarsa ya da sadece 1-2 kez sunabildilerse bunun nedenlerini yazmaları istenmiştir. Uygulama öğretmenleri bu nedenler arasında, uygulama sınıflarının çok kalabalık olduğunu, uygulanan öğretim programının yetişmediğini, öğretmen adayı sayısının fazla olduğunu, öğretmen adaylarının ders anlatmaya istekli olmadıklarını, öğretmen adaylarının uygulama okuluna gelmediklerini ve öğretmen adaylarının anlattıkları konuların yeniden ele alınması gerektiğinden zaman kaybına neden olduğunu göstermişlerdir. Bu nedenlerle ilgili bazı uygulama öğretmenlerinin görüşleri şöyledir:

UÖ159: *“Sınıf çok kalabalık müfredat yetişmiyor.”*

UÖ190: *“Öğretmen adaylarının planı dâhilinde ikinci dönem uygulamalı ders anlatımı olacaktı. O süreçte de gelmediler. Yani staj tek dönemdi.”*

UÖ191: *“Ders anlatmada öğrenciler kendilerini yeterli görmediklerinden dolayı, olanak sunulmasına rağmen, isteksizdiler.”*

UÖ257: *“Derslerin aksaması, konuda sınıflar arası farklılıkların ortaya çıkması, süre yetersizliği.”*

UÖ260: *“Bundan önceki öğretim yıllarında (son beş yıl hariç) öğrenciler ders anlatmak için çaba harcarlardı. Son birkaç yıldır kaçmak için ellerinden geleni yapıyorlar.”*

UÖ1008: *“Uygulama dersine katılan altı öğrenci olduğundan her birine fırsat vermek zor oluyor. Bir de bazen stajyer öğrencinin anlattığını öğrenci anlayamayabiliyor. Tekrar anlatmak gerekiyor. Konuları yetiştiremeyebiliyoruz.”*

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine sorumlu oldukları öğretmen adaylarının uygulama sınıflarındaki ders anlatımlarını uygulama öğretim elemanlarının izlemeye gelmelerine ilişkin bir soru yöneltilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu soruya verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 39'da verilmiştir.

Çizelge 39

Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmen Adaylarının Uygulama Sınıfındaki Ders Anlatımlarını Uygulama Öğretim Elemanlarının İzlemeye Gelmeleri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Hiç gelmedi		1 kez		2 kez		3 kez ve daha fazla	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanı bir öğretmen adayının uygulama sınıfındaki ders anlatımını izlemeye ortalama kaç kez geldi?	45	25.6	117	66.5	14	8.0	--	--

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine sorumlu oldukları öğretmen adaylarının uygulama sınıflarındaki ders anlatımlarını uygulama öğretim elemanlarının kaç kez izlemeye geldiklerine ilişkin bir soru yöneltilmiştir. Çizelge 39’da görüldüğü gibi, uygulama öğretmenlerinin %25.6’sı “hiç gelmedi”, %66.5’i “1 kez”, %8’i ise “2 kez” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%66.5) Öğretmenlik Uygulaması dersinde, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının uygulama sınıfındaki ders anlatımlarını bir kez izlemeye geldikleri, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%8) uygulama öğretim elemanlarının iki kez izlemeye geldikleri, buna karşın uygulama öğretmenlerinin dörtte birinin (%25.6) ise uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının ders anlatımlarını hiç izlemeye gelmedikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 18’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 30’da görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının “öğretmen adaylarının ders anlatım uygulamalarının uygulama öğretim elemanları tarafından ortalama bir kez izlendiği” bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Ancak bu bulgu, Çizelge 30’da görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının “öğretmen adaylarının ders anlatım uygulamalarının çok az uygulama öğretim elemanı tarafından hiç izlenmediği” bulgusuyla örtüşmemektedir.

Uygulama öğretmenlerinin sorumlu oldukları öğretmen adaylarının kendi sınıfındaki ders anlatım uygulamalarına ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerini yansıtan Çizelge 38’deki ve Çizelge 39’daki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretmenlerinin genel olarak öğretmen adaylarına uygulama sınıflarında yeterince ders anlatma olanağı sundukları, ancak uygulama öğretim elemanlarının bu anlatım uygulamalarından genellikle sadece bir tanesini izlemeye

geldikleri ya da hiç izlemeye gelmedikleri görüşünde oldukları söylenebilir. Öte yandan, öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönergeye ve öğretmenlik uygulaması için hazırlanan dokümanlara dayanarak, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının ders anlatım uygulamalarını bir kez izlemeye gitmelerinin yeterli olmadığı ve bu konuda yaşanan sorunların sürdüğü söylenebilir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine sorumlu oldukları öğretmen adaylarına karşı davranışları ve tutumlarına dönük olarak yedi önerme verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu yedi önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 40'ta verilmiştir.

Çizelge 40

Uygulama Öğretmenlerinin Sorumlu Oldukları Öğretmen Adaylarına Karşı Davranışları ve Tutumları ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Öğretmen adaylarının yaptıklarını takdir ettim ve onları derse karşı güdüledim.	119	67.6	40	22.7	14	8.0	2	1.1	1	0.6
2. Öğretmen adaylarına uygulama okulunda karşılaştıkları sorunları çözmelerinde yardımcı oldum.	126	71.6	36	20.5	5	2.8	5	2.8	4	2.3
3. Öğretmen adaylarıyla aramızda sıcak bir ilişki kuruldu.	132	75.0	33	18.8	10	5.7	1	0.6	--	--
4. Öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenemedim.	4	2.3	3	1.7	14	8.0	51	28.9	104	59.1
5. Öğretmen adaylarının sınıftaki öğrencilerle etkili iletişim kurmalarında yardımcı oldum.	116	65.9	48	27.3	5	2.8	3	1.7	4	2.3
6. Öğretmen adaylarının anlattıkları konuları izleyen derslerde yeniden anlattım.	44	25.0	43	24.4	34	19.3	33	18.8	22	12.5
7. Öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında anlattıkları dersleri izlerken, anında gerekli düzeltmelerde bulundum.	8	4.5	8	4.5	14	8.0	60	34.1	86	48.9

Çizelge 40'ta görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine sorumlu oldukları öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına dönük verilen “Öğretmen adaylarının yaptıklarını takdir ettim ve onları derse karşı güdüledim.”

önermesine uygulama öğretmenlerinin %67.6'sı “tamamen katılıyorum”, %22.7'si “oldukça çok katılıyorum”, %8'i “orta derecede katılıyorum”, %1.1'i “çok az katılıyorum”, %0.6'sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%90.3) öğretmen adaylarının yaptıklarını takdir ettikleri ve onları derse karşı güdüledikleri, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%8) bu davranışı kısmen gösterdikleri, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%1.7) ise bu davranışı göstermedikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 14'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla kısmen benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerine sorumlu oldukları öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına dönük verilen ikinci önerme “Öğretmen adaylarına uygulama okulunda karşılaştıkları sorunları çözmelerinde yardımcı oldum.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %71.6'sı “tamamen katılıyorum”, %20.5'i “oldukça çok katılıyorum”, %2.8'i “orta derecede katılıyorum”, %2.8'i “çok az katılıyorum”, %2.3'ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, uygulama öğretmenlerinin tamamına yakınının (%92.1) öğretmen adaylarına uygulama okulunda karşılaştıkları sorunları çözmelerinde yardımcı olduklarını düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 14'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla kısmen benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerine sorumlu oldukları öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına dönük verilen üçüncü önerme “Öğretmen adaylarıyla aramızda sıcak bir ilişki kuruldu.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %75'i “tamamen katılıyorum”, %18.8'i “oldukça çok katılıyorum”, %5.7'si “orta derecede katılıyorum”, %0.6'sı ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin tamamına yakınının (%93.8) öğretmen adaylarıyla sıcak bir ilişki kurdukları görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 14'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerine sorumlu oldukları öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına dönük verilen dördüncü önerme ise “Öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenemedim.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %2.3'ü tamamen katıldıklarını, %1.7'si oldukça çok katıldıklarını, %8'i orta derecede katıldıklarını, %28.9'u çok az katıldıklarını, %59.1'i ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu

değerler, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%88) öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilendiklerini, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%8) öğretmen adaylarıyla kısmen ilgilendiklerini, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%4) ise öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenmediklerini düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 14’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerine sorumlu oldukları öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına dönük verilen bir başka önerme de “Öğretmen adaylarının sınıftaki öğrencilerle etkili iletişim kurmalarında yardımcı oldum.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %65.9’u “tamamen katılıyorum”, %27.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %2.8’i “orta derecede katılıyorum”, %1.7’si “çok az katılıyorum”, %2.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretmenlerinin tamamına yakınının (%93.2) öğretmen adaylarına sınıftaki öğrencilerle etkili iletişim kurmalarında yardımcı olduklarını düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 14’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerine sorumlu oldukları öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına dönük verilen “Öğretmen adaylarının anlattıkları konuları izleyen derslerde yeniden anlattım.” önermesine ise Çizelge 40’te görüldüğü gibi, uygulama öğretmenlerinin %25’i “tamamen katılıyorum”, %24.4’ü “oldukça çok katılıyorum”, %19.3’ü “orta derecede katılıyorum”, %18.8’i “çok az katılıyorum”, %12.5’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin yarısına yakınının (%49.4) öğretmen adaylarının anlattıkları konuları izleyen derslerde yeniden anlattıkları, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%19.3) anlatılan konuları izleyen derslerde kısmen yeniden anlattıkları, buna karşın uygulama öğretmenlerinin yaklaşık üçte birinin (%31.3) ise anlatılan konuları izleyen derslerde yeniden anlatmadıkları görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 14’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine sorumlu oldukları öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına dönük verilen son önerme ise “Öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında anlattıkları dersleri izlerken, anında gerekli

düzeltilmelerde bulundum.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %4.5’i “tamamen katılıyorum”, %4.5’i “oldukça çok katılıyorum”, %8’i “orta derecede katılıyorum”, %34.1’i “çok az katılıyorum”, %48.9’u ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%83) öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında anlattıkları dersleri izlerken konuşmalarını bölerek, anında gerekli düzeltmelerde bulunmadıklarını, buna karşın uygulama öğretmenlerinin çok azının (%9) öğretmen adaylarının konuşmalarını bölerek anında gerekli düzeltmelerde bulunduklarını, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%8) ise kısmen böyle bir davranışta bulunduklarını düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 14’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerinin sorumlu oldukları öğretmen adaylarına karşı tutum ve davranışlarına ilişkin uygulama öğretmenlerinin görüşlerini yansıtan Çizelge 40’taki yedi önermeye verilen yanıtların genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretmenlerinin genel olarak öğretmen adaylarına karşı olumlu tutum ve davranışlar içinde olduklarını düşündükleri söylenebilir. Elde edilen bulgular öğretmen adaylarından elde edilen görüşlerle karşılaştırıldığında, uygulama öğretmenleri ile öğretmen adaylarının görüşlerinin tam olarak örtüşmediği görülmekte, bu durum öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerine ilişkin beklentilerinin yeterince karşılanmadığı ya da bazı gruplar için yaşanan sorunların sürdüğünün bir göstergesi olarak görülebilir.

Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmen Adaylarının Uygulama Sürecindeki Davranışları ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine araştırmanın üçüncü amacı kapsamında öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki davranışlarına dönük olarak sekiz önerme verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu sekiz önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 41’de verilmiştir.

Çizelge 41

Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmen Adaylarının Uygulama Sürecindeki Davranışları ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Öğretmen adayları uygulama derslerine isteksiz geliyorlardı.	34	19.3	16	9.1	4	2.3	43	24.4	79	44.9
2. Öğretmen adayları uygulama süreci boyunca neler yapacakları konusunda yeterli bilgiye sahiptiler.	53	30.1	70	39.8	43	24.4	8	4.5	2	1.1
3. Öğretmen adayları uygulama sınıflarındaki ders anlatımları için ders planı hazırlarken zorlanıyorlardı.	59	33.5	47	26.7	44	25.0	24	13.6	2	1.1
4. Öğretmen adayları uygulama sınıflarında ders anlatırken zamanı etkili kullanamıyorlardı.	23	13.1	42	23.9	8	4.5	65	36.9	38	21.6
5. Öğretmen adayları uygulama sınıflarında ders anlatırken çok kaygılıydılar.	52	29.5	33	18.8	6	3.4	56	31.8	29	16.5
6. Öğretmen adayları uygulama sınıflarında ders anlatırken sınıf yönetiminde zorlanıyorlardı.	56	31.8	27	15.3	6	3.4	52	29.5	35	19.9
7. Öğretmen adayları uygulama sınıflarındaki öğrencilerle etkili bir iletişim kuramadılar.	--	--	39	22.2	12	6.8	46	26.1	79	44.9
8. Öğretmen adayları uygulama sınıfında katılmaları gereken derslere düzenli gelmiyorlardı.	5	2.8	11	6.3	25	14.2	49	27.8	86	48.9

Çizelge 41’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki davranışlarına dönük verilen “Öğretmen adayları uygulama derslerine isteksiz geliyorlardı.” önermesine uygulama öğretmenlerinin %19.3’ü “tamamen katılıyorum”, %9.1’i “oldukça çok katılıyorum”, %2.3’ü “orta derecede katılıyorum”, %24.4’ü “çok az katılıyorum”, %44.9’u ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%69.3) öğretmen adaylarının uygulama derslerine istekli geldiklerini, buna karşın uygulama öğretmenlerinin dörtte birden fazlasının (%28.4) ise öğretmen adaylarının uygulama derslerine isteksiz geldiklerini düşündüklerini göstermektedir. Bu

bulgu, Çizelge 32’de görüldüğü gibi uygulama öğretmen elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerine öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki davranışlarına dönük verilen ikinci önerme “Öğretmen adayları uygulama süreci boyunca neler yapacakları konusunda yeterli bilgiye sahiptiler.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %30.1’i “tamamen katılıyorum”, %39.8’i “oldukça çok katılıyorum”, %24.4’ü “orta derecede katılıyorum”, %4.5’i “çok az katılıyorum”, %1.1’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%69.9) öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca neler yapacakları konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını, uygulama öğretmenlerinin yaklaşık dörtte birinin (%24.4) öğretmen adaylarının bu konuda kısmen yeterli bilgiye sahip olduklarını, buna karşın uygulama öğretmenlerinin çok azının (%5.6) ise öğretmen adaylarının bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 22’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerine öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki davranışlarına dönük verilen üçüncü önerme “Öğretmen adayları uygulama sınıflarındaki ders anlatımları için ders planı hazırlarken zorlanıyorlardı.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %33.5’i tamamen katıldıklarını, %26.7’si oldukça çok katıldıklarını, %25’i orta derecede katıldıklarını, %13.6’sı çok az katıldıklarını, %1.1’i ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%60.2) öğretmen adaylarının uygulama sınıflarındaki ders anlatımları için ders planı hazırlarken zorlandıklarını, uygulama öğretmenlerinin dörtte birinin (%25) öğretmen adaylarının ders planı hazırlarken kısmen zorlandıklarını, buna karşın uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%14.7) ise öğretmen adaylarının ders planı hazırlarken zorlanmadıklarını düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 22’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerine öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki davranışlarına dönük verilen dördüncü önerme “Öğretmen adayları uygulama sınıflarında ders anlatırken zamanı etkili kullanamıyorlardı.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %13.1’i “tamamen katılıyorum”, %23.9’u “oldukça çok

katılıyorum”, %4.5’i “orta derecede katılıyorum”, %36.9’u “çok az katılıyorum”, %21.6’sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin yarısından biraz fazlasının (%58.5) öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında ders anlatırken zamanı etkili kullandıklarını, buna karşın uygulama öğretmenlerinin üçte birden fazlasının (%37) ise öğretmen adaylarının zamanı etkili kullanamadıklarını düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 22’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki davranışlarına dönük verilen bir başka önerme de “Öğretmen adayları uygulama sınıflarında ders anlatırken çok kaygılıydılar.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %29.5’i “tamamen katılıyorum”, %18.8’i “oldukça çok katılıyorum”, %3.4’ü “orta derecede katılıyorum”, %31.8’i “çok az katılıyorum”, %16.5’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, uygulama öğretmenlerinin yarısına yakınının (%48.3) öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında ders anlatırken çok kaygılı olmadıklarını, buna karşın uygulama öğretmenlerinin yarısına yakınının (%48.3) ise çok kaygılı olduklarını düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 22’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerine öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki davranışlarına dönük verilen “Öğretmen adayları uygulama sınıflarında ders anlatırken sınıf yönetiminde zorlanıyorlardı.” önermesine ise Çizelge 41’de görüldüğü gibi, uygulama öğretmenlerinin %31.8’i “tamamen katılıyorum”, %15.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %3.4’ü “orta derecede katılıyorum”, %29.5’i “çok az katılıyorum”, %19.9’u ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu veriler göre, uygulama öğretmenlerinin yarısına yakınının (%49.4) öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında ders anlatırken sınıf yönetiminde zorlanmadıklarını, buna karşın uygulama öğretmenlerinin yarısına yakınının (%47.1) ise öğretmen adaylarının sınıf yönetiminde zorlandıklarını düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 22’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki davranışlarına dönük verilen yedinci önerme de “Öğretmen adayları uygulama sınıflarındaki öğrencilerle etkili bir iletişim kuramadılar.” önermesidir. Bu

önermeye uygulama öğretmenlerinin %22.2'si “oldukça çok katılıyorum”, %6.8'i “orta derecede katılıyorum”, %26.1'i “çok az katılıyorum”, %44.9'u ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%71) öğretmen adayları ile uygulama sınıflarındaki öğrenciler arasında etkili bir iletişimin kurulduğunu, buna karşın uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%22.2) ise öğretmen adaylarıyla öğrenciler arasında etkili bir iletişimin kurulmadığını düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 25'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Uygulama öğretmenlerine öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki davranışlarına dönük verilen son önerme ise “Öğretmen adayları uygulama sınıfında katılmaları gereken derslere düzenli gelmiyorlardı.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %2.8'i tamamen katıldıklarını, %6.3'ü oldukça çok katıldıklarını, %14.2'si orta derecede katıldıklarını, %27.8'i çok az katıldıklarını, %48.9'u ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%76.7) öğretmen adaylarının uygulama sınıfında katılmaları gereken derslere düzenli geldikleri, uygulama öğretmenlerinin çok azının (%9.1) öğretmen adaylarının uygulama derslerine düzenli gelmedikleri, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%14.2) ise öğretmen adaylarının uygulama derslerine ara sıra gelmedikleri görüşünde olduklarını göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki davranışlarına ilişkin görüşlerini yansıtan Çizelge 41'deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretmenlerinin genel olarak öğretmen adaylarının ders anlatırken kaygılı olma, ders planı hazırlama ve sınıf yönetimi dışında öğretim uygulamaları sırasında zorlanmadıklarını düşündükleri ve öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki davranışlarını olumlu olarak nitelendirdikleri söylenebilir. Elde edilen bulgular öğretmen adaylarından elde edilen görüşlerle karşılaştırıldığında, öğretmen adaylarının da genelde kendi davranışlarıyla ilgili olumlu görüş bildirdikleri görülmekte ancak olumsuz ya da kısmen olumsuz görüş bildirenlerin sayısının yaklaşık yarıya yakın olması bu konuda bazı gruplarda sorunların yaşandığının bir işareti olarak görülebilir.

Uygulama Öğretmenlerinin Öğretim Programının Niteliği ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine araştırmanın üçüncü amacı kapsamında öğretim programına dönük olarak altı önerme verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu altı önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 42’de verilmiştir.

Çizelge 42

Uygulama Öğretmenlerinin Öğretim Programının Niteliği ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Okul Deneyimi dersinin süresi amaçlara ulaşmak için yeterlidir.	44	25.0	52	29.5	15	8.5	29	16.5	36	20.5
2. Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının gözlem yapma süreleri yeterlidir.	60	34.1	44	25.0	31	17.6	28	15.9	12	6.8
3. Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının başarısı etkili bir şekilde ölçülmüyordu.	43	24.4	18	10.2	5	2.8	49	27.8	61	34.7
4. Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresi amaçlara ulaşmak için yeterlidir.	63	35.8	31	17.6	12	6.8	35	19.9	35	19.9
5. Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının sınıftaki ders anlatma uygulamaları sayıca yeterli değildi.	32	18.2	28	15.9	16	9.1	48	27.3	52	29.5
6. Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının başarısı etkili bir şekilde ölçülmüyordu.	39	22.2	20	11.4	12	6.8	48	27.3	57	32.4

Çizelge 42’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine öğretim programına ilişkin verilen “Okul Deneyimi dersinin süresi amaçlara ulaşmada yeterlidir.” önermesine uygulama öğretmenlerinin %25’i “tamamen katılıyorum”, %29.5’i “oldukça çok katılıyorum”, %8.5’i “orta derecede katılıyorum”, %16.5’i “çok az katılıyorum”, %20.5’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin yarısından biraz fazlasının (%54.5) Okul Deneyimi dersinin süresinin amaçlara ulaşmada yeterli olduğunu, buna karşın uygulama öğretmenlerinin üçte birden fazlasının (%37) ise bu dersin süresinin yeterli olmadığını düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 23’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve

Çizelge 33'te görüldüğü gibi uygulama öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Uygulama öğretmenlerine öğretim programına ilişkin verilen ikinci önerme “Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının gözlem yapma süreleri yeterlidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %34.1'i “tamamen katılıyorum”, %25'i “oldukça çok katılıyorum”, %17.6'sı “orta derecede katılıyorum”, %15.9'u “çok az katılıyorum”, %6.8'i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, uygulama öğretmenlerinin yarısından biraz fazlasının (%59.1) Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının gözlem yapma sürelerinin yeterli olduğunu, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%17.6) bu sürenin kısmen yeterli olduğunu, buna karşın uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%22.7) ise gözlem yapma sürelerinin yeterli olmadığını düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 23'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 33'te görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Uygulama öğretmenlerine öğretim programına ilişkin verilen üçüncü önerme “Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının başarısı etkili bir şekilde ölçülmüyordu.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %24.4'ü tamamen katıldıklarını, %10.2'si oldukça çok katıldıklarını, %2.8'i orta derecede katıldıklarını, %27.8'i çok az katıldıklarını, %34.7'si ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%62.5) Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının başarısının etkili bir şekilde ölçüldüğünü, buna karşın uygulama öğretmenlerinin üçte birden fazlasının (%34.6) ise etkili bir şekilde ölçülmediğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 23'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 33'te görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları desteklememektedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine öğretim programına ilişkin verilen bir başka önerme de “Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresi amaçlara ulaşmada yeterlidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %35.8'i “tamamen katılıyorum”, %17.6'sı “oldukça çok katılıyorum”, %6.8'i “orta derecede katılıyorum”, %19.9'u “çok az katılıyorum”, %19.9'u ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretmenlerinin yarısından biraz fazlasının (%53.4) Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresinin amaçlara ulaşmada yeterli olduğunu, buna

karşın uygulama öğretmenlerinin üçte birden fazlasının (%39.8) ise bu dersin süresinin yeterli olmadığını düşündüklerini söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 23'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 33'te görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Uygulama öğretmenlerine öğretim programına ilişkin verilen “Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının sınıftaki ders anlatma uygulamaları sayıca yeterli değildi.” önermesine ise Çizelge 42'de görüldüğü gibi, uygulama öğretmenlerinin %18.2'si “tamamen katılıyorum”, %15.9'u “oldukça çok katılıyorum”, %9.1'i “orta derecede katılıyorum”, %27.3'ü “çok az katılıyorum”, %29.5'i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin yarısından biraz fazlasının (%56.8) Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının uygulama sınıflarındaki ders anlatım uygulamalarının sayıca yeterli olduğunu, buna karşın uygulama öğretmenlerinin üçte birden fazlasının (%34.1) ise ders anlatım uygulamalarının sayıca yeterli olmadığını düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 23'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 33'te görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları desteklememektedir.

Uygulama öğretmenlerine öğretim programına ilişkin verilen son önerme ise “Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının başarısı etkili bir şekilde ölçülmüyordu.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %22.2'si tamamen katıldıklarını, %11.4'ü oldukça çok katıldıklarını, %6.8'i orta derecede katıldıklarını, %27.3'ü çok az katıldıklarını, %32.4'ü ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretmenlerinin yarısından biraz fazlasının (%59.7) Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının başarısının etkili bir şekilde ölçüldüğünü, buna karşın uygulama öğretmenlerinin üçte birinin (%33.6) ise etkili bir şekilde ölçülmediğini düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 23'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 33'te görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları desteklememektedir.

Uygulama öğretmenlerinin öğretim programının niteliğine ilişkin görüşlerini yansıtan Çizelge 42'deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretmenlerinin genel olarak Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin öğretim programlarına ilişkin olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Elde edilen

bulgular öğretmen adaylarının ve uygulama öğretmenlerinin görüşleriyle karşılaştırıldığında, öğretmen adaylarının ve uygulama öğretmenlerinin her iki dersteki öğrenci başarısının ölçülmesi dışında genelde olumlu görüş bildirdikleri görülmektedir. Ancak olumsuz ya da kısmen olumsuz görüş bildiren öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretmenlerinin sayılarının yaklaşık yarıya yakın olması, bu konuda bazı gruplarda yaşanan sorunların sürdüğünün bir göstergesi olarak görülebilir.

Uygulama Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Uygulama Okulu ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine araştırmanın üçüncü amacı kapsamında görev yaptıkları uygulama okuluna dönük olarak üç önerme verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu üç önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 43’te verilmiştir.

Çizelge 43

Uygulama Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Uygulama Okulu ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Okulumuz bir uygulama okulu olarak araç-gereç, fiziksel altyapı vb. yönlerden yetersizdir.	22	12.5	12	6.8	8	4.5	30	17.0	104	59.1
2. Okulumuzda öğretmen adayları istediklerinde öğretmenler odasını ders hazırlığı yapmak ya da dinlenmek için kullanabiliyorlardı.	93	52.8	40	22.7	18	10.2	18	10.2	7	4.0
3. Okul Deneyimi dersinde öğretmen adayları uygulama sınıfım çok kalabalık olduğu için gözlem yapmada zorlanıyorlardı.	8	4.5	19	10.8	35	19.9	43	24.4	71	40.3

Çizelge 43’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine görev yaptıkları uygulama okuluna ilişkin verilen “Okulumuz bir uygulama okulu olarak araç-gereç, fiziksel altyapı vb. yönlerden yetersizdir.” önermesine uygulama öğretmenlerinin %12.5’i “tamamen katılıyorum”, %6.8’i “oldukça çok katılıyorum”, %4.5’i “orta derecede katılıyorum”, %17’si “çok az katılıyorum”, %59.1’i ise “hiç

katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%76.1) görev yaptıkları okullarını bir uygulama okulu olarak araç-gereç, fiziksel altyapı vb. yönlerden yeterli, buna karşın uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%19.3) ise yetersiz gördüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 24’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Uygulama öğretmenlerine görev yaptıkları uygulama okuluna ilişkin verilen ikinci önerme “Okulumuzda öğretmen adayları istediklerinde öğretmenler odasını ders hazırlığı yapmak ya da dinlenmek için kullanabiliyorlardı.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %52.8’i “tamamen katılıyorum”, %22.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %10.2’si “orta derecede katılıyorum”, %10.2’si “çok az katılıyorum”, %4’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%75.5) görev yaptıkları uygulama okullarında öğretmen adaylarının istediklerinde öğretmenler odasını ders hazırlığı yapmak ya da dinlenmek için kullanabildikleri, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%10.2) öğretmen adaylarının öğretmenler odasını kısmen kullanabildikleri, buna karşın uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%14.2) ise öğretmen adaylarının öğretmenler odasını istediklerinde kullanamadıkları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 24’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Uygulama öğretmenlerine görev yaptıkları uygulama okuluna ilişkin verilen üçüncü ve son önerme ise “Okul Deneyimi dersinde öğretmen adayları uygulama sınıfım çok kalabalık olduğu için gözlem yapmada zorlanıyorlardı.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %4.5’i “tamamen katılıyorum”, %10.8’i “oldukça çok katılıyorum”, %19.9’u “orta derecede katılıyorum”, %24.4’ü “çok az katılıyorum”, %40.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%64.7) Okul Deneyimi dersinde, öğretmen adaylarının uygulama sınıfının çok kalabalık olmasından dolayı gözlem yapmada zorlanmadıkları, buna karşın uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%15.3) öğretmen adaylarının gözlem yapmada zorlandıkları, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%19.9) ise öğretmen adaylarının gözlem yapmada kısmen zorlandıkları

görüşünde oldukları söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 24'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla örtüşmemektedir.

Uygulama öğretmenlerinin görev yaptıkları uygulama okuluna ilişkin Çizelge 43'teki üç önermeye verdikleri yanıtların genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretmenlerinin genel olarak görev yaptıkları uygulama okuluyla ilgili olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Elde edilen bulgular öğretmen adaylarından elde edilen görüşlerle karşılaştırıldığında, uygulama öğretmenleri ile öğretmen adaylarının görüşlerinin örtüşmediği görülmekte, bu durum öğretmen adaylarının uygulama okuluna ilişkin beklentilerinin yeterince karşılanmadığı ya da bazı gruplar için uygulama okuluyla ilgili yaşanan sorunların sürdüğünün bir işareti olarak görülebilir.

Uygulama Öğretmenlerinin Fakülte Okul İşbirliği ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine araştırmanın üçüncü amacı kapsamında fakülte-okul işbirliğine dönük olarak üç önerme verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu üç önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 44'te verilmiştir.

Çizelge 44

Uygulama Öğretmenlerinin Fakülte Okul İşbirliği ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanı ile öğretmen adaylarının uygulama süreçlerine ilişkin düzenli görüşmeler yaptım.	18	10.2	19	10.8	17	9.7	48	27.3	74	42.0
2. Fakültenin uygulama öğretim elemanı ile etkili bir iletişim kurdum.	37	21.0	25	14.2	34	19.3	24	13.6	56	31.8
3. Uygulama süreci boyunca uygulama öğretmenleri ile fakültenin uygulama koordinatörleri, uygulama okulu yöneticileri ve uygulama öğretim elemanları arasında etkili bir iletişim ve işbirliği vardı.	38	21.6	25	14.2	24	13.6	43	24.4	46	26.1

Çizelge 44'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen “Uygulama öğretim elemanı ile öğretmen

adaylarının uygulama süreçlerine ilişkin düzenli görüşmeler yaptım.” önermesine uygulama öğretmenlerinin %10.2’si “tamamen katılıyorum”, %10.8’i “oldukça çok katılıyorum”, %9.7’si “orta derecede katılıyorum”, %27.3’ü “çok az katılıyorum”, %42’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%69.3) uygulama öğretim elemanlarıyla öğretmen adaylarının uygulama süreçlerine ilişkin düzenli görüşmeler yapmadıkları, buna karşın uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%21) ise uygulama öğretim elemanlarıyla düzenli görüşmeler yaptıkları görüşünde oldukları söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 26’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 34’te görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerine fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen ikinci önerme “Fakültenin uygulama öğretim elemanı ile etkili bir iletişim kurduk.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %21’i tamamen katıldıklarını, %14.2’si oldukça çok katıldıklarını, %19.3’ü orta derecede katıldıklarını, %13.6’sı çok az katıldıklarını, %31.8’i ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin yarısına yakınının (%45.4) uygulama öğretim elemanı ile etkili bir iletişim kuramadıkları, buna karşın uygulama öğretmenlerinin üçte birden fazlasının (%35.2) uygulama öğretim elemanı ile etkili bir iletişim kurabildikleri, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%19.3) ise kısmen etkili bir iletişim kurabildikleri görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 34’te görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Uygulama öğretmenlerine fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen üçüncü ve son önerme ise “Uygulama süreci boyunca uygulama öğretmenleri ile fakültenin uygulama koordinatörleri, uygulama okulu yöneticileri ve uygulama öğretim elemanları arasında etkili bir iletişim ve işbirliği vardı.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %21.6’sı “tamamen katılıyorum”, %14.2’si “oldukça çok katılıyorum”, %13.6’sı “orta derecede katılıyorum”, %24.4’ü “çok az katılıyorum”, %26.1’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin yarısının (%50.5) uygulama süreci boyunca fakültenin uygulama koordinatörleri, uygulama okulu yöneticileri, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları arasında

etkili bir iletişim ve işbirliğinin olmadığını, buna karşın uygulama öğretmenlerinin üçte birden fazlasının (%35.8) ilgililer arasında etkili bir iletişim ve işbirliğinin olduğunu, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%13.6) ise ilgililer arasında kısmen etkili bir iletişim ve işbirliğinin olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 34’te görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Uygulama öğretmenlerinin fakülte okul işbirliği ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 44’teki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretmenlerinin genel olarak fakülte okul işbirliği süreciyle ilgili olumlu görüşlere sahip olmadıkları söylenebilir. Sonuç olarak, fakülte okul işbirliği ile ilgili Çizelge 26’daki öğretmen adaylarının, Çizelge 34’teki uygulama öğretim elemanlarının ve Çizelge 44’teki uygulama öğretmenlerinin görüşlerine dayanarak, ülkemizde öğretmenlik uygulamaları sürecinin iskeletini oluşturan eğitim fakülteleri ve uygulama okulları arasındaki iletişim ve işbirliğinin, öğretmenlik uygulaması yönergesinde belirtildiği biçimde etkili gerçekleşmediği söylenebilir.

Uygulama Öğretmenlerinin Uygulama Süreci ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine araştırmanın üçüncü amacı kapsamında uygulama sürecine dönük olarak dört önerme verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu dört önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 45’te verilmiştir.

Çizelge 45’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine uygulama sürecine ilişkin verilen “Sınıftaki öğrenciler öğretmen adaylarını bir öğretmen gibi görmüyorlardı.” önermesine uygulama öğretmenlerinin %28.4’ü “tamamen katılıyorum”, %12.5’i “oldukça çok katılıyorum”, %1.7’si “orta derecede katılıyorum”, %30.7’si “çok az katılıyorum”, %26.7’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu veriler, uygulama öğretmenlerinin yarısından biraz fazlasının (%57.4) uygulama sınıfındaki öğrencilerin öğretmen adaylarını öğretmen gibi gördükleri, buna karşın uygulama öğretmenlerinin üçte birden fazlasının (%40.9) ise uygulama sınıfındaki öğrencilerin öğretmen adaylarını öğretmen gibi görmedikleri görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 25’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Çizelge 45

Uygulama Öğretmenlerinin Uygulama Süreci ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Sınıftaki öğrenciler öğretmen adaylarını bir öğretmen gibi görmüyorlardı.	50	28.4	22	12.5	3	1.7	54	30.7	47	26.7
2. Öğretmen adayları ile okul yöneticileri arasında sıcak bir ilişki kuruldu.	56	31.8	52	29.5	47	26.7	13	7.4	8	4.5
3. Okul Deneyimi ya da Öğretmenlik Uygulaması dersi benim için okulda fazladan bir yük oluşturuyordu.	21	11.9	7	4.0	5	2.8	31	17.6	112	63.6
4. Öğretmen adaylarının uygulama sınıfında bulunduğu zamanlarda sınıf düzeni yönünden sorun yaşıyordum.	87	49.4	34	19.3	19	10.8	33	18.8	3	1.7

Uygulama öğretmenlerine uygulama sürecine ilişkin verilen ikinci önerme “Öğretmen adayları ile okul yöneticileri arasında sıcak bir ilişki kuruldu.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %31.8’i “tamamen katılıyorum”, %29.5’i “oldukça çok katılıyorum”, %26.7’si “orta derecede katılıyorum”, %7.4’ü “çok az katılıyorum”, %4.5’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%61.3) öğretmen adayları ile okul yöneticileri arasında sıcak bir ilişkinin kurulduğunu, uygulama öğretmenlerinin dörtte birden fazlasının (%26.7) kısmen sıcak bir ilişkinin kurulduğunu, buna karşın uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%11.9) ise öğretmen adayları ile okul yöneticileri arasında sıcak bir ilişkinin kurulmadığını düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 21’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine uygulama sürecine ilişkin verilen bir başka önerme de “Okul Deneyimi ya da Öğretmenlik Uygulaması dersi benim için okulda fazladan bir yük oluşturuyordu.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %11.9’u tamamen katıldıklarını, %4’ü oldukça çok katıldıklarını, %2.8’i orta derecede katıldıklarını, %17.6’sı çok az katıldıklarını, %63.6’sı ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%81.2) Okul Deneyimi ya da Öğretmenlik Uygulaması derslerinin

kendileri için okullarında fazladan bir yük oluşturmadığını, buna karşın uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%15.9) ise bu derslerin kendileri için okullarında fazladan bir yük oluşturduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

Uygulama öğretmenlerine uygulama sürecine ilişkin verilen dördüncü ve son önerme ise “Öğretmen adaylarının uygulama sınıfında bulunduğu zamanlarda sınıf düzeni yönünden sorun yaşıyordum.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %49.4’ü “tamamen katılıyorum”, %19.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %10.8’i “orta derecede katılıyorum”, %18.8’i “çok az katılıyorum”, %1.7’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere göre, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%68.7) öğretmen adayları uygulama sınıfındayken sınıf düzeni açısından sorun yaşadıkları, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%10.8) kısmen sorun yaşadıkları, buna karşın uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%20.5) ise öğretmen adayları uygulama sınıfındayken sınıf düzeni açısından sorun yaşamadıkları görüşünde oldukları söylenebilir.

Uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamalarının uygulama süreci ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 45’teki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretmenlerinin sınıf düzeninin bozulması dışında uygulama süreci ile ilgili genelde olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Elde edilen bulgular öğretmen adaylarından elde edilen görüşlerle karşılaştırıldığında, uygulama öğretmenleri ile öğretmen adaylarının görüşlerinin örtüşmediği görülmekte, bu durum öğretmen adaylarının yaşadıkları sıkıntıları uygulama öğretmenleriyle yeterince paylaşmadıkları ya da bazı gruplar için bu konularda yaşanan sorunların sürdüğünün bir işareti olarak görülebilir.

Uygulama Öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaştıkları Diğer Sorunlar ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine karşılaşılan sorunlarla ilgili son olarak, ankette yazılan sorunlar dışında varsa başka karşılaştıkları sorunları yazmalarını isteyen bir açık uçlu soru yöneltilmiştir. Bu soruya araştırmaya katılan 176 uygulama öğretmeninden 14’ü yanıt vermiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu açık uçlu soruya verdikleri yanıtlar incelendiğinde, yazılan sorunların önemli bir bölümünün ankette yer alan sorun maddeleri ile benzerlik gösterdikleri görülmüştür. Uygulama öğretmenlerinin

açık uçlu soruya verdikleri yanıtların önce bilgisayarda dökümü yapılmış, ardından uygulama öğretim elemanı, öğretmen adayları, uygulama okulu ve fakülte - okul işbirliği biçiminde gruplandırılarak sunulmuştur.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenleri uygulama öğretim elemanlarından kaynaklanan sorunlara dönük olarak, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının uygulama sürecini yeterince denetlemediklerini, öğretmen adaylarının uygulamaya devamlarını kontrol etmediklerini belirtmişlerdir. Bu sorunlarla ilgili bazı uygulama öğretmenlerinin görüşleri şöyledir:

UÖ159: “...*öğretim elemanları öğrencileri yeterince denetlemiyor, kısacası öğretmenlik uygulaması son beş yıldır hakkıyla yerine getirilmiyor.*”

UÖ1090: “...*okulumuza gelen öğrencilerin devam devamsızlık durumu üniversite öğretmeni tarafından denetlemiyor.*”

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarından kaynaklanan sorunlara dönük olarak, öğretmen adaylarının uygulama derslerine karşı ilgisiz olduklarını, öğretmen adaylarının uygulama sürecinde devamsızlık yaptıklarını ve öğretmen adaylarının KPSS yüzünden uygulama derslerine zaman ayırmadıklarını belirtmişlerdir. Bu sorunlarla ilgili bazı uygulama öğretmenlerinin görüşleri şöyledir:

UÖ260: “...*Sorunlardan birisi devam ve devamsızlık, bunun için üniversite bir form hazırlamalı, mevcutlar yeterli değil, her hafta bu yorumlar okula gönderilmeli ve alınmalı ...*”

UÖ391: “...*Kpss 'ye hazırlayan dersanelere devam edenler için ilköğretim okulları vakit kaybı gibi geliyordu.*”

UÖ435: “...*öğretmen adayları ilgisizdiler...*”

UÖ882: “*Öğrencilerin uygulama derslerine geldiğinde sınav sorumluluklarının ve KPSS'nin olması onların başarısını olumsuz yönde etkilemektedir. Haklı olarak öğrenciler KPSS'ye yöneltmektedir.*”

UÖ1090: “...*Ne yazık ki biz bu yıl okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinden verim alamadık. İki öğrenciyi gördük diğerleri ise bir yıl boyunca çok az geldiler...*”

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenleri uygulama okulundan kaynaklanan sorunlara dönük olarak, uygulama okulunda uygulama sınıflarının kalabalık olduğunu ve öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında bulundukları zamanlarda sınıf düzeninin bozulduğunu belirtmişlerdir. Bu sorunlarla ilgili bazı uygulama öğretmenlerinin görüşleri şöyledir:

UÖ186: *“Uygulama sınıfları çok kalabalık. Stajyerler sınıfta olduğunda öğrenciler şımarıyorlar.”*

UÖ578: *“...sınıflar kalabalık...”*

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenleri fakülte - okul işbirliğinden kaynaklanan sorunlara dönük olarak, uygulama öğretim elemanı ile etkili bir iletişim kuramadıklarını ve fakülte - okul işbirliği kapsamında ilgililer arasında etkili bir iletişim ve işbirliğinin olmadığını belirtmişlerdir. Bu sorunlarla ilgili bazı uygulama öğretmenlerinin görüşleri şöyledir:

UÖ616: *“Uygulama öğretim elemanlarıyla görüşemedim. Öğrencilerle ilgili olarak sık sık görüş alışverişinde bulunmak isterdim.”*

UÖ759: *“...fakülte – okul işbirliği eksik.”*

UÖ1059: *“Koordinatör öğretmeni ile gerek teorikte gerek pratikte iletişim sağlanamadı. Stajyer hakkında bilgi alamadım, bilgi veremedim. Bu konuda koordinatör rehberlik yapmalıydı.”*

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara Dönük Ortaya Konulmuş Çözüm Önerilerine İlişkin İlgililerin Görüşlerine Dönük

Bulgular

Araştırmanın amacı kapsamında yanıtı aranan dördüncü soru, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle ilgili yapılmış araştırmalarla ortaya konulmuş karşılaşılan sorunlara dönük çözüm önerilerine ilişkin öğretmen adaylarının, uygulama öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin ne olduğudur. Bu soruya yanıt bulmak için öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri için hazırlanan üç ayrı veri toplama aracından elde edilen veriler, bu bölümde ayrı başlıklar altında sunulmuştur.

Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara Dönük Ortaya Konulmuş Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşleri

Araştırmanın dördüncü amacı kapsamında ilk olarak öğretmen adayları için hazırlanan veri toplama aracının dördüncü bölümünde yer alan 24 maddeye verilen yanıtların sayı ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Ardından araştırmanın dördüncü amacına ilişkin öğretmen adaylarının yanıtlarının çözümlenmesiyle elde edilen bu veriler; uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, öğretim programı, uygulama okulu ve fakülte-okul işbirliği başlıkları altında sunulmuştur.

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmenlerinden Kaynaklanan Sorunlara Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmanın dördüncü amacı kapsamında öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin nitelikleri ve uygulama öğretmenlerinin görevlerini yerine getirme durumlarıyla ilgili çözüm önerilerine ilişkin görüşleri Çizelge 46 ve 47’de verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretmenlerinin nitelikleriyle ilgili çözüm önerilerine dönük olarak iki önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu iki önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 46’da verilmiştir.

Çizelge 46

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmenlerinin Niteliklerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde nasıl rehberlik yapacakları konusunda eğitim verilmelidir.	726	60.8	335	28	105	8.8	24	2	5	0.4
2. Uygulama öğretmenlerinin seçiminde kullanılacak (gönüllülük, mesleki deneyim, alanında uzman olma, mesleğini sevmeye vb.) ölçütler geliştirilmelidir.	739	61.8	317	26.5	105	8.8	25	2.1	9	0.8

Çizelge 46’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulama öğretmenlerinin niteliğine ilişkin verilen ilk önerme “Uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde nasıl rehberlik yapacakları konusunda eğitim verilmelidir.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %60.8’i “tamamen katılıyorum”, %28’i “oldukça çok katılıyorum”, %8.8’i “orta derecede katılıyorum”, %2’si “çok az katılıyorum”, %0.4’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%88.8) uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde nasıl rehberlik yapacakları konusunda eğitim verilmesi gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenlerinin niteliğine ilişkin verilen ikinci ve son önerme ise “Uygulama öğretmenlerinin seçiminde kullanılacak (gönüllülük, mesleki deneyim, alanında uzman olma, mesleğini sevme vb.) ölçütler geliştirilmelidir.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %61.8’i “tamamen katılıyorum”, %26.5’i “oldukça çok katılıyorum”, %8.8’i “orta derecede katılıyorum”, %2.1’i “çok az katılıyorum”, %0.8’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%88.3) uygulama öğretmenlerinin seçimi için ölçütlerin geliştirilmesi gerektiğini düşündüklerini göstermektedir.

Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin niteliklerine dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 46’daki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının genel olarak Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretmenlerinin niteliklerine dönük çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretmenlerinin görevleriyle ilgili çözüm önerilerine dönük olarak dört önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu dört önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 47’de verilmiştir.

Çizelge 47’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulama öğretmenlerinin görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen “Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duydukları (gözlem yapma, ders planı hazırlama, ders anlatma vb.) konularda rehberlik yapmalıdır.” önermesine öğretmen adaylarının %62.7’si “tamamen katılıyorum”, %26’sı “oldukça çok katılıyorum”,

%7.5'i "orta derecede katılıyorum", %2.8'i "çok az katılıyorum", %0.9'u ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu değerlere dayanarak, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%88.7) uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına uygulama sürecinde gereksinim duydukları konularda rehberlik yapmaları gerektiğini düşündükleri söylenebilir.

Çizelge 47

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmenlerinin Görevlerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duydukları (gözlem yapma, ders planı hazırlama, ders anlatma vb.) konularda rehberlik yapmalıdır.	749	62.7	311	26	90	7.5	34	2.8	11	0.9
2. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.	771	64.5	304	25.4	84	7	25	2.1	11	0.9
3. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duyduklarında okulun fiziksel olanaklarından (laboratuvar, araç-gereç vb.) yararlanmaları konusunda yardım etmelidir.	823	68.9	277	23.2	72	6	16	1.3	7	0.6
4. Öğretmen adayları uygulama sınıfına öğretmen olarak tanıtılmalıdır.	882	73.8	209	17.5	72	6	14	1.2	18	1.5

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenlerinin görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen ikinci önerme "Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır." önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %64.5'i "tamamen katılıyorum", %25.4'ü "oldukça çok katılıyorum", %7'si "orta derecede katılıyorum", %2.1'i "çok az katılıyorum", %0.9'u ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%89.9) uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmaları gerektiği görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenlerinin görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen bir başka önerme de “Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duyduklarında okulun fiziksel olanaklarından (laboratuvar, araç-gereç vb.) yararlanmaları konusunda yardım etmelidir.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %68.9’u “tamamen katılıyorum”, %23.2’si “oldukça çok katılıyorum”, %6’sı “orta derecede katılıyorum”, %1.3’ü “çok az katılıyorum”, %0.6’sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının tamamına yakınının (%92.1) uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına gereksinim duyduklarında okulun fiziksel olanaklarından yararlanmaları konusunda yardım etmeleri gerektiği görüşünde olduklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenlerinin görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen son önerme ise “Öğretmen adayları uygulama sınıfına öğretmen olarak tanıtılmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %73.8’i “tamamen katılıyorum”, %17.5’i “oldukça çok katılıyorum”, %6’sı “orta derecede katılıyorum”, %1.2’si “çok az katılıyorum”, %1.5’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlere göre, öğretmen adaylarının tamamına yakınının (%91.3) uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarını uygulama sınıfına öğretmen olarak tanıtılmaları gerektiğini düşündükleri söylenebilir.

Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin görevlerine dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 47’deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının genel olarak Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretmenlerinin görevlerine dönük çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanlarından Kaynaklanan Sorunlara Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmanın dördüncü amacı kapsamında öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanlarının nitelikleri ve uygulama öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirme durumlarıyla ilgili çözüm önerilerine ilişkin görüşleri Çizelge 48 ve 49’da verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretim elemanlarının nitelikleriyle ilgili

çözüm önerilerine dönük olarak iki önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu iki önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 48’de verilmiştir.

Çizelge 48

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanlarının Niteliklerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanlarının seçiminde esas alınacak ölçütler geliştirilmelidir.	706	59.1	331	27.7	120	10	29	2.4	8	0.7
2. Uygulama öğretim elemanlarının sorumluluğuna verilen öğretmen adayı sayısı ya da öğretim elemanının ders yükü azaltılmalıdır.	571	47.8	331	27.7	188	15.7	61	5.1	44	3.7

Çizelge 48’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanlarının niteliğine ilişkin verilen ilk önerme “Uygulama öğretim elemanlarının seçiminde esas alınacak ölçütler geliştirilmelidir.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %59.1’i “tamamen katılıyorum”, %27.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %10’u “orta derecede katılıyorum”, %2.4’ü “çok az katılıyorum”, %0.7’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere göre, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%86.8) uygulama öğretim elemanlarının seçimi için ölçütlerin geliştirilmesi gerektiğini düşündükleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%10) ise bu önermeye kısmen katıldıkları söylenebilir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanlarının niteliğine ilişkin verilen ikinci ve son önerme ise “Uygulama öğretim elemanlarının sorumluluğuna verilen öğretmen adayı sayısı ya da öğretim elemanının ders yükü azaltılmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %47.8’i “tamamen katılıyorum”, %27.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %15.7’si “orta derecede katılıyorum”, %5.1’i “çok az katılıyorum”, %3.7’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%75.5) uygulama öğretim elemanlarının sorumluluğuna verilen öğretmen adayı sayısının ya da öğretim elemanının ders yükünün azaltılması gerektiğini

düşündükleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%15.7) ise bu önermeye kısmen katıldıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanlarının niteliklerine dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 48'deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının genel olarak Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretim elemanlarının niteliklerine dönük çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretim elemanlarının görevleriyle ilgili çözüm önerilerine dönük olarak altı önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu altı önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 49'da verilmiştir.

Çizelge 49'da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen “Uygulama öğretim elemanları uygulama sürecinin başında öğretmen adaylarını, dersin amaçları, uygulama süreci ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmelidir.” önermesine öğretmen adaylarının %68.5'i “tamamen katılıyorum”, %23.5'i “oldukça çok katılıyorum”, %6.1'i “orta derecede katılıyorum”, %1.3'ü “çok az katılıyorum”, %0.6'sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmen adaylarının tamamına yakınının (%92) uygulama öğretim elemanlarının uygulama sürecinin başında öğretmen adaylarını, dersin amaçları, uygulama süreci ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmesi gerektiğini düşündüklerini göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama öğretim elemanları gözlem formlarının ve diğer uygulama belgelerinin nasıl doldurulması gerektiği konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirmelidir.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %66.5'i tamamen katıldıklarını, %23.8'i oldukça çok katıldıklarını, %7.5'i orta derecede katıldıklarını, %1.4'ü çok az katıldıklarını, %0.8'i ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%90.3) uygulama öğretim elemanlarının gözlem formlarının ve diğer uygulama belgelerinin nasıl doldurulması gerektiği konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirmeleri gerektiği görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Çizelge 49

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretim Elemanlarının Görevlerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanları uygulama sürecinin başında öğretmen adaylarını, dersin amaçları, uygulama süreci ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmelidir.	818	68.5	281	23.5	73	6.1	16	1.3	7	0.6
2. Uygulama öğretim elemanları gözlem formlarının ve diğer uygulama belgelerinin nasıl doldurulması gerektiği konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirmelidir.	795	66.5	284	23.8	90	7.5	17	1.4	9	0.8
3. Uygulama öğretim elemanları her hafta öğretmen adaylarıyla bir araya gelerek, öğretmen adaylarının gözlem raporlarını ve ödevlerini inceleyip dönüt vermelidir.	694	58.1	297	24.9	135	11.3	43	3.6	26	2.2
4. Uygulama öğretim elemanları da öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarını ve öğretim materyallerini kontrol etmelidirler.	674	56.4	315	26.4	138	11.5	47	3.9	21	1.8
5. Uygulama öğretim elemanları uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının ders anlatımlarını izledikten sonra yeterli dönüt vermelidir.	770	64.4	314	26.3	103	8.6	8	0.7	--	--
6. Uygulama öğretim elemanları öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.	762	63.8	282	23.6	106	8.9	28	2.3	17	1.4

Öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen üçüncü önerme “Uygulama öğretim elemanları her hafta öğretmen adaylarıyla bir araya gelerek, öğretmen adaylarının gözlem raporlarını ve ödevlerini inceleyip dönüt vermelidir.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %58.1’i “tamamen katılıyorum”, %24.9’u “oldukça çok katılıyorum”, %11.3’ü “orta derecede katılıyorum”, %3.6’sı “çok az katılıyorum”, %2.2’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlere dayanarak, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün

(%83) uygulama öğretim elemanlarının her hafta öğretmen adaylarıyla bir araya gelerek, öğretmen adaylarının hazırladıkları gözlem raporlarını ve ödevlerini inceleyip dönüt vermeleri gerektiğini düşündükleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%11.3) ise bu önermeye kısmen katıldıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen bir başka önerme de “Uygulama öğretim elemanları da öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarını ve öğretim materyallerini kontrol etmelidirler.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %56.4’ü “tamamen katılıyorum”, %26.4’ü “oldukça çok katılıyorum”, %11.5’i “orta derecede katılıyorum”, %3.9’u “çok az katılıyorum”, %1.8’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%82.8) uygulama öğretim elemanlarının da öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarını ve öğretim materyallerini kontrol etmeleri gerektiğini düşündüklerini, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%11.5) ise bu önermeye kısmen katıldıklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen beşinci önerme “Uygulama öğretim elemanları uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının ders anlatımlarını izledikten sonra yeterli dönüt vermelidir.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %64.4’ü “tamamen katılıyorum”, %26.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %8.6’sı “orta derecede katılıyorum”, %0.7’si ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%90.7) uygulama öğretim elemanlarının uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının ders anlatımlarını izledikten sonra yeterli dönüt vermeleri gerektiği görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen son önerme ise “Uygulama öğretim elemanları öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %63.8’i tamamen katıldıklarını, %23.6’sı oldukça çok katıldıklarını, %8.9’u orta derecede katıldıklarını, %2.3’ü çok az katıldıklarını, %1.4’ü ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerlere dayanarak, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%87.4) uygulama

öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmaları gerektiğini düşündükleri söylenebilir.

Öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanlarının görevlerine dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 49'daki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının genel olarak Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretim elemanlarının görevlerine dönük çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Öğretmen Adaylarının Öğretim Programına Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına araştırmanın dördüncü amacı kapsamında öğretim programıyla ilgili çözüm önerilerine dönük olarak dört önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu dört önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 50'de verilmiştir.

Çizelge 50

Öğretmen Adaylarının Öğretim Programına Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Okul Deneyimi dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.	374	31.3	165	13.8	157	13.1	240	20.1	259	21.7
2. Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının farklı sınıflarda da gözlem yapmaları sağlanmalıdır.	604	50.5	325	27.2	157	13.1	70	5.9	37	3.1
3. Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.	391	32.7	247	20.7	239	20	155	13	163	13.6
4. Uygulama sınıfında aynı anda en fazla iki öğretmen adayı bulunmalıdır.	540	45.2	480	40.2	87	7.3	--	--	88	7.4

Çizelge 50'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarına öğretim programına ilişkin verilen “Okul Deneyimi dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.” önermesine öğretmen adaylarının %31.3’ü “tamamen katılıyorum”, %13.8’i “oldukça çok katılıyorum”, %13.1’i “orta derecede katılıyorum”,

%20.1'i "çok az katılıyorum", %21.7'si ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%45.1) Okul Deneyimi dersinin süresinin uzatılması gerektiğini düşündükleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%13.1) bu dersin süresinin uzatılması önerisine kısmen katıldıkları, buna karşın öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%41.8) ise bu dersin süresini yeterli buldukları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına öğretim programına ilişkin verilen ikinci önerme "Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının farklı sınıflarda da gözlem yapmaları sağlanmalıdır." önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %50.5'i tamamen katıldıklarını, %27.2'si oldukça çok katıldıklarını, %13.1'i orta derecede katıldıklarını, %5.9'u çok az katıldıklarını, %3.1'i ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerler, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%77.7) Okul Deneyimi dersinde kendilerine farklı sınıflarda da gözlem yapma olanağının sunulması gerektiğini düşündüklerini, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%13.1) ise bu öneriye kısmen katıldıklarını göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına öğretim programına ilişkin verilen bir başka önerme de "Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır." önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %32.7'si "tamamen katılıyorum", %20.7'si "oldukça çok katılıyorum", %20'si "orta derecede katılıyorum", %13'ü "çok az katılıyorum", %13.6'sı ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%53.4) Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresinin uzatılması gerektiği düşündükleri, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%20) bu dersin süresinin uzatılması önerisine kısmen katıldıkları, buna karşın öğretmen adaylarının dörtte birden fazlasının (%26.6) ise bu dersin süresini yeterli buldukları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına öğretim programına ilişkin verilen son önerme ise "Uygulama sınıfında aynı anda en fazla iki öğretmen adayı bulunmalıdır." önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %45.2'si "tamamen katılıyorum", %40.2'si "oldukça çok katılıyorum", %7.3'ü "orta derecede katılıyorum", %7.4'ü ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%85.4) uygulama sınıflarında aynı anda en fazla iki öğretmenin bulunması gerektiği görüşünde olduklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarının öğretim programına dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 50’deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin sürelerinin uzatılması önerileri dışında genel olarak öğretim programına dönük tüm çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen uygulama derslerinin sürelerinin uzatılması önerisi ile ilgili bulgular, Çizelge 23’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgularla da örtüşmektedir.

Öğretmen Adaylarının Uygulama Okuluna Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına araştırmanın dördüncü amacı kapsamında uygulamaya gittikleri uygulama okuluyla ilgili çözüm önerilerine dönük olarak iki önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu iki önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 51’de verilmiştir.

Çizelge 51

Öğretmen Adaylarının Uygulama Okuluna Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama okulları belirlenirken okulun fiziksel alt yapısı, araç-gereç olanakları, ulaşımın kolay olması gibi ölçütler dikkate alınmalıdır.	740	61.9	276	23.1	119	10	45	3.8	15	1.3
2. Uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının rahat gözlem yapabilmeleri için yer düzenlemeleri yapılmalıdır.	345	28.9	167	14	29	2.4	57	4.8	597	50

Çizelge 51’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulamaya gittikleri uygulama okuluna ilişkin verilen ilk önerme “Uygulama okulları belirlenirken okulun fiziksel alt yapısı, araç-gereç olanakları, ulaşımın kolay olması gibi ölçütler dikkate alınmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %61.9’u “tamamen katılıyorum”, %23.1’i “oldukça çok katılıyorum”, %10’u “orta derecede

katılıyorum”, %3.8’i “çok az katılıyorum”, %1.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlere dayanarak, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%85) uygulama okullarının seçilmesinde okulun fiziksel alt yapısı, araç-gereç olanakları ve ulaşımın kolay olması gibi ölçütlerin dikkate alınması gerektiği görüşünde oldukları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%10) ise bu öneriye kısmen katıldıkları söylenebilir.

Öğretmen adaylarına uygulamaya gittikleri uygulama okuluna ilişkin verilen ikinci ve son önerme ise “Uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının rahat gözlem yapabilmeleri için yer düzenlemeleri yapılmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %28.9’u “tamamen katılıyorum”, %14’ü “oldukça çok katılıyorum”, %2.4’ü “orta derecede katılıyorum”, %4.8’i “çok az katılıyorum”, %50’si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının (%54.8) uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının rahat gözlem yapabilmeleri için yer düzenlemelerinin yapılmasının gerekli olmadığını, buna karşın öğretmen adaylarının yarısına yakınının (%42.9) ise öğretmen adaylarının gözlem yapabilmeleri için yer düzenlemelerinin yapılmasının gerekli olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarının uygulamaya gittikleri uygulama okuluna dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 51’deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adaylarının genel olarak uygulama sınıflarındaki gözlemleri için yer düzenlemelerinin yapılmasına gerek olmadığı bulgusu dışında uygulama okuluna dönük çözüm önerileriyle ilgili olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Öğretmen Adaylarının Fakülte Okul İşbirliğine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına araştırmanın dördüncü amacı kapsamında fakülte-okul işbirliğiyle ilgili çözüm önerilerine dönük olarak dört önerme verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu dört önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 52’de verilmiştir.

Çizelge 52

Öğretmen Adaylarının Fakülte Okul İşbirliğine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve okul yöneticilerine uygulama sürecinin başında uygulama dersleriyle ilgili (sorumlulukları, amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda eğitim verilmelidir.	684	57.2	338	28.3	120	10	37	3.1	16	1.3
2. Uygulama sürecinin başında ve sonunda görev alan tüm ilgililer bir araya gelerek, süreçten beklentilerini, karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini görüşmelidirler.	709	59.3	341	28.5	111	9.3	27	2.3	7	0.6
3. Uygulamalar sürerken de fakülte koordinatörü ve okul koordinatörü belirli aralıklarla bir araya gelerek, uygulama sürecini değerlendirmeli ve karşılaşılan sorunlara dönük önlemler almalıdırlar.	688	57.6	335	28	128	10.7	34	2.8	10	0.8
4. Uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri uygulama sürecini değerlendirmeye ve geliştirmeye dönük düzenli görüşmeler yapmalıdır.	808	67.6	349	29.2	33	2.8	--	--	5	0.4

Çizelge 52’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarına fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen “Uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve okul yöneticilerine uygulama sürecinin başında uygulama dersleriyle ilgili (sorumlulukları, amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda eğitim verilmelidir.” önermesine öğretmen adaylarının %57.2’si “tamamen katılıyorum”, %28.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %10’ü “orta derecede katılıyorum”, %3.1’i “çok az katılıyorum”, %1.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%85.5) uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve okul yöneticilerine uygulama sürecinin başında uygulama dersleriyle ilgili bir eğitim verilmesi gerektiği görüşünde oldukları, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%10) ise bu öneriye kısmen katıldıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama sürecinin başında ve sonunda görev alan tüm ilgililer bir araya gelerek, süreçten beklentilerini, karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini görüşmelidirler.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %59.3’ü tamamen katıldıklarını, %28.5’i oldukça çok katıldıklarını, %9.3’ü orta derecede katıldıklarını, %2.3’ü çok az katıldıklarını, %0.6’sı ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerler, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%87.8) uygulama sürecinin başında ve sonunda görev alan tüm ilgililerin bir araya gelerek, süreçten beklentilerini, karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini görüşmeleri gerektiğini düşündüklerini, öğretmen adaylarının çok azının (%9.3) ise bu öneriye kısmen katıldıklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarına fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen bir başka önerme de “Uygulamalar sürerken de fakülte koordinatörü ve okul koordinatörü belirli aralıklarla bir araya gelerek, uygulama sürecini değerlendirmeli ve karşılaşılan sorunlara dönük önlemler almalıdırlar.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %57.6’sı “tamamen katılıyorum”, %28’i “oldukça çok katılıyorum”, %10.7’si “orta derecede katılıyorum”, %2.8’i “çok az katılıyorum”, %0.8’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%85.6) uygulamalar süresince fakülte koordinatörü ve okul koordinatörünün belirli aralıklarla bir araya gelerek, uygulama sürecini değerlendirmesi ve karşılaşılan sorunlara dönük önlemler alması gerektiğini düşündüklerini, öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün (%10.7) ise bu öneriye kısmen katıldıkları göstermektedir.

Öğretmen adaylarına fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen son önerme ise “Uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri uygulama sürecini değerlendirmeye ve geliştirmeye dönük düzenli görüşmeler yapmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %67.6’sı “tamamen katılıyorum”, %29.2’si “oldukça çok katılıyorum”, %2.8’i “orta derecede katılıyorum”, %0.4’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, öğretmen adaylarının tamamına yakınının (%96.8) uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenlerinin uygulama sürecini değerlendirmek ve geliştirmek amacıyla düzenli görüşmeler yapmaları gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir.

Öğretmen adaylarının fakülte-okul işbirliğine dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 52’deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında,

öğretmen adaylarının genel olarak fakülte-okul işbirliğine dönük çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaştıkları Sorunlara Dönük Diğer Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulamada karşılaşılan sorunlara dönük çözüm önerileriyle ilgili son olarak, ankette yazılan öneriler dışında varsa başka önerilerini yazmalarını isteyen bir açık uçlu soru yöneltilmiştir. Bu soruya araştırmaya katılan 1195 öğretmen adayından 72'si yanıt vermiştir. Öğretmen adaylarının bu açık uçlu soruya verdikleri yanıtlar incelendiğinde, yazılan çözüm önerilerinin önemli bir bölümünün ankette yer alan öneri maddeleri ile benzerlik gösterdikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının açık uçlu soruya verdikleri yanıtların önce bilgisayarda dökümü yapılmış, ardından uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, öğretmen adayları, öğretim programı, uygulama okulu, uygulama okulundaki öğrenciler ve fakülte - okul işbirliği biçiminde gruplandırılarak sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmen adayları uygulama öğretmeninden kaynaklanan sorunlara dönük çözüm önerileri arasında, uygulama öğretmenlerinin gönüllü, öğretmenlik mesleğini seven, yeterli alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisine sahip kişilerden seçilmesini, uygulama öğretmenlerinin uygulama derslerini önemseyerek öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenmelerini, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarını geleceğin öğretmenleri olarak görerek ona göre davranmalarını, uygulama öğretmenlerinin uygulama derslerine yönelik bir eğitim almalarını belirtmişlerdir. Bu çözüm önerileriyle ilgili bazı öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir:

ÖA248: *"Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasından sorumlu öğretmenlere hizmetiçi eğitim verilmeli. Çünkü bu uygulamaların etkililiğinde sınıf rehber öğretmenlerinin yönlendiriciliği ve biliçliliği hayati önem taşımaktadır."*

ÖA665: *"Seçilen okullardaki öğretmenlerin eğitim fakültesi mezunu olmasına dikkat edilmelidir. Şuan ülkemizde öğretmen olmamalarına rağmen (ziraatçı, veteriner vb.) öğretmenlik yapan bir sürü öğretmen bulunmakta..."*

ÖA678: *"...örnek olacak öğretmenler uygulama öğretmeni olarak seçilmelidir."*

ÖA712: " ...Öğretmenlerin de bu derse verdikleri önem artırılmalıdır. Öğretmen ne kadar önem verirse öğrenci de o kadar dikkate alıyor, yoksa kaytıyor. Çünkü uygulamanın öğretmen atamasında bir faydası yok."

ÖA840: " ...uygulama öğretmenleri alan bilgisi olan kişilerden seçilmelidir."

ÖA1061: " Uygulama öğretmenleri gönüllüler arasından seçilmeli. Zorla bu görev verildiğinde öğretmenler stajyer öğrencilerle yeteri kadar ilgilenmemektedir."

ÖA1368: " Uygulama öğretmenlerinin stajer öğretmenlere adet yerini bulsun gibi muamele etmemeleri... örneğin okula gitmemiz onların çok da umurlarında olmadı. Çoğu zaman bizi ders yüklerini azaltacak kişiler olarak görüp öğle davrandılar..."

Araştırmaya katılan öğretmen adayları uygulama öğretim elemanından kaynaklanan sorunlara dönük çözüm önerileri arasında, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının ders anlatımlarını izlemeye daha fazla gelmelerini, uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik deneyimi olan, görev almaya istekli ve öğretmen adaylarının öğretmenlik alanlarıyla aynı alanda görev yapan kişilerden seçilmelerini, uygulama öğretim elemanlarının ders yüklerinin azaltılarak öğretmen adaylarıyla daha fazla ilgilenmelerinin sağlanmasını belirtmişlerdir. Bu çözüm önerileriyle ilgili bazı öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir:

ÖA380: " Uygulama öğretim elemanlarının iş yükü fazla olduğundan staj dersleriyle ilgilenmeleri zor olmaktadır. Ayrıca uygulama öğretim elemanları öğretmen kökenli olmadıklarında pedagojik formasyon konusunda da sıkıntılar yaşayabilmektedirler. Bu nedenle uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik kökenli olmaları daha yararlı olacaktır."

ÖA791: " Uygulama öğretim elemanları seçilirken, bölümle ilgili bilgi sahibi olan bir öğretim elemanının seçilmesi daha uygun olacaktır. Sınıf öğretmenliğinde okuyan öğrenciye fizik bölümü öğretim elemanının bir faydası olacağına inanmıyorum."

ÖA840: " Öğrenciyi dönemde bir kez dinleyerek karar verilmesi bence öğretmenlik uygulaması için tam olarak bir felaket bir durum. Dönem içinde en az üç kez dinlemeye gelinmeli, öğrencilerin eksiklikleri söylenmeli ve değerlendirme de bu üç dinlemeye göre yapılmalı."

ÖA1411: " Uygulama öğretim elemanlarının ders yükü azaltılmalı. bizimle yeterince ilgilenmeliler..."

Araştırmaya katılan öğretmen adayları kendilerinden kaynaklanan sorunlara dönük çözüm önerileri arasında, öğretmen adayının uygulama okuluna devamlarının düzenli denetlenmesini ve öğretmen adayına uygulamaya gittikleri için bir ücret ödenmesini belirtmişlerdir. Bu çözüm önerileriyle ilgili bazı öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir:

ÖA402: *“Stajyer öğretmenlere belli bir miktar ücret ödenirse bu derse verilen önem artacaktır.”*

ÖA412: *“...Öğretmen adayının yeterli ders devamını sağlamak için yoklamalar daha düzenli ve kontrollü yapılmalıdır...”*

Araştırmaya katılan öğretmen adayları öğretim programından kaynaklanan sorunlara dönük çözüm önerileri arasında, uygulama derslerinin sürelerinin, uygulama zamanlarının ve değerlendirme sürecinin yeniden gözden geçirilmesini, birden fazla okula uygulamaya gidilmesini belirtmişlerdir. Bu çözüm önerileriyle ilgili bazı öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir:

ÖA90: *“Uygulama şekli değiştirilmeli. Sınıf bir dönem boyunca bize verilebilir veya usta çırak gibi daha uzun dönemli yapılabilir...”*

ÖA414: *“Okul deneyimi dersinin süresi azaltılmalı öğretmenlik uygulaması dersinin süresi artırılmalıdır. Özellikle öğretmenlik uygulaması dersinde öğretmen adayı arkadaşlara daha fazla uygulama şansı verilmelidir...”*

ÖA622: *“Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersi son sınıfta yalnızca verilmesi bence yanlış bir durumdur. Okul deneyimi tüm eğitim fakültelerinde gözlemci olarak 2 ve 3. sınıflarda verilmelidir. Teorik bilgiler alınmalı ve uygulama için 4. sınıfta en iyi şekilde uygulamaya konulmalıdır...”*

ÖA637: *“Okul deneyimi dersinin üçüncü sınıfın ikinci dönemine öğretmenlik uygulaması dersinin de dördüncü sınıfın ilk döneminde alınması öğrenciler açısından daha uygun olacaktır. Öğrenciler KPSS kaygısı ile bu derslere gereken önemi vermemektedir...”*

ÖA748: *“...öğretmenlik uygulaması yalnızca 1 yıl içinde kazanılabilecek bir süreç değildir. süresi artırılmalı.”*

ÖA922: *“Uygulamaya ilk yıllarda başlanmalı, her yıl düzenli olarak uygulama saatleri artırılmalı...”*

ÖA1089: *“Derslerin süresi uzatılmamak şartıyla bu dersler iki okulda gözlem olarak düzenlenmeli. Hem farklı öğrenciler, hem farklı okul, hem de farklı bir öğretmeni gözlemlemek fırsatı buluruz...”*

Araştırmaya katılan öğretmen adayları uygulama okulu ve uygulama okulundaki öğrencilerden kaynaklanan sorunlara dönük çözüm önerileri arasında, ulaşımı kolay, teknolojik donanımlı okulların uygulama okulu olarak seçilmesini, köy okullarının da uygulama okulu olarak seçilmesini, öğretmen adaylarına öğrencilerin ve uygulama okulundaki diğer ilgililerin saygı duymalarını sağlayıcı (uygulama sınıfında sınav yapabilme yetkisi verilmesi vb.) önlemlerin alınmasını belirtmişlerdir. Bu çözüm önerileriyle ilgili bazı öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir:

ÖA413: *“Uygulama okulları belirlenirken, ulaşım olanakları kesinlikle dikkate alınmalıdır...”*

ÖA595: *“Uygulama okullarındaki teknolojik donanımlar geliştirilmeli ya da teknolojik donanımı olan okullara stajyerler gönderilmeli.”*

ÖA678: *“...öğretmen adayına bir sınav yapma hakkı verilmelidir. Bu öğrencilere belirtilmeli ve onların öğretmen adaylarına saygı göstermesi sağlanmalıdır...”*

ÖA1063: *“...uygulamada gittiğimiz okulların merkezi okullardan ziyade köy okullarının olmasının daha iyi olacağını düşünüyorum...”*

ÖA1211: *“...öğretmen uygulama öğrencisini sınıfta yalnız bırakarak, kontrolü onun eline vermelidir. Öğrenciler bu sayede karşısındakinin tam bir öğretmen olduğunu hisseder ve saygı duyar...”*

Araştırmaya katılan öğretmen adayları fakülte - okul işbirliğinden kaynaklanan sorunlara dönük çözüm önerileri arasında, fakülte - okul işbirliği sürecindeki tüm ilgililer arasında düzenli, etkili bir iletişim ve işbirliğinin olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu çözüm önerileriyle ilgili bazı öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir:

ÖA414: *“...uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, okul yöneticileri ve öğretmen adayları arasında etkili bir iletişim olmalı ve sürekli paylaşımlarda bulunulmalıdır.”*

ÖA920: “...okuldaki staj öğretmeni ile danışman öğretmenim benim uygulamam ile ilgili düzeni görüşmeler yapmalı...”

Uygulama Öğretim Elemanlarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara Dönük Ortaya Konulmuş Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşleri

Araştırmanın dördüncü amacı kapsamında ikinci olarak uygulama öğretim elemanları için hazırlanan veri toplama aracının dördüncü bölümünde yer alan 24 maddeye verilen yanıtların sayı ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Ardından araştırmanın dördüncü amacına ilişkin öğretmen adaylarının yanıtlarının çözümlenmesiyle elde edilen bu veriler; uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, öğretim programı, uygulama okulu ve fakülte-okul işbirliği başlıkları altında sunulmuştur.

Uygulama Öğretim Elemanlarının Uygulama Öğretmenlerinden Kaynaklanan Sorunlara Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmanın dördüncü amacı kapsamında uygulama öğretim elemanlarının uygulama öğretmenlerinin nitelikleri ve uygulama öğretmenlerinin görevlerini yerine getirme durumlarıyla ilgili çözüm önerilerine ilişkin görüşleri Çizelge 53 ve 54’te verilmiştir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretmenlerinin nitelikleriyle ilgili çözüm önerilerine dönük olarak iki önerme verilmiştir. Uygulama öğretim elemanlarının bu iki önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 53’te verilmiştir.

Çizelge 53’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına uygulama öğretmenlerinin niteliğine ilişkin verilen ilk önerme “Uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde nasıl rehberlik yapacakları konusunda eğitim verilmelidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %62.3’ü “tamamen katılıyorum”, %24.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %11.7’si “orta derecede katılıyorum”, %1.3’ü ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%87) uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde nasıl rehberlik yapacakları konusunda eğitim verilmesi

gerektiğini düşündükleri, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%11.7) ise bu önermeye kısmen katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 46’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Çizelge 53

Uygulama Öğretim Elemanlarının Uygulama Öğretmenlerinin Niteliklerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde nasıl rehberlik yapacakları konusunda eğitim verilmelidir.	48	62.3	19	24.7	9	11.7	1	1.3	--	--
2. Uygulama öğretmenlerinin seçiminde kullanılacak (gönüllülük, mesleki deneyim, alanında uzman olma, mesleğini sevmeye vb.) ölçütler geliştirilmelidir.	50	64.9	22	28.6	5	6.5	--	--	--	--

Uygulama öğretim elemanlarına uygulama öğretmenlerinin niteliğine ilişkin verilen ikinci ve son önerme ise “Uygulama öğretmenlerinin seçiminde kullanılacak (gönüllülük, mesleki deneyim, alanında uzman olma, mesleğini sevmeye vb.) ölçütler geliştirilmelidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %64.9’u “tamamen katılıyorum”, %28.6’sı “oldukça çok katılıyorum”, %6.5’i ise “orta derecede katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu veriler, uygulama öğretim elemanlarının tamamına yakınının (%93.5) uygulama öğretmenlerinin seçimi için ölçütlerin geliştirilmesi gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 46’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu destekler niteliktedir.

Uygulama öğretim elemanlarının uygulama öğretmenlerinin niteliklerine dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 53’teki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretim elemanlarının genel olarak Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretmenlerinin

niteliklerine dönük çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretmenlerinin görevleriyle ilgili çözüm önerilerine dönük olarak dört önerme verilmiştir. Uygulama öğretim elemanlarının bu dört önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 54’te verilmiştir.

Çizelge 54

Uygulama Öğretim Elemanlarının Uygulama Öğretmenlerinin Görevlerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duydukları (gözlem yapma, ders planı hazırlama, ders anlatma vb.) konularda rehberlik yapmalıdır.	45	58.4	31	40.3	1	1.3	--	--	--	--
2. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.	53	68.8	20	26	4	5.2	--	--	--	--
3. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duyduklarında okulun fiziksel olanaklarından (laboratuvar, araç-gereç vb.) yararlanmaları konusunda yardım etmelidir.	53	68.8	17	22.1	7	9.1	--	--	--	--
4. Öğretmen adayları uygulama sınıfına öğretmen olarak tanıtılmalıdır.	50	64.9	17	22.1	2	2.6	3	3.9	5	6.5

Çizelge 54’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına uygulama öğretmenlerinin görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen “Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duydukları (gözlem yapma, ders planı hazırlama, ders anlatma vb.) konularda rehberlik yapmalıdır.” önermesine uygulama öğretim elemanlarının %58.4’ü “tamamen katılıyorum”, %40.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %1.3’ü ise “orta derecede katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlere göre, uygulama öğretim elemanlarının tamamına yakınının (%98.7) uygulama

öğretmenlerinin öğretmen adaylarına uygulama sürecinde gereksinim duydukları konularda rehberlik yapmaları gerektiğini düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 47’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına uygulama öğretmenlerinin görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %68.8’i “tamamen katılıyorum”, %26’sı “oldukça çok katılıyorum”, %5.2’si ise “orta derecede katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretim elemanlarının tamamına yakınının (%94,8) uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmaları gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 47’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu destekler niteliktedir.

Uygulama öğretim elemanlarına uygulama öğretmenlerinin görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen bir başka önerme de “Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duyduklarında okulun fiziksel olanaklarından (laboratuvar, araç-gereç vb.) yararlanmaları konusunda yardım etmelidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %68.8’i tamamen katıldıklarını, %22.1’i oldukça çok katıldıklarını, %9.1’i ise orta derecede katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu değerler, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%90.9) uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına gereksinim duyduklarında okulun fiziksel olanaklarından yararlanmaları konusunda yardım etmeleri gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 47’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına uygulama öğretmenlerinin görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen son önerme ise “Öğretmen adayları uygulama sınıfına öğretmen olarak tanıtılmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %64.9’u “tamamen katılıyorum”, %22.1’i “oldukça çok katılıyorum”, %2.6’sı “orta derecede katılıyorum”, %3.9’u “çok az katılıyorum”, %6.5’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%87) uygulama öğretmenlerinin öğretmen

adaylarını uygulama sınıfına öğretmen olarak tanıtılmaları gerektiğini, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%10.4) ise uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarını uygulama sınıfına öğretmen olarak tanıtılmaları gerekmediğini düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 47’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla örtüşmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının uygulama öğretmenlerinin görevlerine dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 54’teki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretim elemanlarının genel olarak Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten uygulama öğretmenlerinin görevlerine dönük çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Uygulama Öğretim Elemanlarının Kendilerinden Kaynaklanan Sorunlara Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmanın dördüncü amacı kapsamında uygulama öğretim elemanlarının kendi nitelikleri ve görevlerini yerine getirme durumlarıyla ilgili çözüm önerilerine ilişkin görüşleri Çizelge 55 ve 56’da verilmiştir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına kendi nitelikleriyle ilgili çözüm önerilerine dönük olarak iki önerme verilmiştir. Uygulama öğretim elemanlarının bu iki önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 55’te verilmiştir.

Çizelge 55

Uygulama Öğretim Elemanlarının Kendi Niteliklerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanlarının seçiminde esas alınacak ölçütler geliştirilmelidir.	45	58.4	27	35.1	3	3.9	2	2.6	--	--
2. Uygulama öğretim elemanlarının sorumluluğuna verilen öğretmen adayı sayısı ya da öğretim elemanın ders yükü azaltılmalıdır.	56	72.7	12	15.6	5	6.5	3	3.9	1	1.3

Çizelge 55'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına kendi niteliklerine dönük verilen ilk önerme “Uygulama öğretim elemanlarının seçiminde esas alınacak ölçütler geliştirilmelidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %58.4’ü “tamamen katılıyorum”, %35.1’i “oldukça çok katılıyorum”, %3.9’u “orta derecede katılıyorum”, %2.6’sı ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretim elemanlarının tamamına yakınının (%93.5) uygulama öğretim elemanı seçimi için ölçütlerin geliştirilmesi gerektiğini düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 48’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu destekler niteliktedir.

Uygulama öğretim elemanlarına kendi niteliklerine dönük verilen ikinci ve son önerme ise “Uygulama öğretim elemanlarının sorumluluğuna verilen öğretmen adayı sayısı ya da öğretim elemanının ders yükü azaltılmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %72.7’si tamamen katıldıklarını, %15.6’sı oldukça çok katıldıklarını, %6.5’i orta derecede katıldıklarını, %3.9’u çok az katıldıklarını, %1.3’ü ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerlerden, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%88.3) uygulama öğretim elemanının sorumluluğuna verilen öğretmen adayı sayısının ya da öğretim elemanının ders yükünün azaltılması gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 48’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının kendi niteliklerine dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 55’teki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretim elemanlarının genel olarak kendi niteliklerine dönük çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına kendi görevleriyle ilgili çözüm önerilerine dönük olarak altı önerme verilmiştir. Uygulama öğretim elemanlarının bu altı önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 56’da verilmiştir.

Çizelge 56’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına kendi görevlerini yerine getirmelerine ilişkin verilen “Uygulama öğretim elemanları uygulama sürecinin başında öğretmen adaylarını, dersin amaçları, uygulama süreci ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmelidir.” önermesine uygulama öğretim elemanlarının %70.1’i “tamamen katılıyorum”, %28.6’sı “oldukça çok katılıyorum”,

%1.3'ü ise “orta derecede katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, uygulama öğretim elemanlarının tamamına yakınının (%98.7) uygulama öğretim elemanının uygulama sürecinin başında dersin amaçları, uygulama süreci ve sorumlulukları konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirmesi gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 49’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Çizelge 56

Uygulama Öğretim Elemanlarının Kendi Görevlerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanları uygulama sürecinin başında öğretmen adaylarını, dersin amaçları, uygulama süreci ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmelidir.	54	70.1	22	28.6	1	1.3	--	--	--	--
2. Uygulama öğretim elemanları gözlem formlarının ve diğer uygulama belgelerinin nasıl doldurulması gerektiği konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirmelidir.	48	62.3	27	35.1	2	2.6	--	--	--	--
3. Uygulama öğretim elemanları her hafta öğretmen adaylarıyla bir araya gelerek, öğretmen adaylarının gözlem raporlarını ve ödevlerini inceleyip dönüt vermelidir.	41	53.2	22	28.6	10	13	4	5.2	--	--
4. Uygulama öğretim elemanları da öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarını ve öğretim materyallerini kontrol etmelidirler.	25	32.5	6	7.8	2	2.6	--	--	44	57.1
5. Uygulama öğretim elemanları uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının ders anlatımlarını izledikten sonra yeterli dönüt vermelidir.	53	68.8	20	26	3	3.9	1	1.3	--	--
6. Uygulama öğretim elemanları öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.	51	66.2	19	24.7	5	6.5	1	1.3	--	--

Uygulama öğretim elemanlarına kendi görevlerini yerine getirmelerine ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama öğretim elemanları gözlem formlarının ve diğer uygulama belgelerinin nasıl doldurulması gerektiği konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirmelidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %62.3’ü “tamamen katılıyorum”, %35.1’i “oldukça çok katılıyorum”, %2.6’sı ise “orta derecede katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretim elemanlarının tamamına yakınının (%97.4) uygulama öğretim elemanının gözlem formlarının ve diğer uygulama belgelerinin nasıl doldurulması gerektiği konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirmesi gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 49’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu destekler niteliktedir.

Uygulama öğretim elemanlarına kendi görevlerini yerine getirmelerine ilişkin verilen üçüncü önerme “Uygulama öğretim elemanları her hafta öğretmen adaylarıyla bir araya gelerek, öğretmen adaylarının gözlem raporlarını ve ödevlerini inceleyip dönüt vermelidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %53.2’si tamamen katıldıklarını, %28.6’sı oldukça çok katıldıklarını, %13’ü orta derecede katıldıklarını, %5.2’si ise çok az katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu verilere göre, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%81.8) uygulama öğretim elemanının her hafta öğretmen adaylarıyla bir araya gelerek, öğretmen adaylarının gözlem raporlarını ve ödevlerini inceleyip dönüt vermesi gerektiğini düşündükleri, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%13) ise bu önermeye kısmen katıldıkları söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 49’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına kendi görevlerini yerine getirmelerine ilişkin verilen bir başka önerme de “Uygulama öğretim elemanları da öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarını ve öğretim materyallerini kontrol etmelidirler.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %32.5’i “tamamen katılıyorum”, %7.8’i “oldukça çok katılıyorum”, %2.6’sı “orta derecede katılıyorum”, %57.1’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretim elemanlarının yarısından biraz fazlasının (%57.1) uygulama öğretim elemanının öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarını ve öğretim materyallerini kontrol etmelerinin gerekmediğini, buna karşın uygulama öğretim elemanlarının üçte birden

fazlasının (%40.3) ise uygulama öğretim elemanının bu görevi yerine getirmesi gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 49’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla örtüşmemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına kendi görevlerini yerine getirmelerine ilişkin verilen beşinci önerme “Uygulama öğretim elemanları uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının ders anlatımlarını izledikten sonra yeterli dönüt vermelidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %68.8’i tamamen katıldıklarını, %26’sı oldukça çok katıldıklarını, %3.9’u orta derecede katıldıklarını, %1.3’ü ise çok az katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu verilerden, uygulama öğretim elemanlarının tamamına yakınının (%94.8) uygulama öğretim elemanının uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının ders anlatımlarını izledikten sonra yeterli dönüt vermesi gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 49’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu destekler niteliktedir.

Uygulama öğretim elemanlarına kendi görevlerini yerine getirmelerine ilişkin verilen son önerme ise “Uygulama öğretim elemanları öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %66.2’si “tamamen katılıyorum”, %24.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %6.5’i “orta derecede katılıyorum”, %1.3’ü ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%90,9) uygulama öğretim elemanının öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olması gerektiğini düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 49’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının kendi görevlerine dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 56’daki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarını ve öğretim materyallerini kontrol etmeleri görevi dışında genel olarak kendi görevlerine dönük çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretim Programına Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına araştırmanın dördüncü amacı kapsamında öğretim programıyla ilgili çözüm önerilerine dönük olarak dört önerme verilmiştir. Uygulama öğretim elemanlarının bu dört önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 57’de verilmiştir.

Çizelge 57

Uygulama Öğretim Elemanlarının Öğretim Programına Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Okul Deneyimi dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.	15	19.5	21	27.3	9	11.7	15	19.5	17	22.1
2. Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının farklı sınıflarda da gözlem yapmaları sağlanmalıdır.	50	64.9	21	27.3	6	7.8	--	--	--	--
3. Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.	26	33.8	16	20.8	12	15.6	12	15.6	11	14.3
4. Uygulama sınıfında aynı anda en fazla iki öğretmen adayı bulunmalıdır.	50	64.9	20	26	5	6.5	--	--	2	2.6

Çizelge 57’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına öğretim programına ilişkin verilen “Okul Deneyimi dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.” önermesine uygulama öğretim elemanlarının %19.5’i “tamamen katılıyorum”, %27.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %11.7’si “orta derecede katılıyorum”, %19.5’i “çok az katılıyorum”, %22.1’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere göre, uygulama öğretim elemanlarının yarısına yakınının (%46.8) Okul Deneyimi dersinin süresinin uzatılması gerektiğini düşündükleri, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%11.7) bu dersin süresinin uzatılması önerisine kısmen katıldıkları, buna karşın uygulama öğretim elemanlarının yarısına yakınının (%41.6) ise bu dersin süresinin yeterli olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 50’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına öğretim programına ilişkin verilen ikinci önerme “Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının farklı sınıflarda da gözlem yapmaları sağlanmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %64.9’u tamamen katıldıklarını, %27.3’ü oldukça çok katıldıklarını, %7.8’i ise orta derecede katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu değerler, uygulama öğretim elemanlarının tamamına yakınının (%92.2) Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarına farklı sınıflarda da gözlem yapma olanağının sağlanması gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 50’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına öğretim programına ilişkin verilen başka önerme de “Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %33.8’i “tamamen katılıyorum”, %20.8’i “oldukça çok katılıyorum”, %15.6’sı “orta derecede katılıyorum”, %15.6’sı “çok az katılıyorum”, %14.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretim elemanlarının yarısından biraz fazlasının (%54.6) Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresinin uzatılması gerektiğini düşündükleri, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%15.6) bu dersin süresinin uzatılması önerisine kısmen katıldıkları, buna karşın uygulama öğretim elemanlarının dörtte birden fazlasının (%29.9) ise bu dersin süresini yeterli buldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 50’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu destekler niteliktedir.

Uygulama öğretim elemanlarına öğretim programına ilişkin verilen son önerme ise “Uygulama sınıfında aynı anda en fazla iki öğretmen adayı bulunmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %64.9’u “tamamen katılıyorum”, %26’sı “oldukça çok katılıyorum”, %6.5’i “orta derecede katılıyorum”, %2.6’sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%90.9) uygulama sınıflarında aynı anda en fazla iki öğretmen adayı bulunması gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 50’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının öğretim programına dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 57’deki verilerin genel bir değerlendirmesi

yapıldığında, uygulama öğretim elemanlarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin sürelerinin uzatılması önerileri dışında genel olarak öğretim programına dönük çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Uygulama Öğretim Elemanlarının Uygulama Okuluna Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına araştırmanın dördüncü amacı kapsamında uygulama okuluyla ilgili çözüm önerilerine dönük olarak iki önerme verilmiştir. Uygulama öğretim elemanlarının bu iki önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 58’de verilmiştir.

Çizelge 58

Uygulama Öğretim Elemanlarının Uygulama Okuluna Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama okulları belirlenirken okulun fiziksel alt yapısı, araç-gereç olanakları, ulaşımın kolay olması gibi ölçütler dikkate alınmalıdır.	54	70.1	7	9.1	7	9.1	8	10.4	1	1.3
2. Uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının rahat gözlem yapabilmeleri için yer düzenlemeleri yapılmalıdır.	27	35.1	10	13	1	1.3	2	2.6	37	48.1

Çizelge 58’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına uygulama okuluna ilişkin verilen ilk önerme “Uygulama okulları belirlenirken okulun fiziksel alt yapısı, araç-gereç olanakları, ulaşımın kolay olması gibi ölçütler dikkate alınmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %70.1’i “tamamen katılıyorum”, %9.1’i “oldukça çok katılıyorum”, %9.1’i “orta derecede katılıyorum”, %10.4’ü “çok az katılıyorum”, %1.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%79.2) uygulama okullarının seçilmesinde okulun

fiziksel alt yapısı, araç-gereç olanakları ve ulaşımın kolay olması gibi ölçütlerin dikkate alınması gerektiğini düşündükleri, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%11.7) ise bu öneriye hiç katılmadıkları söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 51’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına uygulama okuluna ilişkin verilen ikinci ve son önerme ise “Uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının rahat gözlem yapabilmeleri için yer düzenlemeleri yapılmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %35.1’i tamamen katıldıklarını, %13’ü oldukça çok katıldıklarını, %1.3’ü orta derecede katıldıklarını, %2.6’sı çok az katıldıklarını, %48.1’i ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu veriler, uygulama öğretim elemanlarının yarısının (%50.7) uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının rahat gözlem yapabilmeleri için yer düzenlemelerinin yapılmasının gerekli olmadığını, buna karşın uygulama öğretim elemanlarının yarısına yakınının (%48.1) ise öğretmen adaylarının gözlem yapabilmeleri için yer düzenlemelerinin yapılmasının gerekli olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 51’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının uygulama okuluna dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 58’deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretim elemanlarının genel olarak öğretmen adaylarının uygulama sınıflarındaki gözlemleri için yer düzenlemelerinin yapılmasına gerek olmadığı önerisi dışında uygulama okuluna dönük çözüm önerileriyle ilgili olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Uygulama Öğretim Elemanlarının Fakülte Okul İşbirliğine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına araştırmanın dördüncü amacı kapsamında fakülte-okul işbirliğiyle ilgili çözüm önerilerine dönük olarak dört önerme verilmiştir. Uygulama öğretim elemanlarının bu dört önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 59’da verilmiştir.

Çizelge 59

Uygulama Öğretim Elemanlarının Fakülte Okul İşbirliğine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve okul yöneticilerine uygulama sürecinin başında uygulama dersleriyle ilgili (sorumlulukları, amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda eğitim verilmelidir.	46	59.7	25	32.5	5	6.5	--	--	1	1.3
2. Uygulama sürecinin başında ve sonunda görev alan tüm ilgililer bir araya gelerek, süreçten beklentilerini, karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini görüşmelidirler.	48	62.3	24	31.2	4	5.2	1	1.3	--	--
3. Uygulamalar sürerken de fakülte koordinatörü ve okul koordinatörü belirli aralıklarla bir araya gelerek, uygulama sürecini değerlendirmeli ve karşılaşılan sorunlara dönük önlemler almalıdırlar.	52	67.5	19	24.7	6	7.8	--	--	--	--
4. Uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri uygulama sürecini değerlendirmeye ve geliştirmeye dönük düzenli görüşmeler yapmalıdır.	41	53.2	25	32.5	9	11.7	2	2.6	--	--

Çizelge 59’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen “Uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve okul yöneticilerine uygulama sürecinin başında uygulama dersleriyle ilgili (sorumlulukları, amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda eğitim verilmelidir.” önermesine uygulama öğretim elemanlarının %59.7’si “tamamen katılıyorum”, %32.5’i “oldukça çok katılıyorum”, %6.5’i “orta derecede katılıyorum”, %1.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretim elemanlarının tamamına yakınının (%92.2) uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve okul yöneticilerine uygulama sürecinin başında uygulama dersleriyle ilgili bir eğitim verilmesi gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 52’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarına fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama sürecinin başında ve sonunda görev alan tüm ilgililer bir araya gelerek, süreçten beklentilerini, karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini görüşmelidirler.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %62.3’ü “tamamen katılıyorum”, %31.2’si “oldukça çok katılıyorum”, %5.2’si “orta derecede katılıyorum”, %1.3’ü ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretim elemanlarının tamamına yakınının (%93.5) uygulama sürecinin başında ve sonunda görev alan tüm ilgililerin bir araya gelerek, süreçten beklentilerini, karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini görüşmeleri gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 52’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen bir başka önerme de “Uygulamalar sürerken de fakülte koordinatörü ve okul koordinatörü belirli aralıklarla bir araya gelerek, uygulama sürecini değerlendirmeli ve karşılaşılan sorunlara dönük önlemler almalıdırlar.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %67.5’i tamamen katıldıklarını, %24.7’si oldukça çok katıldıklarını, %7.8’i ise orta derecede katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu değerler, uygulama öğretim elemanlarının tamamına yakınının (%92.2) uygulamalar sürerken de fakülte koordinatörü ve okul koordinatörünün belirli aralıklarla bir araya gelerek, uygulama sürecini değerlendirmesi ve karşılaşılan sorunlara dönük önlemler alması gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 52’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu destekler niteliktedir.

Uygulama öğretim elemanlarına fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen son önerme ise “Uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri uygulama sürecini değerlendirmeye ve geliştirmeye dönük düzenli görüşmeler yapmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretim elemanlarının %53.2’si “tamamen katılıyorum”, %32.5’i “oldukça çok katılıyorum”, %11.7’si “orta derecede katılıyorum”, %2.6’sı ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün (%85.7) uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenlerinin uygulama sürecini değerlendirmek ve geliştirmek amacıyla düzenli görüşmeler yapmaları gerektiğini düşündükleri, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümünün (%11.7) ise bu önermeye kısmen

katıldıkları söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 52’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının fakülte-okul işbirliğine dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 59’daki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretim elemanlarının genel olarak fakülte okul işbirliğine dönük çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Uygulama Öğretim Elemanlarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaştıkları Sorunlara Dönük Diğer Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarına uygulamada karşılaşılan sorunlara dönük çözüm önerileriyle ilgili son olarak, ankette yazılan öneriler dışında varsa başka önerilerini yazmalarını isteyen bir açık uçlu soru yöneltilmiştir. Bu soruya araştırmaya katılan 77 uygulama öğretim elemanından 11’i yanıt vermiştir. Uygulama öğretim elemanlarının bu açık uçlu soruya verdikleri yanıtlar incelendiğinde, yazılan çözüm önerilerinin önemli bir bölümünün ankette yer alan öneri maddeleri ile benzerlik gösterdikleri görülmüştür. Uygulama öğretim elemanlarının açık uçlu soruya verdikleri yanıtların önce bilgisayarda dökümü yapılmış, ardından uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, öğretim programı, uygulama okulu ve uygulama okulundaki öğrenciler biçiminde gruplandırılarak sunulmuştur.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanları uygulama öğretmeninden kaynaklanan sorunlara dönük çözüm önerileri arasında, uygulama öğretmenlerinin seçimi için ölçütler geliştirilmesini ve uygulama öğretmenlerinin uygulama derslerine yönelik eğitim almalarını belirtmişlerdir. Bu çözüm önerileriyle ilgili bazı uygulama öğretim elemanlarının görüşleri şöyledir:

UÖE390: “*MEB ve üniversiteler bu konuda ortak seminer yapmalıdır. Bu derslerin uygulama öğretmenleri özel bir kurstan geçirilmelidir...*”

UÖE819: “*Her isteyen öğretmene öğrenci verilmemeli, belli kriterler olmalı. Fakat bu seçmenin nasıl yapılacağını bilmiyorum. Sınıfa girince her şey değişiyor. Sınıfta yapılan öğretmenliğin yaş, tecrübe gibi ölçülebilir özelliklerle her zaman orantılı olmadığını çoğu kez gördüm.*”

Araştırmaya katılan uygulama öğretmen elemanları kendilerinden kaynaklanan sorunlara dönük çözüm önerileri arasında, uygulama öğretmen elemanlarının ders yüklerinin ya da sorumluluklarına verilen öğretmen adayı sayısının azaltılmasını ve uygulama öğretmen elemanına ulaşım giderleri için destek sağlanmasını belirtmişlerdir. Bu çözüm önerileriyle ilgili bazı uygulama öğretmen elemanlarının görüşleri şöyledir:

UÖE491: *“Uygulama öğretiminin sorumluluğuna verilecek öğretmen adayı sayısının mümkünse 12 sayısını geçmemesine özen gösterilmesi halinde, uygulama sınıflarında tüm öğrencilerin durumunu izleme imkanının doğmuş olabileceğini belirtmek isterim.”*

UÖE530: *“Öğrencileri dinlemek için uygulama okullarına geliş gidişimiz oldukça yorucu ve masraflı oluyor. Uygulama öğretmen elemanlarına idari ve mali çözümler ya da olanaklar sunulması düşünülemez mi”*

Araştırmaya katılan uygulama öğretmen elemanları öğretim programından kaynaklanan sorunlara dönük çözüm önerileri arasında, uygulama derslerinin süresinin ve uygulama zamanlarının yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu çözüm önerileriyle ilgili bazı uygulama öğretmen elemanlarının görüşleri şöyledir:

UÖE255: *“Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasının bana göre formatı yanlış. Uygulamanın belki ayrı bir dönem olarak tek başına veya iki dönem boyunca stajyer öğretmen adayı gibi yapılması daha doğru olacaktır.”*

UÖE1117: *“Öğretmenlik deneyimi, özellikle öğretmenlik uygulamasının dört yıllık lisansın tamamlanmasından sonra en az bir yıl süreyle yapılması uygun olabilir. Bu süreç göreve atanmayla başlayan stajyer öğretmenlik süreci ile de birleştirilerek, gerekiyorsa da daha uzun zaman dilimlerini kapsayan yeni bir yapılanmaya da gidilebilir...”*

UÖE1425: *“Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasında öğretmen adayları aralıksız olmak üzere en az 1 ay süre ile haftanın 5 günü okulda olmalıdırlar...”*

Araştırmaya katılan uygulama öğretmen elemanları uygulama okulundan ve uygulama okulundaki öğrencilerden kaynaklanan sorunlara dönük çözüm önerileri arasında, ulaşımı kolay, teknolojik donanımlı okulların uygulama okulu olarak seçilmesini ve uygulama okulundaki öğrencilerin öğretmen adaylarına saygı

göstermelerinin sağlamasını belirtmişlerdir. Bu çözüm önerileriyle ilgili bazı uygulama öğretim elemanlarının görüşleri şöyledir:

UÖE359: *“Kimi zaman ulaşımı çok zor okullar çıkıyor, öğrenciler büyük sıkıntı yaşıyor. Öğrenciler öğretmen adaylarını öğretmen olarak kabul etmek istemiyor. Öğretmen adayını rakip gibi görebiliyor.”*

UÖE390: *“...uygulama okulları belirlenirken, okulun olanakları çok önemli, 50-60 kişilik sınıflarda 4-5 staj öğrencisinin olması hiç de uygun olmuyor.”*

Uygulama Öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara Dönük Ortaya Konulmuş Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşleri

Araştırmanın dördüncü amacı kapsamında üçüncü olarak uygulama öğretmenleri için hazırlanan veri toplama aracının dördüncü bölümünde yer alan 23 maddeye verilen yanıtların sayı ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Ardından araştırmanın dördüncü amacına ilişkin öğretmen adaylarının yanıtlarının çözümlemesiyle elde edilen bu veriler; uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, öğretim programı, uygulama okulu ve fakülte-okul işbirliği başlıkları altında sunulmuştur.

Uygulama Öğretmenlerinin Kendilerinden Kaynaklanan Sorunlara Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmanın dördüncü amacı kapsamında uygulama öğretmenlerinin kendi nitelikleri ve görevlerini yerine getirme durumlarıyla ilgili çözüm önerilerine ilişkin görüşleri Çizelge 60 ve 61’de verilmiştir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine kendi nitelikleriyle ilgili çözüm önerilerine dönük olarak iki önerme verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu iki önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 60’ta verilmiştir.

Çizelge 60’ta görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine kendi niteliklerine dönük verilen ilk önerme “Uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde nasıl rehberlik yapacakları konusunda eğitim verilmelidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %54.5’i “tamamen katılıyorum”, %25’i “oldukça çok katılıyorum”, %6.3’ü “orta derecede katılıyorum”, %5.7’si “çok az katılıyorum”, %8.5’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu

değerlerden, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%79.5) uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde nasıl rehberlik yapacakları konusunda eğitim verilmesi gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 46’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 53’te görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Çizelge 60

Uygulama Öğretmenlerinin Kendi Niteliklerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde nasıl rehberlik yapacakları konusunda eğitim verilmelidir.	96	54.5	44	25	11	6.3	10	5.7	5	8.5
2. Uygulama öğretmenlerinin seçiminde kullanılacak (gönüllülük, mesleki deneyim, alanında uzman olma, mesleğini sevmeye vb.) ölçütler geliştirilmelidir.	114	64.8	47	26.7	6	3.4	2	1.1	7	4

Uygulama öğretmenlerine kendi niteliklerine dönük verilen ikinci ve son önerme ise “Uygulama öğretmenlerinin seçiminde kullanılacak (gönüllülük, mesleki deneyim, alanında uzman olma, mesleğini sevmeye vb.) ölçütler geliştirilmelidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %64.8’i tamamen katıldıklarını, %26.7’si oldukça çok katıldıklarını, %3.4’ü orta derecede katıldıklarını, %1.1’i çok az katıldıklarını, %4’ü ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerlere dayanarak, uygulama öğretmenlerinin tamamına yakınının (%91.5) uygulama öğretmenlerinin seçimi için ölçütlerin geliştirilmesi gerektiğini düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 46’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 53’te görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları desteklemektedir.

Uygulama öğretmenlerinin kendi niteliklerine dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 60’taki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında,

uygulama öğretmenlerinin genel olarak kendi niteliklerine dönük çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine kendi görevleriyle ilgili çözüm önerilerine dönük olarak dört önerme verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu dört önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 61’de verilmiştir.

Çizelge 61

Uygulama Öğretmenlerinin Kendi Görevlerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duydukları (gözlem yapma, ders planı hazırlama, ders anlatma vb.) konularda rehberlik yapmalıdır.	142	80.7	30	17	4	2.3	--	--	--	--
2. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.	137	77.8	37	21	2	1.1	--	--	--	--
3. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duyduklarında okulun fiziksel olanaklarından (laboratuvar, araç-gereç vb.) yararlanmaları konusunda yardım etmelidir.	108	61.4	35	19.9	12	6.6	11	6.3	10	5.7
4. Öğretmen adayları uygulama sınıfına öğretmen olarak tanıtılmalıdır.	62	35.2	15	8.5	3	1.7	28	15.9	68	38.6

Çizelge 61’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine kendi görevlerini yerine getirmelerine ilişkin verilen “Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duydukları (gözlem yapma, ders planı hazırlama, ders anlatma vb.) konularda rehberlik yapmalıdır.” önermesine uygulama öğretmenlerinin %80.7’si “tamamen katılıyorum”, %17’si “oldukça çok katılıyorum”, %2.3’ü ise “orta derecede katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlere göre, uygulama öğretmenlerinin tamamına yakınının (%97.7) uygulama sürecinde gereksinim duydukları konularda öğretmen adaylarına uygulama öğretmenlerinin rehberlik yapmaları gerektiğini düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 47’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge

54'te görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları desteklemektedir.

Uygulama öğretmenlerine kendi görevlerini yerine getirmelerine ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %77.8'i tamamen katıldıklarını, %21'i oldukça çok katıldıklarını, %1.1'i ise orta derecede katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin tamamına yakınının (%98,8) uygulama süreci boyunca öğretmen adaylarının karşılaştıkları sorunları çözmelerinde uygulama öğretmenlerinin onlara yardımcı olmaları gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 47'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 54'te görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine kendi görevlerini yerine getirmelerine ilişkin verilen bir başka önerme de “Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duyduklarında okulun fiziksel olanaklarından (laboratuvar, araç-gereç vb.) yararlanmaları konusunda yardım etmelidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %61.4'ü “tamamen katılıyorum”, %19.9'u “oldukça çok katılıyorum”, %6.6'sı “orta derecede katılıyorum”, %6.3'ü “çok az katılıyorum”, %5.7'si ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%81.3) öğretmen adaylarına gereksinim duyduklarında okulun fiziksel olanaklarından yararlanmaları konusunda uygulama öğretmenlerinin yardım etmeleri gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 47'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 54'te görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Uygulama öğretmenlerine kendi görevlerini yerine getirmelerine ilişkin verilen son önerme ise “Öğretmen adayları uygulama sınıfına öğretmen olarak tanıtılmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %35.2'si “tamamen katılıyorum”, %8.5'i “oldukça çok katılıyorum”, %1.7'si “orta derecede katılıyorum”, %15.9'u “çok az katılıyorum”, %38.6'sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretmenlerinin yarısından biraz fazlasının (%54.5) öğretmen adaylarını uygulama sınıfına öğretmen olarak tanıtmanın gerekli olmadığını, buna

karşın uygulama öğretmenlerinin yarısına yakınının (%43.7) ise öğretmen adaylarını uygulama sınıfına öğretmen olarak tanıtmanın gerekli olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 47’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 54’te görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları desteklememektedir.

Uygulama öğretmenlerinin kendi görevlerine dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 61’deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmen adayının uygulama sınıfında öğretmen olarak tanıtılması dışında uygulama öğretmenlerinin genel olarak kendi görevlerine dönük çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Uygulama Öğretmenlerinin Uygulama Öğretim Elemanlarından Kaynaklanan Sorunlara Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmanın dördüncü amacı kapsamında uygulama öğretmenlerinin uygulama öğretim elemanlarının nitelikleri ve uygulama öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirme durumlarıyla ilgili çözüm önerilerine ilişkin görüşleri Çizelge 62 ve 63’te verilmiştir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine uygulama öğretim elemanlarının nitelikleriyle ilgili çözüm önerilerine dönük olarak bir önerme verilmiştir. Uygulama öğretim elemanlarının bu önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 62’de verilmiştir.

Çizelge 62

Uygulama Öğretmenlerinin Uygulama Öğretim Elemanlarının Niteliklerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüş	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanlarının seçiminde esas alınacak ölçütler geliştirilmelidir.	102	58	46	26.1	17	9.7	2	1.1	9	5.1

Çizelge 62’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine uygulama öğretim elemanlarının niteliğine ilişkin verilen tek önerme “Uygulama öğretim elemanlarının seçiminde esas alınacak ölçütler geliştirilmelidir.” önermesidir.

Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %58'i tamamen katıldıklarını, %26.1'i oldukça çok katıldıklarını, %9.7'si orta derecede katıldıklarını, %1.1'i çok az katıldıklarını %5.1'i ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%84.1) uygulama öğretim elemanlarının seçimi için ölçütlerin geliştirilmesi gerektiğini düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 48'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 55'te görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Uygulama öğretim elemanlarının niteliklerine dönük çözüm önerileri ile ilgili uygulama öğretmenlerinin görüşlerini yansıtan Çizelge 62'deki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretmenlerinin genel olarak uygulama öğretim elemanlarının niteliklerine dönük çözüm önerisi konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine uygulama öğretim elemanlarının görevleriyle ilgili çözüm önerilerine dönük olarak altı önerme verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu altı önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 63'te verilmiştir.

Çizelge 63'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine uygulama öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen “Uygulama öğretim elemanları uygulama sürecinin başında öğretmen adaylarını, dersin amaçları, uygulama süreci ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmelidir.” önermesine uygulama öğretmenlerinin %80.1'i “tamamen katılıyorum”, %18.2'si “oldukça çok katılıyorum”, %0.6'sı “orta derecede katılıyorum”, %1.1'i ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilerden, uygulama öğretmenlerinin tamamına yakınının (%98.3) uygulama öğretim elemanlarının uygulama sürecinin başında öğretmen adaylarını, dersin amaçları, uygulama süreci ve kendi sorumlulukları konusunda bilgilendirmesi gerektiği görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 49'da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 56'da görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Çizelge 63

Uygulama Öğretmenlerinin Uygulama Öğretim Elemanlarının Görevlerine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanları uygulama sürecinin başında öğretmen adaylarını, dersin amaçları, uygulama süreci ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmelidir.	141	80.1	32	18.2	1	0.6	2	1.1	--	--
2. Uygulama öğretim elemanları gözlem formlarının ve diğer uygulama belgelerinin nasıl doldurulması gerektiği konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirmelidir.	134	76.1	35	19.9	4	2.3	--	--	3	1.7
3. Uygulama öğretim elemanları her hafta öğretmen adaylarıyla bir araya gelerek, öğretmen adaylarının gözlem raporlarını ve ödevlerini inceleyip dönüt vermelidir.	108	61.4	47	26.7	18	10.2	1	0.6	2	1.1
4. Uygulama öğretim elemanları da öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarını ve öğretim materyallerini kontrol etmelidirler.	116	65.9	44	25	12	6.8	4	2.3	--	--
5. Uygulama öğretim elemanları uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının ders anlatımlarını izledikten sonra yeterli dönüt vermelidir.	126	71.6	41	23.3	5	2.8	--	--	4	2.3
6. Uygulama öğretim elemanları öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.	126	71.6	43	24.4	6	3.4	1	0.6	--	--

Uygulama öğretmenlerine uygulama öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama öğretim elemanları gözlem formlarının ve diğer uygulama belgelerinin nasıl doldurulması gerektiği konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirmelidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %76.1’i tamamen katıldıklarını, %19.9’u oldukça çok katıldıklarını, %2.3’ü orta derecede katıldıklarını, %1.7’si ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin tamamına yakınının (%96) uygulama öğretim

elemanlarının gözlem formlarının ve diğer uygulama belgelerinin nasıl doldurulması gerektiği konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirmesi gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 49’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 56’da görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları desteklemektedir.

Uygulama öğretmenlerine uygulama öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen bir başka önerme de “Uygulama öğretim elemanları her hafta öğretmen adaylarıyla bir araya gelerek, öğretmen adaylarının gözlem raporlarını ve ödevlerini inceleyip dönüt vermelidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %61.4’ü “tamamen katılıyorum”, %26.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %10.2’si “orta derecede katılıyorum”, %0.6’sı “çok az katılıyorum”, %1.1’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere göre, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%88.1) uygulama öğretim elemanlarının her hafta öğretmen adaylarıyla bir araya gelerek, öğretmen adaylarının gözlem raporlarını ve ödevlerini inceleyip dönüt vermesi gerektiğini düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 49’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 56’da görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları desteklemektedir.

Uygulama öğretmenlerine uygulama öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen dördüncü önerme ise “Uygulama öğretim elemanları da öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarını ve öğretim materyallerini kontrol etmelidirler.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %65.9’u “tamamen katılıyorum”, %25’i “oldukça çok katılıyorum”, %6.8’i “orta derecede katılıyorum”, %2.3’ü ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%90.9) uygulama öğretim elemanlarının da öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarını ve öğretim materyallerini kontrol etmeleri gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 49’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklemekte, ancak Çizelge 56’da görüldüğü gibi öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguyu desteklememektedir.

Uygulama öğretmenlerine uygulama öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen beşinci önerme “Uygulama öğretim elemanları uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının ders anlatımlarını izledikten sonra yeterli dönüt

vermelidir.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %71.6’sı tamamen katıldıklarını, %23.3’ü oldukça çok katıldıklarını, %2.8’i orta derecede katıldıklarını, %2.3’ü ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu veriler, uygulama öğretmenlerinin tamamına yakınının (%94.9) uygulama öğretim elemanlarının uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının ders anlatımlarını izledikten sonra yeterli dönüt vermesi gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 49’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 56’da görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Uygulama öğretmenlerine uygulama öğretim elemanlarının görevlerini yerine getirmesine ilişkin verilen son önerme ise “Uygulama öğretim elemanları öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %71.6’sı “tamamen katılıyorum”, %24.4’ü “oldukça çok katılıyorum”, %3.4’ü “orta derecede katılıyorum”, %0.6’sı ise “çok az katılıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretmenlerinin tamamına yakınının (%96) uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olması gerektiğini düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 49’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 56’da görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları desteklemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının görevlerine dönük çözüm önerileri ile ilgili uygulama öğretmenlerinin görüşlerini yansıtan Çizelge 63’teki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretmenlerinin genel olarak uygulama öğretim elemanlarının görevlerine dönük çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Uygulama Öğretmenlerinin Öğretim Programına Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerinin araştırmanın dördüncü amacı kapsamında öğretim programıyla ilgili çözüm önerilerine dönük olarak dört önerme verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu dört önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 64’te verilmiştir.

Çizelge 64

Uygulama Öğretmenlerinin Öğretim Programına Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Okul Deneyimi dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.	68	38.6	34	19.3	29	16.5	24	13.6	20	11.4
2. Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının farklı sınıflarda da gözlem yapmaları sağlanmalıdır.	127	72.2	38	21.6	9	5.1	1	0.6	1	0.6
3. Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.	74	42	38	21.6	19	10.8	19	10.8	26	14.8
4. Uygulama sınıfında aynı anda en fazla iki öğretmen adayı bulunmalıdır.	97	55.1	44	25	17	9.7	10	5.7	8	4.5

Çizelge 64’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine öğretim programına ilişkin verilen “Okul Deneyimi dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.” önermesine uygulama öğretmenlerinin %38.6’sı tamamen katıldıklarını, %19.3’ü oldukça çok katıldıklarını, %16.5’i orta derecede katıldıklarını, %13.6’sı çok az katıldıklarını, %11.4’ü ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin yarısından biraz fazlasının (%57.9) Okul Deneyimi dersinin süresinin uzatılması gerektiğini düşündükleri, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%16.5) bu dersin süresinin uzatılması önerisine kısmen katıldıkları, buna karşın uygulama öğretmenlerinin dörtte birinin (%25) ise bu dersin süresinin yeterli olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 50’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 57’de görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulgularla örtüşmemektedir.

Uygulama öğretmenlerine öğretim programına ilişkin verilen ikinci önerme “Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının farklı sınıflarda da gözlem yapmaları sağlanmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %72.2’si “tamamen katılıyorum”, %21.6’sı “oldukça çok katılıyorum”, %5.1’i “orta derecede katılıyorum”, %0.6’sı “çok az katılıyorum”, %0.6’sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin tamamına yakınının (%93.8) Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarına farklı sınıflarda da gözlem yapma olanağının

sağlanması gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 50’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 57’de görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine öğretim programına ilişkin verilen bir başka önerme de “Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %42’si “tamamen katılıyorum”, %21.6’sı “oldukça çok katılıyorum”, %10.8’i “orta derecede katılıyorum”, %10.8’i “çok az katılıyorum”, %14.8’i ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%63.6) Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresinin uzatılması gerektiğini düşündükleri, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%10.8) bu dersin süresinin uzatılması önerisine kısmen katıldıkları, buna karşın uygulama öğretmenlerinin dörtte birinin (%25.6) ise bu dersin süresinin yeterli olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 50’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 57’de görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerine öğretim programına ilişkin verilen son önerme ise “Uygulama sınıfında aynı anda en fazla iki öğretmen adayı bulunmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %55.1’i tamamen katıldıklarını, %25’i oldukça çok katıldıklarını, %9.7’si orta derecede katıldıklarını, %5.7’si çok az katıldıklarını, %4.5’i ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%80.1) uygulama sınıflarında aynı anda en fazla iki öğretmen adayı bulunması gerektiğini düşündükleri, buna karşın uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümünün (%10.2) ise bu öneriye katılmadıkları söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 50’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 57’de görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları desteklemektedir.

Uygulama öğretmenlerinin öğretim programına dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 64’teki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin sürelerinin uzatılması önerileri dışında genel olarak öğretim programına dönük çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Uygulama Öğretmenlerinin Uygulama Okuluna Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine araştırmanın dördüncü amacı kapsamında görev yaptıkları uygulama okuluyla ilgili çözüm önerilerine dönük olarak iki önerme verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu iki önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 65’te verilmiştir.

Çizelge 65

Uygulama Öğretmenlerinin Uygulama Okuluna Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama okulları belirlenirken okulun fiziksel alt yapısı, araç-gereç olanakları, ulaşımın kolay olması gibi ölçütler dikkate alınmalıdır.	127	72.2	34	19.3	8	4.5	1	0.6	6	3.4
2. Uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının rahat gözlem yapabilmeleri için yer düzenlemeleri yapılmalıdır.	92	52.3	50	28.4	26	14.8	4	2.3	4	2.3

Çizelge 65’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine görev yaptıkları uygulama okuluna ilişkin verilen ilk önerme “Uygulama okulları belirlenirken okulun fiziksel alt yapısı, araç-gereç olanakları, ulaşımın kolay olması gibi ölçütler dikkate alınmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %72.2’si “tamamen katılıyorum”, %19.3’ü “oldukça çok katılıyorum”, %4.5’i “orta derecede katılıyorum”, %0.6’sı “çok az katılıyorum”, %3.4’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretmenlerinin tamamına yakınının (%91.5) uygulama okullarının seçilmesinde okulun fiziksel alt yapısı, araç-gereç olanakları ve ulaşımın kolay olması gibi ölçütlerin dikkate alınması gerektiğini düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 51’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 58’de görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Uygulama öğretmenlerine görev yaptıkları uygulama okuluna ilişkin verilen ikinci ve son önerme ise “Uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının rahat gözlem yapabilmeleri için yer düzenlemeleri yapılmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %52.3’ü tamamen katıldıklarını, %28.4’ü oldukça çok katıldıklarını, %14.8’i orta derecede katıldıklarını, %2.3’ü çok az katıldıklarını, %2.3’ü ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu verilere göre, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%80.7) uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının rahat gözlem yapabilmeleri için yer düzenlemelerinin yapılmasının gerekli olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 51’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 58’de görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları desteklememektedir.

Uygulama öğretmenlerinin görev yaptıkları uygulama okuluna dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 65’teki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretmenlerinin genel olarak uygulama okuluna dönük tüm çözüm önerileriyle ilgili olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Uygulama Öğretmenlerinin Fakülte Okul İşbirliğine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine araştırmanın dördüncü amacı kapsamında fakülte-okul işbirliğiyle ilgili çözüm önerilerine dönük olarak dört önerme verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu dört önermeye verdikleri yanıtların sayı ve yüzdeleri Çizelge 66’da verilmiştir.

Çizelge 66’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen “Uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve okul yöneticilerine uygulama sürecinin başında uygulama dersleriyle ilgili (sorumlulukları, amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda eğitim verilmelidir.” önermesine uygulama öğretmenlerinin %60.8’i “tamamen katılıyorum”, %25’i “oldukça çok katılıyorum”, %6.3’ü “orta derecede katılıyorum”, %1.7’si “çok az katılıyorum”, %6.3’ü ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerlerden, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%85.8) uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve okul yöneticilerine uygulama sürecinin başında uygulama

dersleriyle ilgili bir eğitim verilmesi gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Çizelge 52’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 59’da görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları desteklemektedir.

Çizelge 66

Uygulama Öğretmenlerinin Fakülte Okul İşbirliğine Dönük Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Tamamen katılıyorum		Oldukça çok katılıyorum		Orta derecede katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
1. Uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve okul yöneticilerine uygulama sürecinin başında uygulama dersleriyle ilgili (sorumlulukları, amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda eğitim verilmelidir.	107	60.8	44	25	11	6.3	3	1.7	11	6.3
2. Uygulama sürecinin başında ve sonunda görev alan tüm ilgililer bir araya gelerek, süreçten beklentilerini, karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini görüşmelidirler.	111	63.1	49	27.8	10	5.7	3	1.7	3	1.7
3. Uygulamalar sürerken de fakülte koordinatörü ve okul koordinatörü belirli aralıklarla bir araya gelerek, uygulama sürecini değerlendirmeli ve karşılaşılan sorunlara dönük önlemler almalıdırlar.	115	65.3	47	26.7	7	4	6	3.4	1	0.6
4. Uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri uygulama sürecini değerlendirmeye ve geliştirmeye dönük düzenli görüşmeler yapmalıdır.	121	68.8	47	26.7	8	4.5	--	--	--	--

Uygulama öğretmenlerine fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen ikinci önerme “Uygulama sürecinin başında ve sonunda görev alan tüm ilgililer bir araya gelerek, süreçten beklentilerini, karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini görüşmelidirler.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %63.1’i tamamen katıldıklarını, %27.8’i oldukça çok katıldıklarını, %5.7’si orta derecede katıldıklarını, %1.7’si çok az katıldıklarını, %1.7’si ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%90.9) uygulama sürecinin başında ve sonunda görev alan tüm ilgililerin bir araya gelerek, süreçten beklentilerini, karşılaştıkları

sorunları ve çözüm önerilerini görüşmeleri gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 52’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 59’da görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Uygulama öğretmenlerine fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen bir başka önerme de “Uygulamalar sürerken de fakülte koordinatörü ve okul koordinatörü belirli aralıklarla bir araya gelerek, uygulama sürecini değerlendirmeli ve karşılaşılan sorunlara dönük önlemler almalıdırlar.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %65.3’ü “tamamen katılıyorum”, %26.7’si “oldukça çok katılıyorum”, %4’ü “orta derecede katılıyorum”, %3.4’ü “çok az katılıyorum”, %0.6’sı ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu değerler, uygulama öğretmenlerinin tamamına yakınının (%92) uygulamalar sürerken de fakülte koordinatörü ve okul koordinatörünün belirli aralıklarla bir araya gelerek, uygulama sürecini değerlendirmesi ve karşılaşılan sorunlara dönük önlemler alması gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Bu bulgu, Çizelge 52’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 59’da görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları desteklemektedir.

Uygulama öğretmenlerine fakülte okul işbirliğine ilişkin verilen dördüncü ve son önerme ise “Uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri uygulama sürecini değerlendirmeye ve geliştirmeye dönük düzenli görüşmeler yapmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye uygulama öğretmenlerinin %68.8’i tamamen katıldıklarını, %26.7’si oldukça çok katıldıklarını, %4.5’i ise orta derecede katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu verilere dayanarak, uygulama öğretmenlerinin tamamına yakınının (%95.5) uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenlerinin uygulama sürecini değerlendirmek ve geliştirmek amacıyla düzenli görüşmeler yapmaları gerektiğini düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu, Çizelge 52’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ve Çizelge 59’da görüldüğü gibi uygulama öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen bulguları desteklemektedir.

Uygulama öğretmenlerinin fakülte-okul işbirliğine dönük çözüm önerileri ile ilgili görüşlerini yansıtan Çizelge 66’daki verilerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında, uygulama öğretmenlerinin genel olarak fakülte okul işbirliğine dönük çözüm önerileri konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Uygulama Öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Karşılaştıkları Sorunlara Dönük Diğer Çözüm Önerileri ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenlerine uygulamada karşılaşılan sorunlara dönük çözüm önerileriyle ilgili son olarak, ankette yazılan öneriler dışında varsa başka önerilerini yazmalarını isteyen bir açık uçlu soru yöneltilmiştir. Bu soruya araştırmaya katılan 176 uygulama öğretmeninden 13'ü yanıt vermiştir. Uygulama öğretmenlerinin bu açık uçlu soruya verdikleri yanıtlar incelendiğinde, yazılan çözüm önerilerinin önemli bir bölümünün ankette yer alan öneri maddeleri ile benzerlik gösterdikleri görülmüştür. Uygulama öğretmenlerinin açık uçlu soruya verdikleri yanıtların önce bilgisayarda dökümü yapılmış, ardından uygulama öğretmeni ve öğretim programı biçiminde gruplandırılarak sunulmuştur.

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenleri kendilerinden kaynaklanan sorunlara dönük çözüm önerileri arasında, uygulama öğretmenlerine verilen öğretmen adayı sayısının azaltılmasını ve uygulama öğretmenlerinin uygulama derslerine yönelik eğitim almalarını belirtmişlerdir. Bu çözüm önerileriyle ilgili bazı öğretmenlerinin görüşleri şöyledir:

UÖ59: *“Stajyerlerden çok kalabalık gelen gruplar oluyor. Sayının azaltılması gerekir. Sınıf disiplinini etkiliyor...”*

UÖ575: *“Okul uygulama öğretmenleri seminere alınarak, bu konuda yetenekleri geliştirilmelidir.”*

UÖ761: *“Uygulama öğretmenlerine düşen öğretmen adayı sayısı azalmalı...”*

Araştırmaya katılan uygulama öğretmenleri öğretim programından kaynaklanan sorunlara dönük çözüm önerileri arasında, uygulama derslerinin süresinin ve uygulama zamanlarının yeniden gözden geçirilmesini ve köy okullarına da uygulamaya gidilmesini belirtmişlerdir. Bu çözüm önerileriyle ilgili bazı uygulama öğretmenlerinin görüşleri şöyledir:

UÖ59: *“...Uygulama çalışmalarının stajyerlerin fakülte yaşantısına yayılması ve süresinin uzatılması sağlanabilir...”*

UÖ391: *“Uygulama öğrencilerinin köy sınıflarını da görmelerini isterim.”*

UÖ578: “Son sınıf öğrencilerinin köy okullarında da en az bir ay uygulama yapmaları ve yöneticilik konularında da ve yazışmalar (resmi) konularında da bilgilendirilmelerinin yararlı olacağını düşünüyorum.”

UÖ616: “...Uygulamanın haftada bir gün yerine bir ay her gün olarak uygulanması.”

UÖ1426: “Adayların aynı gün okula geliyor olması hep aynı sınıflarda uygulama yapmalarına neden olmaktadır. Farklı sınıflarda ve günlerde uygulama yapabilselerdi daha da verimli olacağı kanaatindeyim.”

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Doktora tez çalışmasının bu bölümünde, öncelikle araştırma sorularına yönelik ortaya çıkan bulgulardan elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Ardından, araştırmada ortaya konulan sonuçlar ilgili alanyazın dikkate alınarak tartışılmış, bu sonuçlar doğrultusunda öğretmen eğitiminin öğretmenlik uygulamaları boyutu için bir model önerisi sunulmuştur. Son olarak da ileride yapılacak araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Sonuç

Türkiye’de, öğretmenlerin hizmet öncesi eğitiminde kalitenin artırılması, kuram ve uygulama arasındaki kopukluğun giderilmesi amacıyla eğitim fakültelerinde yeniden yapılanma çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu yeniden yapılanma kapsamında, 1998-1999 öğretim yılından itibaren eğitim fakültelerinin programları uygulama ağırlıklı olarak düzenlenmiş ve programlara Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri konulmuştur. Bu derslerin yürütülmesini, başka bir deyişle, fakülte ve uygulama okulu arasındaki eşgüdüm ve işbirliğini düzenleyen “Öğretmen Adaylarının Millî Eğitim Bakanlığı’na Bağlı Eğitim Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamalarına İlişkin Koordinasyon ve İşbirliği Protokolü” imzalanmış ve "Fakülte Okul İşbirliği" adlı bir kılavuz kitap hazırlanmıştır. Bunun yanı sıra “Öğretmen Adaylarının Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge” yürürlüğe konulmuştur.

Öğretmenlik uygulamaları ile ilgili yapılan bu kapsamlı düzenlemelerin ardından geçen 13 yıl süresince çok sayıda araştırma yapılmıştır. Birbirinden bağımsız olarak, farklı amaçlarla, farklı örneklem grupları üzerinde, farklı zamanlarda ve farklı öğretmenlik alanlarında yapılan bu araştırmalarla, öğretmenlik uygulamaları sürecinde yaşanan pek çok sorun ortaya konulmuş ve bu sorunların çözümüne dönük öneriler geliştirilmiştir. Yapılan bu araştırmayla ise, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle ilgili yapılmış araştırmalarda ortaya konulmuş sorunları ve çözüm önerilerini, bu sorunların halen devam edip etmediğini belirlemek üzere ilgililerin

görüşlerine sunarak, elde edilen bulgular ışığında daha etkili bir öğretmenlik uygulaması için bir model önerisi oluşturmak amaçlanmıştır.

Bu araştırma tarama modelinde, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma desende ve iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın birinci aşamasında doküman incelemesi yapılmıştır. Araştırmanın nitel verilerinin toplandığı bu aşamanın örneklemini 2002-2009 yılları arasında uygulaması yapılmış, 8'i tez, 34'ü bildiri ve makale olmak üzere toplam 42 araştırma oluşturmaktadır. Doküman incelemesi yoluyla incelenen bu araştırmalardan elde edilen verilerin çözümlenmesinde ise betimsel analiz tekniği kullanılmıştır.

Araştırmanın ikinci aşamasında ise, nicel verilerin toplanmasında anket tekniği kullanılmıştır. Bu aşamanın çalışma evrenini, 2010-2011 öğretim yılında Sınıf Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği programlarının hepsinin bir arada olduğu 21 eğitim fakültesinin bu beş programında okuyan son sınıf öğrencileri, bu öğrencilerin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten fakültelerdeki uygulama öğretim elemanları ile ilköğretim okullarındaki uygulama öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu çalışma evreninden dokuz eğitim fakültesi örneklem olarak seçilmiş, bu fakültelerden toplam 1620 öğretmen adayı, 90 uygulama öğretim elemanı ve aynı ildeki ilköğretim okullarında görev yapan 270 uygulama öğretmeni bu araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Bu aşamanın verileri araştırmanın amacına uygun hazırlanan üç ayrı anket aracılığıyla toplanmış, verilerin çözümlenmesinde ise “sayı ve yüzde” dağılımından yararlanılmıştır.

Araştırmanın birinci aşamasından ve ikinci aşamasından elde edilen bulgular, araştırmanın alt amaçlarına uygun başlıklar altında toplanarak yorumlanmıştır.

Araştırmada bu bulgulara dayalı olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileriyle ilgili yapılmış araştırmaların bulgu ve sonuçlar bölümlerinin analizinden elde edilmiş bulgulardan ulaşılan sonuçlar:

- İncelenen araştırmalar uygulama öğretmenlerinin iyi seçilmediğini, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerindeki bilgilendirme, rehberlik, dönüt verme ve yönlendirme gibi görevlerini yeterince yerine

getirmediklerini, öğretmen adaylarına ve uygulama derslerine karşı olumlu tutum ve davranışlar içinde olmadıklarını;

- uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik deneyimi olan ve görev almaya istekli kişilerden seçilmediğini, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerindeki bilgilendirme, rehberlik, dönüt verme ve yönlendirme gibi görevlerini yeterince yerine getirmediklerini, öğretmen adaylarına karşı ilgisiz davrandıklarını ve uygulama derslerini önemsemediklerini;
- uygulama okulu yöneticilerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin yürütülmesi ile uygulama sürecindeki kendi görev ve sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, öğretmen adaylarına karşı ilgisiz ve olumsuz bir biçimde davrandıklarını;
- öğretmen adaylarının alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve öğretmenlik uygulamaları süreci konusunda bilgi eksikliklerinin olduğunu, uygulama derslerine karşı ilgisiz olduklarını, uygulama okulunda bulunma konumlarının belirsiz olduğunu ve bunun onları olumsuz etkilediğini;
- uygulama derslerinin sürelerinin ve bu derslerdeki gözlem ve ders anlatım uygulamalarının yetersiz olduğunu, bu derslerin etkili bir şekilde değerlendirilmediğini ve fakültede öğrendikleri ile uygulamada karşılaştıklarının birbiri ile tutarlı olmadığını;
- uygulama okulunun fiziksel donanım, araç gereç, ulaşım vb. özellikler açısından iyi seçilmediğini, uygulama sınıflarının kalabalık olduğunu ve okuldaki öğrencilerin öğretmen adaylarına saygı göstermediklerini;
- fakülte okul işbirliği sürecindeki tüm ilgililerin iletişim ve işbirliği konusunda sorunlar yaşadıklarını, özellikle uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanları arasında yeterli bir iletişim ve işbirliğinin olmadığını

ortaya koymaktadır.

2. *Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileriyle ilgili yapılmış araştırmaların öneriler bölümünün analizinden elde edilmiş bulgulardan ulaşılan sonuçlar:*

- İncelenen araştırmalarda, uygulama öğretmenlerinin mesleğini seven, mesleği ile ilgili güncel bilgileri takip eden, alanında uzman, öğretmenlik uygulamalarında görev almaya istekli kişilerden seçilmesi ve uygulama öğretmenliği konusunda eğitim alması;
- uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik deneyimi olan, alanında uzman, uygulama öğretim elemanı olmaya istekli kişilerden seçilmesi, ders yüklerinin ve sorumluluklarındaki öğretmen adayı sayısının azaltılması;
- okul yöneticilerinin öğretmenlik uygulamaları süreci ve bu süreçteki kendi görev ve sorumlulukları konusunda eğitim alması ve öğretmen adaylarına gereken önemi göstermeleri;
- uygulama derslerinin sürelerinin ve uygulama zamanlarının yeniden gözden geçirilmesi, öğretmen adaylarına farklı sınıflarda ve okullarda uygulama yapma olanağı sağlanması;
- uygulama okullarının ulaşımı kolay, araç-gereç ve fiziksel donanımı yeterli okullardan seçilmesi ve uygulama sınıflarının öğretmen adaylarının rahatlıkla gözlem yapabilecekleri şekilde düzenlenmesi;
- uygulamayla ilgili tüm ilgililere uygulama sürecinin yürütülmesi ile ilgililerin görev ve sorumlulukları konusunda bir eğitim verilmesi, uygulama sürecinin başında, uygulama süresince ve uygulama sonunda tüm ilgililerin katıldığı, uygulama sürecini geliştirmeyi ve yaşanan sorunlara dönük çözümler üretmeyi amaçlayan değerlendirme toplantıları düzenlenmesi

önerilmiştir.

3. *Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerine dayalı bulgulardan ulaşılan sonuçlar:*

- Öğretmen adaylarının yarısından fazlası uygulama öğretmenlerinin niteliği konusunda olumlu görüşlere sahipken, öğretmen adaylarının yarıya yakını olumsuz görüşlere sahiptir. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının yarısından fazlası uygulama öğretmenlerinin uygulama derslerindeki görevlerinin çoğunu yeterli düzeyde yerine getirmediğini düşünürken, öğretmen adaylarının büyük bir bölümü uygulama öğretmenlerinin

kendilerine karşı genelde olumlu tutum ve davranışlar içinde olduklarını belirtmişlerdir.

- Öğretmen adaylarının yarısından fazlası uygulama öğretim elemanlarının niteliği konusunda olumlu görüşlere sahipken, öğretmen adaylarının yarıya yakını olumsuz görüşlere sahiptir. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının yarısından fazlası uygulama öğretim elemanlarının uygulama derslerindeki görevlerinin çoğunu yeterli düzeyde yerine getirmediklerini düşünmektedirler. Öte yandan uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına ve uygulama sürecine ilişkin tutum ve davranışları konusunda ise, öğretmen adaylarının yarısına yakınının olumlu görüşlere sahip oldukları, yarısına yakınının ise olumsuz görüşlere sahip oldukları görülmektedir.
- Öğretmen adaylarının büyük bir bölümü Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama sınıflarında yeterli düzeyde ders anlatma olanağı bulduklarını düşünmektedirler. Ancak öğretmen adaylarının büyük bir bölümü uygulama öğretim elemanlarının bu ders anlatım uygulamalarının sadece birini izlemeye geldiklerini, öğretmen adaylarının yaklaşık dörtte biri ise uygulama öğretim elemanlarının bu ders anlatım uygulamalarını hiç izlemeye gelmediklerini belirtmişlerdir.
- Öğretmen adaylarının yarısından fazlası, uygulama okulu yöneticilerinin öğretmenlik uygulamaları sürecini bilmeleri ve sorumluluklarının farkında olmaları bakımından yetersiz olduklarını, öğretmen adaylarına karşı olumlu tutum ve davranışlar içinde olmadıklarını düşünmektedirler.
- Öğretmen adayları ders planı hazırlama ve sınıf yönetimi dışında genelde ders anlatım uygulamaları sırasında zorlanmadıklarını belirtmişlerdir. Öte yandan öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlasının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini sıkıcı bulmadıkları, bu derslerin kendilerine yararlı olduğunu ve bu derslerde yapacakları etkinlikler konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını düşündükleri görülmektedir.
- Öğretmen adaylarının yarısına yakını uygulama derslerinin süreleri ile bu derslerdeki gözlem ve ders anlatım uygulamalarının sürelerinin yeterli olduğunu, buna karşın bu derslerin etkili bir şekilde değerlendirilmediğini

düşünmektedirler. Öte yandan, öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlası ise, fakültede öğrendikleriyle uygulamada karşılaştıklarının tutarlı olmadığını belirtmişlerdir.

- Öğretmen adaylarının yarısından fazlası uygulama okulunu sağladığı olanaklar, ulaşım koşulları ve uygulama sınıflarındaki öğrenci sayısının fazlalığı bakımından yeterli bulmamışlardır. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının büyük bir bölümü uygulama okulundaki öğrencilerle etkili bir iletişim kurabildiklerini ancak öğrencilerin kendilerine bir öğretmen gibi saygı göstermediklerini belirtmişlerdir.
- Son olarak da, öğretmen adaylarının yarısından fazlası uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri arasında etkili bir iletişim ve işbirliğinin olmadığını düşünmektedirler.

4. *Uygulama öğretim elemanlarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerine dayalı bulgulardan ulaşılan sonuçlar:*

- Uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümü kendi nitelikleri konusunda olumlu görüşlere sahiptir. Bunun yanı sıra uygulama öğretim elemanlarının büyük bir bölümü uygulama derslerindeki kendi görevlerini yeterli düzeyde yerine getirdiklerini, öğretmen adaylarının uygulama sınıfındaki ders anlatımlarını izlemeye en az bir kez gidebildiklerini ve öğretmen adaylarına karşı olumlu tutum ve davranışlar içinde olduklarını belirtmişlerdir.
- Uygulama öğretim elemanlarının yarısından fazlası öğretmen adaylarının uygulama derslerine karşı istekli olduklarını düşünürken, uygulama öğretim elemanlarının küçük bir bölümü isteksiz olduklarını düşünmektedirler.
- Uygulama öğretim elemanlarının yarısına yakını uygulama derslerinin süreleri ile bu derslerde öğretmen adaylarının gözlem sürelerini yeterli bulduklarını, buna karşın bu derslerin etkili bir şekilde değerlendirilmediğini ve öğretmen adaylarının ders anlatım uygulamalarının süresini yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir.

- Son olarak da, uygulama ğretim elemanlarının yarısından fazlası uygulama süreci boyunca ilgililer arasında yeterli düzeyde bir iletişim ve işbirliğinin olmadığını düşünmektedirler.

5. *Uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerine dayalı bulgulardan ulaşılan sonuçlar:*

- Uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümü kendi nitelikleri konusunda olumlu görüşlere sahiptir. Bunun yanı sıra uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümü öğretmen adaylarının hazırladıkları dönem planı, gözlem ve benzeri raporlarında onlara rehberlik yapmaları dışında uygulama derslerindeki kendi görevlerini yeterli düzeyde yerine getirdiklerini ve öğretmen adaylarına karşı olumlu tutum ve davranışlar içinde olduklarını düşünmektedirler.
- Uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümü öğretmen adaylarına uygulama sınıflarında yeterince ders anlatma olanağı sunduklarını ancak uygulama ğretim elemanlarının bu anlatım uygulamalarından genelde bir tanesini izlemeye geldiklerini belirtmişlerdir. Öte yandan uygulama öğretmenlerinin dörtte biri, uygulama ğretim elemanlarının sorumlu oldukları öğretmen adaylarının ders anlatım uygulamalarından hiçbirini izlemeye gelmediklerini ifade etmişlerdir.
- Uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümü genel olarak öğretmen adaylarının uygulama sürecindeki davranışlarıyla ilgili olumlu görüşlere sahiptir. Uygulama öğretmenlerinin yarısına yakını öğretmen adaylarının ders anlatım uygulamaları sırasında zorlandıklarını, uygulama öğretmenlerinin yarısına yakını ise ders anlatım uygulamaları sırasında zorlanmadıklarını düşünmektedirler.
- Uygulama öğretmenlerinin yarısından fazlası uygulama derslerinin sürelerini, bu derslerdeki gözlem ile ders anlatım uygulamalarının sürelerini ve bu derslerin değerlendirme sürecini yeterli bulurken, uygulama öğretmenlerinin küçük bir bölümü yetersiz bulmuşlardır.

- Uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümü uygulama okulunu sağladığı olanaklar, ulaşım koşulları ve uygulama sınıflarındaki öğrenci sayısının fazlalığı bakımından olumlu olarak değerlendirmişlerdir.
- Uygulama öğretmenlerinin yarısından fazlası uygulama süreci boyunca ilgililer arasında yeterli düzeyde bir iletişim ve işbirliğinin olmadığını düşünmektedirler.
- Son olarak da, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün uygulama sınıfının düzeninin bozulması dışında öğretmenlik uygulamalarının uygulama sürecine dönük olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

6. *Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara dönük çözüm önerilerine ilişkin görüşlerine dayalı bulgulardan ulaşılan sonuçlar:*

- Öğretmen adaylarının büyük bir bölümü uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının niteliklerine ve uygulama derslerindeki görevlerine dönük sunulan tüm çözüm önerilerine katılmaktadırlar.
- Öğretmen adaylarının yarısına yakını Okul Deneyimi dersinin süresinin uzatılması gerektiğini düşünürken, öğretmen adaylarının yarısına yakını ise bu dersin süresinin uzatılmaması gerektiğini düşünmektedir. Öte yandan öğretmen adaylarının büyük bir bölümü Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresinin uzatılması, öğretmen adaylarına farklı sınıflarda da gözlem yapma olanağının sunulması ve uygulama sınıfında aynı anda en fazla iki öğretmen adayının bulunması gerektiğini düşünmektedir.
- Öğretmen adaylarının büyük bir bölümü uygulama okullarının seçiminde ölçütlerin olması gerektiğini düşünmektedirler. Bunu yanı sıra, öğretmen adaylarının yarısından fazlasının uygulama sınıflarında daha rahat gözlem yapabilmeleri için yer düzenlemelerinin yapılması önerisine katılmadıkları, buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir bölümünün ise bu öneriye katıldıkları ortaya çıkmıştır.
- Son olarak da, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün fakülte okul işbirliğine dönük sunulan tüm çözüm önerilerine katıldıkları söylenebilir.

7. *Uygulama öğretmen elemanlarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara dönük çözüm önerilerine ilişkin görüşlerine dayalı bulgulardan ulaşılan sonuçlar:*

- Uygulama öğretmen elemanlarının büyük bir bölümü uygulama öğretmenlerinin niteliklerine ve uygulama derslerindeki görevlerine dönük sunulan tüm çözüm önerilerine katılmaktadırlar.
- Uygulama öğretmen elemanlarının yarısından fazlası öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarını ve öğretim materyallerini kendilerinin de incelemesi gerektiğini yazan önermeye katılmamışlardır. Bunun dışında uygulama öğretmen elemanlarının büyük bir bölümü kendi niteliklerine ve uygulama derslerindeki görevlerine dönük sunulan tüm çözüm önerilerine katıldıklarını belirtmişlerdir.
- Uygulama öğretmen elemanlarının yarısına yakını uygulama derslerinin sürelerinin uzatılması gerektiğini düşünürken, uygulama öğretmen elemanlarının küçük bir bölümü bu derslerin sürelerinin uzatılmaması gerektiğini düşünmektedir. Öte yandan uygulama öğretmen elemanlarının büyük bir bölümü öğretmen adaylarına farklı sınıflarda da gözlem yapma olanağının verilmesi ve uygulama sınıfında aynı anda iki öğretmen adayının bulunması gerektiğini düşünmektedir.
- Uygulama öğretmen elemanlarının büyük bir bölümü uygulama okullarının seçiminde ölçütlerin olması gerektiğini düşünmektedir. Bunu yanı sıra, uygulama öğretmen elemanlarının yarısı öğretmen adaylarının uygulama sınıflarındaki gözlemleri için yer düzenlemelerinin yapılması önerisine katılmadıklarını belirtmişlerdir.
- Son olarak da, uygulama öğretmen elemanlarının büyük bir bölümünün fakülte okul işbirliğine dönük sunulan tüm çözüm önerilerine katıldıkları söylenebilir.

8. *Uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara dönük çözüm önerilerine ilişkin görüşlerine dayalı bulgulardan ulaşılan sonuçlar:*

- Uygulama öğretmenlerinin yarısından fazlası öğretmen adayının uygulama sınıfına öğretmen olarak tanıtılması gerektiğini yazan önermeye

katılmamışlardır. Bunun dışında uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümü kendi niteliklerine ve uygulama derslerindeki görevlerine dönük sunulan tüm çözüm önerilerine katıldıklarını belirtmişlerdir.

- Uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümü uygulama öğretim elemanlarının niteliklerine ve uygulama derslerindeki görevlerine dönük sunulan tüm çözüm önerilerine katılmaktadırlar.
- Uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümü uygulama derslerinin sürelerinin uzatılması, öğretmen adaylarına farklı sınıflarda da gözlem yapma olanağının sunulması ve uygulama sınıfında aynı anda en fazla iki öğretmen adayının bulunması gerektiğini düşünmektedir.
- Son olarak da, uygulama öğretmenlerinin büyük bir bölümünün uygulama okullarına ve fakülte okul işbirliğine dönük sunulan tüm çözüm önerilerine katıldıkları söylenebilir.

Sonuç olarak, önceden yapılmış araştırmalarla ortaya konulmuş yaşanan sorunların ve çözüm önerilerinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre farklı miktarlarda da olsa çoğunun geçerliliğinin halen devam ettiğini söylemek olanaklıdır.

Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde, 1998-1999 öğretim yılından itibaren eğitim fakültelerinde uygulamaya konulan öğretmen eğitimi programlarında yer alan Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine ilişkin yapılmış araştırmaların analizinden elde edilen öğretmenlik uygulamaları sürecinde yaşanan sorunları ve çözüm önerileri ilgililerin görüşlerine sunulmasıyla elde edilen bulgulara dayanarak, konuyla ilgili yapılmış ve doküman incelemesine katılmamış araştırmalarla desteklenerek tartışılmıştır.

Doktora tezi olarak planlanan bu çalışmada, Türkiye’de öğretmen eğitimi programlarındaki Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri çerçevesinde yürütülen öğretmenlik uygulamalarında karşılaşılan sorunların ve çözüm önerilerinin belirlenmesi, ulaşılan sonuçlara göre ve yurtdışında gerçekleştirilen bazı öğretmenlik uygulamaları da incelenerek etkili bir öğretmenlik uygulaması model önerisi geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmada, öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının görüşlerine sunulan öğretmenlik uygulamalarında yaşanan sorunların neredeyse tümünün bugün halen yaşanmaya devam ettiği ortaya çıkmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde, bazı sorunların araştırmaya katılanların önemli bir çoğunluğu tarafından halen sürdüğü belirtilirken, bazı sorunların araştırmaya katılanların yarısı tarafından sürdüğü diğer yarısı tarafından sürmediği belirtilmiştir. Bu sonuçların nedenini bulmak için dokuz farklı ilde toplanan veriler ayrı ayrı incelendiğinde, bazı illerde sözkonusu sorunların sürdüğü, bazı illerde ise bu sorunların sürmediği görölmüştür. Bu nedenle sözkonusu sorunlar da bu araştırmada yaşanmaya devam eden sorunlar olarak tartışılmıştır. İller arasındaki bu farklılıklar karşılaştırmalı bir çizelge biçiminde bu araştırmanın amaçları kapsamına girmediği için verilmemiştir.

Araştırmadan elde edilen bir başka sonuç da, özellikle uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının kendi görev ve sorumlulukları ve öğretmenlik uygulamalarındaki tutumlarına dönük maddelere ilişkin görüşlerinin öğretmen adaylarının bu maddelere ilişkin görüşlerinden farklılaştığıdır. Bu farklılık uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının kendi görev ve sorumluluklarının tam olarak bilmemesinden, bu görevi isteyerek yerine getirmemesinden ya da öğretmen adaylarının bu konulardaki beklentilerinin yeterince karşılanamamasından kaynaklanıyor olabilir. Nitekim öğretmen adaylarının uygulama sürecinde uygulama öğretmenlerinden ve uygulama öğretim elemanlarından beklentilerinin yeterince karşılanamadığını ortaya koyan araştırmalar da bulunmaktadır (Çetin ve Bulut, 2002; Katrancı, 2008; Yeşil ve Çalışkan, 2006).

Bu çalışma kapsamında elde edilen verilere dayanarak öğretmenlik uygulamaları sürecinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri temel olarak üç ana başlık altında değerlendirilebilir. Bunlar;

- öğretmenlik uygulamaları sürecindeki paydaşlar (uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, öğretmen adayı, uygulama okulu yöneticisi) ile ilgili olanlar,
- fakülte okul işbirliği süreci ile ilgili olanlar,
- öğretmenlik uygulamalarının yapısı (öğretim programı, uygulama ilkeleri ve uygulama okulu) ile ilgili olanlar

biçiminde gruplanabilir.

Araştırmada öğretmenlik uygulamalarında karşılaşılan sorunların önemli bir kısmının öğretmenlik uygulamaları sürecindeki paydaşlardan kaynaklanan sorunların oluşturduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlik uygulamaları sürecindeki paydaşlardan ilki uygulamanın yürütülmesinde çok önemli bir yere sahip olan uygulama öğretmenleridir. Uygulama öğretmenleri en az üç yıllık mesleki deneyimi olan, alanında uzman, öğretim yöntem ve tekniklerini uygulamada başarılı, tutum ve davranışlarıyla öğrencilere örnek olan ve mesleğinde kendini geliştirmeye açık olan kişilerden seçilmesi öngörülmüştür (MEB, 1998; YÖK, 1998c). Kısaca uygulama öğretmenleri öğretmen adayı için iyi bir model olmalıdır. Ayrıca uygulama öğretmenleri öğretmenlik uygulamaları süreciyle ilgili yeterli bilgiye sahip, sorumluluklarının bilincinde, onları eksiksiz yerine getiren ve bu görevi yürütmeye istekli kişilerden seçilmelidir (Argon ve Kösterelioğlu, 2010; Sarıçoban, 2008; Çimer ve Çimer, 2002).

Uygulama öğretmenlerinin seçiminde öngörülen bu ölçütler göz önünde bulundurulduğunda, bu araştırmadan elde edilen bulgular uygulama öğretmenlerinin bu özellikleri tam olarak karşılamadığına işaret etmektedir. Örneğin araştırmada öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerini iyi bir model olarak görmedikleri ortaya çıkmıştır. Bu araştırma bulgusu, Altınok ve Eskimen'in (2011), Dursun ve Kuzu'nun (2008) ve Sarıçoban'ın (2008) uygulama öğretmenlerinin öğretmen adayları tarafından iyi bir model olarak görülmediği bulgusunu desteklemektedir. Ayrıca Güven ve diğerlerinin (2012) ve Demircioğlu'nun (2003) öğretmen adaylarına göre uygulama öğretmenlerinin öğretim yöntem ve teknikleri konusunda yeterli olmadığı ve yeni yöntem ve teknikleri derslerinde kullanmadıkları bulgularıyla da örtüşmektedir. Bunun yanı sıra, araştırmada öğretmen adaylarının görüşlerine göre, uygulama öğretmenlerinin, uygulama dersleriyle ve bu derslerdeki sorumluluklarıyla ilgili yeteri bilgiye sahip olmadıkları ve bu derslerde görev almaya istekli görünmedikleri ortaya çıkmıştır. Bu araştırma bulgusu, Seçer ve diğerlerinin (2010), Özmen'in (2008), Ünver'in (2003) ve Çetin ve Bulut'un (2002) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri bulguları desteklemektedir. Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleriyle ilgili bu görüşlerine karşın uygulama öğretmenleri bunun tersini, uygulama dersleriyle ve bu derslerdeki sorumluluklarıyla ilgili yeteri bilgiye sahip olduklarını söylemişlerdir. Bu araştırma bulgusu ise, Çakır ve diğerlerinin (2010) ve Alakus ve Mercin'in (2005) uygulama öğretmenlerinin uygulama

derslerini eski programlardaki staj dersi (eskiden uygulandığı şekliyle) gibi algıladıklarından ve öğretmen adaylarının her dönem farklı bir amaç için okula geldiklerini bilmediklerinden dolayı öğretmen adaylarını doğru biçimde bilgilendirmedikleri ve yönlendirmedikleri bulgusuyla örtüşmektedir. Öte yandan sınıf düzeninin bozulması, öğretmen adaylarının uygulama derslerine karşı isteksiz olması, uygulama öğretmenlerinin uygulama dersleriyle ilgili yeterli bilgiye sahip olmamaları ve bu görev için zaman ayırmak istememeleri gibi nedenlerle uygulama öğretmenlerinin uygulama derslerinde görev almak istemedikleri de bu araştırmada elde edilen bir başka bulgudur. Tüm bu bulgulara dayanarak öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersi için gittikleri okullarda uygulama öğretmenlerinin iyi seçilmediği söylenebilir.

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin bir gereği olarak uygulama sürecinin başında öğretmen adayının dönem planını (etkinlik planını) uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmenin işbirliğinde hazırlaması gerekmektedir (MEB, 1998). Araştırmaya katılan öğretmen adayları Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde uygulama öncesinde hazırladıkları dönem planlarında, uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının kendilerine yardımcı olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu araştırma bulgusu, Yılmaz'ın (2006) öğretmen adaylarının dönem planını uygulama sürecinin başında, uygulama yönergesinden nasıl yapılacağı yeterince anlaşılamadığı için uygulama öğretmeni ile birlikte yapmadıkları bulgusunu destekler niteliktedir. Bunun yanı sıra Yapıcı ve Yapıcı'nın (2004) "Öğretmen adaylarının fakülte-okul koordinasyonundaki aksaklıklardan dolayı dönem planını uygulama öğretmenleriyle yapamadıkları" bulgusuyla da benzerlik göstermektedir.

Uygulama öğretmenleriyle ilgili elde edilen başka bir bulgu da, uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri süresince öğretmen adaylarına yeterince rehberlik yapmadıkları ve gerçekleştirdikleri etkinliklerde onlara etkili dönüt vermedikleridir. Oysa öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesine ilişkin yönergede, uygulama öğretmenin öğretmenlik uygulamalarının yürütülmesindeki tüm etkinliklerde öğretmen adayına rehberlik etmesi, izlemesi ve denetlemesi gerektiği belirtilmektedir (MEB, 1998). Bu araştırma bulgusu, pek çok araştırmada (Arslantaş ve Yıldız, 2013; Aslanargun, Kılıç ve Acar, 2012; Güven ve

diğerleri, 2012; Topkaya, Tokcan ve Kara, 2012; Altınok ve Eskimen, 2011; Karaca ve Aral, 2011; Baştürk, 2010a; Gündoğdu, Coşkun, Albez ve Bay, 2010; Argon ve Kösterelioğlu, 2010; Alisinanoğlu ve Kesicioğlu, 2009; Özen ve diğerleri, 2009; Dursun ve Kuzu, 2008; Dilmaç ve Dilmaç, 2008; Sarıçoban, 2008; Alakuş ve Mercin, 2005; Sılay ve Gök, 2005; Ergüneş, 2005; Parker, 2005; Ayrancıoğlu, 2004; Sılay ve Gök, 2004; Özbek ve Aytekin, 2003; Yoldaş, Aycan, Arı ve Türkoğuz, 2002) elde edilen uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına yeterli düzeyde rehberlik yapmadıkları ve ders planları ile gözlem formlarına yeterli dönütler vermedikleri bulgularıyla örtüşmektedir. Ayrıca araştırmadan elde edilen uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarıyla okul ve sınıf ortamında yaptıkları gözlemleri ile ilgili görüş alışverişinde bulunmadıkları bulgusu, Yapıcı ve Yapıcı'nın (2004) "Öğretmenler sınıf ortamında gördüklerimiz ve düşündüklerimiz üzerinde tartışmamayı tercih ediyorlar" bulgusunu destekler niteliktedir.

Uygulama öğretmenlerin, öğretmenlik uygulamaları sürecinde öğretmen adaylarına rehberlik yapabilecek uzmanlık bilgisine sahip olmamaları da bu araştırmadan elde edilen bir başka önemli bulgudur. Uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarına etkili dönütler verilip, yönlendirmelerin yapılmaması uygulama sürecinden istenilen verimin alınmasını engellemektedir. Öğretmen adaylarının okullarda yaptıkları öğretmenlik uygulamaları etkinliklerinin daha etkili olması için son yıllarda Fransa'da, uygulama öğretmenlerin özel bir eğitim alarak, yaptıkları görevler nedeniyle fazladan ücret almaları yaygın hale gelmektedir (Maandag ve diğerleri, 2007). Öte yandan Kanada'da, uygulama öğretmenlerinin deneyimli ve eğitimli kişilerden seçilmesi ve bu role bağlı bulundukları okulların müdürleri tarafından tavsiye edilmesi de izlenilen bir başka yoldur (Gambhir ve diğerleri, 2008).

Uygulama öğretmeni ile ilgili yaşanan bir başka sorun da, uygulama öğretmenlerinin uygulama sınıfını öğretmen adaylarına bırakıp sınıftan ayrıldıkları bulgusudur. Bu araştırma bulgusu, pek çok araştırmada (Aslanargun ve diğerleri, 2012; Güven ve diğerleri, 2012; Demir ve Çamlı, 2011; Seçer ve diğerleri, 2010; Alisinanoğlu ve Kesicioğlu, 2009; Özmen, 2008; Alakus ve Mercin, 2005; Sılay ve Gök, 2005; Yapıcı ve Yapıcı, 2004; Demircioğlu, 2003) elde edilen uygulama öğretmenlerinin genellikle dersin ilk saati sonrasında uygulama sınıfını öğretmen adaylarına bırakıp gittikleri ve öğretmen adaylarını vekil öğretmen gibi gördükleri bulgularıyla

örtüşmektedir. Oysa öğretmen adayı uygulama öğretmenin yerine görevlendirilen bir vekil öğretmen değil, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye, okulda öğrendiklerini uygulamaya ve öğretmenlik mesleğini tanımaya çalışan bir öğretmen adaydır. Bu yüzden uygulama öğretmenin rehberliğine ve uzmanlığına gereksinimi vardır.

Uygulama öğretmenleri Öğretmenlik Uygulaması dersinin bir gereği olarak öğretmen adaylarına uygulama sınıflarında tek başlarına ders anlatma olanağı sunulmalıdır (MEB, 1998). Araştırmada öğretmen adayları ile uygulama öğretmenlerinin görüşlerine göre, öğretmen adaylarının çoğuna uygulama sınıflarında yeterli düzeyde ders anlatma olanağının sunulduğu ortaya çıkmıştır. Ancak araştırmadan elde edilen veriler öğretmen adaylarının bazılarının hiç ders anlatmadıklarını ya da yeterli düzeyde ders anlatmadıklarını da göstermektedir. Bu araştırma bulgusu, Demir ve Çamlı'nın (2011), Baştürk'ün (2010a) ve Çetin ve Bulut'un (2002) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında yeterli düzeyde ders anlatmadıkları bulgusunu da desteklemektedir. Araştırmada uygulama öğretmenleri uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının yeterli düzeyde ders anlatmayışlarının nedenleri olarak ise; sınıf düzeninin bozulduğunu, sınıfların kalabalık olduğunu, öğretim programındaki konuların yetişmediğini, sınıftaki öğretmen adayı sayısının fazla olmasından dolayı yeterli fırsat sunmadığını ve öğretmen adaylarının ders anlatma konusunda isteksiz olduklarını belirtmişlerdir. Bu araştırma bulgusu, aynı araştırmadan elde edilen uygulama sınıflarının kalabalık olduğu, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının anlattıkları konuları izleyen derslerde yeniden anlattıkları, öğretmen adaylarının bazılarının uygulama derslerini sıkıcı buldukları ve kendilerine yarar sağlayacağına inanmadıkları araştırma bulgularıyla da örtüşmektedir.

Uygulama öğretmenleri açısından araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde, özellikle görev ve sorumluluklarını yerine getirme düzeyleri, uygulama öğretmenlerinin nitelikleri ile az da olsa öğretmenlik uygulamalarına dönük tutum ve davranışları konusunda sorunların yaşandığı söylenebilir. Bu durumun aşılması ancak uygulama öğretmenlerinin seçimi için yeni ölçütlerin geliştirilmesi ve uygulama öğretmenlerine bu konuda eğitim verilmesi ile olanaklıdır. Nitekim öğretmenlik uygulamalarına dönük hazırlanmış kılavuz kaynaklarda, böyle bir eğitimin üniversitelerce verilmesi önerilmektedir. Ancak böyle bir eğitimin verilmediği, bu araştırma kapsamında

uygulama öğretmenlerinden elde edilen uygulama öğretmenliğine ilişkin bir eğitime katılmadıkları bulgusuyla desteklenmektedir.

Araştırmada uygulama öğretmenlerine ilişkin yaşanan sorunlara dönük çözüm olarak ise; uygulama öğretmenlerinin seçiminde mesleki deneyimin yanı sıra yeni ölçütlerin geliştirilmesi, uygulama öğretmenlerine kendi alanlarındaki gelişmeler, öğretimdeki yenilikler, rehberlik ve danışmanlık yapabilme, uygulama dersleri gibi konularda seminerler verilmesi ve uygulama öğretmenin sorumluluğuna verilen öğretmen adayı sayısının azaltılması önerilmiştir.

Öğretmenlik uygulamaları sürecindeki paydaşlardan ikincisi üniversitelerde görev yapan uygulama öğretim elemanlarıdır. Öğretmenlik uygulaması yönergesine (MEB, 1998) göre uygulama öğretim elemanları, sorumluluğuna verilen öğretmen adaylarını gerekli konularda bilgilendirmeli, rehberlik yapmalı, öğretmen adayının uygulama sınıfındaki ders anlatımlarını izleyerek onlara dönütler vermelidir. Uygulama öğretim elemanı, öğretmen adaylarını uygulama öğretmeni ve okul müdürü ile tanıştırmak uygulama sürecini başlatan ve uygulama sürecinin yürütülmesinde uygulama öğretmeni ile işbirliği içinde çalışarak sürecin başarılı olmasını sağlamakla yükümlü kişidir. Bu nedenle, uygulama öğretim elemanları kendi alanında ve bu alanın öğretiminde uzman, uygulama süreciyle ilgili yeterli bilgiye sahip, görev ve sorumluluklarını yerine getiren ve bu görevi yürütmeye istekli kişilerden seçilmelidir.

Uygulama öğretim elemanları, sorumluluğuna verilen öğretmen adaylarını, öğretmenlik uygulamalarının dayandığı temeller, uygulama programında yer alacak etkinlikler ve uyulması gereken kurallar konusunda bilgilendirmelidir (MEB, 1998). Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının çoğu Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde uygulama öğretim elemanı tarafından bu konularda yeterince bilgilendirildiklerini belirtmişlerdir. Bu araştırma bulgusu, Akgül'ün (2006) yaptığı araştırmadan elde ettiği bulguları desteklemektedir. Ancak bu araştırmadan elde edilen veriler yeterince bilgilendirilmediklerini belirten öğretmen adaylarının da bulunduğunu göstermektedir. Bu araştırma bulgusu ise, Özmen'in (2008) yaptığı araştırmadan elde edilen öğretmen adaylarının uygulama süreci ve yapılacak etkinlikler ile ilgili yeterince bilgilendirilmedikleri bulgusuyla örtüşmektedir.

Öğretmenlik uygulaması yönergesine (MEB, 1998) göre uygulama öğretim elemanları uygulamanın her aşamasında öğretmen adayına gerekli rehberliği ve

danışmanlığı yapmalıdır. Bu kapsamda öğretmen adayının uygulama sınıfında anlattığı dersleri izleyerek dönütler vermeli, öğretmen adaylarıyla düzenli bir araya gelerek uygulama sürecini değerlendirmeli ve öğretmen adaylarına yanlışlarını düzeltme, eksikliklerini tamamlama konusunda yardımcı olmalıdır. Araştırmada uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adayının gözlem planlarını ve ders planlarını inceleyerek yeterli dönüt vermedikleri, uygulama sınıfındaki ders anlatımları sonrasında yeterli dönüt vermedikleri ve uygulama süresince öğretmen adaylarıyla düzenli olarak bir araya gelip hatalarını düzeltmeleri konusunda onlara rehberlik yapmadıkları ortaya çıkmıştır. Bu araştırma bulgusu, pek çok araştırmada (Topkaya ve diğerleri, 2012; Karaca ve Aral, 2011; Yılmaz, 2011; Gündoğdu ve diğerleri, 2010; Dilmaç ve Dilmaç, 2008; Dursun ve Kuzu, 2008; Özmen, 2008; Paker, 2008; Gündüz ve Sunay, 2007; Alakuş ve Mercin, 2005; Yiğit ve Alev, 2005; Toprakçı, 2003) elde edilen uygulama öğretim elemanlarının uygulama derslerinde yeterince rehberlik yapmadıklarına, yeterli dönüt vermediklerine ve uygulama sürecini düzenli izlemediklerine ilişkin bulgularla örtüşmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarıyla ilgili yaşanan başka bir sorun da, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenmedikleri, uygulama sürecinde yaşadıkları sorunları çözmelerinde onlara yeterince yardımcı olmadıkları ve öğretmen adaylarını güdüleyip, onların yaptıklarını takdir etmedikleri bulgusudur. Bu araştırma bulgusu, Topkaya ve diğerlerinin (2012), Yılmaz'ın (2011), Alisinanoğlu ve Kesicioğlu'nun (2009), Dursun ve Kuzu'nun (2008), Alakuş ve Mercin'in (2005) ve Yiğit ve Alev'in (2005) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri bulgularla benzerlik göstermektedir. Öte yandan bu bulgularla örtüşen, uygulama öğretim elemanlarının fakültedeki ders yükleri ile sorumluluklarına verilen öğretmen adaylarının sayısının fazla olduğu, bu yüzden öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenemedikleri de bu araştırmanın açık uçlu sorularından elde edilen bir başka bulgudur. Bu araştırma bulgusu ise, Dursun ve Kuzu'nun (2008), Özmen'in (2008) ve Demircioğlu'nun (2003) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri bulguları desteklemektedir.

Öğretmenlik Uygulaması dersinin bir gereği olarak öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında gerçekleştirdikleri ders anlatım uygulamalarının uygulama öğretim elemanları tarafından izlenmesi, gözlem sonuçlarının kaydedilmesi ve öğretmen adaylarıyla bunların değerlendirilmesi gerekmektedir (MEB, 1998). Araştırmadan elde

edilen veriler uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının uygulama sınıflarındaki ders anlatımlarından genellikle sadece birini izlemeye ve değerlendirmeye gidebildiklerini ve bazı uygulama öğretim elemanlarının ise öğretmen adaylarının ders anlatımlarını izlemeye ve değerlendirmeye hiç gitmediklerini göstermektedir. Bu bulgu öğretmenlik uygulamalarının gereği gibi yapılmadığının başka bir kanıtıdır. Bu araştırma bulgusu ise, Gündoğdu ve diğerlerinin (2010), Ünlüören ve Boylu'nun (2007) ve Sılay ve Gök'ün (2005) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri uygulama öğretim elemanlarının uygulama okuluna hiç gelmediği ya da çok az geldiği bulgusunu desteklemektedir. Bu bulgu ayrıca aynı araştırmadan elde edilen öğretmen adaylarının uygulama derslerinin etkili bir şekilde değerlendirilmediğine inandıkları araştırma bulgusunun da nedenlerinden biri olabilir. Uygulama öğretim elemanlarının uygulama okuluna gitmemesi, hem öğretmen adayına anlatımıyla ilgili dönüt verememesine hem de uygulama öğretmenleriyle etkili iletişim ve işbirliği içinde olamamasına neden olmaktadır. Araştırmada uygulama öğretim elemanları, ders yüklerinin ve sorumluluklarına verilen öğretmen adayı sayısının fazla oluşunun yanı sıra, uygulama okullarının birbirinden uzak oluşunu ve fakültelerindeki sorumluluklarını da öğretmen adaylarını izlemeye gidemeyişlerinin nedenleri olarak belirtmişlerdir.

Öğretmenlik uygulaması yönergesinde, uygulama öğretim elemanının öğretmen adayının uygulama sınıfındaki ders anlatımlarını kaç kez izlemeye gitmesi gerektiği net olarak belirtilmemesine rağmen, öğretmen adayının değerlendirilmesine yetecek kadar ders anlatımlarını izlemesi ve dönüt vermesi gerektiği vurgulanmıştır (MEB, 1998). Öte yandan, YÖK tarafından hazırlanan dokümanda da uygulama öğretim elemanının öğretmen adayının birden fazla ders anlatım uygulamasını izlemesi önerilmektedir (YÖK, 1998c). Uygulama öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarının birden fazla ders anlatım uygulamasını izlemesi, daha doğru değerlendirmeler yapabilmesini ve öğretmen adayının gelişimine daha fazla katkıda bulunabilmesini sağlaması açısından da önemlidir.

Tüm bu bulgular, öğretmenlik uygulaması yönergesindeki “uygulama öğretim elemanına düşen öğrenci sayısı 15'i geçmeyecek şekilde öğretmen adaylarının gruplarının ve her grubun sorumlu öğretim elemanını belirlenmesi” (MEB, 1998) maddesine tam olarak uyulmadığı konusunda fikir vermektedir. Ayrıca öğretmenlik uygulamaları ile ilgili hazırlanan kılavuzda uygulama öğretim elemanın ders yükünün

öğretmenlik uygulamalarını yürütebilecek biçimde ayarlanması gerektiği (YÖK, 1998c) önerisine de uyulmadığını göstermektedir.

Uygulama öğretim elemanları açısından araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde, özellikle görev ve sorumluluklarını yerine getirme düzeyleri, öğretmen adaylarına karşı tutumları ile az da olsa uygulama öğretim elemanlarının nitelikleri konusunda sorunların yaşandığı söylenebilir. Bu durumun aşılmasında uygulama öğretim elemanlarının ders yükleri ile sorumluluklarındaki öğretmen adayı sayısının azaltılması, gönüllü kişilerce bu dersin yürütülmesinin sağlanması ve uygulama öğretim elemanlığı konusunda eğitim alması bir çözüm olabilir. Uygulama öğretim elemanlarının bu konuda bir eğitime katılmadıkları da bu araştırmadan elde edilen başka bir bulgudur. Öte yandan başka bir çözüm önerisi de uygulama okullarının üniversitelere yakın okullardan seçilmesi olabilir. Bu hem öğretmen adaylarının uygulama derslerine devamlarını artıracak hem de öğretim elemanlarının onları izlemeye gitmelerini kolaylaştıracaktır.

Araştırmada uygulama öğretim elemanlarına ilişkin yaşanan sorunlara dönük çözüm olarak ise; uygulama öğretim elemanlarının seçiminde öğretmenlik deneyiminin olması ya da öğretmenlik meslek bilgisi konusunda yeterli donanıma sahip olması, öğretmen adayı ile aynı alanda olması, uygulama derslerini yürütmeye istekli olması gibi yeni ölçütlerin geliştirilmesi önerilmiştir. Bunun yanı sıra, uygulama öğretim elemanının sorumluluğuna verilen öğretmen adayı sayısının ve ders yükü, idari görev gibi fakültedeki sorumluluklarının azaltılması önerilmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler, çok az da olsa araştırma görevlilerinin bu derslerin verilmesinde görevlendirildiğini ve öğretmen adaylarının alanları dışındaki öğretim elemanlarının da bu dersleri yürüttüğünü göstermektedir.

Öğretmenlik uygulamaları sürecindeki paydaşlardan üçüncüsü uygulama okulu yöneticileridir. Öğretmen adaylarının fakültelerinde öğrendikleri bilgileri uygulama olanağı bulmaları, öğretmenlik mesleğini tanımaları ve olumlu tutum geliştirmeleri uygulama okullarındaki deneyimleriyle olanaklıdır. Bu süreçte uygulama öğretmenlerinin yanı sıra uygulama okulu yöneticilerinin de tutum ve davranışları öğretmen adaylarının uygulama okullarında geçirdikleri zamanın verimliliğini etkilemektedir. Özellikle öğretmen adaylarının gerçekleştirmeleri gereken etkinliklerde uygulama okulu yöneticilerinden gereken desteği alamamaları, etkinliklerin gereği gibi

yapılamamasına neden olmaktadır. Araştırmada öğretmen adayları uygulama okulu yöneticilerinin uygulama süreci ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşündüklerini, uygulama okulu yöneticilerinin dönem planı kapsamında gerçekleştirmeleri gereken ders dışı etkinliklere katılma olanağı sunmadıklarını, onlardan gerekli desteği görmediklerini ve hatta öğretmen adaylarına okulda bir fazlalık, bir sorunlarmış gibi davrandıklarını belirtmişlerdir. Bu araştırma bulgusu, Güven ve diğerlerinin (2012), Altınok ve Eskimen'in (2011), Demir ve Çamlı'nın (2011), Karaca ve Aral'ın (2011), Gündoğdu ve diğerlerinin (2010), Seçer ve diğerlerinin (2010), Alakus ve Mercin'in (2005), Ergüneş'in (2005), Sılay ve Gök'ün (2004), Demircioğlu'nun (2003) ve Ünver'in (2003) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri bulgularla örtüşmektedir. Bu sorunun aşılması için uygulama öğretmenleri gibi uygulama okulu yöneticilerine de uygulama süreci ile ilgili bilgilendirme toplantıları, seminerler düzenlenebilir.

Öğretmenlik uygulamaları sürecindeki paydaşlardan bir diğeri de öğretmen adaylarıdır. Araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları sürecinde en çok ders planı yapmada ve uygulama sınıfındaki ders anlatımları sırasında sınıf yönetiminde zorlandıkları ortaya çıkmıştır. Bu araştırma bulgusu, Güven ve diğerlerinin (2012), Çakır ve diğerlerinin (2010) ve Alakus ve Mercin'in (2005) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri sınıf yönetiminde zorlandıkları; Güven ve diğerlerinin (2012), Karaca ve Aral'ın (2011) ve Seçer ve diğerlerinin (2010) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri plan yapmada zorlandıkları bulgularıyla örtüşmektedir. Bunun yanı sıra araştırmadan elde edilen veriler, bazı öğretmen adaylarının uygulama derslerini sıkıcı bulduklarını, kendilerine yarar sağlayacağını inanmadıklarını ve uygulama derslerine düzenli devam etmediklerini göstermektedir. Özellikle öğretmen adaylarının okuldaki derslerinin yoğunluğunun ve son sınıfta girmeleri gereken Kamu Personel Seçme Sınavının (KPSS) öğretmenlik uygulamalarına gereken önemi vermelerini engellediği bu araştırmanın açık uçlu sorularından elde edilen başka bir bulgudur. Bu araştırma bulguları ise, Çakır ve diğerlerinin (2010) ve Seçer ve diğerlerinin (2010) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri bulguları desteklemektedir. Öğretmen adaylarının iyi bir öğretmen olarak yetişmelerinde önemli bir yeri olan öğretmenlik uygulamalarına hem gereken önemi vermeleri hem de gereken zamanı ve çabayı harcamaları, öğretmenlik uygulamalarının başarısı için zorunludur. KPSS'nin

son sınıfta girilen bir sınav olması nedeniyle, pek çok öğretmen adayının öğretmenlik uygulamaları yerine mesleğe atanmaları için gerekli olan bu sınava hazırlanmayı ön planda tuttıkları görülmektedir. Bu nedenle öğretmenlik uygulamalarının zamanının yeniden gözden geçirilerek planlanması bu soruna çözüm olabilir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerini geliştirdikleri, fakültelerinde öğrendikleri bilgileri uygulama ve öğretmenlik mesleğini tanıma olanağı buldukları öğretmenlik uygulamaları sürecinin yürütülmesindeki en önemli boyutlarından birisi de fakülte-okul işbirliği sürecidir. Öğretmenlik uygulamaları sürecinin başarısı; uygulama öğretmeni ile uygulama öğretim elemanı arasındaki işbirliği başta olmak üzere, uygulama sürecindeki tüm paydaşların sorumluluklarını yerine getirmesine ve işbirliği içinde çalışmalarına bağlıdır. Araştırmada uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanları arasında etkili bir iletişimin kurulamadığı, öğretmen adayının gelişimi izlemek ve değerlendirmek amacıyla düzenli olarak görüşüp işbirliği içinde çalışmadıkları ortaya çıkmıştır. Bu araştırma bulgusu, Gündoğdu ve diğerlerinin (2010), Dursun ve Kuzu'nun (2008), Özmen'in (2008), Gündüz ve Sunay'ın (2007), Yapıcı ve Yapıcı'nın (2004) ve Demircioğlu'nun (2003) uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarından beklentilerinin farklı olduğu ve işbirliği içinde çalışmadıkları bulgularını desteklemektedir. Öte yandan bu araştırma bulgusu, Dilmaç ve Dilmaç'ın (2008) uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersindeki başarılarını ortaklaşa değerlendirmedikleri bulgusuyla da örtüşmektedir.

Fakülte-okul işbirliğinin etkili olarak gerçekleşmediğine ilişkin bir diğer bulgu ise; uygulama süreci boyunca uygulama öğretim elemanları, fakültenin uygulama koordinatörleri, uygulama okulu yöneticileri ve uygulama öğretmenleri arasında etkili bir iletişim ve işbirliği olmadığıdır. Bu araştırma bulgusu ise, Gündoğdu ve diğerlerinin (2010), Seçer ve diğerlerinin (2010), Özmen'in (2008), Sılay ve Gök'ün (2005), Sılay ve Gök'ün (2004), Yapıcı ve Yapıcı'nın (2004) ve Kocabaş, Durukafa, Gürşimşek ve Günay'ın (2000) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri bulguları desteklemektedir.

Fakülte-okul işbirliği açısından araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde, tüm paydaşlar arasındaki iletişim ve işbirliğinin yetersiz olduğu ve bunun öğretmenlik uygulamalarından beklenen başarının elde edilmesini engelleyen bir etken olduğu söylenebilir. Öte yandan tüm bu bulgular öğretmenlik uygulaması yönergesi ile

hazırlanan ilgili dokümanlarda belirtilen ve öğretmenlik uygulamalarının temel yapısının oluşturan fakülte ve uygulama okullarındaki tüm ilgililerin işbirliği içinde çalışması ilkesine yeterli düzeyde uyulmadığını da göstermektedir.

Araştırmada fakülte-okul işbirliğine ilişkin yaşanan sorunlara dönük çözüm olarak ise; uygulama sürecinin başında ve sonunda tüm ilgililerin bir araya geldiği, beklentilerin, sorunların ve çözüm önerilerin tartışıldığı toplantıların düzenlenmesi ve uygulama koordinatörlerinin süreç boyunca belirli aralıklarla bir araya gelerek uygulama sürecini denetlemesi, gerekli önlemleri alması önerilmiştir. Bunun sıra, uygulama öğretim elemanlarına, uygulama öğretmenlerine ve okul yöneticilerine uygulama süreci ve bu süreçteki görevleri konusunda seminerler düzenlenmesi önerilmiştir.

Türkiye’de öğretmen yetiştiren kurumlar ile uygulama okulları arasındaki işbirliğinde sorumluluk ağırlıklı olarak dekan yardımcısı, millî eğitim müdürü ya da yardımcısı ile okul müdürünü ya da yardımcısının üzerindedir. Bu kişiler eğitimci kimliklerine ilişkin görevlerinin yanı sıra idari görevlerini de yerine getirmek zorunda olan kişilerdir. Her ne kadar, sürecin olumlu gelişimi için ciddi bir emek harcamalarına rağmen, iş yükü fazlalığı süreç için olumsuz etkiler oluşturabilmektedir. Yurtdışındaki uygulamalara bakıldığında ise; bu sorumluluğun üniversitelere bağlı ayrı bir birimin üzerinde olduğu uygulamalar görülmektedir. Almanya’daki uzman öğretmenlik uygulaması danışmanlarının görev yaptığı ve üniversite bünyesinde bulunan *Okul Uygulamaları Eğitim Merkezi* de bu birimlerden biridir. Bu birim kurumlar arasındaki eşgüdümün sağlanması konusunda önemli işlevler üstlenmekte ve sürecin daha sağlıklı gerçekleştirebilmesini sağlamaya çalışmaktadır. Ayrıca bu birim, öğretim yöntem ve teknikleri, öğrenci başarısının değerlendirilmesi gibi konularda seminerler düzenlemekte ve öğretmen adayları bu seminerlere katılmakla yükümlü tutulmaktadır (Maandag ve diğerleri, 2007; Uygun ve diğerleri, 2011). Benzer uygulamalar İngiltere, Kanada, Avustralya ve Hollanda (Eurydice, 2014) gibi gelişmiş ülkelerde de görülmektedir.

Öğretmenlik uygulamaları sürecinde yaşanan sorunların bir kısmının da öğretmenlik uygulamalarının yapısından (uygulama dersleri, uygulama zamanı ve süresi, uygulamanın değerlendirilmesi, uygulama okulunun seçimi vb.) kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. Araştırmada Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin

süreleri ile gözlem yapma ve ders anlatma süreleri araştırmaya katılanların yarısı tarafından yeterli, yarısı tarafından tam olarak yeterli bulunmamıştır. Bu araştırma bulgusu, Argon ve Kösterelioğlu'nun (2010), Gündoğdu ve diğerlerinin (2010), Seçer ve diğerlerinin (2010), Özmen'in (2008), Demircioğlu'nun (2003), Hergüner ve diğerlerinin (2002) ve Köroğlu, Başer ve Yavuz'un (2000) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri uygulama derslerinin sürelerinin yeterli olmadığı; Gündüz ve Sunay'ın (2007), Ünlüören ve Boylu'nun (2007) ve Akgül'ün (2006) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri uygulama derslerinin sürelerinin yeterli olduğu bulgularıyla örtüşmektedir. Uygulama derslerinin sürelerinin yeterli bulunup bulunmaması bu sürenin nasıl geçirildiğine de bağlıdır. Özellikle bu araştırmadan elde edilen öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanlarından yeterince rehberlik ve danışmanlık alamadıkları bulgusu, öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında yeterli miktarda ders anlatamadıkları ve bu anlatımlara ilişkin yeterli dönüt alamadıkları bulguları da öğretmenlik uygulamalarının süresinin etkili olarak kullanılamadığı konusunda fikir vermektedir.

Araştırmada uygulama derslerinin sürelerine ilişkin yaşanan sorunlara dönük çözüm olarak ise; uygulama derslerinin sürelerinin uzatılmasından daha çok bu sürenin kullanılmasına dönük önerilerin sunulduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarına farklı sınıflarda, farklı okullarda gözlem ve uygulama yapma olanağının sunulması, tüm uygulama etkinliklerinin dördüncü sınıfın ilk dönemine kadar bitirilmesi, uygulamanın lisans derslerinin bitiminden sonra yapılması bu öneriler arasındadır.

Yurtdışındaki bazı ülkelerin öğretmenlik uygulamalarının süresine bakıldığında ise; İngiltere'de 18 - 32 hafta, Fransa'da 12 hafta (Maandag ve diğerleri, 2007), Kanada'da 22 hafta (Gambhir ve diğerleri, 2008), Almanya'da 18-24 ay (Eurydice, 2014; Sağlam, 1999), Avusturya'da 12 hafta, Hollanda'da 840 saat, Danimarka'da 24 hafta, Norveç'te 100 gün (Eurydice, 2014) sürmektedir. Bu sürelelere bakıldığında, Türkiye'deki öğretmenlik uygulamalarının bazı programlarda bir dönem Okul Deneyimi, bir dönem Öğretmenlik Uygulaması dersi olmak üzere toplam 28 hafta (182 Saat), bazı programlarda ise bir dönem Okul Deneyimi, bir dönem Öğretmenlik Uygulaması I ve bir dönem de Öğretmenlik Uygulaması II dersi olmak üzere toplam 42 hafta (294 saat) sürdüğü düşünüldüğünde süre açısından görünürde bir sıkıntı olmadığı söylenebilir. Öğretmenlik uygulamalarıyla ilgili yapılmış pek çok araştırmada da,

uygulama süresinden daha çok uygulamanın içeriğinin önemli olduğu vurgulanmaktadır (Maandag ve diğerleri, 2007).

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri ile ilgili başka bir bulgu da bu derslerin etkili bir şekilde değerlendirilip değerlendirilmediğine ilişkindir. Araştırmaya katılanlar uygulama derslerin etkili bir şekilde değerlendirilmediğini düşünmektedirler. Türkiye’de yapılmış pek çok araştırmada da buna benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Güven ve diğerlerinin (2012), Seçer ve diğerlerinin (2010) ve Dursun ve Kuzu’nun (2008) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri uygulama derslerini etkili bir biçimde değerlendirilmediği bulgusuyla bu araştırmanın bulguları benzerlik göstermektedir. Öte yandan Karaca ve Aral’ın (2011) ve Özmen’in (2008) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenlerinin değerlendirme ölçütlerinin ve öğretmen adaylarından beklentilerinin farklı olduğu bulgusu da bu araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Bu bulgu aynı zamanda bu araştırmadan elde edilen uygulama öğretim elemanlarıyla uygulama öğretmenleri arasında etkili bir iletişim ve işbirliğinin olmadığı bulgusunu da desteklemektedir.

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin, uygulama öğretim elemanı ile uygulama öğretmeni tarafından işbirliği içinde etkili bir biçimde değerlendirilmesi öğretmenlik uygulamaları sürecinin başarısı açısından çok önemlidir. Bu aynı zamanda öğretmen adaylarının uygulama derslerine devamlarını ve gösterdikleri özeni de artıracaktır. Bu konuda süreç değerlendirmesini öngören farklı değerlendirme yöntemlerinin kullanılması, uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenlerinin değerlendirme için ortak ölçütler belirlemesi, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarıyla düzenli olarak bir araya gelerek değerlendirme toplantıları yapması ve öğretmen adaylarının hazırladıkları uygulama dosyalarının içeriği ile değerlendirme ölçütlerinin yeniden gözden geçirilmesi çözüm olarak önerilebilir.

Öğretmenlik uygulamaları süreci ile ilgili karşılaşılan önemli sorunlardan biri de fakültede verilen kuramsal bilgiler ile okullarda gerçekleştirilen uygulamalar arasındaki uyumsuzluk sorunudur. Araştırmada öğretmen adaylarının yarısından fazlası fakültede öğrendikleri ile öğretmenlik uygulamaları sırasında karşılaştıkları bilgilerin birbiri ile tutarlı olmadığını belirtmişlerdir. Bu araştırma bulgusu, Yapıcı ve Yapıcı’nın (2004)

“Uygulama okulunda söylenilenler ve anlatılanlar ile fakültede söylenilenler ve anlatılanlar birbiri ile çelişmektedir” bulgusunu desteklemektedir. Bunun yanı sıra Kavas ve Bugay’ın (2009), Dursun ve Kuzu’nun (2008), Özmen’in (2008) ve Sılay ve Gök’ün (2004), yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri bulguları da desteklemektedir. Öte yandan öğretmen eğitiminde kuram ve uygulama arasındaki tutarsızlığı ortaya koyan yurtdışında yapılmış pek çok araştırmada da bulunmaktadır (Chong ve diğerleri, 2011; Flores, 2011; Ismail, 2011; Cachia, Ferrari, Ala-Mutka, ve Punie, 2010; Coady, 2010; Grossman ve diğerleri, 2009; Tuli ve File, 2009; Maandag ve diğerleri, 2007; Allsopp, DeMarie, Alvarez-McHatton, ve Doone, 2006; Robson, 2006). Gerek Türkiye’de gerekse yurtdışında yapılmış pek çok araştırmalardan elde edilmiş tüm bu bulgular, fakültelerde öğrenilen kuramsal bilgiler ile uygulama okullarında karşılaşmaların birbiri ile tutarlı olmadığını, başka bir deyişle fakülte-okul işbirliği sürecinin yetersizliğini göstermektedir. Nitekim bu bulgu, aynı araştırmadan elde edilen uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamaları sürecinin yürütülmesinde işbirliği içinde çalışmadıkları bulgusunu da destekler niteliktedir.

Chong, Low ve Goh (2011), kuram ile uygulama arasındaki ilişkinin güçlendirilmesi için dört farklı yaklaşımdan söz etmektedirler. Sınıf ortamını üniversiteye taşıyan bu yaklaşımlar; *yansıtıcı öğretim*, *deneysel öğrenme*, *okul-tabanlı araştırma* ya da *anket projeleri* ve *pedagojik araçlar* olarak sıralanmaktadır. Ayrıca, Ismail’e (2011) göre, uygulama derslerinde *mikro-öğretim* gibi tekniklerin kullanımı, kuram ile uygulama arasındaki köprünün tamamlanabilmesi konusunda yardımcı olabilecektir. Mikro-öğretim tekniğinde, öğretmen adaylarının öğrendikleri kuramsal bilgileri uygulayabilecekleri gerçek bir sınıf ortamı ile benzer bir ortam hazırlanır. Böylece öğretmen adaylarının meslektaşlarına anlatacakları küçük derslerle kendilerine olan güvenleri artar ve öğretim becerileri gelişir. Maandag ve diğerleri (2007)’ne göre ise, kuram ile uygulama arasındaki ilişkiyi en ileri düzeyde organize eden ülke, öğretmen yetiştirme enstitüleri ile okullar arasındaki ilişkinin zorunlu olduğu İngiltere’dir. Ancak uygulama okulların neredeyse tüm öğretmen yetiştirme sorumluluğunu üstlenmesi, kuramsal içeriklere daha az önem verilmesine, böylece öğretmen yetiştirme programlarının daha sık bir özelliğe sahip olmasına neden da olmaktadır.

Kuramsal eğitim ile uygulama arasındaki boşluğun doldurulabilmesi, ancak üniversite ve uygulama okulları arasındaki bağı daha sıkı bir hale getirmekle, etkin bir iletişim ve işbirliği ile mümkün olabilir. Ayrıca uygulama öğretmenlerine, alanları ile ilgili yeni yöntem, teknik ve yaklaşımları anlatan, öğretmen adaylarının fakültelerinde aldıkları eğitimin içeriğini tanıtan seminerlerin düzenlenmesi de bu sorunun çözülmesinde etkili olabilir.

Öğretmenlik uygulamalarının başarısı, öğretmen adaylarının uygulamalarını yaptıkları uygulama okullarının iyi seçilmesine de bağlıdır. Uygulama okullarının seçiminde; öğretmen adaylarına yeterli zaman ayırabilecek deneyimli öğretmenlerin bulunması, araç - gereç bakımından iyi donatılmış olması, eğitim kaynakları ile okul atmosferinin uygun olması ve fakülte - okul işbirliğinin öngördüğü görev ve sorumlulukları kabul etmiş olması aranan ölçütlerdir (YÖK, 1998c). Araştırmada öğretmen adaylarının yarısından fazlası gittikleri uygulama okulunu araç - gereç ve fiziksel altyapı açısından yetersiz bulmuşlardır. Bu araştırma bulgusu, Altınok ve Eskimen'in (2011), Karaca ve Aral'ın (2011), Argon ve Kösterelioğlu'nun (2010), Alisinanoğlu ve Kesicioğlu'nun (2009), Alakus ve Mercin'in (2005) ve Köroğlu ve diğerlerinin (2000) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri bulguları desteklemektedir. Uygulama öğretmenleri ise, uygulama okullarını araç - gereç ve fiziksel altyapı açısından yeterli bulmuşlardır. Bu araştırma bulgusu ise; Erden ve Arabacı'nın (2012) yaptıkları araştırmadan elde ettikleri uygulama öğretmenlerinin görev yaptıkları uygulama okulunu araç - gereç ve fiziksel altyapı açısından yeterli buldukları bulgusunu desteklemektedir.

Uygulama okullarıyla ilgili olarak araştırmada ortaya çıkan başka bir sorun da, uygulama okullarının uzak oluşunun öğretmen adaylarının uygulama derslerine devamlarını güçleştirdiğini bulgusudur. Bu araştırma bulgusu, Demir ve Çamlı'nın (2011), Seçer ve diğerlerinin (2010), Sarıçoban'ın (2008) ve Ünlüören ve Boylu'nun (2007) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri bulgularla örtüşmektedir. Bunun yanı sıra araştırmada, uygulama sınıflarının kalabalık olduğu ve bunun öğretmen adaylarının gözlem yapmalarını olumsuz yönde etkilediği de ortaya çıkmıştır. Bu araştırma bulgusu ise, Güven ve diğerlerinin (2012), Dilmaç ve Dilmaç'ın (2008), Dursun ve Kuzu'nun (2008) ve Demircioğlu'nun (2003) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri bulguları destekler niteliktedir.

Yurtdışındaki uygulamalara bakıldığına ise; öğretmen yetiştiren kurumlara bağlı uygulama okullarının olduğu görülmektedir. İngiltere’de yer alan Okul Merkezli Başlangıç Öğretmen Yetiştirme Okulları (SCITT) ya da Amerika’da bulunan Mesleki Gelişim Okulları (PDS) bunlar arasındadır. Bu okullar özel olarak seçilmiş uygulama okulları olduklarından, uygulama süreci ile ilgili olarak yoğun deneyime, uygun fiziki koşullara ve nitelikli rehber öğretmenlere sahiptirler. Bu okulların ortaklık anlaşmalarında, okulların ve öğretmen yetiştiren kurumlarının rol ve sorumluluk sınırları net olarak düzenlenmiş ve öğretmen eğitiminde görev alacak personelin nasıl dağıtılacağı ve bu görevleri yerine getirmek için nasıl eğitileceği de açıkça belirtilmiştir. (Maandag ve diğerleri, 2007).

Araştırmada uygulama okullarına ilişkin yaşanan sorunlara dönük çözüm olarak ise; uygulama okullarının seçiminde okulların araç - gereç ve fiziksel altyapı açısından yeterli olmasına, uygulama sınıflarının kalabalık olmamasına, okulların fakültelere yakın ulaşımının kolay olmasına dikkat edilmesi önerilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının birden fazla okulda uygulama yapması ve bu okullar arasında köy okullarının da bulunması önerilmiştir.

Araştırmada uygulama süreciyle ilgili karşılaşılan önemli sorunlardan biri de uygulama sınıflarında aynı anda bulunan öğrenmen adayları sayısının ve uygulama öğretmenine düşen öğretmen adayları sayısının fazla oluşudur. Bu araştırma bulgusu, Seçer ve diğerlerinin (2010), Ayrancıoğlu'nun (2004) ve Yapıcı ve Yapıcı'nın (2004) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri uygulama sınıflarındaki öğrenmen adayları sayısının fazla olduğu bulgusunu ve Güven ve diğerlerinin (2012), Dursun ve Kuzu'nun (2008) ve Demircioğlu'nun (2003) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri uygulama öğretmenine düşen öğretmen adayları sayısının fazla olduğu bulgusunu desteklemektedir.

Bir uygulama öğretmenin sorumluluğuna verilen öğretmen adayları sayısı Maliye Bakanlığı'nın ücretlendirme politikaları çerçevesinde şekillenmektedir. Uygulama öğretmenin sorumluluğundaki öğretmen adaylarının genellikle aynı anda uygulama sınıflarında bulunması ise; öğretmen adayları ve uygulama öğretmenin programındaki uygun ortak zaman diliminin az olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Böyle sınıf ortamları, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarıyla yeteri kadar ilgilenecek zamana sahip olamamaları ve öğretmen adaylarının da yeteri kadar ve etkili sınıf içi gözlem ve ders anlatım etkinliğini yapamamaları sonucunu doğurmaktadır. Almanya’da

yapılan uygulamada öğretmen adayları, fakültedeki eğitimlerini tamamladıktan sonra, bir Devlet Sınavına katılmakta ve bu sınavı kazandıktan sonra iki yıl süreli bir stajyerlik eğitimine başlamaktadırlar. Stajyerlik sürecini de başarı ile tamamlayan öğretmen adayları, tekrar ikinci bir Devlet Sınavına girerler ve kazandıkları takdirde öğretmen olarak atanmaya hak kazanırlar (Eurydice, 2014). Dolayısıyla, öğretmen adaylarının tamamı yerine, sadece merkezi bir sınavı başarı ile geçen öğretmen adaylarının bir uygulama süreci içerisinde dahil edilmesi, uygulama okullarının öğretmen adayları sayısı açısından yükünü de azaltmaktadır. Kanada’da ise, öğretmen adaylarının kalabalık sınıflar yerine 25-30 kişilik sınıflarda uygulama yapmaya yönlendirilmesi, sürecin daha etkin işlenmesini kolaylaştırmaktadır (Wilson, 2001).

Araştırmada öğretmen adayı sayısı ile ilgili sorunların çözümüne dönük olarak ise; uygulama sınıflarında aynı anda en fazla iki öğretmen adayının bulunması ve uygulama öğretmenlerinin sorumluluğuna verilen öğretmen adayı sayısının azaltılması önerilmiştir. Ancak bu durumda uygulama öğretmenlerinin ders ücreti alabilmeleri için ek ders yönetmeliğinin de değiştirilmesi gerekmektedir.

Araştırmada uygulama süreci ile ilgili son olarak, öğretmen adaylarının uygulama okulundaki statüsünün açık ve net olmadığı, uygulama sınıfındaki öğrencilerin öğretmen adaylarını bir öğretmen gibi görmedikleri, onlara bir saygı göstermedikleri ortaya çıkmıştır. Bu araştırma bulgusu, Demir ve Çamlı’nın (2011), Yılmaz’ın (2011), Alisinanoğlu ve Kesicioğlu’nun (2009), Dilmaç ve Dilmaç’ın (2008), Alakus ve Mercin’in (2005), Yapıcı ve Yapıcı’nın (2004) ve Yoldaş ve diğerlerinin (2002) yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri bulguları desteklemektedir.

Öğretmen adaylarının bir gün öğretmen ertesi gün öğrenci olma durumları, onları hem psikolojik olarak hem de uygulama sınıfındaki öğrencilerin gözündeki pozisyonları açısından etkilemektedir (Clarke ve diğerleri, 2012). Bu nedenle, adayların başlangıçtan itibaren her gün biraz daha fazla öğretmen olmaları şeklinde bir yaklaşımın, sorunun daha aza indirgenmesi açısından faydalı olabileceği düşünülmektedir. Örneğin Fransa ve Kanada’da gerçekleştirilen uygulamalarda, öğretmen adayının uygulama sürecindeki sorumlulukları gittikçe artmakta ve uygulamanın son aşamasında ise tek başlarına ve tam sorumlu olarak öğretmenlik aktivitelerinde bulunmaktadır (Wilson, 2001; Uygun ve diğerleri, 2011). Hatta Kanada’da üç aşamadan oluşan uygulama kısmının, her aşamasının farklı okullarda

gerçekleştirilmesi ve en son aşamada bir sınıfın tüm sorumluluğunu öğretmen adaylarına verilmesi (Wilson, 2001), özellikle öğretmen adayların mesleki özgüven gelişimleri açısından yararlı olabilir. Ülkemizde de Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle yazılı dokümanlarda böyle bir sıralama sözkonusudur. Ancak uygulamada farklılıklar görülmektedir.

Sonuç olarak tüm bu sonuçlara dayanarak; Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşanan, araştırmalarla ortaya konulmuş pek çok sorunun bugün halen geçerliliğinin devam ettiği söylenebilir. Bu araştırma kapsamında elde edilen veriler, yurtdışında gerçekleştirilen uygulamalarla karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, ülkemizde öğretmenlik uygulamaları sürecinin daha etkin bir hale getirilebilmesi için uygulanabilecek bazı yenilikleri içeren bir öğretmenlik uygulaması model önerisinin özellikleri izleyen bölümde açıklanmıştır. Bu modelin, uygulama sürecinde karşılaşılan sorunları gidermeye yönelik yeni bir yaklaşım ve bakış açısı sunması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Öneriler

Bu çalışmada, hizmetöncesi öğretmen eğitiminin önemli bir boyutunu oluşturan uygulamalı öğretmenlik eğitimi kapsamında yer alan Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşanan sorunlara ve çözüm önerilerine dönük elde edilen bulgulara dayalı olarak daha etkili bir öğretmenlik uygulaması için bir model önerisinin ortaya konulması amaçlandığından, tasarlanan model bir öneri niteliğinde olduğundan, önerilen modelin özellikleri ayrı bir bölüm olarak verilmiştir.

İleride yapılacak araştırmalar için öneriler şöyle sıralanabilir:

- Bu çalışmada ortaya konulan öğretmenlik uygulamaları sürecinde yaşanan sorunlara ve çözüm önerilere ilişkin daha ayrıntılı öneriler alabilmek ve ortaya çıkan önerilerin işlevselliği konusunda uygulama öğretmenleri, uygulama öğretim elemanları başta olmak üzere tüm ilgililerden görüşme yoluyla bilgi toplanabilecek araştırmalar planlanabilir.

- Öğretmenlik uygulamaları sürecinin etkili bir biçimde değerlendirilmesini sağlayacak yeni değerlendirme yöntemlerinin kullanıldığı eylem araştırmaları planlanabilir.
- Öğretmenlik uygulamaları sürecinde sosyal medya ortamlarından etkili yararlanılabilmeyi amaçlayan eylem araştırmaları planlanabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARI İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşanan sorunları ve bu sorunların çözümüne dönük önerileri ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmadan elde edilen ve bir önceki bölümde tartışılan tüm bulgular, öğretmen eğitimi programlarındaki öğretmenlik uygulamaları boyutunun geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Yaşanan sorunlara bakıldığında; bu sorunların bir kısmının uygulama sürecinin yürütülmesine ilişkin hazırlanan dokümanlara tam olarak uyulmamasından, bir kısmının ise süreç içinde yaşanan sıkıntılardan kaynaklandığı ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın bu bölümünde, hizmetöncesi öğretmen eğitiminin önemli bir boyutu olan öğretmenlik uygulamaları için, bu araştırma ile ortaya konan uygulamada yaşanan sorunları gidermeye dönük önerilen öğretmenlik uygulaması modelinin özellikleri açıklanmıştır.

Modelin Tanıtımı

Öğretmen eğitimi, eğitim sistemi içerisinde kritik öneme sahip bir süreçtir. Dünyada uygulanan öğretmen eğitimi programları incelendiğinde; zamanı, süresi ve uygulanma şekli farklı da olsa çoğu hizmetöncesi öğretmen eğitimi programlarının, yükseköğretim düzeyinde verilen kuramsal eğitim ve okullarda gerçekleştirilen öğretmenlik uygulamaları olmak üzere iki temel bileşenden oluştuğu görülmektedir. Bu model önerisi, Türkiye’de uygulanmakta olan hizmetöncesi öğretmen eğitimi programlarının öğretmenlik uygulamaları boyutunu geliştirmeye dönük önerileri içermektedir.

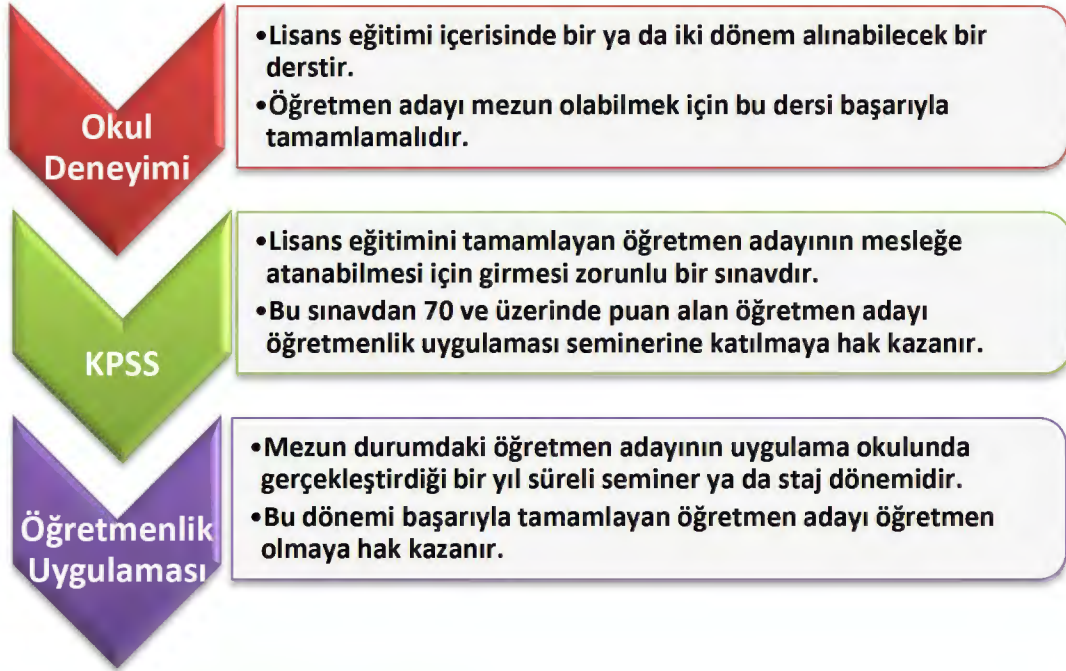
Öğretmenlik uygulamaları model önerisi uygulandığında Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri, öğretmen eğitim programlarında sadece birer ders değil, öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerini geliştirdikleri bir uygulama süreci olacaktır. Öğretmenlik uygulamalarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri kapsamında yürütülmesi, hem öğretim elemanlarının hem okullardaki öğretmenlerin hem de öğretmen adaylarının bu derslere öğretmen eğitimi programlarındaki diğer kuramsal ve uygulamalı dersler gibi bakmalarına neden olmaktadır. Bu da aslında özel bir önem ve çaba gösterilmesi gereken öğretmenlik

uygulamalarının, öğretmen adayları açısından mezun olabilmeleri için geçmeleri gereken dersler, öğretim elemanları açısından ise verdikleri diğer dersler gibi birer ders olmasına neden olmaktadır. Bu model önerisinin öncelikle bu bakış açısını değiştirmesi beklenmektedir.

Öğretmenlik uygulamaları model önerisine göre; öğretmen adayının öğretmenlik uygulamaları süreci birbirini izleyen iki önemli aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalardan birincisini öğretmen adayının lisans eğitimi sırasında uygulama okullarında gerçekleştirmesi gereken öğretmenlik uygulamaları oluşturmaktadır. Bunlar uygulanmakta olan öğretmen eğitimi programlarındaki “Okul Deneyimi” dersi kapsamında yer alan etkinliklerdir. Bu etkinliklerin amacı öğretmen adayının öğretmenlik mesleğini, bu mesleğin koşullarını, görev yapacağı okulları, bu okullardaki öğrencileri tanımasını sağlamak ve fakültesinde öğrendiği kuramsal bilgilerin uygulamalarını gözlemlemektir. Burada öğretmen adayı uygulama sınıflarında bir gözlemci rolündedir. Öğretmen adayı bu aşamadaki etkinlikleri Okul Deneyimi dersi adı altında şuan uygulandığı kapsamda gerçekleştirebilir. Lisans mezuniyet koşullarını yerine getiren ve Okul Deneyimi dersini başarıyla tamamlayan öğretmen adayları mezun olmaya hak kazanırlar.

Öğretmenlik uygulamaları model önerisinin ikinci aşamasını ise; öğretmen adayının mezun olduktan sonra uygulama okullarında gerçekleştirdiği öğretmenlik uygulamaları oluşturmaktadır. Mezun olan öğretmen adayı Türkiye’de öğretmenlik yapmak istiyorsa, ataması yapılabilmesi için Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) girmek zorundadır. Bu modelin ikinci aşaması burada başlamaktadır. Öğretmen adayı KPSS’ye girer ve örneğin 70 ve üzerinde bir puan alırsa hem mesleğe ataması için gerekli ön koşulu tamamlamış olur hem de bir seminer ya da staj dönemi olarak adlandırılabilen uygulama okullarında bir yıl süreli öğretmenlik uygulamalarına katılma hakkı kazanır. Bu uygulamaların içeriğini uygulanmakta olan öğretmen eğitimi programlarındaki “Öğretmenlik Uygulaması” dersi kapsamındaki etkinlikler oluşturabilir. Bu etkinliklerin amacı, öğretmen adayına lisans eğitimi süresince edinmiş olduğu kuramsal bilgileri uygulamada gözlemleme ve deneme olanağı sunarak, öğretmen adayının öğretmenlik becerilerini geliştirmektir. Burada öğretmen adayı uygulama sınıflarında ilk bir iki ay gözlemci rolünü üstlenebilir, ancak son aylara doğru giderek sınıfın tüm sorumluluğunu almaya başlar. Bir yılı başarıyla tamamlayan

öğretmen adayı artık öğretmen olabilmek için hazırdır. Modelin uygulama aşamaları Şekil 20’de gösterilmiştir.

Şekil 20. Modelin uygulama aşamaları

Şekil 20’de görüldüğü gibi, öğretmenlik uygulamaları modelinin uygulama aşamaları lisans eğitimi içindeki Okul Deneyimi etkinliklerini ve mezuniyet sonrasındaki bir yıllık Öğretmenlik Uygulaması etkinliklerini kapsayan bir süreçtir.

Modelin Yapısını Oluşturan Boyutlar

Öğretmenlik uygulamaları model önerisinin yapısını Öğretmenlik Uygulamaları Birimi, öğretmen yetiştiren fakülte, uygulama okulu, öğretmen adayı, uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni oluşturmaktadır. Bu model önerisinde Öğretmenlik Uygulamaları Birimi öğretmenlik uygulamalarının işbirliği içerisinde yürütülmesinden, denetlenmesine kadar tüm süreçten sorumlu olan birimdir. İlgili kurumların ve kişilerin işbirliğiyle öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları sürecinin tamamlanmasını sağlar. Modelin yapısını oluşturan boyutlar ve birbirleriyle olan işbirliği süreci Şekil 21’de gösterilmiştir.

Şekil 21. Öğretmenlik uygulamaları model önerisi

Şekil 21’de görüldüğü gibi, öğretmen adayının öğretmenlik uygulamaları süreci ilgili fakülte ve uygulama okulu işbirliği içerisinde yürütülür ve bu birimler süreçte Öğretmenlik Uygulamaları Birimi’ne karşı sorumludurlar. Uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı da birbirleriyle işbirliği yaparak öğretmen adayının öğretmenlik uygulamaları sürecini etkili bir biçimde geçirmesini sağlarlar ve bu süreçte Öğretmenlik Uygulamaları Birimi’ne karşı sorumludurlar.

Öğretmenlik Uygulamaları Birimi

Öğretmenlik uygulamaları boyutunun geliştirilmesi gereken alanlarından ilki, öğretmenlik uygulamalarının temel yapısını oluşturan fakülte - okul işbirliği sürecidir. Öğretmen eğitimindeki öğretmenlik uygulamaları boyutunun yürütülmesinde, denetlenmesinde, değerlendirilmesinde ve ortaya çıkan sorunların giderilmesinde birden fazla kurumun işbirliği içinde çalışmaları gerekmektedir. Bu araştırmada fakülte - okul işbirliği sürecinde sorunların yaşandığını ortaya çıkılmıştır. Kurumlar arasındaki işbirliğinde yaşanan sıkıntılar öğretmenlik uygulamalarından istenilen verimin

alınmasını engellemektedir. Bu konuda yaşanan sorunları çözebilmek amacıyla, illerde bağımsız olarak, ancak o ildeki üniversiteler ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile yoğun işbirliği içerisinde, *Öğretmenlik Uygulamaları Birimi* olarak adlandırılabilen bir birim oluşturulabilir. Bir başkan ve yardımcılarında oluşacak birimde, eğitim bilimleri bölümü öğretim elemanları, farklı öğretim alanlarında deneyimli uygulama öğretim elemanları, uygulama okulu müdürleri, farklı öğretim alanlarında deneyimli uygulama öğretmenleri görev alabilir. Ayrıca deneyimli uygulama öğretmenleri, okul müdürleri ya da müfettişler emekli olduktan sonra da bu birimde danışmanlık hizmeti verebilirler.

Oluşturulacak Öğretmenlik Uygulamaları Birimi öğretmenlik uygulamaları sürecinin bütününün yürütülmesinden, denetiminden ve geliştirilmesinden sorumlu olacaktır. *Bu birimin görevleri şöyle sıralanabilir:*

- İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve ilgili fakültelerle tüm resmi yazışmaları yapar.
- Uygulama okullarını belirler.
- Uygulama okulları ile işbirliği içinde uygulama öğretmenlerini seçer ve görevlendirilmeleri için gerekli yazışmaları yapar.
- İlgili fakültelerle işbirliği içinde görev alacak uygulama öğretim elemanlarını belirler ve görevlendirilmeleri için gerekli yazışmaları yapar.
- Uygulama süreci boyunca ilgili kurumların ve ilgili kişilerin işbirliği içinde çalışmaları için gereken düzenlemeleri yapar, uygulama sürecini yürütür ve denetler. Böylelikle, mevcut yapıdaki fakülte-okul işbirliğinin sağlanması gibi önemli bir iş yükü ve sorumluluk, olasılıkla çok yoğun idari işleri olan dekan yardımcılarının üzerinden alınarak bu birim bünyesinde daha kontrollü ve etkili bir biçimde yürütülebilir.
- Öğretmenlik uygulamaları sürecinde karşılaşılan sorunların çözülmesinde, ilgililerle işbirliğinin sağlanmasında ve öğretmenlik uygulamaları boyutunun geliştirilmesinde etkin rol oynar. Bunun için araştırmalar yapar ya da yapılan araştırmaları destekleyerek sonuçlarından yararlanır.
- Öğretmenlik uygulamalarının etkililiğini artırmak ve işbirliği sürecinin etkili olarak sürdürülebilmesi için öğretmenlik uygulamaları sürecinin başında ve sonunda öğretmenlik uygulamaları sürecinde görevli tüm paydaşların katılacağı bilgilendirme ve değerlendirme toplantıları düzenler.

- Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elamanları başta olmak üzere gerekli görüldüğünde tüm ilgililerin katılacağı seminerler düzenler. Öte yandan öğretmen adaylarına da uygulama sürecinde karşılaşılabilecekleri sorunların çözümüne dönük çeşitli seminerler düzenleyebilir ve öğretmen adayları da bu seminerlere katılmakla yükümlü tutabilir.
- Öğretmenlik uygulamaları yapılacak okullara “uygulama okulu etiketi” verilmesinde İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile işbirliği içinde çalışır. İsteyen okullara verilecek “uygulama okulu etiketi” için ölçütleri belirler ve bu ölçütlere okulların uygunluğunu denetler.
- Öğretmenlik uygulamalarında görev almak isteyen öğretmenlere isteğe bağlı olarak “uzman uygulama öğretmeni” ünvanının verilmesinde Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği içinde çalışır.

Fakülte

Öğretmen adayının öğretmenlik eğitimi aldığı dört yıllık yükseköğretim kurumlarıdır. Bu kurumlar öğretmen adayının öğretmenlik uygulamaları sürecinin birinci aşamasını oluşturan okul deneyimi aşamasında uygulama okulları ile işbirliği içinde görev yaparlar. *Öğretmenlik uygulamaları sürecinde öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri ilgili fakültelerin görevleri şöyle sıralanabilir:*

- Öğretmenlik Uygulamaları Birimi ile işbirliği içinde görev alacak uygulama öğretim elemanlarını belirler ve görevlendirir.
- Okul Deneyimi dersi kapsamında uygulama okullarına gidecek öğretmen adaylarını uygulama için hazırlar, denetler ve değerlendirir.
- Uygulama süreci boyunca Öğretmenlik Uygulamaları Birimi ve uygulama okulu ile işbirliği içinde çalışır.

Uygulama Okulu

Öğretmenlik uygulamaları kapsamında öğretmen adaylarının uygulama yapmak için gideceği ilkokul, ortaokul ve liselerdir. Mevcut yapıda geliştirilme ihtiyacı duyulan alanlardan bir diğeri de, uygulama okullarıdır. Özellikle İngiltere ve Amerika gibi dünyanın gelişmiş ülkelerinde öğretmenlik uygulamaları sürecinde, işbirliğinin daha üst düzeyde sağlanması amacıyla *Okul Merkezli Başlangıç Öğretmen Yetiştirme Okulları*

(SCITT) ya da *Mesleki Gelişim Okulları (PDS)* gibi okulların yapılandırıldığı görülmektedir (Maandag ve diğerleri, 2007). Ülkemizde ise, öğretmenlik uygulamaları sırasında işbirliği yapılan okullar özel bir statü içerisinde yer almamaktadır. Daha önce öğretmenlik uygulamaları deneyimi olan ya da fakülteye yakın okullar bu amaç için tercih edilmektedir. Bu araştırmada uygulama okullarıyla ilgili olarak fakülte - okul işbirliğinin yürütülmesinde sorunların yaşandığı ve öğrenilen kuramsal bilgiler ile okullardaki uygulamalar arasında uyumsuzluğun olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sorunun üstesinden gelebilmek için ilk olarak uygulama okullarında olması gereken ölçütler belirlenmelidir. Daha sonra Öğretmenlik Uygulamaları Birimi koordinatörlüğünde belirlenen ölçütleri taşıyan, öğretmen adaylarının uygulama yapılabilecekleri niteliklere sahip okullar, “uygulama okulu” gibi bir etiket verilmek suretiyle ulusal ölçekte akredite edilerek diğer okullardan ayrı bir statüye kavuşturulabilir. Okulların böyle bir statüyü elde etmek için kendilerini geliştirmeleri gerekecektir ve bu da kolay olmayacaktır. Ancak uygulama okulu statüsüne sahip olmanın okullara diğer okullardan farklı olarak, bazı ayrıcalıkların sunulması bu süreci daha da kolaylaştıracaktır.

Uygulama okulu statüsü verilecek okullarda ya da uygulama okullarının seçiminde kullanılabilir temel ölçütler şöyle sıralanabilir:

- Okullar araç-gereç ile fiziksel donanım açısından öğretim için uygun olmalıdır.
- Uygulama yapılacak sınıflar aşırı kalabalık olmamalıdır.
- Deneyimli ve uygulama öğretmeni statüsüne sahip öğretmenlerin bulunduğu okullar tercih edilmelidir.
- Ulaşımı kolay ya da öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri fakültelere yakın okullar tercih edilmelidir.

Öğretmenlik uygulamaları sürecinde, Öğretmenlik Uygulamaları Birimi koordinatörlüğünde ilgili fakülteler uygulama okulu etiketine sahip okullarla ortaklık anlaşmaları yaparak, fakülte ve okulların rol ve sorumluluk sınırları net olarak düzenlenebilir. Bu anlaşmalarda öğretmen eğitiminde görev alacak personelin görevleri ve bu görevleri yerine getirmek için nasıl eğitileceği de belirtilebilir.

Uygulama okullarının öğretmenlik uygulamalarındaki görevleri şöyle sıralanabilir:

- Öğretmenlik Uygulamaları Birimi ile işbirliği içinde görev alacak uygulama öğretmenlerini belirler ve görevlendirir.
- Öğretmen adaylarına öğretmenlik becerilerini geliştirebilecekleri ve uygulama yapabilecekleri ortamı sağlar.
- Uygulama öğretmenlerinin çalışmalarını gerektiğinde denetler.
- Uygulama okulu olarak kendini geliştirmeye çalışır, uygulama okulu statüsünü kazanmak ya da korumak için sürekli çaba gösterir.

Uygulama Öğretim Elemanı

Öğretmenlik uygulamalarında varolan yapıda geliştirilme ihtiyacı duyulan alanlardan bir diğeri ise; uygulama öğretim elemanlarının seçimi ve eğitimi konusudur. Bu araştırmada ortaya çıkan sonuçlar uygulama öğretim elemanlarının seçimindeki ölçütlerin gözden geçirilmesi, gerekli görüldüğünde uygulama süreci ve görevleri konusunda seminerlere katılması ve uygulama süresince denetlenmesi gerektiğini göstermiştir. *Uygulama öğretim elemanının seçiminde kullanılabilecek ölçütler şöyle sıralanabilir:*

- Öğretmen adayının öğretmenlik yapacağı alanda uzman ve öğretmenlik meslek bilgisi açısından yeterli olmalıdır.
- En az beş yıllık ders verme deneyimi olmalıdır. Eğer olanaklıysa bu deneyimin bir kısmının ilkokul, ortaokul ya da liselerde olması, bu olanaklı değilse görevlendirilecek öğretim elemanlarının bu tür okullarda deneyimi olan öğretim elemanlarıyla görüş alışverişinde bulunabilecekleri toplantılara ya da seminerlere katılmaları sağlanmalıdır.
- Bu görevi yapmaya istekli ve idari görevler gibi öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenmelerini engelleyecek sorumlulukları bulunmayan ya da bu konuda yeterince zaman ayırabilecek kişilerden seçilmelidir.

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri diğer derslerden farklı olarak öğretim elemanının daha fazla zaman ayırması gereken derslerdir. Oysa gerçekleştirilen uygulamalar bunun tam tersi bir resim çizmektedir. Bu yüzden

öğretmenlik uygulamalarından istenilen başarının alınabilmesi için uygulama öğretim elemanlarının denetlenmesi bir zorunluluk olmuştur.

Uygulama öğretim elemanının öğretmenlik uygulamaları sürecindeki görevleri şöyle sıralanabilir:

- Sorumluluğuna verilen öğretmen adayını, uygulama okulundaki müdür ve uygulama öğretmeni ile tanıştırır.
- Öğretmen adayı ile birlikte dönem planı yapar ya da öğretmen adayının hazırladığı dönem planını kontrol eder.
- Öğretmen adaylarını öğretmenlik uygulamalarının dayandığı temeller, öğretmenlik uygulamalarında yer alan etkinlikler ve uyulması gereken kurallar konusunda bilgilendirir.
- Uygulamanın her aşamasında öğretmen adayına gerekli rehberliği ve danışmanlığı yapar. Bu kapsamda öğretmen adayının uygulama sınıfında anlattığı dersleri izleyerek yeterli dönüt verir, öğretmen adaylarıyla düzenli bir araya gelerek uygulama sürecini değerlendirir ve öğretmen adaylarına yanlışlarını düzeltme, eksikliklerini tamamlama konusunda yardımcı olur.
- Öğretmen adaylarına uygulama sürecinde yaşadıkları sorunları çözmelerinde yardımcı olur ve gerektiğinde öğretmen adaylarını güdüleyip, onların yaptıklarını takdir eder.
- Öğretmen adayının uygulama sınıfındaki ders anlatımlarından en az iki tanesini izlemeye gider ve ders anlatımlarıyla ilgili yeterli dönüt verir.
- Öğretmenlik uygulamaları sürecince öğretmen adayının gelişimi ile ilgili uygulama öğretmeniyle düzenli görüşmeler yapar ve işbirliği içinde çalışır.

Uygulama Öğretmeni

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları sürecinde en etkin rol, ağırlıklı olarak uygulama öğretmenlerin üzerindedir. Öğretmen adayı süreç içerisindeki deneyimlerinin neredeyse tamamını uygulama öğretmenleri ile birlikte yaptığı uygulamalar sırasında edinmektedir. Uygulama öğretmeni öğretmen adayı için örnek bir model statüsündedir. Dolayısıyla uygulama öğretmenin niteliği sürecin etkililiğinde anahtar rol oynamaktadır. Bu araştırmada da uygulama öğretmenlerinin nitelikleri ve görevlerini yerine getirmeleri konusunda sorunların yaşandığı ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda,

öğretmenlik uygulamaları sürecinde görev alan uygulama öğretmenlerinin niteliğini artırmaya dönük önlemlerin alınması son derece önemlidir. Fransa’da ya da Kanada’da uygulandığı gibi, uygulama öğretmenleri “uzman uygulama öğretmeni” gibi bir statüye kavuşturulabilir. Bu statü gönüllü öğretmenlere lisansüstü eğitim ya da sertifika programları aracılığıyla kazandırılabilir. Bu eğitim ya yüzyüze ya da bir bölümü yüzyüze bir bölümü ise uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilebilir. Bu eğitimde, uygulama öğretmenlerine özellikle öğretmen adaylarına nasıl rehberlik yapacakları, uygulama derslerinin yapısı, bu derslerdeki görev ve sorumlulukları gibi konularda bilgiler verilmelidir.

Öğretmenlerin uzman uygulama öğretmeni statüsünü elde etmek için kendilerini geliştirmeleri gerekecektir ve bu da kolay olmayacaktır. Ancak uzman uygulama öğretmeni statüsüne sahip öğretmenlere diğer öğretmenlerden farklı olarak maddi ve manevi bazı ayrıcalıklar sunulursa bu süreç daha da kolaylaşacaktır. *Uzman uygulama öğretmeni statüsü verilecek öğretmenlerde ya da uygulama öğretmenlerinin seçiminde kullanılabilecek ölçütler şöyle sıralanabilir:*

- Öğretmen adayının öğretmenlik yapacağı alanda uzman olmalıdır.
- En az beş yıllık bir öğretmenlik deneyimi olmalıdır.
- Öğretmenlik alanıyla ilgili kendini geliştirmeye açık; öğretim yöntem ve teknikleri, öğretim yaklaşımları ve öğretim araç-gereçleri vb. konularda düzenlenen hizmetiçi eğitimlere katılmış kişilerden seçilmelidir.
- Öğretmenlik mesleğini seven ve uygulama öğretmenliği görevini yapmaya istekli kişilerden seçilmelidir.

Uygulama öğretmenlerinin görevlendirilmesinde öncelikle “uzman uygulama öğretmeni” statüsüne sahip öğretmenler tercih edilmelidir. *Uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamaları sürecindeki görevleri şöyle sıralanabilir:*

- Sorumluluğuna verilen öğretmen adayını uygulama okulunun kuralları, okulun yapısı ve öğretmen adaylarından beklenenler konusunda bilgilendirir.
- Öğretmen adayı ile birlikte dönem planı yapar ya da öğretmen adayının hazırladığı dönem planını kontrol eder.
- Uygulamanın her aşamasında öğretmen adayına gerekli rehberliği ve danışmanlığı yapar. Bu kapsamda öğretmen adaylarıyla yaptığı planları ve

öğretim materyallerini paylaşır. Öğretmen adayının uygulama sınıfında anlattığı dersleri izleyerek yeterli dönüt verir ve öğretmen adaylarına yanlışlarını düzeltme, eksikliklerini tamamlama konusunda yardımcı olur.

- Öğretmen adaylarına uygulama okulunda yaşadıkları sorunları çözmelerinde yardımcı olur ve gerektiğinde öğretmen adaylarını güdüleyip, onların yaptıklarını takdir eder.
- Öğretmenlik uygulamaları sürecince öğretmen adayının gelişimi ile ilgili uygulama öğretim elemanı ile düzenli görüşmeler yapar ve işbirliği içinde çalışır.

Öğretmen Adayı

Öğretmenlik uygulamaları modelinde öğretmen adayı hem lisans eğitimi sırasında hem de mezun olduktan sonra uygulama okullarına giderek öğretmenlik uygulamalarını gerçekleştirmektedir. Lisans eğitimi sırasında öğrenim gördüğü fakülte tarafından uygulama okullarına gönderilen öğretmen adayları, mezun olduktan sonra Öğretmenlik Uygulamaları Birimine başvurarak kendisi için belirlenen uygulama okuluna giderek öğretmenlik uygulamaları etkinliklerini gerçekleştirir. *Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları sürecindeki görevleri şöyle sıralanabilir:*

- Öğretmenlik uygulamaları sürecinde gerçekleştirmesi gereken etkinlikleri yerine getirmek için planlı ve düzenli çalışmak.
- Öğretmenlik uygulamaları süresince yapılan öneri ve eleştiriler doğrultusunda kendini mesleki açıdan geliştirmek.
- Öğretmenlik uygulamalarına düzenli devam etmek.
- Uygulama okulunun kurallarına uymak.

Modelin Uygulama İlkeleri

Öğretmenlik uygulamaları için geliştirilen modelin uygulanmasında izlenecek genel ilkeler şöyle sıralanabilir:

- İki aşamadan oluşan modelin birinci aşaması öğretmen adayının lisans eğitimi sırasında, Okul Deneyimi dersi adı altında uygulama okullarında gerçekleştirilecektir. Okul Deneyimi dersi öğretmen eğitimi programlarında bir ya da iki yarıyıl olarak verilebilir. Uygulama zamanı yedinci ya da sekizinci

yarıyıl olabilir. Öte yandan bu dersi aynı programda okuyan öğretmen adaylarının yarısının lisans eğitiminin yedinci yarıyılında, kalan yarısının ise lisans eğitiminin sekizinci yarıyılında alması sağlanarak, uygulama sınıflarında aynı anda bulunan öğretmen adayı sayısının azaltılması da sağlanabilir.

- Okul Deneyimi dersinde öğretmen adayları uygulama sınıflarında sadece gözlem yapmak amacıyla bulunurlar. Eğer programda bu ders iki yarıyıl süresince verilecekse, birinci yarıyıldaki öğretmen adayları uygulama sınıfında sadece gözlemci iken, ikinci yarıyılın son haftalarında uygulama öğretmenin gözetiminde ders anlatma deneyimi de yaşayabilir.
- Okul Deneyimi dersi tek bir yarıyıldaki verilse bile, öğretmen adayının en az iki farklı uygulama sınıfında gözlem yapması ve farklı uygulama öğretmenlerinin deneyimlerinden yararlanması sağlanmalıdır.
- Okul Deneyimi dersinin etkililiğini artırmak amacıyla, öğretmen adaylarının uygulama okullarında yaşadıkları deneyimleri yansıttıkları, uygulama öğretim elemanlarının da öğretmen adaylarına rehberlik yaptıkları, dönüt verdikleri eşzamanlı ya da eş zamansız sosyal medya ortamlarından yararlanılabilir.
- Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi dersindeki başarıları, uygulama öğretim elemanı ile uygulama öğretmenin birbirlerinden bağımsız olarak verdikleri notların ortalaması alınarak belirlenir.
- Modelin ikinci aşaması ise, öğretmen adayının lisans eğitimini tamamlamasının ardından, öğretmenlik uygulaması semineri / stajı adı altında uygulama okullarında gerçekleştirilecektir. Öğretmenlik uygulaması semineri / stajının süresi bir yıldır.
- Öğretmenlik uygulaması semineri / stajına katılabilmek için öğretmen adayının KPSS'den 70 ve üzerinde bir puan alması zorunludur. KPSS'den 70 ve üzerinde bir puan alamayan öğretmen adayları bu öğretmenlik uygulaması semineri / stajına katılamazlar. Bilindiği gibi öğretmen eğitimi programlarının kontenjanlarının artırılması ya da üniversitelerde yeni öğretmen eğitim programlarının açılmasıyla öğrenim gören öğretmen aday sayısı giderek artmaktadır. Bu durum, bir uygulama öğretmenine düşen öğretmen aday sayısının fazla olmasına ve dolayısıyla uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenememelerine, öğretmen adaylarının da uygulama

sürecinden istenilen verimi alamamalarına neden olmaktadır. Böyle bir düzenleme ile uygulama sınıflarında aynı anda bulunan öğretmen adayı sayısının azaltılması ve öğretmen adaylarının daha etkili bir öğretmenlik uygulaması sürecinden geçmeleri sağlanabilir.

- Mezun durumundaki öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması semineri / stajına katılabilmek için, Öğretmenlik Uygulamaları Birimine başvurur. Öğretmen aday stajını bu birimin gözetiminde ve denetiminde gerçekleştirir.
- Öğretmenlik uygulaması semineri / stajında öğretmen adayları önce uygulama sınıflarında gözlemler yapar, daha sonra ders anlatma etkinliklerini giderek artırarak, dönemin sonunda son iki üç ay sınıfın tüm sorumluluğunu alarak stajını bitirir.
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması semineri / stajındaki başarıları ise, uygulama öğretmenin yaptığı değerlendirmeler ile öğretmen adayının Öğretmenlik Uygulamaları Birimine sunduğu raporlar çerçevesinde belirlenir.
- Modelin her iki uygulama aşamasında da öğretmen adayına farklı uygulama öğretmenleri atanır ve öğretmen aday bu uygulama öğretmenlerinin rehberliğinde öğretmenlik uygulamalarını gerçekleştirir.
- Uygulama okullarının seçiminde öncelikle uygulama okulu statüsüne sahip okullar tercih edilmelidir. Bu okulların sayısı yeterli değilse, en azından her öğretmen adayının uygulama sürecinde bir süre bu statüye sahip okullardan birinde uygulama yapması sağlanmalıdır. Öğretmen adayının hem uygulama okulu statüsüne sahip okullarda hem de koşulları yeterince uygun olmayan okullarda staj yapması, hem iyi örnekleri hem de ülke gerçeklerini görmesini sağlaması açısından önemlidir.
- Uygulama öğretmenlerinin seçiminde öncelikle uzman uygulama öğretmeni statüsüne sahip öğretmenler seçilmelidir.
- Öğretmenlik uygulamaları sürecinin tümü Öğretmenlik Uygulamaları Biriminin sorumluluğunda ve denetiminde yürütülmelidir.

EKLER

Ek	Sayfa
1. Doküman İncelemesi Kapsamında İncelenen Araştırmaların Kaynak Bilgileri.....	349
2. Çalışma Evrenine Giren Eğitim Fakülteleri.....	354
3. Öğretmen Adayı Anketi.....	355
4. Uygulama Öğretim Elemanı Anketi.....	362
5. Uygulama Öğretmeni Anketi.....	367
6. MEB'e Bağlı Okullarda Anket Uygulama İzin Belgesi.....	373
7. Örneklemeye Seçilen Eğitim Fakültelerinde Anket Uygulama İzin Belgesi Örneği.....	374

EK 1

Doküman İncelemesi Kapsamında İncelenen Araştırmaların Kaynak Bilgileri

- Aksu, M. B. ve Demirtaş, H. (2006). Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II dersine ilişkin görüşleri: İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği [Elektronik versiyon]. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (11), 3-21.
- Alaz, A. ve Konur, K. B. (2009). Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersine yönelik deneyimleri. *1. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi* içinde (s. 11-25). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi. <http://oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/indexb.php?link=7> adresinden 18 Ağustos 2011 tarihinde edinilmiştir.
- Aytaç, A. (2010). *Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama öğretim elemanlığının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Aydın, S., Selçuk, A. ve Yeşilyurt, M. (2007). Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II dersine ilişkin görüşleri: Yüzüncü Yıl Üniversitesi örneği [Elektronik versiyon]. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 75-90.
- Azar, A. (2003). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine ilişkin görüşlerin yansımaları [Elektronik versiyon]. *Milli Eğitim Dergisi*, 159, Yaz.
- Baştürk, S. (2007). Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersiyle ilgili deneyimleri. E. Erginer (Ed.) 16. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi* içinde (s. 667-684). Tokat: Detay Yayıncılık.
- Baştürk, S. (2009). Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesi. *İlköğretim Online Dergisi*, 8 (2), 439-456. <http://ilkogretim-online.org.tr/vol8say2/v8s2m14.pdf> adresinden 06 Temmuz 2010 tarihinde edinilmiştir.
- Cansaran, A., İdil, Ö. ve Kalkan, M. (2006). Fen bilgisi eğitimi anabilim dallarındaki Okul Deneyimi uygulamalarının değerlendirilmesi [Elektronik versiyon]. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (1), 83-99.

- Davran, E. (2006). *İlköğretim kurumlarındaki Öğretmenlik Uygulamasının öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterliliklerini kazanmaları üzerine etkisi: Van ili örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Demircan, C. (2007). Okul Deneyimi II dersine yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi: Mersin Üniversitesi örneği [Elektronik versiyon]. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 119-132.
- Eraslan, A. (2008). Fakülte-okul işbirliği programı: matematik öğretmeni adaylarının okul uygulama dersi üzerine görüşleri [Elektronik versiyon]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 95-105.
- Eraslan, A. (2009). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması üzerine görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 3 (1), 207-221. http://www.nef.balikesir.edu.tr/~dergi/makaleler/yayinda/6/EFMED_MTE122.pdf adresinden 18 Haziran 2011 tarihinde edinilmiştir.
- Ermiş, H., Uygun, K. ve İnel, Y. (2010). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II dersi etkinliklerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications* içinde (s. 673-681). Antalya. <http://www.iconte.org/FileUpload/ks59689/File/148.pdf> adresinden 15 Temmuz 2011 tarihinde edinilmiştir.
- Gökalp, M. (2007). Atatürk Üniversitesi Ağrı Eğitim Fakültesi öğrencilerinin Okul Deneyimi dersini algılama düzeyleri [Elektronik versiyon]. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 56-63.
- Gökçe, E. ve Demirhan, C. (2005). Öğretmen adaylarının ve ilköğretim okullarında görev yapan uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması etkinliklerine ilişkin görüşleri [Elektronik versiyon]. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38 (1), 43-71.
- Gömlüksiz, M. N., Mercin, L., Bulut, İ. ve Atan, U. (2006). Okul Deneyimi II dersine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri: sorunlar ve çözüm önerileri. *Eğitim Araştırmaları*, 23, 148-158.

- Güven, İ. (2004). Sosyal bilgiler alanı öğretmen adaylarının okul uygulamalarına yönelik görüşleri üzerine nitel bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 4 (2), 271-300.
- Güzel, H., Berber, N. C. ve Oral, İ. (2010). Eğitim fakültesi uygulama okulları işbirliği programında görevli öğretmenlerin ve öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamasına yönelik görüşleri [Elektronik versiyon]. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (1), 19-36.
- Işıkoğlu, N., İvrendi, A. ve Şahin, A. (2007). Öğretmenlik uygulaması sürecine öğretmen adaylarının gözüyle derinlemesine bir bakış. *Eğitim Araştırmaları*, 26, 131-142.
- Karadüz, A., Eser, Y., Şahin, C. ve İlbay, A. B. (2009). Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre Öğretmenlik Uygulaması dersinin etkililik düzeyi [Elektronik versiyon]. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (11), 442-455.
- Katrancı, M. ve Aköz, Y. (2007). Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinden kazanımları üzerine bir araştırma. E. Erginer (Ed.) 16. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi* içinde (s. 612-617). Tokat: Detay yayıncılık.
- Katrancı, M. (2008). *Öğretmenlik uygulamasında uygulama okulu koordinatörleri ve uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarını yerine getirme düzeyleri: Kırıkkale ili örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Kılıç, D. (2004). Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğretmen adayları üzerinde etkisinin değerlendirilmesi [Elektronik versiyon]. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 172-184.
- Kocatürk, F. (2006). *Okul Deneyimi II dersi ile ilgili uygulama öğretim elemanlarının, uygulama öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Köksal, N. (2005). Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamındaki uygulamaların sınıf öğretmenlerine katkıları. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (CD)* içinde (s. 596-599). Denizli: Pamukkale Üniversitesi Yayınları.

- Kudu, M., Özbek, R. ve Bindak, R. (2006). Okul Deneyimi I uygulamasına ilişkin öğrenci algıları: Dicle Üniversitesi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (15), 99-109. <http://asosindex.com/journal-article-fulltext?id=1825/kudu.pdf> adresinden 18 Temmuz 2010 tarihinde edinilmiştir.
- Oğuz, A. (2004). Okul Deneyimi I dersinin öğretmen adayları üzerindeki etkileri [Elektronik versiyon]. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 141-162.
- Ören, F. Ş., Sevinç, Ö. S. ve Erdoğan, E. (2009). Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi derslerine yönelik tutumlarının ve görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15 (58), 217-246.
- Özkan, H. H., Albayrak, M. ve Berber, K. (2005). Öğretmen adaylarının ilköğretim okullarında yaptıkları öğretmen uygulamasının yetişmelerindeki rolü [Elektronik versiyon]. *Milli Eğitim Dergisi*, 33 (168).
- Özkılıç, R., Bilgin, A. ve Kartal, H. (2008). Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *İlköğretim Online Dergisi*, 7 (3), 726-737. <http://ilkogretim-online.org.tr/vol7say3/v7s3m15.pdf> adresinden 05 Temmuz 2010 tarihinde edinilmiştir.
- Sağ, R. (2008). The expectations of student teachers about cooperating teachers, supervisors, and practice schools. (Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinden, uygulama öğretim elemanlarından ve uygulama okullarından beklentileri). *Eurasian Journal of Educational Research*, 32, 117-132.
- Sağ, R. (2007). *Öğretmen eğitiminde uygulama öğretmenliği uygulamasının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Sağlam, A. Ç. ve Sağlam, M. (2004). Öğretmenlik Uygulaması ve Okul Deneyimi derslerinin yürütülmesinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Çağdaş Eğitim*, 305, 18-25.
- Saratlı, E. (2007). *Okul Deneyimi I dersi uygulamasında ilköğretim fen bilgisi öğretmen adaylarına sunulan danışmanlık (mentoring) hizmetinin yeterliliği: Siirt ili örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Şahin, Ç. (2003). *Eğitim fakültelerindeki öğretmenlik uygulaması dersinin öğrenme öğretme süreci açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Şahin, Ç. (2004). Okul Deneyimi II işbirliğinde tarafların karşılıklı beklentileri [Elektronik versiyon]. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3 (1), 29-42.
- Şahin, Ç., Şenel, T. ve İpek, H. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında karşılaştıkları problemlerin belirlenmesi. E. Erginer (Ed.) 16. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi* içinde (s. 269-274). Tokat: Detay yayıncılık.
- Turgut, M., Yılmaz, S. ve Firuzan, A. R. (2008). Okul Deneyimi uygulama sürecinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *Üniversite ve Toplum*, 8 (2), 1-26. <http://www.universite-toplum.org/pdf/pdf.php?id=361> adresinden 18 Temmuz 2010 tarihinde edinilmiştir.
- Türnüklü, E.D., Köroğlu, H., Ceyhan, A. ve Yavuz, G. (2004). Yeniden yapılandırma çerçevesinde öğretmen adaylarının eğitim programında yer alan Okul Deneyimi dersi üzerine bir çalışma. *Çağdaş Eğitim*, 309, 15-23.
- Yeşil, R. ve Çalışkan, N. (2006a). Okul Deneyimi I dersinde işbirliği sürecinin değerlendirilmesi: Kırşehir Eğitim Fakültesi örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 46, 277-310.
- Yeşil, R. ve Çalışkan, N. (2006b). Okul Deneyimi I dersinden öğrencilerin beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma düzeyleri [Elektronik versiyon]. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 55-72.
- Yıldız, H. (2006). *YÖK / Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında yer alan Okul Deneyimi II etkinliklerinin değerlendirilmesi: Sivas ili Cumhuriyet Üniversitesi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

EK 2

Çalışma Evrenine Giren Eğitim Fakülteleri

1. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi
2. Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi *
3. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi *
4. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi
5. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi
6. Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi
7. Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi
8. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi
9. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi
10. Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi
11. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi
12. Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi
13. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
14. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi
15. İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi
16. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi
17. Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi
18. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi
19. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi
20. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi
21. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi
22. Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi
23. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi *
24. Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi *
25. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi

* işareti ile gösterilen üniversitelerin eğitim fakültelerinin söz konusu programlarının tümünün son sınıf öğrencileri bulunmamaktadır.

EK 3

OKUL DENEYİMİ VE ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSLERİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLARI VE BU SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNE DÖNÜK ÖNERİLERİ BELİRLEME ANKETİ

Sevgili Öğretmen Adayı,

Bu anket, öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaştıkları sorunları ve bu sorunların çözümüne dönük önerilerini belirlemek amacıyla yapılan doktora tezi araştırması verilerini toplamak için hazırlanmıştır. Bu anket ile toplanacak bilgiler sadece bilimsel amaçla kullanılacak olup gizli tutulacaktır. Ankete kimliğinizi belli edecek herhangi bir şey yazmanız gerekmemektedir.

Anket dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sizlerle ilgili **kişisel bilgilere**, ikinci bölümde Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin **uygulama sürecine** ilişkin maddelere, üçüncü bölümde bu derslerde karşılaşılan **sorunlara** dönük maddelere, dördüncü bölümde ise bu **sorunların çözümüne dönük önerileri** içeren maddelere yer verilmiştir. Yapılan araştırmanın amacına ulaşması, sizin anketteki maddeleri içten, doğru ve eksiksiz yanıtlamanıza bağlıdır. Bu nedenle, lütfen anketteki her bir maddeyi titizlikle okuyarak gerçekçi biçimde yanıtlayınız. Açık uçlu soruları lütfen boş bırakmayınız.

Yapacağınız katkı için şimdiden teşekkür ederim.

Öğr. Gör. İnci Zeynep ÖZONAY

İletişim
e-posta: incizo@anadolu.edu.tr

Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

- **Cinsiyetiniz** ☐ Kadın ☐ Erkek

- **Öğrenim gördüğünüz**
Üniversite :

Program / Branş	☐ Sınıf Öğretmenliği	☐ Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
	☐ Türkçe Öğretmenliği	☐ Fen Bilgisi Öğretmenliği
	☐ İlköğretim Matematik Öğretmenliği	

EK 3 Devam

BÖLÜM II

Aşağıda Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin **uygulama sürecine** ilişkin sorulara yer verilmiştir. Aldığınız bu iki dersi düşünerek size uygun gelen seçeneği, ilgili kutucuğa (X) işareti koyarak yanıtlayınız.

Maddeler		Evet	Hayır	Kısmen
Uygulama öğretmenim;				
1	mesleki bilgi, davranış ve deneyim açısından benim için iyi bir modeldi.			
2	Okul Deneyimi dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahipti.			
3	Okul Deneyimi dersinde uygulama öncesinde hazırladığım dönem planımı inceledi.			
4	Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahipti.			
5	Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öncesinde hazırladığım dönem planımı inceledi.			
6	Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde görev almaya istekliydi.			
Uygulama öğretim elemanım;				
7	Okul Deneyimi dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahipti.			
8	Okul Deneyimi dersinde uygulama öncesinde dönem planımı hazırlarken bana yardımcı oldu.			
9	Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve kendi sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahipti.			
10	Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öncesinde dönem planımı hazırlarken bana yardımcı oldu.			
11	Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde görev almaya istekliydi.			
Uygulama okulu yöneticileri;				
12	Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama süreci ve kendi sorumlulukları konusunda yeterince bilgi sahibiydiler.			

13. Uygulama öğretmeniniz öğretmenlik uygulaması dersinde, uygulama sınıfında size kaç kez ders anlatma olanağı sundu?

() Hiç sunmadı () 1-2 kez () 3-4 kez () 5 kez ve daha fazla

14. Uygulama öğretim elemanınız uygulama sınıfında siz ders anlatırken izlemeye kaç kez geldi?

() Hiç gelmedi () 1 kez () 2 kez () 3 kez ve daha fazla

EK 3 Devam

BÖLÜM III

Aşağıda Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin değerlendirilmesine dönük yapılan araştırmalarda ortaya konulmuş **sorunlara** yer verilmiştir. Aldığımız bu iki dersi düşünerek size uygun gelen seçeneği, ilgili kutucuğa (X) işareti koyarak yanıtlayınız.

Maddeler		Tamamen katılıyorum	Oldukça çok katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılmıyorum
Uygulama öğretmenim Okul Deneyimi dersinde;						
1	uygulama okulunun kuralları (çalışma saatleri vb.) ve okulun öğretmen adaylarından beklentileri konusunda beni bilgilendirdi.					
2	uygulama okulunun araç gereç olanakları ve fiziki donanımı (laboratuvar, teknoloji sınıfı vb.) konusunda beni bilgilendirdi.					
3	uygulama okuldaki öğretmenler ve yöneticilerin görevleri konusunda beni bilgilendirdi.					
4	okul ve sınıf ortamındaki gözlemlerim için hazırladığım gözlem planımı inceleyerek yönlendirmeler yaptı.					
5	benimle okul ve sınıf ortamında yaptığım gözlemlerimle ilgili görüş alışverişinde bulundu.					
6	bana sınıf ortamı dışında da (okul bahçesi, öğretmenler odası, laboratuvar vb.) kendisini gözleme olanağı sundu.					
7	gözlem ödevlerimi hazırlarken bana rehberlik yaptı.					
8	sınıf dışındaki etkinliklerle ilgili hazırladığım raporlarda (okulun işleyişi, okul yönetimi, sosyal etkinlikler vb.) bana rehberlik yaptı.					
9	uygulama sınıfını bana / bize bırakıp sınıftan ayrılıyordu.					
Uygulama öğretmenim Öğretmenlik Uygulaması dersinde;						
10	sınıfında kullandığı öğretim planlarını benimle paylaştı.					
11	sınıfında kullandığı öğretim materyallerini ve bilgi kaynaklarını (ders kitapları, ünite dergileri vb.) benimle paylaştı.					
12	ders anlatımım öncesinde hazırladığım ders planımla ilgili bana yeterli dönüt verdi.					
13	ders anlatımım öncesinde önemli konularda (sınıf yönetimi, öğrencilerin özellikleri, zaman yönetimi vb.) bana rehberlik yaptı.					
14	gereksinim duyduğumda okulun fiziksel olanaklarından (laboratuvar, araç-gereç vb.) yararlanma konusunda bana yardımcı oldu.					
15	uygulama sınıfında ben ders anlatırken anlatımım ile ilgili notlar alarak, gözlem formu doldurdu.					
16	ders anlattıktan sonra bana sunumum ile ilgili yeterli dönüt verdi.					
17	bana fakültede öğrendiğim bilgileri (yeni öğretim yöntem ve teknikleri, araç-gereç vb.) uygulama sınıfında deneme olanağı sundu.					
18	uygulama sınıfını bana / bize bırakıp sınıftan ayrılıyordu.					
19	uygulama süresince bana düzenli dönütler vererek, hatalarımı düzeltmem konusunda rehberlik yaptı.					
Uygulama öğretmenim uygulama süresince;						
20	yaptıklarımı takdir etti ve beni derse karşı güdüledi.					
21	uygulama okulunda karşılaştığım sorunları çözmemde bana yardımcı oldu.					

EK 3 Devam

<i>Maddeler</i>		Tamamen katılıyorum	Oldukça çok katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılıyorum
22	bizimle sıcak bir ilişki kurdu.					
23	bizlere, sınıfta bir fazlalık, bir sorun, düzeni bozan kişi gibi hissetmemize neden olacak şekilde davrandı.					
24	bizimle yeterince ilgilenmedi.					
25	uygulama sınıfında birlikte olduğum öğretmen adayı arkadaşlarıma farklı bana farklı davranıyordu.					
26	uygulama sınıfında anlattığımız konuları izleyen derslerde yeniden anlatıyordu.					
27	sınıftaki öğrencilerle etkili iletişim kurmamda bana yardımcı oldu.					
28	anlattığım dersi izlerken konuşmamı bölerek anlatımım ile ilgili gerekli düzeltmelerde bulundu.					
<i>Uygulama öğretim elemanım Okul Deneyimi dersinde;</i>						
29	dersin amaçları ve ders süresince bizden beklenenler konusunda bizi yeterince bilgilendirdi.					
30	okul ve sınıf ortamlarındaki gözlemlerimde kullanacağım gözlem formlarının nasıl doldurulması gerektiği konusunda beni bilgilendirdi.					
31	okul ve sınıf ortamındaki gözlemlerim için hazırladığım gözlem planımı inceleyerek yönlendirmeler yaptı.					
32	ödevlerimle ilgili bana düzenli dönütler verdi.					
33	düzenli olarak bizlerle bir araya gelip uygulama sürecini izledi.					
<i>Uygulama öğretim elemanım Öğretmenlik Uygulaması dersinde;</i>						
34	dersin amaçları ve ders süresince bizden beklenenler konusunda bizi yeterince bilgilendirdi.					
35	uygulama sınıfındaki ders anlatımım öncesinde nelere dikkat etmem gerektiği konusunda beni bilgilendirdi.					
36	uygulama sınıfındaki ders anlatımım öncesinde hazırladığım ders planımı inceleyerek dönüt verdi.					
37	uygulama sınıfındaki ders anlatımımdan sonra sunumumla ilgili yeterli dönüt verdi.					
38	uygulama süresince bana düzenli dönütler vererek, hatalarımı düzeltmem konusunda rehberlik yaptı.					
<i>Uygulama öğretim elemanım uygulama süresince;</i>						
39	yaptıklarımı takdir etti ve beni derse karşı güdüledi.					
40	uygulama okulunda karşılaştığım sorunları çözmemde bana yardımcı oldu.					
41	bizimle sıcak bir ilişki kurdu.					
42	bizimle yeterince ilgilenmedi.					
43	uygulama sınıfında anlattığım dersi izlerken konuşmamı bölerek anlatımım ile ilgili gerekli düzeltmelerde bulundu.					

EK 3 Devam

<i>Maddeler</i>		Tamamen katılıyorum	Oldukça çok katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılıyorum
<i>Uygulama okulu yöneticileri;</i>						
44	bize uygulama okulunda gerçekleştirilen ders dışı etkinlikleri tanıma ve onlara katılma olanağı sağladılar.					
45	bizlerle sıcak bir ilişki kurdular.					
46	uygulama okulunda karşılaştığımız sorunları çözmemizde bize yardımcı oldular.					
47	bizlere, okulda bir fazlalık, bir sorun, düzeni bozan kişi gibi hissetmemize neden olacak şekilde davrandılar.					
<i>Uygulama sürecinin bütününe ilişkin maddeler</i>						
48	Uygulama süresince neleri yapmam gerektiği konusunda yeterince bilgi sahibiydim.					
49	Okul Deneyimi dersi bana sıkıcı geliyordu.					
50	Öğretmenlik Uygulaması dersi bana sıkıcı geliyordu.					
51	Uygulama sınıfındaki ders anlatımlarım için ders planı hazırlarken zorlanıyordum.					
52	Uygulama sınıfında ders anlatırken zamanı etkili kullanamadım.					
53	Uygulama sınıfında ders anlatırken heyecan, sesimin titremesi, sınıf seviyesine inememek, zamanı yetiştirememek vb. nedenlerden dolayı çok kaygılıydim.					
54	Uygulama sınıfında ders anlatırken sınıf yönetiminde zorlanıyordum.					
55	Uygulama sınıfında kendimi sınıfta yabancı gibi hissediyorum.					
56	Okul Deneyimi dersinin bana yararlı olduğuna inanmıyorum.					
57	Öğretmenlik Uygulaması dersinin bana yararlı olduğuna inanmıyorum.					
58	Okul Deneyimi dersinin süresi amaçlara ulaşmada yeterlidir.					
59	Okul Deneyimi dersinde gözlem yapma süremiz yeterlidir.					
60	Okul Deneyimi dersindeki başarımın etkili bir şekilde değerlendirildiğine inanmıyorum.					
61	Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresi amaçlara ulaşmada yeterlidir.					
62	Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama sınıfındaki ders anlatım uygulamalarım sayıca yeterli değildi.					
63	Öğretmenlik Uygulaması dersindeki başarımın etkili bir şekilde değerlendirildiğine inanmıyorum.					
64	Fakültemde edindiğim bilgilerle uygulamada karşılaştıklarım birbiri ile tutarlı değildi.					
65	Uygulama okulum araç- gereç, fiziksel altyapı vb. yönlerden yetersizdir.					
66	Uygulama okulumda öğretmenler odasını ders hazırlığı yapmak ya da dinlenmek için kullanabiliyordum.					

EK 3 Devam

	<i>Maddeler</i>	Tamamen katılıyorum	Oldukça çok katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılıyorum
67	Uygulama okulunda branşım dışındaki dersleri gözlemek durumunda kaldım.					
68	Uygulama sınıflarının çok kalabalık olması gözlem yapmamızı güçleştiriyordu.					
69	Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine devam etmekte (uygulama okulunun uzaklığı, okul programının çakışması vb.) zorluklar yaşadım.					
70	Uygulama sınıfindaki öğrencilerle etkili bir iletişim kuramadım.					
71	Uygulama sınıfında öğrenciler bana bir öğretmen olarak saygı göstermediler.					
72	Uygulama öğretmenimle uygulama süreçleriyle ilgili düzenli görüşmeler yaptım.					

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde önceki sayfalarda yazılan sorunlar dışında başka karşılaştığınız sorunlar varsa lütfen buraya yazınız.

.....

.....

.....

.....

BÖLÜM IV

Aşağıda Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara dönük yapılan araştırmalarla ortaya konulan **çözüm önerilerine** yer verilmiştir. Aldığınız bu iki dersi de düşünerek size uygun gelen seçeneğin altına (X) işareti koyarak yanıtlayınız.

	<i>Maddeler</i>	Tamamen katılıyorum	Oldukça çok katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılıyorum
1	Uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde nasıl rehberlik yapacakları konusunda eğitim verilmelidir.					
2	Uygulama öğretmenlerinin seçiminde kullanılacak (gönüllülük, mesleki deneyim, alanında uzman olma, mesleğini sevmeye vb.) ölçütler geliştirilmelidir.					
3	Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duydukları (gözlem yapma, ders planı hazırlama, ders anlatma vb.) konularda rehberlik yapmalıdır.					
4	Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.					
5	Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duyduklarında okulun fiziksel olanaklarından (laboratuvar, araç-gereç vb.) yararlanmalarını konusunda yardım etmelidir.					
6	Öğretmen adayları uygulama sınıfına öğretmen olarak tanıtılmalıdır.					
7	Uygulama öğretim elemanlarının seçiminde esas alınacak ölçütler geliştirilmelidir.					

EK 3 Devam

Maddeler		Tamamen katılıyorum	Oldukça çok katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılıyorum
8	Uygulama öğretim elemanlarının sorumluluğuna verilen öğretmen adayı sayısı ya da öğretim elemanının ders yükü azaltılmalıdır.					
9	Uygulama öğretim elemanları uygulama sürecinin başında öğretmen adaylarını, dersin amaçları, uygulama süreci ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmelidir.					
10	Uygulama öğretim elemanları gözlem formlarının ve diğer uygulama belgelerinin nasıl doldurulması gerektiği konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirmelidir.					
11	Uygulama öğretim elemanları her hafta öğretmen adaylarıyla bir araya gelerek, öğretmen adaylarının gözlem raporlarını ve ödevlerini inceleyip dönüt vermelidir.					
12	Uygulama öğretim elemanları da öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarını ve öğretim materyallerini kontrol etmelidirler.					
13	Uygulama öğretim elemanları uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının ders anlatımlarını izledikten sonra yeterli dönüt vermelidir.					
14	Uygulama öğretim elemanları öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.					
15	Okul Deneyimi dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.					
16	Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının farklı sınıflarda da gözlem yapmaları sağlanmalıdır.					
17	Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.					
18	Uygulama sınıfında aynı anda en fazla iki öğretmen adayı bulunmalıdır.					
19	Uygulama okulları belirlenirken okulun fiziksel alt yapısı, araç-gereç olanakları, ulaşımın kolay olması gibi ölçütler dikkate alınmalıdır.					
20	Uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının rahat gözlem yapabilmeleri için yer düzenlemeleri yapılmalıdır.					
21	Uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve okul yöneticilerine uygulama sürecinin başında uygulama dersleriyle ilgili (sorumlulukları, amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda eğitim verilmelidir.					
22	Uygulama sürecinin başında ve sonunda görev alan tüm ilgililer bir araya gelerek, süreçten beklentilerini, karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini görüşmelidirler.					
23	Uygulamalar sürerken de fakülte koordinatörü ve okul koordinatörü belirli aralıklarla bir araya gelerek, uygulama sürecini değerlendirmeli ve karşılaşılan sorunlara dönük önlemler almalıdırlar.					
24	Uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri uygulama sürecini değerlendirmeye ve geliştirmeye dönük düzenli görüşmeler yapmalıdır.					

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaştığınız sorunlara dönük yukarıda yazılan çözüm önerileri dışında başka önerileriniz varsa lütfen buraya yazınız.

.....

.....

.....

.....

EK 4

**OKUL DENEYİMİ VE ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSLERİNDE
KARŞILAŞILAN SORUNLARI VE BU SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNE DÖNÜK
ÖNERİLERİ BELİRLEME ANKETİ**

Sayın Uygulama Öğretim Elemanı,

Bu anket, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri kapsamında öğretmen adaylarının mesleki yönden yetişmelerinde kılavuzluk yapan siz uygulama öğretim elemanlarının, karşılaştıkları sorunları ve bu sorunların çözümüne dönük önerilerinizi belirlemek amacıyla yapılan doktora tezi araştırması verilerini toplamak için hazırlanmıştır. Bu anket ile toplanacak bilgiler sadece bilimsel amaçla kullanılacak olup, gizli tutulacaktır. Ankete kimliğinizi belli edecek herhangi bir şey yazmanız gerekmemektedir.

Anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sizlerle ilgili **kişisel bilgilere**, ikinci bölümde Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan **sorunlara** dönük maddelere, üçüncü bölümde ise bu **sorunların çözümüne dönük önerileri** içeren maddelere yer verilmiştir. Yapılan araştırmanın amacına ulaşması, sizin anketteki maddeleri içten, doğru ve eksiksiz yanıtlamanıza bağlıdır. Bu nedenle, lütfen anketteki her bir maddeyi titizlikle okuyunuz ve gerçekçi biçimde yanıtlayınız.

Yapacağınız katkı için şimdiden teşekkür ederim.

Öğr. Gör. İnci Zeynep ÖZONAY

İletişim
e-posta: incizo@anadolu.edu.tr

Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

- **Cinsiyetiniz** ☐ Kadın ☐ Erkek
- **Görev yaptığınız**
Üniversite :
Anabilim Dalı :
- **Akademik ünvanınız:**
☐ Prof. Dr. ☐ Yard. Doç. Dr. ☐ Öğr. Gör.
☐ Doç. Dr. ☐ Öğr. Gör. Dr. ☐ Başka
- **Fakültedeki görevinizden önce bir okulda öğretmen olarak çalıştınız mı?**
☐ Hayır ☐ Evet. (Yanıtınız evet ise kaç yıl?)
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ve daha fazla
- **Uygulama öğretim elemanı olarak 2010-2011 öğretim yılı bahar döneminde ve önceki öğretim dönemlerinde sorumlu olduğunuz dersler:**
☐ Sadece Okul Deneyimi
☐ Sadece Öğretmenlik Uygulaması
☐ Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması
- **Uygulama öğretim elemanı olarak görevinizdeki deneyimiz:**
☐ Okul Deneyimi.....yıl
☐ Öğretmenlik Uygulaması.....yıl
- **Uygulama öğretim elemanlığı konusunda fakülte içinde düzenlenmiş bir seminere katıldınız mı?**
☐ Hayır ☐ Evet. (Yanıtınız evet ise kaç kez?)
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ve daha fazla

EK 4 Devam

BÖLÜM II

Aşağıda Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin **uygulama sürecine** ilişkin sorulara yer verilmiştir. Sorumlusu olduğunuz bu iki dersi düşünerek size uygun gelen seçeneği, ilgili kutucuğa (X) işareti koyarak ya da ilgili boşluğu doldurarak yanıtlayınız.

1. **Okul Deneyimi** dersi ile ilgili (sorumluluklarınız, dersin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?
☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
2. Okul Deneyimi dersinde uygulama öncesinde öğretmen adaylarına dönem planını hazırlarken yardımcı oldunuz mu?
☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
3. **Öğretmenlik Uygulaması** dersi ile ilgili (sorumluluklarınız, dersin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?
☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
4. Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öncesinde öğretmen adaylarına dönem planını hazırlarken yardımcı oldunuz mu?
☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
5. Okul Deneyimi ya da Öğretmenlik Uygulaması derslerinde uygulama öğretim elemanı olarak görev almak istediniz mi?
☐ Evet ☐ Hayır

Eğer yanıtınız **hayır** ise nedenini kısaca yazınız.

.....

.....

.....

6. Sorumluluğunuzdaki her bir öğretmen adayının uygulama sınıfındaki ders anlatımlarını izlemeye ortalama kaç kez gidebildiniz?
☐ Hiç gitmedim. ☐ 1 kez ☐ 2 kez ☐ 3 kez ve daha fazla

Eğer yanıtınız **1 kez** ya da **hiç** ise nedenini kısaca yazınız.

.....

.....

.....

BÖLÜM III

Aşağıda Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin değerlendirilmesine dönük yapılan araştırmalarda ortaya konulmuş **sorunlara** yer verilmiştir. Sorumlusu olduğunuz bu iki dersi düşünerek size uygun gelen seçeneğin altına (X) işareti koyarak yanıtlayınız.

<i>Maddeler</i>		Tamamen katılıyorum	Oldukça çok katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılıyorum
Okul Deneyimi dersinde;						
1	dersin amaçları ve ders süresince kendilerinden beklenenler konusunda öğretmen adaylarını yeterince bilgilendirdim.					
2	öğretmen adaylarını okul ve sınıf ortamlarındaki gözlemlerinde kullanacakları gözlem formlarının nasıl doldurulması gerektiği konusunda bilgilendirdim.					

EK 4 Devam

<i>Maddeler</i>		Tamamen katılıyorum	Oldukça çok katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılıyorum
3	öğretmen adaylarının okul ve sınıf ortamındaki gözlemleri için hazırladıkları gözlem planlarını inceleyerek yönlendirmeler yaptım.					
4	öğretmen adaylarına hazırladıkları ödevleriyle ilgili düzenli dönütler verdim.					
5	öğretmen adaylarıyla düzenli olarak bir araya gelip uygulama süreci hakkında bilgi aldım.					
Öğretmenlik Uygulaması dersinde;						
6	dersin amaçları ve ders süresince kendilerinden beklenenler konusunda öğretmen adaylarını yeterince bilgilendirdim.					
7	uygulama sınıfındaki ders anlatımları öncesinde öğretmen adaylarını nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda bilgilendirdim.					
8	öğretmen adaylarına uygulama sınıflarındaki ders anlatımları öncesinde hazırladıkları ders planlarını inceleyerek dönüt verdim.					
9	öğretmen adaylarına uygulama sınıflarındaki ders anlatımlarından sonra, sunumlarıyla ilgili yeterli dönüt verdim.					
10	öğretmen adaylarına uygulama süresince düzenli dönütler vererek, hatalarını düzeltmelerinde rehberlik yaptım.					
Uygulama sürecinin bütününe ilişkin maddeler						
11	Öğretmen adaylarının yaptıklarını takdir ettim ve onları derse karşı güdüledim.					
12	Öğretmen adaylarına uygulama okulunda karşılaştıkları sorunları çözmelerinde yardımcı oldum.					
13	Öğretmen adaylarıyla aramızda sıcak bir ilişki kuruldu.					
14	Öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenemedim.					
15	Öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında anlattıkları dersleri izlerken anında gerekli düzeltmelerde bulundum.					
16	Öğretmen adayları uygulama derslerine karşı isteksizlerdi.					
17	Okul Deneyimi dersinin süresi amaçlara ulaşmada yeterlidir.					
18	Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının gözlem yapma süreleri yeterlidir.					
19	Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının başarısı etkili bir şekilde ölçülmüyordu.					
20	Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresi amaçlara ulaşmada yeterlidir.					
21	Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının sınıftaki ders anlatma uygulamaları sayıca yeterli değildi.					
22	Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının başarısı etkili bir şekilde ölçülmüyordu.					
23	Uygulama öğretmenleriyle öğretmen adaylarının uygulama süreçlerine ilişkin düzenli görüşmeler yaptım.					
24	Uygulama okulundaki uygulama öğretmenleriyle etkili bir iletişim kurduk.					
25	Uygulama süreci boyunca uygulama öğretim elemanları ile fakültenin uygulama koordinatörleri, uygulama okulu yöneticileri ve uygulama öğretmenleri arasında etkili bir iletişim ve işbirliği vardı.					

EK 4 Devam

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yukarıda yazılan sorunlar dışında başka karşılaştığınız sorunlar varsa lütfen buraya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

BÖLÜM IV

Aşağıda Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan sorunlara dönük yapılan araştırmalarla ortaya konulan **çözüm önerilerine** yer verilmiştir. Sorumlusu olduğunuz bu iki dersi düşünerek size uygun gelen seçeneğin altına (X) işareti koyarak yanıtlayınız.

	<i>Maddeler</i>	Tamamen katılıyorum	Oldukça çok katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılıyorum
1	Uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde nasıl rehberlik yapacakları konusunda eğitim verilmelidir.					
2	Uygulama öğretmenlerinin seçiminde kullanılacak (gönüllülük, mesleki deneyim, alanında uzman olma, mesleğini sevmeye vb.) ölçütler geliştirilmelidir.					
3	Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duydukları (gözlem yapma, ders planı hazırlama, ders anlatma vb.) konularda rehberlik yapmalıdır.					
4	Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.					
5	Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duyduklarında okulun fiziksel olanaklarından (laboratuvar, araç-gereç vb.) yararlanmalarını konusunda yardım etmelidir.					
6	Öğretmen adayları uygulama sınıfına öğretmen olarak tanıtılmalıdır.					
7	Uygulama öğretim elemanlarının seçiminde esas alınacak ölçütler geliştirilmelidir.					
8	Uygulama öğretim elemanlarının sorumluluğuna verilen öğretmen adayı sayısı ya da öğretim elemanının ders yükü azaltılmalıdır.					
9	Uygulama öğretim elemanları uygulama sürecinin başında öğretmen adaylarını, dersin amaçları, uygulama süreci ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmelidir.					
10	Uygulama öğretim elemanları gözlem formlarının ve diğer uygulama belgelerinin nasıl doldurulması gerektiği konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirmelidir.					
11	Uygulama öğretim elemanları her hafta öğretmen adaylarıyla bir araya gelerek, öğretmen adaylarının gözlem raporlarını ve ödevlerini inceleyip dönüt vermelidir.					
12	Uygulama öğretim elemanları da öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarını ve öğretim materyallerini kontrol etmelidirler.					
13	Uygulama öğretim elemanları uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının ders anlatımlarını izledikten sonra yeterli dönüt vermelidir.					

EK 4 Devam

Maddeler		Tamamen katılıyorum	Oldukça çok katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılıyorum
14	Uygulama öğretim elemanları öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.					
15	Okul Deneyimi dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.					
16	Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının farklı sınıflarda da gözlem yapmaları sağlanmalıdır.					
17	Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.					
18	Uygulama sınıfında aynı anda en fazla iki öğretmen adayı bulunmalıdır.					
19	Uygulama okulları belirlenirken okulun fiziksel alt yapısı, araç-gereç olanakları, ulaşımın kolay olması gibi ölçütler dikkate alınmalıdır.					
20	Uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının rahat gözlem yapabilmeleri için yer düzenlemeleri yapılmalıdır.					
21	Uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve okul yöneticilerine uygulama sürecinin başında uygulama dersleriyle ilgili (sorumlulukları, amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda eğitim verilmelidir.					
22	Uygulama sürecinin başında ve sonunda görev alan tüm ilgililer bir araya gelerek, süreçten beklentilerini, karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini görüşmelidirler.					
23	Uygulamalar sürerken de fakülte koordinatörü ve okul koordinatörü belirli aralıklarla bir araya gelerek, uygulama sürecini değerlendirmeli ve karşılaşılan sorunlara dönük önlemler almalıdırlar.					
24	Uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri uygulama sürecini değerlendirmeye ve geliştirmeye dönük düzenli görüşmeler yapmalıdır.					

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaştığınız sorunlara dönük yukarıda yazılan çözüm önerileri dışında başka önerileriniz varsa lütfen buraya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK 5

OKUL DENEYİMİ VE ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSLERİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLARI VE BU SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNE DÖNÜK ÖNERİLERİ BELİRLEME ANKETİ

Sayın Uygulama Öğretmeni,

Bu anket, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri kapsamında okullarda, öğretmen adaylarının mesleki yönden yetişmelerinde kılavuzluk yapan siz uygulama öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunları ve bu sorunların çözümüne dönük önerilerinizi belirlemek amacıyla yapılan doktora tezi araştırması verilerini toplamak için hazırlanmıştır. Bu anket ile toplanacak bilgiler sadece bilimsel amaçla kullanılacak olup gizli tutulacaktır. Ankete kimliğinizi belli edecek herhangi bir şey yazmanız gerekmemektedir.

Anket dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sizlerle ilgili **kişisel bilgilere**, ikinci bölümde Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin **uygulama sürecine** ilişkin maddelere, üçüncü bölümde bu derslerde karşılaşılan **sorunlara** dönük maddelere, dördüncü bölümde ise bu **sorunların çözümüne dönük önerileri** içeren maddelere yer verilmiştir. Yapılan araştırmanın amacına ulaşması, sizin anketteki maddeleri içten, doğru ve eksiksiz yanıtlamanıza bağlıdır. Bu nedenle, lütfen anketteki her bir maddeyi titizlikle okuyarak gerçekçi biçimde yanıtlayınız. Açık uçlu soruları lütfen boş bırakmayınız.

Yapacağınız katkı için şimdiden teşekkür ederim.

Öğr. Gör. İnci Zeynep ÖZONAY

İletişim
e-posta: incizo@anadolu.edu.tr

Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

- **Cinsiyetiniz** ☐ Kadın ☐ Erkek
- **Görev yaptığınız il :**
- **Branşınız :**
- **En son bitirdiğiniz programın niteliği:**
☐ 2 yıllık önlisans ☐ 4 yıllık lisans ☐ Yüksek lisans ☐ Doktora
- **Öğretmenlikteki deneyiminiz:**yıl
- **Uygulama öğretmeni olarak 2010-2011 öğretim yılı bahar döneminde ve daha önceki öğretim dönemlerinde sorumlu olduğunuz dersler:**
☐ Sadece Okul Deneyimi
☐ Sadece Öğretmenlik Uygulaması
☐ Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması
- **Uygulama öğretmenliğindeki deneyiminiz:**
☐ Okul Deneyimi.....yıl
☐ Öğretmenlik Uygulaması.....yıl
- **Uygulama öğretmenliği konusunda hizmetiçi eğitim etkinliğine katıldınız mı?**
☐ Hayır ☐ Evet. (Yanıtınız evet ise kaç kez?)
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ve daha fazla

EK 5 Devam

BÖLÜM II

Aşağıda Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin **uygulama sürecine** ilişkin sorulara yer verilmiştir. Sorumlusu olduğunuz bu iki dersi düşünerek size uygun gelen seçeneği, ilgili kutucuğa (X) işareti koyarak ya da ilgili boşluğu doldurarak yanıtlayınız.

1. **Okul Deneyimi** dersi ile ilgili (sorumluluklarınız, dersin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?
☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
2. Okul Deneyimi dersi kapsamında uygulama öncesinde öğretmen adaylarının hazırladığı dönem planını incelediniz mi?
☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
3. **Öğretmenlik Uygulaması** dersi ile ilgili (sorumluluklarınız, dersin amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?
☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
4. Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama öncesinde öğretmen adaylarının hazırladığı dönem planını incelediniz mi?
☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
5. Okul Deneyimi ya da Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmeni olarak görev almak istediniz mi?
☐ Evet ☐ Hayır
 Eğer yanıtınız **hayır** ise nedenini kısaca yazınız.

6. Sorumluluğunuzdaki bir öğretmen adayına sınıfınızda öğretmenlik uygulaması kapsamında ortalama kaç kez ders anlatma olanağı sundunuz?
☐ Hiç sunmadım. ☐ 1-2 kez ☐ 3-4 kez ☐ 5 kez ve daha fazla
 Eğer yanıtınız **1-2 kez** ya da **hiç** ise nedenini kısaca yazınız.

7. Uygulama öğretim elemanı bir öğretmen adayının uygulama sınıfındaki ders anlatımını izlemeye ortalama kaç kez geldi?
☐ Hiç gelmedi ☐ 1 kez ☐ 2 kez ☐ 3 kez ve daha fazla

BÖLÜM III

Aşağıda Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin değerlendirilmesine dönük yapılan araştırmalarda ortaya konulmuş **sorunlara** yer verilmiştir. Sorumlusu olduğunuz bu iki dersi düşünerek size uygun gelen seçeneğin altına (X) işareti koyarak yanıtlayınız.

Maddeler		Tamamen katılıyorum	Oldukça çok katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılıyorum
Okul Deneyimi dersinde;						
1	uygulama okulunun kuralları (çalışma saatleri vb.) ve okulun öğretmen adaylarından beklentileri konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirdim.					

EK 5 Devam

<i>Maddeler</i>		Tamamen katılıyorum	Oldukça çok katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılıyorum
2	uygulama okulunun araç-gereç olanakları ve fiziki donanımı (laboratuvar, teknoloji sınıfı vb.) konusunda öğretmen adaylarımı bilgilendirdim.					
3	uygulama okuldaki öğretmenler ve yöneticilerin görevleri konusunda öğretmen adaylarımı bilgilendirdim.					
4	öğretmen adaylarının okul ve sınıf ortamındaki gözlemleri için hazırladıkları gözlem planlarını inceleyerek yönlendirmeler yaptım.					
5	öğretmen adaylarıyla okul ve sınıf ortamında yaptıkları gözlemlerle ilgili görüş alışverişinde bulundum.					
6	öğretmen adaylarına sınıf ortamı dışında da (okul bahçesi, öğretmenler odası, laboratuvar vb.) beni gözleme olanağı sundum.					
7	öğretmen adaylarına gözlem ödevlerini hazırlarken rehberlik yaptım.					
8	öğretmen adaylarına sınıf dışındaki etkinliklerle ilgili hazırladıkları raporlarda (okulun işleyişi, okul yönetimi, sosyal etkinlikler vb.) rehberlik yaptım.					
Öğretmenlik Uygulaması dersinde;						
9	sınıfımda kullandığım öğretim planlarını öğretmen adaylarıyla paylaştım.					
10	sınıfımda kullandığım öğretim materyallerini ve bilgi kaynaklarımı (ders kitapları, ünite dergileri vb.) öğretmen adaylarıyla paylaştım.					
11	öğretmen adaylarına ders anlatımları öncesinde hazırladıkları ders planları ile ilgili yeterli dönüt verdim.					
12	öğretmen adaylarına ders anlatımları öncesinde önemli konularda (sınıf yönetimi, öğrencilerin özellikleri, zaman yönetimi vb.) rehberlik yaptım.					
13	gereksinim duyduklarında öğretmen adaylarına okulun fiziksel olanaklarından (laboratuvar, araç-gereç vb.) yararlanma konusunda yardımcı oldum.					
14	öğretmen adayları uygulama sınıflarında ders anlatırken anlatımlarıyla ilgili notlar alarak gözlem formu doldurdum.					
15	öğretmen adaylarına uygulama sınıflarında ders anlattıktan sonra sunumlarıyla ilgili yeterli dönüt verdim.					
16	öğretmen adaylarına fakültede öğrendikleri bilgileri (öğretim yöntem ve teknikleri, araç-gereç vb.) uygulama sınıflarında deneme olanağı sundum.					
17	öğretmen adaylarına uygulama süresince düzenli dönütler vererek, hatalarını düzeltmesinde rehberlik yaptım.					
Uygulama sürecinin bütününe ilişkin maddeler						
18	Öğretmen adaylarının yaptıklarını takdir ettim ve onları derse karşı güdüledim.					
19	Öğretmen adaylarına uygulama okulunda karşılaştıkları sorunları çözmelerinde yardımcı oldum.					
20	Öğretmen adaylarıyla aramızda sıcak bir ilişki kuruldu.					
21	Öğretmen adaylarıyla yeterince ilgilenemedim.					
22	Öğretmen adaylarının sınıftaki öğrencilerle etkili iletişim kurmalarında yardımcı oldum.					
23	Öğretmen adaylarının anlattıkları konuları izleyen derslerde yeniden anlattım.					

EK 5 Devam

Maddeler		Tamamen katılıyorum	Oldukça çok katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılıyorum
24	Öğretmen adaylarının uygulama sınıflarında anlattıkları dersleri izlerken anında gerekli düzeltmelerde bulundum.					
25	Öğretmen adayları uygulama derslerine isteksiz geliyorlardı.					
26	Öğretmen adayları uygulama süreci boyunca neler yapacakları konusunda yeterli bilgiye sahiptiler.					
27	Öğretmen adayları uygulama sınıflarındaki ders anlatımları için ders planı hazırlarken zorlanıyorlardı.					
28	Öğretmen adayları uygulama sınıflarında ders anlatırken zamanı etkili kullanamıyorlardı.					
29	Öğretmen adayları uygulama sınıflarında ders anlatırken çok kaygılıydılar.					
30	Öğretmen adayları uygulama sınıflarında ders anlatırken sınıf yönetiminde zorlanıyorlardı.					
31	Öğretmen adayları uygulama sınıflarındaki öğrencilerle etkili bir iletişim kuramadılar.					
32	Öğretmen adayları uygulama sınıfında katılmaları gereken derslere düzenli gelmiyorlardı.					
33	Okul Deneyimi dersinin süresi amaçlara ulaşmak için yeterlidir.					
34	Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının gözlem yapma süreleri yeterlidir.					
35	Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının başarısı etkili bir şekilde ölçülüyordu.					
36	Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresi amaçlara ulaşmak için yeterlidir.					
37	Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının sınıftaki ders anlatma uygulamaları sayıca yeterli değildi.					
38	Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının başarısı etkili bir şekilde ölçülüyordu.					
39	Okulumuz bir uygulama okulu olarak araç-gereç, fiziksel altyapı vb. yönlerden yetersizdir.					
40	Okulumuzda öğretmen adayları istediklerinde öğretmenler odasını ders hazırlığı yapmak ya da dinlenmek için kullanabiliyorlardı.					
41	Okul Deneyimi dersinde öğretmen adayları uygulama sınıfım çok kalabalık olduğu için gözlem yapmada zorlanıyorlardı.					
42	Uygulama öğretim elemanı ile öğretmen adaylarının uygulama süreçlerine ilişkin düzenli görüşmeler yaptım.					
43	Fakültenin uygulama öğretim elemanı ile etkili bir iletişim kurduk.					
44	Uygulama süreci boyunca uygulama öğretmenleri ile fakültenin uygulama koordinatörleri, uygulama okulu yöneticileri ve uygulama öğretim elemanları arasında etkili bir iletişim ve işbirliği vardı.					
45	Sınıftaki öğrenciler öğretmen adaylarını bir öğretmen gibi görmüyorlardı.					
46	Öğretmen adayları ile okul yöneticileri arasında sıcak bir ilişki kuruldu.					
47	Okul Deneyimi ya da Öğretmenlik Uygulaması dersi benim için okulda fazladan bir yük oluştuyordu.					
48	Öğretmen adaylarının uygulama sınıfında bulunduğu zamanlarda sınıf düzeni yönünden sorun yaşıyordum.					

EK 5 Devam

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde önceki sayfalarda yazılan sorunlar dışında başka karşılaştığınız sorunlar varsa lütfen buraya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

BÖLÜM IV

Aşağıda Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin değerlendirilmesine dönük yapılan araştırmalarda ortaya konulmuş **çözüm önerilerine** yer verilmiştir. Sorumlusu olduğunuz bu iki dersi düşünerek size uygun gelen seçeneğin altına (X) işareti koyarak yanıtlayınız.

<i>Maddeler</i>		Tamamen katılıyorum	Oldukça çok katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılmıyorum
1	Uygulama öğretmenlerine Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde nasıl rehberlik yapacakları konusunda eğitim verilmelidir.					
2	Uygulama öğretmenlerinin seçiminde kullanılacak (gönüllülük, mesleki deneyim, alanında uzman olma, mesleğini sevmeye vb.) ölçütler geliştirilmelidir.					
3	Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duydukları (gözlem yapma, ders planı hazırlama, ders anlatma vb.) konularda rehberlik yapmalıdır.					
4	Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.					
5	Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına gereksinim duyduklarında okulun fiziksel olanaklarından (laboratuvar, araç-gereç vb.) yararlanmalarını konusunda yardım etmelidir.					
6	Öğretmen adayları uygulama sınıfına öğretmen olarak tanıtılmalıdır.					
7	Uygulama öğretim elemanlarının seçiminde esas alınacak ölçütler geliştirilmelidir.					
8	Uygulama öğretim elemanları uygulama sürecinin başında öğretmen adaylarını, dersin amaçları, uygulama süreci ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmelidir.					
9	Uygulama öğretim elemanları gözlem formlarının ve diğer uygulama belgelerinin nasıl doldurulması gerektiği konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirmelidir.					
10	Uygulama öğretim elemanları her hafta öğretmen adaylarıyla bir araya gelerek, öğretmen adaylarının gözlem raporlarını ve ödevlerini inceleyip dönüt vermelidir.					
11	Uygulama öğretim elemanları da öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarını ve öğretim materyallerini kontrol etmelidirler.					
12	Uygulama öğretim elemanları uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının ders anlatımlarını izledikten sonra yeterli dönüt vermelidir.					

EK 5 Devam

Maddeler		Tamamen katılıyorum	Oldukça çok katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılıyorum
13	Uygulama öğretim elemanları öğretmen adaylarının uygulama süreci boyunca karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yardımcı olmalıdır.					
14	Okul Deneyimi dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.					
15	Okul Deneyimi dersinde öğretmen adaylarının farklı sınıflarda da gözlem yapmaları sağlanmalıdır.					
16	Öğretmenlik Uygulaması dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu dersin süresi uzatılmalıdır.					
17	Uygulama sınıfında aynı anda en fazla iki öğretmen adayı bulunmalıdır.					
18	Uygulama okulları belirlenirken okulun fiziksel alt yapısı, araç-gereç olanakları, ulaşımın kolay olması gibi ölçütler dikkate alınmalıdır.					
19	Uygulama sınıflarında öğretmen adaylarının rahat gözlem yapabilmeleri için yer düzenlemeleri yapılmalıdır.					
20	Uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve okul yöneticilerine uygulama sürecinin başında uygulama dersleriyle ilgili (sorumlulukları, amaçları, yürütülmesi, değerlendirilmesi vb.) konularda eğitim verilmelidir.					
21	Uygulama sürecinin başında ve sonunda görev alan tüm ilgililer bir araya gelerek, süreçten beklentilerini, karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini görüşmelidirler.					
22	Uygulamalar sürerken de fakülte koordinatörü ve okul koordinatörü belirli aralıklarla bir araya gelerek, uygulama sürecini değerlendirmeli ve karşılaşılan sorunlara dönük önlemler almalıdırlar.					
23	Uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri uygulama sürecini değerlendirmeye ve geliştirmeye dönük düzenli görüşmeler yapılmalıdır.					

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaştığımız sorunlara dönük yukarıda yazılan çözüm önerileri dışında başka önerileriniz varsa lütfen buraya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK 6

MEB'e Bağlı Okullarda Anket Uygulama İzin Belgesi

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

Sayı : B.08.0.EGD.0.07.00.00.605.99-397/1084
Konu : Araştırma İzni

29/04/2011

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : a) 15.04.2011 tarih ve B.30.2.ANA.0.70.01.00-399-468/5049 sayılı yazı,
b) 28.02.2007 tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.311-311/1084 sayılı Makam Onayı ile Uygulanmaya Konulan "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Doktora öğrencisi İnci Zeynep ÖZONAY'ın "Eğitim Fakültelerinde Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Bir Model Önerisi" konulu araştırmasında kullanılacak veri toplama araçlarını ek listede belirtilen ilköğretim okullarında görevli öğretmenlere uygulama izni talibi incelenmiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilerek onaylı bir örneği Bakanlığınızda muhafaza edilen 6 sayfa 85 sorudan oluşan veri toplama araçlarının ek listede belirtilen ilköğretim okullarında görevli öğretmenlere gönüllülük esas olmak kaydıyla uygulanmasında bir sakınca görülmektedir.

İlgi (b) Yönergenin 5. Maddesinin (o) bendi uyarınca teslim tutanağının imzalanarak araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğinin Bakanlığınıza gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Murat YALÇIN
Bakan a.
Daire Başkanı

EK :

- 1- Veri Toplama Aracı (1 Adet-6 Sayfa)
- 2- Okul Listesi (1 Adet-8 Sayfa)

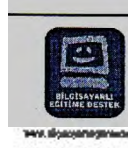
GMK Bulvarı No:109
06570 Maltape/ANKARA
Tel : 0 312 230 36 44
Faks : 0 312 231 62 05
eerged@meb.gov.tr | earged.meb.gov.tr

www.eilgincelik.meb.gov.tr

www.tayyidatistik.meb.gov.tr

www.ilkokulbilgi.meb.gov.tr

EK 7

Örnekleme Seçilen Eğitim Fakültelerinde Anket Uygulama İzin Belgesi Örneği

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
Necatibey Eğitim Fakültesi Dekanlığı

SAYI : B.30.2.BAÜ.0.12.00.00.300-814
KONU : Araştırma İzni

9

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi: 13/04/2011 gün ve B.30.2.ANA.0.70.01.00.399-461 / 4858 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Doktora programı öğrencisi İnci Zeynep ÖZONAY'ın, "Eğitim Fakültelerindeki Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Bir Model Önerisi" başlıklı tez çalışması için anket uygulama isteği, bizzat kendisinin uygulaması ve takip etmesi kaydıyla Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Bülent ÖZDEMİR
Dekan

Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü	
Evrak Kayıt Servisi	
TARİHİ:	25.04.2011
KONU:	4208

İL	BALIKESİR
TARİHİ:	25.04.2011
KONU:	729

+ - Eğit. Bil. E.
- Y. T. M.

KAYNAKÇA

- Akgül, A. (2006). *Fakülte-okul işbirliği programının müzik öğretmeni adayları tarafından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Akkoç, V. (2003). *Türkiye`de beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adayı öğrencilerin Okul Deneyimi I, II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaştıkları problemlerin belirlenmesi ve çözüm önerileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Aksu, M. B. ve Demirtaş, H. (2006). Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II dersine ilişkin görüşleri: İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği [Elektronik versiyon]. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (11), 3-21.
- Akyüz, Y. (2004). *Türk eğitim tarihi*. (9. basım). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Alakuş, A. O. ve Mercin, L. (2005). Güzel sanatlar eğitimi bölümlerindeki öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II uygulamasında karşılaştıkları sorunlar ve uygulamanın etkililiğine yönelik önerileri. *5. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı* içinde (s. 375-380). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayınları.
- Alakuş, A. O., Oral, B. ve Mercin, L. (2005). Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II uygulamasına ilişkin algıları [Elektronik versiyon]. *Milli Eğitim Dergisi*, 168.
- Alisinanoğlu, F. ve Kesicioğlu, O. S. (2009). Okul öncesi öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinde yaşanan sorunlarla ilgili görüşleri. *Uluslararası 5. Balkan Eğitim ve Bilim Kongresi* içinde (s. 665-668). Edirne: Trakya Üniversitesi.
- Allsopp, D. H., DeMarie, D., Alvarez-McHatton, P. and Doone, E. (2006). Bridging the gap between theory and practice: connecting courses with field experiences [Electronic version]. *Teacher Education Quarterly*, 33 (1), 19-35.
- Altınok, Ş. ve Eskimen, A. D. (2011). Türk dili ve edebiyatı öğretmen adaylarının Okul Deneyimi I dersine yönelik görüşleri. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications* içinde (s. 1370-1376). Antalya.

<http://www.iconte.org/FileUpload/ks59689/File/235.pdf> adresinden 17 Şubat 2012 tarihinde edinilmiştir.

- Argon, T. ve Kösterelioğlu, M. A. (2010). Öğretmenlik mesleği ve Okul Deneyimi dersleri [Elektronik versiyon]. *Milli Eğitim Dergisi*, 39 (186), 265-276.
- Arı, A. ve Kiraz, E. (1999). Okul deneyimi uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *III. Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı* içinde (s. 307-310). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Aslan, A. K. (2003). Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmalarına ilişkin bir değerlendirme [Elektronik versiyon]. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (9), 23-37.
- Aslanargun, E., Kılıç, A. ve Acar, F. E. (2012). Uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına rehberlik düzeyleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (39), 1-21. http://akademikpersonel.duzce.edu.tr/filizacar/diger/filizacar26.03.2013_20.07.46.diger.pdf adresinden 06 Ocak 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Aslantaş, H. İ. ve Yıldız, M. A. (2013). Öğretmenlik Uygulaması dersinin, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi [Elektronik versiyon]. *Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1), 58-84.
- Ataman, A. (1998). Eğitim fakültelerinin yeniden yapılanmasının düşündürdükleri. *Eğitim Yönetimi*, 4 (15), 263-270.
- Ayas, A. (2009). Öğretmenlik mesleğinin önemi ve öğretmen yetiştirmede güncel sorunlar [Elektronik versiyon]. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (3), 1-11.
- Aydın, S., Selçuk, A. ve Yeşilyurt, M. (2007). Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II dersine ilişkin görüşleri: Yüzüncü Yıl Üniversitesi örneği [Elektronik versiyon]. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 75-90.
- Ayrancıoğlu, G. A. (2004). Öğretmenlik Uygulaması: Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı örneği. *Eğitim Araştırmaları*, 14, 55-61.

- Azar, A. (2003). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine ilişkin görüşlerin yansımaları [Elektronik versiyon]. *Milli Eğitim Dergisi*, 159.
- Azar, A. (2011). Türkiye'deki öğretmen eğitimi üzerine bir söylem: nitelik mi, nicelik mi? *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1 (1), 36-38.
- Balcı, A. (2001). *Sosyal bilimlerde araştırma: yöntem, teknik ve ilkeler*. (3. basım). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Balcı, A. (2009). *Karşılaştırmalı eğitim sistemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Baskan, G. A. (2001). Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma [Elektronik versiyon]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 16-25.
- Baş, T. (2001). *Anket*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Baştürk, S. (2010a). Matematik öğretmen adaylarının uygulama okullarında anlattıkları derslerin niteliği [Elektronik versiyon]. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 31, 57-68.
- Baştürk, S. (2010b). Uygulama öğretmenlerine göre Okul Deneyimi grubu dersleri ve öğretmen adayları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8 (4), 869-894.
- Bergman, M. M. (2008). *Advances in mixed methods research: theories and applications*. London: Sage Publications.
- Boaduo, N. A. P., Milondzo, K. S. and Gumbi, D. (2011). Teacher education and training for Africa in the 21st century: what form should it take? [Electronic version]. *Educational Research and Review*, 6 (1), 1-16.
- Buchberger, F. and Seel, H. (1999). Teacher education in Austria: description, analysis, and perspectives [Electronic version]. *TNTEE Publications*, 2 (2), 11-42.
- Buitink, J. and Wouda, S. (2001). Samen-scholing, scholen en opleidingen, elkaars natuurlijke partners: Cooperative teaching education, schools and training institutions as partners [Electronic version]. *Velon Magazine*, 22 (1), 17-21.
- Cachia, R., Ferrari, A., Ala-Mutka, K. and Punie, Y. (2010). Creative learning and innovative teaching. *JRC Scientific and Technical Reports*, Luxembourg:

- European Commission. <http://ftp.jrc.es/EURdoc/JRC62370.pdf> adresinden 14 Ocak 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Caires, S. and Almeida, L. S. (2005). Teaching practice in initial teacher education: it's impact on student teachers' professional skills and development [Electronic version]. *Journal of Education for Teaching*, 31 (2), 111-120.
- Cansaran, A., İdil, Ö. ve Kalkan, M. (2006). Fen bilgisi eğitimi anabilim dallarındaki Okul Deneyimi uygulamalarının değerlendirilmesi [Elektronik versiyon]. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (1), 83-99.
- Capel, S. (2003). Responsibilites of subject mentors, professional mentors and link tutors in secondary physical education initial teacher education [Electronic version]. *Mentoring and Tutoring*, 11 (2), 132-151.
- Carlson, H. L. (1999). From practice to theory: a social constructivist approach to teacher education [Electronic version]. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 5, 203-218.
- Chong, S., Low, E. L. and Goh, K. C. (2011). Emerging Professional Teacher Identity of Pre-service Teachers [Electronic version]. *Australian Journal of Teacher Education*, 36: 8, 50-64.
- Clarke, M., Lodge, A. and Shevlin, M. (2012). Evaluating initial teacher education programmes: perspectives from the Republic of Ireland [Electronic version]. *Teaching and Teacher Education*, 28, 141-153.
- Coady, L. (2010). Becoming a teacher: students' experiences and perceptions of their initial teacher education. Yayınlanmamış doktora tezi, Limerick Üniversitesi, İrlanda.
- Cope, P. and Stephen, C. (2001). A role for practising teachers in initial teacher education [Electronic version]. *Teaching and Teacher Education*, 17, 913-924.
- Creswell, W. J. (2003). *Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. (2nd edition) London: Sage Publications.
- Çakır, M., Bekiroğlu, F. O., İrez, S., Kahveci, A. ve Şeker, H. (2010). Fakülte-okul işbirliği modelinin değerlendirilmesi: uygulama öğretmenlerinin görüşleri

- [Elektronik versiyon]. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 31, 69-81.
- Çapraz, C. ve Samancı, O. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşleri ve okul deneyiminin ilk gününde hissettikleri duygular [Elektronik versiyon]. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (1), 179-188.
- Çepni, S., Ayas, A. P. ve Baki, A. (1999). Fakülte-okul işbirliği modelinin uygulanmasında karşılaşılabilecek temel sorunlar ve çözüm önerileri. *III. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu* içinde (s. 279-284). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları.
- Çetin, Ö. F. ve Bulut, H. (2002). Okul Deneyimi I, II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları tarafından değerlendirilmesinin incelenmesi [Elektronik versiyon]. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 69-75.
- Çiçek, Ş. ve İnce, M. L. (2005). Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması sürecine ilişkin görüşleri [Elektronik versiyon]. *Spor Bilimleri Dergisi*, 16 (3), 146-155. http://www.sbd.hacettepe.edu.tr/fulltext/2005_3_3.pdf adresinden 13 Temmuz 2011 tarihinde edinilmiştir.
- Çimer, A. ve Çimer, S. O. (2002). Öğretmen adaylarının okullardaki uygulama öğretmenlerinin özellikleri hakkındaki görüşleri. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi* içinde (s. 01-05). Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi. http://infobank.fedu.metu.edu.tr/ufbmek-5/b_kitabi/PDF/OgretmenYetistirme/Bildiri/t285d.pdf adresinden 06 Temmuz 2010 tarihinde edinilmiştir.
- Demir, Ö. ve Çamlı, Ö. (2011). Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama okullarında karşılaşılan sorunların sınıf ve okul öncesi öğretmenliği öğrenci görüşleri çerçevesinde incelenmesi: nitel bir çalışma [Elektronik versiyon]. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (1), 117-139.
- Demircan, C. (2007). Okul Deneyimi II dersine yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi: Mersin Üniversitesi örneği [Elektronik versiyon]. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 119-132.

- Demircioğlu, İ. H. (2003). Tarih uygulama öğrencilerinin uygulama öğretmenleri ve uygulama okulları hakkındaki görüşleri: KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi örneği [Elektronik versiyon]. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (1), 185-192.
- Dilmaç, O. ve Dilmaç, S. (2008). Resim-iş eğitimi anabilim dalında Öğretmenlik Uygulaması dersinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi [Elektronik versiyon]. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11 (1), 137-150.
- Dönmez, B. (1998). Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması üzerine bazı eleştiriler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 13, 71-78.
- Dönmez, B. (2000). Öğretmen yetiştirmede kurumlar arası eşgüdüm sorunları ve Eğitim fakültelerinin durumu. *II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu (10-12 Mayıs 2000)* içinde (s. 337-341). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yayınları.
- Dursun, Ö. Ö. ve Kuzu, A. (2008). Öğretmenlik Uygulaması dersinde yaşanan sorunlara yönelik öğretmen adayı ve öğretim elemanı görüşleri [Elektronik versiyon]. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 159-178.
- Edith, K. and Samuel N. (2009). Teaching practice: a make or break phase for student teachers [Electronic version]. *South African Journal of Education*, 29 (3), 345-358.
- Efe, R., Maskan, A. K., Gönen, S. ve Hevedanlı, M. (2008). *Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması*. R. Efe (Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ekinci, A. ve Öter, Ö. M. (2010). *Finlandiya’da eğitim ve öğretmen yetiştirme sistemi (Çalışma ziyareti raporu)*. http://duabpo.dicle.edu.tr/oxygen/dosya/Finlandiya_Raporu.pdf adresinden 18 Ağustos 2011 tarihinde edinilmiştir.
- Eraslan, A. (2009). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının ‘öğretmenlik uygulaması’ üzerine görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 3 (1), 207-221. http://www.nef.balikesir.edu.tr/~dergi/makaleler/yayinda/6/EFMED_MTE122.pdf adresinden 21 Ağustos 2011 tarihinde edinilmiştir.
- Erden, M. (2004). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.

- Erden, S. ve Arabacı, R. (2012). Rehber öğretmenlerin Öğretmenlik Uygulaması dersine ilişkin görüşleri [Elektronik versiyon]. *The Journal of Academic Social Science Studies (JASSS)*, 5 (8), 111-120.
- Ergüneş, Y. (2005). Okul Deneyimi dersi uygulamasının öğrenciler tarafından amacına uygun olarak yapılıp yapılamadığının değerlendirilmesi [Elektronik versiyon]. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (13), 106-128.
- Erkuş, A. (2005). *Bilimsel araştırma sarmalı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Ermiş, H., Uygun, K. ve İnel, Y. (2010). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II dersi etkinliklerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications* içinde (s. 673-681). Antalya. <http://www.iconte.org/FileUpload/ks59689/File/148.pdf> adresinden 13 Ekim 2011 tarihinde edinilmiştir.
- Eşme, İ. (2003). Öğretmen yetiştirmede 130 yıllık bir sürecin öyküsü: Yüksek Öğretmen Okulları [Elektronik versiyon]. *Milli Eğitim Dergisi*, 160.
- European Agency (2011). *Teacher training basic and specialist teacher training*. <http://www.european-agency.org/country-information/netherlands/national-overview/teacher-training-basic-and-specialist-teacher-training.pdf> adresinden 18 Ağustos 2010 tarihinde edinilmiştir.
- European Commission (2007). Relationships between teacher education institutions and schools. *Education and Training 2010 Programme Cluster 'Teachers and Trainers'*. Copenhagen, Malmö: European Commission. http://www.ateel.org/uploads/EUpolicies/pla_relations_tei_and_schools.pdf adresinden 18 Ağustos 2010 tarihinde edinilmiştir.
- European Union (2010). Teachers' professional development: Europe in international comparison. Belgium: European Union. http://ec.europa.eu/education/404_en.htm adresinden 14 Ocak 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Eurydice. (2014). <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/> adresinden 16 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.

- Flores, M. A. (2011). Curriculum of initial teacher education in Portugal: new contexts, old problems [Electronic version]. *Journal of Education for Teaching*, 37 (4), 461-470.
- Gambhir, M., Broad, K., Evans, M. and Gaskell, J. (2008). *Characterizing initial teacher education in Canada: themes and issues*. Kanada: University of Toronto.
- Gay, L. R. (1987). *Educational research competencies for analysis and application*. (3rd edition) London: Merrill Publishing Company.
- Gömlüksiz, M. N., Mercin, L., Bulut, İ. ve Atan, U. (2006). Okul Deneyimi II dersine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri: sorunlar ve çözüm önerileri [Elektronik versiyon]. *Eurasian Journal of Educational Research*, 23, 148-158.
- Grossman, P., Compton, C., Igra, D., Ronfeldt, M., Shahan, E. and Williamson, P. W. (2009). Teaching practice: a cross-professional perspective [Electronic version]. *Teachers College Record*, 111 (9), 2055-2100.
- Gültekin, M. (1993). Öğretmen adayları için uygulama modelleri [Elektronik versiyon]. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 25 (2), 822-832.
- Gültekin, M. (2008). Okul Deneyimi dersinin genel yapısı ve öğretmenlik mesleğine hazırlanmadaki rolü. B. Dinç (Ed.) *Okul Deneyimi* içinde (s. 1-7). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gündoğdu, K., Coşkun, Z. S., Albez, C ve Bay, E. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulamasına ilişkin görüşleri ve beklentileri [Elektronik versiyon]. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 55-67.
- Gündüz, N. ve Sunay, H. (2007). Türkiye’de beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinin etkinliğine ilişkin görüşleri. *Çağdaş Eğitim*, 339, 28-38.
- Güngördü, A. (1999). Öğretmenlik Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması: fakülte-okul işbirliği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 5 (19), 455-459.
- Gürbüz, N. (2006). Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi I ve II dersleriyle ilgili algıları [Elektronik versiyon]. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 67-72.

- Gürkan, T. (2011). Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin eğitimi. M. Sağlam (Ed.) *Türk Eğitim Tarihi* içinde (s. 21-40). (2. basım). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gürşimşek, I., Durukafa, G., Günay, D., Kocabaş, A., Kavcar, N. ve Boyacı, S. (2000). Buca Eğitim Fakültesi uygulama okulları işbirliği programının uygulanmasında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri: izleme çalışması. *II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu* içinde (s. 179-187). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yayınları.
- Güven, M., Kürüm, D. ve Sağlam, M. (2012). Evaluation of the distance education pre-service teachers' opinions about teaching practice course: case of İzmir city. *Turkish Online Journal of Distance Education (TOJDE)*, 13 (1), 112-127. <https://tojde.anadolu.edu.tr/tojde46/index.htm> adresinden 28 Aralık 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Güzel, H., Berber, N. C. ve Oral, İ. (2010). Eğitim fakültesi uygulama okulları işbirliği programında görevli öğretmenlerin ve öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamasına yönelik görüşleri [Elektronik versiyon]. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (1), 19-36.
- Harmandar, M., Bayrakçıken, S., Kıncal, R. Y., Büyükkasap, E. ve Kızılkaya, S. (2000). Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde okul deneyimi uygulaması ve sonuçlarının değerlendirilmesi [Elektronik versiyon]. *Milli Eğitim Dergisi*, 148, 3-6.
- Hayland, F. and Lo, M. M. (2006). Examining interaction in the teaching practicum: issues of language, power and control [Electronic version]. *Mentoring and Tutoring*, 14 (2), 163-186.
- Hergüner, G., Arslan, S. ve Dünder, H. (2002). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Okul Deneyimi dersini algılama düzeyleri [Elektronik versiyon]. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (11), 44-72.
- INCA (2011). <http://www.inca.org.uk/australia-initial-mainstream.html>. adresinden 18 Temmuz 2011 tarihinde edinilmiştir.

- Ismail, S. A. A. (2011). Student teachers' microteaching experiences in a preservice english teacher education program [Electronic version]. *Journal of Language Teaching and Research*, 2 (5), 1043-1051.
- Johnson, B. and Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: a research paradigm whose time has come [Electronic version]. *Educational researcher*, 33 (7), 14-26.
- Kafadar, O. (2000). Öğretmen yetiştirme programlarında felsefe. *II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu (10-12 Mayıs 2000)* içinde (s. 137–140). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yayınları.
- Karaca, N. H. ve Aral, N. (2011). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications* içinde (s. 595-602). Antalya. <http://www.icone.org/FileUpload/ks59689/File/109..pdf> adresinden 27 Eylül 2011 tarihinde edinilmiştir.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (11. basım). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kavak, Y., Aydın, A. ve Altun, S. A. (2007). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007)*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları. http://www.yok.gov.tr/duyuru/yok_ogretmen_kitabi.pdf adresinden 18 Aralık 2010'da alınmıştır.
- Kavas, A. B. ve Bugay, A. (2009). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde gördükleri eksiklikler ve çözüm önerileri [Elektronik versiyon]. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 13-21.
- Kavcar, C. (1999). Nitelikli öğretmen sorunu. *Eğitimde Yansımalar: V. Yüzyıl Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi* içinde (s. 267-279). Ankara: Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi Yayını.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme [Elektronik versiyon]. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2), 1-14.
- Kavcar, C. (2005). Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması. *Eğitimde Yüksek Öğretmen Okulları Deneyimi Sempozyumu (23-25 Haziran 2005)*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi. <http://physics.comu.edu.tr/etkinlikler/>

eg_yoo_d/bildiriler/cahit_kavcar.doc adresinden 18 Ocak 2010 tarihinde edinilmiştir.

- Kıran, H. (2002). Yeniden yapılanma sürecinde eğitim fakültesi fen-edebiyat fakültesi ikilemi. *Eğitim Araştırmaları*, 7, 87-95.
- Kızılcıaoğlu, A. (2005). Eğitim fakültelerinde yeniden yapılandırma sürecine ilişkin eleştiriler ve öneriler [Elektronik versiyon]. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (14), 132-140.
- Kilimci, S. (2009). Teacher training in some EU countries and Turkey: how similar are they? [Electronic version]. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 1975-1980.
- Kocabaş, A., Durukafa, G., Gürşimşek, I. ve Günay, D. (2000). 1998-1999 öğretim yılı güz yarıyılı Buca Eğitim Fakültesi uygulama okulları işbirliği programının uygulanmasında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri [Elektronik versiyon]. *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 44-55.
- Köroğlu, H., Başer, N. ve Yavuz, G. (2000). Okullarda uygulama çalışmalarının değerlendirilmesi [Elektronik versiyon]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 85-95.
- Kuran, K. (1992). Eğitim yüksekokulları programında yer alan uygulama ve staj çalışmalarının önemi ve işlevi: Bu çalışmaların program açısından değerlendirilmesi [Elektronik versiyon]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 291-300.
- Küçükahmet, L. (1988). Öğretmen yetiştirme düzenimizin 11. Milli Eğitim Şurası kararları ışığında değerlendirilmesi [Elektronik versiyon]. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 153-160.
- Küçükahmet, L. (1993). *Öğretmen yetiştirme: programları ve uygulamaları*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Lambe, J. and Bones, R. (2006). Student teachers' perceptions about inclusive classroom teaching in northern Ireland prior to teaching practice experience [Electronic version]. *European Journal of Special Needs Education*, 21 (2), 167-186.

- Maandag, D.W., Deinum, J.F., Hofman, A.W.H. and Buitink, J. (2007). Teacher education in schools: an international comparison [Electronic version]. *European Journal of Teacher Education*, 30 (2), 151-173.
- Mattsson, M., Eilertsen T. V. and Rorrison, D. (2011). *A practicum turn in teacher education*. Boston: Sense Publishers.
- MEB. (1995). İtalya'da öğretmen eğitimi. *Avrupa Konseyi ülkelerinde öğretmen yetiştirme politikaları ve modelleri içinde* (s. 139-150). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB. (1998). Öğretmen adaylarının milli eğitim bakanlığına bağlı eğitim öğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönerge [Elektronik versiyon]. *Tebliğler Dergisi*, 2493. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/102.html> adresinden 18 Ocak 2010 tarihinde edinilmiştir.
- Merç, A. (2004). *Reflections of Pre-Service EFL Teachers throughout Their Teaching Practicum: What Has Been Good? What Has Gone Wrong? What Has Changed?*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Miles, M. B. and Huberman, M. A. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. London: Sage Publication.
- Musset, P. (2010). Initial teacher education and continuing training policies in a comparative perspective: Current practices in OECD countries and a literature review on potential effects. *OECD Education Working Papers*, 48. <http://dx.doi.org/10.1787/5kmbphh7s47h-en> adresinden 21 Ocak 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Ng, W., Nicholas, H. and Williams, A. (2010). School experience influences on pre-service teachers' evolving beliefs about effective teaching [Electronic version]. *Teacher and Teacher Education*, 26, 278-289.
- OECD (2005). *Teachers matter: attracting, developing and retaining effective teachers*. Paris: OECD Publishing. <http://www.oecd.org/education/school/34990905.pdf> adresinden 23 Ocak 2012 tarihinde edinilmiştir.

- Ogonor, B. O. and Badmus, M. M. (2006). Reflective teaching practice among student teachers: the case in a tertiary institution in Nigeria [Electronic version]. *Australian Journal of Teacher Education*. 31 (2), 1-11.
- Okçabol, R. (2005). *Öğretmen Yetiştirme Sistemimiz*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Oktay, A. (1991). Okulöncesi öğretmen özellikleri ve öğretmen yetiştirme. 7. *Yapa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri* içinde (s. 55-59). Eskişehir.
- Ostinelli, G. (2009). Teacher education in Italy, Germany, England, Sweden and Finland [Electronic version]. *European Journal of Education*, 44 (2), 291-308.
- Özbek, T. ve Aytekin, F. (2003). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine bakış açıları ve Öğretmenlik Uygulaması dersinden memnuniyet durumları üzerine bir araştırma. *Çağdaş Eğitim*, 295, 31-39.
- Özen, A., Ergenekon, Y. ve Batu, E. S. (2009). Zihin engelliler öğretmenliği adaylarının uygulama okulları ve uygulama sınıf öğretmenleri hakkındaki görüşleri [Elektronik versiyon]. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (1), 185-200.
- Özkılıç, R., Bilgin, A. ve Kartal, H. (2008). Evaluation of teaching practice course according to opinions of teacher candidates. *Elementary Education Online*, 7 (3), 726-737. <http://ilkogretim-online.org.tr/vol7say3/v7s3m15.pdf> adresinden 21 Ocak 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Özmen, H. (2008). Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II derslerine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri [Elektronik versiyon]. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 25-37.
- Öztürk, C. (1996). *Atatürk devri öğretmen yetiştirme politikası*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Öztürk, C. (1999). Cumhuriyet döneminde öğretmen yetiştirme. 75. *Yılda Eğitim* içinde (s. 283-310). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
- Öztürk, C. (2005). *Türkiye'de düünden bugüne öğretmen yetiştiren kurumlar*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

- Paker, T. (2005). Öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi* içinde (s. 617-620). Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- Paker, T. (2008). Öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar [Elektronik versiyon]. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (1), 132-139.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. London: Sage Publications.
- Robson, J. (2006). *Teacher professionalism in further and higher education: Challenges to culture and practice*. London: Routledge.
- Rorrison, D. (2008) *Jumping through spinning hoops: stories of the secondary and middle school practicum*. Cengage: Melbourne.
- Sağlam, A. Ç. ve Sağlam, M. (2004). Öğretmenlik Uygulaması ve Okul Deneyimi derslerinin yürütülmesinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Çağdaş Eğitim*, 305, 18-25.
- Sağlam, M. (1999). *Avrupa ülkelerinin eğitim sistemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sağlam, M. (2011a). Türk eğitim sisteminde ve öğretmen eğitiminde yapısal düzenlemeler ve program geliştirme çalışmaları. S. A. Kilimci (Ed.) *Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme* içinde (s. 139-180). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Sağlam, M. (2011b). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin eğitimi. M. Sağlam (Ed.) *Türk Eğitim Tarihi* içinde (s. 105-130). (2. basım). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Sağlam, M. (2011c). Ortaöğretim öğretmenlerinin eğitimi. M. Sağlam (Ed.) *Türk Eğitim Tarihi* içinde (s. 179-202). (2. basım). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

- Sands, M. ve Özçelik, D. A. (1997). *Okullarda uygulama çalışmaları: ortaöğretim*. Ankara: YÖK/ Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Yayınları.
- Sands, M., Özçelik, D. A., Busbridge, J. ve Dawson, D. (1997). *Okullarda uygulama çalışmaları: ilköğretim*. Ankara: YÖK/ Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Yayınları.
- Sarıçoban, A. (2008). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine ilişkin uygulama öğretmenleri ve öğretmen adaylarının görüşleri [Elektronik versiyon]. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (3), 31-55.
- Seçer, Z., Çeliköz, N. ve Kayılı, G. (2010). Okul öncesi öğretmenliği okul uygulamalarında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri [Elektronik versiyon]. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 128-152.
- Sevim, S. (2002). *Eğitim fakültesi uygulama okulu işbirliği kapsamında yürütülen Öğretmenlik Uygulaması ve uygulamada karşılaşılan güçlükler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Sezer, A. (2008). Okul Deneyimi. İ. H. Demircioğlu (Ed.) *Aday öğretmenler için Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması* içinde (s. 19-68). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sılay, İ. ve Gök, T. (2004). Öğretmen adaylarının uygulama okullarında karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunları gidermek amacıyla hazırlanan öneriler üzerine bir çalışma. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı* (CD) içinde (s. 01-08). Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Sılay, İ. ve Gök, T. (2005). Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması ve Okul Deneyimi derslerinde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunları gidermek amacıyla hazırlanan öneriler üzerine bir çalışma. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi* içinde (s. 600-603). Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- Sivan, A. and Chan, D. W. K. (2003). Supervised teaching practice as a partnership process: novice and experienced student-teachers' perceptions [Electronic version]. *Mentoring and Tutoring*, 11 (2), 183-193.
- Stokking, K., Leenders, F., DeJong, J. and Tarwijk, J. V. (2003). From student to teacher reducing practice shock and early dropout in the teaching profession [Electronic version]. *European Journal of Teacher Education*, 26 (3), 329-350.

- Şahin, Ç., Şenel, T. ve İpek, H. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında karşılaştıkları problemlerin belirlenmesi. E. Erginer (Ed.) 16. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi* içinde (s. 269-274). Tokat: Detay yayıncılık.
- Şahin, E. (2003). Okul öncesi eğitimi öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adayları ile uygulama okullarındaki öğretmenlerin mesleki uygulamalara ilişkin bakış açıları. *Eğitim Araştırmaları*, 4 (13), 98-110.
- Şallı, G. (2007). *Okul Deneyimi I dersinin Resim-iş eğitimi programı öğretmen adayları açısından uygulanabilirlik düzeyi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Şimşek, N, (2013). Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaştıkları güçlüklerle ilgili algılarının belirlenmesi [Elektronik versiyon]. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 94-110.
- Tang, S. Y. F. (2003). Challenge and support: the dynamics of student teacher' professional learning in the field experience [Electronic version]. *The Teaching and Teacher Education*, 19, 482-498.
- Taşdere, A. (2014). Sınıf öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersine yönelik yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri [Electronic version]. *Turkish Studies*, 9 (2), 1477-1497.
- Topkaya, Y., Tokcan, H. ve Kara, C. (2012). Öğretmenlik Uygulaması dersi hakkında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri [Elektronik versiyon]. *The Journal of Academic Social Science Studies (JASSS)*, 5 (7), 663-678.
- Toprakçı, E. (2003). Okul Deneyimi II dersinin teori ve pratiği. *Eğitim Araştırmaları*, 4 (10), 146-152.
- Tuğluk, M. N. (2007). *Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında karşılaştıkları problemlerin belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Tuli, F. and File, G. (2009). Practicum experience in teacher education [Electronic version]. *Ethiopian Journal of Education and Science*, 5 (1), 107-116.

- Tutkun, Ö. F. (2000). Yeniden yapılanma sürecinde fakülte uygulama işbirliği ve uygulamada karşılaşılan sorunlar. *II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu* içinde (s. 174-178). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yayınları.
- Uygun, S., Ergen, G. ve Öztürk, İ. H. (2011). A comparison between practical training programs in teacher education in Turkey, Germany and France. *Elementary Education Online*, 10 (2), 389-405. <http://ilkogretim-online.org.tr/vol10say2/v10s2m1.pdf> adresinden 12 Temmuz 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Ünlüören, K. ve Boylu, Y. (2007). Ticaret ve turizm eğitim fakültesinde uygulanan Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik öğretmen ve öğretime elemanı görüşleri üzerine bir araştırma [Elektronik versiyon]. *Milli Eğitim Dergisi*, 35 (173), 331-360.
- Ünver, G. (2003). Öğretmenlik uygulamasında işbirliği: bir durum çalışması [Elektronik versiyon]. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (1), 87-100.
- Ünver, G. ve Eroğlu, G. (2003). Uygulama öğretmenin öğretmen adayına karşı davranışları. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 2 (3), 15-29.
- Üstüner, M. (2004). Geçmişten günümüze Türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme ve günümüz sorunları [Elektronik versiyon]. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (7), 63-82.
- Wilson, S. (2001). Initial teacher education in Canada - the practicum. *Handeln*, 6 (1), 1-16. http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/initial_teacher_educ_canada-oth-enl-t03.pdf adresinden 12 Temmuz 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Yapıcı, Ş. ve Yapıcı, M. (2004). Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi I dersine ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online Dergisi*, 3 (2), 54-59. <http://ilkogretim-online.org.tr/vol3say2/v03s02m6.pdf> adresinden 06 Temmuz 2010 tarihinde edinilmiştir.
- Yenilmez, K. ve Ata, A. (2012). Matematik öğretmeni adaylarının Okul Deneyimi uygulamalarına ilişkin görüşleri [Elektronik versiyon]. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1 (3), 55-63.
- Yeşil, R. ve Çalışkan, N. (2006a). Okul Deneyimi I dersinde işbirliği sürecinin değerlendirilmesi: Kırşehir Eğitim Fakültesi örneği. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 46, 277-310.

- Yıldırım, A. (1998). Öğretmen eğitiminde eğitim fakültesi - uygulama okulu işbirliği: YÖK Dünya Bankası Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi çerçevesinde geliştirilen bir program [Elektronik versiyon]. *Milli Eğitim Dergisi*, 140, 5-11.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (geliştirilmiş 5. basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, E. (2002). Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II derslerinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Yılman, M. ve Dinç, C. (2000). Türkiye’de uygulanmış öğretmen eğitimi programlarının pedagojik formasyon yönünden karşılaştırılması. *II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu* içinde (s. 234-237). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yayınları.
- Yılmaz, K. ve Kab, İ. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik görüş ve değerlendirmeleri [Elektronik versiyon]. *Humanitas - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 197-215.
- Yılmaz, M. (2006). Resim-iş eğitimi öğretmen adaylarının Okul Deneyimi I uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar [Elektronik versiyon]. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (1), 165-185.
- Yılmaz, M. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersini yürüten öğretim elemanlarına ilişkin görüşleri [Elektronik versiyon]. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (4), 1377-1387.
- Yiğit, N ve Alev, N. (2005). Etkili öğretmen yetiştirme açısından Okul Deneyimi derslerinin değerlendirilmesi [Elektronik versiyon]. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (1), 91-103.
- Yoldaş, C., Aycan, Ş., Arı, E. ve Türkoğuz, S. (2002). Okul Deneyimi uygulamalarının teknik eğitim fakültesi ve eğitim fakültesindeki öğretmen adaylarına etkilerinin karşılaştırılması. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi* içinde (s. 268-283). Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi.
- YÖK. (1998a). *Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları. <http://www.yok.gov.tr/>

egitim/ogretmen/ogretmen_yetistirme_lisans/rapor.doc adresinden Eylül 1999 tarihinde edinilmiştir.

YÖK. (1998b). *Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme lisans programları*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları. http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_yetistirme_lisans_programlari.htm adresinden Eylül 1999 tarihinde edinilmiştir.

YÖK. (1998c). *Fakülte-Okul İşbirliği*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları.

YÖK. (2006a). *Eğitim fakültelerinde uygulanacak yeni programlar hakkında açıklama*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları. http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/aciklama_program.doc adresinden Eylül 2007 tarihinde edinilmiştir.

YÖK. (2006b). *Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları. http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/yeni_programlar.htm adresinden Eylül 2007 tarihinde edinilmiştir.

YÖK. (2008). *Eğitim fakültelerinde uygulanacak yeni programlar ve ders içerikleri*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları. http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/yeni_programlar.html adresinden Haziran 2008 tarihinde edinilmiştir.

YÖK. (2014). *Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları*. http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/-journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/49875 adresinden 23 Şubat 2014 tarihinde edinilmiştir.